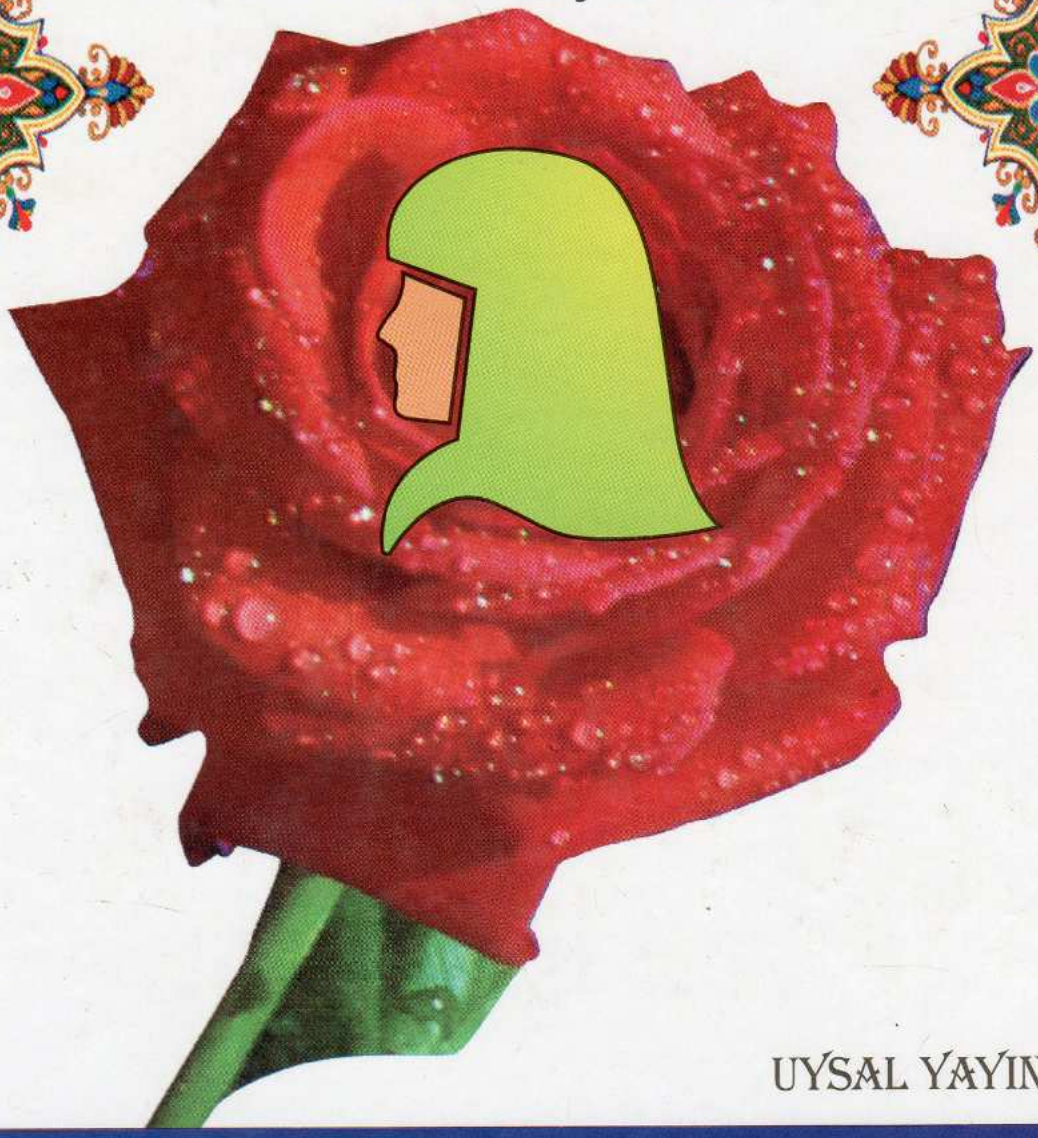
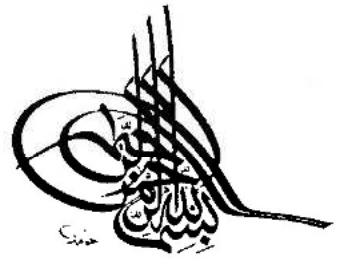
KADIN İLMİHALİ

Asım UYSAL - Mürşide UYSAL

UYSAL YAYINEVİ

İZAHLI
KADIN İLMİHALİ

Hazırlayanlar:

Asım Uysal
Erzurum İslami İlimler Fakültesi Mezunu

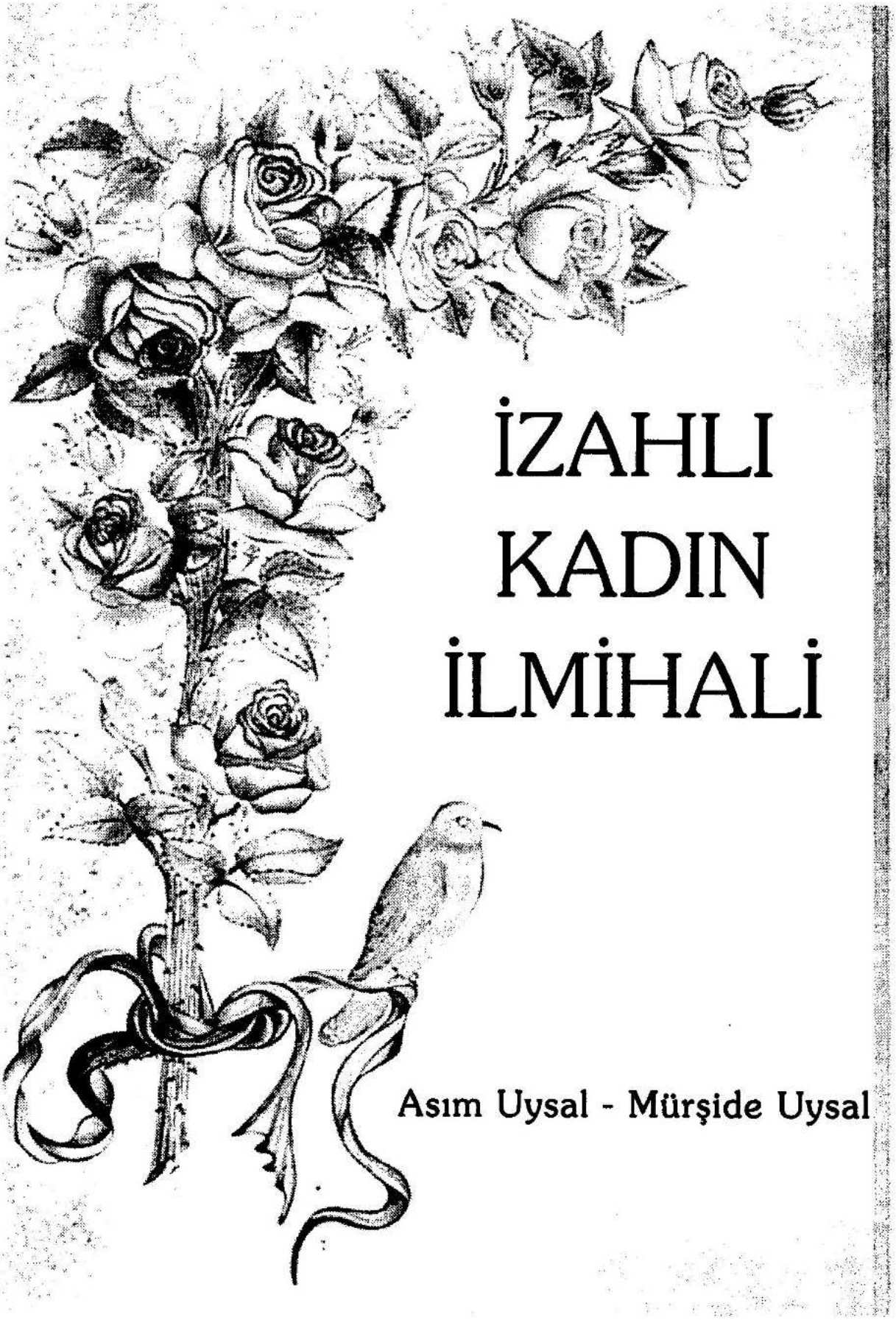
Mürşide Uysal
Ankara İslami İlimler Fakültesi Mezunu

UYSAL YAYINEVİ

Tüm baskı hakları Uysal Yayinevine aittir.
İzinsiz fotokopi ve elektronik aletlele çoğaltılamaz.

Baskı: Kilim Matbaası - 2008
İsbn: 975 8110 979

UYSAL YAYINEVİ
Yerebatan cd. Çatalçeşme sk.
Defne han No: 27/8 Tel: 0.212.511 27 02
Fax: 0212.5141042 Cağaloğlu - İstanbul
www.uysalyayinevi.com.tr
email:**asim.uysal@superonline.com**

İZAHLI KADIN İLMİHALİ

Asım Uysal - Mürşide Uysal

BİYOĞRAFİ

Mürşide Uysal, Ankaranın Polatlı ilçesinin Temelli beldesinde 20 Mart 1960 da doğdu.

Sağlık memuru olan babası Necati Işık, Temelli'den Polatlı'ya tayin edildi. 4 erkek 2 kız annesi olan annesi Pakize hanım ev hanımı idi.

Mürşide ise, ilk üç erkekten sonra 4. çocuk olarak ilk kızıydı.

Mürşide, İlköğretime Polatlı'da başladı. İkinci sınıftan itibaren Ankara'nın Çubuk ilçesine babasının tayini üzerine ilk, orta, lise tahsilini Çubuk ilçesinde başarıyla tamamladı.

Üniversite eğitimine eski adı Gazi Eğitim Enstitüsü olan şimdiki Gazi Üniversitesinin Matematik bölümünde başladı. Daha sonra buradan ayrılarak Ankara İlahiyat Fakültesine girdi. 1983 de İlahiyat Fakültesini bitirdi.

1983'te Asım Uysal İle evlenerek Konya'ya yerleşti. Konya'da özel bir okulda öğretmenlik yaptı. Bu arada sivil toplum kuruluşlarıyla irtibatını sürdürdü. Bu kuruluşlarda eğitim seminerleri verdi.

Necati, R. Fatih, Sümeyye ve Muhammed isimlerinde 4 çocuğu oldu.

2000 Eylül ayında İstanbul'da Başakşehir'e yerleşti.

Kitap çalışmalarının yanında yurt içi ve yurt dışında eğitim seminerlerine devam etmektedir.

Eserleri:

1– İzahlı Kadın İlmihali, 510 sahifedir.

2– Mevlânâ'dan Hikâyeler ve Öğütler.

3– Peygamberimizden Hikâyeler ve Öğütler.

4– Nasreddin Hoca'dan Fıkralar ve Öğütler.

5– Keloğlan Masalları.

6– Dede Korkut Hikâyeleri.

7- Resimlerle Çocuk Eğitimi

8- Peygamberimizin Hayâtı.

9- Dünya Masalları,

10- Bilmeceler ve Bulmacalar.

11- Dinimi Öğreniyorum, 1 (Hikâyelerle İmanın Şartları)

12- Dinimi Öğreniyorum, 2 (Hikâyelerle İslamın Şartları)

13- Dinimi Öğreniyorum, 3 (Çocuğun Dua Kitabı)
14- Kur'an'dan Dinî Hikâyeler,
15- Çocuklara İlk Dini Bilgiler, 1,2
16- Annemden Masallar,
17- Annemden Hikâyeler,
18- Babamdan Masallar,
19- Babamdan Hikâyeler,
20- Hamile Kadının ve Bebeğin Günlüğü,
21- Kartlı Hafıza Oyunları,
22- Çocuklara Bilgi Kartları,
23- Boyamalı Dinî Bilgiler: 1, Allah'a İman
24- Boyamalı Dinî Bilgiler: 2, İmanın Şartları
25- Boyamalı Dinî Bilgiler: 3, İslâm'ın Şartları
26- Boyamalı Dinî Bilgiler: 4, Görgü Kuralları
27- Boyamalı Dinî Bilgiler: 5, Peygamberimizin Hayatı
28- Boyamalı Dinî Bilgiler: 6, Peygamberlerin Hayatı
29- Bulmacalı İmanın Şartları,
30- Bulmacalı İslâm'ın Şartları,
21- Bulmacalı Peygamberimizin Hayatı,
32- Allah'ı Arayan Çocuklar
33- Hikâyeleriyle Atasözleri ve Deyimler,
34- Hikâyelerle İslâm Ahlâkı
35- Hikâyelerle Çocuk Eğitimi,
36- İbretli Hikâyeler,
37- Başarı Hikâyeleri,
38- 40 Hadis 40 Hikâye,
39- İlk Oruç, hikâye
40- Cennetle Müjdelenen Sahâbiler.
41- Peygamberimizin Çocukluğu ve gençliği.
42- Bir Ayet Bir Hikâye serisi.
43- Bir Hadis Bir Hikâye serisi.

44- Hikayelerle Esmai Hüsna.

YABANCI DİLDEKİ YAYINLAR

Almanca

Abdest-namaz Ve Camiler Boyama Kitabı
Abdest Gusül Ve Namazı Öğreniyorum
Boyamalı-alıştırrmalıKuran Elifbası
Boyamalı Dini Bilgiler, 1,
Boyamalı Dini Bilgiler, 2,
Boyamalı Dini Bilgiler, 3,
Çocuklara Ilk Dini Bilgiler-1,
Çocuklara Ilk Dini Bilgiler-2,
Dinimi Öğreniyorum Serisi, 1,2,3
Islamın Şartları Boyama Kitabı,
Kur'an'dan Dini Hikayeler, 1-2
Kur'an'dan Dini Hikayeler, 1- 2
Peygamberimizin Hayatı, 1- 2
Kartlı Hafiza Oyunları, Esmâ-i Hüsna,

Ingilizce

Peygamberimizin Hayatı, 10 Kitap,

Fransızca

Boyamalı Dini Bilgiler, 1,
Boyamalı Dini Bilgiler, 2,
Boyamalı Dini Bilgiler, 3,
Çocuklara Ilk Dini Bilgiler-1,
Çocuklara Ilk Dini Bilgiler-2,

Rusça

Abdest Gusül Ve Namazı Öğreniyorum
Dinimi Öğreniyorum Serisi, 1,

Uygurca

Dinimi Öğreniyorum Serisi, 1,

BİYOĞRAFİ

Asım Uysal, Konya'nın Çumra kazasının İnli köyünde 1957 tarihinde doğdu.

İlk tahsilini 1964- 69 yılları arasında Konya'da Ferit Paşa İlkokulunda okudu.

Orta ve lise tahsilini 1969- 1976 yıllarında Konya İmam Hatip Lisesinde okudu.

1976- 81 yılları arasında Erzurum İslâmi İlimler Fakültesinde Üniversite tahsilini tamamladı.

Askerliğini 1982- 83 yıllarında Asteğmen olarak Tekirdağ'ın Malkara ilçesinde yaptı.

1983 yılında Ankara İlahiyat Fakültesi mezunu Mürşide Işık ile evlendi. Necati, Ramazan Fatih, Sümeyye ve Muhammed isimlerinde 4 çocuğu oldu.

2000 Eylül ayında İstanbul'da Başakşehir'e yerleşti.

"Uysal Yayınevi" olarak yayıncılık yapmaktadır.

Eserleri:

1- "Hak Dini Kur'an Dili (Elmalı) Tefsirinin Fihristi " Mezuniyet Tezi: 560 Sahifedir.

2- "İzahlı Kadın Ilmihali Ansiklopedisi" 517 Sahifedir.

3- "Dini Bilgilerle İzahlı Namaz Hocası" 400 Sahifedir.

4- "Peygamberimize Ve Ashabına Yapılan İşkenceler" 500 Sahifedir.

5- "Kelime- I Tevhid"e Nasıl İnanmalıyız?" 320 Sahifedir.

6- "Evlilik Ve Cinsel Hayat", 664 Sahifedir.

7- Abdest Güsul ve Namazı Öğreniyorum.

8- Abdest, Namaz ve Camiler Boyama.

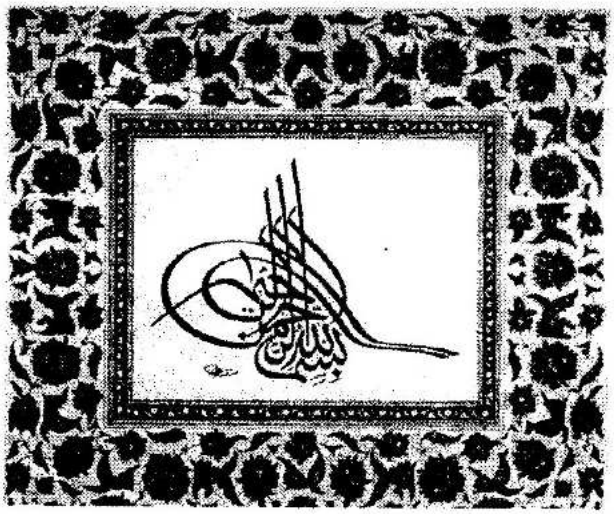
9- Boyamalı Kur'an Elifbası.

10- Esmâ-i Hüsnâ Şerhi.

11- Hikâyelerle Esmâi Hüsnâ

12- Cennetle Müjdelenen Sahabiler.

13- Bir Ayet Bir Hikaye.
14- BİLGİ KARTLARI-1: İmanın şartları, 6-15 yaş.
15- BİLGİ KARTLARI-2: İslamın şartları, 6-15 yaş.
16- BİLGİ KARTLARI-3: Peygamberimizin Hayatı, 6-15 yaş.
17- BİLGİ KARTLARI-4: Peygamberlerin Hayatı, 6-15 yaş.
18- BİLGİ KARTLARI-5: Esmai Hüsna, 6-15 yaş.
19- KARTON KİTAPLAR-1: Çocuklara Dini Kavramlar,
20- KARTON KİTAPLAR-2: Abdest ve Namaz.
21- KARTON KİTAPLAR-3: Zıt Kavramlar,
22- KARTON KİTAPLAR-4: Dostumuz Hayvanlar,
23- ZEKA OYUNLARI-1, (8-12 yaş)
24- ZEKA OYUNLARI-2, (8-12 yaş)
25- ZEKA OYUNLARI-3, (12 yaş ve üstü)
26- 40 HADİSTE GELİN VE DAMADA ÖĞÜTLER
27- Hikâyelerle Esmâi Hüsnâ

"Bismillâhirrahmânirrahîm"

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın (c.c.) adıyla... " başlarım.

BESMELENİN FAZİLETİ

Peygamberimiz (s.a.v.) : **"Kim ki bir işe, Allah'a hamd etmek ile başlarsa, o işi mutlaka hayırlı ve verimli olur. Allah'a hâmd etmek ile başlanılmayan her önemli şey, bereketi kesilmiş veya noksan bir şeydir."** buyuruyor. (1).

Öyleyse, ey mü'min, her işine **"Bismillâhirrahmânirrahîm"** ile başla.

Her hayırlı kapıyı açan, her hayırlı ve verimli işe yönelten, her kötülüğü kaldıran, kötülüğe götüren yolları kapatan, sıkıntılı zamanlarda ferahlık veren, öfke ve sinir hallerinde sabır veren "Bismillâhirrahmânirrahîm" ilâhi kelâmını daimâ söyleyiniz.

ÖNSÖZ

Hâmd, âlemlerin Rabbine, salât ve selâm O'nun elçisine, rahmet ise, Rasûlü'nün ümmetine olsun...

İslam hukuk ilmi, ucu bucağı bulunmayan öyle bir okyanustur ki, bu ilim deryâsında incileri bulup devşirmek ve istifade etmek en büyük nimet ve fazilettir. Bugün bu incileri takdim eden nice fıkıh kitapları hazırlanmış ve arz edilmiştir. İslam hukukunun incilerinden biri de (Ahvâli Nîsâ) **"Kadınlara ait (özel) haller"** başlığıyla belirtilmiştir.

Kısaca "Davranım Bilgisi" demek olan **"İlmihâl"** isimli kitaplar, kişinin Rabbine, kendisine, çevresinde ve içinde yaşadığı topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmesinde ona yardımcı olacak, kılavuzluk yapacak derli toplu bilgileri içerir. Elinizdeki ilmihâl de, kadın ile ilgili dinî ve hukukî konuları temel kaynaklara ve **Hanefî mezhebi**nin görüşlerine göre olmakla birlikte bazen de diğer mezheb görüşleri de belirtilerek hazırlanmıştır.

Kadın ile erkek arasında, yaratılışları itibariyle bazı fiziksel ve ruhsal farklar görülür. Bunun neticesi olarak bağlı bulundukları hükümler hususunda da farklar vardır. Kadın şekil, biçim ve ruh halleri itibariyle erkekten farklıdır.

Kadının özelliklerindendir ki, bülûğ (ergenlik) zamanında başlayıp, nihayet elli veya ellibeş yaşında çocuk doğurmaktan kesilinceye kadar her ay mûtad (belirli) şekilde devam eden hayz (âdet) görmesi vardır.

Kadınların fizyolojik yapıları gereği rahimlerinden gelen kan, namaz, oruç, cinsel ilişki, hac, Kur'an okuma, boşanma ve iddet gibi pekçok konuyla yakından ilgilidir ve erkeklerden farklı bazı hükümlerin konulmasına neden olmuştur.

İbadetleri bile yakından ilgilendiren bu haller öteden beri fıkıh (İslam hukuk) kitaplarında ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Özellikle hanımların ayrıntılı bir biçimde öğrenmeleri gereken bu haller, ilmihal kitaplarında da doğal olarak yerini almıştır.

Kadının rahminden gelen kan genelde şu üç halden birinin göstergesidir; âdet (hayız), lohusalık (nifas), hastalık (istihaza).

İbadetlerin doğru bir biçimde yerine getirilebilmesi için kadınları ilgilendiren konuların ayrıntılı bir biçimde bilinmesi gerekir.

Kadınların Fıkhî Mes'elelerini Öğrenmeleri:

Fıkıh: Lügatte "bir şeyi bilmek" demektir. Daha sonra İslam hukukuna fıkıh ilmi denmiştir.

Fıkhın Mevzûu: Mükellefin fiilleridir. Mükelleften maksat; âkil ve balîğ olan müslüman kimsedir.

Fıkhın Kaynağı: Kitap, Sünnet, İcmâi Ümmet ve Kıyas'tır.

Fıkhın Gayesi: İnsanı iki cihânda saâdete erdirmektir.

Fıkhın Hükmü ve Fazileti: Her müslümanın ihtiyacı miktarı fıkhı öğrenmesi farzı ayn'dır. (2). Bir kimse Kur'ân'ın bir kısmını öğrense, kalanı için vakit bulamasa dahi, efdal olan fıkıhla meşgul olmasıdır. Çünkü Kur'ân'ı ezberlemek farzı kifaye (3), fıkhın lazım olan miktarını öğrenmek ise Farzı ayn'dır. (4).

Fıkıh ilminde kadın halleri çok önemli yer işgal ettiğinden ve kadınların bülûğa ermek, tahâret (temizlik), abdest, gusül, namaz, oruç, cinsi münâsebetin helâl olma şekilleri v.s. gibi daha birçok önemli ve dînî mes'eleleri vardır. Bu mühim konuları, elimizden geldiğince kaynak eserlerin ışığında ve anlaşılır şekilde müslüman kızlara, kadınlara ve hattâ erkeklere arz etmeye gayret edeceğiz. Bu mes'eleler fıkhın, bilinmesi **Farzı ayn** olan konularındandır.

Bu konuları öğrenmek kadınlara ve kızlara vacip olduğu gibi, aynı zamanda onların analarına, babalarına, kocalarına ve velîlerine de öğretmek vaciptir.

Eğer bir kadın bu konuları bilmezse, kocası bildiği kadar öğretecektir. Çünkü bu kocasının vazifesidir. Şâyet kocası da bilmezse gidip öğrenecek ve karısına öğretecektir. Eğer kocasının vakti müsâit değilse, karısına izin verecek, kadın gidip öğrenmesi farz olan mes'eleleri ehlinden yani âlimlerden edebi dairesinde sorup öğrenecek, yahut bu gibi eserleri

---

(2) **Farzı Ayn:** Mükellef olan her müslüman şahsa dinde bilmesi ve amel etmesi farz olan hususlardır.
(3) **Farzı Kifaye:** Müslümanlardan bir kısmının bilip işlemesiyle diğerlerinin üzerinden kalkan hususlardır.
(4) İbni Abidin, Şamil Y. İst.1982,c:1, s: 37

1-Vazifeli şaxs 3-Ağıllı
2-Amallaz 4-Yetişgin

alıp okuyacaktır.

Şâyet kocası cahilliğinden dolayı izin vermezse, kadın izinsiz gider, bu gibi kendisine farz olan dini mes'eleleri ilim sahiplerinden öğrenir gelir. Bu suretle kendisini mes'uliyetten kurtarmış olur. Zira, Hz. Peygamber (s.a.v.) **"ilim öğrenmek kadın ve erkek her müslümana farzdır."** buyurmuştur. (5)

Kadın hallerini bilmeyen bir kadın, namazını, orucunu kendisine yasak olan vakitlerde bilmeden yapar ve günâhkar olur. Hele âdet anında aîlevi münâsebette bulunmak pek büyük bir günâh ve tehlikelidir ki, her nesil için dinî, tıbbî, ictimaî (sosyal) bir âfettir. Zamanımızdaki bazı gençlerimiz, bu fıkhî mes'eleleri bilmiyorlar, sormuyorlar, bilmediklerini dahi bilmiyorlar.

Halbuki kadınlara ait hallerden hayız (âdet) hakkında `İmamı Muhammed müstakil bir kitap yazmıştır. (6).

Kadınlar ve kızların değil erkeklerin bile okuyup öğrenmesi zaruri ve mecburi olan dinî mes'eleler, utanma bahanesiyle ihmâl edilemez.

Kadın ve erkek hastalandığında, zaruret halinde en mahrem yerlerini bile doktora göstermiyor mu? Göstermesi de câizdir.

Bu konular İslâm Fıkhı'nda "Temizlik" mevzûudur ve taharet -temizlik- bâbında bu konular zikredilmektedir.

İslâm'ın binâsı ise temizlik üzerine kurulmuştur. Temizlenmeden Allah'a (c.c.) kulluk yapılamaz, kulluk ve ibâdet için bu konuları iyi öğrenmek ve temizlenmek farzdır. Temizlik ibâdetin şartıdır. (7).

Bu mes'eleleri herkesin bilmediği, bilenden sorulduğu zaman da istendiği şekilde açıklamasına her zaman durum müsâit olmadığı için, herkesin muhtaç olduğu bu önemli bahisleri kitap halinde ve herkesin anlayabileceği şekilde mü'min ve mü'mine kardeşlerimize sunmayı arzu ettik. Faydalı olabilirsek gâyemize ulaşmış olacağız.

İslâm düşmanı siyonist ve emperyalistler, bir milleti yıkmak, çürüt-

---

(5) İhyau Ulumiddîn, İmamı Gazali, Bedir Y. İst. C.1, S: 27
(6) İbni Abidin, Şamil Y. İst.1982,c:1, s: 459
(7) İbni Abidin, Şamil Y. İst.1982,c:1, s: 459

mek ve İslâm'ı bozmak için daima kadını en güçlü silah olarak kullanmış ve halen de kullanmaktadırlar. İslâm'ı ve müslümanları maddi güç ve silahlarla yok edemeyen sinsi düşman; çağdaş silah olarak müslüman kadınımızın ahlâkını bozmayı ve ona İslam'ın kazandırdığı kutsal ve yüce değerini yitirtip, şehvetperestlerin metâı haline getirtip, sokaklara dökmüş, kişiliğini, ahlakını ve namusunu kaybettirmiştir. Düşman, kadınımızı modanın ve şehvetin kölesi haline getirip, istediği şekle ve maskaralığa sokabilmekte ve soyabilmektedir.

İngiliz sömürü ajanlarından **Hampher,** "İslamı Nasıl Yok Edelim" adlı hatıratında anlattığına göre, İngiliz Sömürgeler Bakanı Hampher'i İslam Ülkelerine gönderirken kendisine sıkı sıkı şu telkinatta bulunmuştur:

"Biz İspanya'yı kafirlerden (maksadı müslümanlardır) fuhuş ve içki sayesinde aldık, diğer topraklarımızı da bu iki güçlü araç vesilesi ile ele geçirmeliyiz." (8).

Biz de düşmanın yıktığı ve halen yıkmaya devam ettiği bu yerden başlayarak müslüman kadınlarımıza kendi kimliğini, kişiliğini ve dini kültürünü özetle elimizden geldiğince sunmaya çalıştık.

Bu çalışmalarımızı kortrol ve tetkik eden muhterem "CELAL YILDIRIM, İSMAİL KAYA, ABDULLAH BÜYÜK hocalarımıza ve tıbbî konulardaki inceleme ve yardımlarından dolayı Doç. Dr. Cemalettin AKYÜREK" beye ve emeği geçen diğer kardeşlerimize de şükranlarımızı arzetmeyi bir borç biliriz.

Gayret bizden, tevfik Allah (c.c.) dendir.

ASIM UYSAL - MÜRŞİDE UYSAL

1985 - KONYA

(8) Hamper, İslamı Nasıl Yok Edelim?, İst. 1991, Nehir Y.S: 49

BİRİNCİ BÖLÜM

KADININ
YARATILIŞI
VE DEĞERİ

İNSANIN YARADILIŞ GAYESİ VE HİKMETİ

Alemlerin Rabbi, kutsal kitabı Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyrulmaktadır: **"Ey insanlar, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi soylara ve kabilelere ayırdık. Allah yanında en üstün olanınız, (Allah'ın buyrukları dışına çıkmaktan) en çok korunanınızdır. Allah bilendir, haber alandır."** (9).

İnsanın Yaradılış Gayesi, Ancak Kulluk ve İbâdet içindir:

İnsanın yaradılış gayesini de Cenabı Hakk yine şu ayetinde açık bir şekilde belirtmektedir.

Biz insanları ve cinleri ancak kulluk ve ibâdet etsinler diye yarattık." (10).

"O Allah ki, amelce hanginiz daha güzeldir diye, sizi imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O güçlüdür, bağışlayıcıdır." (11).

İbâdet: Allah'ın ve O'nun Rasûlü (elçisi) Hz. Muhammed'in emirleri ve yasaklarına itâat etmektir. (12).

İnsan, (bedenen yaratılmadan önce) ruhlar aleminde Cenabı Hakk'a vermiş olduğu kulluk sözünde durup durmama ve ilâhi emir ve yasaklara uyup uymama yönünden yeryüzünde imtihana tabi tutulmaktadır. Bunun için insan, nefsinin hevâ ve arzularına göre değil de helâl ve haram ölçülerine göre hayatını devam ettirmek zorundadır.

İslâm, insanın her yönünü ve hayatını bütün vechesini kaplayan, düzenleyen yeğâne âdil ve hakk nizâmdır. İslam sadece ibadet dini değil, aynı zamanda inanç, ibâdet, amel ve hukuk dinidir. İnsanın dünyasını ve ahiretini organize ve kontrol eden eşsiz bir nizam ve düzendir.

İslâm, zaman ve mekânın dar hududları içerisine sığmayan çağlar üstü bir nizâmdır ki, kıyâmete kadar bâkî ve eşsiz yüce bir dindir.

"RABBIN KİM?" SORUSU

"Men Rabbüke": Rabbın kimdir?

Bu kabirde ilk sorulacak sorudur.

Allah (c.c.) ruhlar aleminde iken ruhlarımıza sordu:

"Elestü bi Rabbiküm: "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?

Cevap verdik:**"Gâlû belâ"**: Evet bilâkis sen bizim rabbimizsin dedik.

Elestü'nün içerdiği sorular:

a) Kullarım dünyada sizin üzerinize tasarruf ve hüküm koyma hakkına sahip miyim? diye Allah (c.c.) bize sorunca.

- Evet, sahipsin dedik.

b) Tek hâkiminiz ben olduğuma şahâdet eder misiniz? diye sordu.

- Evet, dedik.

c) Yaşayışınızı, hayatınızı benim emir ve yasaklarıma göre uyduracak mısınız? dedi.

- Evet, dedik.

d) Doğumunuzdan ölümünüze kadar bana isyan etmiyeceksiniz değil mi? dedi.

- Evet, dedik.

e) Nefsinize ve şeytanlara uymayacaksınız, bana uyacaksınız değil mi? dedi.

- Evet, dedik.

f) Bana ibâdet edeceksiniz değil mi? dedi.

- Evet, dedik.

g) Kur'ân'ıma ve rasûlümün emirlerine uyacak mısınız? dedi.

- Evet, dedik.

h) Ey Kadınlar! Tesettür (örtünün) emrime uyup, avret (el, yüz, ayak hariç) yerlerinizi, saçınızı örtecek misiniz? dedi.

- Evet, dedik.

. . . . . .

Ruhlar âlemindeki Allah'a verdiğimiz söze dünyada uyuyorsak kabir-

deki ilk soruya doğru cevap verebileceğiz.

Ruhlar âlemindeki yine Elestü Bezminde işaret yoluyla Allah (c.c.) bizlere hitaben: **"Ey kullarım! Yaratacağım dünyada,**

Ben'den başka Rabb,

Ben'den başka Mürebbî (terbiyeci),

Ben'den başka Hâkim (hükmedici),

Ben'den başka Lider... kabul edecek misiniz?

Benimkinden başka sistem, yol,

Benimkinden başka emir, yasak, nizam,

Benimkinden başka ahlâk... kabul edecek misiniz?

Rabbinizden başka tağutlara, şeytanlara... itaât ve ibâdet edecek misiniz?" diye sorunca,

- Hayır, diye söz verdik.

Bazı câhiller ve inkârcıların açılıp, saçılın, dans edin, eğlenin, Allah'ın (c.c.) örtünün emrine karşı gelin dediklerinde, onlara mı, yoksa Bana mı itaât edeceksiniz? diye sorunca:

"- Hayır, Ya Rabbi! Ancak Sana kulluk ve itâat edeceğiz" dedik. Ve dünyaya geldik. Cüz'i irâde (akıl) ile imtihan edilmeye gönderildik.

Önümüzde İtâat ve İbâdet Edeceğimiz İki Yol Var:

1- Allah'ın ve Resûlünün yolu,

2- Şeytanların ve Tağutların yolu.

Kur'ân-ı Kerîm de bu yollar açıkça şöyle belirtilmektedir

"Kim İslâm'dan başka bir din (yol, sistem, görüş) ararsa bilsin ki, (o din) ondan kabul edilmeyecek ve o, âhirette kaybedenler den olacaktır. "(13).

"İnsanlar Allah yolunda savaşırlar, inkâr edenler de tağut (şeytan) yolunda savaşırlar. O halde şeytanın dostlarıyla savaşın, çünkü şeytanın hîlesi zayıftır. "(14).

---

(13) Kur'an-ı Kerim; Al-i İmran/85

(14) Kur'an-ı Kerim; Nisa/76

ALLAH (c.c.) AHİRETTE SORACAK

Allah'ın yolundan ayrılanlara Allah (c.c.) mahşerde soracak:

Ey kulum! Meyhanelere gittin,

Ey kulum! Zinâ ettin,

Ey kulum! Tağutlara, şeytanlara itâat ettin,

Ey kulum! Örtünün, açılıp saçılmayın emrime isyan ettin,

Ey kulum! Aklınızdan uydurduğunuz veya Hristiyanlardan aldıklarınıza uydunuz da Kur'ân'a uymadınız, Kur'ân bu kadar mı değersizdi?

Ey kullarım! Kur'ân'a uymayıp da ayyaşların, iblislerin, cenâbetlerin, hâinlerin, zâlimlerin, fâsıkların emir ve yasaklarına "evet" de, benim ve Muhammed'imin emirlerine, yasaklarına "hayır" mı?

Ey Kulum! Şehvete, paraya, haram kadına, zinâya "evet" dedin, Kur'ân'a niye "hayır" dedin? diye soracak ve her kul hesabını verecektir.

İNSANIN YARATILIŞI

İlk çağlardan beri çeşitli filozofların tartıştıkları "Alemin ana maddesi nedir?" "İnsan nasıl yaratılmıştır?" v.s. gibi sorulara çeşitli cevaplar verenler olmuştur. Kimi su, kimi toprak, kimi ateş v.s. demişlerdir.

Allah Teâlâ Kur'an'ı Kerim'de birkaç yerde, herşeyi çift olarak yarattığını bildirir. Yani Allah'tan başka herşey çifttir. Bütün canlılarda bir erkek, bir de dişi vardır. Bitkiler de erkekli dişilidirler. Elektirik bile erkekli dişilidir. Pozitif ve negatif bunu anlatır. Birisi olmadan diğeri bir işe yaramaz. Birinin varlığı öbürüne bağlıdır.

Kadın ile erkek de birbirini tamamlayan iki yarım parçadırlar. Bir araya gelişleri soyut anlamda insanlığı oluşturur. Bunu Peygamberimiz en veciz ifadesiyle şöyle anlatmaktadır: **"Kadınlar, bir bütünün yarım parçası olan erkeklerin diğer yarım parçasıdırlar"** (15).

Kadın ve erkek bir bütünün öyle iki parçasıdır ki, biri olmadan diğeri olmaz. Öyleyse birisi ne kadar gerekli ise, öbürü de o kadar gereklidir. Ve kimin erkek kimin kadın olacağını insanın kendisi değil, Allah tayin eder. Artık mü'min; yahudi erkeklerinin yaptığı gibi her gün, "Beni kadın olarak yaratmadığın için sana hamd ederim" demez.

---

(15) Ebu Davut, Taharet: 94. Tirmizi, Taharet: 82. Msned: 6/256, 377.

Kitabı Mukadde'e Göre İnsanın ve Kadının Yaratılışı

Muharref (bozulmuş) Tevrat'a Göre: "... Ve Rabb Allah; insanı kendi sûretinde yarattı, onu Allah'ın sûretinde yarattı, onları erkek ve dişi olarak yarattı." (16).

"...Ve Rabb Allah, Ademin üzerine derin bir uyku getirdi ve o uyudu. Ve onun kaburga kemiklerinden birini aldı ve yerini etle kapladı. Ve Rabb Allah, Ademden aldığı kaburga kemiğinden bir kadın yaptı ve onu Ademe getirdi. Ve Adem dedi: "Şimdi bu benim kemiklerimden kemik ve etimden de ettir. Buna Nisâ denilecek, çünkü o insandan alındı." (17).

"Kadına dedi: Zahmetini ve gebeliğini ziyâdesiyle çoğaltacağım. Ağrı ile evlâd doğuracaksın." (18).

Ve Tevrat'ta yine yılanın Cennet meyvesini yemesi için kadını kandırdığını ve kadının da meyveyi kocasına yedirmesiyle Cennetten kovulmalarından dolayı Tevrat, bütün suçu kadına yükleyerek kadının lânetlendiğini ve doğum esnasındaki sıkıntıyı bunun için çektiğini iddia etmektedir. (19).

Yahudilikte Kadının Yeri

Yahudilikte ise kadın, erkeğin hizmetçisidir. Kendi itikatlarından olmayan herkesi kendilerine hizmetçi gibi görme yaklaşımları, iki cins arasındaki ilişkiye de sirayet etmiştir. Yahudi inancına göre erkek kadından üstündür ve kadın ona hizmet etmelidir. Bunun gerekçesi de Hz. Adem'i Hz. Havva'nın yoldan çıkardığına inanmalarıdır. Bu sebeple kadın lanetli kabul edilir.

Tevrat'ta "Kadın, ölümden acıdır. Allah nezdinde iyi kimse, kadından kurtulandır. Binde bir erkek arasından bir iyi adam buldum, kadınlar arasında tek bir iyi bulamadım." ibaresi yer alır. Antik Yunan felsefesi, Hammurabi yasalarından gelen fikirler, bu tahrif edilmiş Tevrat'ta işlenir. (20)

Yahudilerin de her sabahki duâlarında şu cümle geçmektedir: "Ezelî ilâhımız, kâinatın kralı, beni kadın yaratmadığın için sana hamdolsun..." (21).

---

(16) Tekvin, Bab: 1, Ayet: 27

(17) Tekvin, Bab: 2, Ayet:21-23

(18) Tekvin, Bab: 3, Ayet: 17

(19) Tekvin, Bab: 3, Ayet: 1-6-17

(20) Prof. Dr. Nevzat Tarhan, Kadın Psikolojisi, Nesil Y. 2005, s: 121.

(21) İslamiyette Kadın Öğretimi, M. Tayyib Okiç, 1978, Ankara, S:7

1- Tövrat. Yahudilerin kitabıdır.

TARİHTE KADININ YERİ

A- İLK ÇAĞDA KADIN: İlk çağda yaşamış ünlü Yunan hikâyecisi, HESİOD'a göre; ilk kadının adı Pandora'dır. Topraktan ve sudan yaratılmıştır. Kötülüklerin kapalı olduğu kapağı açmış ve bütün kötülüklerin dünyaya yayılmasına sebep olmuştur.

Eski Yunan ve Roma'da Kadın:

Kadın Eski Yunan ve Roma'da da hiç bir hakka sahip değildi. Evlenmenin en mühim gayesi erkek çocuk elde etmek, zevk ve şehveti tatmin etmek, evde mal-mülk üzerine bir bekçi ve hizmetçi getirmekti. İsparta'da cinsî bakımdan kuvvetli olan kadın kocasından başka kimselerle de münasebette bulunmaya zorlanırdı. Eflatun'a göre: "Kadın elden ele orta malı olarak gezmeli" imiş. Aristo: "Kadın yaratılışta yarı kalmış bir erkektir" der.

Yunan erkeğinin kadın değerlendirişi budur. Bütün kötülükleri yeryüzüne yayan kadındır. Toplumda, erkek istediği gibi kadına hükmedebilmekte, fizikî gücü sayesinde bütün iyilikleri kendisine, kötülükleri de kadına yükleyebilmektedir. (22).

Filistin bölgesinde ki kavimlerde kadın; sadece cinsel bir oyuncaktı ve erkekler kadınlardan da vazgeçip birbirleri ile birleşiyorlardı. Kur'ân-ı Kerîm'de belirtildiği gibi; Lût Peygamberin evine gelen iki meleği de erkek sanarak kullanmak istemişlerdi. Karısı da ahlâksızlardan yana idi. (23).

B- ORTA ÇAĞDA KADIN: Orta çağda kadını, Tevrat, incil ve Kur'an-ı Kerim'e göre değerlendirelim.

a) (Muharref) Tevrat'ta; Yılanın Cennet meyvesini yemesi için kadını kandırdığını ve kadının da meyveyi kocasına yedirmesiyle Cennetten kovulmalarından dolayı Tevrat, bütün suçu kadına yükleyerek kadının lânetlendiğini ve doğum esnasındaki sıkıntıyı bunun için çektiğini iddia etmektedir. (24).

b) (Muharref) İncil ise; Kadının boşanmasını yasaklayarak toplumların ahlakî yapısını bozmuştur. Manastırların bile genel evlerini geç-

(22) İslam Toplumundu Ve Çağımızda Kadın, Melahat Aktaş, 1984, İst; S:32

(23) Kur'an-ı Kerim; Hicr Suresi: 59-61, Neml Suresi: 54-56, Şuara Suresi:165-166

(24) Tekvin, Bab:3 Ayet: 1-6-17

tiği bilinmektedir.

İncil'in, boşanmayla ilgili hükmü: "Onlara dedi: Kim karısını boşar ve başkası ile evlenirse ona karşı zinâ eder. Ve kadın, kocasını boşar ve başkası ile evlenirse zinâ eder." (25).

Bugünkü batılı ülkelerin çoğunda da kadını boşamak hâlâ yasaktır. İlk günahın işlenmesine sebep olan ve böylece insanlığın felâketini hazırlayanın bir kadın olduğuna inanan Hristiyan milletler kadına daima bir "şeytan" nazarı ile bakmışlardır.

Hristiyanlığın kadına bakış açısı da Yahudilikten çok farklı değildir. Hristiyanlık, kadını vesayete muhtaç kabul etmekle birlikte onu "pis varlık" sözleriyle nitelendirir. Bu sebeple de bekârlığın Allah katında evlilikten daha şerefli olduğu belirtilmektedir. Şövalyeler, rahibeler ve papazlar, bu inanışın gereği olarak evlenmezler. Çünkü evlenmek, "Şeytan'ın kapısına gitmektir." Bu da kadının güzelliğinden sakınılması gerektiği, onun fitne ve gururunun İblis'in silahı olduğu teziyle güçlendirilir. Bu düşünce katılığına tepki olarak Hristiyanlığın, hatta İslam'ın gelişinden yüzyıllar sonra Rönesans ve Reform ortaya çıkmıştır.

Ancak bu değişimler dahi Batıda kadının fert olarak tanınmasını ve sosyal haklarının iyileştirilmesini hemen sağlamamıştır. Yirminci yüzyılın başlarına kadar bekâr bir kadının, velisinin izni olmadan akit yapmaya ehil olmadığı düşünülmüş ve tıpkı bir akıl hastası gibi kısıtlı olarak kabul edilmiştir.

Batıda çok feci şekilde yaşanan kadın hakları ihlallerinin 1900'lerin başında İngiltere, Kanada ve Fransa gibi ülkelerde değişmeye başlamasıyla durum tersine dönmüştür. Meselâ Kanada'da kadının birey olarak kabul edilmesi 1929'larda gerçekleşir ki bu, çok yakın bir tarihtir. Garpta kadın ferdiyetinin onaylanması ilk kez İngiltere'de, o da ilginç bir şekilde vuku bulur. Bilindiği gibi İngilizcede cinsler arasında ayırım yapmak için "the" (erkekler için kullanılan "o" zamiri) ve "she" (kadınlar için kullanılan "o" zamiri) kelimeleri kullanılır. 1900'lerin başında Kanada'da avukatlık yapan bir kadın, hâkim olduktan sonra kendisine birey olmadığı, yasalarda "he" değil, "she" yazdığı söylenir.

Kadınlar bu olay üzerine başlattıkları hukuki mücadele sonrasında erkeklerle eşit haklara sahip olabilmişlerdir. Yirmi birinci yüzyıldan farklı

(25) Markos İncili, Bab:10 Ayet: 11-12

olarak geçmiş çağlarda Batıda kadın, erkekler tarafından küçümsenmiştir. Erkekler, düşünce yeteneklerinin zayıf olduğunu düşündükleri karşı cinsi köleleştirmişlerdir. Özgür olmadığı için hakkını arayamayan kadının durumu, Fransa gibi büyük bir devlette dahi ancak 1938'lerden sonra değişmiştir.

Orta Çağda İngiltere'de: Kadın, ilk günahın işlenmesine sebep olan günahkar (murdar) bir mahlûk ve şeytan sayıldığından ibadethanelere giremez ve İncil'e el süremezdi. Bu vaziyet ancak Kral VIII. Hanri'nin (1509-1547) devrinde parlementodan çıkan bir kararla sona erebildi. Bu karara göre İncil okuyabileceklerdi. (26).

C- Cahiliye Araplarında Sosyal Durum

İslâm'dan önceki Araplar birbirinden ayrı kabîleler halinde yaşarlardı. İctimâî nizâmları kabîle esasına ve bu esasla mevcut olan kabîle taassubunadayanıyordu. Kabîle bir devlet ve siyâsî bir varlık değil, akrabalık ve kan râbıtasına dayanan bir topluluktu. Fertler akrabalık bağı bulunan, cesâret, eli açıklık v.s. gibi vasıflarla tanınan kabîle reisine kendi istekleriyle itaât ederlerdi.

Nesebiyle (soyuyla) övünmek, iyilik ve kötülükle son derece sıkı bir şekilde yardımlaşmak kabîle taassubunun sonuçlarındandı.

Kabîle fertlerinden biri başka kabîleden birisine karşı suç işlerse suçlu kabîlesinden intikam almak için mağdurun kabîlesi hemen yardıma koşar, suçlu, haksız, zâlim olsa da kabîlesi onu savunur, karşı tarafa hasım olurdu.

Bir kabîleye mensûb kişinin başka bir kabîleden olana karşı suç işlemesi gibi, en basit ve ufak sebeplerle, kabîle taassubu yüzünden iki topluluk arasında savaş çıkardı, böyle savaşlar çoktur. Kabîleler arasında savaşın çok oluşu Arap'larda erkeğin önemini daha çok artırıp kadını küçümsemeye sevk etti. Zirâ erkek, kadından daha iyi savaşabiliyordu. Fiilen harp eden erkekti. Ata binip kılıç kullanabiliyor, düşmana karşı koyuyor, ganimet malları alıp kabîlesinin şerefini müdafaa ediyordu. Böylece kadının mevkiî sarsıldı, hakları çiğnendi, mîrastan mahrûm edildi, hattâ bazı kabîlelerde dayanılmaz bir leke olan düşmana esir düşmesi korkusu ile kızları doğduktan sonra toprağa diri diri gömme olayı yaygınlaştı. Utanç yüzünden kızların gömülerek öldürüldüğü gibi, fakirlik ve darlık

(26) İslam'da Kadın, Bekir Topuloğlu, 1984, İst. S 18

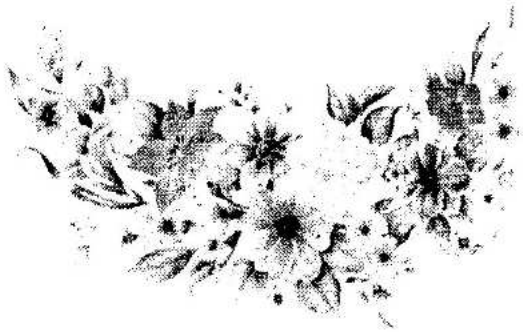
yüzünden de kız olsun erkek olsun ufak çocukları gömerek öldürüyorlardı. (27).

Kur'an-ı Kerim'in ifadesine göre cahiliyede **"Birisine bir kız çocuğu müjdelenirse, üzüntüsünden yüzü simsiyah kesilirdi..."** (28).

İslâmiyet'ten önce Arabistan kadınlarının hiç bir hak ve değeri olmadığını Hz. Ömer (r.a.) şöyle belirtmiştir: "Câhiliye döneminde bizler kadınlara hiç bir şey vermezdik. Vaktaki, İslâm geldi ve Allahü Teâlâ bizlere kadınların haklarını bildirdi ve bizler de kadınların bu haklarına riayet ettik. "

Câhiliye devrinde bir erkek, iki kız kardeşi kendisine eş olarak birlikte nikâhlıyabiliyordu. Bu evlilik müslümanlıkta yasaklanmıştır. (29).

İslâm'dan önceki devirde, bir erkeğin istediği kadar kadınla evlenmesi serbestti. Birden fazla kadınla evliliği İslâm prensip olarak kabul, fakat yapılacak mûameleler de adâlete uymak, haksızlıktan emin olmak şartıyla dörde kadar evlenmeye müsaâde etmiştir. Eğer âdil olmamaktan, evlilik hukukunu yerine getirememekten korkarsa, yanlız bir kadınla evlenebilir, birden faslasıyla evlenemez. Kur'ân'ı Kerîm'de de: "... Size helâl olan kadınlardan ikişer ikişer, üçer üçer, dörder dörder nikâhlayın. Ve eğer bu şekilde adâletli hareket edememekten korkarsanız, bir tane seçin yahut sahibi bulunduğunuz cariyelerle yetinin. İşte bu bir zevce yahut cariyelerle yetinmeniz adâletten çıkmamanıza daha yakındır." buyurulmuştur. (30).

(27) İslam Hukukuna Giriş, Abdülkerim Zeydan, İst. S: 45

(28) Kur'an-ı Kerim, Nahl: 58-59

(29) Kur'an-ı Kerim, Nisa: 23

(30) Kur'an-ı Kerim, Nisa : 3

D- İSLAM'DA KADININ YERİ, DEĞERİ ve HAKLARI

1- Bütün insanlar, insanlıkta eşittir.
2- Evlilik hakkı,
3- Kadınlara karşı iyi davranmak,
4- Annelik-Emzirme hakkı,
5- Kadının Namusunun Korunması,
6- Mehir hakkı,
7- Kadınları dövmemek,
8- Kadınların kocalarına eziyet etmemeleri,
9- Kadın ve çocukları öldürme yasağı,
10- İlim öğrenme hakkı,
11- Nafaka ve Geçim hakkı,
12- Saygı ve hürmette erkekten öncelik hakkı,
13- Meşru eğlence hakkı,
14- Çalışma ve iş hayatı hakkı,
15- Sosyal Güvenlik hakkı.
16- Siyasi hakları.

İslam'ın kadının özgürlüğünü elinden aldığı ve onu erkeklerin sahip olduğu haklardan mahrum ettiği iddiası bazı çevrelerce özellikle sık sık gündeme getirilerek, müslüman hanımların bu konuda şüpheye düşmeleri amaçlanmaktadır.

İslamın gelişinden itibaren kadının dört duvar arasına hapsedildiği, kadınların haklarının ellerinden alındığı söylenerek hem müslüman hanımların dinden uzaklaşması amaçlanmakta, hem de İslam'a savaş açmak için bir dayanak bulunmaya çalışılmaktadır. Bu tür iddialarla kafaları bulandıranlar, arkasından kendi öngördükleri ideolojiyi dayatmaktadırlar ki bu da feminizmdir.

Feminizm; erkeklerin sahip oldukları hakların kadınlara da verilmesini ve kadınların hukuksal ve sosyal eşitsizlikten kurtarılmasını hedefleyen doktrindir.

Bu akımın ilk bakışta makul görünen amaçları daha sonradan kadını çok zor durumda bırakacak bir hal almıştır.

Esasında kadının ruhunun varlığının tartışıldığı sık sık şeytanla ilişkilendirildiği ve 19. yy.'a kadar beyaz kadın ticaretinin yapıldığı Batı toplumunda, bu tür bir akım kadının yaşadığı gerçeklere bir tepki olarak doğmuştur ve haklı bir amaca yöneliktir.

Ancak kadının haklarını ararken kadın-erkek eşitliği argümanını kullanması kadının çok ağır şartlarda ve emeğinin karşılığını alamadan çalışmasını ve kişiliğinin rencide edilmesini beraberinde getirmiştir.

Batı dünyasında kadının sosyal yaşamdaki yeri ve erkek karşısındaki konumu normal insanî standartlara uymadığından, feminizm gibi bir akımla bunun düzenlenmeye çalışılması normaldi. Ancak farklı iki cins olan kadın ve erkeğin her alanda eşit olması gerekliliği bu akımdan da yine en çok kadının zarar görmesine neden olmuştur.

Oysa İslam dünyasında bu tür düzenlemelere ihtiyaç yoktur. Çünkü hayatın her alanına müdahale eden din kadın ve erkeğin eşit, farklı ve ortak olduğu yönleri hem insanların kabullenebileceği bir mantıkla hem de ilahi adalete uygun bir şekilde düzenlemiştir.

İslam dini kadın ve erkeğin insan olma ve vahye muhatab olma yönüyle eşit olduğunu kabul ederken, iki tür arasındaki bedensel ve ruhsal farklılıklara da dikkat çekmiş ve hükümleri koyarken de bu farklılıkları gözetmiştir.

Ancak bazı konularda kadın ve erkeğin farklı hükümlere tabi olmaları kadın cinsinin aşağılandığı ve bazı haklardan mahrum edildiği anlamına gelmez.

Allahü Teâlâ, kadın ve erkeği birbirinden farklı yaratmış, bu farklılığa bağlı olarak da farklı hak ve sorumluluklar vermiştir. Ancak temelde insan olma, dünyaya imtihan için gelme, yaptıklarının karşılığını görme gibi konularda kadın ve erkek eşittir. İki farklı cinsin farklılıkları gözetilmeden her alanda aynı hükümlere tabi kılınması ise, mantıksız olduğu gibi ilahi adalete de sığmayacak bir uygulama olurdu.

1- Yaratılışta Kadın-Erkek Eşitliği ve Kur'an-ı Kerim'de İnsanın Yaratılışı:

1- Bütün insanlar Allah tarafından yaratılmıştır; O'nun eseri ve kulla-

rıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **"Andolsun, insanı biz yarattık."** (31)

2- Bütün insanlar aynı atadan ve anadan gelmektedir. Hz. Adem ve Havva'nın neslidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **"Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır."** (32)

Hz. Peygamber (s..a.v.), yukardaki iki ilkenin eşitlik açısından doğurduğu sonuçları gayet açık ve özlü bir ifadeyle şöyle belirtmiştir:

"Ey insanlar! Unutmayınız ki Rabbiniz birdir. İyi biliniz ki Arab'ın Arap olmayana, beyaz ırkın siyah ırka, siyah ırkın da beyaz ırka üstünlüğü yoktur. Üstünlük sadece takva iledir." (33)

"İnsanlar tarağın dişleri gibi eşittirler" (34)

3- Bütün insanlar en güzel biçimde yaratılmış, şerefli kılınmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **"Biz insanı en güzel biçimde yarattık."** (35)

"Biz insanı şerefli kıldık." 36)

4- Allah'ın huzurunda bütün insanlar davranışlarından sorumludurlar ve temelde ilâhî olan aynı görevlerle yükümlüdürler. Peygamberler de dahil olmak üzere hiçbir insan sorumsuz bırakılmamıştır.

Allah Teâlâ şöyle buyurur: **"Elbette kendilerine peygamber gönderilen kimseleri de, gönderilen peygamberleri de mutlaka sorguya çekeceğiz."** (37)

Kur'an-ı Kerim ve İslam Peygamberi'nin bu evrensel eşitlik mesajları, gerek Araplar arasında, gerekse dünyanın diğer bütün medeniyetlerinde ırk, renk, dil, soy ve kabile gibi doğal ve biyolojik ölçülere dayanan sınıf ve soyluluk farklarının az veya çok ölçüde yaygın olduğu o dönemlerde olduğu kadar, çağımızda da, henüz insanlığın tam olarak ulaşamadığı, fa-

---

(31) Kur'an-ı Kerim, Kâf: 50/16

(32) (Hücürât: 49/13)

(33) (Tirmizî: 49/5, Menâkıb, 73; Ebu Davud: Edeb, 121).

(34) (Ahmed b. Hanbel: 5/411)

(35) (Kur'an-ı Kerim, Tin: 95/4)

(36) (Kur'an-ı Kerim, İsrâ: 17/70)

(37) (Kur'an-ı Kerim, A'raf: 7/6)

kat müslümanların tarihte gerçekleştirmeyi başardıkları yüce bir idealdir.

Eşitlik ilkesi **"haklarde eşitlik"**, **"muamelede eşitlik"**, **"Kanun Önünde Eşitlik"** ve **"Fırsat Eşitliği"** olmak üzere dörde ayrılır:

a) Haklarda Eşitlik: Bütün insanların hayatın her alanında ve her şart altında ayrım yapılmaksızın eşit haklara sahip olması gereği, adaletin hayatî unsurudur. Sosyal, siyasal ve cinsel haklardan yararlanma konusunda yönetici ile yönetilen, işveren ile işçi, zengin ile fakir, erkek ile kadın arasında hiçbir ayrımın olmaması gerekir. Herkes hiçbir engel ve kısıtlamaya tabi tutulmaksızın bu haklardan faydalanmalıdır.

b) Muamelede Eşitlik: Haklarda eşitlik ilkesinin uygulamada doğurması gereken mantıksal sonucu; bütün vatandaşlara, hayatın bütün alanlarında, hiçbir kısıtlama koymaksızın eşit muamele edilmesi gerekliliğidir.

c) Kanun Önünde Eşitlik: Maddî-manevî hiçbir ayrım gözetilmeksizin toplumu oluşturan bütün bireyler; haklar, özgürlükler, sorumluluklar ve yükümlülükler açısından kanun önünde eşittir; herkese aynı kanun uygulanır. Kadın da erkek gibi hukuksal bir kişiliğe sahiptir. Kur'an-ı Kerim'de "insan, kul, müslüman, mü'min" gibi genel ifadeler kullanan ayetler, erkeği olduğu kadar, kadını da muhatap almaktadır.

Kanun önünde eşitlik ilkesinin ilk uygulaması, bizzat Hz. Peygamber (s.a.v.) tarafından Mekke'nin fethinden sonra gerçekleştirilmiş ve bu konudaki temel prensip belirlenmiştir.

Mekke'nin fethi sırasında Mahzûm kabilesinden bir kadın hırsızlık yapmıştı. Kureyşliler, kadına hırsızlık cezasının uygulanması ihtimali karşsısında bir çıkış yolu aramaya başladılar. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in kendisini çok sevdiğini bildikleri Üsâme b. Zeyd'i aracı yaptılar. Üsâme, Hz. Peygamberden kadına cezanın uygulanmamasını istedi. Bu istek karşısında yüzü sararan Hz. Peygamber, Üsâme'ye "Allah'ın koyduğu bir cezayı uygulamayayım diye aracılık mı ediyorsun?" diyerek serzenişte bulundu ve "Sizden öncekilerin helak olup gitmelerinin sebebi, içlerinden asalet sahibi birisi hırsızlık yaptığında ona dokunmayıp, serbest bırakmaları, güçsüz birisi hırsızlık yaptığında ise, onu cezalandırmalarıydı. Allah'a yemin ederim ki, eğer kızım Fâtıma hırsızlık etse, ona da haddi (hırsızlık cezasını) uygularım." dedi. (38)

---

(38) (Buhari: Enbiya, 54, Hudud, 12; Müslim: Hudud, 8-11; Ebû Davud: Hudud, 4; Tirmizî: Hudud, 6; Nesâî: Kat'u's-Sârık, 6; İbn Mâce: Hudud, 6.

Bu olay, hırsızlık cezasının, muhtemelen ilk uygulamasının, Mekke'nin fethi sırasında yapıldığına delâlet etmesi yanında, daha önemli olarak, gerek kanunda ve gerekse uygulamada insanların "kanun önünde eşit oldukları" prensibini getirmekte, bunu canlı bir şekilde ortaya koymaktadır. Modern yasalara ise bu tür eşitlik ve haklar, birtakım olaylardan ve devrimlerden (1789 Fransız ihtilali gibi) sonra girebilmiştir.

Modern yasalarda eşitlik ilkesi ve eşitlikle ilgili hükümlerde, bir takım yöneticilere ve yasama organı üyelerine, vs. ayrıcalıklar tanınır. İslam Şeriatı'nın belirlediği eşitlik ilkesinde bu tür ayrıcalıklar yoktur. Çünkü bu ilkenin temeli (ya da nedeni) insanların aynı asıldan gelmiş olmalarıdır.

"Biz sizi bir erkek ve dişiden yarattık." (39)

"Hepiniz Adem'densiniz, Adem de topraktandır." (40)

İslam Şeriatı, bu ilke çerçevesinde, yönetici, yönetilen, müslüman, gayri müslim ayrımı gözetmeksizin bütün insanların eşit bir şekilde yargılanmalarını ve herkes için aynı kanunların yürürlükte olmasını öngörür, İslam Tarihi, bu tür uygulamaların örnekleriyle doludur.

Osmanlı Devleti'nde, kadı, mahkemeye gelen gayri müslimlere eşit davranırdı. Kadı'nın kürsüsü üzerinde Kur'an'ın yanında bir haç ve bir Tevrat bulunurdu. Kadı, Hıristiyan'a haçı, Musevî'ye Tevratı öptürerek yemin ettirdi.

d) Fırsat Eşitliği: Hiçbir kimseye, aileye, zümreye ve sınıfa imtiyaz tanımadan ve öncelik hakkı vermeden cemiyette, devletin sunduğu imkanlara halkın eşit olarak kavuşabilmesi demektir. Gerek dünya ve gerekse ahirette başarı ve mutluluk getiren her fiil, teşebbüs ve davranış her ferd için haktır, serbesttir. İlim, hüner, servet, fazilet, vb. edinmek hiçbir kimsenin ve grubun imtiyazında değildir. Bir köle devlet başkanı, bir fakir çocuğu büyük bir zengin ya da alim veya kumandan (Bilali Habeşî'nin müezzin olması, Usâme bin Zeyd'in kumandan olması gibi) olabilir. Yeter ki istesin, çalışsın ve ehliyetini ispat etsin.

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Arabistan halkını İslam'a davet ettiği zamanlarda, Araplar eşitlik kelimesinin anlamını kavramaktan tamamen uzaktılar, insanlar, çeşitli ayrıcalıkları ile övünürlerdi. Bazıları ilahlarla ay-

---

(39) (Kur'an-ı Kerim, Hucurat: 49/13)

(40) (İbn Mace, Menasik: 84; Ahmed, 3/400, 5/30, 282).

nı soydan geldiklerini iddia ederken, bazıları krallar ve hanedanlarla, bazıları üstün bir ırkla bağlantılı olduklarını iddia ederlerdi, İslam, dünyaya bu şartlar altında geldi ve bütün kadınların ve erkeklerin eşitliğini getirdi. Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurur:

" Kadınlar, erkeklerin birbirini tamamlayan diğer yarılarıdır." (41)

Vallahi bir cahiliyede kadınlara değer vermezdik. Allah, onlarla ilgili ayetler gönderdikten ve onlara bazı hakları verdikten sonra biz de kadınlara değer vermeye başladık." (42)

Manevî Mükâfat ve Cezâda Kadın-Erkek Eşitliği:

İslam'a göre, Allah'a ve diğer iman esaslarına inanmakta, Allah'ın dünya ve ahiretle alakalı emir ve yasaklarına muhatap olup onların gerektirdiği ceza veya mükâfata ermekte, cennete veya cehenneme girmekte kadınla erkek arasında bir fark yoktur. Allah Hz. Adem ve Havva'ya aynı tarzda hitap etmiştir. Yasaklanan ağaçtan beraberce yedikleri gibi birlikte pişmanlık duyup tevbe etmişlerdir. (43).

Kadın-erkek, fakir-zengin, siyah-beyaz her ferd, müstesnası olmadan, göklerde ve yerdeki herkes kıyamet gününde Allah'ın huzuruna tek başına ve mutlak bir kul olarak gelecektir, hiç bir ayırma olmayacaktır. (44).

Dünyada iman ettikten sonra güzel amel ve hareketlerde bulunan her kadın ve erkeğin dünyada çok güzel bir hayat süreceğini, ahirette de cennete girip ebedî saadete ereceğini Allah (c.c.) va'dediyor. (45). Buna mukabil Allah'ın mukaddes emanetine hainlik edip inanmayan, Allah'a ortak ve eş tanıyan ve yine içinden ve gerçekten inanmadığı halde dıştan mü'min görünen, böylelikle İslam cemaatına hiyanet edip yer yüzünde fesat çıkaran her kadın ve erkek de ebedî azaba maruz kalacaktır. (46).

Eşlerden zevce, eğer iman etmemişse zevcinin iyi olması, hatta peygamber bulunması ona fayda vermez. Bunun misali Allah'ın iki salih ku-

---

(41) Sahîhu Câmiu's-Sağîr; hadis no: 2329).

(42) (Buhari: Kitabu't-Tefsir, Tahrim Suresi, 1/283; Müslim: Kitabut-Talak, 4/190).

(43) Kur'an-ı Kerim, A'raf:23

(44) Kur'an-ı Kerim, Meryem:93-95

(45) Kur'an-ı Kerim, Nahl: 97

(46) Kur'an-ı Kerim, Ahzab: 72-73

lu ve peygamberi olan Hz. Nuh ve Lût'un inanmamış, kocalarına hainlik etmiş zevceleridir. (47). Şayet zevce inanıp koca inanmamışsa, o zaman da kocanın fena oluşu zevceye zarar vermez; o, cehenneme, bu da cennete girer. Bunun da misali Musa peygamber devrindeki Fir'avn'ın zevcesidir. Fir'avn'ın, Mısırlılara: "Ben sizin en yüce rabbinizim" (48) söylemek derecesinde azgınlığına mukabil, zevcesi Âsiye, Mûsa'ya (a.s.) inanmış ve Allah'a şu duada bulunmuştu: "Ey Rabbim, bana nezdinde, cennetin içinde bir ev yap. Beni Fir'avn'dan ve onun fena amel ve hareketinden kurtar. Beni o zalimler güruhundan selamete çıkar." (49).

Kur'an-ı Kerim ve Kadın:

Yaratılış, itikad, vicdan hürriyeti ve ahiret ahvali bakımından kadının İslam'daki yerini belirtirken şunu da söyleyelim ki Kur'an-ı Kerim'de "en-Nisâ=kadınlar" isimli uzun bir sure bulunduğu gibi "Meryem" diye Hz. İsa'nın validesine atfen müstakil bir sure de mevcuttur. Kur'an'da Hz. Musa ve Hz. İsa'nın validelerine çok güzel hitaplar yapılır.

İslam'a muhatap olma açısından kadın ve erkek eşittir.

İslam, bütün insanlara gönderilmiş bir dindir. "Bütün insanlar" sözü, ırk, cins, dil vb. ayrımı yapmaksızın bütün erkek ve kadınları kapsar.

Allah Teâlâ şöyle buyurur: **"Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bunu bilmezler."** (50)

Dünyaya ait hükümlerde:

Erkek-kadın eşitliğinde dünyaya ait cezalarda da fark yoktur. Kadına karşı işlenen suçlar, ister kadının şahsına, ister malına veya şerefine olsun erkeğe karşı işlenmiş gibi ceza gerektirir. Hatta burada kadının lehine bazı durumlar da vardır. Bir erkek bir kadını fuhuşla ittiham eder ve bunu delilleriyle isbat edemezse, hem iftira cezasına çarptırılır, hem de mahkeme huzurunda ömrünün sonuna kadar şahitliğinin kabul olunmayacağı ilan olunur. (51).

---

(47) Kur'an-ı Kerim, Tahrim: 10

(48) Kur'an-ı Kerim, Naziat: 24

(49) Kur'an-ı Kerim, Tahrim: 11

(50) (Kur'an-ı Kerim, Sebe': 34/28)

(51) Kur'an-ı Kerim, Nur:4-5

Kadın suçlu olduğu takdirde erkek gibi ceza görür. Kötülük yaparsa günah, iyilik yaparsa sevap alır. Cennet veya cehennemlikte erkekle aynıdır.

Hz. Peygamber (s.a.v.) bir hadislerinde şöyle buyurmaktadır: **"Sorumluluk üç kişiden kaldırılmıştır: Uyanana kadar uyuyandan, baliğ olana kadar çocuktan, aklı başına gelene kadar deliden."** (52)

Açıkça anlaşılmaktadır ki, şer'î hükümlerle yükümlü olmanın temel şartı akıllı ve reşit olmaktır. Akıllı ve reşit olan kadınla erkek arasında bu mükellefiyet açısından bir fark yoktur.

Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Namazı kılın; zekâtı verin; Peygamberce itaat edin ki merhamet göresiniz." (53)

Namaz kılma, zekât verme ve peygambere itaat etme emri, kadın ve erkeği kapsayan bir emirdir.

"Ey iman edenler! Oruç sizden önce gelip geçmiş ümmetlere farz kılındığı gibi size de farz kılındı." (54)

"Ey iman edenler" hitabı, yalnız erkeklere ya da kadınlara yönelik bir hitap değil, her iki cinsi de içine alan genel bir hitaptır. Kadın ve erkek oruçla yükümlülükte eşittirler.

"(Rasûlüm!) Mü'min erkeklere, gözlerini (harama) dikmemelerini, ırzlarını da korumalarını söyle. Çünkü bu, kendileri için daha temiz bir davranıştır. Şüphesiz Allah, onların yapmakta olduklarından haberdardır.

Mü'min kadınlara da söyle, gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler." (55)

"Erkek olsun, kadın olsun, her kim de mü'min olarak iyi işler yaparsa, işte onlar cennete girerler ve zerre kadar haksızlığa uğratılmazlar." (56)

Amelde eşit olan, salih amel işlediklerinde nimette eşit olan kadın ve erkek, şer'î hükümlere muhalefet ettiklerinde, yükümlülüklerini yerine getirmediklerinde, cezada da ortaktırlar.

---

(52) (Tirmizî, Hudud: 1; Darimî, Hudud: 1).

(53) (Kur'an-ı Kerim, Nur: 24/56)

(54) (Kur'an-ı Kerim, Bakara: 2/185)

(55) (Kur'an-ı Kerim, Nur: 24/30,31).

(56) (Kur'an-ı Kerim, Nisa: 4/124. Nahl: 16/97. Ahzab: 33/35)

"Hırsızlık eden erkek ve kadının, yaptıklarına karşılık bir ceza ve Allah'tan bir ibret olmak üzere ellerini kesin." (57)

"Zina eden kadın ve zina eden erkekten her birine yüz sopa vurun." (58)

Farklılıklar:

İnsan olma, İslam'a muhatap olma ve şer'î hükümlerle yükümlü olma yönüyle eşit olan kadın ve erkek arasında bir takım doğal farklılıklar da vardır. Bu farklılıklar, bir cinsin diğerinden daha üstün ya da aşağı olması anlamında değildir. Kadın ve erkek hayatın bütün alanlarında eşit konumdadırlar ve haklarla özgürlüklerden eşit ölçüde yararlanırlar. Fakat, bazı durumlarda bir takım farklılıklar söz konusudur. Genel anlamda farklılıklar şunlardır:

a- Türler Arasında Bedensel, Ruhsal vb. Farklılıklar

Kadının ve erkeğin cinsiyet rolünü anlayabilmek için, onun geçmişten gelen genlerini bilmek gerekir. Kadını kadın, erkeği erkek yapan özelliklerin bir kısmı genler, bir kısmı da sosyal öğrenme ile kazanılır.

Her iki cinsin de toplumsal rolünün önemli bir bölümü, yaşadığı ortam ve kültürel öğrenme ile ilgilidir. Fakat cinsiyet kimliğini oluşturan özelliklerin büyük çoğunluğunun genetik olduğunu biliyoruz. Bu durum çocukluktan itibaren böyledir. Meselâ kız çocukları, sözlü anlatım konusunda erkek çocuklardan daha öndedir. Aynı zamanda, oyunu yapılandırma, iş birliği yapabilme konularında da erkek çocuklarından daha üstün oldukları, yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Kızların "dişilik özellikleri" diyebileceğimiz, sevimli, sıcak kanlı olma, romantik duygularının baskın olması, fare, böcek ve yılan gibi hayvanlardan korkmaları, kalıtım sebebiyledir. Son yıllarda yapılan araştırmalarda bu konuyla alakalı ilginç bir bulguyla karşılaşıldı: Kadınlarda yılan korkusunun genetik olduğuna dair bir gen bulundu. Hayatında hiç yılan görmemiş bir kadın bile yılandan korkuyor...

Erkek çocuklarının genlerine doğuştan yazılan sertlik, dikbaşlılık, kolay yola gelmeme ve heyecanlarına ket vurma gibi farklı özellikler görürüz. İncelemeler, kız ve erkek çocuklarındaki bu farklılıkların biyolojik yapıyla ilgili olduğunu ve buna bağlı olarak oyun çeşitlerinin de değiştiğini gösteriyor.

---

(57) (Kur'an-ı Kerim, Maide: 5/38)

(58) Kur'anı Kerrim, Nur: 2

Kız çocuklarının romantik duygularını daha çok ön plana çıkaran bebeklerle evcilik oyunları oynamaları, erkek çocuklarının ise daha çok saldırganlık içeren oyunlar oynamaları, biyolojik faktörlerle açıklanmaktadır. Bu durum, evrimsel psikoloji açısından şöyle ifade edilmektedir:

İnsanlığın ilk çağlarında erkek ava çıkıp av etiyle ailesini beslemek zorundayken, kadın anne rolünde ve çocuklarını koruyup kollamak zorundaydı. Babanın evde olmadığı durumda annenin en ufak bir ses ve gürültüde tedbir alabilmesi için fazla cesaretli olmaması, hatta korku duygusunun gelişmiş olması gerekiyordu. Aksi taktirde çocuğu koruması mümkün değildi. Buna mukabil erkeğin saldırgan bir yapıya sahip olması, avcı karakterinin gereği olarak görülüyordu. Daha sonra kültürler oluştukça sosyal roller ortaya çıktı.

Bugün artık ruhsal hastalıkların oluşumunda ve tedavisinde beyin yapısının önemi bilinmektedir. Beyinsiz psikoloji olmadığı bilindiğine göre, beyin yapısındaki farklılıkların da ruh sağlığını etkileyeceği muhakkaktır.

California (L.A.) Üniversitesinden Profesör Richard Haier, zekâ ve öğrenme testlerinde eşit performans gösteren kadın ve erkeklerin beyinlerindeki gri ve ak madde dağılımını inceleyen araştırmasında, "erkeklerin beynindeki gri maddenin kadınlarınkinden 10 kat fazla olduğunu, kadınlardaki beyaz maddenin ise erkeklerinkinin 6.5 misli olduğu sonucuna varmıştır.

Gri madde beynin bilgi işlemesini, beyaz madde bilgiler arası bağlantı kurulmasını sağlıyor. Erkekler derin ve matematiksel düşüncede daha başarılı iken, kadınlar duygusal, dil-tarih gibi beyin faaliyetlerinde daha başarılıdır.

Kadının ruh sağlığını yönlendiren üç olay vardır. Birincisi âdet görmeye başlaması, ikincisi gebelik, üçüncüsü ise menapozdur.

b- Anatomik ve Fizyolojik Farklar

Kız çocuğunun anatomik ve fizyolojik olarak belirgin farklılaşması 10 yaşlarında başlar. Erkek çocuklarda iki yıl kadar önce başlamıştır. Ergenliğin başlaması demek olan ikincil seks karakterleri belirgindir. Vücut hatlarının yuvarlaklaşması, göğüs ve kalça gelişimi kendine özgüdür. Ergenlik çağına girişte kızlar 10-20 cm, erkekler 30 cm birden uzarlar. Erişkin boy uzunluğunun % 25'i bu dönemde kazanılır. Kızlarda boyca artış 8 cm/yıl, erkeklerde boyca artış 10 cm/yıldır. Boy uzamasının tepe yapması kızlarda 12-13 yaşında, erkeklerde 15-16 yaşında olur. Erkek-

lerde cilt altı yağ dokusu azalırken kızlarda cilt altı yağ dokusu artar. Kas dokusu da erkeklerde artış gösterir. Vücudun ağırlık merkezinin kadınlarda aşağıda olması dengeli duruşu kolaylaştırırken, erkeklerde ağırlık merkezinin daha yukarıda olması atlamayı kolaylaştırır.

Kadınlarda daha küçük kalp ve daha küçük akciğer vardır. Daha küçük kalp ve daha küçük akciğer demek, oksijen tüketiminin ve kullanımının daha düşük olması demektir. Sporda bilhassa dayanıklılık gerektiren spor dallarında kadınların başarısı, bunun için erkeklerden daha düşüktür.

Kadınlarda vücutta ortalama dört litre kan varken erkeklerde ortalama altı litre kan vardır. Bu durum beyne, kaslara daha az oksijen taşınması anlamına gelir. Kadınların vücut ağırlıklarının % 25-35'i yağ iken, erkeklerin % 15-20'si yağdır. Yağ fazlalığı, su üzerinde durabilme, açlığa dayanma gibi avantajlar sağlar. Kadınların vücutları ve yağ dokuları daha elastikidir. Bu yüzden bale ve jimnastikte avantajlıdırlar. Ayrıca daha az terlemeleri, kadınlara nemli ortamda avantaj sağlar.

Genlerin ve Hormonların Rölü

Tabiat, bir denge üzerine kuruludur. Biyolojik, psikolojik ve sosyal farklılıklar bu denge için gereklidir.

Zihinsel Farklılıklar

İki cins arasındaki zihinsel farklılıklar, gündelik olaylara biraz dikkatle baktığımızda hemen kendini gösterir.

Meselâ "trafik canavarları" dediğimiz tiplerin daha çok erkekler arasında çıktığını, ama park yeri kazalarını en çok kadınların yaptığını genel olarak biliriz. Kadınların arabaları geri geri ve geri paralel park etmede başarısız olmaları, onların beyinlerinden kaynaklanır. Mekândaki algı becerisi, beyinde cismin uzaydaki yerini algılamayla ilgilidir.

Kadınlarla erkeklerin zihinsel farklarını anlatan bir setst vardır:

Ayna Testi. Bu testi yapmak için sağ omuza hafif bir cisim koyulur, kişi aynanın karşısına geçirilir. Cismi alması istenir. Erkekler bir iki hamlede cismi alırken, kadın önce elini diğer omuza götürür ve ancak üç dört hamleden sonra cismi alır.

Yine dokunma duyusu da, cildi erkeklere nazaran yumuşak ve duyarlı olan kadınlarda daha fazladır. Kız çocukları da dahil olmak üzere kadınlar, kendi vücutlarına dokunmayı severler. Cinsel arzularının erkeğin fiziksel temasıyla artması, orgazmın geç olmasının bir nedenidir.

Ayrıca kadınların koku ve tat alma duyguları erkeklere göre daha gelişkindir. Hatta gebelik ve âdet dönemlerinde bu duyularının hassaslaştığı bilinir.

Kadınların empati (eş uyum) yeteneklerinin daha üstün olduğunu, bu nedenle de şefkatli olduklarından, acıma hislerinin belirginliğinden söz etmiştik. Duygusal zekâlarının daha yüksek olması anlamına gelen bu durumun biyolojik bir açıklaması da vardır. Oksitosin hormonu, sakinlik ve yumuşaklık veren bir hormondur. Tertesteron yükseldiğinde bu hormon azalır.

Erkeklerin aksiyon filimlerini, marşları sevmesi, defalarca seyrettiği halde aynı zevki alabilmesi, kadınların romantik filmleri defalarca seyredip gözyaşı dökebilmeleri de biyolojik bir alt yapıya bağlıdır.

Disleksi (okuma güçlüğü), dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu, hastalıkların görülme sıklığı erkek çocuklarında kızlara göre üç dört misli yüksektir. Aynı şekilde kekemelik gibi konuşma güçlükleri erkeklerde belirgin şekilde daha fazladır. Buna karşılık kadınların depresyon gibi ruhsal hastalıklara erkeklerden daha çok yakalanmalarının, beyindeki alt yapıyla ilgisi büyüktür. Bu durum, zihinsel farklılıktan kaynaklanmaktadır.

İntihar girişimi kadınlarda daha fazladır, ama girişimin ölümle sonlanması erkeklerde belirgin şekilde daha yüksektir.

Kadınların süreçle, erkeklerin sonuçla daha çok ilgilendiği bilinir. Hatta cinsellikte bile erkek iki defa orgazma girer: Biri boşalma olduğunda, ikincisi partneri övdüğünde. Erkek cinsel performansı ve sonucu önemser, kadın sevilmeyi önemser. Olgun kişiler karşı tarafın duygularını anladıkları için psikolojik ihtiyaçları vermeyi başarırlar ve iki tarafı mutlu eden birliktelik oluşur..

Kadının tahmin yeteneği, sevgisi, ayrıntıyı fark etmesi, erkeğe göre daha öndedir. İletişimde erkekler bilgi alış verişini önemserken, kadınlar paylaşarak yalnızlık duygusunu azaltmayı öne alırlar. Bu sebeple erkekler duygusal ihmale daha yatkındırlar.

Feminizm, kadını erkek gibi olmaya iterken, kadının cinsel kimliğine zarar vermektedir. Kadın, kadınlık özelliklerini ve farklılıklarını güçlendirdiği zaman kadındır. Psikolojik olarak iki cins birbirinden üstün değil, farklıdır. Bu farklılık, hukuki değer açısından da önemlidir. Kadın duygusal özellikler, estetik ve koruma içgüdüsü bakımından ileriyken, erkek dış ortamla savaşma, avcı özellikleri itibariyle öndedir; böylece taraflar bir-

birlerini tamamlar. Kişilerin baskın olan bu yönlerini törpülemek, evliliğe zarar verir.

Kadın erkek eşitliği yerine, kadın erkek farklılığı içinde güçlü iş birliği kurmaya öncelik verilmelidir. Bu tespit çerçevesinde iki cinsin farklılıklarının reddedildiği anlaşılmamalıdır. "Erkek erkekliğini, kadın kadınlığını değiştirsin ve dünya unisexe doğru gitsin." düşüncesi yanlıştır. Her iki cins de farklılıklarını koruyarak güçlü iş birliği esasına dayanan ilişkiler geliştirmelidir.

Yaratıcı, insanı yaratırken, kadınla erkeği eş değer mi, yoksa farklı mı yarattı, bu, iyi bilinmelidir. Yaratıcı katında değer sıralaması neye göredir? Kadın mı öncedir, erkek mi?...Zenciler mi, beyazlar mı? Fakirler mi, zenginler mi? Yaratıcıyla olan ilişkide insanın kıymeti zengin fakir, beyaz siyah ya da kadın erkek oluşu değildir. Burada ölçü, kişinin yaratıcıyla doğru ve yakın ilişki kurup kurmamasıyla -dini terminolojiyle- takvasıyla ilgilidir. Takvası yüksek olan, yaratıcı katında daha değerlidir. Yani kadın ya da erkek, Yaratıcı açısından eş değerdir. Her iki cinsin de birbirlerine karşı artıları ve eksileri vardır. Birbirlerini tamamlamak için yaratılmışlardır.

Kadın ile Erkeğin Vücut Teşekkülleri ve Ruhî Kabiliyetleri:

Kadın ile erkeğin, vücut teşekkülü bakımından birbirinin aynı olmadıkları inkar edilmez bir hakikattir. Kadın hakları konusunda fikir yürüten bilginler bu eşitsizliğin çeşitli sebeplerini izaha çalışırlar. Bazıları fizyolojik sahadaki bu farkın zamanla ortadan kalkacağını ve dolayısıyle psikolojik olarak da kadın ile erkeğin bir gün eşit hale geleceğini iddia ederler. Bu münakaşalar bir yana, biz bugünkü duruma bakacak olursak görürüz ki kadın ve erkek, vücut teşekkülü, bünye ve bunlara bağlı maddî vazifeler bakımından birbirinden ayrıdır. Fizyolojik bir gerçektir ki kadın ve erkekten her biri ancak vücut teşekkülünün icabını yapabilir. Hiç bir erkek çocuk doğuramıyacağı gibi hiç bir kadın da kendine veya başkasına çocuk aşısı yapamaz. İki cins arasındaki bu farkı küçümsememek icap eder. Zira "cinsî his, içgüdü, başlıbaşına müstakil bir psikofizik kıymet olmayıp umumî mizacın esaslı bir unsuru olmak üzere ve ondan ayrılmıyacak bir şekilde onun örgülerine bağlanmıştır... Şunu da iyi bilmeliyiz ki cinsî hissin tetkiki, bizi bir insanın mizacının hususiyetlerine götürebilir.

Fizyolojik yapıya bağlı olarak psikolojik alemde de elbette mühim farklar olacaktır. Çocuğun değişken ve çeşitli ihtiyaçları karşısında anne-

deki değişken duyguları erkekte bulamazsınız. Erkek, tabiatın daimî sert tezahürlerine, hayatın sayısız güçlerine karşı koyacak bir yaratılışa sahiptir. Psikologlar kadınla erkek arasındaki ruhî farkları izah ederler. Erkek için ailede esas olan kadına sahip olmaktır. Kadın için esas erkeğe teslim olmak, şahsiyetini mümkün mertebe muhafaza ve onu erkeğe kabul ettirmek, erkeği kendi "ruh ve beden havzasında" tutmaktır. "Aile erkek için bir malikâne, kadın için bir istihkâmdır." "Kadında uzvî bünyeye, fizyolojiye tabi bazı hususiyetler var. Hararet, nabız, teneffüs kadında fazladır. Adalî kuvvet erkekte galibtir. Bu hal, kadını çocukla erkek arasında bir mevkie koyar, denilmiştir."

Vazife Taksimi:

İslam dini aile müessesinde, kadınla erkek arasında kendi maddî ve manevî kabiliyetlerine göre vazife taksimi yapmıştır. Her cinse görebileceği işi vermiş, "ihtisasa hürmet" etmiştir. Kadına, yapamıyacağı işi teklif etmemiş, taşıyamıyacağı mes'uliyeti yüklememiştir.

Kur'an-ı Kerim'de insanlara yapılan hitaplar umumiyetle erkeklere aittir, müzekkerdir. Bunun sebebi Arap dilinin kendi hususiyetidir. Arapçada kadın ve erkekten meydana gelmiş bir topluluğa hitap etmek, veya gıyaben onlar hakkında bir şey söylemek için müzekker ifade kullanılır. Mesela, (ey iman edenler) hitabı gramer bakımından erkeklere ise de mânâ ve şümul yönünden erkek ve kadın bütün iman edenlere aittir. (Fransızcadaki dilbilgisi kuralı da böyledir.)

İslamdan önce, dünyanın diğer yerlerinde olduğu gibi Arabistan'da da kadın mağdur bir durumda idi. İslam dini kadına haklarını vermiş, onu yüksek mevkiine çıkartmıştı. Bu âni ve fevkalade inkılabın verdiği hürriyet içinde kadınlar fikirlerini açıkca söyleyebiliyorlardı. Biraz önce de söylediğimiz gibi Kur'an-ı Kerim'deki ifadelerin umumiyetle müzekker olması her ne kadar dilin hususiyetinden ileri geliyorsa da, kadınlar özellikle kendilerinin de zikri geçen ayetlerin inmesini istemişlerdi.

Bir gün ensar müslümanlarından Ümmi Umare hanım Rasulüllaha gelerek şöyle demişti: "Ey Allah'ın elçisi, görüyorum ki her şey erkekler için, kadınların adı geçmiyor?" Bunun üzerine şu ayet nazil oldu: **"Şüphesiz ki Allah'ın emrine boyun eğen erkeklerle Allah'ın emrine boyun eğen kadınlar, iman eden erkeklerle iman eden kadınlar, ibadete devam eden erkeklerle ibadete devam eden kadınlar, sâdık erkeklerle sâdık kadınlar, sabreden erkeklerle sabre-**

den kadınlar, mütevazi olan erkeklerle, mütevazi kadınlar, sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkeklerle oruç tutan kadınlar, gizli yerlerini haramdan koruyan erkeklerle gizli yerlerini haramdan koruyan kadınlar. Allah'ı çok zikreden erkeklerle Allah'ı çok zikreden kadınlar... İşte bunlar için Allah mağfiret ve büyük mükafat hazırlamıştır." (59).

Yine Allah nezdindeki değer, manevî ecir ve sevap bakımından kadınla erkek arasında tam eşitlik isteyen bir müslüman kadın!... Hz. Peygamberin zevcesi Ümmü Seleme validemiz: "Ne olurdu biz de erkek olsaydık da onlar gibi savaşır, onların mükafatını kazanırdık!" diye temennide bulunur. Bunun üzerine şu ayet nazil olur: **"Allah'ın kiminizi kiminizden üstün kılmaya vesile yaptığı şeyleri ummayın. Erkeklerin kendi kazandıklarından bir payı olduğu gibi, kadınların da yine kendi kazandıklarından bir hissesi vardır. Allah'dan Onun lütfu inayetinden isteyin, şüphesiz ki Allah her şeyi hakkiyle bilendir."** (60).

Erkeğin Hakimiyeti (Sorumluluğu):

Bu açıklamadan sonra diyoruz ki aile müessesinde: **"Erkeklerin meşru surette kadınlar üzerindeki hakları gibi, kadınların da onlar üzerinde hakları vardır. Yalnız erkekler onlar üzerinde daha üstün bir dereceye mâliktirler."** (61).

Bu üstünlüğü bildiren ayet de şudur: **"Erkekler kadınlar üzerinde hakimdirler. O sebeple ki Allah onlardan kimini kiminden üstün kılmıştır. Bir de erkekler mallarından onların nafakasını temin ederler."** (62). Bir çok gayri müslim tenkitçilerin söz konusu ettikleri ve kadını, erkeğin mutlak emir ve tasarrufu altına verdiğini ileri sürdükleri ayet budur.

Meseleyi daha iyi kavramak için ayetteki "kavvâmûn=hâkimdirler" kelimesi üzerinde durmamız gerekir. Bu kelime arapçada "kıyam" kökünden gelir. Lügat kitaplarında erkeğin kadın üzerine kıyamı iki manaya gelir: 1- Nafakasına ve ihtiyaçlarına bakmak. 2- Onu murakabe (gö-

---

(59) Kur'an-ı Kerim, Ahzab: 35

(60) Kur'an-ı Kerim: Nisa: 32

(61) Kur'an-ı Kerim, Bakara:228

(62) Kur'an-ı Kerim, Nisa:34

zetme, gözetleme) etmek. Birinci manada kadının aleyhine bir şey yoktur, bilakis lehinedir. İkinci manaya, erkeğin kadın üzerindeki murakabe hakkına gelince, bunun İslamda ta'yin edilmiş sınırları vardır.

Bir defa kadın, müslüman olmayıp kitaplılardan (yahudi veya hrıstiyan) ise, erkek onun dinine müdahale edemez. (63). Erkek kadının şahsî malına da karışamaz. Nikah akdinde kadın erkekten mehir alır. Bu kendi öz malıdır, zevcin bunda hiç bir hakkı yoktur. Kadın, mehrinden çeyiz yapmakla da mükellef değildir. Esasen kadın gerek evlenme esnasında, gerek evlendikten sonra hiç bir malî mükellefiyete tâbi tutulamaz.

Kadının mehirden başka hususî malı varsa -kocası muhtaç olsa bile- onun üzerinde kendi başına tam mülkiyet ve tasarrufu vardır. Ticaret yolu ile malını çoğaltmaya, hibe etmeye, kiraya vermeye... salahiyeti vardır, bunun için kocasından izin almaya mecbur değildir. Koca zevcesinin malından Allah rızası için vermeye (tasadduk etmeye) salahiyetli olmadığı halde, kadın, kocasından müsaade almadan bu salahiyeti taşır.

Kur'an-ı Kerim'de zevç ve zevce bahisleri geçen yerlerde sık sık kadınlar için "mâruf=meşru", bilinen, örf ve âdete uygun olan tabiri kullanılır. Koca eğer cimriliği sebebiyle zevcenin ve çocukların gerekli ihtiyaçlarını temin etmezse zevce, kocadan habersiz, kendisi ve çocukları için meşru ve âdet olanı harcamaya salahiyetlidir

Kadın kocasının evinde çalışmak ve ev işlerini görmekle bile -hukukî bakımdan- mükellef değildir. Fakat karşılıklı sevgiye, yardımlaşmaya ve şefkate istinat eden İslam evliliğinde her halde bu işlerden bîgâne kalacak da değildir.

Ashabı kiramın hanımları ev işlerinde çalıştıkları gibi kocalarının işlerinde bile onlara yardım ederlerdi. Hz. Fâtıma validemizin el değirmeninde ellerinin ezildiğini biliyoruz. Hz. Peygamberin baldızı ve Ebu Bekir'in kızı Esmâ validemiz kocası Zübeyr'in işlerinde çalışır, atının bütün hizmetlerini görür, bir kilometreye yakın yerden başının üstünde tohum ve hurma çekirdeği taşırdı. Sevgi ve bağlılığın en ileri derecesinde bulunan eşlerin böylece birbirlerine yardım etmeleri yük değil, bir zevktir. Ashabdan Esved b. Yezîd Hz. Aişe'ye, evde kaldığı zamanlarda Rasulüllahın ne işle meşgul olduğunu sorunca şu cevabı almıştı: "Ev halkına, işlerinde yardım eder, ezanı işitince namaza çıkar idi."

---

(63) Kur'an-ı Kerim, Bakara: 256, Maide:5

Bu izahtan-sonra diyebiliriz ki erkek kadının dinî, malî ve hukukî hürriyet ve salahiyetine müdahale edemez. O halde erkeğin hâkimiyeti nerede kaldı? Bu hâkimiyetin sahasını belirtelim.

Ayette erkek hakimiyetinin sebepleri iki türlü gösterilmektedir:

1) Yaratılış bakımından erkek kadından daha kuvvetli, güçlüklere daha çok dayanıklıdır. Tedbiri, temkini ve sebatı daha fazladır. Bundan dolayı peygamberlik, devlet reisliği, şahidlik, savaşmak, mirasta fazla almak... gibi hususlarda özellik kazanmıştır. (Seksoloji alimleri, kadınla erkeğin birbirine karşı duyduğu kuvvetli meylin sebebini şuna bağlarlar: Kadın, kendisinden daha kuvvetli olan erkeğin gücüne sığınmak, ona teslim olmak; erkek de kendinden daha zayıf, nârin vücutlu kadını kuvvetine ve hükmüne bağlamak ister.)

2) Erkek gerek evlenmede mehir vermekle, gerek aile müessesesinde geçimi temin etmekle malî mesûliyet altındadır. Demek ki erkeğin bu hakimiyeti mesûliyetinden doğuyor. Bu herkesce kabul edilen şu prensibe dayanır: "İktidar ve salahiyet mesûliyete göredir."

Erkek ailenin reisi ve mes'ulüdür. Çocuklar ona bağlıdır. Mesken tutmak, onu muhafaza etmek erkeğin borcudur. Erkek aile reisidir. Kadın, meşru emirlerinde erkeğe itaat eder. Ağır vazife ve mes'uliyetleri üzerinde taşıyan, hayat mücadelesine göğüs geren erkeğe kadının meşru konularda itaat etmesi istenmiştir.

Aile ocağı küçük bir devlettir. Bunun elbette bir reisi olacaktır. Bu reis yaratılışı, vazife ve mes'uliyetleri icabı erkektir. İşte İslamın erkekler için kadınlar üzerinde tanıdığı üstünlük ve hakimiyet budur.

Bugünkü hukuk anlayışına göre de aile müssesesinde erkeğin kadına nisbetle sahip olduğu üstün haklar vardır. Koca aile reisidir, oturulacak evin seçilmesi ona aittir. Zevce kocanın aile ismini (soyadını) taşır. Kadın kocanın müşavir ve muavinidir. Evlilik birliğini koca temsil eder. (64). Kocanın müsaadesi olmadan kadın bir iş veya san'at ile uğraşamaz. (65). İslam hukukunda zevce, nikahı akdedildikten itibaren boşanıp iddeti (bo-

---

(64) Türk Medeni Kanunu, 152,154, İsviçre M. K. 160-162; Fransız M. K. 213/4,12; Alman M. K. 1353/6,

(65) Türk Medeni Kanunu, 261, İsviçre M. K. 272; Fransız M. K. 205; Alman M. K. 1358, 1399, 1405, 1452.

şandıktan sonra beklenen müddet) bitinceye kadar koca tarafından bakılır. Gerek zevcenin, gerek çocukların her türlü masrafını sadece koca temin eder. Kadın buna karışmaz. (66).

Netice: Demek ki, yaratılışta, Allah'a kul olmakta, ibadette, duada, suç ve cezada, yani kullukta, hürmet ve saygınlıkta, kısaca insan oluşta kadınla erkek arasında hiçbir fark yoktur.

*

Kadın en lâyık olduğu yerini İslâm'da bulmuştur. İslam dini ilk kadın Havva validemize ayrı bir suç isnad etmediği gibi ilk ebeveynin işlediği hatanın evladlarına, müteakip nesillere intikalini de reddeder. Kur'an'da geçmiş peygamberlerden ve ümmetlerinden bahsedildikten sonra şöyle buyurulur: **"Onlar birer ümmetti, gelip geçti. O ümmetlerin kazandığı kendilerinin, sizin kazandığınız da sizindir ve siz onların işlemiş olduklarından mes'ul olacak değilsiniz."** (67).

İslamda kadın, ne kötü bir ruh ve şeytan, ne de erotizm ma'bududur. Kadın, kocasının arkadaşı, huzur kaynağı (68), desteği ve evinin kraliçesidir. İslam kadınla erkeği ayrı ayrı değil, beraber düşünmüş ve bütünün ancak bir araya gelmeleriyle tamamlanacağını bildirmiştir. Çünkü İslam fıtrat dinidir. Fıtrat, balığın suyu araması gibi, kadınla erkeğin de birbirlerini aramasını gerektirir. Huzuru ancak birbirlerine kavuşmakla bulur, bütünü ancak böyle tamamlarlar.

Kadın cazibesiyle, nezaketiyle, zerafetiyle huzur kaynağıdır. Erkek hiçbir yerde bulamadığı huzuru onunla bulur, onda sükûna kavuşur. **"Onlarda huzura ve sükûna kavuşasınız diye yaratılmışlardır."** (69). O da huzuru eşinde bulacaktır. **"Çünkü mü'min kadınlarla mü'min erkekler birbirlerinin velileridirler."** (70).

Bu konuda Hz. Peygamber (s.a.v.)'in şu hadisi bile mes'eleyi özetlemeye kâfîdir. Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Cennet, annelerin ayakları altındadır"** buyurmaktadır. (71).

İslamda kadın, insanlığın temel eğitimini öğreten **ilk öğretmen, ilk**

---

(66) Türk Medeni Kanunu, 26; İsviçre M. K. 272; Fıransız M. K. 205; Alman M. K. 1602.

(67) Kur'an-ı Kerim, Bakara Suresi: 134-141

(68) Kur'an-ı Kerim, Rum: 21, A'raf: 189 ayetleri buna işaret eder.

(69) Kur'an-ı Kerim, Rum: 21, A'raf: 189 ayetleri buna işaret eder.

(70) Kur'an-ı Kerim, et-Tevbe: 71

(71) el-Acluni, Keşfül Hafa: 1/401

eğitimcidir.

Kadına karşı eskiden beri sürdürülegelen hor bakışı Peygamberimiz (s.a.v.), yukarıya aldığımız hadisi şerifleri yanında, **"Bana sizin dünyanızdan üç şey sevdirildi: Kadın, güzel koku ve gözümün nûru namaz"** (72) hadisleriyle de yıkmış ve onun sevimli bir varlık olduğunu bildirmiştir.

Cahiliyet duygularının insanlarda zaman zaman depreşeceğini bildiği için, Efendimiz kız çocuklarının, eğitimini özellikle vurgular ve **"(İslâmî terbiye ile) İki kız büyütüp yetiştiren(ler)le Ben, Kıyâmet gününde (iki parmaklarını birleştirerek) şöyle olacağız"** buyurur. (73).

Çocuğun kız doğmasında da erkekte olduğu gibi, "Şükür" olarak "akîka" kurbanı kesilir. İsmi güzel verilir, zorunlu eğitimi yaptırılır. Gerekli cinsel bilgileri anneden alır.

İslâm Tarihinde ilk müslüman ve ilk namaz kılan Hz. Hatice'dir. Ve Hz. Peygamber'in eşidir. (74).

İlk şehid kadın da Ammar'ın (r.a.) annesi, Sümeyye (r. anhâ) dır.

Son din İslamiyette kadının sosyal konumunu incelersek, bilhassa Hz. Muhammed zamanında toplumda çok aktif olduklarını görürüz. Hz. Aişe, cemiyet içinde etkin biçimde insanlara hizmet etmiştir. İlimde, sanatta ve hukuki alanlarda erkekler gelip ona fikir danışmış ve o da toplumu yönlendirici konumda olmuştur. Kadın hakları açısından insanlığın zirveye ulaştığı bir dönemdir İslamiyetin ilk yılları. 1400 sene önce İslam coğrafyasında kadınla ilgili üç yenilik gerçekleşmiştir. Bu yenilikler Arap toplumunun o dönemde kadına yaptığı yanlışları değiştirir nitelikte haklardır. Bunlardan birincisi kadının fert olarak kabul edilmesi, söz hakkının olması, ikincisi ilim öğrenme hakkı ve üçüncüsü de miras hakkıdır. Bu hakların verilmesi sonucunda insanlık tarihinde kadının toplumdaki rölünün en hızlı gelişim dönemi başlar.

Hz. Peygamberin eşi Hz. Zeynep, deri işçiliği yaparmış. Yüce Resul, eşine bir oda tahsis etmiş, orada deri işleri yapmasına ve kazandığı pa-

---

(72) Nesai, İşratün-Nisa: 1, Müsned: 3/128, 199, 285

(73) Müslim, Kitabü'l Birr ve's-sıla, İbni Mace, Edeb:3.

(74) İslam'da Kadın Öğretimi, M. Tayyib Okiç, 1978, Ankara, Diyanet Y. S:8.

rayı istediği gibi kullanmasına fırsat vermiş

1400 sene önce Hz. Ömer, farklı bir uygulamayla, Medine çarşısında Şifa isimli bir hanımı zabıta müdürü yapmış.

2- Evlenme Hakkı (75)

Evlenmek ve aile kurmak bir haktır. Kadın ve erkek, eşlerini seçme özgürlüğüne sahiptirler. Hiç kimse istemediği birisiyle evlendirilemez. (Hz. Peygamber (s.a.v.) döneminde Hansa adlı bir hanımı, babası onun rızası olmaksızın evlendirmişti. O da, Hz. Peygamber (s.a.v.)'e başvurarak bu evliliği sona erdirdi. (76)

Gençler arasında evlilik teşvik edilmiş ve bekârlık kınanmıştır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: **"Aranızda bekârları, kölelerinizden ve cariyelerinizden elverişli olanları evlendirin. Eğer bunlar fakir iseler, Allah kendi lütfu ile onları zenginleştirir."** (77)

Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurur: **"Gençler! içinizden aileyi geçindirecek güçte olan evlensin. Çünkü evlilik gözü haramdan sakındırır. İffeti daha iyi korur. Evlenmeye gücü yetmeyenler ise oruç tutsun, çünkü oruç şehveti kırar."** (78)

"Bir kimse evlenirse dininin yarısını tamamlamış olur. Takvâlı davranış ise geri kalan yarısıdır." (79)

"Evlenmek benim sünnetimdir. Sünnetimden yüz çeviren benden değildir. Evleniniz. Çünkü, ben sizin çokluğunuzla, diğer ümmetlere karşı iftihar edeceğim." (80)

İslam Dini, evliliği fıtrî (yaratılışa uygun) kabul etmiş ve gerekli olduğunu belirtmekle kalmamış; kolaylaştırıcı tedbirler de sunmuştur. Konuyla ilgili olarak şunlar söylenebilir:

a- Mehir miktarının fazla olmaması istenmiş; hatta Hz. Peygamber (s.a.v.) mehir olarak hiçbir şeyi bulunmayan kimselerin ezberlerindeki

---

(75) Evlilik konusunda geniş bilgi için "Evlilik ve Cinsel Hayat" isimli kitabımızı önemle tavsiye ederiz.

(76) (Buhari, Nikah: 42.)

(77) Kur'an-ı Kerim, Nur: 24/32.

(78) Buhari: Nikah, 3, Savm, 10. Müslim: Nikah, 1. Ebu Davud: Nikah, 1. Nesâî: Nikah,3.

(79) Mişkâtül-Mesâbih: 2/161. Hadis no: 3069.

Kur'an surelerini eşine öğretmesini mehir olarak kabul etmiştir. (81)

Hz. Peygamber (s.a.v.), kendi kızı Fâtıma ile Hz. Ali'yi evlendirirken, Hz. Ali verecek tek şeyinin zırhı olduğunu söyleyince bununla yetinmiştir. (82)

b- İmkanları az olanların evlenmekten korkmamaları gerektiği bildirilmiş, Allah'ın kendilerine yardımcı olacağı müjdesi verilmiştir. Âyeti Kerime'de, **"Eğer bunlar fakir iseler, Allah kendi lütfu ile onları zenginleştirir."** buyrulmaktadır.

c- Yüksek miktarda mehir ve aşırı masrafla yapılan evliliklerin uygun olmadığı belirtilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v.) **"Nikahın hayırlısı, kolay ve külfetsiz olanıdır."** (83) buyurmaktadır.

3- Kadınlara karşı iyi davranmak, gerek kendisine ve gerek yaptığı işlere çirkin demek, beğenmemezlik etmemek:

Kadınlara karşı iyi davranmak, yumuşak ve tatlı dille onlara hitap etmek, haksızlık ve kabalıkta bulunmamak hususunda Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Aranızda en hayırlı kimseler, kadınlarına, zevcelerine karşı huyu en iyi olanlarınızdır"** buyurmuştur. (84)

Peygamberimiz (s.a.v.): **"Kadınlar hususunda Allah'tan sakınınız. Zira siz onları Allah'tan (c.c.) emânet olarak almışsınızdır"** buyurmuştur.

Bilindiği gibi bir kadına yapılabilecek en büyük hakaret ona çirkin demektir. Kadın rûhen, devamlı güzelliğini, kendi varlığını erkeğe kabul ettirmekle meşguldür. Ona güzel olduğunu söylemek ise büyük bir iyilik ve nezakettir.

Bunun yanında, hadiste, kadına darılmamak, onu yalnız ba şına terk etmemek de yer almaktadır. Kadınla iyi geçinmek Kur' an-ı Kerim'de de emredilmiştir: **"Kadınlarınızla iyi geçinin. Eğer onlardan hoşlanmadı iseniz bile... Olabilir ki bir şey sizin hoşunuza gitmez de Allah onda bir çok hayır takdir etmiş bulunur."** (85).

---

(81) Buhari: Nikah, Tirmizi: Nikah.

(82) Müslim: Nikah, 13

(83) Ebu Davud: Nikah, 31

(84) (Tirmizi: 3/466)

(85) Kur'an-ı Kerim, Nisa Suresi:19

Hz. Peygamber'in bu konudaki hadisleri çoktur: **"Kadınlar hakkında birbirinize hayır tavsiye ediniz..."** (86).

"Mü'min bir erkek mü'min kadına kızıp darılmasın. Eğer onun bir huyundan hoşlanmazsa öbüründen memnun olabilir." (87).

Hakikaten bir insanın her işi, her huyu hoşumuza gitmeyebilir. Fakat iyi niyetli ve ülfet edilir insan, başkasında, özellikle kendi zevcesinde hoşa gidecek nice huylar bulacaktır. Onlarla kendini memnun ve mes'ut etmelidir. Rasulü Ekrem'in başka bir hadisleri şöyledir: **"Mü'minlerin iman yönünden en kamilleri ahlaken en güzel olanlarıdır. Sizin en hayırlınız kadınlarına karşı en iyi ve en nezaketli olanınızdır."** (88).

Hz. Esma binti Yezîd'in rivâyetine göre Peygamberimiz (s.a.v.) kadınlara rastladığında selâmla mükabelede bulunmuştur. (89).

4- Annelik-Emzirme Hakkı

"Biz insana, ana-babasına iyilik etmesini tavsiye ettik. Annesi onu zahmetle taşıdı ve zahmetle doğurdu. Taşınması ile sütten kesilmesi, otuz ay sürer. Nihayet insan, güçlü çağına erip kırk yaşına varınca der ki: Rabbim! Bana ve ana-babama verdiğin nimete şükretmemi ve razı olacağın yararlı iş yapmamı temin et. Benim için de zürriyetim için de iyiliği devam ettir. Ben sana döndüm. Ve elbette ki ben müslümanlardanım." (90)

"Emzirmeyi tamamlatmak isteyen (baba) için, anneler çocuklarını iki tam yıl emzirirler. Onların örfe uygun olarak beslenmesi ve giyimi baba tarafına aittir. Bir insan ancak gücü yettiğinden sorumlu tutulur. Hiçbir anne, çocuğu sebebiyle, hiçbir baba da çocuğu yüzünden zarara uğratılmamalıdır. Onun benzeri (nafaka temini) vâris üzerine de gerekir. Eğer ana ve baba birbiriyle görüşerek ve karşılıklı anlaşarak çocuğu memeden kesmek isterlerse, kendilerine günah yoktur. Çocuklarınızı (süt anne tutup) emzirtmek istediğiniz takdirde, süt anneye vermekte olduğunuzu iyilikle teslim etmeniz şartıyla,

---

(86) Buhari ve Müslim

(87) Müslim

(88) Mişkatü'l-Mesabih, C.2, S. 202, 204

(89) Ebu Davut, Sünen 2/185, H.No: 1905. Tirmizi: 1/171-172

(90) Kur'an-ı Kerim, Ahkaf: 15

üzerine günah yoktur. Allah'tan korkun. Bilin ki Allah, yapmakta olduklarınızı görür." (91)

"Onları gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun, onları sıkıştırıp (gitmelerini sağlamak için) kendilerine zarar vermeye kalkışmayın. Eğer hâmile iseler, doğum yapıncaya kadar nafakalarını verin, aranızda uygun bir şekilde anlaşın. Eğer anlaşamazsanız çocuğu, başka bir kadın emzirecektir." (92)

5- Kadının Namusunun Korunması

"Namuslu kadınlara zina isnadında bulunup, sonra (bunu isbat için) dört şahit getiremeyenlere seksener sopa vurun ve artık onların şahitliğini hiçbir zaman kabul etmeyin. Onlar tamamen günahkârdırlar."

"Ancak bundan sonra tevbe edip ıslah olanlar müstesnadır. Allah çok bağışlayıcı ve merhametlidir."

"Namuslu, kötülüklerden habersiz mümin kadınlara zina isnadında bulunanlar, dünya ve ahirette lânetlenmişlerdir. Yapmış olduklarına, dilleri, elleri ve ayaklarının, aleyhlerinde şahitlik edeceği gün onlar için çok büyük bir azap vardır." (93)

6- Mehir:

Kadın, evlenirken damat adayından istediği kadar "mihir" alır.

"(Harp esiri olarak) sahip olduğunuz cariyeler müstesna, evli kadınlar da size haram kılındı. Allah'ın size emri budur. Bunlardan başkasını, namuslu olmak ve zina etmemek üzere mallarınızla (mehirlerini vererek) istemeniz size helâl kılındı. Onlardan faydalanmanıza karşılık kararlaştırılmış olan mehirlerini verin. Mehir kesiminden sonra (bir miktar indirim için) karşılıklı anlaşmanızda bize günah yoktur. Şüphesiz Allah ilim ve hikmet sahibidir." (94)

"İçinizden, imanlı hür kadınlarla evlenmeye gücü yetmeyen kimse, ellerinizin altında bulunan imanlı genç kızlarınız (sayılan) cariyelerinizden alsın. Allah sizin imanınızı daha iyi bilmektedir. Hep aynı

---

(91) Kur'an-ı Kerim, Bakara: 233

(92) Kur'an-ı Kerim, Talak: 6

(93) Kur'an-ı Kerim, Nur: 4-5-23

(94) Kur'an-ı Kerim, Nisa: 24.

köktensiniz (insanlık bakımından aranızda fark yoktur). Öyle ise iffetli yaşamaları, zina etmemeleri ve gizli dost da tutmamaları şartı ve sahiplerinin izni ile onları (cariyeleri) nikâhlayıp alın, mehirlerini de normal miktarda verin. Evlendikten sonra bir fuhuş yaparlarsa onlara, hür kadınların cezasının yarısı (uygulanır). Bu (cariye ile evlenme izni), içinizden günaha düşmekten korkanlar içindir. Sabretmeniz ise sizin için daha hayırlıdır. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir." (95)

"Nikâhtan sonra henüz dokunmadan veya onlar için belli bir mehir tayin etmeden kadınları boşarsanız bunda size mehir tayin etmeden kadınları boşarsanız bunda size mehir zorunluğu yoktur. Bu durumda onlara müt'a (hediye cinsinden bir şeyler) verin. Zengin olan durumuna göre, fakir de durumuna göre vermelidir. Münasip bir müt'a vermek iyiler için bir borçtur." (96)

"Kendilerine mehir tayin ederek evlendiğiniz kadınları, temas etmeden boşarsanız, tayin ettiğiniz mehrin yarısı onların hakkıdır. Ancak kadınların vazgeçmesi veya nikâh bağı elinde bulunanın (velinin) vazgeçmesi hali müstesna, affetmeniz (mehirden vazgeçmeniz), takvâya daha uygundur. Aranızda iyilik ve ihsanı unutmayın. Şüphesiz Allah yapmakta olduklarınızı hakkıyla görür." (97)

"Bugün size temiz ve iyi şeyler helâl kılınmıştır. Kendilerine kitap verilenlerin (yahudi, hıristiyan vb. nin) yiyeceği size helâldir, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Mü'min kadınlardan iffetli olanlar ile daha önce kendilerine kitap verilenlerden iffetli kadınlar da, mehirlerini vermeniz şartıyla, namuslu olmak, zina etmemek ve gizli dost tutmamak üzere size helâldir. Kim (İslâmî hükümlere) inanmayı kabul etmezse onun ameli boşa gitmiştir. O, ahirette de ziyana uğrayanlardandır." (98)

Mehir; "evlenirken erkeğin nikâh öncesinde kadına verdiği ya da daha sonra vermeyi taahhüt ettiği para ya da maldır.

Mehir, İslam Hukuk Doktrini'nde nikâh akdinin bir şartı değil, akdin doğal ve hukuksal sonucu olarak görülür ve kadının temel hakları arasın-

---

(95) Kur'an-ı Kerim, Nisa: 25

(96) Kur'an-ı Kerim, Bakara: 236.

(97) Kur'an-ı Kerim, Bakara: 237.

(98) Kur'an-ı Kerim, Mâide: 5

da yer alır. Kur'an'da kadınların mehir hakkından veya evlenecek erkeğin mehir ödeme yükümlülüğünden değişik vesilelerle sıkça söz edilir. Bu ayetlerle Hz. Peygamber (s.a.v.)'in ve sahabenin bu konudaki zengin uygulama örnekleri, daha sonraki dönemde mehrin tanımı, mahiyeti ve hükümleriyle ilgili olarak geliştirilen ayrıntılı hukuk doktrininin de temelini oluşturmuştur.

Nikâh akdinde erkek tarafından kadına ödenen mehir, erkeğin evlenme konusundaki ciddi niyetini ve o kadınla ömür boyu birlikte yaşama arzusunu simgeleyen, kadını da bir bakıma bu evliliğe hazırlayan ve onun için ekonomik bir güvence oluşturan sembolik bir davranış ve maddî bir fedakârlık olarak algılanır.

Mehrin, erkeğin evlenme konusundaki kararlılığını göstermesi özelliğinden çok, kadın için güvence oluşturması özelliği daha ağır basar.

Bu yönüyle, klasik doktrindeki konumu itibariyle mehir, erkeğe tanınan boşama hakkına karşılık kadına tanınan bir hak niteliğinde olup, akitte taraflar arası hakları belli seviyede dengeleyici bir fonksiyon üstlenmektedir.

Mihir, kadının Allah'ça belirlenmiş en tabii hakkı ve hayat garantisidir. Harcama sahası, meşrû çerçevede tamamen kendi iradesine bağlı olmakla beraber, kocası ile istişarede bulunması da aile saadeti için daha uygundur. Mihrini ya da varsa diğer mal varlığını, hayır yolunda harcayabileceği gibi ticari işletmelerde kullanabilir. Şirketler kurar, şirketlere hisse senetleriyle ortak olur, kazanır ve kazandığını da istediği yerde harcar. Çünkü kendi sosyal güvenliği, kocaya varmakla garanti altına alınmıştır. Ev için ve kendisi için gerekli bütün zaruri harcamalar erkeğin sırtınadır.

Görüldüğü gibi İslâmî bir sistemde kadın, geçim konusunda hiçbir derdi ve endişesi olmayan, yani alabildiğine sosyal güvenliği bulunan bir insandır. Ve bütün bunlar bir anlaşmazlık söz konusu olduğunda, mahkeme kararı ile belirlenecek olan kanunî haklardır. Yoksa İslam'da karı-koca birbirinden devamlı hak koparmak için çekişip duran iki düşman kutup değildirler. Birbirlerini tamamlayan, birbirlerine yardım eden, destek olan, huzur ve moral kaynağı oluşturan, bir bütünün iki yarım parçasıdırlar. Tıpkı Peygamberimizin ev işlerine yardım etmesi, Hz. Ali ile eşi Fatıma arasında işbölümü yapması gibi. Geniş bilgi için bu kitabımızın nikâh bölümündedir.

7- Kadınları dövmemek: Koca, eşini dövmemeli, kadın da kocasına eziyet etmemelidir. Hz. Peygamber (s.a.v.) bu durumlardan hoşlanmadığını açıkça bildirmiş ve bunları yasaklamış;

"Ne oluyor kocalara, karılarını köle gibi dövüyorlar, halbuki aynı günün sonunda belki onlarla birleşecekler." buyurmuştur. (99)

Hz. Peygamber (s.a.v.) savaş hariç kimseye vurmamış, hayatında kimseyi, hatta hizmetçisini bile dövmemiş, **"Allah'ın kadın kullarına vurmayınız."** buyurmuştur. (100)

Hakim b. Muâviye el Kuşeyrî, babasından naklen diyor ki: Ben:

- Yâ Rasulellah! Bizden birinin karısının kocası üzerindeki hakkı nedir? diye sordum. Rasulüllah (s.a.v.):

- Yediğinden ona yedirmen, giydiğinden de ona giydirmendir. Sakın yüzüne vurma, onu kötüleme ve onu evin dışında yalnız bırakma! (101)

Hadis metnindeki "Onu kötüleme!" cümlesi, "Ona hakaret etme, ona çirkin bir söz söyleme, ona sövme, Allah seni çirkin yaratmış, deme!" gibi manalara da gelir.

Yine hadisi şerifte anlatıldığına göre, erkek, kendisinin yiyecek ve giyeceğine nasıl özel gösteriyorsa, karısının yiyecek ve giyeceğine de itina göstermelidir. Kadın zengin ve varlıklı bir ailenin kızı olsa bile nafakası kocasına aittir. Koca yiyecek, giyecek ve barınma (mesken) hakkı olan karısı ve çocuklarına Allah rızası için yaptığı harcamadan dolayı sevap da kazanır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), kişinin evine, ailesine ve çocuklarına yaptığı harcamanın en faziletli infak olduğunu ifade eder.

"...(Evlilik yükümlülüklerini reddederek) itaatsizliklerini gördüğünüz kadınlara öğüt verin, onları yataklarında yalnız bırakın. (Bunlar fayda vermez de mecbur kalırsanız) onlara (hafifçe) vurun. Eğer itaat ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın." (102)' deki ayetinde belirtildiği gibi itaâtsiz kadınların bazı metodlarla terbiyesi istenmiş ve en son çâre, incitmeden hafifçe

---

(99) Buhari: 6/83. Müslim: hadis no: 2191. Ahmed b. Hanbel: 4/17.

(100) Darimi: 2/147

(101) (Ebu Davud, Nikah: 40. ibn Mace, Nikah: 3.

(102) Kur'an-ı Kerim'in Nisâ 34

vurmaya izin verilmiştir.

Kur'an-ı Kerim'in tavsiye ettiği yollar:

1. Ayeti kerimede geçen 'vaaz' kelimesi, öğüt vermek, tavsiyede bulunmak ve bir işin kötü sonuçlarını hatırlatmak gibi anlamlara sahiptir. Sahabeden sonraki tabiin büyüklerinden Muhammed b. Sirin şöyle der: "Vaaz, mükafaat ve cezayı insanın kalbini yumuşatacak bir şekilde hatırlatmaktır."

Bir hanımın kalbinin neyle yumuşayacağını ve gösterdiği isyankarlıktan nasıl vazgeçeceğini en iyi kocası bilir. Bu yüzden kadını doğru olana ve aklı selimin gereğine ulaştırmak herkesten çok kocasının görevidir. Vaaz ve öğüt metotları kişiden kişiye farklılık gösterir. Bir metot bir kadında başarılı olurken, diğerinin daha da kötüleşmesine yol açabilir. Bu yüzden erkek, hanımını ıslah edecek vaaz yöntemini seçmeli, kusurlarını, nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadığını iyi bilmelidir.

2. İkinci yol, yatakta yalnız bırakmaktır. Bunu yanlış anlamamak gerekir. Burada kastedilen erkeğin başka bir yatakta yatması veya başka bir odada yatması değildir. Bilakis aynı yatakta fakat sırtını dönerek, ona iltifat etmeyerek yatmasıdır. Alimlerimiz şöyle demişlerdir: Bunun hikmeti, kadına kendisinden uzak kalabileceği ve nefsine hakim olabileceğini göstermektir. Bir erkeğin hanımını yatakta yalnız bırakması, onun nefis muhasebesi yaparak halini düzeltmesi ve kocasının gönlünü alması için de iyi bir yoldur.

Aynı yatakta yatmaması veya başka bir odada yatması, aradaki gerilimi arttıracak, mesafeyi daha da büyütecek bir harekettir. Böyle bir tavır, kadının huysuzluk ve itaatsizliğini daha da arttırabilir.

İslamda aile reisi erkektir. Aile reisi disiplini temin etmek için yaralayıcı, fazla acıtıcı olmamak şartıyle hanımını dövebilir mi?

3. Üçüncü yol; iffetsizlik gibi gayri ahlâkî üzücü bir hadiseden dolayı en son çare olarak eşini hafifçe dövme mecburiyetinde kaldığında, (hanımının yüzü, karnı ve canını yakabilecek yerlerine vurmamak şartıyla), **erkeğin hanımına incitmeyecek biçimde vurmasına izin verilmiştir.**

İslam, kadının yüzüne ve kafasına vurulmasına izin vermemiştir. Çünkü yüz, Allah'ın insana lütfettiği en şerefli yegane uzuvdur. Herkes tarafından görülmekte ve göz, kulak, burun gibi çok hassas/hayâtî duyu or-

ganlarına sahip bulunmaktadır. Ayrıca yüzün ve başın darbe alması halinde, sinir sisteminin merkezi olan beynin zarar görmesi ve ardından tüm bedenin felç olma tehlikesi de vardır. Bundan dolayı Peygamberimiz (s.a.v.) şu hadisiyle de yüze vurulmasını yasaklamıştır:

"Sizden biriniz (dövülmesi gereken birini) dövdüğü zaman, yüze vurmaktan sakınsın!" (103)

Burada kastedilen acıtma amacıyla vurmak, halk deyimiyle 'dayak atmak' değildir. Bu yola, ancak önceki iki yolun fayda etmemesi durumunda başvurulur.

İslam Ceza Hukukunda yüz, baş ve mahrem bölge, vurma mekanının dışında tutulmuştur. Nitekim Hz. Ali'ye suçlu bir adam getirildiğinde, ona verilen cezayı tatbik edecek olan kimseye şöyle demiştir: "Vur ve bedenin her azâsının payını ver (vücudun belli yerine devamlı vurarark adamı sakat bırakma) Ancak yüz ve mahrem yerlerden sakın!" (104)

Ciddi hiçbir gerekçe olmadan, mesela yemeği lezzetli bulmamak gibi sudan bahanelerle eşini döven sadist ruhlu insafsız kocalar da olabilmektedir. Zalim ve de ahmak olan bu garib insanlar için Rahîm ve Kahhâr olan Allah Teâlâ'dan akıl ve insaf niyazı dışında yapılabilecek pek birşey maalesef yoktur. Böyle bir durumda kadınlar, haksızlık ve mağduriyetin giderilmesi için gerekli hukuki yollara başvurabilirler.

Kadın kocasına karşı isyan etmiş, evlilik birliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyle yıkmaya koyulmuşsa erkeğe açıklandığı şekilde incitmeden hafifçe eşine vurma izni verilmiştir. Bu vurmanın başka hikmetleri de vardır.

Terbiye ve irşat mahiyetindeki hafifçe dövmek, kadının zevcelik vazifesini yapmaması, mahrem olmayan (nikahlanılabilen) kimselerle oturup kalkması, kocasının izni olmaksızın uygunsuz yerlerde gezip dolaşması, onun malını israf derecesinde harcayıp savurması gibi hallerdedir. Fakat bu hallerde de koca hemen, hafif de olsa vuramaz. Önce nasihatte bulunacak, tatlılıkla söyleyecek, sonra ona sertçe ihtar edecek, hoşnutsuzluğunu ve dargınlığını bildirecek. Bunlar da kâr etmezse hafif surette vurabilir. Fakat hafif surette vurmanın fayda vermeyeceğini tahmin ederse yine vuramaz. Çünkü maksat kadını dövmek değil, eğitim ve terbiye et-

---

(103) (Ebu Davud, Hudud: 38)

(104) (Cessâs, Ahkâmü'l-Kur'an, 5/101)

mektir. Bu, hasıl olmayacaksa vurmak tecavüz sayılır. Kadının işlediği hata veya suç gerekli resmî makamlara intikal etmişse yine ona vuramaz.

Vurmanın hedefi hanımı ıslah etmek olmalıdır. Eğer daha kötü etkide bulunacaksa kesinlikle bu yola başvurulmamalıdır. Allah Resulü (sav) buyurdular ki: **"Hayırlılarınız eşlerini dövmeyenlerdir."**

Bazı hanımlar kocasının vurmasından etkilenerek düzelirken bazıları daha da azıp itaatsizlik edebilirler. Bunlara fiske bile vurmamakta yarar vardır. Çünkü umulan gaye değil, tam tersi gerçekleşmiş olacaktır.

Erkek, bu yolların hepsini denedikten sonra hanımı yine düzelmez ve isyankarlığına son vermezse, aile içindeki huzursuzluklar son bulmaz, hatta daha da derinleşirse, eşler belli bir anlaşma zemini bularak yuvayı ayakta tutmayı başaramaz hale gelirlerse sondan bir önceki yola başvururlar. Bu yol, tarafları temsil eden birer akıllı zatın hakemliğinden başkası değildir. Yüce Allah buyurdu ki: **"Eğer karı-kocanın arasının açılmasından endişe ederseniz, erkeğin ailesinden bir hakem, kadının ailesinden bir hakem gönderin. İki taraf (arayı) düzeltmek isterlerse, Allah da onları uzlaştırır."**(105)

Boşanmadan bir önceki adım olan tahkimde, erkek ve kadın tarafından birer hakem gelir. Erkek kendi hakemine, kadın da kendi hakemine geçimsizlik nedenlerini anlatır. Bu hakemler, eşleri dinledikten sonra oturup meseleyi görüşmeye başlarlar. Eşlerden birinin diğeri hakkında bilmediği bir şey burada ortaya çıkarak sorunun çözümüne katkıda bulunabilir.

Seçilen hakemler eşlerin akraba veya yakınlarından sır emanet edilebilecek kişiler olmalıdır. Aksi takdirde eşlerin sırları kısa sürede ifşa olacak ve işler çığırından çıkarak iki tarafa da zarar verecektir. Taraflar kendi hakemlerine utanıp sıkılmadan her şeyi ayrıntılı bir şekilde anlatmalıdırlar. Bir şeylerin gizli kalmaması, sorunların çözümüne yardımcı olması bakımından önemlidir.

Eğer niyetler samimi ve yapıcı ise, Yüce Allah eşlerin arasını bulduarak onları tekrar aynı çatının altında bir araya getirecektir. Bu çerçevede hakemlerin de evliliğin devamını savunan ve kayırmacılık yapmayan kişiler olmaları gerekir. Aksi halde eşler arasındaki tartışmaların bir devamı hakemler arasında yaşanacak ve sorun çözülmeyecektir. Bu yüzden ha-

---

(105) (Kur'an-ı Kerim,Nisa/35)

kem seçilecek kişiler hakkı kabullenme noktasında kibirlenmeyecek olgunlukta olmalıdırlar. Unutmamak gerekir ki 'tahkim' bir savaş ve galebe meydanı değil, bir çözüm ve arabulma girişimidir. Hakemler bu bilince sahip olmalıdırlar.

Koca, eğer hanımını terbiye etmek, irşat emek ölçüsünün ötesinde, acıtıcı, yaralayıcı, kan akıtıcı, iz bırakıcı, bir yeri zedeleyici... tarzda döverse ceza görür. Buraya kadar izah edildiğinde görülen o ki; dayağı İslam getirmemiş, aksine onu hafifleterek ortadan kaldırmaya yönelmiştir. İbadetlerdeki cezalarda öncelikle köle affedilmesi sonra 60 fakirin doyurulması... vesair cezalarla, köleliği de kaldırmaya yöneldiği gibi...Ayrıca İslam, kadına da kocasından şikayetçi olması halinde hakem ve mahkemeye başvurma, hakkını arama imkanı vermiştir.

Bu konuda Hz. Peygamber (s.a.v.): "Erkeğin en hayırlısı, kadına en iyi davrananıdır" buyurmakla müslüman erkeğin kadına yaklaşımını açıkca belirtmiştir. (106).

Erkek kendisi için nasıl saygınlık, şeref ve haysiyet istiyor ve bunlara ihtimam gösteriyorsa, karısının onuruna da özen göstermeli; onur kırıcı, aşağılayıcı, horlayıcı söz ve davranışlardan mutlaka kaçınmalıdır. Karısındaki doğuştan veya sonradan meydana gelen sakatlık veya rahatsızlıktan dolayı onu kötülememeli, bilakis "Yaradandan ötürü" onu daha da hoş görmeli ve sevebilmelidir. Böyle durumlarda erkek bir an için kendini karısının yerine koyarak düşünmeli ve ona göre hareket etmelidir.

Fizik itibariyle kadının yüzüne karşı çirkin olduğunu veya güzel olmadığını söylemek, onun ince ruh dünyasının yıkılması demektir. Erkeğin karısına bu zulmü reva görmeye hakkı yoktur. Bu noktada iman ve İslam iddiasında bulunan koca, Rasûlüllah'ın edep ve nezâket dolu şu sözlerine kulak vermelidir:

"Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en iyi olanınızdır. Sizin ailesine karşı en iyi olanınız da benim!" (107)

Erkek, hastalık kıskançlığından kaynaklanan şüphesinden ötürü karısını ânî baskınlarla rahatsız edemez. Sevgili Peygamberimiz bir hadislerinde ailesinden uzun zaman ayrı kalan birisinin, haber vermeden gece ansı-

---

(106) Buhari, Nikah: 43, Müslim, Fedail:68.

(107) (İbni Mace, Nikah: 50)

zın eve gelmesini yasaklamıştır. Bu yasaklamada ayrıca koltuk altı, etek traşı ve süslenip taranmayla kocasına hazırlık yapabilme imkanı bulması da, sebep olarak zikredilmiştir. Bu konuda bir hadisi şerifin meali şöyledir: "(Uzaklardan) geceleyin geldiğinde hanımının yanına girme ki, bıçak kullanıp tıraş olsun, dağınıksa tarasın (gelişine hazırlansın)". (108).

8- Kadınların kocalarına eziyet etmemeleri emredilmiştir:

"...Mûaz b. Cebel (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre; Resûlüllah (a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her hangi bir kadının (mü'min) kocasına eziyet ettiğinde, adamın hûrü'l-iyn'den olan karısı (bu kadına): Allah senin canını alsın, adama eziyet etme. Çünkü şüphesiz o, senin yanında misafirdir, senden ayrılıp yanımıza gelmesi yakındır, der." (109).

"Hangi kadın daha hayırlıdır?" sorusuna cevaben Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Kocası kendisine baktığı zaman onu hoşnut eden, emrettiği zaman kocasına itaat eden, kendisini arzuladığı zaman ona muhalefet etmeyen ve eli altındaki malı kocasının istemeyeceği bir şekilde harcamayan kadındır." (110)

Bir başka hadislerinde de: "Kadın beş vakit namazını kılar, yılda bir ay orucunu tutar, ırzını muhafaza eder ve kocasına itaat ederse, cennet kapılarının dilediğinden girer." buyurmuşlardır.

Kocası da karısını aldatmamalı, karısından beklediği iffet olgusuna kendisi de özen göstermelidir.

9- İslâm'da kadın ve çocukları öldürme yasağı:

Kur'ân-ı Kerîm'de "Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da biz besliyoruz. Onları öldürmek, büyük günahtır."

"Bilgisizlik yüzünden budalaca çocularını öldürenler ve Allah'ın kendilerine verdiği rızkı, Allah'a iftira ederek haram sayanlar muhakkak ziyana uğramışlardır. Bunlar gerçekten sapmışlar ve doğru yolu bulamamışlardır." (111).

İslâm hukukunda savaş esnâsında bile kadın ve çocukların öldürül-

---

(108) Buhari, Nikah: 121, 122. Müslim, Radâ: 58, İmaret: 181,182. Dârimî, Nikah: 32. Cihad: 163. Müsned: 3/298

(109) İbn Mace, Sünen: 5/518, H, No: 2014. Ahmet b. Hanbel: 5/242

(110) Ahmed b. Hanbel: 2/251

(111) Kur'an-ı Kerim, İsra, 31, En'am: 140

mesi yasaklanmıştır. Hz. Peygamber (s.a.v.): "(İslâmî terbiye ile) İki kız büyütüp yetiştiren(ler)le Ben, Kıyâmet gününde (iki parmaklarını birleştirerek) şöyle olacağız" buyurdu. (112).

10- Kadın ve İlim Öğrenme Hakkı: Kur'an ve Sünnette ilme teşvik eden hiç bir nass, kadınları bundan ayırmaz. Kur'an'ın ilk ayeti olan "oku" emri kadın-erkek ayrımı yapmamaktadır. Tersine, ihmale uğrayacaklarını bildiği için, Peygamberimiz özellikle kadın eğitimini tavsiye etmiş, haklarının korunmasını emretmiştir. Onun devrinde muhaddis ve müctehid olan kadınlar yetişmiştir. **Farzı âyn ilimleri öğrenmek kadın ve erkek her müslümana farzdır.**

Rasûlüllah (s.a.v.): **"İlim, her müslüman kadın ve erkeğin üzerine farzdır."** buyurmaktadır.

Çocuğun ilk eğitimcisi anne olduğundan, annenin çocuğa sosyolojik, psikolojik, ahlâkî ve dînî kültürünü öğretecek seviyede kültürlü olması, değilse kendisini bu konularda yetiştirmesi gerekir.

Kadınların eğitimi ve öğretiminde iki merhâle takip edilmelidir.

1. Merhâle: Kızın erginlik çağına kadar olanki merhâledir. Bu devrede ileride kadın olarak kendisini ilgilendiren şeyleri öğrenmelidir. Kadının öğrenmesi gereken hususlar: Ev işleri, çocuk bakımı ve bir eş olarak sorumluluklarıdır. Yine bu devrede Kur'ân ve sünnet'ten dersler alır. Dini bilgilerini genişletir. Bu devrede eğitilecek kız, örnek bir eş, şefkatli bir anne ve idareli bir ev hanımı olarak yetiştirilir.

2. Merhâle: Bu devrede bazı kadınlar için söz konusudur ki, ümmetin ihtiyâçlarına göre öğrenilmelidir ve yerine getirilmelidir. Kadın hastalıkları doktorluğu, hemşirelik, öğretmenlik gibi bazı ilim dallarında ihtisas ve eğitim, tesettüre riâyet ederek yapılmalıdır. Genç kızlara mutlaka fıtratlarına uygun bir meslek öğretilmelidir. Eğitim ve öğretimin kız-erkek karma olarak yapılması mahzurludur. Karma eğitimin mahzurlarına da Avrupa ve dünyanın her yerinde müşâhede edilmektedir.

Batılı yazarlardan Corc Baluvşi, Cinsel Ataklık adlı kitabında şunu yazıyor: "1962 yılında Amerika Başkanı Kennedy şunu açıklıyordu: Amerikanın geleceği çok karanlık ve tehlike arzetmektedir. Çünkü ülkedeki (karma eğitim gören) gençler boğazlarına kadar şehvet bataklığına

(112) Müslim, Kitabü'l-birr ve's-sıla. İbn Mace, Edeb:3

gömülmüşler, omuzlarına yükletilecek hiçbir sorumluluğu taşıyacak güçte değillerdir. Her yedi gençten ancak biri askerliğe elverişli görülmekte, altısı ise işe yaramamaktadır. İçine gömülüp kaldıkları şehvet bataklığı bunların sağlık ve fiziksel yeteneklerini bozup ifsad etmiştir."

Yine 1962 yılında Rus devlet adamı Kruçef, Kennedy'in açıkladığı gibi şunu açıklıyordu: "Rusyanın geleceği endişe vericidir. Çünkü gençler alabildiğine cinsel konularla uğraşıp, şehvetin içine gömülmüşlerdir."

Dr. Edis Huker, Cinsel Kanunlar adlı kitabında diyor ki:

"Hiç de garip karşılanmamalıdır ki, günümüzde özellikle kültürlü aile kızlarından yaşları yedi, sekiz civarında olanlar kendi yaşıtları erkek çocuklarla sevişmekte ve çoğu zaman bu işi fahişeliğe kadar götürmektedirler."

Şikago Gizli Polis Teşkilatının kayıtları biraraya getirilip 13 cilt halinde neşredilince, şu kayıtlara rastlanmaktadır: "Şu bozuk hürriyet düzeni sadece aileyi ifsad etmekle kalmadı. Amerika'ya öyle bir kültür getirip soktu ki bunu ne polis ne de mahkeme önleyebilir." (113).

İslâm'ın ilk devrinde yazı yazan ve okuyan kadınlarda eksik değildi.

Meşhûr sahâbiye; Eş-Şifa bint Abdillah el-Adeviyye İslâmiyyetten evvel de okuma yazma biliyordu. Bu, daha sonra bir çok sahabiyelere de okumayazma öğretmiştir. Ve ilk sahabiye öğretmeni olmuştur. (114).

Yine okuma-yazma bilen sahabiyeler arasında; Hz. Aişe, Hafsa, Ümmü Seleme, Kerîme bintu'l Mikdal, Ümmü Külsüm bint Ukbe, Aişe bint Sa'd vardır.

Hadis Rivayet Eden Ravî Sahâbiyeler:

Hz. Aişe, Ümmü Habîbe bint Ebi Süfyan, Ümmü Abd, Esmâ bint Ebi Bekir, Sevde bint Zem'a, Fâtıma bint Kays, Durre bint Ebî Lehep, Safiyye bint Abdilmuttalib, Zeynep bint Cahş, Meymûne bint Hâris, Ümmü Haram bint Milhâm, Ümmü Ferve...

Şair sahâbiyelerden: Hz. Fâtımatüz-Zehrâ, Peygamberimizin kardeşi: Eş-Şeymâ bintü'l-Haris eş-Şâdiyye... (115).

---

(113) İslamda Aile Eğitimi, Abdullah Nasuh Ulvan, Konya, Uysal Y. C.1, S. 306 v.d.

(114) İslamiyette Kadın Öğretimi, M. Tayyib Okiç, Ankara, 1978, S.22

(115) İslamiyette Kadın Öğretimi, M. Tayyib Okiç, Ankara, 1978, S, 23-24

İslâm tarihinde de âlime kadınlar çoktur. İmam Malik'den rivayette bulunan kadın: Abide el-Medeniyye'dir.

Tasavvuf sahasında: Rabia el Adeviyye en meşhurudur.

Evliya Çelebi'ye göre: 17. asırda İstanbul'daki 9 bin hafızdan üçte biri yani 3 bini kadın hafızadır. (116).

Hz. Peygamberin (s.a.v.) Kadınlara Ayırdığı Dersler:

Medine-i Münevvere'de kadınlar toplanıp Rasulüllah'a gelmişler ve: "Erkekler her zaman yanınıza gelip sizden ilim öğrenirler, bilmediklerine vakıf olurlar. Biz ise onlardan fırsat bulup yanınıza gelemiyoruz. Bize kendiliğinizden müstakil bir gün tahsis edin, gelip sizi dinleyelim ve bilmediklerimizi öğrenelim" demişler. Rasulü Ekrem de onlara bir gün tahsis etmişti. O gün kadınlara va'z eder, emirler verirdi. Bu hadisin şerhinde Aynî, kadınların dinî müşkillerini sormaları ve bu mevzuda erkeklerle konuşmalarının -hadise istinaden- caiz olduğunu kaydeder. İşte Medine'de müslüman kadınlar her türlü müşküllerini Hz. Peygamber'den sorar öğrenirlerdi. Kadınların tahsil ve terbiye görmeleri günah olsaydı Hz. Peygamber bunu yapar mıydı? Hz. Aişe şöyle der: Ensar kadınları ne iyi kadınlardır, sıkılganlıkları dinlerini öğrenmelerine mani olmamıştır.

Görüldüğü gibi, ilim öğrenmek için kendisine yapılan müracaatı Hz. Peygamber (s.a.v.) müsait karşıladı ve kadınlara ayrı ders vermeyi kabul ederek buyurdu ki: "Filan gün, filan yerde toplanınız" onlarda toplandılar. Hz. Peygamber de onlara gelip Allah'ın kendisine öğrettiğinden öğretti. Ve böylece İslâmiyet'te kadınlara ait ilk dini okul kurulmuş oldu. (117).

Cahiliyet duygularının insanlarda zaman zaman depreşeceğini bildiği için, Efendimiz kız çocuklarının, eğitimini özellikle vurgular ve **"(İslâmî terbiye ile) İki kız büyütüp yetiştiren(ler)le Ben, Kıyâmet gününde (iki parmaklarını birleştirerek) şöyle olacağız"** buyurur. (118).

11- Kadınların Nafaka ve Geçim Hakkı:

Nafaka: "Kişinin aile fertlerinin ve yakınlarının, normal ölçüler içinde, yiyecek, giyecek, barınma vb. asgari gereksinimlerini karşılaması"dır.

---

(116) Seyahatname, C:1, S: 524

(117) İslamda Kadın, Bekir Topaloğlu, İst. 1984. Yağmur Y. S. 248 v.d.

(118) Müslim, Kitabü'l Birr ve's-sıla, İbni Mace, Edeb:3.

Erkek, kendi varlığı ölçüsünde kadının ve çocuklarının nafakasını sağlamak zorundadır. Sağlayamayacaksa evlenmez. Kadının nafakası gibi, tedavi, ilaç ve meşrû süslenme masrafları da kocasına aittir. "Rıc'î" ya da "bâin" talakla boşanan kadının her türlü nafakası, iddeti (boşanmış kadının şer'î bekleme müddeti) içerisinde erkeğe aittir. (Kitabımızın nikah bölümünde iddet genişçe izah edilmektedir).

Kadın ölünce kefeni yine kocasına aittir.

Cenabı Hak: **"Anneler çocuklarını tam iki sene emzirirler. Bu hüküm, süt müddetini tamamlamak isteyenler içindir. Annelerin yiyeceği ve giyeceği, meşru bir şekilde, evlat kendisinin olan babaya borçtur. Hiçbir kimse gücünden ziyade bir şeyle mükellef tutulmaz..."** buyurmaktadır. (119).

Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Kadınların üzerinizde olan hakkı; onlara iyi yiyecek ve giyecek vermenizdir."** (120).

Kadın zengin ya da gayri müslim bile olsa nafakası kocasına aittir. Bu konuda geniş bilgi, bu kitabımızın nikah bölümündedir.

12 - İslama Göre, Saygı ve Hürmette Kadın, Erkekten Öncedir:

İnsanlar arasındaki saygınlık ve hürmette kadın, erkeklerden geri değil, tersine bazı hallerde ileridir. "İnsanlar içerisinde iyilik ve hürmet yapmama en layık olan kimdir?" diye soran sahabîye Efendimiz: "annendir" cevabını vermiş ve arkasından, "sonra kimdir?" diye iki defa daha tekrarlanan bu soruya, "annendir" dedikten sonra, dördüncüde "babandır" buyurmuştur. (121).

İslâm'da ananın hakkı o kadar gözetilmiştir ki, ana müşrik bile olsa bu hakkını kaybetmiyor. (122). Kadının haftada bir kez anne-babasını ziyaret hakkı vardır. Erkek buna engel olamaz. Yalnız ana-baba evladına veya kocası hanımına İslâm dışı emir ve telkinde bulunursa o konuda ana-babaya ve kadının kocasına itâatı yoktur. Allah'a isyan konusunda başkasına itâat edilmez. Bu da şu Hadisi Şerifte açıkca belirtilmiştir:

---

(119) Kur'an-ı Kerim, Bakara Suresi: 233

(120) Tirmizi.

(121) Buhari, Edep:2 Müslim, Birr:1

(122) Buhari

"... Allah'a isyan eden kimseye itâat etmek yoktur. "

Yine başka bir Hadisi Şerifte şöyle buyrulmuştur:

"... Onlar (Yani başınızdakiler)'den kim size Allah'a isyân etmeyi emrederse sakın (o hususta) o kimseye itâat etmeyiniz." (123).

Hz. Peygamber (s.a.v.) tarafından da:

"Cennet annelerin ayakları altındadır" buyurulmuştur. (124).

İslâm, câhiliye ve diğer sistemlerde olduğu gibi, boşanan kadını hemen sokağa atmıyor. İddeti (boşanan kadının beklemesi gereken zaman) içerisinde, bakımının kocasına ait olduğunu belirtiyor ve boşanan kadının nafakasını ve çocukların bakımını belli bir müddete kadar tesbit ediyor.

Kur'ân-ı Kerîm'de: **"(Boşadığınız) o kadınları, gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun ve onları sıkıştırıp (evden çıkmağa zorla) mak için kendilerine zarar vermeğe kalkışmayın. Şâyet gebe iseler, bırakıncaya (doğuruncaya) kadar onları besleyin. Sonra sizin için (doğan çocuğu) emzirirlerse (emzirme) ücretlerini verin ve aranızda güzellikle konuşup danışın (da emzirme, ücret ve diğer hususları çözümleyin. Anlaşmakta) güçlük çekerseniz (o zaman) çocuğu, başka bir kadın emzirecektir. "** (125).

Kur'ân-ı Kerîm, zinâyı ve çok evliliği yasaklarken, dört evlilik müessesesini adâlet şartı ile açık bulundurmakla (126) dul ve evlenmeyen kadınların cemiyette başı bozuk kalmasını ve ahlâksızlığı önleyerek kadınların hakkını korumuştur.

"Namuslu kadınlara (zinâ suçu) atıb da sonra (bu suçlamalarını isbat için) dört sahit getiremeyenlere seksen değnek vurun ve artık onların şâhitliğini asla kabul etmeyin. Onlar yoldan çıkmış kimselerdir. " (127).

---

(123) İbni Mace, Cihad:40, Müslim, İmaret:39, Ebu Davud, Cihad:87.

(124) Keşfü'l-hafa, el-Aclüni, Beyrut, C: 1, S: 335.

(125) Kur'an-ı Kerim, 65/6

(126) Kur'an-ı Kerim, 4/3

(127) Kur'an-ı Kerim, 24/4-9

Bu âyeti kerîme ile Allahü Teâla; namusu hakkında iftiraya uğrayan kadınların hakkını korumaktadır.

Kur'ân-ı Kerîm: **"Göklerde ve yerde bulunan herkes Rahmân'a kul olarak gelecektir"** (128) ayeti ile bir bakıma ve yoruma göre, iman esaslarında ve diğer helâl haram konularında kadın ve erkeğin eşit şekilde Allah'ın huzuruna çıkacağı bildirilmektedir.

13- Evde hanımıyla şakalaşmak, eğlenmek, onu eğlendirmek ve cinsel yönden tatmin etmek kocanın görevlerindendir:

Peygamberimiz (s.a.v.), cinsel ilişkide karısını düşünmeden, işini bitirerek hemen inen insanları horoza, yani hayvana benzetmiş ve sevişip okşama olmadan cinsel ilişkiye geçilmemesini tavsiye etmiştir. (129). Çünkü erkek bakmakla hemen tahrik olabilir, ama kadın ancak uzun bir okşanma döneminden sonra cinsel ilişkiye hazır hale gelebilir. İyi bir erkek, karısını bu işe hazırlamayı başarabilen ve kendi doyduğu gibi onu da doyurabilen erkektir. Cinsel ilişkide sadece kendisini düşünen erkekler, karşısındakine zulmettiklerini ve işkence ederek zevk aldıklarını unutmamalıdırlar.

Evlendikten sonra bir yıl içerisinde hiç cinsel ilişki yapamayan erkekten kadının ayrılma hakkı vardır.

Kadın kocasının yakınlarını istemediği takdirde, kocası onu müstakil bir evde oturtmak zorundadır. Buna sebep olarak, kocasıyla oynaşmak ve yararlanmak arzusuna, onların bulunmasının engel olacağı gösterilmiştir. Hattâ cinsel ilişkiyi bilmeyecek kadar küçük olan çocuğu dışındakiler için de aynı sebeple ayrı odalar istemek, kadının hakkıdır.

Evli kadınların hakkını korumak için, evli olupda ailesiyle ilgilenmeyenleri Peygamberimiz (s.a.v.) nehyetmiştir.

İbni Abbas'ın (r.a.) şöyle dediği rivayet edilir: "Hanımımın nasıl benim için süslenmesini arzu ediyorsam, benim de onun için süslenmemi severim. Çünkü Cenabı Hak: **"Erkeklerin kadınlar üzerinde hakları olduğu gibi kadınların da erkekler üzerinde hakları vardır"** buyurmuştur. (130).

---

(128) Kur'an-ı Kerim, 19/93

(129) İhyau Ulûmiddin Tercümesi, 2/129

(130) İbn Kesir Tefsiri, Bakara Suresi: 228. Ayetin Tefsiri

Rasulüllah (s.a.v.) bir hadislerinde şöyle buyururlar: **"Kişinin oynadığı bütün oyunlar boştur, yersizdir. Ancak yayı ile ok atması, atına idman yaptırması ve zevcesi ile oynaması müstesnâ. Bunlar haktandır, doğrudur."** (131).

Sahâbi Osman İbn Maz'ûn (r.a.), zevcesinden uzak durarak bir nev'i ruhbaniyet hayatı yaşayınca karısı Hz. Aişe'ye kocasını şikayet edince Peygamberimiz (s.a.v.): **"Ey Osman, muhakkak ruhbaniyet bizim üzerimize yazılmamıştır. (Bizde ruhbanlık yoktur)"** buyurmuştur. (132).

14 - Kadının Çalışması ve İş Hayatı:

Her kadın için, yaratılış fıtratına uygun işlerde çalışma ve mülk edinme hakkı vardır. Yeter ki çalışma ortamı uygun olsun. Hz. Peygamber (s.a.v.) döneminde kadınlar çeşitli işlerde çalışıyorlardı. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in ilk hanımı Hz. Hatice (r.a.)'nin ticaretle uğraştığını hemen hemen herkes bilir. Birkaç örnek daha vermek gerekirse şunlar söylenebilir:

Hz. Zeyneb bizzat kendisi çalışıp para kazanıyor ve kazancından sadaka veriyordu. Hz. Aişe, onunla ilgili olarak şöyle demiştir: "Aramızda en cömert olan Zeyneb'dir. Çünkü o, çalışır, kazancından da sadaka verirdi." (133)

Çağımızda "Kadının Çalışması" konusu en çok tartışılan konular arasındadır. İslam Hukuku açısından genel anlamda, kadının çalışma zorunluluğu yoktur. Evli kadınların nafakaları kocalarına aittir. Muhtaç olan baba, dede ve annelerin nafakaları evlat ve torunların üzerindedir. Fakir olup, kocası bulunmayan kadının nafakasını çocukları karşılar. Kız ve erkek çocukların geçimi babalarının sorumluluğundadır.

Kadın çalışamaz ya da şu işte çalışır şunda çalışamaz şeklinde bir kısıtlama söz konusu değildir.

Ancak kadın açısından, çalışmanın istenildiği ya da zorunlu olduğu durumlarda uyulması gereken bir takım koşullar vardır.

---

(131) Et-Tac.

(132) İslamiyette Kadın Öğretimi, M. Tayyib Okiç, 1978, Ankara, S:14

(133) Müslim: Kitabu Fazâili's-Sahâbe, Hz. Zeyneb'in Fazilet Babı, 7/144. İbn Hacer, Hz. Zeyneb'in deri tabaklayıp diktiğini belirtir. (Fethu'-Bâri: 4/29,30

Kadının Çalışma Şartları:

1- Tesettüre uyulmalıdır.

2- İhtilat ve halvet'ten kaçınılmalıdır.

3- Kocanın veya veli'nin izni gerekir.

4- Meşru ve yaratılışına uygun bir işte çalışılması gerekir.

5- Ev ve varsa çocuğun ihmal edilmemesi gerekir.

Batıda kadın çarşıya, sokağa düştü, fabrikalarda uygunsuz şartlarda çalıştırıldı, barlara gitti. Buralarda hor kullanıma uğradı. Kadın ticaret için istismar edildi, satıcı ve manken oldu. Para için kadınlığı, kişiliği pazara çıkarıldı. İzzeti nefsi, muhteremliği yok edildi. O şimdi hür bir köledir, ihtiyaç ve fakirlik kamçıları altında canbazlar pazarına sevkedildi.

Açık ve samimi olalım... Batılı feminist hareketler ve kadını sokağa dökmek isteyenler, kadını ve haklarını savunmaktan ziyade amaçları kadını kolayca ve ucuzca ele geçirmek içindir, yoksa hürriyete kavuşturmak için değil.

Kadının Aslî ve Kutsal Vazifeleri İle Çalışan Kadının Sorunları:

Ağır iş hayatı ve memuriyet, kadının yaratılışına, ruh bünyesinin tekamülüne uymayan şeylerdir. Evinden ve aile muhitinden uzaklaşan kadın ya kadınlık vasıflarını kaybeder veya iş yerini ve memuriyet vazifesini bir ev muhitine çevirir. Bürosunun başında mütemadiyen çocuklarından ve ev işlerinden bahseden, mesai saatleri içinde örgü ve benzer işlerle meşgul olan kadınlar az değildir.

Şunu da söyleyelim ki biz mutlak "İslam kadını" ndan bahsediyoruz. Asrımızın herhangi bir İslam memleketini nazarı itibara almıyoruz. İslam'ı bütün olarak düşüneceğiz. "İslam cemiyeti" deyince İslamî hükümlerin tatbik edildiği müslüman kadın haklarının korunduğu cemiyeti kastediyoruz. Böyle bir cemiyette kadını tacir, tabib... olmaktan meneden bir şey yoktur. Ancak tekrar edelim ki bunları yaparken İslam ahlakına uymak mecburiyetindedirler.

Mekke'li müslümanlardan olan ve Hz. Peygamber'e bey'at eden, ilk muhacirlerden Kureyş'li Şifa hatun, Asrı Saadet kadınlarının ileri gelenlerindendi. Hafza validemize okuma-yazmayı öğretmişti. Halife Hz. Ömer, Şifa Hatun'un fikrine önem verir, hatırını sorar, değerini takdir

eder ve çok defa çarşı ve pazarları kontrol vazifesini ona verirdi.

İslam'ın bu konudaki talimatı dahilinde kadınların, başarabilecekleri fıtratlarına uygun memurlukları yapmalarında bir mahzur yoktur.

* * *

Yukarıda izah ettiğimiz ve ileride de yeri geldikçe izah edeceğimiz gibi, yaratıcı, insanı üretici olarak yaratmış ve yaratılışına uygun da vazife taksimi yapmıştır. "Erkek olsun kadın olsun kim mü'min olduğu halde iyi iş işlerse, ona güzel bir hayat yaşatırız. Onlara ecirlerini işlemiş oldukları-nın en güzeliyle öderiz." (134)

Bu ayete göre kim, kadının çalışmakla görevlendirilmediğini ve çalışmasının karşılığını alamıyacağını iddia edebilir ki?

Kadın ve Erkeğe Verilen İlahî Görevler:

Yaratanın yaptığı vazife taksiminde, vücut teşekkülü ve ruh muhtevası bakımından taşıdığı özellikler sebebiyle kadına dört büyük vazife (iş) verilmiştir ki bunlarda kendisiyle kimse rekabet edemez.

1. Hamile olmak,
2. Doğum yapmak,
3. Çocuk emzirmek ve,
4. Terbiye etmek. İlk üç vazifeden her birinin kendisine ait hususiyetleri, hatta tehlikeli tarafları vardır. Kadının bunları başarabilmesi için ağır ve yorucu işlerde yıpranmaması gerekir. Görüldüğü gibi kadın, en kıymetli ve en kutsal üretim olan insanı üretmekle ve eğitmekle görevlendirilmiştir. İnsan ölünce ameli kesilmektedir. Kesilmeyen amellerden biri de, salih bir evlat yetiştirmektir. İnsan yetiştirmekten, eğitmekten, ilk öğretmenlikten daha kutsal bir görev ve iş var mıdır? Kadının yaptığı bu dört kutsal şeyler iş değil mi? Bunlardan daha zor iş var mı? Bu zor işler bazan kadının ölümüyle neticelenmiyor mu? Bundan dolayı da doğum anında ölen kadını İslam şehid kabul etmiyor mu?

İşte kadının asıl çalışması budur. Fakat kadın sömürücüleri bunları bir türlü iş saymıyorlar. Onlara göre iş, ancak fabrikada, dairede, banka'da v.s. yerlerde yani ev dışında yapılanlar iştir... Bunlara göre kadın, hem dışarda çalışsın, hem de gebelik, doğum ve emzirme gibi aslî görevlerini

(134) Kur'an-ı Kerim, Nahl:87

yapsın demeleri kadına zulümdür. Eğer böyle diyecek olurlarsa kadının evde boş durmadığını, evde de yaratılışına uygun çalıştığını itiraf etmiş olurlar...

Görüldüğü gibi kadının, çocuk doğurmak ve gereği gibi bakımını ve eğitimini yapmak öyle sanıldığı kadar kolay değildir. İşte kadını daha çok bu görevleriyle başbaşa bırakmak için İslam kadını genellikle ev işleri ile yükümlü tutmuş, savaş gibi zor ve dışarda yapılacak işlerden affetmiştir.

Kadına Cuma ve bayram namazlarının farz olmaması, cenaze defnetmemeleri gibi evden dışarı çıkmayı gerektiren ağır işlerden muaf tutulması, hep bu maksada yöneliktir.

Cenabı Hak, kainattaki her yaratığı kendine has ilahi kanunlar ve görevlerle mükellef tuttuğuna göre, kadın da tabi olduğu bu ilahi görevlerle görevlidir. Erkek de evin dışındaki çalışmalarla görevlidir. Eğer bunlar yer değiştirecek olursa, kanunların da değişmesi gerekir. Bu; çekim kanununun ağırlık kanununun, yahut yüzme kanunun manyetik kanununun yerine konmasına benzer, bu da imkansızdır. Çünkü Cenabı Hak: **"Sen Allah'ın kanununda asla bir değişiklik bulamazsın"** (135) buyuruyor.

Zevcelik ve **annelik** öyle iki kanundur ki, hayatın en kutsal değerini meydana getirebilir de, çalışmaya gelince aciz gösterir. Bu yüzden kadın, erkeğe beğeni ve hayranlıkla bakar. Onun gücünü görerek ailenin reisi olmasını özünde hisseder. Erkek de kadında huzur ve güven emareleri görür. Bu da ailenin bağlarını güçlendirir ve toplumu kutsallaştırır.

Son araştırmalar, kadının görünüşünden tutun da organlarını, hatta doku hücrelerinin proteinlerine kadar erkeklerden farklı olduğunu isbat etmiştir. (135).

Çocuğun ruhî kabiliyetleri üzerinde gebelikten itibaren anne hayatının tesiri büyüktür. Terbiyenin zekâ, karakter, kişilik, huy ve ahlâk üzerinde tesiri şüphesizdir.

Çocuk doğar doğmaz terbiye edilemez; duygu aletleri yavaş yavaş sinirleri terbiye etmeye başlar. Çocuk ana rahminde iken annenin vaktin-

---

(135) Kur'an-ı Kerim, Fatır: 43

(136) (bkz. Dr. M.Ali El-Bar, Kur'an-ı Kerim ve Modern Tıbba Göre İnsanın Yaradılışı, Diyanet Vakfı Y. S: 46 v.d.).

de yemek yiyişinin, uyuyuşunun, dinlenmesinin helal ve temiz gıdalarla beslenmesinin, sosyal ve psikolojik duygularının yani ruhsal yapısının çocuğa ilk terbiyeyi verdiği biliniyor. Dünyaya gelince bu terbiyenin tesiri görülüyor.

Çocuğun Doğumundan Önce Annenin Yapacağı Ruhsal Terbiyenin Önemini Anlatan Bir Kıssa:

Küçük bir kız okula yazıldıktan sonra, devamlı arkadaşlarını iğneler. Öğretmen elinde iğne gördükçe alır, azarlarsa da askıdaki paltolara, oturacakları yerlere iğne koymak huyundan bütün ceza ve ikazlara rağmen vazgeçmez. Okuldan atılmak üzere iken, civar semtlerde çocuklar üzerinde tetkikler yaparak eser hazırlayan bir ruh alimi, hadiseyi duyunca hemen ilgilenir. Çocuğu ve ailesini sıkı bir teste tabi tutar. Nihayet mes'elenin çözüm noktası, annesinin anlattığı bir hadise ile ip ucu verir. Kadın der ki:

"Efendim, bundan önce biz büyük bir konağın bekçisiydik. Konağın sahibi o derece cimri biriydi ki, bahçedeki ağaçlardan meyve koparmak değil yerden çakıl taşı almak bile imkansızdı. Hamile olduğum zaman, küçük nar ağacındaki sayılacak kadar az narlara o kadar imrendim ki, koparırsam işimizden olmak korkusu ile, elime bir iğne alıp, gece gidip narları iğneleyip suyunu emerdim."

Bu durumu dinleyenler hayrette kalırlar. Ruh alimi:

"Evet, der. Allah (c.c.) ana ile evladı o derece bağlamıştır ki, doğduktan sonra her varlığı ile evladına örnek ve destek olduğu gibi doğmadan önce, ananın yaptıkları hareketler ve ruhunun iniş çıkışları çocuğunun ruh tablosunda da aynı grafik çizgilerini verir."

İş hayatına atılmış bir kadının bunca işleri yapmasına imkan yoktur. Zaten iş hayatında kadın maddeten ve manen yıpranır. En tabii vazifelerini yapamıyacak hale gelir. "Meslekten doğrudan doğruya müteessir olanlar eskiden beri erkeklerdir. Son zamanlarda kadınlar da, erkekler gibi hayat kavgasına atılmak zorunda kaldı. Tabii mesleğin tesirinden erkekler gibi onlar da zarar görecektir. Şimdi en çok histerik nevrastenik, melancolik olanlar çalışan kız ve kadınlardır. Bir kadın için en tabii ve sıhhî meslek zevcelik ve anneliktir. Çocuk yetiştirmek, öğretmenlik, hasta bakmak, bahçe ve ev işleri kadın için en uygun işlerdendir.

Mukayeseli biyoloji isbat etmektedir ki insan yavrusu dünyaya gelince

en aciz, en çaresiz bir varlıktır ve "çocukluk" devresi en uzun süren canlıdır. Bundan dolayı Claparéde: "Çocukluk neye yarar?" diye sorar. Uzun gelişme devresinde çocuğa anasından daha itinalı kim bakabilir? Çocuğun daima değişken ihtiyaç, istek ve arzularına kim cevap verir? Hakikat şu ki yavruya anasından daha samimi bir yar bulunamaz. Ona anadan başka gerektiği kadar merhamet eden olamaz. Serbest hayata, işe ve memuriyete atılan anne ise çocuğuna bu itinayı gösteremez.

Kadının iş hayatına atılmasının bir mahzuru da çocukların cinsî terbiyesine önem verememesidir. Bu çocuklar ya başıboş, gelişigüzel büyür veya ehliyetsiz kadınların elinde his oyuncakları olur.

Bir ev kadının memuriyet ve iş hayatına atılmasının büyük bir iktisadi faidesi de yoktur. Zira kazanacağı para; ev işleri ve çocuk bakımı, ayrıca -daima dışarıda, insanlar arasında bulunacağından- giyimi ve diğer hususları için yapacağı masraftan pek fazla olmayacaktır. Diğer taraftan işsizlik yüzünden boş kalan erkekler, mesleksizlik ve işsizliğin ruhta yaptığı tahribat ile cemiyetin başına bela kesilen zararlı bir unsur haline gelmektedir.

Kadın ev ve aile muhitinden uzaklaştıkça evlilik bağları da gevşemektedir. Yirmi dört saatın mühim bir kısmını başkalarının emri ve kumandası altında çalışmakla geçiren, hayat mücadelesinin dalgaları arasında yıpranan narin yapılı ve ince ruhlu kadın, yavaş yavaş hırçanlaşmakta ve sinirlenmektedir. Akşamleyin yorgun-argın evine gelince kocasına kafa tutar, çocuklarıyla kavga eder. Kimseye minnet edecek değildir. Kendi ekmeğini kendi eliyle kazanmaktadır. İstediği zaman eve gelir, istediği zaman çıkar, arzu ettiği meclis ve eğlencelere iştirak eder.

Londra'da çıkan Orta Doğu adlı derginin 15/7/1979 tarihli sayısında deniliyor ki: "Avrupa'da genellikle evli erkeklerle evli kadınlar eşlerine ihanet etmekteler. Bunların pek azı gizli, çoğu ise çekinmeden bu ilişkisini sürdürmekte ve eşlerin birbirlerinin ihanetinden haberi olmaktadır. Bununla beraber evlilik şeklen devam etmektedir."

Almanya'da çalışan işçilerimizin aile hayatına bakıp, kadınlarının masumiyetini, huzur ve saadetini gören bir Alman profesör kadını şöyle itirafta bulunmaktadır:

-"Keşke ben de şu Türkiye'den gelen mutlu ev kadını gibi olsaydım. Bunların hayatına imreniyorum. Çünkü bunların beyleri işe gidiyor, kendileri ev işleriyle ve çocuklarıyla meşgul oluyorlar. Beylerinden şüphe et-

miyorlar. Beyleri de bunlardan şüpheye kapılmıyor. İki taraf da bütün gün zihnen rahat ve huzurlular... Ya benim halim? Kocamın hali? Sabah ben bir tarafa işe gidiyorum, kocam da bir tarafa işine gidiyor. Akşama kadar birbirimizden habersiziz... Ne ben ondan eminim, ne de o benden. Çünkü Alman hayatı emin olmamak için her türlü kötülüğe müsaittir. Akşam eve gelince ben ona şüpheli gözlerle bakıyorum. Acaba kimlerle beraberdi, şüpheciliği beni kemiriyor. Aynı şey kocam için de geçerlidir. O da bana aynı gözle bakıyor. Böylece birbirimizden emin olamıyor, yarınımızın nasıl olacağını bilmeden yaşıyoruz... İşte bu hayat beni mahvediyor. Müslüman işçilerin şüphelerden emin olan hayatlarını gördükçe keşke diyorum, ben de Türk kadını gibi rahat ve emin olsaydım. Beyim de bu cahil işçi gibi sağlam ve evine bağlı bulunsaydı... (137)

İstatistikler ekseri boşanma vak'alarının, çocuk olmadan ve çalışan kadınlarda vuku bulduğunu göstermektedir. Çocuk yapmamanın en mühim sebeplerinden biri de kadının serbest hayata ve çalışma hayatına atılmasıdır.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber'in zevcelerine ve bu suretle bütün mü'min kadınlara vakar, sükûn ve huzur ile evlerinde oturmaları emrolunur. (138). Bu, kadınlar için evin normal, tabiî bir çevre ve vazife yeri olduğunu ifade eder. Fakat kadın için hiç bir şekilde evden çıkamaz, demek değildir. Hz. Peygamber kadınlara: "Allah size ihtiyaçlarınız için çıkmanıza izin verdi" buyurmuşlardır. (139).

Şimdiye kadar verilen izahtan anlaşılacağı üzere İslam cemiyetinde kadının kayıtsız şartsız serbest hayata atılması tasvip edilmemiştir. Aynı zamanda kadının, ev içindeki terbiye ve idare vazifesi pek önemli olduğu ve zaten ailenin masrafına katılmakla mükellef bulunmadığı için iş hayatına da katılması âdet değildir. Ancak aslî vazifelerini ihmal etmemek ve İslâm ahlak hudutlarını aşmamak şartiyle kendini fazla yormayacak işlerde çalışmasında ve bir üretimde bulunmasında bir mahzur yoktur. (140).

* Kadın kocasının evinde bir bekçidir, muhafızdır. Kocasının malını, çocuklarını muhafaza etmekle mükellef olduğu gibi nâmusunu da haramdan koruyacaktır. Hz. Peygamber (s.a.v.) bir hadislerinde erkeklerin

---

(137) (15 Ekim Zaman Gazetesi, Almanya baskısı).

(138) Kur'an-ı Kerim, Ahzab:33

(139) Müslim

(140) İslamda Kadın, Bekir Topaloğlu, İst. Yağmur Y. S:252 v.d.

kadınlar üzerindeki haklarını, **"Yatağınızı başkalarına çiğnetmemeleri, haşlanmadığımız kimselerin evlerinize girmelerine izin vermemeleri"** diye özetler. (141).

Kur'ânı Kerimde ise: **"İyi kadınlar itâatli olanlardır. Allah kendi haklarını nasıl korudu ise, onlar da öylece göze görünmeyeni koruyanlardır"** buyurmaktadır. (142).

Peygamberimiz (s.a.v.): **"Kadın beş vakit namazını kılar, yılda bir ay orucu tutar, ırzını muhafaza eder ve kocasına itâat ederse Cennet kapılarının dilediğinden girsin."** (143).

* Kadın kocasının meşrû (helâl ve İslâm'a uygun) olan bütün isteklerine uyacaktır.

* Kadın, kocasından gereksiz boşanmak talebinde bulunmamalıdır. Meşrû olmadan boşanmak isterse, Cennet kokusu o kadına haram olur.

* Kadın, kocasına karşı zevcelik (kadınlık) vazifesini yapmaktan kaçınmamalıdır.

Atalarımız:

"Erkek evinden dışarı çıkarsa bahtı açılır.

Kadın, evden dışarı çıkarsa eteği açılır" demişler ve kısaca ne güzel ifade etmişlerdir.

İş Yerinde ve İmalathanede Kadını İşçi, Müstahdem ve Sekreter Olarak Çalıştırmak Caiz midir?

İslâm dini çalışmak veya çalıştırmak hususunda erkek ile kadın arasında fark gözetmemektedir. Yani bir erkek çalışabildiği gibi bir kadın da çalışabilir. Bir erkek iş veya imalathene sahibi olabildiği gibi kadın da olabilir. Bunun için bir fabrikaya sahib olan bir kadın ihtiyaç ve maslahatına göre hem erkek hem kadın işçi çalıştırabilir. Hele dul ve yetim sahibi bir kadını işe alıp çalıştırmak ve bu yol ile ihtiyacını karşılamak büyük bir sevaptır.

Bir erkek de sahibi olduğu fabrikasında ve imalathanesinde hem erkek hem kadın çalıştırabilir. Fabrikada veya imalathanede çalışan işçilerin hepsi kadın veya hepsi erkek iseler ortada herhangi bir mesele yok-

---

(141) Et-Tac, C:5 S:339

(142) Kur'an-ı Kerim, 4/34

(143) Mişkatü'l Mesabih, C:2 S:202

tur. Bir kısmı kadın bir kısmı da erkek ise ve fakat çalışma yerleri ayrı ise yine herhangi bir sakınca yoktur. Fakat **halvet** (yabancı erkek ve kadının yalnız kalmasıdır. Nikah bölümünde genişçe bu konu izah edilmektedir.) ve birbirine yabancı olan erkekle kadınların karışık olarak birarada çalışmaları ve gayrı meşru yaşamaya sebep olacak şekilde birarada bulunmaları, özellikle de kadınların İslâmi tesettüre rivayet etmemeleri kesinlikle haramdır.

Kadın sekreter tutmak meselesine gelince, onu tutan kimsenin durumuna göre değişir. Yani kadın sekreter bir kadın tarafından tutulmuşsa ortada bir problem yoktur. Meselâ bir kadın doktor bir sekreter tutmak isterse kadın olması daha uygundur. Yabancı bir erkek tutması halvete ve yalnız başlarına kalmalarına vesile olacağı için caiz değildir. Sekreter tutmak isteyen kimse erkek ise bir kadını yanında halvet şartları meydana gelecek şekilde sekreter olarak çalıştıramaz, haramdır. Halvet şartları öğrenilmelidir.

Peygamber (s.a.v.) şöyle buyuruyor: **"Bir erkek yalnız olarak bir kadınla kaldı mı mutlaka onların üçüncüleri şeytandır."** (144).

Netice olarak; kadın her işte çalışır demek yanlıştır. Kadın çalışamaz demek de yanlıştır. İslamın görüşü kadın isterse, erkeğin haklarına zarar vermeyen ve kendi fıtratına (yaratılışına uygun olan) meşrû işlerde, ve meşrû çerçevede (yani, halvet oluşturmayacak şekilde ve tüsettüre uygun olan) bazı işlerde çalışabilir. Ticaret yapar. İslam, kadının çalışmasına değil, ezilmesine ve sömürülmesine karşıdır.

İslamda kadın âdetli ve lohusa iken, namazdan, oruçtan, cinsel ilişkiden ve çalışmaktan muaftır yani izinlidir.

Bu yasaklara itaat etmek de ayrıca ibadettir, sevaptır.

Ameller Niyetlere Göredir:

İnsanın niyeti Hâlis, Allah'ın ve resülünün emirlerine uygun olursa her işi aslında ibâdettir. Helâl rızık için çalışmak, nefsi ve nesli korumak için evlenmek ve daha nice günlük hayatımızdaki işler niyetlerimize göre ibâdet olabilmektedir. Zira Hz. Peygamber (s.a.v.) bu konuda şöyle buyurmuşlardır: **"Ameller ancak niyetlere göredir. Ve ancak her kişiye niyet ettiği vardır. O Halde kimin hicreti Allah'a ve Rasû-**

---

(144).Tirmizi.

lüne ise, onun hicreti Allah'a ve Rasûlünedir. Kimin de hicreti elde edeceği bir dünyalık veya evleneceği bir kadına ise, onun da hicreti hicret ettiği şeyedir. " (145).

Amellerimizin niyetimize göre ibâdet olduğuna en güzel delil yine Fahri Kâinât Efendimizin bir hadisi şerifidir.

Zinâdan kaçınmanın ve helâl yoldan ailesiyle sünnet üzere cinsel ilişkide bulunmanın ibâdet olduğunu sahâbî Ebû Zerr (r.a.) şöyle anlatıyor.

Allah'ın Rasûlü şöyle buyurdu:

- "Sübhânellah" şeklindeki her bir tesbihde, "Elhamdülillah" şeklindeki her bir tahmidde, "Allahü Ekber" şeklindeki her bir tekbirde, her bir hakk'a çağırmada ve her bir bâtıldan sakındırmada sadaka sevabı vardır.

(Bunlar bir tarafa) Sizden birinizin eşi ile cinsel ilişkide bulunmasında bile sadaka (sevabı) vardır.

ashabı Kirâm (hayret ve merakla) sordular:

- Ya Rasûlallah! Bizden biri cinsel arzularını tatmin eder de bu sebeple ona nasıl sevap verilir?

"- (Pek tabii ki verilir. Ya sizlerden biri) Zina yapacak olsaydı yaptığı zinadan ötürü günaha girmiyecek miydi? Buna ne dersiniz? Bunun gibi nikâhlı eşiyle tatmin bulduğu zaman da kendisine sevap verilir."(146).

Kadınlar Adetli İken Namazı Terketmekle de Sevap Alırlar:

Hz. Havva validemiz, Cennet'te yaşarken şeytanın teşvikine aldanmış ve kendisine yasaklanmış olan meyveyi yemişti. Yemekle de kalmamış babamız Hz. Adem (a.s.)'a da yedirmiştir. Bu hadise her ikisinin de Cennetten çıkmasına sebep oldu.

Bunun üzerine Yüce Allah Hz. Havva validemizin gebelik, doğum gibi hallere uğramasına ve her ay özür hali (ay hali) olmasına hükmetti. Bu hal bütün kadınlar için ilâhî bir imtihan olup kaldı.

Kadınlar, ay hali olmadığı günlerde beş vakit namazlarını Allah'ın

---

(145) Buhari, İmam: 41, Nikah: 5, Müslim, İmaret:153, Ebu Davud, Talak:11, Tirmizi, Fazaili Cihad:16

(146) Mişkitül Mesabih, Hadis No: 1898. Müslim, Zekat: 52. Ebu Davud, Tatavvu: 12, Edep:160, Müsned:7/168.

emri olduğu için kılarlar ve sevap alırlar. Fakat hayız (âdet) ve nifas (lohusalık) hallerinde namaz kılınmaz. Niçin? Çünkü hayız ve nifas hallerinde namazı terketmeleri Allah'ın bir emridir. Allah'ın emrini yerine getirenlerin sevap kazanacaklarında şüphe yoktur. (147).

Ey müslüman kadınlar! İnancınız ve islâmınız ne güzel ki, namazı kılıyorsunuz sevap alıyorsunuz. Özür hallerinde Allah'ın emri ile namazı terkediyorsunuz, bu hallerde Allah'ın namaz kılmayın emrine itaat ettiğinizden yine sevap alıyorsunuz.

İnsanın yaratıcısı olan ve yarattığını en iyi bilen Cenabı Hak, kadına da ortalama her ayda 3-10 gün arası âdet görmelerinden dolayı ibadetlerinde izinli sayarak, dünyadaki hiçbir beşerî sistemlerin ve feministlerin ulaşamıyacağı şekilde kadını korumuştur. Halbuki çağdaş geçinen bütün beşerî sistemlerde kadın, bu âdetli günlerinde hasta sayılmayıp çalıştırılmaktadır. Beşerî sistemlerin mi, Allah'ın nizamı İslamın mı kadını koruduğu ve haklarına riayet ettiği izah ettiğimiz gibi açıkca görülmektedir...

15-Sosyal Güvenlik Hakkı:

Sosyal Güvenlik yeni bir kavram olup, ekonomi edebiyatında "devlet ya da onun adına bir kamu tüzel kişisi tarafından üstlenilen ve bir vatandaşın yaşamı boyunca karşılaşabileceği hastalık, kaza, işsizlik, ihtiyarlık, ölüm gibi olaylarda kişinin yaşam koşullarının güven altına alınmasını sağlama amacını güden, bu amaca yönelik çeşitli araçları içeren güvenlik sistemi" anlamını dile getirir.

Birey, muhtaç olup dilerse, geçimini devlet sağlayacaktır, İslam toplumunda, müslüman olsun olmasın, bütün şahıslar öncelikle kendi çalışmaları ve kazançlarıyla geçimlerini sağlayacaklardır. Bu gerçekleşemiyorsa, sıra akrabanın nafaka yükümlülüğüne gelir. Sonra, zekât, bütçe ve zenginler sırasıyla devreye girerler, İslam toplumunda hiçbir ferdin açlıktan ölmesi caiz ve mümkün değildir. Çalışamayan ya da çalışmayan, yaşayacak kadar ihtiyaçlarını, yukarda sayılan kaynaklardan temin hak ve hürriyetine sahiptir. Ülkenin fakirlerini doyurmaya bütçe ve zekât yeterli gelmezse, devletin bu amaçla zenginlerden, zekât dışında vergi alma hakkı vardır.

"İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik,

---

(147) Umdetül Kari: 2/99, Keşfü'l Gümme: 1/53

o kimsenin yaptığıdır ki, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitaplara, peygamberlere inanır. (Allah rızasını gözeterek) yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve kölelere sevdiği maldan harcar, namaz kılar, zekât verir..." (148)

"Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlara (köle, cariye, hizmetçi vb.) iyi davranın; Allah kendini beğenen ve daima böbürlenip duran kimseyi sevmez." (149)

İslam Hukuku'nda, Sosyal Güvenliği gerçekleştiren ve uyulması zorunlu olan "nafaka, zekât, adak (nezir), fidye keffaret, kurban" unsurları vardır. Ayrıca bu zorunlu unsurların dışında bir takım ihtiyarî unsurlar da söz konusudur. Nafile hayır ve sadakalar, vakıflar, vasiyetler, ziyafetler, hediye, hibe, komşu hakkı, karzı hasen gibi...

14- Kadının Siyasî Hakları: "Kadın, acaba, ruh sahibi bir varlık mıdır? Eğer onun bir ruhu varsa bu, insan ruhu mudur, yoksa hayvan ruhu mu? İnsan ruhu olduğunu farzetsek, bu takdirde acaba, erkeğe nisbetle onun durumu bir kölenin durumu gibi midir, yoksa ondan biraz üstün mü?" İşte "kadın" telakkilerinin esasını bu zihniyetin teşkil ettiği avrupa memleketinde kadın, mücadeleye girişmiş ve insanlığını kabul ettirinceye kadar savaşını devam ettirmiştir. Geçmiş haksız ve zalim asırların intikamını alırcasına o, yaratılış gayesi ve ruh kabiliyetlerinin ötesindeki şeyleri bile istemiştir. Kadın bu mücadelesinde erkekle mutlak eşitliği talep etmiş ve bunun teminatı olarak da siyasî hakları kabul ettirmiştir.

İslam memleketlerindeki kadın hakları mücadelesine gelince, bu tamamen avrupa özentisinden başka bir şey değildir.

Tarih boyunca siyasetle uğraşan, ordulara kumanda edip devlet idare eden kadınlar vardır. Bunların örneklerini İslam aleminde de görmekteyiz. Fakat bugünkü anlayışa göre bir siyasî hakka sahip olmak için çetin mücadeleler yapmak icap ediyordu. Bu mücadele kadın için olduğu kadar erkek için de bahis konusudur, erkeğin de bu mevzuda mücadelesi az değildir.

---

(148) Kur'an-ı Kerim,Bakara:2/177.

(149) Kur'an-ı Kerim,Nisa:4/36.

Burada üzerinde ehemmiyetle durulması gereken nokta kadınların siyasî hakları elde etmeleri ve siyasetle uğraşmalarından ziyade, onların, gerçekte bu hayattan hoşlanıp hoşlanmadıkları ve bu haklara sahip olduktan sonra da mes'ut olup olmadıklarıdır. Çok makul bir ilim zihniyetiyle kadın psikolojisini inceden inceye tetkik ettiği kabul edilen Madam Gina Lombroso'nun tahlillerine dayanarak bu konuda yapılan izahları aynen alıyoruz.

"Bütün kadın psikolojisiyle uğraşanlar kadının siyasal işlerden hoşlanmadığı düşüncesinde birleşmişlerdir. Bunun en birinci delili, kadınlar tarafından yapılan muhtelif kurullarda meslek, ücret, tahsil ve terbiye, din ve çocuk meseleleri üzerinde bir hayli münakaşalar yapıldığı halde finansal ve uluslararası meselelerle siyasal proğram üzerinde az uğraşmalarıdır. Rusya'daki kadın gazeteleri kendi cinslerini siyasal işlere teşvik ettikleri halde daima zorlu bir mukavemetle karşılaşmışlardır. Umumiyetle tahsil gören serbest kadınların güzel san'atlarla, şiir, roman, müzik ve terbiye, ahlak ve dinle uğraşanları tarih, coğrafya ve ekonomik bilgilerle uğraşanların dan pek fazladır."

"Madam Gina Lombroso bizzat İtalya'da (L'associazionedi- vulgatrice Donne İtaliane) adlı bir kurul tesis etmiş ve İtalyan kadınlarında siyasal ihtiraslar uyandırmak için bir hayli teşebbüslerde bulunduğu halde muvaffak olamamıştır. Hattâ bu hususstaki kurulun neşrettiği kitaplar, risaleler... satın alınmadan geri gelmiş, fakat aynı kadınlar psikoloji, filozofi gibi daha çok zor olan genel kültür mevzularına büyük bir hırsla ilgilenmişlerdir. Almanya'da da aynı neviden bir kadın kurulunun yapmış olduğu tecrübeler de bu neticeyi vermiştir. Ve hemen seçmek ve seçilmek hakkını haiz olan yerlerde kadınların pek azı bu seçme hak ve ödevini kullanmışlardır. Mesela İtalya'da 60.000 kadar nüfusu olan şehirlerde iki, âzamî üç binden fazla kadın seçime iştirak etmemiştir. Hattâ bazı İtalyan şehirlerinde buna iştirak edenler hiç yok derecede az olmuştur. Biz burada bunun sebeplerini sayacak değiliz."

Demek ki siyasî haklara kavuşmuş olmak, kadın için, haklarını elde etmesinin zirve alameti olması bakımından ehemmiyeti haiz bir şey ise de tatbikatta kadına saadet bahşeden bir nesne değildir.

Erkeğe nisbetle farklı bir ruhî karaktere sahip olduğunda şüphe olmayan kadın, gösterişe ve kendisine itibar edilip ehemmiyet verilmeye erkekten çok daha meyillidir. Bundan dolayıdır ki, bilginlere göre, siyasî iş-

lere karışmış olan kadınlar daha çok gördükleri saygı ve şereflerine yapılan iltifatlardan aldıkları zevk için bu işe katılmışlardır. Yoksa siyasî faaliyet gösterme arzu ve ihtiyacından değil.

Bir kadını kötüleyen adam, hangi fiziksel ve ruhî meziyetlere sahip olursa olsun kadın için iğrenç bir mahlûktur. Ve onu hiç bir gün affedemez. Fakat onu metheden, takdir eden adam da ne kadar aşağı durum ve düzeyde olursa olsun, kadın için aziz bir mahlûk haline gelir.

Fikirler kadınların dimağına değil, kalbine işlerler. Ve bu yoldan onlara tesir ederler. Tarafsız olamamak, muhakemeden ziyade duyguları ile hareket etmek kadının tabiatındandır. Kadının inatçılığı ve muhatabını dinleyememek zaafı buradan gelir. Karşısındakinin ancak kendi işine ve temayülüne uygun olan sözlerini işitir ve tenkit olunmaktan daha büyük bir fenalık tanımaz. Ve kendisini tenkit etmiş olanları da hiç bir vakit affetmez. Kendi nefsine itimat ve tarafgirlik kadını hoş görme'den tamamen uzaklaştırır. Bu hal, onları tedricen kendilerine bağlı olanlara karşı baskı ve otorite tesis etmeye sevkeder. Erkek düşünmek itiyadını kazandığı için daima şüphe eder. Fakat kadın gibi şüpheleri üzerinde devam etmez. Kadın, daimî bir emniyetsizlik, itimatsızlık ve etrafındakilerin kendisiyle olan ilgisinde bir gevşeklik hisseder. Veyahut böyle bir halin vuku bulup bulmamakta olduğunu kontrol edip durmak azabıyla kararsız bir halde bulunur. Kadının genelde sürekli olan hoşnutsuzluğu, eksikliği ve titizliği bu şüphelerde saklıdır.

Kadın psikolojisi hakkında yapılan bu tahliller, onun bilhassa zamanımızda hayli maceralı bir iş haline gelen siyasetle doğrudan doğruya ve ciddi bir şekilde meşgul olmaya fıtraten müsait olmadığını açıkça ifade etmektedir.

Bugün, bir çok memleketlerde kadının siyasî hakları erkeklerinkinden farksız bir şekilde tanınmış bulunmaktadır. Fakat realitede görüyoruz ki kadın olsa olsa, bir dereceye kadar seçme hakkını kullanmaktadır. Seçilen ve seçildikten sonra da siyaset alanında büyük işler gören kadınlar yoktur. Varsa pek azdır. Evet, millet vekili veya bakan kadınlar var. Hattâ devlet reisliği, başbakanlık veya bakanlık makamını işgal eden bir kaç kadın bulunabilir. Fakat bunlar daha ziyade bu makamları sembolik olarak işgal etmekte, asıl mühim işleri etraflarındaki erkekler yürütmektedir. Bundan dolayı, bu tatbikat da kadının siyaset alanında başta ve etken bir rol oyanayamadığını gösterir.

İslam Hukukunda Kadının Siyasî Hakları

Kadının siyasî haklarına dair Kur'an-ı Kerim'de açık beyanlar yoktur. Ancak dolayısiyle temas eden ayetler mevcuttur. Gerek Kur'an ve Sünnetteki deliller, gerek İslam'ın ilk devrelerindeki tatbikat çeşitli şekillerde yorumlandığı için birbirinden farklı hükümler meydana konulmuştur.

Kadının siyasî hakları hususunda ortaya çıkan üç görüş var:

1- Devlet reisliği de dahil, kadın bütün siyasî haklara sahiptir.

2- Seçme hakkına sahiptir, fakat seçilmeye değildir.

Şimdi bu görüşleri deliller çerçevesinde tahlil ve tenkit edelim.

a) Devlet reisliği:

"Mü'min erkeklerle mü'min kadınlar birbirinin dostları ve yardımcılarıdır. Onlar iyiliği emreder, kötülükten vazgeçirmeye çalışırlar..." (150). Bu ayeti kerimede "emri bil ma'ruf, nehyi anilmünker = iyiliği emretmek, kötülükten vazgeçirmeye çalışmak" vazifesini mü'min erkekler gibi, mü'min kadınların da îfâ edebileceği beyan edilmektedir. Devlet reisliği de dahil siyaset, bu işi millet adına ve memleket çapında yapmaktan başka bir şey değildir. Bundan dolayı kadın bunu yapabilir.

Kur'an-ı Kerim'de Sabâ melikesi Belkıs'dan ve onun Süleyman Peygamberle münasebetlerinden bahsedilmektedir. (151). İşte bu kadın bir devlet reisidir. Prof. Muhmmed Hamidullah, İslam Araştırmaları Enstitüsündeki konferanslarında bu ayete istinaden kadının devlet reisi olabileceğini ifade etmişlerdi.

Tenkidi: Kadının devlet reisi olabileceğine dair delil olarak ileriye sürülen ayetlerin hiç biri bu mevzuda sarih bir hüküm ifade etmez. "Emri bil'ma'ruf, nehyi anilmünker" vazifesi her mü'mine, kendi kudreti dahilinde terettüp eden bir vazifedir. Bir hadisi şerifte de belirtildiği gibi bu, elle yapılır, ona imkan bulunamayınca dil ve kalem ile yapılır, bu da olmazsa kalben hoş görmemekle îfâ edilir. Bundan devlet reisliğini yapabileceğini ileri sürmek mümkün değildir.

Sabâ melikesi Belkıs, Süleyman aleyhisselam'a tâbi ve teslim olmadan önce bir devlet reisi idi. Fakat o zaman hak dinde olmayıp güneşe

---

(150) Kur'an-ı Kerim, Tevbe: 71.

(151) Kur'an-ı Kerim, Neml, 23 v.d.

tapardı. Süleyman Peygamber'e teslim olunca müslüman olmuştu. Bundan sonra yine melike olması Kur'an'da bahis konusu değildir. Bundan dolayı, ateşperest olan bir kadının durumu müslümanlara delil olamaz.

Kaldı ki, Hz. Peygamber'in bu konuda sarih hadisleri mevcuttur. Şu hadis kadının devlet reisi olamıyacağını açıkça ifade etmektedir. Ashabdan Ebu Bekre der ki: Cemel harbi günlerinde, daha önce Peygamberden duyduğum bir sözle Allah beni faidelendirdi (Cemel harbine iştirakimi önledi). Hz. Peygamber İran Kisra'sının kızı (Boran)'ın devlet reisliğine getirildiğini duyunca şöyle buyurmuşlardı: **"İşlerini kadına tevdi eden bir millet asla felah bulamaz."** (152).

b) Seçilme Hakkı:

Yukarıda tercemesi geçen Ebu Bekre hadisi kadının devlet reisi olamıyacağını ifade eder. Hz. Peygamber bir başka hadislerinde: **"Başkanlarınız en hayırlılarınız, zenginleriniz de cömertleriniz olunca ve işleriniz aranızda meşveretle yürüyünce yerin üstü, sizin için yerin altından hayırlıdır. Fakat reisleriniz en kötüleriniz, zenginleriniz de cimrileriniz olur ve işleriniz kadınlarınızın emir ve havalesinde bulununca o zaman yerin altı, sizin için, üstünden daha hayırlıdır"** buyururlar. (153).

Kadın askerlik yapmakla mükellef değildir. Harbe iştirak etmez. Ailenin nafakasını temin için çalışmaya mecbur değildir.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber'in zevcelerine ve dolayısıyle bütün müslüman kadınlara evlerinde sükûn ve huzur ile oturmaları, ilk cahiliyet devrinde olduğu gibi lâubâli bir şekilde erkekler arasında gezinmemeleri emrolunmaktadır. **"Evlerinizde oturun, eski cahiliye âdetinde olduğu gibi açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Rasûlüne itaat edin. Ey Ehli Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."** (154). Cuma ve bayram namazları, cemaatle namaz kılmak gibi ibadetlerin kadınlara borç kılınmayışının da sebebini teşkil eden "cinsî ahlâkı koruma" prensibine göre umumî ve erkek meclislerine iştirak etmeyi gerektiren hususlar kadın için pek tavsiye edilmemiştir.

---

(152) Buhari, Tirmizi, Nesai. Ahmed b. Hanbel.

(153) et-Tac.

(154) Kur'an-ı Kerim, Ahzab:33

c) Seçme Hakkı:

Kadının devlet reisi olmasını meneden delillerde onun seçmen olmasına engel olan bir şey yoktur. Eşyada aslolan mubah olmaktır. Kadının seçmen olması onun tabiî bir hakkıdır. Bunu kaldıran bir delil olmayınca bu hak bakî kalır.

Hz. Peygamber zamanında ve ondan sonraki devirlerde devlet reisinin seçilmesi bey'atle olurdu. Bey'at bir musafaha (tokalaşma) dır. Devlet reisliğine kabul edilişin işareti ve merasimidir. Peygamber Efendimiz ashabın kadın ve erkeklerinden defalarca bey'at almıştır. Bu, ilkin Mekke devrinin son zamanlarında Akabe'de olmuştur. İslam Tarihinde "Akabe Bey'atleri" diye meşhurdur. Bu bey'atte kadınlar da hazır bulunmuştu.

Rasulüllahın kadınlarla bey'ati Medine'de ve Mekke'nin fethi gününde olmak üzere bir kaç defa tekerrür etmiştir. Bu bey'atlerin siyasî değil, dînî oldukları ileri sürülürse de doğru değildir. Zira Rasulüllahın kadınlarla bey'atini emreden ayette bazı dînî hususlar sayıldıktan sonra Peygambere hitaben: "Emredeceğin herhangi meşru bir hususta sana âsî olmamaları..." (155) diye zikredilir. İşte bu, Rasulüllahın devlet reisliği ile alakalı emirlerini ifade eder. Esasen Rasulüllah ile Peygamber olması hasebiyle bey'at etmek onun risaletine inanmak demektir ki buna bey'at değil, iman denir. Halbuki ayet ve hadislerde "bey'at" maddesi vardır. Ayrıca ashabı kiramdan: "Rasulüllah kadınlara bey'at ettiği gibi bizimle de bey'at etmiştir..." tarzında sahih rivayetler mevcuttur. (Rasulüllahın kadınlarla bey'atı musafaha (tokalaşma) ile değil, başka şekillerde olmuştur. Rasulüllah'ın eli asla yabancı bir kadının eline değmemiştir.)

Netice olarak kadın, seçme hakkına sahiptir. Tarih boyuncu ve bugün kadın, siyaset alanında bazı makamlar elde etmişse de bu konuda büyük işler görmüş değildir. Varsa da çok azdır. Kadının siyasetle uğraşması daha çok sembolik bir durum arzetmektedir. (156).

(155) Kur'an-ı Kerim, el-Mümtehine:12

(156) İslamda Kadın, Bekir Topaloğlu, İst. 1984. Yağmur Y. s. 269 v.d. Kur'an-ı Kerim: 60/12 ayeti ve tefsiri. Muhammed Hamidullah, İslam Müesselelerine Giriş, İst. 1981, s. 112

KOCANIN KADIN ÜZERİNDEKİ HAKLARI VE KADININ SORUMLULUKLARI

Önceki bölümlerde anlatıldığı gibi, hayatı bu kadar garantili olan bir insanın (kadının) elbette bir takım görevleri de olacaktır.

1) Evin ve kadının yiyecek, giyecek, mesken ve sair ihtiyaçlarını temin etmekle erkek mükelleftir. Erkek, bu mes'uliyetine mukabil, yaratılış ve kabiliyetleri icabı aile reisidir. Ev sahibi odur. Kadın, meşrû işlerde ona itaat eder.

2) Kadın kocasının evinde bir bekçidir, muhafızdır. Kocasının malını, çocuklarını muhafaza etmekle mükellef olduğu gibi namusunu da haramdan koruyacaktır. Hz. Peygamber bir hadislerinde erkeklerin kadınlar üzerindeki haklarını; **"yatağınızı başkalarına çiğnetmemeleri, hoşlanmadığınız kimselerin evlerinize gir melerine izin vermemeleri"** diye özetler.

Kur'an-ı Kerim'de: **"İyi kadınlar itaatlı olanlardır. Allah kendi haklarını nasıl korudu ise, onlar da öylece göze görünmeyeni koruyanlardır"** buyurulur. (157). Buradaki "gayb=göze görünmeyen" tabirinde erkeğin malı, aile sırları, namusu, hatta kadının karnındaki çocuk dahildir. Kadının bunları muhafaza etmesi, çocuğunu düşürmemesi lazımdır. Bunları yapmakla kadın en büyük dini vazifelirinin bir kısmını yerine getirmiş olur. Hadiste şöyle buyurulur: **"Kadın beş vakit namazını kılar, yılda bir ay orucunu tutar, ırzını muhafaza eder ve kocasına itaat ederse cennet kapılarının dilediğinden girsin."** (158).

3- Kadın kurulmuş olan aile düzenini bozmaya çalışmamalıdır. Evliliği devam ettirmeye imkan vermiyecek haller müstesna, kadın kocasından boşanmak talebinde bulunmamalıdır. Böyle hallerde boşanmak, ya bir başka erkekle alâka kurmaktan, ya da sonu iyi düşünülmeksizin verilen bir karardan ileri gelir. Birincisi ahlaksızlıktır, ihanettir. İkincisi ise pişmanlık doğurur. Hz. Rasuli Ekrem buyururlar ki: **"Hangi kadın, zaru-**

---

(157) Kur'an-ı Kerim, Nisa, 34

(158) Mişkatü'l-Mesabih, c. 2, s.202

ret olmaksızın kocasından boşanmak isterse cennet kokusu ona haram olur." (159).

4- Evlilikte karşılıklı sevgi ve cazibenin devamı için gereken şeyleri ihmal etmemelidir. Evlenmek her şeyden önce karşılıklı sükûna (rahatlanmaya, tatmine kavuşmaya) dayanır. Kadın kocasına karşı zevcelik vazifesini yapmamazlık edemiyeceği gibi, erkek de zevcesine karşı kocalık vazifesini yapmaktan geri duramaz. Cinsî iktidar hususunda normalin altına düşmek veya üstüne çıkmak gibi hastalık halleri erkeklerden çok kadınlarda mevcuttur. Cinsî iştihaya insanın duygu alemi, tasavvur ve hayalleri de tesir eder. Bu konuda başkalarından, diğer eşlerin cinsiyete dair hususî hayatlarından duyulanların da tesiri vardır. Bundan dolayıdır ki evliliğin pek mahrem bu gibi hadiselerinin başkalarına nakledilmesi yasak edilmiştir.

Eşler cinsî iktidar konusunda birbirini tanımalı ve ona göre hareket etmelidirler. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: **"Erkek zevcesini yatağına çağırdığı zaman zevce gelmezse sabahlayıncaya veya kocasının yatağına dönünceye kadar melekler ona lanet eder."**

Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Kocası, kadını yatağına çağırdığında kadın mazeretsiz reddederse, melekler sabaha kadar ona lanet ederler." (160)

"Adam ihtiyacı için karısını çağırdığı zaman, karısı fırında ekmek pişiriyor olsa bile gitsin." (161)

Hadisler hastalık, rahatsızlık ya da herhangi bir geçerli neden olmadıkça kocanın reddedilmemesi gerektiğini ifade etmektedir. Aslolan eşlerin birbirlerinin istekli oldukları zamanı gözetmeleri ve birbirlerini hoşnut etmeleridir.

İslam, kocayı da karısının hakkını yerine getirmeye teşvik etmektedir. (162)

Bir gün Peygamber Efendimizin huzuruna bir kadın gelir ve kocası Safvan'dan: "Namaz kıldığımda beni dövüyor, oruç tuttuğum zaman orucumu bozduruyor..." diye şikayette bulunur. O anda Hz. Safvan da ora-

---

(159) Mişkatü'l-Mesabih, c.2, s. 209

(160) Buhari: 11/205. Müslim: 4/157.

(161) Tirmizi: hadis no:927.

(162) Buhari: 5/112,121, 217,472.

da idi. Rasulüllah kendisine sorunca şöyle cevap erdi: Ey Allah'ın elçisi, namaz kıldığımda beni dövüyor, sözünün aslı şudur: O, namazında iki sûre okuyor, ben ise bunu men'ettim. Bunun üzerine Resulüllah (s.a.v.): **"Bir tek sûre olsaydı insanlara kâfi gelirdi"** buyurdu. Safvan devamla, oruç tuttuğum zaman bana orucumu bozduruyor, sözüne gelince, o devamlı oruç tutmak ister. Ben ise genç bir adamım, sabredemem, (yani cinsî münasebetten). Buna da Resulüllah şöyle buyurdu: **"Kadın kocasının izni olmadan (nafile) oruç tutmasın."** (163). O halde farzları yerine getirdikten sonra, kadının, nafile ibadetleri zevcelik zavifesine mani olmamalıdır.

Bu durum aynen koca için de söz konusudur. Koca vazifesini yapmalıdır. İbni Hazm, eşlerin birbirlerine karşı olan bu vazifelerinin, üzerlerine farz olduğunu söyler. Bu konuda çekimser kalmak dindarlık değildir. Bilakis nefse, yaratılıştan mevcut kabiliyetlere zulüm ve haksızlıktır. Zevceye zulümdür. Zina'ya, meşru olmayan hallere sebep olmaktır. Erkeğin cinsel ihtiyacını gidermemek erkeğe, kadının sevilmek ve değer verilmek ihtiyacını umursamamak kadına yönelik bir şiddetttir. Şiddet sadece fiziksel bir unsur olarak düşünülmemelidir. Bir gün ashabı kiramdan üç kişi bir araya gelmiş, şöyle andlaşmışlar: Birisi: "Ben, yaşadığım müddetçe geceleri devamlı namaz kılacağım." İkincisi: "Ben de ömrüm boyunca oruç tutacağım, hiç aralık vermeyeceğim." Üçüncüsü: "Kadınlardan uzak kalacağım, hiç bir zaman evlenmeyeceğim." Peygamber aleyhisselam bundan haberdar olunca yanlarına gider ve şöyle buyurur: **"Şöyle şöyle diyenler siz misiniz? Dikkat ediniz! Allah'a yemin ederim ki Allah'dan en çok korkanınız ve ona karşı gelmekten en çok sakınanınız benim. Böyle iken ben bazen oruç tutuyor, bazen de tutmuyorum. Hem namaz kılıyor, hem de uyuyorum. Kadınlarla da evleniyorum. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir."** (164).

Abdullah ibni Amr ibni'l-As, zühd ü takvası ile meşhurdu. Rasulüllah (s.a.v.) ona: **"Senin gündüzleri oruç tuttuğunu, geceleri de namaz kıldığını haber aldım, öyle mi?"** buyurunca, evet, yâ Rasulellah, dedi. Hz. Peygamber şöyle buyurdu: **"Öyle yapma. Bazen oruç**

---

(163) Mişkatül Mesabih, c. 2, s. 206

(164) İbni Kesir, el-Maide, 87 tefsirinde Buhari ve Müslimden

tut, bazen tutma. Geceleri hem namaz kıl, hem de uyu. Çünkü cesedinin üzerinde hakkı vardır, gözünün üzerinde hakkı vardır, zevcenin de sende hakkı vardır." (165). şüphe yok ki bu hadislerde bahis konusu edilen namaz ve oruçlar farz ibadetlerin dışında kalanlardır. Farzlar elbette yapılacaktır. (166).

Kısaca; kadının kocasına itaat etmesi, yatağını terk etmemesi, kocası için süslenmesi, ev işlerini yerine getirmesi, namusunu ve evini koruması, kadının yaratılışına uygun ve aile saadetinin temel şartlarıdır.

KADIN VE ERKEĞİN YARATILIŞTAKİ FARKLILIKLARININ SONUCU SORUMLULUKLARININ FARKLI OLDUĞU YERLER

) Dört Evlilik.

2) Miras.

3) Şahitlik.

4) Kadının Siyasî Hakları. (Daha önce anlatıldı)

Zerafette, duygusallıkta, nezakette, şefkat ve merhamette, erkek kadına yetişemez. Aklî muhakemede, soğukkanlılıkta, fikrî tahlil, yani çözümlemede kadın erkeğe yetişemez. Tarihte; Aristo, Sokrat, Beydaba, Şekspir, Mevlânâ gibi kaç tane kadın düşünür vardır? Hangi önemli buluşu kadınlar gerçekleştirmiştir? Dünyada iki yüze yakın devletten kaç tanesinin başı kadındır? Demek ki bu konular da, erkeğin görev sahasıdır.

Fiziksel olarak da kadın ve erkeğin görev ve sorumlulukları farklıdır. Onbeş yaşından doksan yaşına kadar teorik olarak hergün birkaç tane çocuğun tohumunu atma gücüne sahip olan erkeğin yanında bir kadın, yine teorik olarak ömrü boyunca en fazla kaç çocuk doğurabilir?

Niçin hastabakıcılar, hemşireler, çocuk yuvaları gibi şefkat ve merhamet isteyen kurumlarda çalışanların çoğu kadınlardır?...

Demek ki kadın ile erkek görev ve misyon açısından da birbirinden farklıdırlar. Tıpki fiziksel ve psikolojik bünye açısından farklı oldukları gibi.

---

(165) Buhari.

(166) İslamda Kadın, Bekir Topaloğlu, İst. Yağmur Y. S. 84 v.d.

Demek ki, kadınla erkek arasında mutlak bir eşitlikten sözetmek imkansızdır. Bunu savunmak, ya psikolojik hastalıktan, ya da başka sinsî duygulardan kaynaklanır...

Peşin fikir ve kabullenişlerden uzak olarak düşünebilen herkes; mutlak anlamda kadın erkek eşitliğini savunanların, bu tür bir eşitliği bir türlü gerçekleştiremedikleri gibi, kaş yaparken göz çıkardıklarını ve bu uğurda insânî eşitliği de ortadan kaldırdıklarını kabullenmek zorunda kalacaktır. Çünkü girift bir makinede, kendi yerinde çok büyük görevler yapan bir dişliyi, aynı makinedeki bir başka dişliye benzemiyor diye yerinden alıp, onun gibi yapmaya çalışmak, hem her iki dişlinin görevini aksatmak, hem de makineyi bozmak demektir. Çünkü bu her iki dişlinin de, kendi yerinde çok önemli görevleri vardır. Hiçbiri diğerisiz olamaz. Ve bu onların birinin diğerinden mutlak üstünlüğünü de göstermez.

Bunlar eşit yapacağız diye sokaklara döktükleri kadını erkek yapamamışlar ama, kadınlığından da çıkarmışlar ve maskaraya çevirmişlerdir. Kadın, bu gayretlerle tavus kuşuna özenen karga durumuna düşmüştür.

Bu durumdan kadınlar da razı, onlar da kendilerine bu tür hakların verilmesini istiyorlar, denirse; insan, haklarına kavuşmakla mı, yoksa haklarını elden çıkarmakla mı daha huzurlu olur? diye sorarız? Cevabın ne olacağı elbette bellidir; öyleyse bu tür hakların en ileri düyezde verildiği İskandinav ülkelerindeki ahlâkî çöküntü niçin? Niçin dünya üzerinde kadınlar arasındaki en ileri düzeyde intihar olayları oralarda görülüyor? Kırkını geçmiş kadınların % 12'si intihar ediyor? Kırk yaşına gelince bunlara hayatı çekilmez kılan nedir? Elde ettikleri hakları mı? Buna kargalar bile güler. Niçin batı, ekonomik sahada bunca ilerlemişken, her aradıkları maddî gereci otomatik olarak elleri altında bulurlarken, Doğu İslam Dünyası, İslam'dan da teknolojiden de uzak olmasına rağmen, her yıl yüzlerce, binlerce batılı kadın bu ülkelerin insanlarıyla evleniyor? Sözkonusu edilen haklarına kavuşmak için mi? Demek ki, samanda protein ya da A vitamini yok diye ata et vermek, ya da ite saman vermek eşitlik olabilir ama, adalet ve akıllılık asla!

Bu çelişkileri ciltler dolusu olacak kadar çoğaltmak mümkündür. Ama burada anlatmak istediklerimiz bunlar olmadığından, bu konuyu son olarak çarpıcı bir örnekle bitireceğiz. Bu örnek bize, tabiîliğe karşı çıkmanın insanı hangi noktaya götüreceğini, mutlak eşitliği savunanların ne gülünç durumlara düştüklerini göstermeye yetecektir. Bu örnek; Ameri-

ka'da kadın haklarını savunan derneklerden SCUM (Society For Cutting Up Men)'ın, eşitliği bozduğu için erkeklerin "şey"lerinin kesilmesini öneren tutumudur. Bu tür bir eşitlik savunulunca, bunu daha ileriye götürmek kaçınılmazdır, hatta gereklidir. Erkeğin "şey"i kesilince onlar da kadınların mesela memelerinin kesilmesini isteyecekler ve insanlık tek cinse doğru yol alacaktır. Ama şimdilik buna AİDS müsaade etmiyecek gibi görülüyor. Demek ki, fıtrat onu bozmaya kalkışanlara dersini veriyor.

Demek ki, kadınların hukukunu korumak, onlara her istediklerini yapma hürriyeti vermek demek değildir. Bu, elbette erkekler için de aynıdır. Hürriyetler eğer başka hakları engelliyorsa, ikisi arasında bir tercih yapmak gerekir. (167).

Kadın ve Erkeğin Sorumluluklarının Farklı Olduğu Yerlerden Birincisi: ÇOK EVLİLİK:

Yunan ve Roma hukukuna nisbetle kadına bir çok üstün hak tanıyan eski Mısır hukukunda, zevce ruhban sınıfına mensup değilse, koca, bazı şartlar altında birden fazla kadınla evlenebilirdi.

Bâbil hukukunda Hammurabi kanunlarına göre zevce çocuk doğurmazsa veya ağır bir hastalığa tutulursa koca odalık alabilirdi.

Çin hukukunda ise kocanın serveti müsait olursa ikinci derecede zevceler alabilir. Şu kadar ki bu kadınlardan doğacak çocuklar birinci ve asıl zevcenin çocukları sayılır.

Eski Brehmen'lerde Vichnou kitabına göre erkekler, bulundukları sınıflara göre bir, iki, üç veya dört kadınla evlenebilirler. Apastamba kitabında ise bu konuda tahdit görülmektedir: Bir kadın, üzerine düşen vazifeleri yerine getirebiliyor ve erkek çocuğu da oluyorsa, kocası, ikinci bir kadınla evlenemez. Aksi takdirde evlenebilir. Manu düsturlarında bir adam ilk zevcesini kendi kastında seçmeye mecburdur. İkinci zevce olarak mâdunu (alt seviyede) bir kadın alabilir. Ve nihayet Narada enstitülerine göre yine kast durumuna bağlı olarak erkek bir, iki ve üç kadınla evlenir. Bu enstitülerin bazılarınca kadın da birden fazla erkekle evlenebilirmiş.

---

(167) Hanımlara Özel İlmihal, Dr. Faruk Başer, İst. s. 16 v.d.

Eski İran'da da çok evlilik kabul edilmişti.

Roma hukukunda istifraş, yani kanunî bir birlik olmayarak kadınla beraber yaşamak mevcuttu.

Eski Ahid'de Davut (a.s.)ın bir kaç kadınla evlendiği zikredilir. Babanın malını oğulları arasında tevzi etmekte takip olunacak esaslar beyan edilirken de iki zevceden normal olarak bahsedilir, ayıplanmaz. Bundan dolayı Musevîlikte çok evlilik mevcuttur.

Yeni Ahid'de birden fazla kadınla evlenmeyi yasak eden bir madde yoktur. Ancak Polis Resul'ün sözlerinde dünyadan elini eteğini çekmiş bir kimse için tek zevce ile yetinmenin iyi olacağı tavsiye edilir. Birden fazla evlenme Hrıstiyan aleminde 16. asra kadar normaldi. Westermarck, tarihinde misaller vererek bundan bahseder. Hrıstiyan aleminde kölelikle birlikte istifraş (odalık kullanmak) da bulunduğunu biliyoruz.

İslamın doğuş ve yayılış sahası olan Arabistan yarımadasında bu konuda hiç bir kayıt yoktur. Erkek istediği kadar kadınla evlenebildiği gibi, erkekler arasında zevce mübadelesi de yapılırdı. Bunlardan başka orta malı olan düşük kadınlar da vardı.

İslamda Taaddüdi Zevcât (Çok Evlilik):

Müslümanlık (en-Nisa, 3) ayetiyle birden fazla kadınla evlenmeye müsaade etmiştir. Bu ayetin meali şöyledir: **"Eğer yetim kızlar hakkında adaleti yerine getiremiyeceğinizden korkarsanız sizin için helal olan diğer kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikah edin. Şayet (bu suretle de) adalet yapamıyacağınızdan endişe ederseniz o zaman bir tane ile, yahut malik olduğunuz cariye ile iktifa edin. Bu (tek zevce veya cariye) sizin, haktan eğrilip sapmamanıza daha yakındır."** Bu ayette "yetimler hakkında adaletin yerine getirilememesi"nden bahsedilmektedir.

Görülüyor ki birden fazla iki, üç ve nihayet dört kadınla evlenmek mutlaka yapılması gerekli farz, vacip kabilinden bir emir değil, zinadan kaçınma zaruretine bağlı bir müsaadedir. Fakat bu müsaade de **adaletle şartlanmıştır.** Ayet, bir tek zevce ile evlenmenin adaleti gözetmeye daha yakın olduğunu beyan etmekle **evlenmede aslolan bir tek zevce ile yetinmek olduğunu bildirmektedir.**

İslamın doğuşu zamanında hiç bir kayda bağlı olmayan Taaddüdi zevcat konusunda yaptığı inkılâbı şöylece özetleyebiliriz:

1- Aded tahdidi. En az dört kadınla evlenilebilir. Yukarıda tercemesini verdiğimiz ayet Arap dili özellikleri uyarınca bunu ifade eder. Bu ayete istinat ederek dörtten fazla kadınla da evlenmenin caiz olduğunu söylemek yanlıştır, Arap dilini bilmemektir. Hz. Peygamber, dörtten fazla kadına sahip olup yeni müslüman olan kimselere dörtten fazlasını boşamalarını emretmiştir.

2- Adaleti şart koştu.

3- Adalet gözetilmeyecekse bir tane ile yetinmeyi emretti.

Zevceler arasında adalet, yedirme-içirme, giydirme, barındırma, zevciyet muamelesi, sevgi ve sairede gözetilecektir. Bunların hepsi bir yana şu sevgiyi ele alalım. Acaba psikolojik olarak güzeli, çirkini, genci, ihtiyarı ile birlikte zevceleri müsavi olarak sevmek mümkün mü? Değilse adalet yok demektir. Adalet olmayınca da bir tane ile yetinmek gerekir. Bu takdirde taaddüd olamaz.

Bu tarz düşünceden yürüyerek İslam'da, bir taraftan birden fazla kadınla evlenmeye müsaade edilirken diğer yönden bunu mümkün kılmıyacak şartlar koşularak bu müsaade kaldırılmıştır, diyenler vardır. Halbuki bu, yanlış bir kanaattir. Zira taaddüd halinde gözetilmesi emrolunan adalet hakkında inen ayet bu düğümü çözmüştür. Artık zaruret halinde birden fazla ve en çok dört zevceyi aynı zamanda saklıyacak kimse yedirme, giydirme, barındırma ve hatta geceleri onların yanında bulunma gibi maddî hususlarda aralarında tam eşitlikle muamele ettikten sonra elinde olmayan gönül işini bu ayete göre yürütecektir: **"Kadınlar arasında adalet (ve müsavatı tatbik) etmenize, ne kadar hırs gösterseniz, asla güç yetiremezsiniz. Bari birine büsbütün meyledip de ötekini** (ne dul, ne kocalı bir durumda) **askılı gibi bırakmayın. Eğer nefsinizi ıslah eder, haksızlıktan sakınırsanız şüphe yok ki Allah çok yarlığayıcı, çok esirgeyicidir."** (168).

Sadece sevgi gibi elde olmayan hususlar hariç, diğer bütün davranışlarında koca, zevcelerine karşı eşitliğe riayet eder. Hz. Peygamber buyurur ki: "Bir erkeğin nikahında iki kadın bulunur da aralarında adaleti gözetmezse kıyamet gününe bir tarafı düşük, felçli olarak gelir." Zevcelerden biri gayri müslim olsa ona da aynı adaleti tatbik edilir.

---

(168) Kur'an-ı Kerim, Nisa, 129

Taaddüdi Zevcata Lüzüm Var mıdır?

Taaddüd'ün Fıtrî, Fizikî ve Sosyal Sebepleri:

Bilindiği gibi İslam'da evlilik mutlak zevk ve keyfe değil, sükûn ve huzura, sevgiye, şefkate, iffete ve nesilleşmeye dayanır. Hz. Peygamber de: "Evleniniz, fakat boşanmayınız. Zira Allah Teala, zevkine düşkün kadın ve erkekleri sevmez" buyurmakla evliliğin aşağı zevkler lehinde istismar edilmesini yasaklamıştır. O halde İslam'ın taaddüdi zevcata müsaade etmesine bakarak onun, kadınları erkeklerin zevk ve keyfine esir ettiğini iddia etmek doğru değildir. Tekrar edelim ki taaddüdi zevcat İslam'da farz, vacip gibi yapılması mecburi bir emir olmayıp ancak bazı zaruretler karşısında zinadan korunmak ve dolayısıyle cemiyeti ahlaksızlıktan kurtarmak için bir izindir. İleride de açıklayacağımız gibi İslam dini bir taraftan zinaya, idama kadar varan cezalar tertip ederken, diğer yönden ona vesileler bıraksaydı haksızlık olurdu.

İslam alimleri taaddüdi zevcatı zaruri kılabilecek bazı sebepleri şöylece sıralamaktadırlar:

1- Kadının, yaratılıştan cinsî iktidarsızlığa ve iştihasızlığa maruz bulunması.

2- Zevcelik vazifesini görmesine mani müzmin bir hastalığa yakalanması.

3- Kadının çocuk yapmaması.

Bu hallerde kadını boşamak, üzerine evlenmekten daha çok zarar ve felaket getirir. Bu talihsizliklere uğrayan kadın boşandığı takdirde başkası ile de evlenemiyecek, perişan olacaktır.

4- Kadın, ortalama ayda bir hafta hayız, her doğumdan sonra takriben kırk gün nifas (lohusalık) hali geçirir. Bu müddetler içinde cinsî münasebette bulunmak İslamda haramdır. Bundan başka, gebeliğin bilhassa son zamanlarında zevcelik vazifesi ifa edilemez. Halbuki bazı kocalar bu müddetler zarfında tahammül edemezler, zinaya kaçabilirler.

5- Kadının cinsî kudreti umumiyetle erkeğe nisbetle 10-20 yıl evvel zayıflar. Halbuki bu zamanlarda ailenin durumuna göre bazen çocuk bile istenebilir.

6- Başta harp olmak üzere zuhur eden büyük felaketlerde meydana gelecek erkek kıtlığı. Bunun en güzel misali İkinci Dünya Harbinden sonra Almanya'dır. Alman kadınlarının düştükleri acıklı halleri, hattâ "er-

kek ithalatı"nı arzu ettiklerini biliyoruz. Mûsa (a.s.) devrindeki Firavun da İsrailoğullarının erkek çocuklarını öldürtür, kızlarını bırakırdı. Bu muvazenesizliği Kur'an-ı Kerim, **"acıklı azap, büyük azap, bozgunculuk"** diye vasıflandırır. (169).

İslamdaki taaddüdi zevcata ağır hücumlarda bulunan Avrupa bütün bu saydığımız zaruretleri tek bir şeyle halletmek istedi: "zinaya göz yummak". Zina, fahişe kadın, piç çocuk; meşru nikaha, meşru zevceye, meşru evlada tercih edildi. Maamafih, Avrupa'da, kadın-erkek sayısındaki bu dengesizliği, metreslerin erkek hayatında ve malında meydana getirdikleri tahribatı, evlâdı zinanın çoğalması ile cinayetlerin, çocuk düşürmenin fazlalaştığını gören düşünürler taaddüdi zevcat hakkında tasvipkâr davranmaya başlamışlardır.

Westermarck, tarihinde der ki: Taaddüdi zevcat Batıda yasak edildikten sonra tatbikattan kalkmış değildir. Sonra, acaba tek zevce ile yetinmek insanlığın dönüp dolaşarak en son başvuracağı en mükemmel nizam mıdır? Bunun cevabı muhteliftir. H. Spenser'e göre son nizam tek zevce nizamıdır. **Le Bon**'a göre Avrupa kanunları yakında taaddüd'e müsaade edecektir. Geçmiş Hıristiyan dünyasında da müsaade edildiği gibi...

Taaddüdi zevcatta ilk zevce, kocasının başka bir kadınla evlenmiş bulunmasından kıskançlık ve üzüntü duyacak, izzeti nefsi kırılacaktır. Fakat buna mukabil gayri meşru taaddüdde, yani zina ve metres hayatında mesela şu zararlar bahis konusudur:

Zina eden erkeğin ve kadının iffetlerinin yok olması,

Zâni kocanın eşinin, iffetsiz bir erkeğin eşi olmasından göreceği zarar ve kocasından intikam almak için onun da zina yollarına düşme ihtimali ve bu takdirde kocasının göreceği zarar.

Diğer taraftan zina eden kocanın meşgul olduğu kadın evli ise, onun kocasının göreceği hiyanet, hatta zâni kocadan intikam alacak olan zevcenin meşgul olacağı erkeğin eşinin göreceği zarar. Bütün bu gayri meşru birleşmelerden meydana gelecek çocuk cinayetleri, zührevî hastalıkların bulaşması, taraflar arasında belirecek düşmanlıklar...

Görülüyor ki ihtiyaç ve zaruret halinde çok evlilik menedilince, çorap

---

(169) Kur'an-ı Kerim, Bakara:49, Kasas:4

söküğü gibi birbirine bağlı felaketler ardarda gelmektedir.

Taaddüdi zevcat dünyanın birçok yerlerinde resmen kaldırılmıştır. Fakat realitede o yine devam etmektedir. Bu yüzden zaman zaman, doğan çocukların nesebini idarî yoldan tashih için kanunlar çıkarılır. Türkiye'de 30/4/1945 ve 7/2/1950 ve diğer yıllarda aralıklarla çıkarılan kanunlar gibi...

Şu anda çok eşli evlilikler kalmasa da çok ilişkili evlilikler yaşanıyor. Evliliğin en önemli unsurları **güven** ve **sadakat**tir ve evlilik bu kavramlar üzerine kurulur. Fakat pek çok insanla yaşanan cinsellik, sadakati zedelemiştir. "Cinsel özgürlüğümüz olsun, dilediğimiz kişiyle birlikte olalım, fakat aynı evde yaşayalım." düşüncesi kadının doğasına aykırıdır. Yaşanan, cinsel özgürlük değil, mizaçtan sapmadır. İdeal olan ise, ailede sadakatin devam etmesidir.

Fahişelerle ilgili yapılan araştırmalarda, hiçbirisinin yaşadığı hayattan memnun olmadıkları, bu yaşam tarzını onaylamadıkları görülüyor. Geleneksel ali tipini, özgür olduğunu düşündüğümüz hayat kadınları da istiyorlar. Hiç tanımadığı insanlarla cinsel beraberlik yaşayan kadının hayatına "özgürlük" demek hiç gerçekçi değildir. Ayrıca bu durum, kadınlığın kötüye kullanılmasıdır.

Kadın haklarını düşündüklerini iddia ederek taaddüde karşı çıkanlar, vücudunu satarak geçinen binlerce, hatta yüzbinlerce kadını yoksa zaten insan saymıyorlar mı? İnsanın değerine hiç önem vermeden, ahlak ve sağlık kurallarını da çiğneyerek icrayı faaliyet eden bu ten taciri kadınlar, acınmaya muhtaç değil mi? Taaddüd olsaydı onların en fazla dörtte biri bir kocanın ikinci karısı olacaklardı ve hergün bir sürü kirli, paslı, hastalıklı ve ne idüğü belirsiz erkekle değil, istediği zaman ve biçimde, psikolojik tatminde duyarak bir erkekle yatacaklardı ve himaye göreceklerdi. Bu ikisi arasındaki farkı görmemek için geri zekalı ya da kör inatçı olmak lazım.

İslamın insanlığa ve özellikle kadına verdiği değeri şair **Muhammed İkbal** şu mısralarıyla ne güzel ifade etmiştir:

"Bizim zaferimizden kimseler gocunmasın.

Biz rahmet unsuruyuz, ihyalara memuruz.

Yıkmaya değil billah, yapmaya geliyoruz.

En kötüye en fazla faydamız dokunacak.

Düştüğü bataklıktan onu kurtaracağız.

Hakkı, hayatı, ilmi ahlakla toplayarak.

İnsanlığa Allah'tan düzen getiriyoruz.

Ver elini kardeşim, kalk da Allah'a dayan.

Uyan derin uykudan, derin uykudan uyan..."

Taaddüdi Zevcat Hakkında Batılı Sosyoloğların Teklifleri:

İslam ülkelerinde taaddüdi zevcat, talak ve gençlerin evlenme yaşı meselelerinde dinin tavsiyeleri yenilik namına baltalanmak istenirken Avrupada bir mütefekkir zümresi, sosyal ve kültürel seviyeleri fevkalade yüksek bir çok alim ve sosyoloğ taaddüdi zevcat lehine propagandalarda bulunuyor. Resmî makamlara müracaatla kanunun bir an evvel ıslah ve ta'dilini istiyor. Mesela **Anquetil**: "Ta'dil için tereddüt edilecek bir nokta yoktur. Geçen her saat sosyal bir cürümdür" diye haykırıyor.

Napolyon'un, bir meydan muharebesini müteakip ölüleri seyrederken söylediği gibi bütün bu zayiatı bir karnaval gecesi telafi ederiz...

Meşhur edip **Victor Margueritte** umumî harpten sonra Fransa'nın uğradığı nüfus kıtlığına parlamentonun nazarı dikkatini celbederken diyor ki: "On sekiz milyon Avrupalı kadın, eşleri öldüğü için tek zevcelik usûlünün hodbinliğine kurban olarak bekar hayatının iktisadî ve ahkakî sefaletine mahkûm oluyorlar. "

Meclis üyesi Gogs Lero: "Resmî tedkikata göre bu sene Fransa'da dört hanım kıza muadil evlenecek bir erkek düşüyor. Bundan dolayı, taaddüdi zevcatı meneden Fransa Ceza Kanununun 340. maddesi değiştirilmeli." diyor. Dörtte biriyle evlenince üçü ne olacak? Biri bütün manasıyle izdivaç kanunlarının faydalarından nimetlenecek, diğer üçü ahlak zabıtasının takibatı altında erkeklerin birer gecelik eğlencesi, fuhşun meşakkatlı hizmetine mahkum olacak. Çocuklardan kimi, anası papazın duasiyle evlendiği için meşru çocuk olacak, babasının mirasına konacak, aile ismi taşıyacak; diğeri piç sayılacak, mirastan ve pederinin isminden mahrum kalacak, ona göre refah ve terbiye de göremiyecek, hülasa cemiyetin başına belâ bir serseri yetişecek... Hele bekar hayatının, zührevi ve AİDS hastalıklarının genişlemesindeki tesirini kim inkar edebilir. Doktor Ravolt'un dediği gibi beşerin ölümüne en çok sebep olan kesbî (sonradan elde edilen) ve ırsî zührevî hastalıklardır. Bu hastalıklar ise taaddü-

di zevcat ve erken evlenmek le az yayılır. (170).

Bütün bu kayıtlar ve şartlar bir arada düşünüldüğü zaman, İslam'ın bu izninin, zaman içinde değişen şartlara ayak uydurma bakımından en müsait yol olduğu açıkça anlaşılacaktır.

Kadın ve Erkeğin Sorumluluklarının Farklı Olduğu Yerlerden ikincisi: MİRAS:

İslamdan Önce Miras ve Kadın: Hammurabi kanunlarına göre babanın terekesi oğulları arasında eşit olarak taksim olunur, kızlar varis olamazlar. Çin hukukunda, ilkin, kızlar varis olamıyordu. Sonra yapılan değişiklikle, erkek evladın yokluğu halinde kızlara bu hak tanınmıştı. veraset usûle (ana, baba...) intikal etmiyordu. Japonlarda oğullar birer, kızlar yarımşar hisse alırlardı. Kadîm Brehmen hukukunda erkek çocuklar babaya eşit olarak vâris olmakla beraber büyük oğul biraz fazla alırdı. Kız vâris olamazdı. Eski İran hukukunda vasiyetsiz verasette erkek çocuklar ve evlenmemiş kızlar eşit hisseler alırlardı. Evlenmiş kızların, babalarının malından aldıkları çeyiz, veraset hisselerine karşılık kabul edilmişti.

Roma hukukunda, vasiyet yolu ile veraset yoksa tereke kanunî mirasçılar arasında taksim edilir, kız ve erkek çocuklar eşit olarak hak alırlardı.

İslamdan evvel Araplarda, eli silah tutmayan, memleketini muhafaza edemiyen küçük çocuklar ve kadın varis olamazdı. Ölenin malı en yakınlarından erkek olup harp edebilecek yaşta bulunanlara düşerdi.

İslam Miras Hukukunda Kadın:

İslam, en-Nisâ, 7 ve 11. ayetleri ile küçük çocukları ve kadını, mirastan mahrum kalmak gibi büyük bir mağduriyetten kurtardı. Erkekler nasıl vâris olabiliyorlarsa kadınlar da aynı şekilde vâris olurlar. Hz. Peygamber devrinde, Uhud harbinde şehit düşen Sa'd b. Rebi'in (r.a.) zevcesi iki kızıyla birlikte Rasulüllah'ın huzuruna gelmiş ve: "Ya Rasulellah, şunlar Sa'd'ın kızlarıdır. Babaları Uhud harbinde şehid edildi. Şimdi ise amcaları mallarını almış, kendilerine bir şey bırakmamıştır. Halbuki bu kızcağızlar malsız evlenemeyeceklerdir" diye şikayette bulunmuştu. Peygamber

(170) İslamda Kadın, Bekir Topaloğlu, İst, 1984, s. 96. v.d.

Efendimiz: **"Allah, bu meselede hükmünü bildirecektir"** buyurdular. Bunun üzerine miras ayeti nazil oldu.

"Ana-babanın ve yakınların bıraktıklarından erkeklere bir pay vardır; ana-babanın ve yakınların bıraktıklarından kadınlara da bir pay vardır. Gerek azından, gerek çoğundan belli bir hisse ayrılmıştır." (171)

"Allah size, çocuklarınız hakkında, erkeğe, kadının payının iki misli (miras vermenizi) emreder. (Çocuklar) ikiden fazla kadın iseler, ölünün bıraktığının üçte ikisi onlarındır. Eğer yalnız bir kadınsa yarısı onundur. Ölenin çocuğu varsa, ana-babasından her birinin mirastan altıda bir hissesi vardır. Eğer çocuğu yok da ana-babası ona vâris olmuş ise, anasına üçte bir (düşer). Eğer ölenin kardeşleri varsa, anasına altıda bir (düşer. Bütün bu paylar ölenin) yapacağı vasiyetten ve borçtan sonradır. Babalarınız ve oğullarınızdan hangisinin size, fayda bakımından daha yakın olduğunu bilemezsiniz. Bunlar Allah tarafından konmuş farzlardır (paylardır). Şüphesiz Allah ilim ve hikmet sahibidir." (172)

Miras ayeti inip de erkek ve kız çocukları, ayrıca ana ve babayı vâris kılınca, müslümanlar, o zamana kadar gerek kendi cemiyetlerinde yaşadıkları, gerek komşularında gördükleri uygulamaya bakarak pek hayret etmişler, hattâ üzülmüşler. Nasıl olur da kadına (zevceye) dörtte bir veya sekizde bir verilir, kız çocuğuna yarım hisse verilir, küçük erkek çocuk vâris kılınır? Halbuki bunlardan düşmanla savaşan ve ganimet alan kimse yoktur! demişler. Bu sözler İslam'ın miras konusunda yaptığı inkılâbın büyüklüğünü göstermektedir.

Kur'an'ın kadını değersiz sayması sözkonusu değildir. Bilakis konuyla ilgili ayetlerin getirdiği düzenlemeler, onun, kadınların hukukî şahsiyetlerini tanıdığını, onların hak ve hukukunu belirlemeye özel bir itina gösterdiğini; haklarının zayi edilmemesi için gerekli hukukî tedbirleri aldığını ortaya koymaktadır.

İster anne, ister eş, ister kız çocuk, isterse kızkardeş olsun, kadının geçimi, kendisine ait olmayıp; oğul, koca, baba veya erkek kardeşin so-

---

(171) Kur'an-ı Kerim, Nisa: 7

(172) Kur'an-ı Kerim, Nisa: 11

rumluluğundadır. Çoğunlukla, kadın kendisi dışında başkalarının geçimini sağlamakla yükümlü değildir. Erkek ise tam aksine, hemen bütün toplumlarda eşinin, kızının, annesinin veya kızkardeşinin geçimini sağlamakla ve eşine mehir vermekle mükellef olandır. Bu sebepledir ki, "nimet külfete göredir" (Mecelle madde 88) esasına uygun olarak, eşinin, kızının, annesinin veya kızkardeşinin geçimini sağlamakla yükümlü olan erkeğe, böyle bir yükümlülüğü olmayan kadının payının iki misli pay verilmiştir. Bu ise adaletin ta kendisidir.

Kadın kendi mal varlığından istediği gibi tasarruf etme hakkına sahiptir. Kadının malî durumu yerinde olsa dahi, ailenin harcamalarına iştirak etmesi zorunluluğu yoktur.

Bu açıdan bakılınca, kadın ile erkeğe aynı pay verilecek olsa, hisseleri aynı olduğu halde erkek ailenin geçimini sağladığı, kadının ise böyle bir sorumluluğu olmadığı için, denge erkek aleyhine bozulmuş olacaktır ki, bu erkeğe haksızlık edilmesi demektir.

Kadının boşanma tazminatı olan "mehir" erkeğin ödemesi gereken malî bir yüktür; kadının ise erkeğe karşı böyle bir yükümlülüğü yoktur.

Kadının boşandığı takdirde iddet süresince onun barınma, yeme-içme, giyim-kuşam masraflarını ödemek kadını boşayan kocanın görevidir; kadının ise kocasına karşı böyle bir sorumluluğu yoktur.

Görüldüğü gibi malî mükellefiyetler bakımından kadın erkeğe karşı avantajlı bir konumda bulunmaktadır. Pek çok konuda malî yükümlülükler erkeğe yüklenmiştir. İşte yukarıdaki sebeplerden dolayıdır ki, erkeğe malî yükümlülüklerin ağırlığına uygun olarak iki hisse; erkeğinkine nazaran hemen hiçbir malî yükümlülüğü olmayan kadına da bir hisse verilmektedir. Eğer adalet ve hikmetin kaynağı olan Allah'ın bu taksimi adalet değilse, yeryüzünde adalet yok demektir.

İslam bilginleri, İslam dininin çeşitli sahalarda vaz'ettiği hükümlerden birini veya birkaçını bağlı bulunduğu sistemden çekip alarak müstakilen ve münferiden mütalaa etmek bizi daima yanıltır, diyorlar. Nasıl, kolumuzdaki hassas saatin arıza gösteren bir parçasını çıkarıp yerine, belediye meydanındaki saatin aynı vazifeyi gören parçasını takamazsak, bütün dünya hukuk sistemleri karşısında tamamen nev'i şahsına münhasır İslam hukukunun, hattâ İslamın bütün hükümlerinin meselelerini ancak kendi sistemi içinde mütalaa edebiliriz. Sonra, mukayese yapmak gerekirse, sistemin tümünü karşısındakilerle karşılaştırabiliriz. Bu, İslam'dan

başka her hukuk sistemi için de söylenebilecek adil bir sözdür. Bundan dolayı, İslamdan ayrı bir hukuk sistemi zihniyetiyle ve İslam hukuku içinde aile müessesesini etraflıca bilmeden "bir erkeğe iki kadın payı" sistemi kavranamaz. Bundan başka boşama, taaddüdi zevcat, tesettür ve zina suçuna tertip edilen ceza gibi konular da aynen bunun gibidir. Şunu da belirtelim ki itikat esasları, ibadet hükümleri, muamelatı ve ahlakı da dahil bir "manzume" olarak İslamın tatbik edilmediği cemiyetlerde meydana gelecek sosyal dertler, İslamdan çekip alınacak münferit meseleler ve hal çareleriyle daima giderilemezse, bundan İslam dini sorumlu olamaz, suçlandırılamaz da.

İslam hukuku, miras konusunda,diğer hukuklardan farklıdır. Önce müslümanım diyen herkes bunu böyle kabul eder. Ancak bunun hikmetlerinden söz edilebilir. Mesela:

1- İslam evlenmeyi teşvik etmiş, kadınla erkeği bir bütünün iki yarım parçası olarak vasıflandırmıştır. Evlenen çiftler, her şeyleriyle bir bütün oluştururlar. Dolayısı ile birinin az, diğerinin çok miras alması, sonucu hiç etkilemez. Mesela: Babaları kendilerine üç milyon lira bırakan bir kız ve bir erkek kardeş bunu ikili birli taksim ederlerse, kızın bir, erkeğin iki milyonu olur. Bir başka babanın da aynı şartlarda dünyadan ayrıldığını ve onun kızıyla berikinin oğlunun, evlendiğini düşünürsek, her iki çiftin de üçer milyonu olacaktır. Bu mirasları ikili-birli değil de yarı yarıya bölüşmüş olsalardı, kızlar da erkekler de birer buçuk milyon alacaklar ve evlenince çiftlerin yine üçer milyonları olacaktır. İşte İslam pratikte bir şey değiştirmeyen bir yöntemle başka şeyleri de gerçekleştirmiş oluyor.

2- İslamda devamlı kazanan durumunda olan erkek çocuk, ağır işlerde kendisine arka çıkmayan kız kardeşinin de mirastan kendisi kadar pay almasını hazmedemeyecek ve ona karşı gizli bir kin ve nefret duygusu taşıyacak ve aralarına soğukluk girecek, akrabalık ilişkileri zayıflayacaktı.

3- Yine İslamda diyet gibi mâlî cezalar, kadının ve çocukların nafakası erkeğe yüklenmişken mirastan eşit pay alması erkeğe haksızlık olacaktı.

4- Çiftlerin kurdukları yuvaya teorik olarak eşit mal getirmeleri halinde "kefâet"in dengesi bozulacak, kadın evin reisi olan kocasına karşı daha minnetsiz ve pervasız olacak, aile yuvası daha kolay dağılmaya maruz kalabilecekti.

İslamda miras **şahısların ihtiyaç ve mes'uliyetine göre** taksime

tabi tutulmuştur. Öyle ki "bir erkeğe iki kadın payı" prensibinin esas geçerli olduğu ebeveynden evlada veya karı-kocadan birbirine verasetinde:

a- Kadın eğer bekar evlat ise tek başına bir insandır. Kendisinden başka bakmaya mecbur olduğu kimse yoktur. Eğer evli ise gerek kendisinin, gerek -varsa- çocuklarının her türlü ihtiyacını temin etmek kocasının vazifesidir. Bundan yukarıda bahsetmiştik. Üstelik evlenirken kadın mehir alacak ve adete göre bir çok hediyelere sahip olacaktır. (Böylelikle kadının hakkı olan mehir ile kadının mirastaki eksiği yine giderilmiş oluyor.) Kendi payının iki katını alan erkek kardeşine gelince: o ya evlidir veya evlenecektir. Her iki halde de kendisinden başka en az zevcesine ve umumiyetle -çocuk doğacağına göre- daha fazla kişilere bakmakla mükelleftir. Evleneceği sırada da ayrıca **mehir verecek**, masraf edecektir.

Evli kadın sahip olduğu malı -nafakanın kocaya ait olması hasebiyle- eksiltmeyecek, hatta İslam hukukunun verdiği salahiyetle onu işleterek arttırabilecektir. Erkek kardeş ise babadan aldığı mirası çoluk çocuğunun nafakasına harcamakla bitirecektir. Kaldı ki bekar kız kardeş babasından aldığı mirasla geçinemiyecek durumda ise erkek kardeş ona yardım etmeğe mecburdur.

b- Kadın eğer kocasından miras alıyorsa durum yine aynıdır. Dul kalacaksa tek başına bir insandır, kocasından ve ekseriyetle ebeveyninden da alacağı mirasla geçinebilir. Eğer tekrar evlenecekse, bu sefer nafaka kocaya aittir.

Görülüyor ki bu sistemde mükellefiyete büyük yer verilmiştir.

Kadının verasette "ehemmiyetsiz ve her yerde erkeğin yarısı" kabul edilmediğini, yukarıda zikredilen iki ana veraset yolu haricinde bazı hallerde görülen kadın-erkek eşitliği de isbat eder. **"(Ölenin) çocuğu varsa ana ve babadan her birine terekenin altıda biri verilir."** (173).

"Eğer mirası aranan erkek veya kadın, çocuğu ve babası olmayan bir kimse olur ve onun erkek veya kız kardeşi bulunursa bunlardan her birinin hakkı altıda birdir." (174).

Bu iki halde biri kadın, öbürü erkek olan anne ve baba ile kız ve er-

---

(173) Kur'an-ı Kerim, Nisa:11

(174) Kur'an-ı Kerim, Nisa 12

kek ana bir kardeşlerden her biri aynı hisseyi almaktadır, tefrik yoktur. Çünkü bu türlü veraset asıl veraset yolu değildir. Fakat kadın mutlaka erkeğin yarısı kabul edilseydi bu hallerde de erkeğe nisbetle yarım alması gerekirdi. (175). Bu ayetlerde ve izahlarda görüldüğü gibi, kadın her zaman yarım değil, bazan eşit alıyor.

Kadın ve Erkeğin Sorumluluklarının Farklı Olduğu Yerlerden Üçüncüsü: ŞAHİTLİK:

İslamda şahitlikte bazı konularda erkekelerin şahitliği kabul edilmezken bazı konularda iki kadın bir erkek yerine geçmektedir. Bunun sebebini Kur'an-ı Kerim şöyle anlatır: **"Kadınlardan biri unutursa diğeri ona hatırlatır."** (176). Burada "unutma" ile terceme ettiğimiz kelime, "dalâlet" kökündendir. Dalâlet: Gaflet etmek, hataya düşmek, doğru yoldan sapmak manalarına gelir. Demek ki şahitlikte kadının fıtratında duygusallığından dolayı erkekten farklı bir durumu olduğu kabul edilmektedir.

Biyolojik bir özellik olarak herhangi bir kültürel olguda erkeğin olaya ilk yaklaşımı mantıkî olurken, kadının bakış tarzını duyguları belirler. Erkeğin beynine duygusallığı ve estetiği katmayı öğretmesi gerekirken, kadın da kendisini geliştirerek, duygusallık ve estetik kaygısına mantık ve muhakeme ile ilgili veriler ilave etmelidir. Beynin mantık ve his dengesi ancak böyle sağlanır. Kadın kendini geliştirmezse hep duygusal kalır, ki bu durumda mantıklı kararlar veremediği için hatalar yapacaktır. Erkek de mantık donanımına gereken duygu eklemesini yapmazsa, acımasız olur, fazla bencil hâle gelir ve kadını anlayamaz. Bu durum, her iki cins için de risktir. Mantık ve duygu konusunda kadın ve erkeğin genlerden gelen potansiyel yetenekle ve çabayla birbirini tamamlaması gerekiyor. Meselâ zekâ öyle değildir. İki cinsin başarılı oldukları zekâ alanları da birbirinden farklıdır. Kadının dil zekâsı ve sosyal zekâsı daha yüksekken erkeğin sayısal zekâsı daha gelişkindir. Bunlar genetik özelliklerdir, fakat geliştirilmesi şarttır. Herkes kendi yeteneğini ilerleterek aradaki uçurumları kapatılır. Bu durum, boş bir kağıda yazı yazmaya benzer. Bu noktada biyolojik olarak kadın ve erkeğin eşit olduğunu söylemek yanlıştır. Fakat bi-

(175) İslamda Kadın, Bekir Topaloğlu, İst. 1984. Yağmur Y. S. 166 v.d.

(176) Kur'an-ı Kerim, Bakara, 282

ri diğerinden üstün değil, iki cins birbirinden farklıdır. Bir elmanın iki yarısı gibi... Kadın kadın olduğu için aşağı, erkek de erkek olduğu için âlâ değildir. Bir bütünün parçası gibi kadın ve erkek birbirinin tamamlayıcısıdır.

Kadınların kendilerine mahsus bir haleti ruhiyeye sahip oldukları bir hakikattir. Bu konuda ruh doktoru Ord. Prof. Mazhar Osman şöyle der:

"Kadınla erkeğin tabiat farkı daha küçük yaşta başlar ve gittikçe artar. Evvela kadının esas mizacı heyecanlılıktır. Bütün kadın psikozlarında bunun izlerine tesadüf olunur...

Her kadın ayının yarısını hazırlanma, âdet, âdetten sonra gayri tabiilikle, âdeta yarı hasta olarak geçirir. Cinsel ilişkide erkeğin rölü beş dakikalık bir cinsel birleşme ile boşalmaktan ibaret ve ondan sonra aşka kayıtsızken, kadın, aşkın mahsülünü dokuz ay karnında, iki sene göğsünde taşır, hamilelik, doğum ve lohusalığa ait birçok rûhî değişiklikler, tabiî ve mûtad sayılan asabiyetler gösterir. Erkekle kadın nasıl birbirine eşit olur? Ruh tıbbında tetkikte ilerledikçe ruhiyet ve zihniyetler beynindeki farkı daha açık göreceğiz. Kadın heyecanıyla yaşar, erkek muhakeme ile temayüz eder.

Bu izahlardan sonra diyebiliriz ki İslam hukukunda bazı mevzularda, ancak iki kadının bir erkek şahid yerine geçebilmesi, onların erkekten aşağı kabul edilmesi veya onun yarısı bir mahluk telakki edilmesinden değil, kendi fizyolojik ve doloyasıyle psikolojik özelliklerinden ötürüdür. Ya da erkeklerin şahitliklerinin kabul edilmediği yerlerde erkek aşağılanmış olmamaktadır. Amaç, adaletin tam olarak sağlanmasıdır. Hz. Peygamber (s.a.v.) şehadette kadının bu tarafına işaret etmişlerdir.

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus daha vardır. Kadının en büyük ve en muhterem vasfı anneliktir. Anne, tabiî olarak, vaktinin çoğunu ev içinde, çoluk çocuğunun bakımı ve terbiyesiyle geçirir. Dışarıda, cemiyette cereyan eden hadiselere fazla şahit olamaz. Psikolojideki hafıza kanunlarına göre insan bir hadise ile ne kadar çok karşılaşırsa o kadar çok intiba alır ve hadise o derecede hafızasına kuvvetle nakşedilmiş olur. Buna mukabil insanın, az karşılaştığı, seyrek müşahade ettiği hadiselere dair intibaları ve dolayısıyle onlara dair hafızası zayıftır. Bu türlü hadiseleri sonradan hatırlamak güç olur. Bundan dolayı, insanlar arasındaki alış verişe ve sair muamelelere pek seyrek şahit olan bazı kadının bunlara dair intibaları, duyum ve idrak kabiliyeti, dolayısıyle hafızası pek tabiî olarak erkeğe nisbetle zayıf olabilir. İşte Kur'an-ı Kerim bir taraftan

bu durumda olan kadına yardımcı bir arkadaş vermiş, diğer yönden bunu yapmakla adalete önem göstermiştir.

Ayetten açıkça anlaşılmaktadır ki, iki kadın şahit önerilmesinin sebebi; birisi yanılırsa, diğerinin ona hatırlatması içindir. Ancak ayette iki kadın şahitten biri mutlaka yanılır -veya unutur- denmemektedir. Yanılırsa -veya unutursa- denmektedir. Burada şu sorunun sorulması kaçınılmazdır: "Peki iki kadın şahitten birisi, şahitlik ettiği borçlanma akdiyle ilgili olarak yanılmaz -veya unutmaz- ise durum ne olacaktır? Bu durumda şahitliğini tam olarak yaptığı için kadın şahitlerden birine diğerinin hatırlatmada bulunması söz konusu olamayacağına göre, erkek şahit ile kadın şahidin şahitlikleri yeterli olacaktır. Öte yandan bu hükmün sadece malî haklar ve borçlar konusunda yapılacak şifahi şahitlikle ilgili olduğu, ihtiyaç duyulduğunda kadının da tek başına şahit olabileceği, yazılı beyan ve belge ile ispat açısından kadın-erkek ayrımının gözetilmeyeceği yerlerde vardır. Burada asıl amac kadının şahitlik ehliyetini kısıtlamak değil, adaleti en iyi şekilde sağlamaktır.

Prof. Dr. Hayreddin Karaman, "Kadının Şahitliği Örtünmesi ve Kamu Görevleri" başlıklı makalesinde şunları söylemektedir:

Yakın zamanlara kadar birçok Batı ülkesinde kadına eksiksiz bir hukukî şahsiyet ve ehliyet tanınmazken, asırlarca önce İslam ona tam bir hukukî sahsiyet ve ehliyet tanımış, onları erkeklerin vesayetinden kurtarmıştır. Kadın her nevî akdi yapar, mülk sahibi olur, mülkünde dilediği gibi tasarrufta bulunur, ne babası, ne kocası, ne de bir başkası ona müdahalede bulunabilir, İslam kadınla erkeğin insanlık, fazilet, Allah'a makbul kul olma bakımlarından eşit olduklarını açıkça vurgulamış, yaratılıştan gelen ve birbirini tamamlayan farklı kabiliyet ve özelliklerini göz önüne alarak toplum hayatında iş bölümü öngörmüş, bu iş bölümünde öncelikleri belirlemekle beraber, ihtiyaç (zaruret) bulunduğunda rollerin değişmesine kapıyı açık tutmuştur. Bu genel çerçeve içinde kadının şahitliği konusunda geldiğimizde, bazı konularda kadının şahitliğinin hiç kabul edilmemesi, bazı konularda ise bir erkek şahidin yanında iki kadın şahidin istenmesinin, kadının insanlık değeri konusunda bazı tereddütlere yol açtığını görüyoruz. Fıkıh kitaplarındaki açıklamalara göre zina suçunun sübûtu için dört erkek şahide ihtiyaç vardır. Bu konuda kadınların şahidlikleri kabul değildir. Buna karşı yalnızca kadınların bilgi sahibi olabilecekleri durumlarda sadece onların şahitlikleri makbuldür. Bu iki konu dışında, erkek şahit yanında kadın şahidin şahitliği -meselâ borç ilişkile-

rinde- bütün müctehitlerce caiz görülmekle beraber, ilgili ayet delil gösterilerek "bir erkeğin yanında iki kadın şahit bulunması" şart koşulmuştur.

Şunu da eklemek gerekir ki, malî haklar ve borçlar konusunda kadının şahitliği ile ilgili yukarıda meali verilmiş bulunan ayet, şifahî şahitlikle ilgilidir. Yazı ve imzanın yaygın olmadığı bir dönemde başvurulan usûl de budur. Kadının dikkat, ilgi, etkileşim konularındaki farklı psikolojisi hem konuşulan ve görülen hususun zaptı, hem de zamanı geldiğinde hakkın isbatı için ifade edilmesi bakımından ihtiyatı gerektirebilir. Yazı ve imzalı şahitlik yaygın ve geçerli hale gelince, meselâ bir borçlanma, alım-satım, kira akdi yazılı hale getirilip kadın da bunu okuduktan sonra şahit olarak altını imzalayınca, şahitlik konusu olayda yanılma, unutma, onu ifade ederken şaşırma ihtimalleri ortadan kalkar ve ayet, bu manadaki şahitliği kapsamaz.

Bütün bunlarla birlikte şunu da özellikle hatırlatalım ki, bu, iki kadının, bir erkeğe denk sayılması, daha çok erkeklerin ihtisas sahalarına giren hususlardadır. Erkeğin şahitliğinin kabul edilmediği yerlerde vardır. Buralarda erkeğin şahitliğinin kabul edilmemesi, erkeğin hakkını kısma veya noksanlığından değil, konunun ihtisas gerektirdiğindendir. Bu da İslamın adâlete verdiği önemdendir.

Erkeğin Şahitliğinin Kabul Edilmediği Yerler:

İslam hukukunda, tamamen kadınların ilgi sahası olan doğum, bekâret, emzirme gibi konularda erkeğin değil, kadının şahitliği geçerlidir. Bu konulara kadınlar çokca şahit olduklarından, onların ihtisas sahaları olduğundan, bu konularda erkekten fazla gözlem ve tecrübeleri olduğundan tek kadının bile şahitliği geçerlidir. Fazla bilgi için fıkıh kitaplarının bu bölümlerine bakılmalıdır. Yani bu konunun isabetlilik derecesi, "fıtrat" ve İslam toplumu düşünülürse anlaşılabilir. (177).

Netice olarak:

Ortaçağda kadın incil okuyamazken, İslâm devlet başkanı Hz. Ömer; bir gün camide va'zında erkeklere fazla mehir vermemelerini söylerken camideki bir kadın buna Hz. Ömer'in (r.a.) hakkının olamıyacağını şu âyetleri okuyarak Hz. Ömer'i (r.a.) ikaz etmiştir: **"Bir eşin yerine başka bir eş almak istediğiniz taktirde, onlardan birine (evvelki**

(177) İslamda Kadın, Bekir Topaloğlu, İst. 1984. Yağmur Y. s. 241. v.d.

eşinize) yüklerle mal vermiş olsanız dahi verdiğinizden hiç bir şeyi geri almayın, iftira ederek ve açık günâha girerek verdiğinizi alacak mısınız?" (178).

Bu saydıklarımız kadın haklarından bazı önemli maddelerdir. Daha geniş bilgi İslam fıkhı kitaplarında mevcuttur. Bugün bazı İslam ülkelerinde kadın haklarına riayet edilmeyip, horlanıyor ve eziliyorsa, suç İslamın değil, cahil ve günahkâr müslümanların ve İslamı hayattan uzaklaştıranlarındır...

Eş ve Çocuklar Üstünde Mutlak Otorite Kurmak

Bazı erkekler, Yüce Allah'ın erkeklere tahsis ettiği idarecilik sıfatını, baskı ve otorite kurmak olarak anlayıp ev hayatını ilgilendiren konularda bile eşlerinin fikir ve görüşlerine iltifat etmezler. Evle ve aileyle ilgili kararları diğer aile üyelerine danışmadan alırlar.

Alınan bu kararlar, çoğu zaman hanımı ve çocukları açısından sürpriz olur. Geleceklerini ilgilendiren bir çok konuda önceden bilgileri olmadan tam bir emri vaki ile karşılaşırlar. Tabii ki bu, hanımı ve çocukları aşağılayan, bir anlamda onları hiçe sayan bir tutumdur. Bunun İslami değerlerle alakası yoktur. Çünkü dinimiz kadınların fikir ve görüşlerini hafife değil bilakis dikkate almayı emretmiştir.

Allah Resulü'nün (s.a.v.) evlilik hayatında da bunun yansımalarını görmek mümkündür. O, evle, hatta kendisiyle ilgili bir karar alacağı zaman bütün aile üyelerinin görüşlerine başvururdu. Bu konuda tarihe geçmiş bir sahneyi sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Hz. Peygamber (s.a.v.) eşi Sevde'nin Görüşünü Uygulaması Hakkında Tarihî Bir Olay:

Hudeybiye anlaşması ilk bakışta ağır şartlar içeren bir anlaşmaydı. Sahabenin Hacca gitme hayalleri de kursaklarında kalmıştı. Hepsinin sinirleri gergindi. Hz. Ömer dayanamadı. Peygamberimizin huzuruna gelerek:

-Sen Allah'ın Peygamberi değil misin? Bizim dinimiz hak değil mi? Neden bu zilleti kabul ediyoruz, neden? diye söylendi. Hz. Peygamber (s.a.v.):

---

(178) Kur'an-ı Kerim, 4/20

-Evet ben Allah'ın Peygamberiyim. Bu yaptığım işlerde Allah'a isyan etmiş de değilim. O, benim yardımcımdır, diye cevap verdi. Fakat Hz. Ömer'in üzüntü ve öfkesi devam ediyordu.

-Sen bize Kabe'yi tavaf edeceğiz, demedin mi? diye sordu. Efendimiz:

-Evet, dedim. Fakat bu sene ziyaret edeceğimizi söylemedim. Tekrar ediyorum, Kabe'yi hep beraber tavaf ve ziyaret edeceğiz, buyurdu.

Anlaşmanın imzalanmasından sonra Allah Resulü (s.a.v) ashabına:

-Haydi, artık kurbanlarınızı kesin, sonra tıraş olup ihramdan çıkın, emrini üç defa tekrarladığı halde, hiç kimse yerinden kıpırdamadı. Efendimiz, sahabenin bu ilgisizliğine üzülerek, eşi Ümmü Seleme'nin yanına gitti. Ümmü Seleme:

-Ya Resulellah, onlar üzüntülerinden ilgisiz görünüyorlar. Siz kimseyle konuşmadan kendi kurbanınızı kesin, tıraş olun. Onlar size uyacaklardır, dedi.

Sahabe Peygamberimizin kurbanını kesip tıraş olduğunu görünce, hemen onlar da kurbanlarını kesip birbirlerini tıraş etmeğe başladılar. (179)

Sahabei Kiram da hanımlarına danışır, onların görüşlerine saygı duyarlardı. Evlilik hayatlarıyla ilgili olarak Siyer kaynaklarında okuduklarımız, evlerinde otoriter ve baskıcı olmadıklarını göstermektedir. Örneğin Hz. Osman'ın devlet işlerini hanımı Naile ile istişare ettiği bilinmektedir. Kadınların çok değerli görüşleri olabileceği unutulmamalıdır.

Bazı kadınlar vardır ki bir çok bakımdan kimi erkeklerden üstündürler. Ümame binti İyas'ın gerdeğe girecek kızına yaptığı öğütler, bilge şair Hansa hanımın Kadisiye savaşına giden dört oğluna öğütleri ve hepsinin şehadet haberlerini metanetle karşıması kaç erkeğin göğüsleyebileceği bir olaydır. Çoğu erkekten üstün sıfatları olan bu hanımların daha bir çok örneği mevcuttur. Bunlar aklı başında, aydınlık fikirli hanımlardır.

---

(179) (el-Bidaye ve'n-nihaye, 2/806)

Sevgili Peygamberimizin kadınlar hakkında söylediği rivayet edilen "Akıl ve din bakımından eksiktirler" hadisini, akıl gücü ve dini emirleri uygulama bakımından erkeklerden aşağı ve eksiktirler şeklinde açıklamak çok büyük bir hatadır.

Hanımları Allah Resulü'ne (sav) sordular: "Ey Allah Resulü! Dinimiz ve aklımızdaki eksiklik nedir?"

Efendimiz sorularına soruyla cevap verdi: "Kadının şahitliği erkeğin yarısı kadar değil mi?" 'Evet ey Allah'ın Elçisi' dediler. Allah Resulü (sav) devam etti: "Kadının aklındaki eksiklik budur. Aybaşı olduğunda namaz ve orucu bırakmaz mı?" 'Evet ey Allah'ın Elçisi' dediler. O da ekledi: "İşte dininizdeki eksiklik de budur." (180)

Kadının aklındaki eksiklik, düşüncesindeki zafiyet, zekasındaki kıtlık, anlayış veya algılama gücündeki bir kusur, yahut analiz ve yorumlama gücü bakımından erkekten eksiklik değildir. Aklının eksikliği, erkeğin şahitliğinin yarısı sayılmasından kaynaklanmaktadır.

Alimler bunu açıklama babında şöyle demişlerdir: Kadın, erkeğin aksine olayları unutmasına yol açacak bir çok meşguliyete sahiptir. Özellikle erkek toplumunda yaşananları zihninde tutmakta zorlanır. ***Kendi hemcinsleriyle ilgili bir konudaki şahitlikleri ise tam şahitlik sayılıp mahkeme tarafından aynen erkeğin şahitliği gibi kabul görür. Örneğin hamilelik, emzirme ve benzeri konulardaki şahitliği böyledir.***

Kadının Şahitliğinin Tam Kabul Edildiğine Örnek Tarihî Bir Olay

Ukbe b. Haris, Allah Resulü'ne gelmiş ve bir hanımın kendisini (Ukbe'yi) hem de hanımını emzirdiğini sonra da bunları everdiğini iddia ettiğini söylemişti.

Bunun üzerine Allah Resulü (sav), Ukbe'ye hanımından boşanmasını emrederek şöyle buyurdu: "İkinizi de emzirdiği iddiasında bulunan biri varken evli kalmanız nasıl olur?" (181)

Allah Resulü'nün (sav) son ifadesi söz konusu kadının bunu en iyi bilecek kişi durumunda olduğunu, onun iddiasının en azından

---

(180) (Sahihi Buhari)

(181) (Müsnedi İbni Hanbel)

şüpheye yol açtığını göstermektedir. Her iki halde de eşlerin süt kardeşi olma ihtimalleri mevcut olduğundan evli kalmaları dinen yasak olduğundan boşanmalarını emretmiş, Ukbe de başka bir hanımla evlenmiştir.

Emzirme konusunda tek bir kadının şahitliğini delil kabul eden alimler, bu hadisi şerife dayanırlar. Bazı alimler ise bunu mendubiyete yorup tek bir kadının şahitlini yeterli görmemiş ve en az iki kadının şahitliğini şart koşmuşlardır. Buna gerekçe olarak da yalancı bir kadının, karı kocanın arasını açmak gibi bir gayesi olabileceğini söylemişlerdir.

Sonuç itibarıyla söylemek istediğimiz, kadının aklı açısından her hangi bir kusur ve eksikliğinin bulunmadığı, bu tür iddialarda bulunanların görüşlerinin tutarsızlığıdır. Bunun dışında 'Kadınlara danışın, fakat dediklerinin aksini yapın' sözü de hadis değildir.

Kadın da erkek gibi bir varlık ve insanlık bakımından onunla eşittir. Sahih bir hadisi şerifte Allah Resulü'nün (sav) buyurduğu gibi **"Kadınlar, erkeklerin kardeşleridir."** (182)

Mükafat ve ceza bakımından da eşittirler. Nitekim Yüce Allah bunu haber vererek şöyle buyurmuştur: **"İster erkek, ister kadın, mümin olarak salih bir amel işleyen kimseye güzel bir hayat yaşatırız. Onlara yaptıklarına karşılık ödüllerin en güzelini veririz."** (183)

Aralarındaki fark, yaratılış fonksiyon ve amaçlarındaki farklılıktan kaynaklanmaktadır. İlişkileri bir üstünlük ilişkisi değil, bir dayanışma ilişkisi olmalıdır. Kadının görevleri, erkeğin görevleri için tamamlayıcı niteliktedir. Erkek, güçlü fizik ve kalın kaslara sahip kararlı, azimli ve dayanıklı bir varlıktır. Olayları, duygularla değil akılla değerlendirir.

Hayat mücadelesinde ayakta kalabilmesi, ekmeğini kazanabilmesi ve yeryüzünün imarı görevini yerine getirebilmesi için bu özelliklere sahip olması gerekiyor.

Kadın, daha narin yapılı, duygusal ve yumuşak başlı bir varlıktır.

---

(182) (Müsned-i İbni Hanbel)

(183) (Kur'an-ı Kerim, Nahl/97)

İlgileri erkeğinkinden farklıdır. Bütün bunlar her iki cinsin aslında birbirlerini tamamlamak için yaratıldıklarını göstermektedir. Kadın, erkeğe duygusal destek ve sevgi verirken çocukların bakım ve terbiyelerini sabırla yerine getirir, evi çekip çevirir.

Hiç kuşkusuz kadının sorumlulukları, erkeğin hayattaki rolünden hiç de aşağı değildir. Ayrıca onun üstlendiği işler de akıl ve zekâ gerektiriyor fakat duygusallığa olan ihtiyacı ağır basıyor. Kadın elbette zeki ve sağlıklı düşünebilen bir canlıdır. Fakat zekâ yapısı, erkeğin zekâ yapısından farklıdır. Kadın elbette aptal değildir. Ama aşırı müşfik ve duygusaldır. Başkasının dinlenebilmesi için yorulabilir. Başkalarının uyuyabilmesi için uykusuz kalabilir. Kadının bu eşsiz yapısı olmasaydı hayat bütün canlılık ve güzelliğinden yoksun kalırdı.

KADININ HÜRRİYETİ MES'ELESİ ve SÖMÜRÜLMESİ

Kadının sömürülmesi çağlara göre farklılaşarak devam ediyor. Önceki yıllarda küçümsenerek, şiddet uygulanarak sömürülen kadından, şimdi övülerek ve iltifat edilerek çıkar sağlanmaya çalışılıyor. Bu anlamda çok sıkça gündeme gelen cinsel özgürlük konusu, onun daha fazla erkekle beraber olmasının kendisi için özgürlük olacağını ifade ediyor. İlk bakışta kadın haklarını savunmak gibi gözüken bu durum, aslında ona zarar veriyor. Oysa kadının sosyal hayattaki konumunu çok dar kalıplara sokmak, doğasına aykırı ve zaten psikolojisi bu durumu reddediyor. Sömürüyü ortadan kaldırmak için de kadının dişiliğini değil, kişiliğini kullanması gerekiyor. Çünkü şu anda kadını sömürmek isteyenler, onu kimliksizleştirerek cinsel cazibesini ön plâna çıkarıyorlar.

Bu asırda kadın, izzet, şeref ve haysiyetini kendi elleri ile benliğinden koparıp, şehvet tâcirlerinin ayakları altına serecek kadar şuursuzlaştırılmış, şahsiyeti çalınmış, iradesi elinden alınmış ve satılık bir metâ gibi sere serpe sokaklara salınmış, kat kat soyundurulmuş ruhsuz bir robot haline getirilmiştir. İşte bundan dolayı, bugün kadın, günümüzün en ziyâde acınacak en zavallı kurbanıdır.

Bugün kadının nâmus, şeref ve iffetine pek ağır bir darbe indirilmiştir, ona yaratılışı ile bağdaşmayan ters bir istikâmet verilmiştir. Aile müessesesi zayıflatılmış, fuhûş kolaylaştırılmış, israf yayılmış, annelik ve zevcelik vazifesi aksattırılmış, çocukların terbiyesi unutturulmuş ve bunun

adına da **"Çağdaş Hürriyet"** denmiştir. Kadın çağdaş hürriyet gibi yaldızlı lafızlarla kandırılıp güyâ hakkı veriliyormuş gibi gösterilerek erkeklerin ve şehvetperestlerin kölesi haline getirilmiştir.

Vahşî kapitalizmde kadın, üretimde ucuz bir işçi olarak kullanılmakta ve aşırı tüketimi teşvik için de, cinselliği sömürülen bir reklam vasıtası olarak kullanılmaktadır. Yani Kapitalizm, kadını üretimde ve tüketimde sömürü vasıtası olarak her şekliyle kullanmaktadır...

Kadına gerçek değerini veren ve ona mutluluk yollarını gösteren İslamdır. İnsanı sadece maddî yönüyle ele alan ve bâtıl düşünceler üzerine kurulan materyalist Batı medeniyeti, kadını Ortaçağ cehaletinden daha beter bir esaretin kucağına atmıştır.

Modernizmin biçtiği tek elbise olan salon kadınlığı, kozmetik ve moda aksesuvarlarıyla tamamlanmıştır. Neticede kadın, tüketim ekonomisinin, çıkarları için kullandığı hedef kitleye dönüşmüştür.

Kadın bugün, basit bir reklam aracı olarak şehvetin kölesidir. İnsanlık haysiyetini yitiren zavallı kadın, moda mostrası ve sosyete soytarısı durumuna getirilmiştir. Hergün birbaşka erkeğin kollarında oynamayı, her gece bir başka erkeğin koynunda sabahlamayı hürriyet zanneden, açılıp saçılmayı medeniyet zanneden bu ruhen ölmüş ve ahlâken çürümüş zavallıları yeniden hayata ve huzura kavuşturacak İslam nizamına ne kadar muhtacız!...

Kadınımızı kocasından ve sıcak aile yuvasından koparıp sokaklara düşürmek, fuhuş bataklığında çürütmek ve herkesin ortak malı haline getirmek için televizyonlar, sinemalar, gazeteler, modaevleri, sosyete salonları ve fuhuş simsarları yarış halindedir.

Üç-beş yıl sonra gençliği ve güzelliği kaybolacak, her yerden kovulacak ve dışlanacak olan bu kadınlar ya bunalımlara düşüp akıl hastanelerine veya modern hapishane diyebileceğimiz huzur- evlerine kapatılacak, mutsuz ve umutsuz bir zindan hayatına mahkum olacaklardır. Böylece analık şefkatinden, hanımefendilik şerefinden, çocuk sevgisinden, akraba ve arkadaş ilgisinden ve samimi bir koca himayesinden ebediyyen mahrum kalacaklardır.

Bunların geride bıraktıkları çocuklar da haliyle huysuz, huzursuz ve soysuz bir nesil oluşturacak ve milletimiz içinden yozlaşmış ve yıkılmış olacaktır.

Moda ve medeniyet adına kadınlarımızı, neslimizin ve milletimizin

devamı için çocuk yapmaktan ve çocuğuna bakmaktan nefret eder hale getirenler, onları finolara hizmetçi yapmıştır. Bebeklerini kreşlere, yurtlara terkedenler, gecede birkaç kere kalkıp köpeklerini çişe götürmektedirler...

İşte sahte kadın hakları savunucularının varmak istedikleri netice budur...

* * *

Çağımızdaki kapitalist düzenlerde zincirli kölelik görülmüyorsa da, ruhen ve manen kadın paranın, şöhretin lüksün kölesi yapılmıştır. Bu amaçla bu sahalarda kullanılan kadınların hiçbirinin iradesi elinde değildir. Ya patronların kölesi, ya da rejisörlerin veya diğer kirli güçlerin kölesidir. Bu güçlerin kirli emel ve arzularına göre hareket etmeyen kendisini teşhir edip, satmayan kadınların yükselme ve hatta hayatta yaşama şansları bile yoktur.

İslâm, kadınlarımıza en uygun giyim ve yaşam tarzını emretmiştir. Onu kapitalist düzenlerde olduğu gibi, vitrinlere, ilanlara ve reklâmlara vasıta ve şehvetleri tahriklere maşa olarak kullanılması yerine, (Cennet'in annelerin ayakları altında olduğunu) belirterek kadına layık olduğu en güzel yeri vermiştir.

"Hanımların ilk tezyinâtı (süsü) ilim ve edep tahsilidir.

Gümüş ve altın gibi tezyinât ikinci derecede kalır."

* * *

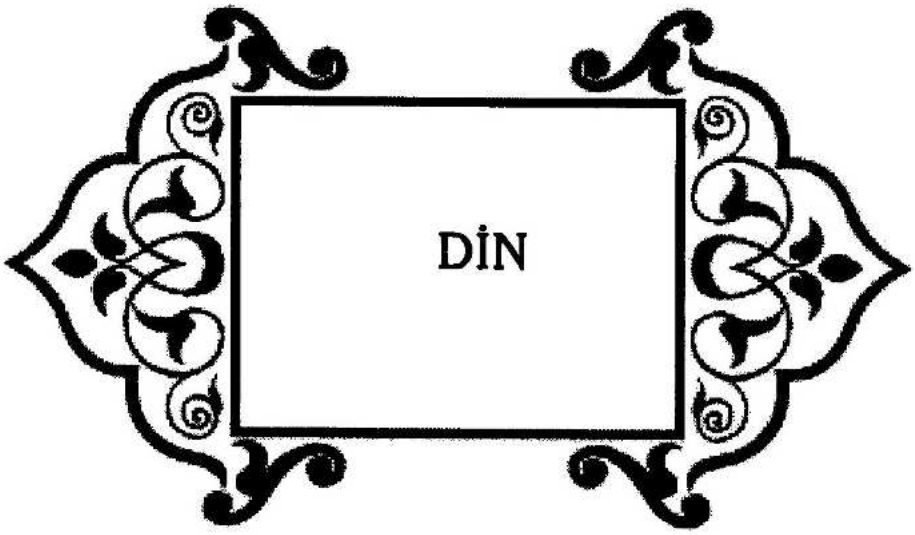
Kadın, dişiliğini değil, kişiliğini geliştirmelidir.

* * *

Alçalırsa kadın, beşer alçalır.

Yükselirse kadın, beşer yükselir.

İKİNCİ BÖLÜM

DİN

OKUMA PARÇASI

RASULÜLLAHIN HANIMLARINA SEVGİSİ, SAYGISI, ADÂLETİ VE HAKLARINA SAYGI GÖSTERMESİ

Abdullah İbni Ömer (r.a.) demiştir ki: "Hz. Aişe'ye Resûlüllah'dan gördüğün şeylerin en acâibini bana haber ver" dedim, bunun üzerine ağladı ve uzun bir müddet ağladı da sonra dedi ki: "O'nun her işi acâib şeylerden idi. Bir gece bana geldi, yorganıma girdi, hatta cildini cildime bitiştirdi, sonra da buyurdu ki:

- "Ya Aişe bu gece bana Rabbıma ibâdet etmek için izin verir misin?" Ben de:

- "Ya Resûlallah! Ben senin yakınlığını severim muradını da severim izinlisiniz" dedim.

Kalktı, odadaki su kırbasına (deriden su kabına) vardı, abdest aldı, suyu çok da dökmedi, sonra namaza durdu, Kur'ân okudu ve ağlıyordu. Sonra iki elini kaldırdı, yine ağlıyordu. Hattâ göz yaşlarının yeri ıslattığını gördüm.

Daha sonra Bilâl geldi, kendisine sabah namazını bildiriyordu. Baktı ki Rasûlüllah ağlıyor, "Ya Rasûlallah! dedi, Allah (c.c.) senin geçmiş ve gelecek günahlarını affetmiş olduğu halde ağlıyor musun?" Rasulüllah şöyle cevap verdi: "Ben şükreden bir kul olmayayım mı?" Sonra da buyurdu ki: "Nasıl ağlamıyayım, Allah Teala bu gece şunu indirdi: "Göklerin ve yerin yaratılışında, gecenin ve gündüzün gidip-gelişinde elbette aklı selîm sahipleri için ibret verici deliller vardır." (184) buyurdu. (185).

Rasûlüllah (s.a.v.), her gece bir ailesinin yanında gecelediğinden ve o gecenin hakkı o hanıma ait olduğundan nâfile ibâdet etmek için gecenin hak sahibi hanımı Hz. Aişe'den izin istemiştir. (Farz ibadetler için izin

---

(184) Kur'an-ı Kerim, Al-i İmran, 190.

(185) Hak Dini Kur'an Dili Tefsiri, Elmalılı Hamdi Yazır İst. C, 2, S. 1256

alınmaz).

Tüm kâinatın yüzüsuyu hürmetine yaratıldığı sevgili peygamberimiz, kul hakkına ve hanımlarına karşı çok dikkatli ve saygılı idi. Ve ümmetine de **"Sizin hayırlınız, kadınlarına hayırlı (sevgili, saygılı, hakkını koruyan) olanınızdır"** buyurmuştur. İnsanlara ve kadınlara karşı sevgili saygılı ve adâletli davranmakta sadakadır ve sevâptır.

İslam ve Rasulüllah (s.a.v.) böyle buyurduğu halde; bazı cahil ve yobaz erkekler, erkeklik ve kazaklık adına kadına zulmetmektedirler. Meşrû isteklerine ve kişiliğine hiç dikkat etmeyip evinde ve toplum içinde kadını horlayıp azarlamakta ve hakâretler etmekte ve bunu da (İslamın emri zannıyla) erkeklik taslayarak bu zulmüyle gururlanmaktadırlar...

İşte Rasûlüllühın hayatı ve hanımlarına saygısı ibret alanlara...

ALLAH'IN (c.c.) RAZI OLDUĞU KADINLAR:

Herhangi bir kadın ki, kocası ondan râzı, memnun olduğu halde ölürse, Allah (c.c.)' da o kadından razıdır. Ve Cennet'e girmeğe hak kazanmıştır.

Bir kadın, beş vakit namazını kılar, orucunu tutar, (tesettüre uyarak) ırzını korur ve kocasına (Allah'ın emirlerine aykırı olmıyan konularda) itaat ederse, (Allah'ın emirlerine aykırı olan konularda ne kocaya ne de ana-babaya itâat edilemez) ona: "Dilediğin Cennet kapısından gir" denilir.

Kocasına itâat eden kadına havadaki kuşlar, sudaki balıklar, gökdeki melekler, güneş ve ay günahının bağışlanması için Allah'a yalvarırlar. Kocası ondan râzı olduğu müddetçe o kadına istiğfar ederler.

Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Eğer bir peygamber olarak birinin diğerine secde etmesini emredecek olsaydım, kadının kocasına secde etmesini emrederdim."** (186).

Herhangi bir kadın kocasına karşı katı yüzlülükte bulunursa, kocasının rızâsını alıp onu güldürünceye kadar Allah'ın gazâbındadır.

Herhangi bir kadın ki, kocasına kızarak evini terkedip, haksız yere boşanmak isterse -boşanma davası açarsa- Cennet o kadına haramdır.

Bir kadın kocasını darılttığında, özür dileyerek yanına varıp, ellerini tutarak, yüzüne bakıp kendilerini affettirmezse, tuttuğu oruç ve kıldığı namazları yüce Allah kabul etmez...

Böyle kadınları da ancak İslâm ahlâkı yetiştirir.

---

(186) Mişkatü'l Mesabih, C:2 S:203

ALLAH'IN RAZI OLDUĞU ERKEKLER

Hz. Peygamber (s.a.v.) bu konuda şöyle buyurmuştur:

"Aranızda en hayırlı kimseler, kadınlarına, zevcelerine karşı huyu en iyi olanlarınızdır." (187).

İzah ettiğimiz konular ışığında erkeklere de aile saadeti için birkaç altın öğütler verelim:

◆ Yuvanıza, eşinize ve çocuklarınıza harcadığınız paranın sadakadan efdal olduğunu unutmayınız.

◆ Her öfkeli anınızda "boşanma" sözcüğünü kullanmanın ağır mesuliyetini düşünerek, bu kelimeyi kullanmamaya özen gösteriniz.

◆ Geç saatlere kadar siz dışarıda kalırken evinizi ve sizin yolunuzu gözetleyenler olduğunu unutmayınız.

◆ Eşinizin yuvanızdaki fedakarlıklarını, çırpınış, gayret ve çalışmalarını arada bir de olsa takdir ediniz.

◆ Eşinizin yorgun, hasta yada sıkışık olduğu durumlarda, hatta bunların hiç biri olmasa bile arada da olsa gönül almak için ev işlerinde ona yardımcı olunuz.

◆ Mümkün olduğunca evinizin kapısını çalarken günlük kaygı, keder, kızgınlıklarınızı bir kenara atın. Atın ve evinizin kapısını öyle çalın.

◆ Eşinizin size Allah tarafından bir emanet olarak verildiğini unutmayınız.

◆ Arada sırada da olsa eşinizi hatırlayın. Ufak bir hediye. Çam sakızı, çoban armağanı... Sevindirin kısacası...

◆ Eşinize Allah ve Rasulünün rızasını kaybettirecek şeyler asla emretmeyiniz.

◆ Evinize getirdiğiniz her lokmanın helal olmasına gayret ediniz.

◆ Onun size gösterdiği sevgi, saygı ve hürmete karşılık veriniz...

◆ Eşinizle istişare ediniz ve kendisine kıymet verdiğinizi gösteriniz.

---

(187) Buhari, Nikan: 43, Müslim, Fedai: 68

◆ Kendi aile ve yakınlarınıza gösterilmesini istediğiniz sevgi ve hürmetin aynısını eşinizin yakınlarının da beklediğini unutmayınız.

◆ Ne kadar yorgun ve meşgul olursanız olun, onun evde akşama değin sizi beklediğini hatırlayınız ve ona ayıracak vakti mutlaka bulunuz.

◆ Evin nafakasını temin muhakkak ki erkeklerin görevidir. Bunu bilerek eşinizi çalışmaya zorlamayınız. Çarşı, pazarda alış verişe, dış işlere onu itmeyiniz.

◆ Kimsenin kusursuz olmadığını bilerek, küçük kusurlarını görmezlikten geliniz...

ÇOCUĞUNA SÖZ GEÇİREMEYEN ANNE VE BABALARA

Bir adam, Hz Ömer (r.a.)'ya gelerek, oğlunun serkeşliğinden, ana-babasına karşı geldiğinden şikâyette bulundu. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.) onun oğlunun huzuruna getirip ana-babasına karşı gelmesi ve onların haklarını unutması hususunda dikkatini çekti. Oğlan şu cevabı verdi.

"Ya Emiral-Mü'minin, çocuğun ana-babası üzerinde hakları yokmudur?" Ömer (r.a.) "Evet vardır," diye cevap verdi. Oğlan, "onlar nelerdir?" diye sorunca, Ömer (r.a.) şöyle cevap verdi:

1- "Evlenirken anasını araştırıp seçmesi,

2- Çocuğu doğunca ona güzel bir isim koyması (müslüman ismi)

3- Allah 'ın Kitabını ona öğretmesi bu haklardandır."

Oğlan bunları dinledikten sonra dedi ki: "Ya Emiral-Mü'minin. Doğrusu babam bunlardan hiç birini yerine getirmemiştir. Anama gelince, zenci bir kadındır ve aynı zamanda mecûsidir. Benim ismimi Cuâl yani "kara böcek" koymuş ve Allah'ın kitabını da bana öğretmemiştir, bir harf olsun belletmeyi akletmemiştir. Şimdi benden ne saygı ve terbiye bekliyor?"

Bu sözler üzerine Hz. Ömer (r.a.) o adama dönerek dedi ki:

"Be adam! Bana gelip oğlunun serkeşliğinden, ana-babasına âsi olduğundan şikayet ediyorsun; oysa ondan önce sen ona âsi olmuş, haklarını çiğnemişsin, o sana kötülük etmeden sen ona kötülükte bulunmuşsun. "

İşte Hz. Ömer (r.a.); Günümüzdeki cahil ana-babalar gibi, çocuğu-

nun dünyası için her türlü imkanını hazırlayıp da mâneviyatını, imânını, ahlâkını ve ahiretini unutan ve çocuğunun da asi ve ahlâksız yetişmesine seyirci kalan anne ve babaya asıl sorumluluklarını ve vazifelerini hatırlatmış ve çocuğu haklı bulmuştur.

Çocuğun Doğumundan Önceki Annenin Yapacağı Ruhsal Terbiyenin Önemi:

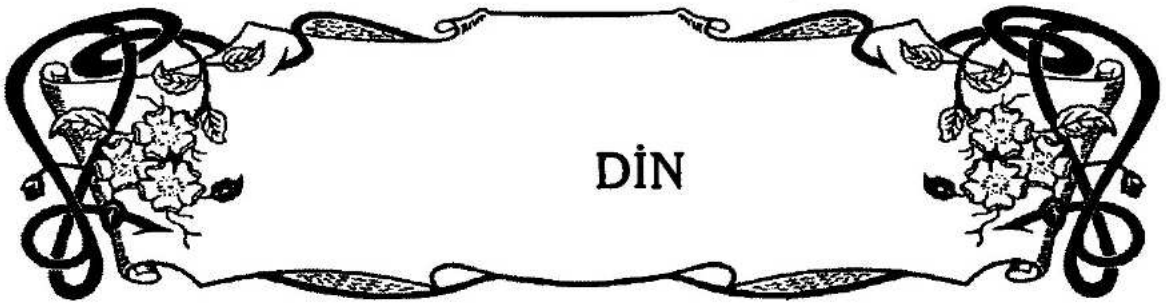
Küçük bir kız okula yazıldıktan sonra, devamlı arkadaşlarını iğneler. Öğretmen elinde iğne gördükçe alır, azarlarsa da askıdaki paltolara, oturacakları yerlere iğne koymak huyundan bütün ceza ve ikazlara rağmen vazgeçmez. Okuldan atılmak üzere iken, civar semtlerde çocuklar üzerinde tetkikler yaparak eser hazırlayan bir ruh alimi, hadiseyi duyunca hemen ilgilenir. Çocuğu ve ailesini sıkı bir teste tabi tutar. Nihayet mes'elenin çözüm noktası, annesinin anlattığı bir hadise ile ip ucu verir. Kadın der ki:

"Efendim, bundan önce biz büyük bir konağın bekçisiydik. Konağın sahibi o derece cimri biriydi ki, bahçedeki ağaçlardan meyve koparmak değil yerden çakıl taşı almak bile imkansızdı. Hamile olduğum zaman, küçük nar ağacındaki sayılacak kadar az narlara o kadar imrendim ki, koparırsam işimizden olmak korkusu ile, elime bir iğne alıp, gece gidip narları iğneleyip suyunu emerdim."

Bu durumu dinleyenler hayrette kalırlar. Ruh alimi:

"Evet, der. Allah (c.c.) ana ile evladı o derece bağlamıştır ki, doğduktan sonra her varlığı ile evladına örnek ve destek olduğu gibi doğmadan önce, ananın yaptıkları hareketler ve ruhunun iniş çıkışları çocuğunun ruh tablosunda da aynı grafik çizgilerini verir."

Ey anneler! Bu kıssalar da da görüldüğü gibi, çocuğunuzun eğitimi ve saadeti sizlerin davranışınıza göredir. Sizler çocuklarınıza örnek olabilecek şekilde İslamı nefsinizde ve ailenizde yaşayınız ki, çocuklarınıza güzel örnekler olabilesiniz...

DİN

Din; Lügatte: Cezâ, mukâfat yol, âdet... demektir.

Şeriâtte din: Akıl sahibi insanları kendi istek ve arzularıyla iyiliğe ve saadete ulaştıran ilâhî bir kanundur.

Din, Allah tarafından konulur, O'ndan başkasının din koyma hakkı olmadığı gibi, dini hükümleri değiştirme ve kaldırma hakkı da yoktur. Meselâ; bugün hristiyanlığın bir çok hurafelerle dolu olması (Hz. İsâ'nın Allah'ın oğlu olması ve ilahlığa ortak olması gibi) tamamen insanların kendi keyiflerine göre hükümler koymalarının sonucu olmuştur.

Din Allah'tan gelen bir vahye dayanır. Allah'ü Teâlâ, büyük melek Cebrail vasıtasıyla Peygamber olarak seçtiği insana, dilediği her şeyi gizli, süratli, emniyetli bir şekilde ulaştırır. Buna Vahiy denir. Her önüne gelenin peygamberlik iddiasına kalkmasını önlemek için de Peygambere kimsenin benzerini yapamayacağı bir mûcize verilir.

İnsanın Dine Olan İhtiyacı:

Din insanların vazgeçemiyeceği bir ihtiyacıdır. Çünkü aslında Allah'a inanmayanlar bile, bunaldıkları zamanlarda "Allah'ım..." demeğe başlarlar ve kendilerine bir dayanak ararlar.

İnsanın bir bedeni, bir de ruhu vardır. Yemek, içmek... bedenin ihtiyacıdır. Bunlar yerine getirilmezse hastalık başlar. Ruhunda ihtiyaçları vardır, bu ihtiyaçların başında da dine beğlanma ve Allah'a inanma gelir. Ruhun ihtiyaçları da giderilmediği zaman ruhi hastalıklar başlar. Bedeni hasta olanın zararı çoğu zaman kendine, ruhu hasta olanın zararı bütün toplumadır...

Kısaca din; insan için ruhî ve zarûrî bir ihtiyaçtır. Din beşeriyetle doğmuş ve onunla kıyâmete kadar devam edecektir. İnsanlardaki din duygusunun kaynağı, fitrîdir (yaratılıştandır.) Yani; insanın yaratılışı ile birlikte ortaya çıkmıştır. Nerede ve ne zaman bir insan yaşamışsa onunla birlikte hakk veya bâtıl bir inanç ve ibâdet de var olmuştur.

DİNLER İKİYE AYRILIR

1- İLAHİ DİNLER:

İlâhî bir kaynaktan fışkıran ve Tevhîd (bir Allah'a inanmak) esasına dayanan "İlâhî Din" demektir.

A- Yahûdilik. (Tahrîf edilmiştir).

B- Hristiyanlık. (Tahrîf edilmiştir).

C- İslâm. (Kıyâmete kadar bâkidir).

2- BÂTIL DİNLER:

Allah tarafından gönderilmeyen, ilâhî kaynağa dayanmayan, Allah, Peygamber ve ahiret inancı olmayan, insanların kendi inanç, düşünce ve kanaatlarıyla ortaya çıkardıkları dinlerdir.

1- **Animizm:** Ruhlara tapmak,

2- **Naturizm:** Tabiata tapmak,

3- **Totemizm:** Kişinin koruyucu hayvânî ruhuna tapmak,

4- **Şamanizm:** Türklerin eski dini,

5- **Taoizm:** Çinlilerin dini,

6- **Budizm:** Hintilerin dini,

7- **Mecûsilik:** Ateşe tapma,

8- **Müşriklik:** Allah'a ortak koşmak, v. s.

9-Bugünkü insanları Allah'ın hükmü dışında yönlendirmeyi amaçlayan beşerî görüşler ve ideolojiler de bâtıl görüşlerdir. Meselâ: Kapitalizm, Komünizm, Faşizm, Laisizm, Demokrasi, Milliyetçilik v.s. gibi.

MÜKELLEF İNSAN VE GÖREVLERİ

MÜKELLEF: Sorumlu demektir. Akıllı, bülûğ çağına eren ve Allah'ın emir ve yasaklarıyla sorumlu olan müslümanlara mükellef dinir. Mükellef olan kimse emr olunanı yapmakla, yasaklanandan da kaçınmakla yükümlüdür.

Bir kimsenin Allah Teâlânın emir ve yasaklarından sorumlu sayılması yani mükellef olması için aranan şartlar şunlardır:

1- Müslüman olmak: İnsanlar önce Allah'a imanla mükelleftir, Müslüman olmayanlar ibâdetle mükellef değildir.

2- Akıllı olmak: Akıl hastaları, deliler mükellef değildirler. Çünkü bu kimseler iyiyle kötüyü ayırt edemezler. Nitekim bir hadisi şeriflerinde Rasûlüllah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu bilinmektedir: "Kimin aklı yoksa, dini de yoktur."

Âkil insan: Aklı başında, sözü sohbeti yerinde ne yaptığını bilen bir insan demektir.

3- Bülûğ (ergenlik) çağına gelmek: Ergenlik, kişinin kendi cinsiyetini, şahsiyetini anlaması demektir. Bu devre erkeklerde on iki ile on beş kadınlarda ise dokuz ile onbeş yaş arasındadır. Onbeş yaşına girdiği halde bülûğa ermeyen kadın ve erkekler, İslâm'ın emirleriyle yükümlüdürler. Bâliğ Kimse: Çocukluktan çıkıp, (meni gelmesi ile) erkeklik veya (hayız-âdet ve nifas -lohusalık- ile) kadınlığa ermiş kimse demektir.

MÜKELLEFLERİN İŞLERİ

FARZ: Allah'ın kesin olarak işlenmesini emrettiği hükme denir. "Namazı dosdoğru kılınız, oruç tutunuz, zekât veriniz, kadınlara başınızı örtünüz..." v.s. gibi emirler farz'a örnektir. Farzın terki haramdır. Farzın işlenmesine sevap, özürsüz terkedilmesinde Allah'ın azâbı vardır. Farzı inkâr eden kimse dinden çıkar.

Farz ikiye ayrılır:

a) Farzı Ayn: Mükelleflerden her birinin yapması lâzım gelen farzlardır. Bir kimse diğerinin yerine namaz kılamaz. Bu tür farzları herkesin bizzat yapması gerekir.

b) Farzı Kifâye: Mükelleflerden bazılarının yapmalarıyla diğerlerinden düşen, onlar için yapmak mecburiyeti kalmayan farzlardır. Cenâze namazı kılmak gibi. Müslüman bir kimsenin cenâze namazının kılınması o beldede yaşayan müslümanlara farzdır. Bir kişi dahi kılmış olsa farz yerine gelmiş olur. Kılınmazsa orada oturan kimselerin hepsi günahkâr olurlar. Kılan sivabını alır, kılmayan günâhkâr olmaz.

VACİP: Yapılması şer'ân kat'i bir delîl ile sabit olmamakla beraber kuvvetli bir delîl ile sabit olan şeydir. Sadaka vermek, bayram namazı kılmak... gibi. Farzda olduğu gibi vacibi işleyene sevap, özürsüz terk edene günâh vardır. İnkâr eden dinden çıkmaz. Şâfiîlere göre farz ile vacip eş anlamlı kelimelerdir, aynı hükmü taşırlar.

SÜNNET: Lügatte, gidiş, yol demektir. Şeriâtte; Farz ve vacib olmayarak Peygamber (s.a.v.)'in, ibâdet suretiyle çoğu zaman işleyip pek

az terkettiği ve bize de tavsiye ettiği sözleri, fiilleri ve takrirleridir. (188).

Sünnet ikiye ayrılır:

a) Sünneti Müekkede: Peygamber Efendimizin devam edip nâdiren terk etmiş oldukları sünnettir. Meselâ; sabah, öğle ve akşam namazlarının sünnetleri gibi.

b) Sünneti Gayri Müekkede: Hz. Peygamber (s.a.v.)'in ibâdet maksadiyle arasıra yapmış oldukları şeylerdir. Yatsı ve ikindi namazlarının ilk sünnetleri gibi.

Bütün bu sünnetleri yapanlar, farz ve vacipden az sevap kazanırlar, bile bile terk edenlere de Hz. Peygamber (s.a.v.)'in tekdiri vardır. Sünnetleri terketmeyi alışkanlık haline getirenler Hz. Peygamberin (s.a.v.) şefaatine nâil olamazlar.

MÜSTEHAB: Lügatte: Sevilmiş şey demektir. İşlenmesinde sevap olan, terkinde günâh olmayan şeylerdir. Nafile namaz kılmak ve oruç tutmak, fakirlere sadaka vermek v.s.

MÜBAH: Yapılmasında sevap olmadığı gibi terkinde de günah olmayan fiillerdir. Yemek, içmek, oturmak, uyumak v.s. gibi. Bu işler mubah (serbest) ise de sağlığa zarar vercek kadar yemek, içmek, uyumak ve israf etmek mubah değildir.

HARAM: Mükellefin yapmamasını isteyen ve kat'i bir delil ile yasaklığı sabit bulunan şer'i bir hükümdür. "Adam öldürmek, içki içmek, zinâ etmek, kadınların başını açması v.s. gibi hükümlerdir." Haramı terkeden sevap kazanır, işleyen günahkâr olur. İnkârı dinden çıkarır.

MEKRUH: Lügatte: Sevilmeyip kerih görülen ve hoş olmayan şey demektir. Allah'ın haram kadar kesin olmayan yasaklarıdır. İki kısma ayrılır:

a) Tahrîmen (harama yakın) mekruh: Vaciblerin terkedilmesi bu kısma girer.

b) Tenzîhen (helâle yakın) mekruh: Sünnet ve müstehapları yapmamak bu bölüme girer. Sağ elle sümkürmek gibi.

---

(188) **Fiili Sünnet:** Hz. Peygamber (s.a.v.)in bizzat yaptığı davranışlarına denir. Kavli Sünnet: Hz. Peygamber (s.a.v.)in herhangi bir mesele hakkındaki şifahi beyanına kavli (sözlü) sünnet denir. Takriri Sünnet: Sahabe tarafından söylenen bir sözü veya işlenen bir fiili Hz. Peygamber (s.a.v.)in reddetmeyip sükut etmesi, güzel karşılaması veya tasdik etmesidir. (Hadis Usulü: Prof. Dr. Talat Koçyiğit, S: 15

MÜFSİT: Başlanmış bir ibâdeti bozan işe müsfit denir. Namazda gülmek, konuşmak, oruçlu iken bile bile yemek içmek gibi... Çünkü, gülmek ve konuşmak namazı, bilerek yemek, içmekte orucu bozar.

İSLAM DİNİNİN KAYNAKLARI (Şer'i Deliller):

1- KİTAP: Kur'ânı Kerim: Allah tarafından, Peygamberimize Cebrail aracılığı ile vahiy sûretiyle 23 senede gönderilen ve günümüze kadar bozulmadan tevatüren nakil yoluyla ulaşan ilâhi emirler topluluğudur.

2- SÜNNET: Tarifini önce yaptık.

3- İCMA: Peygamberimizin vefatından sonra gelen asırlardan birinde ve aynı asırda yetişen İslâm müctehitlerinin dini bir hüküm üzerinde birleşmeleridir.

4- KIYAS: Hakkında âyet ve hadis bulunan konunun hükmünü, aralarındaki illet benzerliği sebebiyle hakkında âyet, hadis bulunmayan konuya tatbikidir.

* * *

ŞERİAT: Doğru yol, hakk din yolu. Din manasınadır.

Şeriat: Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamber'in tarif ettiği, bildirdiği ve kulların uyması istenen İslam'dır. Şeriat, din, millet, İslam aynı manaları ifade eden kavramlardır. Şeriatı inkar eden İslam'dan çıkar.

MEZHEP: Gidilen, uyulan yoldur. Dinin esaslarında ve esas temel meselelerde bir olmakla beraber, teferruatta bazı muhtelif meseleler olması sebebiyle birbirinden az farklı müctehitlerin yollarıdır.

Müslümanların inanç ve fiillerinde uyacakları iki mezhebi vardır.

İtikatta Mezhebimiz: "Ehli sünnet vel-cemâat" mezhebidir.

Ehli Sünnet demek: Hz. Peygamber'in gösterdiği yoldan ve ashabının yolundan gidenlere denir.

Hanefilerce :

1- İtikatta mezhep imamımız: Ebû Mansur Maturîdî'dir.

Amelde mezhebimiz: Hanefi mezhebidir. Kurucusu: İmamı Azam Ebû Hanife'dir. Adı: Numan b. Sâbit'tir.

Bugün amelde uyulması gereken 4 hak mezhep vardır:

1- Hanefi mezhebi: Kurucusu: İmamı Azam Ebu Hanife.

2- Şafii mezhebi: Kurucusu: İmamı Şafii.

3- Mâliki mezhebi: Kurucusu: İmamı Mâlik.

4- Hanbeli mezhebi: Kurucusu: Ahmed b. Hanbel.

Bu dört mezhepten başka mezhepler de vardır. Ama bunlar kendilerince Hz. Peygamberin sünnetine ve şeriâtına başka düşünce ve davranışlar kattıklarından, bunların mezhepleri ehli sünnetçe muteber sayılmamaktadır.

HER MÜSLÜMANIN BİLMESİ GEREKEN FARZLARDAN SEÇİLEN 32 VE 54 FARZLAR

32 FARZ SIRASIYLA ŞUNLARDIR

İmanın Şartı : 6

1- Allah Teâla'nın varlığına ve birliğine inanmak.

2- Allah Teâla'nın meleklerine inanmak.

3- Allah Teâla'nın gönderdiği kitaplara inanmak.

4- Allah Teâla'nın peygamberlerine inanmak.

5- Ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeye inanmak.

6- Hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmak.

İslâm'ın Şartı: 5

1- Kelime'i Şahadet getirmek.

2- Ramazan ayında Oruç tutmak.

3- Her gün beş vakit namazı kılmak.

4- Şartların haiz olması halinde ömründe bir defaya mahsus olmak üzere Hacc'a gitmek.

5- Zenginlerin senede bir defa malının zekatını vermesidir.

Abdestin Farzı: 4

1- Bir defa yüzünü yıkamak.

2- Kollarını dirsekleriyle beraber yıkamak.

3- Başın dörtte birini meshetmek.

4- Ayakları topuklarla birlikte yıkamak.

Guslün Farzı: 3

1- Bol su ile ağzı çalkalamak.

2- Genze kadar su çekip burnu temizlemek.

3- Bütün vücudu, hiç kuru bir yer kalmayacak şekilde yıkamak.

Teyemmümün Farzı: 2

1- Önce teyemmüme niyet etmek,

2- İki elini temiz toprağa vurup yüzüne sürmek, ellerini bir daha vurup kollarına sürmektir.

Namazın Farzı: 12

(Altısı şart ve altısı rükundür. Şartlar namazın dışında, Rükûn ise namazın içindedir).

Dışındakiler:

1- Abdestsizlikten abdest almak,

2- Bedenini, elbisesini ve namazgâhını pislikten arındırmak,

3- Görülmesi şer'ân caiz olmayan yerlerini örtmek,

4- Namaz kılarken kıbleye dönmek,

5- Her namazı vaktinde kılmak,

6- Kılacağı namaz için niyet yapmak,

İçindekiler:

1- Namaza (Allah-ü Ekber) diyerek başlamak,

2- Namaz kılarken (özrü yoksa) ayakta durmak,

3- Namazda Kur'ânı Kerim okumak,

4- Rukûya varmak,

5- Secdeye varmak,

6- Namazın sonunda Ettehiyyâtü okuyacak zaman kadar oturmak.

54 FARZ

54 Farz'ı gayet çabuk ve kolay öğrenmeniz için, alfabe sırasına göre tertipledik.

-A-

1- Allah'a ve O'nun Rasûlüne itâat etmek,

2- Allah'ı bir bilip daima hatırdan çıkartmamak,

3- Abdest ve boy abdesti almak,

4- Allah'ın sevdiğini sevmek, sevmediğinden daimâ kaçıp uzak durmak,

5- Akraba ve komşuları ziyâret etmek,

6- Âleme ibret gözü ile bakmak,

7- Allah'ın azâbından daima korkmak,

8- Allah'ın rahmetinden hiçbir zaman ümidini kesmemek,

9- Allah için sevmek; her şeyi Allah için yapmak.

10- Âdet ve lohusa halinde bulunan kadına yaklaşmamak,

11- Allah'a ortak koşmamak, küfre sürükleyen sözlerden dâima sakınmak,

-B-

12- Beş vakitte diğer farz namazları kılıp, âile va çocuklarına na maz kılmayı öğretmek,

13- Belâlara sabretmek,

14- Babaya ve anaya iyilik edip, onları hiçbir zaman darıltmamak,

15- Bâliğ olmamış yetimlerin malını korumak,

16- Bütün kötülüklerden kalbini temizleyip, din kardeşlerine üç günden fazla dargın durmamak,

17- Beş vakit namaza devam etmek,

18- Büyü yapmamak, büyücülerin ve kâhinlerin sözlerine inanmamak,

-C-

19- Cenâbı Allah'tan gelen kazaya râzı olmak,

-D-

20- Dâima Allah'tan korkmak,

21- Dilini kötü sözlerden korumak,

-E-

22- Emânete hıyânet etmeyip her işte âdilâne hareket etmek,

-F-

23- Fakirlere sadaka varmek ve dâima yardım etmek,

-G-

24- Günâhlardan, bir daha yapmayacak şekilde tevbe etmek,

25- Günâhlardan kaçıp ibâdetle maşgul olup, iş güç sâhibi ol makla tembelliği bırakıp, israf etmemek,

-H-

26- Helâlinden yemek ve içmek,

27- Herkesin rızkına Allah'ın kefil olduğunu hak bilmek ve Allah'ın verdiği nimetlere dâima şükretmek,

28- Helâlinden temiz elbise giymek,

29- Hakka tevekkül edip, hayâtını bile bile tehlikeye atmamak,

30- Harpte düşmandan kaçmamak ve hiç kimse ile alay etme mek.

-İ-

31- İhlâs üzere ibâdet edip, gösteriş için yapmamak,

32- İyiliği emredip yaptırmak ve kötüyü bıraktırmak.

33- İlim okuyup, san'at ve fende düşmanları geçecek şekilde çalışmak.

-K-

34- Kazançlara kanâat etmek, sahtekârlığa teşebbüs etmemek.

35- Kur'ânı Kerim'in bütün âyetlerine inanıp bir harfini bile inkâr etmemek.

36- Kalbini fena düşüncelerden temizleyip, hiç kimse için kötülük düşünmemek.

37- Kulakları fena sözleri dinlemekten koruyup, kötü sizleri konuşan arkadaşlarla arkadaşlık etmemek.

38- Kalbini her türlü kinden, fesatlıktan ve hasetlikten temizle mek.

-L-

39- Livata, cinsi sapıklık yapmamak.

-M-

40- Mü'minlerin sözlerinde sâdik olmaları.

41- Malının kırkta bir zekâtını fakire vermek.

-N-

42- Nimetlerin mukabilinde Allah'a şükretmek.

43- Nefis ve şaytana uymamak.

-Ö-

44- Ölümü hak bilmek.

-R-

45- Rüşvet alıp vermemek.

-Ş-

46- Şeytanı ve nefsi dâimâ düşman bilmek.

47- Şarap ve içki içmemek, az dahi olsa.

-T-

48- Tefekkür (yaratıkların hepsine ibretle bakıp düşünmek).

49- Tartı âletlerini doğru tutup terâziye hile katmamak.

-Ü-

50- Ulû'l-Emre (Allah'ın emirlerine itâat eden ulû'l-emre) itâat edip, büyükleri sayıp, küçükleri sevmek.

-V-

51- Vakârlı, terbiyeli olup, kibirli olmamak.

-Y-

52- Yok yere yemin edip, yalan yere şehâdet etmemek.

53- Yaramaz fena işler yapmayıp, başkalarının ırzına tecâvüz etmemek.

-Z-

54- Zinâdan kaçınmaktır.

İşte size 32 ve 54 farzların özetleri. Okuyup ezberlemeye gayret ediniz.

İslâm'ın emirlerini içerisindeki farzların hepsi bunlarla sınırlandırılamaz. Daha nice farzlar vardır. Ancak bunlar itikadca öncelikle bilinmesi gerekenlerin özetidir.

Bunları ve diğer farzları yaşayabilmemiz için ticâretimize, evliliğimize ve tüm hayâtımıza İslâm'ı hâkim kılmamız için, nefsî, malî, siyâsî ve kültürel cihâd etmek de müslümanlar üzerine farzdır.

CİHAD: Allah'ın kanunlarının her yerde uygulanması yolunda düşman ile (ilimle, sözle, fiille, malla ve canla) bütün kuvvetini sarfederek mücâdele etmektir.

Cihad: Allahın ve Rasûlünün emirlerinin küfrün, müşriklerin ve tağutların hakimiyetinin üstünde olması için bütün gücüyle çalışmaktır.

Allah (c. c.) Yolunda Cihadın Fazileti:

"Mü'minlerden özür sahibi olmaksızın (evlerinde) oturanlarla Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla savaşanlar bir olamaz. Allah (c.c.), mallarıyla, canlarıyla savaşanları, derece itibariyle, oturanlardan çok üstün kıldı. (Gerçi) Allah (mü'minlerin) hepsine de cenneti va'd etmiştir. (Fakat) Allah, savaşanlara oturanların üstünde daha büyük bir ecir vermiştir." (189).

1- Cihâdı asğar: Küçük savaş. İslam için silahla savaşma.

2- Cihadı ekber: Nefis ile mücadele.

CİHAD METODLARI:

1- Mal ile cihâd: Malın Allah (c.c.) yolunda harcanması.

2- Tebliğ ve yayın yoluyla cihâd: İslamî basın ve yayının basılması, satın alınması, (zekat ve sadaka olarak) dağıtılması.

3- Öğretim yoluyla cihâd: Kadın ve erkek için ayrı ayrı İslamî okulların açılması.

4- Siyasî cihâd: Siyasî alanda İslamın hakim kılınması.

5- Savaşarak cihâd: Çağın savaş metodlarıyla İslamın tebliği ve hakim kılınması için mücadele etmektir.

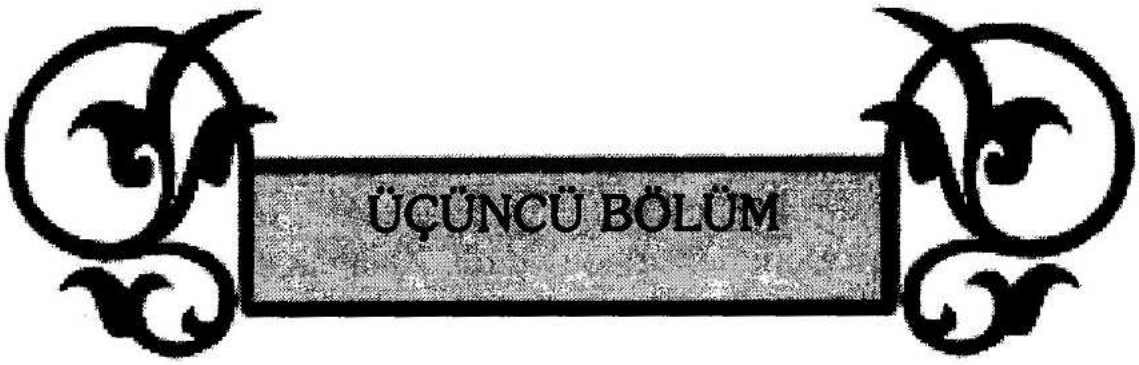
* * *

(189) Kur'an-ı Kerim, Nisa, 95

Çağımızdaki emperyalist ve haçlı zihniyetinin İslam ümmeti üzerindeki ekonomik ve sosyal saldırıları karşısında, aynı metodlarla fert fert cihad etmek her müslümana farzdır.

İngiliz misyoner ajanlarından **Hampher,** "İslamı Nasıl Yok edelim"adlı hatıralarında müslümanları içten yıkma metodları hakkında şu itirafı yapıyor:

"Müslümanların kalbindeki cihad duygularını söküp atabilmenin en büyü başarı olduğu, gerisinin çorap söküğü gibi geleceği, yetiştirildiğimiz misyoner (casus) okullarında bizlere özenle öğretilmiştir."

İMAN

OKUMA PARÇASI

ALLAH'TAN KORKAN BİR KADININ NEFSİNE HAKİM OLMASI

İkinci Halife Ömer (r.a.) devrinde işte Allah'tan (c.c.) korkan bir kadın!

Kocası kutsal savaşa gitmişti. Uzun süre kocası dönemedi. Böylece yalnızlığın verdiği vahşet bir çadır gibi üzerine çöktü; tek kalmaktan doğan bir südrü düşünce onun üzerine saldırdı. Kadınlık kanı damarlarında sıçramaya başladı. Cinsel duygunun ateşi alev alev tutuştu. Bu durumda onu harama meyletmekten alıkoyan tek şey iman engeli ve ilahi murakabenin frenleyici inancı idi. İşte bu kadıncağız bir gecenin karanlığının belirsizliğin içinde şu mısraları söylerken Halife, Ömer (r.a.) tesadüfen onun kapısının önünden geçiyordu. (Tabiiki o zamanki evler şimdiki gibi muhkem ve sağlam değildi.)

"Bu gece uzadıkca uzadı, her yanı karanlığa bürüdü.

Uyutmadı beni, oynaşacağım bir sevgili yok mudur?

Vallahi, işin neticesinde Allah korkusu olmasaydı,

Herhalde sevgilinin yanları bu kanepede hareket edip dururdu."

Ömer (r.a.) bu sözleri duyduktan sonra ikinci gün kızı Hz. Hafsa'nın yanına uğradı ve ondan sordu: "Kızım, bir kadın, kocası ayrılıp bir yere gittiğinde ne kadar bir süre buna sabredebilir?" Hz. Hafza (r. anha) şu cevabı verdi:

"En çok dört ay..."

Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.) serhadlarda düşmana karşı duran ve nöbet bekleyen, savaşan kumandanlara şu emirnameyi gönderdi: "Hiçbir askeri, çoluk çocuğundan dört aydan fazla ayrı tutmayın."

İşte bir cinsel fitne ile Allah (c.c.) korkusu, sözü edilen mü'mine kadının kafasında karşılaştı; günah ve hayasızlık ile iman çarpıştı. Fitne ve hayasızlık hezimete uğradı, iman başarıya erişip zafer buldu.

Ne mutlu imanı galip gelenlere ve Allah'tan (c.c.) korkanlara...

OKUMA PARÇASI

MÜSLÜMAN KADININ, KENDİSİYLE EVLENMEK İSTEYEN ERKEĞİ İSLAM'A DAVETİ

Hz. Peygamber devrinde Ebû Talha müslüman olmadan önce, Ümmi Süleym (Rumeysa)'ya evlenme teklifinde bulunur. Ümmi Süleym:

-Doğrusu ben de sana hevesliyim, senin gibisi kaçırılmaz. Fakat sen kâfir bir adamsın, bense müslüman bir kadınım, seninle evlenmem doğru olmaz, der.

Bunun üzerine aralarında şöyle bir konuşma cereyan eder:

Ebû Talha :

-Sana ne oldu Rumeysa?

-Ne olmuş bana?

-Sarı ve kırmızıdan (altın ve gümüşten) ne haber?

-Ben altın ve gümüş aramıyorum. Sen bir adamsın ki; işitmeyen, görmeyen sana hiç bir faydası dokunmayan şeye tapıyorsun. Falanların siyah kölesinin dağdan sürükleyip getirdiği, yerden biten bir odun parçasına (puta) tapmaktan hiç sıkılmıyor musun? Eğer sen müslüman olursan, işte o benim mehrim olsun, evlenelim, başka bir şey talep etmeyeceğim.

-Bana müslümanlığı kim telkin eder, Rumeysa?

-Rasûlüllah (s.a.v.) telkin eder, ona git.

Bunun üzerine Ebû Talha Hz. Peygambere doğru ilerlemeye başlar. Rasûlüllah, ashabı içinda oturuyorken onu görür ve: "Ebu Talha, İslâm'ın aydınlığı iki gözü arasında parlayarak geliyor." buyurur. Ebû Talha Hz. Peygamberin huzurunda iman eder ve Rumeysa'nın şartı üzere nikâhlarını kıyar. (190).

İşte böyle bir mücahide için Hz. Peygamber buyurur: "Gördüm ki

---

(190) İslamda Kadın, Bekir Topaloğlu, İst. 1984. Yağmur Y. İst. S. 40

Cennet'e girmişim, önümde bir ayak sesi, bir de baktım ki, Rumeysa."

Bu kıssada olduğu gibi müslüman kadını evleneceği erkekde onun dindarlığına öncelik tanımaladır. Zira başka bir hadiste Rasûlüllah (s.a.v.) ölçüyü şöyle belirtiyor:

- "Size, dininden ve huyundan memnun olduğunuz biri gelince, ona kızınızı veriniz. Eğer yapmazsanız yeryüzünde fitne ve büyük bir fesat çıkar."

- Yâ Rasûlallah, dediler, eğer onda (fakirlik ve asaletsizlik) varsa?

- "Size dindarlığını ve huyunu beğendiğiniz bir adam (kız istemeye) gelince onu evlendiriniz" buyurdu. Ve bunu 3 defa tekrar etti. (191).

Ey müslüman genç kızlar! Ümmü Süleym (Rumeysa) gibi, sizler de sizi isteyen erkeklerden isteyeceğiniz ve aradığınız özelliklerin en başında müslüman ve İslâm'ı yaşayan biri olmasını arayınız ve bunda israr ediniz. Eğer mutlu ve huzurlu bir yuva kurmak isterseniz. Mal ve şa'şalı lüks hayat sizi aldatmasın.

Zira, Hz. Peygamber (s.a.v.), evlenecek erkek ve kadında aranacak özelliklerin başında dindar olanın tercih edilmesini tavsiye ediyor. Dindar olan, Allah'tan korkar, zulüm ve ihânet etmez, mutluluğu yuvasında arar.

İMAN ESASLARI (AMENTÜ)

1- Allah'dan (c.c.) başka tanrı olmadığına, Muhammed (s.a.v.)'in O'nun kulu ve Peygamberi olduğuna,

2- Allah'ın (c.c.) meleklerine,

3- Allah'ın (c.c.) kitaplarına,

4- Allah'ın (c.c.) peygamberlerine,

5- Öldükten sonra dirilmeğe (ahiret gününe).

6- İyilik ve kötülüğün Allah'ın takdiri ve yaratması ile olduğuna inanmaktır. (192).

---

(191) et-Taç, C.2 S. 284

(192) Buhari. Müslim. (133) Buhari, Müslim

İmânın lügat manası: İnanmak, tasdik etmek, bir şeye tereddütsüz ve kesin olarak inanmaktır.

İmânın şer'i manası: Kalb ile tasdik ve dil ile ikrardır. Yani, Peygamber Efendimizin, Allah'dan getirdiği her şeyi kalbi ile (doğrudur diye) tasdik etmek ve bu inancını dili ile de açıklamaktır.

İman konusunda "kalb ile tasdik" en ön planda yer alır. Kalbinde tasdiki bulunmayan insan, hiçbir zaman mü'min sayılmaz. İnanmadığı halde "Ben Allah'a inanıyorum" diyen bir kimsenin, bu sözü, Allah Teâlâ'ya göre bir değer taşımaz. Şu kadar ki, biz bir insanın kalbinde nelerin bulunduğunu bilmediğimiz için, bu adamı müslüman sayarız. "İnanmıyorsun" diyemeyiz. Eğer yalan söylüyorsa cezasını biz değil, Allah (c.c.) verecektir.

Allah rızası için yapılan işlerde gizlilik daima iyidir. Ancak kalbinde imanı olanın ömründe bir defa olsun inandığını söylemesi farzdır. Dilsiz olanların yapacakları işaretler veya müslüman olduğu kendisinden duyulmayan bir insanın camide namaz kılması gibi hususlar, onun müslüman olduğuna delildir. Çünkü namaz, mü'minlere aid bir ibâdettir.

İmân bir bütündür: Daima bu bütünlük korunmalıdır. Yani inanılması emredilenlerin hepsine birden inanmalıdır. Yarısına inanıp yarısını kabul etmemek, bütün peygamberleri kabul ettiği halde, "Mûsa ve İsa diye peygamber yoktur" demek veya 20. asırda artık kadınların başını örtmelerine gerek yoktur, demek veya yine 20. asırda faizsiz ticaret yapılamaz vesaire demek, imanın gitmesine sebeb olur. Diğer inanılacaklara ne derece kuvvetle inanırsa inansın, bu iman Allah Teâlâya göre makbul iman değildir.

İman edilmesi istenen hususlar Allah ve Rasûlü tarafından haber verildiği için -gözle gördüğüne inandığından daha kesin bir inancla- inanmalıdır. Çünkü göz yanılabilir, kulak yanlış duyabilir. Ama Allah Teâlâ ve O'nun Rasûlü yanlış haber vermez.

İMAN İKİ ÇEŞİTTİR.

a) İcmâlî İman: İman edilecek şeylere sebeb ve hikmeti araştırmadan kısaca ve toptan iman etmektir.

b) Tafsîlî İman: İman edilecek şeylerin herbirerlerinde açık ve geniş bir sûretle iman etmektir.

KELİME-İ TEVHİD ve KELİME-İ ŞAHADET

a) KELİME-İ TEVHİD:

Tevhîd, sadece Allah'ın birliğine inanıp dile getirmektir.

"Lâ ilâhe illallah, Muhâmmedün Rasûlüllah"

Manâsı: "Allah'tan başka hiçbir tanrı yoktur, Muhammed (s.a.v.) O'nun Rasûlüdür."

b) KELİME-İ ŞAHADET:

"Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Rasûlühü"

Mânası: "Ben şehâdet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilâh -tanrı- yoktur. Yine şehâdet ederim ki, Muhammed (s.a.v.) O'nun kulu ve Peygamberidir."

Yeni müslüman olanın, Kelime-i Tevhîd veya Kelime-i Şehâdet'i bir kerre söylemesi farzdır.

Bu iki cümle Tevhid inancının temelidir ve manâsı İslâm Dininin İ'tikad esaslarını tamamen ihtivâ edecek kadar geniştir. Bunu biraz izâh edelim:

Kelime-i Tevhîd ve Şehâdetin İzahı:

Eşhedü: Lügatte üç manaya gelir.

1- Hazır bulunmak, 2- Şehadet etmek, 3- Yemin etmek.

İnsan şehâdet ederken bu üç manayı içine alarak ve kastederek -Allah'a ve Rasulüne şehadet edip- inanmaktadır.

Kelime-i Şehâdet'le Allah'tan başka bir ilah olmadığını söyleyen bir kimse, bu kelime ile ne söylediğinin farkında olmazsa, söylediği şehadetin ne anlama geldiğini, neleri kabul edip, inanıp, neleri reddedip, dışlaması gerektiğini bilmeyen kimse olarak birkaç sözü tekrarladığından sözedilirse de "şehâdet" ettiğinden söz edilemez. Yani İslam'a ters fikir, düşünce ve zihniyetlere inanmakla ve hayatına onları hakim kılmakla beraber, onları reddetmeden bu sözleri tekrarlamak bir şey ifade etmez. Bilerek ya da bilmeyerek Kur'an'ın farzlarından birini inkar ederse kafir olduğu gibi...

Eşhedü en lâ ilâhe illâllah: "Düşündüm, anladım, kalbimde kabul

ettim ve dilimle söylüyorum ki; Allah'tan başka ilah, yani güç, yani sonsuz iktidar sahibi, yani kainat ve içindeki insanlar için yasa koyan ve kendisine kulluk edilen bir başkası yoktur. Ve "Allah'a rağmen ben varım" diyen varsa, onu inkar ediyorum, onu tanımıyorum!..." demektir.

Lügatte ilâh: Isınmak, güvenmek, sevgiyle yönelmek ve kulluk etmektir. Buna göre ilah; güvenilen, sığınılan, sevilen ve tapılandır. Bunlar tanrılar, tağutlar, putlar ve buna benzer beşerî ilahlardır...

Lâ ilâhe: "Tağutu ve kendini ilahlaştıranları tanımayıp inkar edeceğime, onlarla ilişkimi keseceğime, kalbimi bu pisliklerden temizlemek için bütün gücümü kullanacağıma dair Allah'a söz veriyorum... Bu ilah ve tağutlardan temizlediğim tertemiz kalbimi, yalnız Allah'a ve nizamına hazırlıyorum..." demektir. Çünkü kirli kalbe, temiz Allah inancı yerleşemez. Çürük temel üzerine sağlam bina inşa edilemiyeceği gibi...

İllâllah: "İbadetimde ve ibadetimin gerektirdiği şeylerde tam anlamıyla ihlaslı olacağıma, ilim, akide ve amelde sadece ve sadece tek olan Rabbim Allah'ın rızasını hedef kabul edeceğime bütün amellerimi, ibadetlerimi, ihlasımı Rasulüllahın öğrettiği şekilde yapacağıma Allah'a söz veriyorum ve yalnız Allah'ı ilah kabul ediyorum..."

Muhammedün Rasulüllah: "Rabbime olan ibadetlerimi insanların düşüncelerine, kendi arzu ve hevesime ve bid'ate göre yapmıyacağıma, fakat bütün ibadetlerimi Allah'ın sevdiği, Kur'an'da gösterdiği, Rasulüne öğrettiği ve Rasulüllah'ın bizlere gösterdiği şekilde yapacağıma Allah'a söz veriyorum..." demektir.

Kelime-i Şehâdete İnanan Kimsenin Allah (c. c.) ile Yaptığı Sözleşme:

Bir insan İslam'a girerken inandığı ve şartlarını kabul ettiği "Kelime-i Şehâdet"i söylerken Cenabı Hakk'a "Kâlû Belâ" da (madden yaratılmadan önceki ruhlar aleminde) iken verdiği sözü, dünyada tekrarlayarak şu üç ana konuda ahdini ve verdiği sözü şöyle yenilemektedir:

1- İnançta Kulluk: Müslüman Kelime-i Şehâdetle inancında Rabbına kul olacağına dair söz vermektedir. İnancına hiçbir şekilde şirk karıştırmadan yalnız Allah'ın varlığına, birliğine, gücüne, hakimiyetine, nizamına, hukukuna, adaletine, helallerine, haramlarına, ve diğer emir ve yasaklarına tam inandığına dair söz vermektedir.

2- İbadette Kulluk: Müslüman "Kelime-i Şehâdet" le, şeytanlara, tağutlara, ilahlara, putlara, ölü veya diri tanrılaştırılan insanlara çeşitli şe-

killerle ibadet etmeyeceğine ve yalnız Allah'ın emrettiği şekilde ibadet edeceğine dair de söz vermektedir...

"...Yalnız Sana kulluk eder ve yalnız Senden yardım dileriz.."

3- Muâmelâtta (Uygulamada) Kulluk: Müslüman "Kelime-i Şehâdet" ile; şeytanların, tağutların, ilahların ve tüm beşerî sistemlerin ekonomik, hukuk ve sosyal hayata dair emir ve yasaklarına inanmayacağı gibi itaat edip, hayatına bunları hâkim kılmayacağına ve yalnız Allah'ın ve Rasulünün getirdiklerine, sistemine inanıp, itaat edip, hayatına hâkim kılacağına dair söz vermektedir...

Müslüman Kelime-i Şehâdet ile; bu üç ana konuda Rabb'ına kulluk edeceğine, İslam'a inanıp, hayatında ve ailesinde uyguladığı gibi, başkalarına da tebliğ için malıyla, canıyla cihad edeceğine dair söz vermektedir. Çünkü müslümana göre hayat; iman ve cihaddır.

Lâ ilâhe illâllah: "Bütün ilahlara, tağutlara, beşerî sistemlere (Kapitalizm, Komünizm, Sosyalizm, Faşizm Laisizm, Milliyetçilik, Demokrasi... v.s.), tanrılara, putlara, azgın nefsime hayır, sadece Allah'a ve Rasulüne evet. Sadece O'nun gücüne, kuvvetine, iktidarına evet. O'nun dışındaki tüm ilahlara ve ilahcıklara hayır..." demektir.

Ancak bugün müslümanların içinde yaşadığı hayat "Lâ İlâhe illâllâh"ın manâ ve gereklerini bilmediklerini ortaya koymaktadır.

Bu gerçek, kendilerinden önceki müslüman nesillerde görülmemiş bir cehâletin örneğidir. Çünkü onlar dilleriyle "Lâ İlâhe illâllâh" diyorlar. Sonra da ruhlarında hiçbir sıkıntı duymadan Allah'tan başkasının buyruklarına uymaktan çekinmiyorlar. Bu sebeple bu nesle "Lâ İlâhe illâllâh"ın anlatılmasına ve gereklerinin bildirilmesine son derece ihtiyaç vardır. Biz bu nesle namazdan, oruçtan, zekâttan, hac'dan önce "Lâ ilâhe illallah"ı anlatmalıyız ve işe onunla başlamalıyız.

Kafirlerin Kelime-i Tevhid inancına gösterdikleri düşmanlık kadar müslümanlar da kendi inançlarında aynı gayreti gösterselerdi bugün bu zelil durumda olmazlardı.

Günümüzde bazı cahil müslümanlar, doğrudan Allah'tan başka birini tanrılaştırmamakta ve ona resmen tapmamakta ise de, Allah'a inanmakla beraber Allah'ın hükmüne değil, insanların koydukları hükme, paraya, mala, kadına, makama, modaya vesaireye tabi olmakla, Allah'tan başkalarını mâ'büd (tanrı) edinmiş oluyorlar. Böylece Allah'ı bırakıp şeytanları,

Tağutları mâ'büd edinip, onlara itaat ediyorlar. Ve onların bâtıl sistemlerini hayata hâkim kılıyorlar ve hayatlarını bu bâtıl sistem ve düzenlere (Kapitalizme, Sosyalizme, Laisizme, Demokrasiye, Milliyetçiliğe.. . v.s.) göre tanzim ediyorlar. Böylece Allah'la birlikte bâtıl ilahlara ve düzenlere de inanıp itaat edenler, iki ilahlı ve iki dinli durumuna düşmüş oluyorlar. Müslüman asla iki ilahlı ve iki dinli olamaz. Allah (c.c.) kendisine ortak kabul etmez... Cenabı Hak böyle bir imanı Kur'an'ında şu ayetle yasaklamaktadır: **"İki ilâh edinmeyin, O, tek bir ilahtır..."** (193).

İnsanlığın Önünde İtâat ve İbâdet Edeceği İki Yol Vardır:

1- Allah'ın ve Resûlünün yolu,

2- Şeytanların ve tağutların yolu.

Kur'anı Kerimde bu yollar açıkca şöyle belirtilmektedir :

"Kim İslâm'dan başka din (yol, sistem, görüş) ararsa, bilsin ki, (o din) ondan kabul edilmeyecek ve O, ahirette kaybedenlerden olacaktır." (194).

"İnananlar Allah yolunda savaşırlar. İnkar edenler de tağut (şeytan) yolunda savaşırlar. O halde şeytanın dostlarıyla savaşın, çünkü şeytanın hilesi zayıftır." (195).

Allah (c. c.) insanlara diyor ki:

Ey kulum bir Allah'a inanın.

Ahirete inanın,

Kur'an'a ve sünnete uyun,

Namaz kılın, oruç tutun,

Zina etmeyin, içki içmeyin,

Ey kadınlar örtünün, açılıp, saçılmayın. Haram yemeyin...

Şeytan, insanlara diyor ki:

Ey insanlar, bana ve uşaklarıma inanın,

Dünya'ya inanın, yaşamaya bakın,

Aklınıza ve uydurduğunuz şeylere inanın,

Kadınlardan sınırsız istifade edin,

---

(193) Kur'an-ı Kerim, Nahl, 51

(194) Kur'an-ı Kerim, 3/85

(195) Kur'an-ı Kerim, 4/76

Ey kadınlar, güzelliğinizi herkese teşhir edin. Her şeyi olabildiğince yeyin, için...

Kâinât: Allah'ın irâdesine teslim olmuş, onun emirlerine boyun eğerek devranına devam etmektedir.

İnsanın görevi de: Allah'ın irâdesine ve emirlerine boyun eğip, İslâm'a teslim olmaktır.

Görülüyor ki, Kelime-i Tevhid ve Kelime-i Şahâdet cümleleri, kısa olmakla beraber imân ve i'tikat esaslarının hepsini içine alıyor. Bundan dolayıdır ki, bunları dil ile söyleyen ve kalben de inanan insanın müslüman olduğu ve Ahiret'te günahı var ise cezasını çektikten sonra Cennet'e gireceğini Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle müjdelemektedir:

"Kim, ihlâsla ve (kalben inanarak) "Lâ ilâhe illallah" derse, Cennet'e girer."

Bu Tevhid ve şehâdet cümlelerinin pek çok faziletleri olduğundan her fırsatta ve her an dilimizden düşürmememiz gerekir.

Allah-ü Teâlâ cümlemizi, bu cümlelerin ihtivâ ettiği iman ve itikat esaslarından ayırmayıp, bu iman ve itikat üzere ölmemizi ve son cümlemizin bu cümleler olmasını hepimize nasib eylesin... Amin.

İman ile Amel Arasındaki İlgi

İmân etmek, amel etmeyi gerektirir. Müslümünın inandığı ile amel etmek ve inandığını yaşamak mecburiyeti vardır. Eğer inandığını yaşamazsa bu sefer yaşadığı, İslâmî olmayan hayatın kurallarına inanmak zorundadır ve inanır da.

Kalpteki amelsiz iman, meyvesiz ağaç gibidir. Amel edilmediği müddetçe iman zayıflar, beslenmeyen vücûdun hastalandığı ve neticede öldüğü gibi, amelsiz iman da tehlike içine girer. İman etmek Allah'ın emri olduğu gibi, amel etmek de Allah'ın emridir. İman, ancak amel ile değer kazanır. Amel etmeyip, sonunda: "Benim yaşayışıma değil de kalbime bak, kalbim çok temizdir" demek, kişinin kendisini aldatmasından başka bir şey değildir. Kalbi temiz olanın ameli de yaşayışı da temizdir. Yaşanan hayat kalbin aynasıdır. Yaşayış amelsiz ve imansız ise kalp de aynıdır. Benzinsiz motorun çalışmıyacağı ve bir kıymet ifade etmiyeceği gibi, amelsiz iman da benzinsiz motor mesâbesindedir. Süper benzinle motor daha düzenli ve randımanlı çalıştığı gibi, çok ve güzel ibâdet ile ameller de Allah (c.c.) nezdinde daha makbuldür.

ALLAH'A (c c.) İMAN

Allah'ın (c.c.) Varlığı ve Birliği:

Allah (c.c.) hakkında bildiklerimiz Kur'ân'ı Kerim ve Hz. Peygamberin bildirdikleri kadardır. Bu bilgiler, Allah'ın sıfatları ve fiilleri hakkındadır. Zâtı hakkında bilgi yoktur. Yani Allah nedir, onun varlığını meydana getiren nedir? Bunu bilmiyoruz. Meselâ bizim varlığımızı meydana getiren şeyler et, kemik, kan... gibi şeylerdir. Bir binayı meydana getirenler de demir, çimento, kum, tahta vesairedir. Ama Allah Teâlâ hakkında hiçbir bilgiye sahip değiliz. Çünkü bu konuda Kur'ân'da ve Hadiste bilgi verilmemiştir. Düşünmemizde doğru değildir.

Aklı başında bir insan için, evvelâ kendi varlığından başlayarak, kâinatın bütününü ve bir de göklerde ve yerlerde mevcut şeylerden herbirini, bunların nereden ve nasıl geldiklerini ibret ve dikkatle düşünmek, bunları yaratıp var eden Allahü Teâlâ Hazretlerinin varlığını ve birliğini anlamak ve bilmek için yeter. Çünkü gerek kâinatın bütünü, gerek onu teşkil eden zerrelerden her biri ve gerek bunlar arasında cereyân eden nizâm, bunlar üzerinde ezeli bir yaratıcının hâkim olduğuna, Allah'ın varlığına ve birliğine, ilim ve kuddetine şehâdet eden bir delildir. Kâinat, her satırında, her kelimesinde Allah'ın varlığı ve birliği okunan açık bir kitabdır.

Kur'ânı Kerim de Cenabı Hakk **"Üstlerindeki göğe bir kerre bakmıyorlar mı, onu nasıl yaptık, nasıl donattık? Onda bir yarık, bir bozukluk, bir çatlak var mı? Yeri nasıl yaptık, nasıl döşek gibi uzattık ve ona ağır baskılar oturttuk ve her çeşitten bakımına doyum olmıyan çiftler bitirdik."** (196).

Bütün varlıklarda mükemmel bir düzen vardır. Güneşin ayın yıldızların hareketleri tam bir intizam içinde devam eder. Öyleki bundan 100 sene sonra güneşin hangi saat, dakika ve saniyede doğacağı batacağı, tutulacağı hesap edilebilir. Çünkü onu şaşmaz bir düzen içinde yaratan Allah Teâlâdır.

Eğer birden fazla ilâh olsaydı, varlık aleminde bu düzen bulunmazdı. Kur'ânı Kerim'de de şöyle buyurulur: **"Eğer yerde, gökte Allah'tan**

---

(196) Kur'an-ı Kerim, Kaf Suresi: 6-7

başka ilâhlar olsaydı, bunların ikisi de (yerde, gökler de) harâp olur giderdi." (197).

Allah'a inanan insan, inandığının düşmanlarını dost edinemez. Allah'a inananlh Allah'ın dostlarını dost bilmesi, düşmanlarını düşman bilmesi gerekir. Allah ancak bütün mü'minleri dost ve kardeş yapmıştır. Müslümanları bırakıpta kafirleri dost edinen, müslümanlar hakkında iyilik düşünmeyen bir insan Allah'a inandığını iddia edemez. (198).

ALLAH'IN SIFATLARI

Allah Teâlâda mutlaka bulunması gereken sıfatlar vardır. Bunlara vacip sıfatlar denir. Ve iki kısma ayrılır: "1- Zâtî sıfatlar, 2- Subûtî sıfatlar." Bir de bunların tam tersi ve zıddı olan, hiç bulunmaması gereken sıfatlar vardır. Bunlar kusur ve noksanlık olduklarından bulunmamaları gerekir. Bulunmaları düşünülemez. Bunlara da 'Mümtenî sıfatlar" denir.

A- ZATİ SIFATLAR: Bunlar altı tanedir.

1- Vücud: Var olmak demektir. Allah'ü teâlâ vardır. Hiçbir şekilde O'nun yokluğu düşünülemez. O daima vardır.

2- Kıdem: Varlığının başlangıcı olmamaktır. Yani evvelce yok iken sonradan var edilmiş olmamaktır. Allah'ü Teâlâdan başka her şeyin var olmasının bir başlangıcı vardır. Allah'ın yokluğu düşünülemediğinden varlığının başlangıca da düşünülemez.

3- Bekâ: Varlığının sonu olmamasıdır. Allah Tealadan başka her varlığın bir sonu olur. Meselâ, insanlar ölecek, ağaçlar kuruyacak vesaire... Herşeyin mutlak sonu olacak, yalnız Allah Teâlâ daima var olacaktır.

4- Vahdaniyet: Bir olmak demektir. Allah Teâlânın her bakımdan bir olmasıdır. Yani O'nun sıfatlarını ve fiillerini bir başka varlıkta bulmak imkansızdır. Kur'ânı Kerimde bu açıkca şöyle belirtiliyor: **"Hiç bir varlık O'nun dengi ve benzeri değildir."** (199).

5- Muhalefetün lil havadis: Sonradan var edilenlere benzememek demektir. Allah'tan başka var olan her şey, önce yok idi, sonradan Allah tarafından yaratılmıştır.

---

(197) Kur'an-ı Kerim, Enbiya Suresi: 22

(198) Kur'an-ı Kerim, Maide Suresi: 55-56-57

(199) Kur'an-ı Kerim, İhlasSuresi: 4

6- Kıyam bi nefsihi: (Kıyam bizatihî): Allah Teâlânın varlığı kendindendir. Varlığının devamı da yine kendindendir. Başka bir varlığa muhtaç değildir. O hiç bir şeye muhtaç değildir, her şey O'na muhtaçtır.

B- SUBUTİ SIFATLAR: Bunlar sekiz tanedir.

1- Hayat: Diri olmak demektir. Allah Teâlâ kendine mahsus bir hayat sahibidir. Diğer varlıklara da hayat veren O'dur.

2- İlim: Bilmek demektir. Allah Teâlâ her şeyi bilir. O'nun bilmediği, bilmeyeceği hiçbir şey düşünülemez. Olmuşu bilir, olacağı bilir. Kur'ânı Kerim'de şöyle açıklanıyor: **"Gaybın anahtarları O'nun yanındadır, O'ndan başkası gaybı bilmez. Karada ve denizde olanı O bilir, O'nun bilgisi olmadan ber tek yaprak düşmez. Yerin karanlıklarında bulunan bir tane (buğday, arpa) ve yaş-kuru ne varsa mutlaka apaçık bir kitapta yazılı bulunmaktadır."** (200).

3- Semî: İşitmek demektir. Allah Teâlâ her sesi duyar. Hiç bir şey duymasına engel değildir.

4- Basar: Görmek demektir. O her şeyi görür. Görmesi için uzakta veya yakında, aydınlıkta veya karanlıkta olması neticeyi değiştirmez. Hiç bir şey görmesine engel olamaz.

5- İrade: Dilemek demektir. Allah Teâlânın iradesinin önüne geçecek, durduracak hiç bir kuvvet ve irade olamaz.

6- Kudret: Allah Teâlâ kudret sahibidir. Dilediğini var eder, dilediğini yok eder. Kudretinin önüne duracak bir kuvvet ve kudret yoktur. Kur'ânı Kerim'de **"Göklerde ve yerde hiç bir kuvvet, Allah'ı aciz bırakamaz..."** (201).

7- Kelam: Allah Teâlânın konuşma sıfatı vardır. Ancak O'nun kelâmı kendi zatına mahsus bir kelâmdır.

8- Tekvin: Var etmek yaratmak demektir. Yarattığının rızkını vermek, dilediğine nimet vermek, azab etmek, öldürmek... gibi.

Bu sıfatların Allah Teâlâ'da bulunması mutlaka gereklidir. Bu sıfatlardan birinin bulunmaması kusurludur. Bu sıfatların aksi olan (ölmek, körlük, sağırlık, cahillik...) gibi sıfatlar ise Allah Teâlâ'da asla bulunmaz.

---

(200) Kur'an-ı Kerim, En-am Suresi: 59

(201) Kur'an-ı Kerim, Fatır Suresi: 44

Allah lâfzı ile; Allah'tan başka hiçbir tanrı, ilâh, tağut vesâire adlandırılmamıştır. Ve ma'bûd olarak da kabul edilmemiştir.

Allah lafzı özel ve tekil bir isimdir. Çoğulu yapılmaz. Ama tanrı, ilâh, rabb, hüdâ verâire isimleri genel isimdirler ve çoğulları da yapılır. Tanrılar, rabblar, ilâhlar v.s. gibi.

Bâtıl tanrı ve ilâhlara da Allah lâfzından başka bu isimler verildiğinden Allah lafzının yerine bu lâfızları kullanmak doğru değildir ve Allah lafzı, tanrı ile terceme edilemez. (202).

---

(202) Hak Dini Kur'an Dili Tefsiri, Elmalılı Hamdi Yazır İst. Eser Y. C:1 S:24-25

KUR'AN-I KERİM'DE GEÇEN ALLAHÜ TEALA'NIN 99 GÜZEL İSMİ (EL- ESMÂU'L-HÜSNÂ)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

هُوَاللّٰهُ الَّذِي لَااِلٰهَ اِلَّاهُوَ

الرَّحْمٰنُ	الرَّحِيمُ	الْمَلِكُ	الْقُدُّوسُ	السَّلَامُ	الْمُؤْمِنُ	الْمُهَيْمِنُ	الْعَزِيزُ	الْجَبَّارُ
الْمُتَكَبِّرُ	الْخَالِقُ	الْبَارِئُ	الْمُصَوِّرُ	الْغَفَّارُ	الْقَهَّارُ	الْوَهَّابُ	الرَّزَّاقُ	الْفَتَّاحُ
الْعَلِيمُ	الْقَابِضُ	الْبَاسِطُ	الْخَافِضُ	الرَّافِعُ	الْمُعِزُّ	الْمُذِلُّ	السَّمِيعُ	الْبَصِيرُ
الْحَكَمُ	الْعَدْلُ	اللَّطِيفُ	الْخَبِيرُ	الْحَلِيمُ	الْعَظِيمُ	الْغَفُورُ	الشَّكُورُ	الْعَلِيُّ
الْكَبِيرُ	الْحَفِيظُ	الْمُقِيتُ	الْحَسِيبُ	الْجَلِيلُ	الْكَرِيمُ	الرَّقِيبُ	الْمُجِيبُ	الْوَاسِعُ
الْحَكِيمُ	الْوَدُودُ	الْمَجِيدُ	الْبَاعِثُ	الشَّهِيدُ	الْحَقُّ	الْوَكِيلُ	الْقَوِيُّ	الْمَتِينُ
الْوَلِيُّ	الْحَمِيدُ	الْمُحْصِي	الْمُبْدِئُ	الْمُعِيدُ	الْمُحْيِي	الْمُمِيتُ	الْحَيُّ	الْقَيُّومُ
الْوَاجِدُ	الْمَاجِدُ	الْوَاحِدُ	الْأَحَدُ	الصَّمَدُ	الْقَادِرُ	الْمُقْتَدِرُ	الْمُقَدِّمُ	الْمُؤَخِّرُ
الْأَوَّلُ	الْآخِرُ	الظَّاهِرُ	الْبَاطِنُ	الْوَالِي	الْمُتَعَالِي	الْبَرُّ	التَّوَّابُ	الْمُنْتَقِمُ
الْعَفُوُّ	الرَّؤُفُ	مَالِكُ الْمُلْكِ	ذُوالْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ	الْمُقْسِطُ	الْجَامِعُ	الْغَنِيُّ	الْمُغْنِي	الْمَانِعُ
الضَّارَّ	النَّافِعُ	النُّورُ	الْهَادِي	الْبَدِيعُ	الْبَاقِي	الْوَارِثُ	الرَّشِيدُ	الصَّبُورُ

EL-ESMÂU'L-HÜSNÂ

1) Hüvallâhüllezî lâ ilâhe illâ huve: O öyle bir Allah'tır ki, O'ndan başka ibâdet edilecek hiçbir ilâh yoktur.

2-3) Errahmânür-Rahîmü: Dünyada bütün yaratılmışlara durumlarına göre ihsân ve ikrâm eden, âhirette ise, yalnız mü'minlere derecelerine göre izzet ve ikrâm eden O'dur.

4) El-Melikü: O bütün mevcûdatın padişahı ve idare edicisidir.

5) El-Kuddûsü: O'nun zât'ı celîlesi, sıfatları ve isimleri bütün ayıp ve noksanlardan arınmıştır.

6) Es-Selâmü: O Bütün noksan sıfatlardan sâlimdir.

7- El-Mü'minü: O bütün peygamberlerini tasdik edicidir.

8- El-Müheyminü: O çok ziyâde murakabe edicidir.

9- El-Azîzü: O mutlak galibiyetin yegâne sahibidir.

10- El-Cebbâru: Mutlak islah ve kahredici O'dur.

11) El-Mütekebbiru: Azamet ve kibriyasında, O tekdir.

12) El-Hâliku: Kâinâtı yaratan var edici O'dur.

13) El-Bâriü: Mahlûkatın ayıpsız yaratıcısı O'dur.

14) El-Musavviru: Her şeye bir şekil ve sûret veren O'dur.

15) El-Ğaffâru: Çok bağışlayıcıdır.

16) EL-Kahhâru: Bütün mahlûkatı kudret elinde âciz ve zelil kılıcıdır, istediğini yapma gücüne sahiptir.

17) El-Vehhâbü: Gayb hazînelerinden bolbol veren O'dur.

18) Er-Razzâku: Bütün canlıların rızkını vericidir. Hiç bir kimse başkasının rızkını yiyemez.

19) El-Fettâhu: Zorlukları giderip hayır kapılarını ve duâ edenlerin duâ kapısını açıcıdır.

20) El-Alîmü: O bütün eşyanın en ince taraflarını bilendir.

21) El-Kâbidu: Eceli gelenlerin ruhlarını alıcıdır.

22) El-Bâsidu: Dilediği mahlukuna ruh ve hayat vericidir.

23) El-Hâfidu: Kullarından bazılarının derecesini indiricidir.

24) Er-Râfîu: Kullarından bazılarını yükselticidir.

25) El-Muizzu: Dilediği kulunu dünyada mal ve evlatla, âhiretteyse Cennet ve Cemâliyle aziz kılıcıdır.

26) El-Muzillü: Dilediğini zelîl ve hakîr kılıcıdır.

27) Es-Semîu: Gizli ve aşikâr söylenenleri işiticidir.

28) El-Basîru: Herşeyi görüp gözetleyicidir.

29) El-Hakemu: Hükmün mutlak sahibidir.

30) El-Adlü: Gerçek adâletin sahibidir. Her işi ve her şeyi layıkıyla yapar.

31) El-Latîfü: Lutûf ve ihsân edicidir.

32) El-Habîru: Kulların gizli ve aşikâr işledikleri bütün fiil ve sözlerini bilir.

33) El-Halîmü: Nice, azâba lâyık olan kulların azabını tehir edicidir.

34 El-Azîmü: Büyüklüğünü kendisi bilir, beşerin aklı zâtını bilmekten acizdir.

35) El-Ğafûru: Günahkârlardan istediğini ziyâdesiyle affedicidir.

36) Eş-Şekûru: Az amel karşılığında büyük derece ve sevap vericidir.

37) El-Aliyyü: Büyüklüğünü anlamaktan bütün halk âcizdir.

38) El-Kebîru: Çok büyük, evveli ve sonu olmayan vacibül-vücud'dur.

39) El-Hafîzu: Çok koruyandır.

40) El-Mukîtu: Maddi ve mânevi rızkı yaratıp yerlerine gönderme gücüne sahip olan O'dur.

41) El-Hasibü: Bir hayat boyu herkesin işlediklerini bütün incelikleriyle hesâbını çok iyi bilendir.

42) El-Celîlü: Celâlet ve ululuk sahibidir.

43) El-Kerîmü: Talepsiz ve sebebsiz olarak kullarına ikrâm ve-ihsan buyurucudur.

44) Er-Rakîbü: Muhafaza edip gözetendir.

45 El-Mucîbü: Duâları kabul edendir.

46) El-Vâsi'u: İlmi herşeyi kuşatmıştır.

47) El-Hakîmü: Hikmet sahibi ve kulları arasında hükmedicidir.

48) El-Vedûdü: Kullarını affedici ve onlara rahmetiyle muamele ve dilediğine de ziyade merhamet edendir.

49) El-Mecîdü: İkramı bol, şanı yücedir.

50) El-Bâisu: Ölüleri diriltip kabirden çıkaran,

51) El-Şehîdü: Herşeyi inceliği ile görüp bilen,

52) El-Hakku: Varlığı değişmeyen,

53) El-Vekîlu: Mahlûkatın işlerini bitiren ve lâzım olanı yaratan.

54) El-Kaviyyü: Pek güçlü.

55) El-Metînü: Çok sağlam,

56) El-Veliyyü: Dostlarına yardım eden, düşmanlarını kahreden,

57) El-Hamîdü: Bütün medih ve övgüye lâyıktır. Bütün varlığın diliyle övülen,

58) El-Muhsi: Zerrelerden kürrelere kadar herşeyin sayısını bi len.

59) El-Mübdi'ü: Mahlukatı maddesiz olarak yokdan var eden,

60) El-Muîdü: Yaratılmışları yok ettikten sonra, tekrar yaratan,

61) El-Muhyî: Cansızlara can veren,

62) El-Mümîtü: Bütün canlılara ecel şerbeti içiren,

63) El-Hayyü: Daimi hayat ile diri olup, herşeye gücü yeten,

64) El-Kayyûmu: Nefsile kaim olup, kimseye ihtiyâcı olma yan,

65) El-Vâcidü: İstediğini bulan,

66) El-Mâcidü: Kerem ve ihsânı bol olan,

67) El-Vâhidü: Misli ve benzeri olmayan,

68) Es-Samedü: Bütün mahlûkatın işini bitiren,

69) El-Kâdiru: İstediğini istediği gibi yapmaya gücü yeten,

70) El-Muktediru: Yarattığı şeyleri zahmet ve meşakkatsiz meydana getiren,

71) El-Mukaddimü: İstediğini ileri geçiren, öne alan,

72) El-Müahhiru: İstediğini geri koyup, arkaya bırakan,

73) El-Evvelü: Varlığının evveli yoktur.

74) El-Ahiru: Varlığının sonu yoktur.

75) Ez-Zâhiru: Varlığı sayısız deliller ile âşikârdır.

76) El-Bâtınu: Aklın tasavvurundan ve idrâkinden gizlidir.

77) El-Vâlî: Bütün mahlûkatın işlerini idare eden,

78) El-Muteâlî: Zâtının büyüklüğünü ancak zat'ı bilir,

79) El-Berru: İhsân eden,

80) Et-Tevvâbü: Tövbe edenlerin tövbelerini kabul eden, rahmeti ile yarlığayan.

81) El-Müntekimu: Suçlulardan ilâhi adâleti ile intikam alıcıdır.

82) El-Afüvvü: Tövbeleri kabul eden.

83) El-Raûfu: Pek şefkatli olan.

84) Mâlikül-mülki: Mülkün ebedî sahibi.

85) Zül-Celâl-i ve İkrâmi: Hem büyüklük sahibi, hem fazl-ı kerem sahibi,

86) El-Muksıdu: Mazlûmun hakkını zâlimden alan,

87) El-Câmiu: İstediğini istediği anda toplayan,

88) El-Ğaniyyü: Çok zengin ve her şeyden müstağnî,

89) El-Muğnî: Herşeyi yeterince veren, istediğini zengin eden,

90) El-Mâni'u: Bir şeyin meydana gelmesine müsâade etmeyen,

91) Ed-Dârru: Zarar veren şeyleri yaratan,

92 En-Nâfiu: Hayır ve faydalı olan şeyleri yaratan.

93) En-Nûru: Alemleri nûrlandıran,

94 El-Hâdi: Hidâyete erdiren,

95) El-Bedîu: Hiç misli olmayan şeyleri icâd eden,

96) El-Bâkî: Varlığının sonu olmayan,

97) El-Vârisü: Herşeyin sona erdiği gün, bütün mülkün hakiki sahibi,

98) Er-Raşîdü: İrşad ve delile muhtaç olmayan,

99) Es-Sabûru: Çok sabırlı.

MELEKLERE İMAN

Meleklerin Özellikleri:

a) Melekler, nurdan yaratılmış şerefli ve tertemiz varlıklardır. Erkeklik, dişilik, evlenmek, çoğalmak, yemek ve içmek gibi özellikleri yoktur.

b) Melekler görünmezler, sebebi ise; bizim onları görecek kabiliyette yaratılmayışımızdandır. Var olduğu halde göremediğimiz bir çok şey vardır. Akıl, rûh, ağrı, yer çekimi, nava basıncı vesaire...

c) Melekler son derece kuvvetli ve sür'atli varlıklardır. Kur'ânı Kerim'de belirtildiğine göre meleklerin kanatları var, fakat ne çeşit bir kanat olduğu hakkında bilgimiz yoktur. (203).

d) Melekler gaybı bilmezler. Allah Teâlâ onlara bir şeyi bildirirse bilirler. Kimin ne zaman öleceğini, kıyâmetin ne zaman kopacağını... v. s. bilmezler.

MELEKLERİN VAZİFELERİ

Meleklereh vazifeleri Allah'a hamdetmek, tesbih etmek (şânının yüce olduğunu ifâde etmek) ve emredilen ne ise yapmaktır.

Dört büyük meleğin vazifeleri:

1- Cebrâil: Peygamberlere vahiy ve kitap getirendir.

2- Mikâil: Tabiat olaylarına bakar (yağmur, rüzğar... gibi)

3- İsrâfil: Kıyâmet zamanı olunca Sûr'u üfürme vazifesi verilmiştir.

4- Azrâil: Can alma vazifesi bu melege aiddir.

Bunlar meleklerin en büyüğüdür. Allah'ın meleklere olan emirleri bu melekler tarafından ulaştırılır.

Diğer Bazı Melekler ve Vazifeleri:

Kirâmen-Kâtibîn: Her insanın sağında ve solunda bulunan ve söylediği, yaptığı her şeyi tesbit eden meleklerdir. Sağdaki iyilikleri; soldaki kötülükleri tesbit eder ve yazarlar. Bu yazılan defterler, kıyâmet günü sahibine teslim edilecektir. Hisâbda bu deftere göre olacaktır.

Münker-Nekir: Kabre konulana suâl sorma vasifesi verilenlerdir.

---

(203) Kur'an-ı Kerim, Fatır Suresi:1

Hazane-i Cennet ve Hazane-i Cehennem: Cennet'te ve Cehennem'de vezifeli olan meleklerdir. Cehennem'deki meleklerin sayısının 19 olduğu Kur'ânı Kerim'de bildirilmiştir. (204).

CİN ve ŞEYTAN

A- CİN: Cinlerin var olduğunu Kur'ânı Kerim bildirmektedir. İnsanlardan daha evvel, ateşten yaratılmışlardır. Onları da göremeyiz. Cinlerin çok kuvvetli ve çeşitli şekillere girdikleri ve gaybı kesinlikle bilmedikleri Kur'ânı Kerim'de açıkça bildirilmiştir. (205). İnsanlara sebepsiz yere zarar vermeleri mümkün değildir. Allah bunu onlara yasak etmiştir.

Cinler de insanlar gibi bir dereceye kadar sorumludurlar. Kur'ânı Kerim'de: **"Ben, cinleri de, insanları da ancak Bana kullukta bulunmaları için yarattım."** (206). Cinler de müslüman ve kâfir olurlar. Ayrıca, âhiret'(te hesaba çekilip azâb görecekleri de Kur'ân'da açıkca belirtilmektedir. (207).

Cinlerin bir kısmı, Peygamberimizi Kur'ân okurken dinlemiş ve iman etmişler, bunu gidip diğer cinlere de haber vermişlerdir. İman etmeyenleri de şaytanın yardımcıları durumundadırlar. (208).

B- ŞEYTAN: Şeytan, ateşten yaratılmıştır. Cinlerin babası durumundadır. Hz. Adem (a.s.)'dan daha evvel yaratılmış ve uzun müddet Allah Teâlâ'ya ibâdet ve itâat ettiği için melekler arasında yer almış, fakat Allah Teâla'nın Hz. Adem (a.s.)'a secde etmeleri için meleklere verdiği emre karşı gelmiş, sebebi sorulduğu zaman: **"Beni ateşten yarattın, onu topraktan. Ben ondan hayırlıyım"** (209) diyerek Allah Teâlâ'ya karşı gelmiştir. Bunun üzerine Huzûr-u İlâhiye'den ebediyen kovulan şaytan ilk defa Hz. Adem (a.s.)ve hanımı Hz. Havva'yı kandırıp Cennet'ten çıkarmış ve bütün insanları kandırabilmek için her türlü çareye başvuracağına dair yemin etmiştir. Kur'ânı Kerim'de en çok geçen isimlerden biri de İblîs'tir. Allah Teâlâ onu insanlara düşman olarak tanıtmış ve onu

---

(204) Kur'an-ı Kerim, Zuhruf Suresi: 77, Zümer Suresi 71-73, Müddessir:31

(205) Kur'an-ı Kerim, Neml Suresi: 39, Sebe Suresi:12-14

(206) Kur'an-ı Kerim, Zariyat Suresi: 56

(207) Kur'an-ı Kerim, En-am Suresi:130

(208) Kur'an-ı Kerim, Cin:1-2

(209) Kur'an-ı Kerim, A'raf:12

düşman olarak kabul etmelerini emretmiştir. (210). Ondan korunmanın ve Ona karşı durmanın en güzel yolu, Kur'ânı Kerim'de ve Peygamberimizin hadislerinde gösterilen yoldan yürü mektir. Çünkü onu göremiyoruz. Göremediğimiz bir düşmana da ancak onu bilen Allah'ın emir ve yasaklarına uyarak karşı durabiliriz.

Hz. Peygamber (s.a.v.) bu konuda şöyle ölçü vermiştir: **"Şeytan da, melek de insan oğluna sokularak onun kalbine birtakım şeyler getirirler, bırakırlar. Şeytanın işi, kötülüğe çağırmak, sonu fenâ ve zararlı olan şeylere teşvik etmek ve hakk'ı yalanlamak, Hakk'tan uzaklaştırmaktır.**

Meleğin işi, hakk ve hayra, iyiliğe çağırmak ve kötülükten uzaklaştırmaktır. Her kim, içinde hayra, hakk'a iyiliğe çağıran bir ses duyarsa, bilsin ki, o melektir ve onun çağırdığı da, söylediği ve hoş gördüğü bir şeydir. Bundan dolayı Allah'a şükretsin, her kim içinde kötülüğe çağıran, haksızlığa teşvik eden bir sızıntı sezerse, bilsin ki o, şeytanın sesidir. Bundan uzaklaşsın ve Allah'a sığınsın.

---

(210) Kur'an-ı Kerim, Fatır:6

KİTAPLARA İMAN

Allah-ü Teâlâ tarafından gönderilen ilâhi ve semâvi kitaplar, Peygamberlere vahiy yoluyla gönderilmiştir.

Vahiy ve çeşitleri:

Vahiy: İşâret, gizli söz, ilham, bir şeyi gizli ve sür'atli şekilde bildirmek demektir.

Terim olarak: Allah Teâlânın, insanlar arasından Peygamber olarak seçtiği kullarına manevi bir yol ile dilediğini bildirmesidir.

Vahiy Çeşitleri:

1- Rü'ya-ı Sâdıka: Peygamberlerin gerçeklere uygun olarak gördükleri rüyalardır. Peygamberimize vahiy bu rüyâ ile başlamıştır.

2- İlham: Arada melek olmadan, Peygamberin kalbine bir mananın doğuşudur.

3- Arada perde olmadan Allah Teâlâ ile, Mi'raçta olduğu gibi konuşma,

4- Melek görünmeden uzaktan gelen bir çan sesine benzeyen vahiy,

5- Cebrâil'in bir melek şeklinde gelmesiyle yapılan vahiy şekli,

6- Cebrâil'in asıl şekliyle gelmesi, (yanlız iki defa olmuştur).

7- Cebrâil'in bir insan şeklinde gelmesi.

Bütün bu vahiy şekillerinde peygamber, meleğin yaptığı vahyi kusursuz olarak ezberlemiş olur. Yanlış anlama veya unutma olmaz. Çünkü bunlar Allah Teâlâ tarafından garanti edilmiştir. Vahiy, sadece peygamberlere gelir.

Allah Teâlâ tarafından gönderilen kitapların bir kısmına sahifeler denir ki, bu bir kaç sahifelik ufak bir kitap demektir. Mesela: Hz. Adem (a.s.)a 10 sahife, Hz. Şit (a.s.)a 50 sahife, Hz. İdris (a.s.)a 30 sahife, Hz. İbrahim (a.s.)a 10 sahife verilmiştir.

Bu sahifelerin hiç biri mevcut değildir. Bize kadar hiç biri ulaşmamış ve muhafaza edilememiştir.

Büyük Kitaplar Dörttür:

1- Tevrat: Hz. Musa (a.s.)'a indirilmiştir.

2- Zebur: Hz. Davud (a.s.)'a indirilmiştir.

3- İncil: Hz. İsa (a.s.)'a indirilmiştir. Bu gün elde Luka, Matta, Yuhanna, Markos isimli şahısların yazdığı dört incil vardır. Bunların dışında daha yüzlerce İncil ortaya çıkarılmışsa da, İznikte toplanan bir ruhani meclis tarafından diğerleri yakılmış ve bu dört tanesi bırakılmıştır.

4- Kur'ânı Kerim: Allah Teâlâ tarafından Cebrail vasıtasıyla Peygamber Hz. Muhammed (a.s.)'a indirilmiştir. Allah Teâlâdan geldiği gibi muhafaza edilmiş tek kitap Kur'ânı Kerimdir. Bozulmadan muhafaza edileceği de Allah'ü Teâlâ tarfından Kur'ân'ı Kerim de garanti altına alınmıştır. (211).

Kur'ânı Kerim Peygamberimizin en büyük mucizesidir. O devirde edebiyat ve şiir son derece ilerlemiş olmasına rağmen Kur'ânı Kerimin en küçük bir sûresinin benzerini bile meydana getirmek mümkün olmamıştır. Kur'ân hem söz, hem mana olarak daima mucize olarak kalacaktır, kıyamete kadar gelen bütün insanların, teknik sahada ilerleyişleri karşısında hiçbir âyeti değerini kaybetmeyecek, aksine değeri daha fazla anlaşılacaktır. Hiç bir zaman benzeri meydana getirilemeyecektir. **Zaman ihtiyarladıkça Kur'ân gençleşmektedir.**

İnsanlık bilhassa maddi ve manevi sahada onda her istediğini bulacaktır. Hükmü kıyamete kadar devam edecektir... Günümüzün cahil müslümanlarının yaptıkları gibi Kur'ân, sadece ölülere okunmak için inmemiştir. Manası ve hükümlerini anlamadan hastalara, kabirlere ve türbelere okumak için de inmemiştir. Kur'ân müslümanın doğumundan ölümüne kadarki bütün hayatını kapsayan hükümler içermektedir.

Müslüman: ferdi, ailevi ve dünyevi tüm hayatını Kur'ân hükümlerine göre ayarlamak ve ona uydurmak ve Kur'ân'ın hükümlerini hayata hakim kılmak mecburiyetindedir.

Kur'ân; müslümanların muallimi, mürşidi, önderi ve hayatları boyunca yollarını aydınlatan ışıklarıdır. Müslümanlara dostlarını ve düşmanlarını bildirir.

---

(211) Kur'an-ı Kerim, Hicr:9

Müslümanlar; Kur'ân'la istişâre edip onun emirlerine uysalardı düşmana mağlup olmazlardı. Ama onlar Kur'ân'dan kaçtılar. Ahidlerini (antlaşmalarını) bozdular. Her ne kadar onu bir musiki namesi gibi dinliyorlar, dûa ediyorlar üfyüyorlar ve musibetlere karşı ona sığınıyorlarsa da onu yaşadıkları hayattan tamamen uzaklaştırmışlardır. Sonunda da musibetten musibete yuvarlandılar... (212).

KUR'AN ANLAYIŞIMIZ

Ya açar Nazm-ı Celil'in bakarız yaprağına,
Yahut üfler geçeriz bir ölünün toprağına,
İnmemiştir hele Kur'ân bunu hakkıyla bilin,
Ne mezarlıkta okumak, ne de fal bakmak için!

Mehmet Akif Ersoy

---

(212) Kur'an-ı Kerim, Taha: 124

PEYGAMBERLERE İMAN

Peygamber: Haber getiren demektir. Farsça bir kelimedir. Arapçası Rasûl ve Nebî kelimeleridir.

Dini Manâsı: Allah Teâlâ'nın kullarına dilediği her şeyi bildirmek üzere seçtiği ve vazifelendirdiği insanlardır.

Peygamberlerin hiç birine ayırdedilmeden inanmak gerekir. Zira Kur'ân-ı Kerîm'de: Allah'ın peygamberlerinden hiç birini ayırt etmeyiz (her birinin Peygamber olduğuna inanırız)" buyurulmuştur. (213).

Peygamberlerde Bulunması Vâcip Olan Sıfatlar

1- SIDK: Doğruluk demektir. Peygamberler son derece doğru, dürüst insanlardır.

2- EMANET: Peygamberler, her bakımdan emniyet edilir ve güvenilir bir insandırlar.

3- TEBLİĞ: Peygamberler, Allah Teâlâ'nın gönderdiği dini ve şeriâtı, olduğu gibi insanlara ulaştırırlar. Peygamberler, kendilerine gelen vahiye hiç bir şey eklemez ve çıkarmazlar.

4- FETANET: Peygamberlerin yüksek bir akıl ve zekâ sahibi olmalıdır. Peygamberler arasında geri zekâlı, ahmak, anlayışsız kimse bulunmamıştır.

5- İSMET: Peygamberler günâh ve fenâlıktan uzaktırlar. Peygamberler. Allah Teâlânın kontrolü ve terbiyesi altında yetişirler. Onlarda Peygamberlikten önce bile, puta tapmak, şarap içmek, yüz kızartıcı bir harekette bulunmak gibi hareketler görülmemiştir.

Peygamberlerin Sayısı:

İlk Peygamber Hz. Adem (a.s.) son Peygamberde Hz. Muhammet (a.s.)'dır Bu ikisinin arasında bir çok Peygamberler gelip geçmiştir. Bazı eserlerde, adetleri 124 bin, bazısında 224 bin diye beyân edilmişse de bunlar, kesinlik ifade edecek derecede kat'i olmadığından, o sûretle iman vacip değildir. Çünkü Allah'ü Teâlâ, Peygamberlerden bazılarını bize bildirmediğini Kur'ân-ı Kerîm'inde haber vermiştir. Bundan dolayı adetleri-

(213) Kur'an-ı Kerim, Bakara: 285

ni söylemiyerek ne kadar Peygamber gelmiş ise hepsinin hakk ve doğru olduklarına tâfsilen iman etmek vaciptir.

Bütün Peygamberler, insanları Allah'a kul olmaya, bir Allah'a inanmaya (tevhid inancına) çağırmışlardır. İnsanlar sapıttıkça, Allah'tan başkalarına taptıpça, insanları Allah'a imana çağıran yeni bir peygamber gönderilmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'de İsimleri Geçen Peygamberler:

Yirmibeş tane olup, şunlardır: 1) Adem, 2) İdris, 3) Nûh, 4) Hûd, 5) Salih, 6) Lût, 7) İbrahim, 8) İsmail 9) İshak, 10) Yakup, 11) Yusuf, 12) Şuâyb, 13) Mûsa, 14) Harun, 15) Davut, 16) Süleyman,17) Eyyüb, 18) Zülkifl, 19) Yûnus, 20) İlyâs, 21) Elyesâ, 22) Zekeriyyâ, 23) Yahya, 24) İsâ, 25) Hz. Muhammet Mustafa (s.a.v.).

Bütün Peygamberlerin getirdikleri ve teblîğ ettikleri dinler şu beş esas üzerine binâ edilmiştir. Bütün ilâhî dinlerin ruhu bu beş esas üzerinedir:

1-Dini muhafaza,

2-Nefsi muhafaza,

3-Aklı muhafaza,

4-Nesli muhafaza,

5-Malı muhafaza,

Bütün Peygamberler bu esasları korumayı gâye edinmişlerdir.

MUCİZE: Aciz, güçsüz bırakan demektir. Peygamberler tarafından Allah'ın izni ve yardımı ile, Peygamber olduklarını isbat etmet üzere gösterilen olağan üstü bir olaydır ki, insanlar aynı şartlar altında onun benzerlerini meydana getirmeye güç yetiremezler.

Mûcîzeler Peygamberlere, kendilerinin Allah tarafından gönderildiğini isbat edebilmeleri için verilir. Bir tanıtma belgesi, bir kimlik kartı gibidir. Her önüne gelenin Peygamber olduğunu iddia edememesi için Peygamberlerin böyle bir mûcîze göstermesi lüzumludur.

HZ. MUHAMMED ALEYHİ'S-SELAM

Her müslümanın kendi Peygamberi, hakkında biraz fazla bilgisi olması lâzımdır. Peygamberimizin ismi Muhammed'dir. Babasının ismi Abdullah, annesinin ismi de Amine'dir. Meşhur rivayete göre, arâbi ay hesabıyla bundan bin dört yüz küsûr sene evvel, Rebîü'l-Evvel ayının on ikinci Pazartesi gecesi, sabaha karşı Mekke şehrinde doğmuş ve beşeri-

yetin ufuklarını nûrları ile aydınlatmıştır. Milâdi (571) inci yılı Nisan ayının yirminci Pazartesi gecesine tesâdüf etmektedir. Kendisi dünyaya gelmezden iki ay evvel babası, dünyaya geldikten altı sene sonra da annesi vefât etti. Peygamberimizin süt annesi Hâlime nâmında bir kadındır ki, Peygamberimizi bu kadın emzirmiştir.

Peygamberimiz bu kadının yanında dört sene kaldı ve ondan sonra kendi annesine verdiler. Altı yaşında, annesi vefât ettikten sonra Peygamberimize sekiz yaşına kadar dedesi Abdü'l-Muttalîb, onun vefâtından sonra amcası Ebû Tâlib baktı. Peygamberimizin çocukluk devri, gençlik devri, bekârlık ve evlilik hayatı dünyada hiç bir insana nasîb olmayan yüksek bir nezâhat ve temizlik içinde geçmiştir. Bütün etrafındakiler putlara taparken O, bunların amansız bir düşmanı idi. Ömründe bir defa yalan söylememiş, puta tapmamıştır. Kimseye hîle yapmamıştır. Bundan dolayı **"Muhammedü'l-Emîn"** ünvanını almıştır. Düşmanları da O'nun doğru ve güvenilir olduğunu tasdik ederlerdi.

Peygamberimiz yirmi beş yaşında iken Mekke'nin büyüklerinden Hatîce nâmında dul bir kadınla evlendi. Hatîce o zaman kırk yaşında idi. Hz. Hatîce'den, Peygamberimizin altı çocuğu dünyaya geldi. İkisi erkek, dördü kızdır. Kaasım, Zeyneb, Rükiyye, Fâtımâ, Ümmü Gülsüm, Abdullah. Sonra Mâriye namındaki kadından İbrahim isminde bir oğlu daha olmuştur. Hz. Fâtıma'dan başka hepsi Peygamberimizden daha evvel vefat etmişlerdir.

Peygamberlerimiz ailesini ve çocuklarını çok severdi. Kırk yaşına girdiği vakit, Cenâb-ı Hakk tarafından kendisine "Peygamberlik" geldi. Bütün mahlûkata Peygamber olduğu Allahü Teâlâ tarafından kendisine bildirildi. Cebrâil vasıtasıyla Allah tarafından âyetler, emirler, hükümler gelmeye başladı. Bundan sonra onüç sene Mekke'de insanları Hakk Dine çağırdı.

Peygamberlik iddiasında doğru olduğunu isbât için onlara pek çok mûcîzeler gösterdi. İlk önce üç sene insanları gizli gizli İslâm'a davet etti. Ondan sonra Allah'ın emriyle işi açıkladı. Herkesi âşikâre İslâm Dini'ne çağırdı. Bir çokları müslüman oldu. Bu suretle Mekke'de on üç sene insanları Hakk Dine dâvet etti. Elli üç yaşında iken, Allah'ın emri ile Mekke'den Medîne'ye hicret etti. Medîne'liler de müslüman oldular. Medîne'de on sene yaşadı. Bu on sene zarfında Allah'ın emrini yerine getirmek, Müslümanlığı her tarafa yaymak ve insanları saâdete kavuşturmak

için hiç durmayıp çalıştı. Hiçbir insanın tahâmmül edemiyeceği eziyetlere, açlığa, susuzluğu katlandı. Din düşmanlarıyla bir çok muharebeler yaptı. Yirmi bir defa kendisi bizzat muhârebeye girdi. Ve muhârebede bir çok yerinden yaralandı. Mübârek dişi kırıldı. Durmadan çalışarak ortadan küfrü, putperestliği, zulmü, haksızlığı cehli, ahlâksızlığı kaldırdı. Dünyayı ilim ışığı ile aydınlattı. Adâlet, hakikî hürriyet ve eşitlik esaslarını kurdu. 63 yaşında iken Mevlâsına kavuştu. Allah (c.c.) cümlemizi, O'na ümmet edip, dünya ve ahirette O'nun yardım ve şefaâtini üzerimizden eksik etmesin... Amin.

SUALLİ CEVAPLI SEVGİLİ PEYGAMBERİMİZ (s.a.v.) HAKKINDA İLK BİLGİLER

Suâl: Kimin ümmetisin?

Cevap: Peygamberimiz Hazreti Muhammed (a.s.)'ın ümmetiyim.

Suâl: Peygamberimizin babasının ve annesinin adı nedir?

Cevap: Babasının adı Abdullah, annesinin adı Amine'dir

Suâl: Süt annesinin adı nedir?

Cevap: Süt annesinin adı Halime'dir (Halime, Beni Sa'd kabilesindendir.)

Suâl: Peygamberimizin dedesinin adı nedir?

Cevap : Dedesi, Abdü'l-Muttalib'dir.

Suâl: Amcasının adı nedir?

Cevap: Amcasının adı Ebû Tâlib'dir.

Suâl: Peygamberimiz nerede hangi senede doğdu?

Cevap: Mekke'de 571 senesinde doğmuştur.

Hicri (Arabi) aylardan ise, Rebiul evvel ayının 12'inci pazartesi gecesi idi.

Suâl: Hangi tarihte ve nereye hicret etti?

Cevap: 622 senesinde Mekke'den Medine'ye hicret etti.

Suâl: Kaç yaşında iken, kendisine Peygamberlik geldi?

Cevap: Kırk (40) yaşında iken Peygamberlik geldi. Ve 23 sene Peygamberlik vazifesini yerine getirdi.

Suâl: Peygamberimiz kaç yaşında vefat ettiler?

Cevap: (63) atmış üç yaşında iken âhirete göçtüler.

Suâl: Peygamberimizin kaç evlâdı vardı?

Cevap: (7) yedi; (4) kızı ile (3) oğlu vardı.

Suâl: Kızlarının isimlerini söyler misiniz?

Cevap: Söylerim: Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fâtıma'dır.

Suâl: Oğullarının isimlerini sayabilir misin?

Cevap: Sayarım; Kâsım, Abdullah, İbrahim'dir.

Suâl: Peygamberimizin hanımları (aileleri) bizim neyimiz olur?

Cevap: Annelerimiz. Yani bütün müslümanların anneleri olur.

Suâl: Peygamberimiz kaç kadınla evlendi?

Cevap: On bir kadınla evlendi. (Peygamberimiz 54 yaşına kadar bir tek kadınla hayatını geçirip ondan sonra bir çok sebep ve hikmetten dolayı bazı hanımlar la da evlenmiştir.)

Suâl: Bu hanımların ismini söyler misiniz?

Cevap: 1) Hz. Hatice radiyallahü anhadır. Hz. Hatice validemiz Peygamberimizin birinci âilesi olup, kendisinden yaşça büyüktü. Peygamberimizle 25 sene hayat sürmüştür. 2) Hz. Sevda radiyallahü anhadır. Hz. Hatice annemizin vefatından sonra Peygamberimiz bununla evlenip beş sene beraber kalmışlardır. 3) Hz. Ebû Bekir Sıddık radiyallahü anhın kızı olan Hazreti Aişe validemizdir. 4) Hz. Ömer radiyallahü anhın kızı olan Hazreti Hafsa validemizdir. 5) Hz. Zeynep radiyallahü anhadır. 6) Hz Ümmü Seleme'dir. 7) Halazadesi Hz. Zeynep binti Cahş'dır. 8) Hz. Cüveyriye radiyallahü anhadır. 9) Ebû Süfyan'ın kızı olan Hz. Ümmü Habibe'dir. 10) Hz. Safiye radiyallahü anha'dır. 11) Hz. Meymûne radiyallahü anha'dır.

Suâl: Peygamberimizin 54 yaşından sonra çok evlenmesinin sebep ve hikmetlerinin bazılarını sayar mısınız?

Cevap: Peygamberimiz, bazılarını sefaletten kurtarmak için almış. Bazıları ise, iffet ve namuslarını vikâye (korumak) için almıştır. Asıl hikmet ve gaye kadınlar vasıtasıyla İslâmı yaymak âile ve kadınlarla ilgili dini meseleleri öğretmek için almıştır.

Suâl: Peygamberimizin en yakın dostları kimdi?

Cevap: Hazreti Ebûbekir, Hz. Ömer, HzÆ Osman ve Hz. Ali.

Suâl: Hz. Ali, Peygamberimizin başka nesi olur?

Cevap: Amcası Ebû Talib'in oğlu ve aynı zamanda damadı olur.

Suâl: Hz. Ali efendimiz kimin kocası olur?

Cevap: Peygamberimizin kızı Hazreti Fâtıma vâlidemizin.

Suâl: Peygamber efendimizin kaç torunu vardı?

Cevap: İki erkek torunu vardır. Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin. Kız torunları: Zeyneb ve Sükeyne' dir.

Suâl: Bunlar kimin çocukları idi?

Cevap: Hazreti Ali efendimiz ile Hz. Fâtıma vâlidemizin.

Suâl: Allah yanında insanların en büyüğü en yücesi kimdir?

Cevap: Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimizdir. Peygamberimizin ismi anıldı mı söyleyen ve duyan **"Sallâllahü Aleyhi ve Sellem"** kısaltılmış şekli (s.a.v.) gibi yazılır veya "Allahümme salli alâ Muhammed" der.

Mânâsı: "Allah'ın rahmeti ve selâmeti peygamberimizin üzerine olsun" demektir. Her müslüman bunu böyle bilmeli ve söylemelidir.

Suâl: Ashab kimlere denir?

Cevap: Ashab: Peygamber Efendimizi en az bir defa olsun gözüyle görüp sohbetinde bulunan müslümanlara denir.

Ashabı Kiram iki kısma ayrılır:

1- Muhacirin, 2- Ensâr.

Muhacirin, Mekke'den Medine'ye hicret (göç) eden Mekke'li müslümanlardır.

Ensâr, Mekke'den Medine'ye gelen müslümanlara yardım eden Medine'li müslümanlardır.

Muhacir, hicret (göç) eden demektir. Ensâr yardım eden (yardımcı) demektir.

Peygamberlerden sonra, insanların en üstünü, en büyüğü ashabı Kiram'dır. Ashab'ın da en büyüğü Hz. Ebû Bekir, Hazreti Ömer, Hz. Os-

man, Hz. Ali'dir (r.a.) -Radıyallâhü Teâlâ anhüm- Allâhü Teâlâ kendilerinden (onlardan) râzı (hoşnut) olsun.

Peygamberlerin Gönderiliş Gayeleri:

Kur'an-ı Kerim'de ve Hadisi Şeriflerde açıklandığı üzere, İslam dininde herşeyden önce, Allah'a ve Allah'ın birliğine iman etmek farzdır.

Bütün peygamberler ve Peygamberimiz puta ve tağutlara (Allah'tan başka tapılan her şeye) tapan kavimlerine bu "Tevhid Akidesi"ni tebliğe ve onları putperestlikten kurtarıp bir Allah'a iman ve ibadet etmeye çağırmışlardır.

Kur'an-ı Kerim'de Cenabı Hak şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tağuta tapmaktan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (214).

Başka bir ayette ise:

"Ben, cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım" (215) buyuran Cenabı Hak insanları kendisine kulluk ve ibadet için yaratmış ve bu insanlara kulluk vazifeleriyle, ibadet esasları ve şekillerini tebliğ etmek, açıklamak üzere de peygamberler göndermiştir.

Peygamberler insanları Allah'a ve O'nun buyruklarına ters düşen her şeye tapmaktan alıkoymaya çalışmışlardır.

Bu yolda her türlü işkence ve zorluklara mâruz kalan peygamberler ve İslam fedaileri davalarından vazgeçmemişler, dayak yeme, sürülme, zindana atılma ve şehid olma pahasına İslam düşmanlarıyla mücadele etmişlerdir.

Müşriklerin Hz. Muhammed'e Büyük Teklifleri ve Hz. Muhammed'in Onları "KELİME-İ TEVHİD'e Daveti:

Peygamberimiz İslamı tebliğe başlayıp, İslam Mekke'liler arasında yayılmaya başlayınca, Kureyş müşrikleri Ebu Talib'e giderek "Onu çağır, ona bazı tekliflerimiz olacak" dediler ve çağırttılar.

Ebu Talib Hz. Peygambere "Kavmin sana insaflı davranarak bazı teklifte bulunacak, onları dinle!" dedi.

Peygamberimiz (s.a.v.) "Söylesinler dinliyorum" dedi.

---

(214) Kur'an-ı Kerim, 16, 36

(215) Kur'an-ı Kerim, 51,56

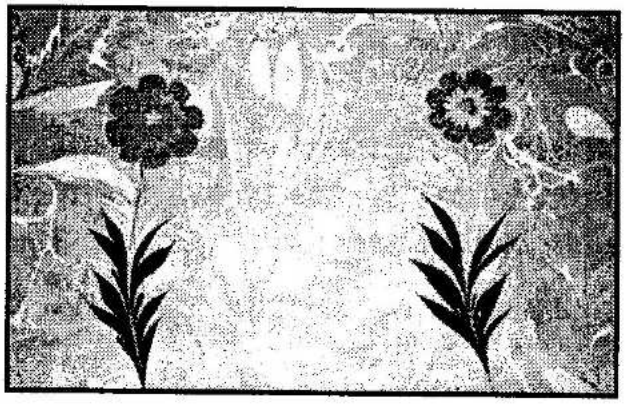
Ahnes b. Şerik söze başlayıp: "Sen bizi ve ilahlarımızı yermeyi bırak: Biz de seni ve ilahını bırakalım!" dedi. Ayrıca isterse başlarına kral olmasını, servet vermeyi, Mekke'nin en güzel kızlarını ve daha nice dünya nimetlerini de teklif ettiler ise de, Peygamberimiz (s.a.v): "Ey Amca! Ben, onları öyle bir kelimeye davet ediyorum ki; onunla Cennete gireceklerine kefilim" buyurdu. Ebu Cehil:

"Ne kadar sevindirici bir kelime imiş o! Haydi söyle onu bakalım?" dedi. Peygamberimiz:

"Ne dersiniz, size öyle bir kelime vereyim ki, siz o kelimeyi söylediğinizde onunla Araplara hakim olasınız, Arap olmayanlar da size karşı yumuşasın, uysallaşsın" buyurdu. Ebu Cehil:

"O kelime ne ise, biz onu on kat katlayarak söyleyelim!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.): "Lâ ilâhe illâllah" deyiniz.

Allah'tan başka ilah bulunmadığına ve benim de Rasulüllah olduğuma şehadet getiriniz" buyurunca, müşrikler öfkelendiler, ürktüler ve kalkıp gittiler. Çünkü, Kelime-i Tevhid, İslamiyet sarayının ilk ana giriş kapısıdır. Kelime-i Tevhid ile kalb putlardan temizlenir, İslama temiz bir zemin hazırlanmış olur.

AHİRETE İMAN

Ahiret Günü: Bir tarife göre: Hz. İsrâfil tarafından üfürülen "Sûr" ile birlikte tüm canlılar düşer ve ölür. Bu zamandan başlayarak insanların tekrar dirilmesi ve Cennetliklerin Cennet'e Cehennemliklerin Cehenneme girmesine kadar geçen zamana "Ahiret günü" denir.

Bir başka tarife göre: İnsanların hesaba çekilmek üzere tekrar diriltilmelerinden başlayarak sonsuza kadar devam edecek zamana âhiret denir. Ahiretin daha başka isimleri de varsa da, en meşhuru "Kıyamet günü"dür.

Ahiret gününe inanmak imanın bir şartıdır. Kur'ân'da bu konuda yüzlerce âyet vardır. Ahireti inkar eden bir insan müslüman değildir.

Ahirete İnanmanın Günlük Hayatımıza Etkileri ve Faydaları

Ahiret; Dünyada yapılanların hesabının verileceği ve karşılığının görüleceği gün demektir. İnsanın kalbinde bu inanç kuvvetli olduğu zaman hareketleri dürüst ve düşünceli olur.

Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyâmet gününde insan şu soruların cevabını vermedikçe bir adım atamaz.**

1- Ömrünü nerede tükettiğinden sorulmadan.

2- Bildiği ve öğrendiği ile neler yaptığından sorulmadan,

3- Malını nereden kazanıp, nereye harcadığından sorulmadan,

4- Vücûdunu hangi yollarda (iyi veya fena yollarda) yıprattığından soruluncaya kadar hiçbir yere gidemez." (216).

Böylece her kişi yaptığı her hareketin hesabını vereceğini unutmaz. İnsan sorumluluğu kalbinde hissederse hareketlerini ona göre ayarlamaz mı?

Dünya hayatı geçicidir. Ahiret hayatı devamlıdır. (217). Devamlı olan

---

(216) Tirmizi, Sıfatü'l Kıyame, Bab:1 Hadis:2417

(217) Kur'an-ı Kerim, En-am:32

hayat için çalışmak ve hazırlanmak lazımdır. Bir ayette şöyle buyurulmuştur: **"Ey iman edenler, Allah'dan korkun. Herkes yarın (ki kıyâmet) için neler gönderdiğine baksın."** (218).

Ahirete inanan, kendini daha kolay teselli eder. Dünyada aradığını bulamayan, ömrü boyunca hastalık çeken bir insan, sabrederse Allah Teâlâ'nın Ahirette kendine daha çok nimetler vereceğini bilir. Haksızlığa uğrayan va hakkını alamayan insan, hakkının yarın Allah tarafından alınarak kendine verileceğine inanır. Daha fazla üzülmez. Halbuki Ahirete inanmayan insan kendine böyle bir tesellî yolu bulamaz.

Ahirete inanan, başkasının canına, malına ve namusuna göz dikemez. Her işinde, doğruluktan ayrılmaz, zengin olmak isterse meşrû yolları arar, hileye, aldatmaya sapmaz, kul hakkına riâyet eder, haksızlık yapmaz. Hatta karşılığını Ahirette almak üzere dünyada pek çok iyilikler yapma yolunu tutar.

Böyle insanların meydana gatirdiği toplum, elbette daha insanca bir hayat yaşar. Birbirine iyi duygularla bağlı olan, iyilik yolunda yardımlaşan bir toplum meydana gelir. Zaten, Allah Teâlâ bütün mü'minleri kardeş yapmış, kardeş gibi geçinmelerini emretmiştir.

Ahirete inanmanın ehemmiyetini anlamak, güç bir şey değildir. Bir sınıf insanlar düşününüz ki, onlar bu inançtan tamamen mahrûm bulunsunlar! Bu iman onların kalbine bulaşmamış olsun! Göreceksiniz ki, yalan, hile, münafıklık, zulüm, haksızlık cana ve nâmusa tecâvüz gibi ne kadar kötü huylar varsa hepsi onlarda mevcud! İnsanı hayrette bırakacak bütün fenalıklar onlardan fışkırmakta...

Öyle ya, ilim ve irfan yoksulu, cehâletin verdiği körlükle, inanç bozukluğu ile inlemekte olan kimselerden başka ne beklenir ?

Kabir Hayatı:

İnsanın ölmesinden başlayarak tekrar dirilmesine kadar geçen zamanına kabir hayatı denir. İnsan kabre konulduktan sonra iki melek gelir kendisine: "Rabbin kim, Peygamberin kim, dinin ne?" sorularını sorarlar. Bunlara kabir suâli denir. Ancak bu sualler, her türlü ölü için sorulur. Cesedi çeşitli sebeplerden yok olmuş veya yanıp kül olmuş kimselere dahi sorulur.

---

(218) Kur'an-ı Kerim, Haşr:18

Deliler ve çocuk yaşta ölenler için suâl yoktur. Çünkü deliler ve çocuklar sorumlu değildir. Bir de peygamberlere suâl sorulmaz. Çünkü insanlara bunları öğretenler Peygamberlerdir.

Kabir hayatı, Ahiret hayatının başlangıcı demektir. Cennet'e gidecek kimse daha kabirde iken Cennet hayatının tadını, Cehennem'e gidecek olan da Cehennem azabının acısını az-çok tatmaya başlar.

Kabir hayatının dünya hayatı ile ölçülmemesi lazımdır. Ölü nasıl kabrinde kalır, nasıl sorulara cevap verilir, nasıl Cennet'in tadını tadar, nasıl Cehennem azabını hisseder sorularını biz cevaplandıramayız. Bunları biz, Peygamberimizin hadislerinden öğreniyoruz.

Sözlü İmtihan Dairesinin Kapısı: KABİR

Okullarda, sözlü yapılan odanın önündeki öğrencilerin durumunu bilirsiniz. Renkleri uçmuş, beti benzi sararmış öğrenciler... Her öğrencinin elinde kitap. El ayak, göz kulak, akıl, hafıza, dil dudak... Hepsi bir araya gelmiş, dikkatler bir noktaya toplanmış. Her öğrenci, biraz sonra sıra kendisine geleceğini düşünmekte ve sorulacak sorulara cevap vermeye hazırlanmakta...

İşte biz tıpkı bu öğrenciler gibiyiz. Sözlü dairesi ahiret. O dairenin kapısı da kabir.

Dünyaya gelen herkes, -ister kulübede, ister gökdelende yaşasın; ister eşeğe, ister uçağa binsin, hangi makam ve mevkide olursa olsun- şu an herkes kabir kapısının önünde bulunmaktadır.

Hergün yüzbinlerce insan, kabir kapısından ahirete alınıyor. Kimin ne zaman çağrılacağı da belli değil. Biraz sonra sen de çağrılabilirsin. Kendini hazır görebiliyor musun?

Rabbin kimdir? Dünyada iken kime tapıyordun, kimin arkasından gidiyordun? Âhir zaman peygamberini tanıyor musun? İnsanlığın son dini olan İslamiyetten haberin var mı? Hangi rejimin kara sevdalısı idin? İslamın mı, yoksa beşerî sistemlerin (Laikliğin, Demokrasinin, Sosyalizmin, Komünizmin, Milliyetçiliğin...) mi? dedikleri zaman doğru cevap verebilecek misin? Rabbim Allah (c.c.), Peygamberim Hz. Muhammed (s.a.v.), dinim İslam. Ben İslamın kara sevdalısı idim, diyebilecek misin?

Böyle diyebilene ebedî saadet, ebedî Cennet lutfedilecek, diyemiyen de Cehenneme gönderilecektir. Ey nefsim! Bu hüsrana, bu azâba dayanabilecek misin? Dayanabilecek misin ki günahlara aldırmıyorsun? Da-

yanabilecek misin ki Allah'ın azametine layık bir ibadetten, şükürden geri kalıyorsun?

Fen Liseleri, kolejler, üniversite ve diğer imtihanları kazanıp, dünyevî istikbalini garantiye almak için gece uykusunu yitirenler olduğunu duyuyoruz. Ebedî bir istikbali kaybederim korkusuyla niçin uykularımız kaçmıyor?

Ey rahat yataklarıda yatan insan! Biraz sonra kabirde yalnız başına kara toprağın üzerinde yatacaksın. Niçin hareketin yok? Niçin heyecanın yok? Niçin ibadetin, hayır ve hasenatın yok? Allah'ın dinine karşı niçin gayretin yok? Niçin?

Kabrin öbür tarafını gören, mes'elenin vahamet ve ciddiyetini bilen şanlı Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimiz buyurmuşlar ki: "Cennet ve Cehennem bana gösterildi. O günkü gibi hayır da görmedim, şer de görmedim. Şayed siz, benim bildiklerimi bilseydiniz az güler, çok ağlardınız".

Efendimizin bu sözlerini dinleyen ashab, üzüntülerinden ağlayarak başlarını örttüler, yüzlerini kapattılar. Halbuki günümüz insanı hep gülüyor, hiç ağlamıyor. Kabrin öbür tarafına dair hiçbir endişesi yok.

Televizyon kanalları ve boyalı basın gaflet, dalalet ve hiyanet içerisinde. Ahiretten ne ses, ne nefes, ne de bir bahis. Bir kelime dahi konuşmuyorlar. Sahtekar aşk, riyakar ve sahtekar sevgili, şehevî duygular üzerine kurulu bir hayat... İşte televizyonun ve boyalı basının bütün konusu, bütün sermayesi bundan ibaret. Ne düşünüyorlar, ne de düşündürüyorlar. Hep oynuyorlar, gülüyorlar, eğlenip tepiniyorlar. Sanki ölümü öldürmüşler, sanki kabir kapısını kapatmışlar, sanki insanlığın acizliğine, fakirliğine çare bulmuşlar...

Hey zavallılar, kaçmakta olduğunuz ölüm yanınızda, yakınınızda. Kefenleriniz de pazarda satılmakta... Kur'an kulaklarınızı yırtarcasına bağırıyor ve diyor ki: **"Nerede olursanız olun, ölüm size ulaşacaktır; muhkem kalelerde, (gökdelenlerde) olsanız dahi".** (219).

Kıyamet Günü ve Alametleri

Kıyâmet önce geçtiği gibi dünya hayatanın sonu demektir. Dört büyük melekten İsrâfil'in "Sûr" adı verilen bir boru üflemesiyle dünya hayatı

---

(219) Kur'an-ı Kerim, Nisa:78

sona erecek ve âhiret (kıyâmet) başlayacaktır. Ancak kıyâmetin kopmasından önce görülecek olan büyük ve küçük alâmetler vardır. Büyük alâmetler on tanedir.

1- Duman: Kıyâmetin kopmasından evvel bütün dünyayı bir duman kaplıyacaktır. Mü'minler nezleye tutulmuş gibi, kafirler sarhoş gibi olacaktır.

2- Deccal: Tek gözlü kısa boylu, bacaklarının arası açık bir mel'ûndur. Kendisinin (haşa) Allah olduğunu iddia edecek ve olağah üstü şeyler gösterecek, ayak takımından bir çok kişi peşine düşecektir. Sonunda Hz. İsa'nın duâsıyla mü'minler şerrinden kurtulacaktır. Deccâl dünyayı dolaşacak fakat Mekke ve Medîne'ye giremeyecektir.

3- Dabbetü'l-Arz: Yerden çıkacak ve insanlara karşı konuşacak, hareket halinde olarak "Allah'ın âyetlerine inandığını" söyleyecektir.

4- Güneşin Battığı Taraftan Doğması: Batıdan doğan güneşin, öğleye veya ikindiye kadar yükseldikten sonra, tekrar yine batıdan batmasıdır. Bununla birlikte o güne kadar iman etmemiş olanların imanları kabul edilmez. Çünkü tövbe kapısı kapanır. Mü'minler, yine imanlarına, amellerine, ibâdetlerine devam ederler.

5- Hz. İsa'nın İnişi: Bu inişinde Hz. İsa yeni bir din getirmeyecek, peygamberimizin dini ile amel edecektir.

6- Ye'cüc ve Me'cüc: İsimli bir milletin ortaya çıkması ve dünyayı fitne ve fesat ile doldurmasıdır. Son derece kalabalık ve şerli, belalı kimseler olan Ye'cuc ve Me'cuc milleti, yine Hz. İsâ'nın duâsı ile mahfolacaktır.

7, 8, 9- Doğuda, Batıda ve Arap Yarımadasında Büyük Birer Çöküntünün Meydana Gelmesi:

10- Yemenden Bir Ateşin Çıkarak İnsanları Sürüp Götürmesidir: Peygamberimizin kıyâmetten önce meydana geleceğini söyledi on âlâmet bunlardır. (220).

Bu arada insanlar arasında da şer ve fesat alabildiğine tırmanır. Ölen ne için öldüğünü öldüren de ne için öldürdüğünü bilmeyecek kadar öldürme olayları çoğalır. Bir şehirde emniyet edilebilecek, güvenilebilecek bir kişi bile kalmaz. Allah Teâlâ tarafından, oldukça hafif şekilde estirilen bir rüzğar ile, kalbinde zerre kadar imanı bulunanlar ölür daha sonra kı-

(220) Müslim, Fiten. Bab:13 Hadis:39

yâmet, şerli insanların başına kopar. Emir bekleyen İsrâfil'e Sûr'a üfürmesi emri verilir. Üfürür ve bütün canlılar o anda düşüp ölürler.

Ahirette Verilecek Mükâfat ve Cezâ:

Ahiret, dünyada yapılan iyiliklere mükâfat, fenâlıklara ceza veriecek olan bir gündür. Haklı haksızdan kesin olarak ayırd edilecek, kimsenin yaptığı iyilik mükâfatsız, fenâlıkta cezasız kalmıyacaktır. Bir ayetin manâsı şöyledir: **"Biz kıyâmet gününe mahsus olan adâlet terazilerini koyacağız. Artık hiç bir kimse, hiç bir şekilde haksızlığa uğratılmayacaktır. O şey hardal tanesi kadar (küçük) bile olsa onu getirir (hesabını) yaparız. Hesapçılar olarak da biz yeteriz."** (221).

Her iyilik bire on olarak değerlendirilecektir. Fenâlığın karşılığı ise, bire birdir.

Cennet ve Cehennem

Cennet, mükâfat yeridir. Mü'minler için hazırlanmıştır. Bir âyette; **"Sizin için orada, canınızın istediği her şey, arzu ettiğiniz nîmet mevcuttur"** buyurulmuştur. (222). Cennet'e girdikten sonra bir daha çıkma yoktur. Mü'minler Allah Teâlâ'yı Cennet'te göreceklerdir.

Cehennem, Allah Teâlâ'ya isyân etmenin karşı gelmenin cezasının çekileceği yerdir. Oraya kâfir ve münâfık olarak ölenlerle, günahı sevabından çok olan ve şefaâte (223) lâyık görülmeyen mü'minler girecekler-dir. Ancak mü'minlerden girenler belli bir zaman ceza çektikten sonra çıkar, kâfirler ve münâfıklar, müşrikler devamlı olarak kalır.

Cehennem'deki azab (ceza) da bizim dünya da anlatabileceğimiz gibi değildir. Son derece acı vericidir. Azab eksilmeyecektir. Hattâ gittikçe artacağını anlatan âyet vardır. Ayrıca orada yananların derileri yanmanın acısını duyabilmeleri için yandıkça yenisiyle değiştirilecektir. (224).

---

(221) Kur'an-ı Kerim, Enbiya: 47

(222) Kur'an-ı Kerim, Fussilet:31

(223) **ŞEFAAT:** Arka çıkmak, yardımcı olmak manasındadır. Ahirette, Allah Tealanın yanında değeri olan bir insanını daha aşağı durumda olan bir başkasına sahip çıkarak, onu daha yüksek bir dereceye çıkarmasıdır. Şefaat yapacak olanlar, başta bizim Peygamberimiz olmak üzere diğer Peygamberler, alimler, şehitler ve Allah Tealanın sevgili kullarıdır. Şefaat aslında Allah Tealaya ait olduğundan O'nun müsaade etmediği kimseye şefaat edilemez.

(224) Kur'an-ı Kerim, Nisa:56

AHİRETE AİT DİĞER BİLGİLER

Mahşer:

İsrafil'in Sûr'a üfürmesiyle bütün insanlar, canlılar düşüp ölürler. Allah Teâlâ'dan başka hiç bir canlı varlık kalmaz bir zaman böyle kalırlar. Daha sonra Allah Teâlâ İsrafil'i diriltir. İsrafil tekrar Sûr'a üfürür ve insanlar derhal dirilir ve hesaba çekilmek üzere mahşer meydanına toplanırlar.

Amel Defteri ve Şefâat:

Mahşer yerinde insanlara defterleri (meleklerin dünyada iken yazıp hazırladıkları defterleri) dağıtılır. Cennetlik olanlara sağ taraftan, Cehennem'lik olanlara sol taraftan verilir. Kıyâmet günü, pek uzun bir zaman bekleyen ve büyük bir sıkıntıda olan halkın hesabının başlaması için Peygamberimiz Allah'a yalvaracak ve şefaati kabul edilecek hesap başlayacaktır. Peygamberimizin bu şefâatine "Şefâati Uzmâ" (en büyük şefâat) denilir.

Hesab: Allah Teâlâ bütün insanları aynı anda hesaba çekecektir. Ama her insan sadece kendinin hesabının yapıldığını zanneder. Bu hesabda peygamberimizin anlattığı gibi:

1- Ömrünü ne yolda tükettiği,

2- Bildiği ile neler yaptığı,

3- Malını nereden kazanıp nereye harcadığı (helâl mi, haram mı?)

4- Vücûdunu hangi yollarda (Allah'ın rızasına uygun olan, yahut olmayan yollarda) yıprattığı sorulacak, mutlaka cevabı alınacaktır.

Mizan: İnsanın yaptığı iyi veya fenâ amellerin tartılmasıdır. Herkez kendi ameli tartılırken mizanın (ölçü ve tartıyı yapan aletin) başında bulunacaktır. Hiçbir kimseye, hiçbir şekilde zulmedilmeyecektir. Yani, yaptığı her iyi ve kötü şey mutlaka bu tartıya girecektir. Ancak her iyilik on defa yapılmış gibi, her fenâlık da bir defa yapılmış gibi kabul edilecektir. Bu tartıda yanlış bir değerlendirmenin yapılması hiç mümkün değildir.

Sırat: Herkesin geçmesi gereken bir yol, bir köprüdür. Cehennem'in üzerine kurulacak olan bu köprüden mü'minler geçerek Cennet'e kavuşacak, müşrik, kâfir, münâfık olanlar da Cehennem'e yuvarlanacaktır. Geçiş kolaylığı veya zorlugu, dünyadaki Allah'a kulluk derecesine göre olacaktır. Yıldırım gibi gecenlerin yanında düşe kalka sürüne sürüne geçenler de bulunacaktır.

Havz: Her peygamberin bir havuzu vardır. Buradan kendi ümmetinin lâyık olanlarına son derece tatlı ve berrak bir içki (içilecek şey) ikram edecektir. Bundan içenler bir daha ebediyen susuzluk çekmiyeceklerdir. Daha sonra Cennet'te içilecek olanlar susuzluğu gidermek için değil, zevkini tatmak içindir.

KISACA:

a) Cennet, Cehennem haktır ve yaratılmışlardır.

b) Kabir azabı ve kabir rahatlığı haktır.

c) Kabirde, Münker-Nekir'in suâli haktır.

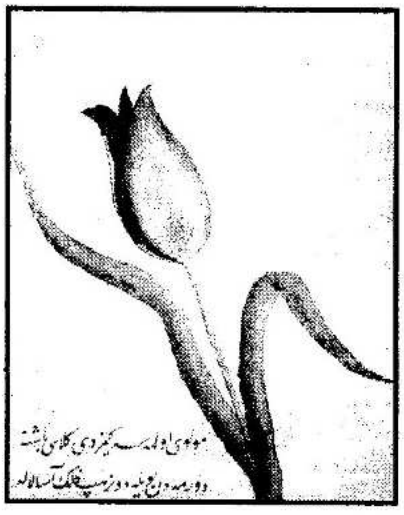
d) Kıyâmette ölülerin dirilişi-hesabı haktır.

e) Amellerin tartılması haktır.

f) Herkezin amel defterinin olması haktır.

g) Sırat köprüsü, havz, mü'minlerin Cennette, kâfirlerin ebedî Cehennemde olması haktır.

İBADET İÇİN GELDİK,
HESAP İÇİN DÖNECEĞİZ,
DÜNYADA MİSAFİRİZ,
DİRİLMEK İÇİN ÖLECEĞİZ...

KADERE VE KAZAYA İMAN

Kaderin tarifi: Allah'ü Teâlâ hazretlerinin, ezelden ebede kadar olacak şeylerin zaman ve mekânını, evsâfını, elhasıl ne şekil ve ne zamanda olacaklarsa onların hepsini ezelde, - daha onlar meydanda yok iken- bilip, o sûretle tesbit, tahdit ve takdir buyurmuş olmasına "Kader" denir ki, Allah'ın (c.c.) ilim sıfatına râcidir.

Her şey Allah'ın (c.c.) ezelde taktir ettiği gibi olma mecburiyetendedir. Meselâ, su hangi derecesinde kaynayacaktır, hangi dereceye inince donacaktır, madenler ne derece ısıtılınca eriyecek, hangi derecede ne kadar uzayacak, madenlerin herbirinin özgül ağırlığı ne kadar olacak ... v.s. bunlar hep Allah'ın takdiri ile tesbit edilmiştir. Hiçbiri gelişi güzel bir tesâdüfe bırakılmamıştır.

Kaza'nın Tarifi: Allah (c.c.) Ezelde irâde ve takdir buyurmuş olduğu şeylerin zamanı gelince herbirisinin ezeldeki takdire uygun olarak meydana gelmesidir. Takdir eden Allah (c.c.)'dir. Takdire uygun olarak herşeyi meydana getiren de Allah Teâlâdır. Bu sebeb ile kader ile kazâ arasında tam bir uygunluk bulunur. Kader bir plân, kazâ ise o plâna uygun olarak yapılan iş denilebilir.

Kul, İradesini Hangi Tarafa Sarfederse, Allah Onu Yaratır.

Her şeyi takdir edip yaratan Allahü Teâlâdır. Fakat çalışıp kazanan, işi yapan kulun kendisidir. İyi veyahud kötü, iki cihetten birini beğenerek seçip almak kula âit bir iştir. Kul irâde ve ihtiyarını hangi cihete sarfeder, hangi tarafı tercih ederse, Allahü Teâlâ da onu uygun bir şekilde yaratır. Meselâ, Allahü Teâla herkesin rızkının takdir buyurmuştur. Fakat mukadder olan rızkını arayıp bulmak Allah'ın kendisine vermiş olduğu irade ve ihtiyar (seçme) ile herhangi mümkün olan bir şeyi yapıp yapmamakta insan hür ve serbesttir. Bunun içindir ki, her insanın işlediği şeyden sorulur. Hayır işlemiş ise mükâfatını, kötü bir şey yapmış ise cezâsını görür.

İnsanların Yaptığı İşler Ve Bundan Sorumlulukları:

İnsanların işleri iki kısma ayrılır:

a) İnsan İrâdesi İle İlgili Olmayan İşler:

Dünya ya gelmemiz, ne zaman öleceğimiz, kadın veya erkek olma-

mız... Böyle konularda bizim irademizin bir tesiri yoktur. Bunlardan sorumlu da değiliz. Neden siyahsın, neden görüyorsun... v.s. konulardan sorumlu değiliz.

b) İnsan İradesi İle İlgili Olan İşler:

Allah Teâlâ bizim irademizle ilgili olan kaderi, bizim irademize bağlı olarak yürütür. Bu Allah Teâlâ'nın bizi sorumlu tutarken, bir işi zorla yaptırıp sonra da "neden yaptın?" diye cezâ verme durumunda olmaması içindir. Bu sebeble bizi irademizde ve dilediğimizi yapmakta serbest bırakmıştır ki sorumlu olalım.

Allah Teâla insanın isteği ne ise onu yaratır. Önünde, birinde acı, birinde tatlı su bulunan bir kimse, iki bardaktan hangisini isterse, Allah (c.c.) insanın elini ona uzatma kurdeti verir. Tatlı su almak isteyenin eli, zorla acı suya götürülmez. Camiye gitmek isteyen zorla meyhaneye sürüklenmez.

Dünyada buğday almak isteyen, arpa ekerse buğday alamaz. Ahirette iyi neticeler almak isteyen de Allah'ın gösterdiği yollardan gitmezse eli boşa çıkar.

Dinde Sorumluluk İnsanın İradesine ve İsteğine Bağlı Olan Konularda Olur

İrademizle yaptığımız işlerimizde istemek bize, o kuvvet ve kudreti bizde yaratmak Allah'a aiddir. Biz Allah'ın verdiği güç ve kuvveti, iyi yönde kullanırız, fenâ yönde de kullanabiliriz. Meselâ bir şöfor, motordan gelen güç ile otobüsü sağa, sola çevirebilir, düz ve doğru bir şekilde de götürebilir. İstediği zaman frene basıp durdurabilir. Bir kaza yaptığı zaman şöfora neden otobüsün motorundan güç geliyordu denmez. Fakat neden hızlı gittin, neden sağa-sola çevirdin, neden durmadın? denilir.

Kader ve Kazayı Bahane Edip Tembellik Etmek

Allah (c.c.) ilerde olacak her şeyi bilir. Bizim ne zaman doğacağımızı, kendi irademizle neler yapacağımızı ve ne zaman öleceğimizi, sonunda da Cennet'e veya Cehennem'e gideceğimizi bilir. Böyle olunca insanın, ben ne yapsam kaderim değişmeyecektir. Başıma yazılan ne ise o gelir diyerek kaderi bahane edip çalışmayı terk etmesi doğru değildir.

Biz hakkımızda kaderin ne olduğunu bilmiyoruz. Hayatımızı, bilmediğimiz bir sonuca bağlayıp kendimizi kuru bir yaprak gibi olayların akışına bırakamayız. Bırakırsak bizim diğer varlıklardan farkımız kalmaz.

Allah Teâlâ ve Peygamberimiz bize daima çalışmayı, bir kısım işleri yapmamızı, bir kısmını da yapmamamızı emretmiştir. Eğer bizim çalışmamızın faydası olmasa o zaman "Sizin çalışmanızın faydası yoktur" derlerdi. Böyle denmemiş, ayrıca Peygamberimiz ve diğer büyükler devamlı olarak çalışmış, gayret göstermişlerdir.

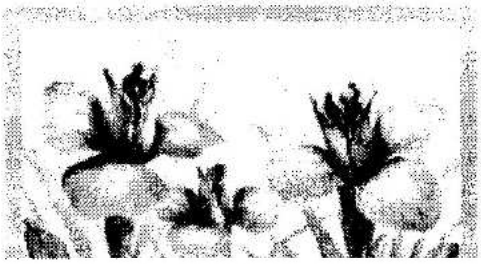
Allah Teâlânın her şeyi bilmesi başka, bizim kendi irademizle, isteğimizle bir işi yapmamız daha başkadır. Biz başka türlü yapacak olsak Allah Teâlâ da öyle bilirdi. Allah Teâlâ, bizim kendi isteğimizle neler yapacağımızı bilmese o zaman Allah olmazdı. Allah Teâlâ'nın bir şeyi bilmemesi olur mu? Bilmeyen cahil olan, Allah olur mu?

Tevekkül Ne Demektir?

Tevekkül: Vekil yapmak, emniyet edip güvenmek demektir.

Dinde tevekkül: Maksata erişmek içim lâzım gelen maddî ve manevî sebeblerin hepsine yapıştıktan ve başka hiçbir şey kalmadıktan sonda Allah'a itimak etmek ve ondan ötesini Allah'a bırakmak demektir. Meselâ; çiftçinin tarlayı güzelce sürüp tohumu saçtıktan ve gerekirse suladıktan sonda tohumu bitirmesi için Allah'a güvenmesi gibi. Bunları yapmadan kader ne ise, o olur diye tevekkül etmek olmaz. Yüzmeyi bilmeyen bir insanın Allah'a güvenerek kendini denize atması hiç bir zaman tevekkül sayılmaz.

Hz. Peygamber (s.a.v.), daha hayatta olan on kişiye Cennet'lik olduklarını haber verdiği halde, yine de kendilerine düşen her görevi, her dinî ibâdeti en güzel şekilde yapmışlardır.

HAYIR ve ŞERR

Hayır: Sonuç bakımından insana faydalı olan şeydir.

Şerr: İnsana zararlı olan şeydir. Allah'tan (c.c.) başka yaratıcı olmadığına göre hayrı yaratan da, şerri yaratan da O'dur. Kur'ân-ı Kerîm'de: "Allah her şeyi yaratandır" buyurulmuştur. Dinizimde hayır olanlar emredilmiş, şerr olanlar ise yasaklanmıştır.

Şerrin Yaratılmasındaki Hikmet:

Biz kendimize faydalı olduğu için hayrın yaratılması konusunu pek düşünmeyiz. Ancak şerrin yaratılmasında ne gibi bir hikmet bulunduğu akla gelir. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

a) Bizim şer, fena gördüğümüz şeyleri yaratmasında da bizim bilmediğimiz Cenabı Hakk'ın bir hikmeti vardır. Bazı insanlar hakkında zararlı ve fena görülen birşey, başkalarına ve umûma nisbetle faydalı olabilir. Öyle ise, şer ve fena gördüğümüz birtakım şeyleri Allah'ın (c.c.) yaratması kötü değildir. Şerrin Allah (c.c.) tarafından yaratılması onun hakk ve doğru olmasını gerektirmez.

b) Şer, hayrın kıymetini bizmemize yardım eder. Hastalık gelmeyince sıhhatin kıymeti bilinmez.

Hayır ve Şer Karşısındaki Durumumuz:

1- Bir hayır geldiği zaman şükretmek ve o hayrı yerli yerinde kullanmak, iyi bir şekilde değerlendirmek, şer gelince sabretmek ve kurtulmağa çalışmak.

2- Dini bakımdan hayrın ve şerrin neler olduğunu iyice öğrenmek ve başkalarını hayra davet etmek, şerden sakındırmak.

3- Hayır olanı yapmak, şer olanı yapmamak. Şerri hayır ile karşılamak. Yani fenalık yapana iyilikle karşılık vermek.

Rızık Meselesi: Her canlının yaşayabilmesi için lazım gelen rızkını takdir buyuran da Allah'ü Teâlâdır. "Rezzâkı Alem" yalnız O'dur. Ancak rızkını arayıp bulmak insana aittir.

Her insanın rızkı, ölmeden kendine ulaşacaktır. İnsan kendine gelecek olan bu rızkın helâl ve haram yönlerden gelmesine tesir eder. Yani,

doğru dürüst davranır biraz geç de olsa helal yoldan kazanır. Yahut hileli yol ile biraz daha kazanır. Ama kazandığının hesabını Cenabı Hakk'a mutlaka verecektir.

Ecel Meselesi:

Ecel: İnsanın hayat müddeti için tayin edilmiş olan zamandır. Başka bir tabirle: Ölüm için muayyen ve mukadder olan vakit demektir.

Her şeyi yaratan ve hepsinin rızkını veren yalnız Allah (c.c.) olduğu gibi, onları yok edip öldüren de O'dur. Diriltmek ve öldürmek O'nun işidir. Herkesin ne kadar yaşayacağı, ne zaman öleceği Allah (c.c.) tarafından tesbit ve tayin edilmiştir. Eceli gelen mutlaka ölar. "Her canlı ölümü tadacaktır" (225) manasındaki ayet, Allah Teâlâdan başka her canlının öleceğini bildirir.

Kimse ne zaman öleceğini bilmez. Ecel geldikten sonra genç-koca, sağlam-hasta ne durumda olursa olsun herkes Allah'ın takdiri ile ölür. **"Onların ecelleri geldiği zaman ne bir saat geciktirilir, ne de bir saat öne alınır"** (226) ayeti ecelin değişmeyeceğini bildirir

Müslüman ölümden korkmaz. Ancak Allah Teâlâ'nın huzurûna fena bir hayat yaşamış olarak varmaktan, ona karşı gelerek kararmış bir yüzle, günah yüküyle varmaktan korkar. Uzun bir ömür Allah'a iman ile, ibâdet ile süslenmiş ise değerlidir. Ona karşı gelerek, emirlerini tutmayarak geçen bir ömür, ne kadar uzun olursa olsun, pişmanlıkla sonuçlanacaktır. Bu sebeble ölmeden evvel hayatın değerini bilmeli, iyi yollarda, güzel hareketlerle değerlendirmelidir.

İNANÇLARINA GÖRE İNSANLAR, ŞU DÖRT GRUBA AYRILIRLAR

1- Mü'min, 2- Kâfir, 3- Münafık, 4- Müşrik.

1- Mü'min: İnanan demektir. Allah'a ve Rasûlüne inanan, Rasûlullah'ın haber verdiği herşeyin doğru ve gerçek olduğunu kalbiyle tasdik eden ve bu inancını diliyle de açıklayan insandır.

Mü'min; Akidesini korkmadan açıklar, ibâdetlerini çekinmeden edâ eder. İslâmî yaşayışını tereddüdsüz devam ettirir.

---

(225) Kur'an-ı Kerim, Enbiya:35

(226) Kur'an-ı Kerim, Yunus 49

Mü'min kalbinde iman dururken Allah'tan başkasından izzet dilemez. Kafirleri dost edinemez. Düşmandan yardım istemez. İşte bu şekilde Allah'a, dinine ve ayetlerine sahip sahip çıkıp onları muhafaza etmek imanın tâ kendisidir.

Mü'minin, Ahirette mü'minlere vadedilen mükafatları alabilmesi için imanlı olarak ölmesi şarttır. Ahirette hesaba çekilen insanlar, ölürken mü'min, kâfir, münafık ve müşrik oluşlarına göre değerlendirileceklerdir. Bu sebeble dünya'dan ayrılış zamanı çok mühimdir. Kur'ân'da da "Ancak mü'min kemseler olarak ölünüz (son nefesinize kadar imanda devam ediniz)" buyurulmuştur. (227). Amelsiz yaşayınında imanla ölmesi uzak bir ihtimaldir. Onun için imanlı ölebilmenin yolu müslümanca yaşamadan geçer.

Mü'min olduğu halde günahı sevabından çok olanlar, bir zaman Cehennem de yandıktan sonra Cennete girerler. Günahımız çok diye, ameli terketmek doğru olmaz. Allah'tan ümit kesilmez. Bir iyiliğimiz ve amelimize karşı, diğer günahlarımızı da affedebilir. Allah'ın Rahmeti geniştir.

2- Kâfir: İnkar eden demektir. Rasûlüllah (s.a.v.) Efendimizin Allah'tan getirerek haber verdiği gerçekleri kabul etmeyen, inkar eden demektir. Dünya'dan kafir olarak ayrılan kimse, âhirette Cehenneme girecektir. Kafirler için Cehennemden çıkma yoktur. Onların Cehennemdeki durumunu şu ayet açıklamaktadır: "Onlar derileri (yana yana) piştikçe, azâbı iyice tatmaları için daha başka derilerle değiştiririz." (228).

Küfür ise dört çeşittir:

Birincisi: Küfri İnkârî'dir ki, kalb ve lisan ile inkardan ibârettir. Ebû Cehil'in küfrü gibi.

İkincisi: Küfri İnâdî'dir ki, kalb ile bilir de lisaniyle söylemezler. İblis (şeytan) ve Yahûdiler gibi,

Üçüncüsü: Utanmaktan ibaret olan küfürdür ki, kalb ile bilir fakat kavminden utandığından bir türlü söylemez. Ebû Talip gibi. Bazıları buna Küfrı İnadî'dir demişlerdir.

Dördüncüsü: Küfri Nifâki'dir ki, dilleriyle Kelime-i Şehâdet söylerler,

---

(227) Kur'an-ı Kerim, Al-i İmran:102

(228) Kur'an-ı Kerim, Nisa:56

lâkin kalbleriyle tasdik etmezler. İbni Selül'ün küfrü gibi. En kötü, en fenâ küfür de bu küfürdür.

3- Münafık: İki yüzlü davranan demektir. Aslında iman etmediği halde iman etmiş gibi davranan, müslümanların yanında müslümanmış gibi göründüğü halde kalbinde küfür ve inkar bulunan kimsedir. Münafıklar, müzebzeb, sallantı, kararsız, istikrarsız, şahsiyetsiz insanlardır.

Kafir, açıkça kafir olduğunu söylediği halde, münafık böyle değildir. Bu sebeble müslümanlar için münafıkdan daha tehlikeli bir düşman yoktur.

Münafıklar ahirette kimseyi kandırma inkânı bulamıyacak, kafirlerle birlikte Cehenneme gireceklerdir. Bir ayette şöyle buyuruluyor: **"Muhakkak ki münafıklar Cehennemin en aşağı -derin- çukurlarında olacaklardır. Onlar için bir yardımcı bulamıyacaksın."** (229).

Münafık olanın alâmeti üçtür: Konuştuğunda yalan söyler, vadettiğinde sözünde durmaz, emânet verildiğinde hıyânet eder.

4- Müşrik: Ortaklık kuran, ortak kabul eden demektir. Buradaki manası, Allah Teâlâ'nın birliğini kabul etmeyen, ondan başka varlıkları da ilâh olarak kabul eden demektir. Bir insanın işleyebileceği en büyük günah budur. Müşrik olarak ölürse, affedilmesi hiç mümkün değildir. Kur'ânı Kerimde de şöyle buyurulmuştur: "Allah kendine şirk koşulmasını, kendisinden başka bir varlığın ilâh -tanrı- olarak kabul edilmesini bağışlamaz. Bunun haricinde olan günâhları dilediği kimse için bağışlar." (230).

İSLAM VE ESASLARI

İslam Dini: Allah Teâlâ'nın insanlık için seçtiği ve razı olduğu tek dindir. Kur'ânı Kerimde "Allah'ın yanında gerçek ve değeri olan tek din sadece İslâm'dır" buyurulmuştur. (231) Bir başka din, Allah tarafından kabul edilmeyecektir. (232). Başka bir ayette de "Sizin için din olarak, İslâm dinine razı oldum" buyurulmuştur. (233).

---

(229) Kur'an-ı Kerim, Nisa:145

(230) Kur'an-ı Kerim, Nisa: 116

(231) Kur'an-ı Kerim, Al-i İmran: 19

(232) Kur'an-ı Kerim, Al-i İmran: 85

(233) Kur'an-ı Kerim, Maide: 3

İslâm Dini, Allah Teâlânın gönderdiği dinlerin en son ve en mükemmelidir.

a) İslâm'ın Tarifi: Kelime olarak teslim olmak, itâat etmek, bağlanmak, boyun eğmek, selâmette olmak gibi manâlara gelir.

Dinde İslâm: Hz. Muhammed (s.a.v.)'in teblîğ buyurduğu şeylerin hepsini kalb ile tasdik, dil ile ikrar edip, onları yaşamak ve hayatta uygulamaktan ibarettir.

b) İslâm'ın Esasları: Hz. Peygamber (s.a.v.); bir Hadîsi Şerif'lerinde İslâm'ın esaslarını topluca şöyle ifade etmişlerdir:

"Müslümanlık beş temel üzerine kurulmuştur. Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed (s.a.v.)'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet etmek, Namaz kılmaz, zekât vermek, Hac cetmek, Ramazan orucunu tutmak." (234).

Bu hadisten anlaşıldığı gibi İslâm'ın şartı beştir:

1- Kelime-i Şehâdet: İman bölümünde genişçe izâhı yapıldı.

2- Namaz Kılmak: Tafsilatlı şekilde namaz bölümünde açıklanacak.

3- Zekât Vermek: Tafsilatlı şekilde zekat bölümünde açıklanacak.

4- Hacca Gitmek: Tafsilatlı şekilde hacc bölümünde açıklanacak.

5- Ramazan Orucu Tutmak: Tafsilatlı şekilde oruç bölümünde açıklanacak.

---

(234) Tecrid-i Sarih Tercemesi, Kitabü'l İman: c:1 S:28

MÜ'MİNİ KÜFRE SOKAN SÖZLER VE HALLER

Şimdi biraz da mü'mini küfre sokan çirkin sözleri ve fiilleri bahsedelim de bunlardan ders alarak ağızlarımızı bu gibi fenâ olan sözlerden koruyalım. Çünkü küfre sokan bu sözler o kadar fenâ ki, evvelâ mü'mini dinden çıkarıyor. Sonra nikâhın bozulmasına sebeb oluyor. Haccı varsa o da iptal oluyor, yani yok oluyor. Bundan dolayı mü'minleri bu kötü akibetten kurtarmak için bu sözleri açıklamayı konunun önemine binâen uygun görüyoruz.

Cenâb-ı Hakk, cümlemizi bu küfrü gerektiren sözden, haktan uzaklaşmamaza sebeb olan ahlâksızlıklardan, çirkin ve fenâ olan büyük ve küçük günâhlardan muhafaza buyursun. Amin.

◆ Dini hafif görmeye ve alaya almaya sebeb olan herhangi bir sözü söyleyen veya işi işleyenin küfrüyle hükmolunur. Ve onun dinden çıkmasına sebeb olur. İster sahiden, ister şakadan olsun. Bu gibi haller, cemiyetlerde insanları güldürmek ve eğlendirmek için hususî tutulan kimselerde çokca görülür.

◆ Allahû Teâlâ'yı şânı ulûhiyetine lâyık olmayan (Meselâ: Allah baba, Allah dede gibi) sözlerle vasfetmek, anlatmak veyahut isimler ve sıfatlardan veya emir ve yasakladığı şeylerden birisiyle istihza (alay) etmek veya va'd ettiği Cennetiyle, veya azab ve Cehennemden birini inkâr ile veyahut Allah'a (c.c.) cehl, acz, noksan veya zulüm nisbeti ile veya mekân isnadiyle küfre girmiş olunur.

◆ Bir kimse, "eğer dün ben bunu yaptıysam kâfir olayım" derse ve yaptığını da biliyorsa kâfir olur. Zira burada küfre rıza vardır. Yapmadığı halde de "Allah biliyor ki yaptım" derse, bütün alimlere göre kâfirdir.

◆ Kehânette bulunanlar, çalınan malları bulurum, cinlerden haber veririm diyenler ve onları tastik edenler kâfirdir. Zira Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur. "Bir kimse kâhini getirir de söylediğini tastik ederse, Muhammed'e (s.a.v.) inene (Kur'ânı Kerim'e) küfretmiş olur." Gaybı Allah'tan başka ne insan, ne cin hiç kimse bilemez. Bu hususda Kur'ân-ı Kerîm'de açıkca şöyle buyurulmaktadır: "Bu suretle yere kapanıp yıktığı zaman besbelli oldu ki, eğer cinler gaybı bilmiş olsalardı öyle

horlayıcı bir azab içinde kalıp durmazlardı." (235).

◆ Çalınan şeyleri, defineleri, insanların ömrünü, kıtlığı, bolluğu, barışı, şavaşı v.s. gaybla ilgili bütün şeyleri haber veren kimseler kâhinlerdir. İslâm, kehâneti menetmiştir. Öğrenilmesi ve öğretilmesi haramdır. Dine zararlıdır. Kalbi hasta eder.

◆ Bir kimse, kendisine zulüm ve haksızlık edene, şüphe ederek: "Eğer kıyâmette Allah'ın adâleti varsa, senden hakkımı alırım" derse kafir olur.

◆ Allah (c.c.) bize, gökten bakıyor ve görüyor diye Allah'a mekan tahsis eden kimse kafir olur.

◆ Hasmına "sana Allah'ın hükmü ile düşmanlık ediyorum" diyene, "Allah'ın hükmü burada geçmez, senin gibi deyyusun olduğu yerde Allah'ın hükmünün ne işi vardır. Burada Allah'ın hükmü yoktur" diyen kafir olur.

◆ Allah herkes için adildir amma bana kötülük ve zulüm etti diyen kafir olur.

◆ Hz. Peygamber (s.a.v.)'e küfreden kimsenin katli vaciptir. Çünkü kul hakkı olduğundan ve kul hakkını Cenabı Hakk affetmediğinden Yüce Mevla kendisine küfredeni tövbe edince tövbesini kabul ettiği halde, peygambere söven derhal öldürülür. Ve tövbesi de kabul edilmez.

◆ Sihirbazın da tövbesi kabul edilmez ve derhal öldürülür. Kendiliğinden teslim olup tövbe ederse, tövbesi öyle kabul olur.

◆ Bir kimse, peygamberlerin bazılarına inanmaz, peygamberlerden birini ayıplar veya sünnetinden birini beğenmezse kafir olur.

◆ Ben Rasûlüm, ben peygamberim diyen kimse kâfirdir, ve ondan mucize istiyen de kafirdir. Çünkü Hz. Muhammed (s.a.v.) son peygamberdir.

◆ Bir kimse, Resûlüllah'ın (s.a.v.) sünnetini, hadisi şeriflerden birini hafife alır veya reddederse ve ben böylelerini çok işittim diye hafife alırsa kafir olur.

◆ Meleklerden birini ayıplar veya hafife alırsa veyahut da Azrail (a.s.)

---

(235) Kur'an-ı Kerim, Sebe:14

filanın canını yanlışlıkla aldı diyen kimse kafir olur. Ve meleklere söven kimse katledilir.

◆ Resûlüllah'ın (s.a.v.) "Benim kabrimle minberimin arası cennet bahçelerinden bir bahçedir" sözünü bir kimse alaya alarak, ben orada hasırla minberden başka bir şey görmüyorum derse kafir olur.

◆ Bir kimse cemaatten utanarak veya düşmanlardan kaçarak mecburen abdestsiz namaz kılacak olursa, kıyâm, kıraat ve rukuû şeklen yapar ve hiçbir şey okumaz.

◆ Her kim olursa olsun, kasten abdestsiz namaz kılsa mutlaka kafir olur. Ekseriyet insanları kandırmak için bazı menfaatperestlerin yaptıkları gibi.

◆ Bilerek, kıbleden başka tarafa veya necasetli elbise veya çamaşır ile dini hafife ve alaya almak için namaz kılmak küfre sokar.

◆ Kafirlerin bayramlarında onlarla bayram eden ve o gün onların işlediklerine müvafakat eyleyen ve o güne ta'zim ve hürmet için satın almadığı şeyleri satın alanlar (hindi ve benzerlerini) ve noel babaya iştirak edenler ve o gün de onlara bir şeyler hediye edenler. Bu gibi şeyler mü'minlerden meydana gelmez.

◆ Kafirlerin âyinlerini hoş görüp beğenen.

◆ Bir kimse, bir kimsenin bir yerden gelişi ve karşılamada o kimse için kurban keserse kafir olur. Bu hayvanlar da ölüdür, yenmesi de caiz değildir. Zira, Allah'dan başkası adına kesilenler haramdır.

◆ Kur'ân-ı Kerim'den bir ayeti celileyi inkâr eden, Kur'ân-ı Kerîmi, mescidi ve dinen hürmet gösterilmesi gereken yerleri hafife alan, Kur'ân-ı Kerim'den bir yeri beğenmeyen, alaya alan ve hatalıdır diyen kimse kafirdir.

◆ Kur'ân-ı Kerim'i musikî aletleri ile beraber okumak, okunurken alkışlamak ve buna benzer davranışlarda bulunmak küfürdür.

◆ İçki içerken, zina ederken ve haramlığı kesinleşmiş fiilleri yaparken kasten "bismillah" diyen kafirdir.

◆ Kumar oynarken, zar atarken, fala bakarken "besmele" çekerek medet ve haramlardan sevap ve fayda beklerse kafir olur.

◆ Allah'tan başkasına secde etmek,

◆ Bir kimseye namaz kıl dendiğinde, Allah benim malımı noksan kıldı, ben de onun hakkını noksan kılıyorum derse kafir olur.

◆ Bir kimse, kendine namaz kıl diyene, sen kıldın da ne kazandın ne kâr ettin derse kafir olur.

◆ Alaya alarak namaz kılan ve kasden göğsünü kıbleden başka yöne çeviren kimse kafir olur.

◆ Kıyameti, öldükten sonra dirilmeyi, Cenneti, Cehennemi, mizanı, hesabı, sıratı ve kulların amellerinin amel defterinde yazılı olduğunu inkar eden kafir olur.

◆ Kabir azabını inkar eden kafirdir.

◆ Allah bana Cennet'i verse, sensiz istemem veyahut girmem dese, ya da seninle Cennet'e bile girmem dese kafir olur.

◆ Bir kimse, Allah'ın haram kıldığını helal kabul eder ve Allah'ın helâl kıldığını haram kılarsa kafir olur. Meselâ: Allah'ın hayızlı kadınla cinsi münâsebeti haram kıldığını bildiği halde kendisi helâl kabul ederse kafir olur. Haram olduğunu kabul ederek yine temasta bulunursa günahkâr olur.

◆ Ben namazla emrolunmadım, bana namaz daha farz değil derse kafir olur.

◆ Bu namaz bitmiyecek, artık ben sıkıldım derse kafir olur.

◆ Çok ibadet ve çok cihâd etmekle nefisleri olgunlaştığı için namazın kendisinden kalktığını iddia eden sahte şeyh ve mutasavvıflar da kâfirdirler. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v.)'den bile namaz kalkmamıştır.

◆ Namaz kılmak, zamanı boşa geçirmektir diyen, kafir olur.

◆ Bu çağda İslâm kanunları uygulanamaz, faizsiz ekonomi yaşayamaz, Kur'an nizamı ve ahlakı ile insanlık kurtulamaz ve huzura kavuşamaz diyen kafir olur.

◆ Çok Kur'an okudum, çok namaz kıldım felaketlerim eksilmedi, sıkıntılarım bitmedi diyen kafir olur.

◆ Şeriatı inkar eden, ve şer'i bir meseleyi alaya alan kafir olur.

◆ Bir kimse kendisini din alimine ve öğreticisine benzetirde, alay ederek fetvalar verip, din alimine uymayan hareketler ve iftiralar ederse kafir olur.

◆ Bir meselede biri diğerine; "Gel bir alime gidelim" veya; İslâm'a göre meselemizi halledelim" dediğinde diğeri ben alim, islâm kanunları falan tanımam derse kafir olur

◆ Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'e (r.a.) ve diğer sahabei kirama söven kafir olur.

◆ Dünyayı, ahiret için terkeyle diyene karşı, peşin olan şeyi yani dünyayı ahiret için terk edemem diyen kafir olur.

◆ Farzlardan herhangi birini inkâr eden, aklım almıyor diyen kâfir olur.

◆ Ezânı Muhammedi ile alay eden,

◆ Çalgı aletleri çalınan yerde Kur'ân okuyan,

◆ Helâl lokma ye diyen kimseye haram bana daha tatlı ve sevimlidir, diyen kafir olur.

◆ Şarabın haramlığı ve kadınların başlarını örtmesi Kur'ânda yok diyen kâfir olur.

◆ Lûtiliğe (ailesiyle de olsa arkadan cinsel temasa) helâl diyen kâfir olur.

◆ Sen müslüman değilmisin, bu kötülüğü niye yapıyorsun diyene hayır diyen kimse kâfir olur.

◆ Bir kimse küfür kelimesini konuşurken, diğeri de buna gülerse ikiside kafir olur. Sözde çok güldürücü bir taraf var ise ve zarurî (istemiyerek) bir gülme hâsıl olmuşsa kafir olmaz.

◆ Bir konuşmacı küfür bir kelime konuşur, İslâm'ı veya bir emrini inkar eder, dinliyenler ve alkıylıyanlar da bunu kabul ederlerse hepsi kafir olurlar.

◆ Bir müslümana ya kafir veya ey Yahudi diye kasten hitap eden kendisi kafir olur. Ve böyle diyene de buyur efendim diye kabul eden de kafirdir.

◆ İyiliğin ve itâatin sevapla, kötülüğün ve isyanın azap ile cezalanacağına inanmıyan kafir olur.

◆ Müslüman mısın sorusuna inşaallah veya bilmem ki diye şüphe ile cevap veren küfre girer. Elhamdülillah müslümanım demelidir.

◆ Rüşvetten, piyangodan, kumardan ve diğer haram yollardan alınan paraları helâl kabul ederek hayırlı olsun diyen küfre girer.

◆ Bir kimse, diğerine sana ve müslümanlığa lânet olsun derse kafir olur.

◆ Güzel bir Hıristiyan kızı gördüğünde, keşke hırıstiyan olsaydım şu kızla evlenseydim diyen kimse kafir olur.

◆ Başkasına söylemek üzere küfrü telkin eden kimse derhal kafir olur. O telkin edilen ister söylesin, ister söylemesin telkin eden kafir olur.

◆ Allah'a mekan göstermeyi kastederek, Allah (c.c.) gökte bizi görüyor ve bu işi gökteki Allah bilir diye Allah'a mekan isnat eden kimse kafir olur.

◆ İnşaallah falan işi yaparsınız diyen kimseye, ben inşâallahsız da yaparım diyen kafir olur.

◆ Hasta olanı veya olmayanı Allah unuttu diyen kafir olur.

◆ Falan kimse kolay kolay eceliyle ölmez diyen kimse kafir olur.

◆ Ben Allah'ım ve ben Peygamberim diyen kimse kafirdir.

◆ Bir kimsenin birinden alacağı olsa ve onu istese, yoksa kıyamet gününde senden alırım diyen kimseye, borçlu olan kimse de, şu kadar daha ver de kıyamet gününde ikisini birden alırsın diyen kıyameti hafife aldığından kafir olur.

◆ Kıyâmette o kadar kalabalıkta sen beni nereden bulacaksın diyen kafir olur. (Bununla ilâhi hükmü hafife alırsa, öyledir.)

◆ Bir kimseye; niçin dinî ilim meclislerine gelmezsin diyene, bana ilim değil, yiyecek lazım diyen ilmi hafife aldığından tehlikededir.

◆ Haramlığı kesin olan zina, içki, rüşvet, çıplaklık vesairenin haram olmamasını isteyen kimse kafir olur. Zira bunlar hiçbir dinde helâl olmamışlardır.

◆ Bir kadının kocasından boşanması için ona irtidad (dinden çıkmasını) emreden ve fetva veren kimse kafirdir.

◆ Bir kadın kocasına seninle olmaktansa kafir olmam daha hayırlıdır derse kafir olur.

◆ Hristiyanların Noel gecesinde toplandıklarını gören bir müslüman

ne güzel bir âdet ve eğlence koymuşlar diye beğenirse kafir olur.

◆ Karısını üç defa boşayan bir kimseye, bir diğeri, mürted (dinden çık) olki, karın sana başka bir kocaya varmaksızın helâl olsun diye öğretirse öğreten kafir olur. Böyle bir yola sapıldığında o kadın, o kocaya yine helâl olmaz ve buna fetvâ veren de kafir olur.

◆ Bir kimse karısına ey kafir der, kadın da ben öyleyim ve beni boşa derse, kadın kafir olur. Kabul etmezse müslümana kafir diyen kocası küfre girer.

Bir kimse, manasını bildiği halde kasten küfür lafızlarını alay ile, latife ile, eğlenmek kastıyle veya şaka ile konuşursa bütün alimlerce kafirdir. Allah cümlemizi böyle bilerek veya bilmiyerek küfür sözlerden korusun. Amin.

Müslümanı Küfre Sokan Sözleri Söylemenin Hükmü Nedir?

Bu küfre sokan sözler, bir çok kitaplarda daha uzun olarak yazılmıştır. Biz de burada bir miktarını yazabildik. Bu küfür kelimelerini söyleyen kişi, eğer kerhen (istemiyerek) veya hatâen değil de kendi isteği ile söyledi ise mürted olur, yani dinden çıkmış olur. O zaman hanımı talaki bâin ile boş olur. Mahkemeye veya boşamaya lü zum kalmaz, hükmen boş olur. Bununla beraber tecdidi iman ve tecdidi nikâh (imanını ve nikâhını tazelemesi) gerekir. Fakat tecdidi imanda sadece kelimeî şehâdet getirmesi kafi değildir. O küfre sokan şeyden vazgeçmesi ve dönmesi de gerekir.

Böyle küfre giren bir kimsenin tecdidi iman ve tecdidi nikâhtan önce yaptığı ailevi münasebette zinadır. Ve bu münasebetten doğan çocukta veledi zinadır. Allah korusun.

Erkek veya kadından birisi (Allah korusun) bu küfür sözlerden birisini söylerse, mürted olduklarından aralarında derhal ayrılık vaki olur. Yani nikâhları kalmaz. İster evli, çocuk sahibi olsunlar, isterse henüz nikâhlanmış da düğünleri yapılmamış olsun, her ikisi de aynıdır. Karı veya kocadan herhangi biride bu sözleri kullansa nikâhları yine biter.

Bugün cemiyetimizde ise; gençler arasında İslâm'dan başka fikirler peşinde koşanlar vardır. İslâm'dan başka bir hayat tarzı arayan herkez İslâm'ın dışında olduğundan, böyle kimseler müslüman kızı alamazlar veya müslüman erkekle evlenemezler. Anne ve babalar çocuklarına müslüman bir eş bulmak zorundadırlar. Müslümanlığa dikkat etmek zorunda-

dırlar. Genç kız veya erkekler de kendilerine müslüman bir eş seçmek zorundadırlar. Parası, güzelliği ve makamına aldanmamak gerekir. Bunların hepsi gelip geçicidir. Baki olan âhiret hayatıdır. Oranın yoluda dünya'dan geçer.

BÂTIL İNANÇLAR VE HURAFELER

Mehmet Akif:

"Bakın ne hâle getirmiş ki, cehlimiz dini,

Hurafeler bürümüş en temiz menbalarını" demiştir.

◆ Baykuşun ötmesi, bacaya konma ve uçmasından, tavşanın kaçmasından, horozun vaktinden evvel ötmesinden, köpeğin ulumasından manalar çıkarılır.

◆ Bacanın dumanının eğri veya doğru çıkmasından, kuşa kağıt çektirmekten, fala baktırmaktan manalar çıkarılır.

◆ Evden misafir giderse, o evi 3 gün süpürmemek,

◆ Haftanın günlerinden bazısını uğursuz saymak.

◆ İki bayram arasında nikâh yapmamak, halbuki Peygamberimiz Hz. Aişeyle iki bayram arasında evlenmiştir.

◆ Sıcak su icerisinden çakıl veya taş alınırsa çocuk olurmuş,

◆ Dört yol kavşağında olunursa uyuzluk gidermiş,

◆ Falan ağaca çaput bağlanırsa dert gidermiş, bunların hepsi aslı olmayan dinle hiç ilgisi olmayan hurafe ve bâtıl inançlardır.

◆ Hıdrellez bayramı, Nevruz (bahar) bayramı İranlılardan, Yılbaşı âdeti de Hristiyanlardan geçmedir. (236).

◆ Cumartesi yorgan kaplanırsa, sahibinin ölüsü o yorganın üstünden kalkarmış.

◆ Ağaçlara çaput bağlamak, dilekte bulunmak, çocuk istemek, Allah (c.c.) varken cansızlardan, türbelerdeki ölülerden medet ummak câhiliye-

---

(236) İslam'a Sokulan Bid'at ve Hurafeler: M. Uysal: Konya, C:1, S:186

tin tâ kendisidir.

◆ Türbelere çaput, tuz, taş yapıştırmak, mum yakmak Hristiyanlıkta vardır.

◆ Türbeler de horoz kesmek, (kesilen hayvanda murdardır).

◆ Cenâze merasimlerinde müzikli âletler çalmak, çelenk göndermek Hristiyanlıkta vardır. İslâm'da yoktur.

◆ Katafalk adıyla tabuta konan cenazeye önünde saygı duruşunda bulunmak, Hristiyanlıktan gelmedir.

◆ Cahillikten dolayı sevap adına bir sürü günaha giriliyor.

Mehmet Akif ne güzel demiştir:

"Eyvah beş on kafirin imanına kandık,

Öyle bir uykuya daldık ki, Cehennem'de uyandık."

◆ Kızın kısmeti açılsın diye, türbeleri dolaştırıp mum yakmak batıldır.

◆ Cenazeleri götütürken yüksek sesle zikirler, tekbirler, ağıtlar yapılmaz.

◆ Yeni doğan çocuklara bahtının güzel olması için tekkeleri, türbeleri gezdirip tuz, şeker, helva yedirmeleri bid'attır.

◆ Çocuğu olmayanları falan sahte üfürükçüye okutmak veya vucüduna yazı yazdırmak v.s. şeyler bâtıl ve haramdır.

◆ Gelin, kocasının evine girerken kapı girişinde kocasının bacakları arasından eğilerek geçmesi gibi şeyler bâtıldır.

◆ Doğan çocuğun, doğumunun 7. günün de mum yakıp, tuz ıslatıp, eşyaları süslemek, iğdeyi delip çocuğun sırtına asmak bid'attır.

◆ Evlere, büfelere, oyuncak veya süs diye resim ve putlar koymak putçuluktur, bâtıldır.

Aslı Olmayan Hurafeler:

◆ Salı günü yola çıkılmaz, çamaşır yıkanmazmış,

◆ Misafir gidince arkasından su dökülmesi, cenâze merasimlerinde müzikli aletler çalmak, çelenk göndermek.

◆ Sabunu elden ele vermemek,

◆ Baba evlada, evlat babaya selâm vermezmiş,

◆ Çocukların elbiselerine mavi boncuklar, nazarlıklar, iğde çekirdekleri, kaplumbağa v.s. takmak, evlere, binaların girişlerine ayakkabı, at nalı, at kafası, arabalara çeşitli muskalar asmak, kurşun dökmek, tütsü yapmak, ceplere sarımsak koymak v.s. şeyler hep bâtıl inanışlardır.

◆ Ölünün 40. cı, veya 52. nci gecesinde helva dağıtmak,

◆ Kabristanda definden sonra şeker dağıtmak,

◆ Ay ve güneş tutulduğunda teneke çalmak,

◆ Kaybolmuş malı bulmak için sihir ve büyücüye gitmek bâtıl ve haramdır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadislerinde: **"Gaybden haber vermeye kalkışan kâhin, arrâf, büyücü ve falcılara gidip, onun dediğini doğrulayan kişi, Muhammed'e gönderilen (Kur'an'ı) inkar etmiş olur"** buyurmaktadır.

◆ Gelecek hakkında gaybı bildiklerini söyleyen ve bunlara inananlar, İslâm'dan uzaktırlar. (237). İman ve nikâh tazelemeleri gerekir.

Ömer HAYYAM cahil müslümanları ne güzel tarif etmiştir:

"Bir elde kadeh, bir elde Kur'ân,

Bir helâldır işimiz bir haram,

Şu yarım yamalak dünyada,

Ne tam kafiriz, ne tam Müslüman!"

◆ Ölülere kurban kesmek ve yardım beklemek,

◆ Büyükleri karşılamak için seyahat için v. s. kurban kesip kanını sürmek cahilliğe âdetidir.

◆ Falan yeri ziyaret eden yarı hacı olur sözü tehlikelidir. İnanan küfre girer, (Haccdan başka yere inanan).

◆ Ölü evinin, gelenlere yemek yedirmesi bid'attır.

◆ Mezar taşlarına resim yaptırmak bid'attır.

◆ Kapalı bir odada bir erkekle yabancı bir kadının yalnız kalması günahtır. Zaruret anında kapı açık olmalıdır. Daha geniş bilgi bu kitabın nikah bölümünde "Halvet" konusunda işlenecektir.

---

(237) Kur'an-ı Kerim, Lokman:34

Kadının Kabir Ziyareti Caiz midir?

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), İslâm'ın ilk günlerinde hem erkek, hem kadın için kabir ziyâretini yasaklamıştı. Çünkü birçok putperest, ölmüş ecdatlarının suretlerini tasvir edip onlara tapıyorlardı. İslâmiyet kuvvetlenince Peygamberimiz (s.a.v.) kabir ziyâretine müsâade edip şöyle buyurdu: **"Sizi kabir ziyâretinden men etmiştim. Artık kabirleri ziyâret ediniz. Çünkü size ahireti hatırlatır."** Bu itibarla ibret almak ve ölülere duâ etmek için kabir ziyâreti erkekler için bilittifak caizdir. Fakat kadın için ihtilâflıdır. Bazı ûlema Peygamberimizin (s.a.v.): "Allah kabir ziyâretine giden kadınları la'netlemiştir" hadisine dayanarak kadının kabir ziyaretini caiz görmemiştir. Cumhûru ulemaya göre ise, kadın İslâm'a göre ziyâretini edâ ederse yani erkeklere karışmaz, gürültü yapmaz ve tesettüre riâyet ederse onun da ziyâreti sünnettir. Çünkü o da erkek gibi ibret almağa muhtaçtır. Kadınların ziyâretini men'eden hadisler, İslâm'ın ilk günlerinde vârid olmuştur. Yâni erkekler dahil herkes için yasak olduğu zamanlarda Peygamber (s.a.v.) bunları söylemişti.

Abdullah bin Ebî Melike diyor ki: Bir gün Hz. Aişe (r. anhâ) kabristan ziyâretinden döndü. Bunun üzerine kendisine: "Ey mü'minlerin annesi nereden geliyorsun?" dedi. Hz. Aişe (r. anhâ):

-Kardeşim Abdurrahman'ın kabrini ziyâret etmekten geliyorum.

-Peygamber (s.a.v.) kabirleri ziyâret etmekten men etmemiş miydi?

-Evet men etmişti. Sonra onu serbest bıraktı. Yine Peygamber (s.a.v.) oğlunun kabri üzerine ağlayan bir kadının yanından geçti ve "Allah'dan kork ve sabret!" dedi. Fakat onu men etmedi."

Buna benzer çok hadis vardır. (238).

Kabir Ziyareti Âdabı ve Ölüden Yardım İstemek:

Kabir ziyaretine izin verilen ziyaretçi, önce kabre: **"es-selâmü aleyküm! Ey mü'minler yurdunun topluluğu. Biz de inşaallah size kavuşacağız. Allah size de bize de afiyet versin"** diye selam verir. Sonra kabrin ayak tarafında ayakta olarak durur ve Kur'an okuyarak, Allah'tan, sevabını ona ulaştırmasını diler, onun için de, kendisi için de, bütün mü'minler için de bağışlanma diler.

---

(238) Halil Gönenç, Günümüz Meselelerine Fetvalar, İst. İlim Y. C:1 S: 71

Elmalılı Merhum Tefsirinde; Allah Rasulü'nün kabir ziyareti öğretisinde ve fıkıh kitaplarının bu konudaki açıklamalarında "ölülerden birşey istemek, yetiş ya fülan, gibi imdat dilemek yoktur, sadece selam vardır. Allah için halka yardım etmek güzel, övgüye değer ve istenen bir iş olmakla beraber, halktan istemek, yerilen nahoş bir davranıştır. Dirilerden istenmesi caiz olmayan şeyleri ölülerden istemenin hiç yakışmayacağı da son derece açıktır" der. (239). Birçok İslam alimi, ölülerden birşey istemenin küfür ve şirk olduğunu söyler. Çünkü Allah bize "Fatiha Suresi"nde, günde en az onyedi defa; "ancak Senden yardım isteriz" dedirtir ve bu antlaşmayı sürekli her namazda yeniletir. Artık insanın O'ndan başkasından birşey istemesi, günde onyedi, ya da kırk kez verdiği sözde durmaması anlamına gelir. Başkasından yardım isteme meselesi bu kadar önemli olduğu için, Allah onu bu derece çok tekrar ettirmektedir.

Artık, evlenemediği, çocuğu olmadığı, ya da yaşamadığı, kocasıyla geçinemediği v.s. şeyler için, orada buradaki türbelere giden, Hıristiyan âdetlerine uyarak, mum yakan, çaput bağlayan, şeker dağıtan, mürüvvet arayan zavallılara acımaktan başka birşey yapamadığımız için, dövünmek gerekir. Şahsen ben onların, varsa, imanlarıyla beraber bu yolda paralarını da yitirdiklerine ve dertlerine dert katmış olarak döndüklerine inanırım. Hacıbayram, Eyüp Sultan, Şehzâdebaşı, Telli baba, şu baba, bu baba, falanca dede türbelerine gidenler, cahil ve biçâre insanların, putların önünde secde eder gibi yakarışlarını ve bu cahil bırakılmış duyguları istismar eden bir sürü inanç simsarını ibretle göreceklerdir.

Ancak bu büyük zatlara, bir insan çerçevesi içerisinde olan sevgi ve saygısından ötürü, onları ziyaret edip, bir fâtiha ile de olsa bir hediye gönderenleri, râbıtai mevti duygulu bir şekilde yapanları, öbürlerinden ayırmak gerekir. Peygamberimiz, "Lezzetleri parça parça eden ölümü çok anın!" buyurur. (240).

Az önce süzünü ettiğimiz maksatlarla türbeleri ziyaret edenlere şunu tavsiye edebiliriz: Eğer, Allah'ın bir nimeti olarak İslam'ın önem verdiği tıbbın çâre bulamayacağı bir derdiniz varsa, uzun süre helal rızıkla beslendikten sonra, gecelerin son üçte birinde kalk, abdest al, iki rekat namaz kıl, kıbleye dönerek, edep çerçevesi içerisinde Allah'tan, derdine ça-

---

(239) Hak Dini Kur'an Dili Tefsiri, Elmalılı Hamdi Yazır İst. Eser Y. C:9 S:6051-6052

(240) Tirmizi, Kıyame:26, Zühd:4, Nesai, Cenaiz:3. İbn Mace, Cenaiz:54

re iste, ağla, yalvar. Bir defa, on defa, yüz defa iste... İsteğinin mutlaka duyulduğuna, kaydedildiğine, dilekçene mutlaka cevap verileceğine kesin inanarak iste. Bir gün kapıların açıldığını ve arzuna kavuştuğunu göreceksin. Yine bu maksatla Ramazanları kaçırma. Hiçbir gece aksatılmadan bir Ramazan boyunca yapılan nice duanın kabul edildiğini görmüşüzdür. Çünkü böyle yapanın Kadir Gecesine isabet edeceği kesindir. Ancak şu noktaları unutma: Duân kabul edilmedikçe Allah'a kırılma, usanma, ısrar et ve kabul olunacağına kesin gözüyle bak. Allah duâdaki ısrarı sever, bununla övünür.

Kadınların Cenâze ile Birlikte Yürümeleri:

Câiz değildir, mekruhtur.

Kadınların ağıt yakmaları, mersiye okumaları, feryâdü figânlarla üstünü başını yırtıp ağlamaları da yasaktır, bunlar İslâm'dan önceki câhiliye âdetleridir. Peygamberimiz (s.a.v.): **"Ölü, üzerine yakınlarının (cahiliyedeki yasaklandığı gibi) ağlamasıyla azab görür"** buyurmuştur. (241).

Müslümana yakışan; sabredip **"İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn"** (Allah'tan geldik ve yine O'na döneceğiz) demesidir.

Siyahlar giyip, yas tutmak da câiz değildir. Bir kadın, ancak kocası için 3 gün yas tutabilir. Fazlası câiz değildir.

Kadınların Taziyede Bulunması:

Kadınlar, tâziyede bulunmak amacıyla ölenin kadın akrabalarının yanına gidebilirler. Taziyede fazla kalmamaları daha iyidir. Kadınların yabancı bir evde ölüyü ta'ziye veya tebrik için toplanıp, açıktan (sesli) tevhîd, ilâhî söylemeleri mevlidi şerîf'i erkeklerin işiteceği bir şekilde yüksek sesle okumaları bid'attır.

Ölünün Haftası, Kırkıncı, Elliikinci... Gecesi:

Bu tür şeyler İslam'da bulunmayan ve İslam'ın canlı dönemlerinde uygulanmayan bid'at davranışlardır. Buna benzer bid'atler, hep dînî hayatın ve inançların zayıflamasıyla ortaya çıkar ve iki şeyi ispata yarar: Bir; demek ki insanlar inançsız yaşayamazlar. Eğer Allah'ın gönderdiği gerçek dini öğrenip ona uymazlarsa, kendilerinin icat ettikleri saçma dinleri uygularlar. İki; dini bütün ve Allah'ın gönderdiği dini bilinçle yaşayan in-

---

(241) Buhari, Cenaiz:.34, Müslim, Cenaiz:2, 16, 17. İbn Mace, Cenaiz:54

sanlar, bu tür bid'atlara ihtiyaç duymazlar.

Ancak bazı işlerin ölüye yarar sağlayacağı ve bazı davranışların sevabının onlara ulaşacağı da bir gerçektir. Alimlerin çoğu mesela: Ölen birisi için verilen sadakanın, şartlarına uygun olarak okunan Kur'an-ı Kerim'in, yapılan duaların sevaplarının ona ulaşacağını söylemişlerdir. Fakat ölenin mü'min olarak gitmiş olması, bunun birinci şartıdır. Mü'min olarak ölmeyenler için yapılan bağış dileklerinin aslâ kabul olunmayacağını, Allah (c.c.) Kur'an'da Tevbe suresi, 80. ayetinde haber vermektedir.

Böyle belirli gecelerde toplanıp ölen için birşeyler yapmaktansa, imkan bulunulan herhangi bir zamanda onun ruhuna göndermek üzere Kur'an okumak, onun için hayırlar yapmak, sadaka vermek gerekir.

Bâtıl İnanışlardan, Nazar Boncuğu Takmak

En son ve en mütekâmil din olan **İSLAM'IN ŞER'İ KAYNAĞI;** KİTAP (Kur'ân-ı Kerîm) ve SÜNNET'dir. Sonradan bunlara İCMAI ÜMMET ve KIYASI FUKAHA eklenmiştir. Bunlara EDİLLEİ ŞERİYYE (Şer'i deliller: Başvurulan kaynaklar) denilir. Şayet her hangi dinî bir mesele, bir yol, bir fikir, bir görüş, bir yaşayış bu kaynaklara uymazsa "bâtıl" denilen tehlikenin içine sürüklenir.

İslâm dininin doğuşundan sonra Peygamber (s.a.v.) Efendimizin hûlefa-i râşidîn ve sahabei güzînin fanî alemden ebedî aleme geçmesinden sonra insanlar yavaş yavaş Hakk çizgisinden uzaklaşmaya, Hakk diye bir takım yalan ve yanlışlara sarılmaya başlamışlardır. Bilhassa içinde bulunduğumuz bu asır bir bid'atler devri haline getirilmeye çalışılmıştır. İslâm diye baktığımız bir şeyin, bir olayın incelemesini yaptığınız da altında bid'at, sapıklık yatmaktadır. Tabii bunu yapanlar İslâm'ı yüzeyden ve kulaktan dolma olarak bilenlerdir.

Bid'at lügatta: "sonradan meydana getirilen şeyler ve yeni işler demektir. Şer-i Istılah'daki manası ise şöyledir: "Peygamber Efendimizin yaşamış oldukları asrı saadetten ne kavlen, ne fiilen, ne sarahaten ve ne de işareten dini bir müsade manası olmayan İslâm dinindeki bütün fazlalık ve noksanlıklardır."

Akif merhum:

"Evet, bütün beşer'in hakk'ıdır bekâ emeli!

Fakat bu hakkı ne taştan, ne leşten istemeli" diyerek konuyu çok veciz bir biçimde açıklıyor.

Peygamberimiz (s.a.v.): **"Allah hiçbir dert göndermemiş ki, dermanını da göndermesin"** (242) buyurmuş ve hastaların tedavi edilmesini istemiştir. Yani hastanın doktor ve ilaç aracılığıyla şifa araması, ama doktoru ve ilacı, etkinin kaynağı değil, sebebi olarak görmesi, esas şifanın Allah'tan olduğunu bilmesi, Peygamberimizin emridir. Yine Peygamberimiz ilacın, neşterle ameliyatta, bal şerbetinde ve dağlamada bulunduğunu bildirmiş, (243) hiçbir hastaya nazarlık, ya da muska tavsiye etmemiştir. Çünkü bu tür işlerin özellikle cahiller tarafından yapılması, çoğu zaman Allah'a şirk, yani ortak koşma anlamı taşır. Çünkü nazarlık, hamail, ya da muska takanlar, kötülüklere karşı onların etkili olabileceğini sanırlar, işte bu şirktir. Halbuki, Allah'ın hiç affetmeyeceği tek günah kendisine şirk koşulmasıdır. (244).

Akabe b. Amir'den (r. a.) rivayette peygamberimiz (s.a.v.) :

"Yeşil boncuğu (çocuğun boynuna nazar değmesin niyetiyle takılan mavi boncuk) takan bir kimsenin muradını Allah tamam etmesin. Katır boncuğu takan bir kimseye Allah bir menfaat vermesin" buyuruyorlar. (245). Çünkü onlar birer taş parçasıdırlar, ne zarar ve nede kâr veremezler. Bu yüzden bu kişiler Rasûlüllah'ın (s.a.v.) bedduâsına uğramışlardır. Hattâ böyle bir nazarlığı üzerinde taşıyan kişinin bey'atını kabul etmemiş ve onu çıkarıp atmasını emretmiştir. (246). Zaten boncuklardan şifa beklemek ŞİRK'dir. Çünkü yazılı kaderi ancak Allah değiştirebilir. Bu gibi asılsız ve temelsiz şeyler, kadınlar arasında yayılmış ve doğruluğuna inanılır olmuştur. Halbuki böyle bir şeye inanan veya yapan kişiden Allah yardım ve rahmetini keser.

Çocuğa takılan nazar boncuklarından başka hanımlaran kocalarına karşı şirin görünmek için taktıkları ŞİRİNLİK muskaları, FAL BAKMAK, BAHTI AÇIP-KAPAMAK, TÜRBELERE MUM DİKMEK, AĞAÇLARA ÇAPUT BAĞLAMAK v.s. gibi halk arasında yapılan şeyler hiç bir İslâmî değer taşımaz. Belki küfre dahi götürebilir. İmanlı, Allah ve O'nun Rasûlüne inanan bir hanımefendi asla böyle şeylere tenezzül etmez. Hayrı

---

(242) Müslim, Selam: 69, Buhari Tıb:1. Ebu Davut, Tıb:1/11. İbn Mace, Tıb:1. Tirmizi, Tıb:2

(243) Buhari, Tıb:3,4,15. İbn Mace, Tıb:23. Müslim, Selam:71

(244) Kur'an-ı Kerim, Nisa:48

(245) Ahmed b. Hanbel.

(246) İbn Mace, Tıb:39

ancak Allah'tan bekler. Böylece bir kısım sahtekâr kimselerede maddeن ve mânen aldanmamış da olur.

Fakat nazar için Rasûlüllah'ın (s.a.v.) söylemiş oldukları bazı duâ ve ayetleri bilir ve okur...

Göz Değmesi veya Nazar Değmesine Karşı Okunan Ayeti Kerime ve Dualar:

Bir kimseye göz değmesinden, (nazar değmesinden) korkulursa veya değmişse, aşağıdaki âyeti kerime ve altında yazılan duâ peşpeşe, üç-beş veya yedi kere okunursa nazar ve göz değmenin tesiri kalkar veya nazar (göz) değmez. (247).

Ve inyekâdüllezîne keferû le yüzlikûneke biebsârihim. Lemmâ semî'uz-zikra ve yekûlûne innehü lemecnûn. Vemâhüve illâ zikrün lil'âlemîn.

Manası: "O inkar edenler, zikri (Kur'ân'ı) işittikleri zaman, neredeyse seni gözleriyle devireceklerdi. O delidir diyorlardı. Halbuki o, bütün âlemlere (uluslara ve varlıklara (gönderilmiş) bir uyarıdan (hatırlatmadan) başka bir şey değildir."

"Uîzü bikelimâtillâhi't-tâmmâti minkülli şeytânin ve hâmmetin ve minkülli aynin lâmmeh."

Manası: "Esirgeyen herşeyi tam olan Allah'ın emniyetine, şeytanın vahametinden ve gözlerin bakışlarından dolayı sığındırırım."

Zararı def eden kârı getiren ancak Allah'u Teâlâdır. Onun için bu niyetle başka bir şey çocukların üzerine takılırsa o şey zarar ve kâr getirmesi bakımından Allah'a ortak edilmiş olur. Yani Allah'a şirk koşulmuş olur.

Duâlardan yapılmış muska ile tedavi ise, halkın pek çoğunun zannettiği gibi İslâm'ın emri bir şey değil sadece bir müsâadedir. İslamın asıl emri Allah'a tevekkül etmek ve ancak Allah'a sığınıp Ona, kişinin kendisinin doğrudan duâ etmesidir. Duâ kapısı herkese açıktır.

Gözdeğmesi ve sihirin tesiri gerçektir. Böyle nazarlardan ve diğer tehlikelerden sakınmak için sabah evden çıkarken (İhlas, Felâk ve Nâs, Ayete'l-kûrsî) surelerini okuyarak çıkılırsa ve tüm mahlûkatın şerrinden

(247) Kur'an-ı Kerim, Kalem:51-52

Allah'a (c.c.) sığınılırsa Allah'ın izniyle her türlü şerden korunmuş olur. Allah'tan başka şeylere ve sığınaklara gerek yoktur. Tıbbın çare ve ilaç bulamadığı konularda Efendimizin sünnetine uyarak Kur'an ayetleri ve Rasulüllah'tan gelen dualarla Allah'tan şifa istenir.

Gözdeğmemesi için de, hoşa giden birşey görüldüğünde: **"Mâşâallah, Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh"** (her şey Allah'ın dilemesiyledir. Her türlü güç ve kuvvet Allah'tandır) denmesini emretmiştir.

HAYATIMIZDA KARŞILAŞTIĞIMIZ BAZI BÜYÜK GÜNAHLAR

◆ Kadın-Erkek karışık şekilde çalgılı, danslı, içkili eğlenmek ve düğün yapmak,

◆ Kadının, mahremi olmayan erkeğin, hocanın ve şeyhin elini öpmesi, erkeğin de mahremi olmayan kadının elini öpmesi haramdır. Yine hem kadının, hem erkeğin, tüysüz genç oğlanların elini öpmesi de haramdır.

◆ Erkeklere ipek ve altın kullanmak,

◆ Kadınların yabancı erkeklere el-yüz ve ayaklarından başka yer lerini açmaları,

◆ Zinâ ve zinâya sevkeden şeyler,

◆ Livâta (erkekler arasında cinsi ilişki kurmaları),

◆ Hayvanlara temasta bulunmak,

◆ Alkollü bira ve içki içmek,

◆ Kötü arkadaş edinmek,

◆ Hırsızlık etmek,

◆ Adam öldürmek,

◆ Namuslu ve iffetli kadınlara zinâ suçuyla iftira etmek,

◆ Gerektiğinde şahitlikten kaçınmak,

◆ Yalan yere şahitlikte bulunmak,

◆ Yalan yere yemin etmek,

◆ Gasb (birinin malını zorla almak),

◆ İslâm için yapılan savaştan kaçmak,

◆ Faizi almak, vermek,

◆ Haksız yere yetim malı yemek,

◆ Rüşvet almak, vermek,

◆ Ana-Babaya karşı gelmek, (ancak anne-baba İslama aykırı ve Allah'a isyana davet ve itaat istiyorlarsa Allah'a isyan konusunda hiç kimseye itaat edilmez).

◆ Hısımlardan ilgiyi kesmek,

◆ Hz. Peygamber adına hadis uydurmak,

◆ Namazı vaktinde kılmamak,

◆ Ramazan orucunu vaktinde tutmamak,

◆ Ölçü ve tartıyı noksan kullanmak,

◆ Zekat vermemek,

◆ Gücü yettiği halde hacca gitmemek,

◆ Haksız yere adam öldürmek,

◆ Ashabı Kirâma dil uzatmak,

◆ Zâlimler hesabına jurnalcilik yapmak,

◆ Din alimlerine dil uzatmak,

◆ Namusunu kıskanmamak,

◆ Kendi karısı ya da bir mahremiyle yabancı bir erkek arasında vasıta olmak,

◆ Müslümanların gelip geçtiği yollara pislik atmak,

◆ İyilikle emretmeyi, kötülükten menetmeyi terketmek,

◆ Sihir ve büyü yapmak, yaptırmak,

◆ Kur'an okumayı öğrendikten sonra unutmak,

◆ Diri bir hayvanı ateşe atıp yakmak,

◆ Kadının kocasının cinsel isteğini reddetmesi,

◆ Kadınlara arkadan ailevi münasebette bulunmak,

◆ Ayhali yada lohusa kadınla cinsel yaklaşımda bulunmak,

◆ Yabancı kadınlarla tenha kalmak ve tokalaşmak,

◆ Müslüman erkek, putperest, müşrik, ateist (Allah'sız) ve materyalist v.s. bir kadınla evlenemez.

◆ Müslüman kadın, müslüman olmayan hiçbir erkekle evlenemez.

◆ Erkeğin kadına, kadının erkeğe benzemesi,

◆ Şehveti ve cinsel arzuyu tahrik edici mûsiki,

◆ İstimnâ (el ile cinsel doyuma ulaşmak),

◆ Allah'ın rahmetinden ümit kesmek,

◆ Ölü hayvan eti yemek,

◆ Domuzun eti, yağı, kılı, derisi gibi herşeyini kullanmak,

◆ Dedikodu, (başkasının arkasından verip çekiştirmek),

◆ Şans oyunları ve kumarın her türlüsünü oynamak,

◆ Hâkimin bilerek haktan yüz çevirmesi,

◆ Günah işleyene yardımcı olmak,

◆ İntihar etmek,

◆ İdrar ve büyük abdest gibi necâsetten korunmamak,

◆ Verdiği zekat ve sadakayı başa kakmak,

◆ Kaderi yalanlamak yada inkar etmek,

◆ Kâhini, müneccimi ve falcıyı tasdik etmek,

◆ Soya, sopa sövmek,

◆ Allah'dan başkası adına kurban ve adak kesmek,

◆ Kabirlerden, türbelerden, ölülerden yardım istemek,

◆ Çocuklarını imansız yetiştirmek,

◆ Kötü örnek olmak ve fena çığır açmak,

◆ Müslümana silah çevirmek,

◆ Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük etmek,

- Kâ'be'ye hürmetsizlik etmek,
- Başkasının günah ve kusurlarını araştırmak,
- Müslümanın diğer müslümana kafir demesi,
- Karaborsacılık yapmak,
- Eroin ve benzeri uyuşturucu maddeler kullanmak,
- Cuma ezanı okunduğu halde alım-satımda bulunmak,
- Başkasının evine kapı ve pençeresinden kötü niyetle bakmak,
- Başkasının evine izinsiz girmek,
- İsraf etmek.
- İşçinin ücretini vermemek ya da geciktirmek.

ابوبكر
خديجة
عمر
فاطمة
عثمان
علي
حسن
حسين
جعفر
رضي الله تعالى عنه

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TAHÂRET - TEMİZLİK

OKUMA PARÇASI

GÜNÂHIN İLACI

Büyük mutasavvıf "Beyâzıdı Bestami hazretleri bir gün tımarhanenin önünden geçiyordu. Tımarhane hizmetçisinin tokmakla bir şeyler dövdüğünü görüp, ne yapıyorsun? diye sordu. Hizmetçi:

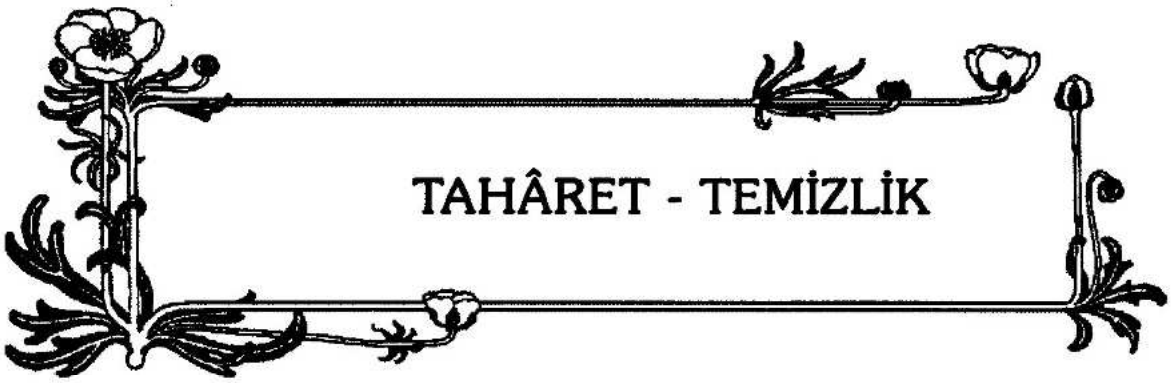
-Burası tımarhanedir. Delilere ilaç yapıyorum, dedi. Beyazıdı Bestami hazretleri, "Benim hastalığıma da bir ilaç tavsiye eder misin?" dedi. Hizmetçi hastalığının ne olduğunu sordu. Beyazıd hazretleri, "benim hastalığım günah hastalığı... çok günah işliyorum" dedi. Hizmetçi "ben günah hastalığından anlamam... Ben delilere ilaç hazırlıyorum" diye cevap verdi.

Tam bu sırada tımarhane parmaklığının arasında konuşulanları duyan deli, Beyazıdı Bestami hazretlerine "gel dedi, gel! Senin hastalığının çaresini ben söyleyeyim" diye seslendi. Beyazıdı Bestami hazretleri delinin yanına sokularak "söyle bakalım benim derdime çare nedir?" dedi.

Deli (!) şu ilacı tavsiye etti, "tövbe kökü ile istiğfar yaprağını karıştır... Kalp havanında tevhit tokmağı ile döv, insaf eleginden geçir, göz yaşı ile yoğur, aşk fırının da pişir. Akşam sabah bol miktarda ye... O zaman göreceksin senin hastalığından eser kalmaz," dedi.

Bu güzel ilacı öğrenen Bayazıdı Bestami hazretleri, "Hey gidi dünya hey! Demek seni de deli diye buraya getirmişler" deyip oradan ayrıldı.

Bu ilaç halen günah hastası olanlara tavsiye olmaya değer bir ilaçtır. Yani bu formülün hükmü halâ devam etmektedir.

TAHÂRET - TEMİZLİK

"Temizlik imanın yarısıdır." (248)

Lügatte Tahâret: Temizlik manâsındadır.

İslam Hukukunda Tahâret: Manevî kirden (hades ve pisliklerden) temizlenme şekilleridir. (249).

Temizlik, İslâm dininin temelidir. İbâdetlere temizlikle başlanır ve temiz olanlar ibâdet edebilir. Dinî kurallara uygun temizlik TAHARET adı altında toplanır.

Temizlik bazan başlıbaşına bir ibadet bazan da bir ibadetin şartı olur. İbadetin ön şartı yerine getirilmezse ibadetin geçerliliği de olmaz. Temizlik namaz, tavaf ya da Kur'an okuma gibi ibadetlerin zorunlu şartlarından olarak bazan farz hükmünü aldığı gibi, bazan da nafile hükmünü alır.

İslam Hukukçularına göre temizlik iki çeşittir:

1- **Manevî Temizlik:** (Hadesten tahâret) Abdestsizliği ve cünüblüğü gidermek gibi, dinde belli ibadetler için zorunlu kılınmış, şekli belirlenmiş bir tür beden temizliğidir. Bu temizlikte amaç, görünen kirlilikten değil görünmeyen hükmi kirlilikten temizlenmektir.

Hadesten Taharet; abdest, gusül ve teyemmüm ile olur..

Hades (görünmeyen kirlilik) iki türlü olur:

a) Büyük hades: Yani kişinin boy abdesti almasını gerektiren bir durum içinde olmasıdır. Cinsel birleşme, âdet döneminin ya da lohusalığın sona ermesi gibi.

Bu durumda kişinin temizliği ve namaz gibi ibadetlerini yapabilmesi

(248) Darimî, Abdest:2. Ahmed b. Hanbel 5/342-344.

(249) İbn ağabeydin. 1982, İst. Şamil Y. C:1 S: 104

ancak boy abdesti almasıyla ya da su bulamadığı ve şartlar oluştuğu zaman boy abdesti yerine teyemmüm yapmasıyla mümkün olur.

b) Küçük hades: Kişinin yeni bir abdest almasını gerektiren durumdur. Abdestli kişinin herhangi bir şekilde abdestinin bozulması küçük hades halini doğurur. Geniş bilgi, abdest, gusül ve teyemmüm bölümlerinde işlenecektir.

İnsanın bedeninden çıkan ve çıktığı zaman abdest ya da gusül gerektiren herşey necistir. İdrar, dışkı, âdet, lohusalık ve özür kanı, mezî, vedî, yaralardan akan kan, irin ve kusmuk necistir.

2- Maddî Temizlik: Necis ve murdar şeyleri yıkayıp gidermek. (necâsetten tahâret denir.)

"Ey İman edenler! Namaz kılmaya kalktığınız zaman yüzlerinizi, dirseklerinize kadar ellerinizi, başlarınızı meshedip topuklarınıza kadar ayaklarınızı yıkayın. Eğer cünüp oldunuzsa boy abdesti alın. Hasta yahut yolculuk halinde bulunursanız, yahut biriniz tuvaletten gelirse yahut da kadınlara dokunmuşsanız (cinsel birleşme yapmışsanız) ve bu hallerde su bulamamışsanız temiz toprakla teyemmüm edin de yüzünüzü ve (dirseklere kadar) ellerinizi onunla meshedin. Allah size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez; fakat sizi tertemiz kılmak ve size (ihsan ettiği) nimetini tamamlamak ister; umulur ki, şükredersiniz." (250)

İslâm'ın temizliğe verdiği ehemmiyet ve dikkati hiç bir din ve medeniyet gösterememiştir.

Fakat tatbikatta müslümanlar İslâm'ı tam ve kâmilen yaşamadıkları için temizliğe dikkat ve riayet etmiyorlarsa suç İslâm'ın değil, müslümanın bilgisizliğinden veya dikkatsizliğindendir.

Muhammed İkbâl bu konuda ne güzel söylemiştir:

"İslâm'ın kendisinde asla ayıp yoktur.

Her ne ayıp varsa, hepsi müslümanlığımızın zayıflığından ileri gelmiştir."

İslâm, insanın içini ibâdet, zikir ve namaz v.s. ile temizlenirken, dışı-

---

(250) Kur'an-ı Kerim, Maide: 6)

nın temizliğine de, abdest, gusül v.s. ile dikkat etmektedir. Necâsetten ve hâdesten temizliklere dikkat etmedikçe namaz ve ibâdetleri yapmak mümkün olmamaktadır.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den yapılan rivayette, Rasûlüllah (s.a.v.) Efendimizin şöyle buyurduğunu söylemiştir.

"Beş şey fıtrattan (yaratılıştan) dır: 1- Kasığı traş etmek, 2- Sünnet olmak, 3- Bıyığı (dudak kırmızılığı görülecek şekilde) kesmek, 4- Koltuk altı kıllarını gidermek, 5- Tırnakları kesmek." (251). Başka bir rivayette de 40 günü geçmemesini emretmiştir. Temizlikte 40 günü geçirmek mekrûhtur. Tırnakları ve zikredilen yerlerdeki kılları gidermede en uygun olanı, haftada bir genel temizlik yapmaktır. Bu mümkün olmadığında 15 günde temizlik yapılması gerekir. Kılları temizlemede arsenik kullanmeya cevaz verilmiştir. (252).

Koltukaltı ve Etek Tıraşı Yapmak Veya Tüy Dökücü Krem Kullanmak:

Etek traşı olmanın pek çok hastalık ve iltihaplardan koruyucu özelliği vardır. Çünkü etekte biten kıllar cinsel organa oldukça yakındır. Burada pekâla pislik birikebilir ve altlarında da mikroplar yuvalanabilir.

Koltukaltı ve etek traşının keyfiyeti hakkında farklı görüşler vardır: Traş yapılarak mı yoksa yolunarak mı yapılmalıdır? Bazılarınca, kadın için yolmak daha iyidir. Çünkü böylesi daha temizdir. Yolmak, kadının tabiatına daha uygundur. Traş olmak kadının tabiatı ile uyuşmamaktadır. Diğer taraftan traş kılları güçlendirir ve artırır. Yeniden daha güçlü ve sert çıkmasına sebep olur.

Günümüzde çeşitli tıbbi metodlar, ağda ve kremlerle bu kıllar rahatça yolunmaktadır. Netice olarak koltukaltı ve kasıklarda biten fazlalık kıllar mutlaka temizlenmelidir. Uygun olan bu temizliğin 15 günde bir yapılmasıdır. 40 günü geçirilmesi harama yakın derecede mekruhtur.

Bu temizliklerden etek traşını başka bir kadının önünde yapmak ve yapılmasına izin vermek haramdır. Çünkü kadının, kadın dahi olsa bakması ve göstermesi haram olan yerler göbek ve dizkapakları arasındaki bölgedir. Kadının kadına avreti ilerde daha genişçe izâh edilecektir.

---

(251) Buhari, Libas: 51,63,64. Müslim, Taharet:49,50,51. İbn Mace, Taharet:8

(252) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:4 S:205-206

Ortaçağda İslâm'dan gayri din ve toplumlar ve batılılar yıkanma ve temizlik bilmezken müslümanlar temizliği ibâdetlerin başlangıç şartı kabul etmişlerdir.

İSTİNCÂ - TEMİZLİK

Necaset Çeşitleri: Necasetler namaza engel olan miktarları bakımından ikiye ayrılırlar.

a) Kaba Necasetler (Necaseti Galiza): Bunlar pis olduğu kesin delille sabit olan ve hakkında ihtilaf olmayan necasetlerdir. Bu necasetlerin katı iseler bir dirhem ağırlığından fazla olmaları (2.17 gr), sıvı iseler alan olarak bir el ayası kadar olmaları namaza engeldir.

İnsandan çıktığı zaman abdesti bozan idrar, dışkı, meni, mezi, vedi, akan kan gibi şeyler, içki, tavuk, ördek gibi uçamayan kuşların pisliği, ölü eti, yırtıcı hayvanların idrarı, dışkısı, salyası ve kusmuk kaba necasetlerdendir ve yukarıda belirtilen miktarlarda insan bedeni, elbisesi veya namaz kıldığı yerde bulunursa namaza engel olur. Daha azı namaza engel olmasa da bu şekilde namaz kılmak hoş görülmemiştir.

b) Hafif Necasetler (Necaseti Hafife): Bunlar pis olduğuna dair iki karşıt delilin bulunduğu ve hakkında ihtilaf olan necasetlerdir. Bunların namaza engel olan miktarı elbise ya da organın dörtte birini geçmesidir. Eğer bu necaset kişinin elbisesinde ise elbisesinin dörtte birine, el, ayak gibi bir organında ise bu organın dörtte birine ulaşmadıkça namaza engel sayılmaz.

İstincâ: Büyük abdestten sonra necâseti erkek ve kadının gidermesi için yaptığı tahâret (temizlik) tir. Temizlik, sol el ile ve parmakların iç kısmı ile yapılır. Parmak uçları ile yapılmaz. Parmak ucu ile yapmak basur hastalığına sebep olur, hem de tırnak aralarına necâset (pislik) karışma ihtimali olduğundan parmak içi ile yapmak yidir. (253).

İhtiyaç halinde tuvalete sol ayakla girilir ve sağ ayakla çıkılır. Bu, bize Peygamberimizin tavsiyesidir. Ayrıca halâda, bir şey yenmez, içilmez ve konuşulmaz.

Tuvalete girerken üzerimizde, Kur'ân-ı Kerim'den yahut Peygamberimizin hadislerinden bir yazı bulundurulmamalıdır.

---

(253) Mülteka Tercümesi, Mustafa Uysal, Konya; C:1, S: 78

Küçük su dökmek ve büyük abdest bozmaktan her ikisini de oturarak yapmak lazımdır.

Pisliklerin arkası iyice kesildikten sonra, sol el ile ve su kullanılarak güzelce yıkanır. Münasip bir şeyle kurulanır. Su bulunmadığı zaman ise, uygun bir şeyle iyice silinir.

Tuvalete girerken; **"Eûzü billâhi minel hubsi ve'l-habâis"** duası okunur. Tuvaletten çıktıktan sonra ise; **"Elhamdü lillâhillezî ezhebe anni'l-eza ve âfânî min zâlik"** duâsı okunur.

Tuvalet için önü ve arkayı kıbleye getirmemek gerekir. Zira Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur; **"Akıtmaya (büyük olsun, küçük olsun) geldiğiniz zaman kıble tarafına önünüzü ve arkanızı çevirmeyin, ancak doğu ve batı tarafa çevirin."** (254).

Hz. Peygamber (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuştur: **"Sizden biriniz idrar akıttığı zaman tenasül âletine sağ elini mesh etmesin, helâya geldiği zaman sağ eli ile istinca (temizlik) etmesin ve su içtiği zaman bir nefeste içmesin."**

Sol eli kesilmiş ve yaralı olursa, o zaman sağ eli ile temizlik yapar. Her iki eli çolak olursa ve istinca (temizlik) yaptıracak ailesi de bulunmazsa, böyle kimseden tahâret mecburiyeti kalkar.

Tahâret ederken, insanlar avret (haram) yerini görecekse, istincâ terkedilir. Bilhassa namaza mani olacak kadar necis olmazsa asla avret yerini açarak insanların göreceği yerde istincâ etmez. İstincâyı terketmek, avret yerini göstermekten daha iyidir. (255).

Necasetleri Temizleme Yolları:

Maddi olsun hükmi olsun necasetleri gidermenin ilk ve doğal yolu su ile temizlemektir. Ancak bazı durumlarda su ile temizleme mümkün olmadığından farklı alternatif hükümler koyulmuştur.

Örneğin Hadesten taharette abdest ya da gusül yerine teyemmüme izin verilmiş.

a) Su ile temizleme: Temizleyicilikte asıl olan madde sudur: "Allah gökten üzerinize sizi temizlemek için su indirmektedir." (256) ayeti de bu

(254) Mülteka Tercümesi, Mustafa Uysal, Konya; C:1, S:78-79

(255) Mülteka Tercümesi, Mustafa Uysal, Konya; C:1, S:79-80

(256) Kur'anı Kerim, Enfal: 8/11.)

gerçeğe delalet etmektedir.

Temizlik için elverişli olan sular kendileri temiz olduğu gibi temizleyici özelliğine de sahip olmalıdırlar. O halde temizlik yapılıp yapılmaması bakımından suları şu şekilde sınıflandırabiliriz.

Temizleyici Sular: Bu sular yaratıldığı tabii halini koruyan, rengi tadı ya da kokusu değişmemiş ve içine herhangi bir pislik karışmamış olan aynı zamanda da ibadet maksadıyla kullanılmamış olan sudur. Bunlar yağmur, deniz, kar, dere, ırmak ve kuyu sularıdır. Bu sular mekruh ve şüpheli hale gelmedikçe temizleyicilik özelliğini sürdürür.

Bu sularla her türlü necaset temizlenir. Yani hem maddi temizlik yapılır hem de abdest ve gusül için kullanılır.

Temiz Sular: Abdest, gusül gibi hükmi bir temizlik için kullanılmış ve içine pis bir şey karışmamış olan sulardır. Bu suların genel ismi "müstamel" sudur. Bu sular içerisinde pis bir şey olmamasına rağmen ikinci bir kez hükmi temizlikte kullanılamazlar.

Pes (necis) sular: Bu sular kendileri bizatihi pis olduklarından temizleme işi için de elverişli değildir. Hatta bu suların değdiği şey temizlenmeye muhtaçtır. Pis sular da iki bölümde incelenir.

a) Aslında temizleyici olup içindeki bir necaset nedeniyle rengi, kokusu ya da tadı değişen sulardır. Bu sular göl, dere, kuyu suyu gibi çok su da olsalar az su da olsalar hüküm aynıdır. Yani vasıflarından biri necis bir şey nedeniyle değişen su pistir.

b) Vasıflarından birini değiştirmese ve suda izi görülmese bile içinde pis bir şeyin olduğu bilinen az sudur. Bu su ile de hiçbir şekilde temizlik yapılamaz.

Su İle Temizlemenin Şartları: "Bir kadın Peygamber Efendimize gelerek dedi ki: "Bizden birinin elbisesine ay hali kanı dokunuyor ne yapmalıyız?" Efendimiz ona şöyle cevap verdi: "Kazıyıp atarsın, sonra bol su ile çitilersin sonra da üzerine bol su dökersin ve onunla namaz kılarsın." (257)

Hadiste temizleme bakımından diğer necasetlerle aynı hükme tabi olan âdet kanı geçmektedir. Pis olduğu ve temizlenmesi gerektiğinde görüş ayrılığı yoktur. Verilen cevaba bakılarak söylenecek olan şey;

(257) Buhari, Hayız: 19. Müslim, Hacc: 382, Rida: 67,70

pisliğin giderilmesi için kazımak, çitilemek ve bol su ile durulamak gibi tüm gayretler gösterilerek pisliğin giderilmesidir. Suyun yanında temizliği kolaylaştıracak deterjan kullanılması mümkün ise de vacib değildir.

Görüldüğü gibi Peygamberimiz yıkamaya dair ayrıntılı bir şekil tarif etmemiştir.

Eğer pisliğin izi elbisede görülüyorsa bu iz kayboluncaya kadar yıkamak temizlemek için yeterlidir. Ancak elbisede herhangi bi iz yoksa bu da kişinin elbisenin temizlendiğine dair kesin kanaat getirinceye kadar yıkamayı gerektirir. Bu kanaat da 3-4 yıkamayla oluşacaktır. Hanefilerin yıkama için getirdikleri "üç defa" ölçüsünün gerekçesi de budur.

Toprak İle Temizleme: "Bir bedevi kalkıp mescide idrarını yaptı. Bunun üzerine orada hazır bulunan insanlar onunla kavga etmek üzere herekete geçtiler. Peygamberimiz onu kendi haline bırakın, idrarı üzerine büyükçe bir kova su dökün. Çünkü sizler ancak kolaylaştırıcılar olarak gönderildiniz, zorluk çıkarmak için gönderilmediniz, buyurdu." (2538)

Hadisten açıkca anlaşılan, yere dokunan sıvı necaset üzerine bol su dökülerek temizlenir.

Bunun yanısıra rüzgar ve güneşin yerdeki necaseti kurutması da temizlenmesi için yeterlidir.

"Sizden biriniz mescide geldiğinde ayakkabılarını çevirip baksın, bir pislik, murdarlık görürse, onu yere sürtsün sonra da onlarla namaz kılsın." (259)

Bir temizlik aracı olan toprak katı olsun sıvı olsun pisliklerin kendisine sürtülmesiyle o şeyleri temizler.

Ovma Yoluyla Temizleme: "Rasulüllah Efendimizin elbisesindeki meniyi oğup çitilerdim, sonra da kalkıp gider ve o elbiseyle namaz kılardı." (260)

"Ben Rasulüllah'ın elbisesindeki meniyi yıkardım, o da

(258) Buhari, Abdest: 55, Edep: 80. Ebu Davud, Taharet: 136. Tirmizi, Taharet: 112.

(259) (Darimi, Salat: 123. Ahmed b. Hanbel, 3/92)

(260) Müslim, Taharet: 105,106. Ebu Davud, Taharet: 134. Nesai, Taharet: 187.

hemen sonra namaza çıkar da elbisedeki yıkamanın izi (ıslak olarak) kalırdı." (261)

Bu ve benzer hadisler meniyi temizlemek için iki yol olduğunu gösteriyor.

Su ile yıkamak, kurumuşsa oğup çitilemek.

Elbiseye dokunan meni kurumuşsa oğmakla temizlenir, ancak insan vücuduna dokunanın yıkanması gerekir. Eğer meni ıslaksa yine yıkamak gerekir. Oğduktan veya yıkadıktan sonra kalan iz zarar vermez.

ABDEST

Abdest Lügatta: Temizlik, paklık, manâsındadır.

Abdest Farsça bir kelimedir, el ve su anlamlarına gelen iki kelimenin birleşmesinden oluşur, el suyu demektir.

Abdest; Fıkıh ıstılahı olarak abdest; kendisi başlıbaşına bir ibadet olduğu gibi bazı ibadetler için de ön şart olan bir eylemdir. Yüzü, kollarla beraber iki elleri ve topuklarla birlikte iki ayakları yıkamak ve başın dörtte birini mesh etmektir. (262).

"Ey İman edenler! Namaz kılmaya kalktığınız zaman yüzlerinizi, dirseklerinize kadar ellerinizi, başlarınızı meshedip topuklarınıza kadar ayaklarınızı yıkayın. Eğer cünüp oldunuzsa boy abdesti alın. Hasta yahut yolculuk halinde bulunursanız, yahut biriniz tuvaletten gelirse yahut da kadınlara dokunmuşsanız (cinsel birleşme yapmışsanız) ve bu hallerde su bulamamışsanız temiz toprakla teyemmüm edin de yüzünüzü ve (dirseklere kadar) ellerinizi onunla meshedin. Allah size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez; fakat sizi tertemiz kılmak ve size (ihsan ettiği) nimetini tamamlamak ister; umulur ki, şükredersiniz." (263)

Abdest hem maddi hem de manevi kirlerden arındıran kişiyi hem fiziksel hem de ruhsal olarak rahatlatan belki de ibadete motive olmasını

(261) Buhari, Vudu: 64, 65. Nesai, Taharet: 186. Ahmed b. Hanbel, 6/142, 235.

(262) Gurer ve Dürer Tercümesi, Molla Hüsrev, İst. Eser Y. C:1 S:12

(263) Kur'an-ı Kerim, Maide: 6)

sağlayan özel bir ibadettir.

Abdestin hem kendisi bir ibâdettir, hem de diğer ibâdetlere geçiş sağlayan bir vasıtadır. O bakımdan beden ve ruh sağlığı üzerinde ciddi tesirleri; kalbi kuvvetlendirmede nazım rolü, sinir siskemini yatıştırıp normale çevirmeye tartışmasız etkisi söz konusudur. Mü'minden cin ve şeytanları, mikrop ve zararlı bakterileri uzaklaştırır. Meleklerin daha çok yaklaşmasını kolaylaştırır. Kısacası mü'minin manevi bir silahı olarak kişiyi birçok maddi ve manevi düşmanlardan, tehlikelerden korur.

Abdestin Faziletleri:

Kur'ân'ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır: "Ey inananlar, namaza durmak istediğiniz zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi yıkayın, başlarınızı meshedin ve ayaklarınızı da topuklara kadar yıkayın. Eğer cünüp iseniz tam temizlenin..." (264).

Abdest: İslâm tarihinde bütün dinlerde mevcut idi. Zira, Hz. Peygamber (s.a.v.) mübarek yüzü ile ellerini üçer üçer yıkayıp abdest aldıkları zaman "İşte bu abdest benim abdestimdir. Ve benden önce gelen Peygamberlerin abdestleridir." buyurdular. (265).

Abdestin farzları ve sünnetlerini resimlerle tarifiyle birlikte ileride inceleyeceğiz.

Abdestin Farzları:

Hanefilere göre abdestin farzları yalnızca abdest ayetinde (Maide5/6) geçenlerdir. yani yüzü, kolları ve ayakları yıkamak, başı meshetmektir. Diğer mezhepler ise niyeti, abdest azalarını yıkamada sıranın gözetilmesini ve yıkarken ara verilmemesini de farz sayarlar.

Abdestte yıkanması farz olan organların sınırları ise şöyledir:

1- Yüzü yıkamak: Yüz, kişiye bakıldığı zaman görülen kısımdır, uzunluk olarak saç bitimi ile çene arası, genişlik olarak da iki kulak yumuşakları arasını kapsar.

2- Dirseklere kadar elleri yıkamak: Farzlardan biri elleri, dirseklerle birlikte kolları yıkamaktır. Burada dikkat edilecek husus dirseklerin de yıkamaya dahil olmasıdır.

3- Başı meshetmek:

(2649) Kur'an-ı Kerim, Maide:6

(265) Gurer ve Dürer Tercümesi, Molla Hüsrev, İst. Eser Y. C:1 S:14

4- Topuklara kadar ayakları yıkamak: Farz olan topuklarla birlikte ayağı yıkamaktır. Topukların yıkanmasının farz olduğunu Peygamber Efendimizin hadislerinden öğreniyoruz. Şöyle ki: Peygamberimiz (abdest alırken) topuklarını yıkamamış bir adam görmüş, ona şöyle demiştir. **"Yazık bu topukların ateşten haline!"** (266)

Abdestte yıkanması farz olan miktar ayağın tamamı ile birlikte ayak bileklerinin iki yanındaki kemiklerdir.

Abdestin Müstehapları (Edepleri)

1- Abdesti yüksek bir yerde almak,

2- Abdest suyunu üzerine sıçratmamak,

3- Abdest alırken kıbleye dönmek,

4- İbrik ile abdest alırsa sapını üç kere yıkamak,

5- İbriği sol tarafına koymak,

6- Kendi gücü yeterken kimseden yardım istememek, yani abdestini kendi başına almak,

7- Abdeste kalben niyyet ettiği gibi diliyle de niyyet etmek,

8- Abdest alırken konuşmamak,

9- Her azayı yıkarken Besmele ve Kelime-i Şehâdet okuyarak yıkamak,

10- Abdest duâlarını okumak,

11- Ağzına sağ el ile su vermek,

12- Buruna sol el ile su vermek,

13- Burnu sol el ile sümkürmek, temizlemek,

14- Ağzı yıkarken, misvâk ile temizlemek,

15- Ağzı yıkarken, oruçlu değilse gargara yapmak,

16- Burnu yıkarken, suyu genize kadar çekmek,

17- Kulağı meshederken küçük parmağın ucunu kulağa sokmak,

18- Ayak parmaklarını oğuştururken, sol elin küçük parmağı ile ayak parmaklarının aralarını da oğuşturmak (Hilallemek),

19- Elleri yıkarken, yüzüğü yerinden oynatmak,

---

(266) Müslim, Taharet: 25, 28, 30

20- Su bol olsada israf etmemek,

21- Suyu çok da, az da kullanmamak, kararı kadar kullanmak.

22- Abdesten sonra iki rek'at namaz kılmak,

23- Abdest bitince kıbleye dönerek şehâdet getirmek, kıbleye karşı ayakta durarak: (Eşhedû en lâ ilâhe illâllahü vahdehû lâ şerîkeleh. Ve eşhedü enne Muhâmmeden abdühû ve Rasûlüh) dese ve bunu okuyan kimse için "sekiz cennet" kapısının açılacağını ve iki abdest arasındaki günahının bağışlanacağını Peygamber Efendimiz haber vermiştir.

Yine Peygamberimiz (s.a.v.): **"Bir kimse yüzünü silerken üç kere Kadîr sûrei Celîlesini okursa Peygamberlerle haşrolur"** buyurulmuştur. (Tabii ki büyük günâhları yoksa ve işlemezse...)

ABDESTİN FAZİLET ve SEVABI

Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyuruyor: **"Müslüman veya mü'min bir kul abdest aldığı zaman, yüzünü yıkarken gözleriyle bakıpda işlediği günah ve hataları su ile veya en son damla ile çıkıp gider. Kollarını yıkarken, ellerini uzatıpda işlediği hataları, aldığı abdest suyu ile veya suyun en son damlası ile çıkıp gider. İki ayağını yıkarken, yürüyerek işlediği hatalar, günahlar (aldığı abdest) suyu ile veyahut abdest suyunun en son damlasıyla çıkıp gider. O kadar ki, abdest tamamlanınca (abdest alan müslüman da) hatalardan tertemiz arınmış olarak kurtulup temizlenir."** (267).

Farz, Sünnet ve Adâbına Uygun Abdest Nasıl Alınır? (268)

Küçük ve büyük tabii ihtiyacı giderdikten ve iyice temizlendikten sonra kollar dirseklerden, yukarıya kadar sıvanır. İbrik sol tarafa konur. Musluk başında bulunuyorsa musluğu sağa ya da sola almaya gerek yoktur. Durulan yer elverişliyse kıbleye yönelinir. Abdeste niyet ederek "Eûzü Bezmele" çekilir. Önce iki el bileklerine kadar üç defa iyice yıkanır, dar yüzük varsa oynatılır, parmakları birbirine geçirerek ara yerlerinin iyice yıkanmasına özen gösterilir.

Bundan sonra sağ eliyle ağzına üç defa su verir ve her defasında iyice çalkaladıktan sonra suyu dışarı atar. Misvak ve fırça varsa onunla,

---

(267) İbn Abidin. İst. Şamil Y. C:1 S: 44

(268) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:1, S:44

yoksa sağ elin baş ve şehâdet parmaklarıyla dişleri güzelce oğuşturulur. Sonra yine sağ eliyle su alıp burnuna üç defa çeker, her defasında hem yeni su alır, hem burnunu sol eliyle sümkürerek iyi bir temizlenmeyi sağlamaya çalışır. Sonra iki ele su alıp saç bitimi sınır kabul edilerek yukarıdan aşağıya doğru kaydırılarak yüze su dokundurulur ve çene altına kadar suyun dokunmasına, kulak yumuşaklarına kadar ulaşmasına, kaşların altına suyun geçmesine dikkat edilir. Ve bu yıkama üç defa aynı ölçü ve biçimde yeni su ile tekrarlanır. Sonra sağ ele su alınarak dirsek dahil olmak üzere yıkanır. Kuru yer kalmasın diye oğulur. Ve bu yıkama üç defa aynı ölçü ve biçimde yeni su ile tekrarlanır. Sonra aynı ölçüde sol el dirsekle birlikte yıkanır. Sonra sağ eli islatıp elin içiyle başın dörtte biri meshedilir veya iki el islatılarak ön kısmından başlanarak başın tamamı meshhedilir. Mesih takrarlanmaz sadece bir defa yapılır. Bundan sonra ellerin küçük veya şehâdet parmakları kulaklara sokulur ve baş parmaklarla kulakların dışı meshedilir. Mümkünse serçe parmaklar kulak deliklerine sokularak temizliğe özen gösterilir. Yine ıslaklığı taze olarak duran elin dış kısmıyla boyun meshedilir.

Bu düzenle devam edilerek sıra ayakları yıkamaya gelir. Önce sağ ayağın parmak uçlarından başlanarak topuklarla birlikte iyice ovularak üçer defa yıkanır ve parmak aralarına serçe parmakla dokunularak iyi bir temizlenme sağlanır. Sonra aynı biçimde sol ayak yıkanır. Tabiî her organı yıkarken ya belirtilen abdest duâları okunur, ya da Kelime-i Şehâdet getirilerek yetinilir. Abdest bitince sağ ele su alınıp ayakta içilir. Kerâhet vakti değilse iki rek'ât nâfile namaz kılınır.

Hanefîler ıslak organlarını temiz bir havlu ile kurular, Şâfiîlere göre ise, kurulanmaması tavsiye edilmiştir.

Her azâ yıkanırken okunacak duâlar vardır. Ezbere bilenler bu duâları okur. Bilmeyenler, her azâsını yıkamaya başlarken 'Besmele" çekerler. Veya Kelime-i Şehâdet getirirler. Abdest aldıktan sonra, "Kelime-i Şehâdet" getirmek ve "İnnâ enzelnâhü" sûresini okumak çok sevaptır.

ABDEST ALINIŞ ŞEKLİ

NOT: Erkek ve kadının abdest alması aynı olup hiçbir fark olmadığından ve de kadının başı ve kollarının açık olması mahrem olduğundan erkek resmiyle abdestin alınışını tarif ettik. .

ABDESTİN ALINIŞI

Namaz kılmak yahut, başka bir ibâdet için abdest şöyle alınır.

Niyet ettim abdest almaya, **"eûzübillâhimineşşeytânirracîm, bismillâhirrahmânirrahîm"**, denir.

Sonra, sırayla eller üç defa yıkanır. Eller yıkanırken parmak aralarında kuru yer bırakmamaya çalışılır. Varsa yüzük oynatılır.

1- Abdestin Müstehapları

1- Mümkünse kıbleye yönelmek,

2- Suyun üzerine sıçramaması için yüksek yere durmak,

Sünnetleri

1- Önce abdest almaya niyet etmek,

2- Eûzü ve besmele ile başlamak,

3- Abdest sırasına uyarak, önce sağ taraftan başlamak,

4- Bir uzvu kurumadan, diğerini yıkamak,

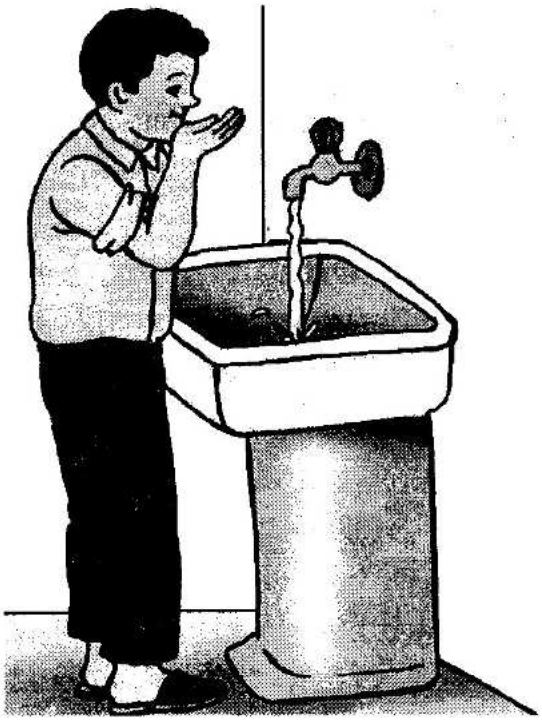
5- Elleri önce bileklere kadar 3 kere yıkamak,

6- Parmak aralarını hilallemek,

7- Ellerini yıkamaya parmak uçlarından başlamak,

8- Parmağında yüzük varsa ve dar ise onu oynatmak vaciptir. Geniş ise menduptur.

Ağıza üç defa su verilir ve çalkalanıp dökülür. Varsa misvak veya fırça ile yoksa sağ elin baş ve işaret parmağı ile dişler fırçalanır.

Sünnetleri

1- Mazmaza: Ağza 3 defa bolca su verilir ve her defasınad çalkalanıp dökülür.

2- Ağzını misvak veya fırça ile yıkamak veyahud dişlerini baş ve şehadet parmakları ile oğmak.

Burna üç defa su verilir, sol el ile temizlenir.

Sünnetleri

İstinşak: Burna 3 defa bolca su çekmek. Her defasında sol eli ile sümkürüp bu suyu çıkarmak.

Yüz, saç bitiminden çene altına kadar üç defa yıkanır.

Farzı: Yüzü bir kere saç bitiminden çene altına kadar su ile yıkamak.

Sünnetleri:

1- Yüzü üç defa yıkamak.

2- Suyu kaşların altına ve yüzün çevresinden sarkmış bulunan fazla kıllara ulaştırmak.

Dirseklerle birlikte evvelâ sağ kol, üç defa yıkanır.

Farzı: İki elleri ve kolları dirsekler ile beraber bir kere yıkamak,

Sünnetleri: 1- Önce sağ koldan başlamak. 2- Kolları 3'er defa yıkamak.

BAŞA MESHETMEK

Başa meshedilir, Yani, başın dörtte birine ıslak el ile sürülür.

Farzı: Başın dörtte bir miktarına ıslak (sağ) el ile meshetmek.

Sünneti: Başın tamamını meshetmek, yani kaplama meshetmek.

Kaplama Mesh: Kaplama mesh yani başın tamamını mesh şöyle yapılır:

Eller ıslatılır.

Küçük parmakla birlikte üç parmak uc uca getirilir.

Alnın saç bitiminden başlayarak, bu üç parmakla başın üstü sıvazlanıp, başın arkasında saç bitimine kadar getirilir.

El arkaya gelince, avuç içleri ile kulak üstünden başın iki yanı öne doğru mesh edilir.

Zirâ, Peygamberimiz (s.a.v.) çoğu zaman başını böyle meshederdi.

KULAKLARI MESHETMEK

İşaret parmakları ile kulak içleri baş parmaklarla kulak arkaları.

Farzı: Gusül abdestinde küpeleri oynatmak ve kuru yeri kalmamak üzere iyice yıkamak.

Sünneti: Kulakları meshetmek.

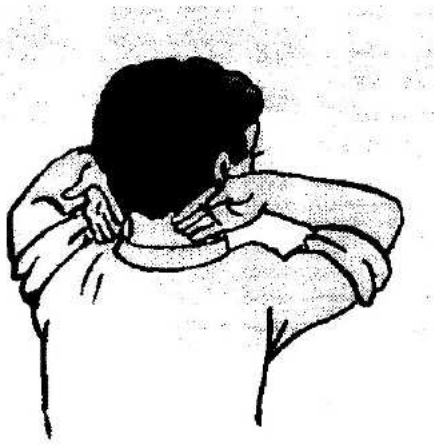
En küçük parmağını veyahut şehadet parmağını kulaklarının içine sokup, baş parmağıyla da dışını meshetmek.

BOYNU MESHETMEK

Parmakların dışı ile boyun meshedilir.

Sünneti:

Boynu meshetmektir.

AYAKLARI YIKAMAK

Sonra sağ ayağın küçük parmağından başlayarak önce sağ ayak, sonra sol ayak, topuk kemikleriyle birlikte üç defa yıkanır.

Farzı: Ayakları iki topuklar ile beraber bir kere yıkamak.

Sünnetleri:

1- Ayakları yıkamaya parmak uçlarından ve önce sağ taraftan başlamak.

2- Ayak parmak aralarını hilallemek.

3- Ayakları 3'er defa yıkamak.

Böylece abdest bitince; sağ ele su alıp, ayakta içmek sünnettir. Kerâhet vakti değilse iki rek'ât nâfile namaz kılınır.

Abdest alan kimseye; abdest aldıktan sonra, kıbleye dönerek **"Kelime-i Şehâdet"** getirmek ve 3 kere **"İnnâ enzelnâhü"** suresini okumak çok sevâptır.

TEYEMMÜM

Teyemmüm Lügatte: Kastetmeye derler.

İslam Hukukunda Teyemmüm: Temizlenmek kasdiyle temiz yeri (toprağı) kullanmak, demektir.

Teyemmüm: Temiz yerden yüz ve ellere yapılan meshin ismidir.

Teyemmüm, Kitap, Sünnet ve İcmâ-ı Ummet ile sabittir. (269).

TEYEMMÜM NASIL YAPILIR? (270).

Teyemmüm şöyle yapılır: Önce kollar abdest alacakmış gibi sıvanır. Eûzü Besmele çekilir. **"Abdestsizlikten veya cünüplükten temizlenmeye"** diyerek niyet edilir.

Sonra parmaklar açılır, ellerin iç kısımları temiz toprağa veya toprak cinsinden bir şeyin üzerine hafifçe vurarak, önce ileri sonra geri çekilerek sürülür.

NOT: "Erkek ve kadının teyemmüm etmesi aynı olduğundan ve kadının kollarının açık olması mahrem olduğundan erkek resmiyle teyemmümün yapışını tarif ettik."

Önce elleri ileri sürtmek, sonra geri çekmek.

(269) İbn Abidin. İst. Şamil Y. C:1 S:352, Gurer ve Dürer. İst. C:1 S:354

(270) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:91

Farzı:

1-Niyet etmek: "Niyet ettim, abdest için veya cünüplükten kurtulmak için veya namaz kılmak için" diyerek niyet edilir.

2- İki darp: Önce elleri, temiz toprağa vurup yüzü meshetmek, sonra elleri tekrar yere vurup kolları dirseklerle beraber meshetmektir.

Sünnetleri: (271)

1- Besmele ile başlamak.

2- İki elini parmakların arası açık şekilde toprak üstüne koymak,

3- Elleri, toprağın üstünde önce ileri sonra geri sürtmek,

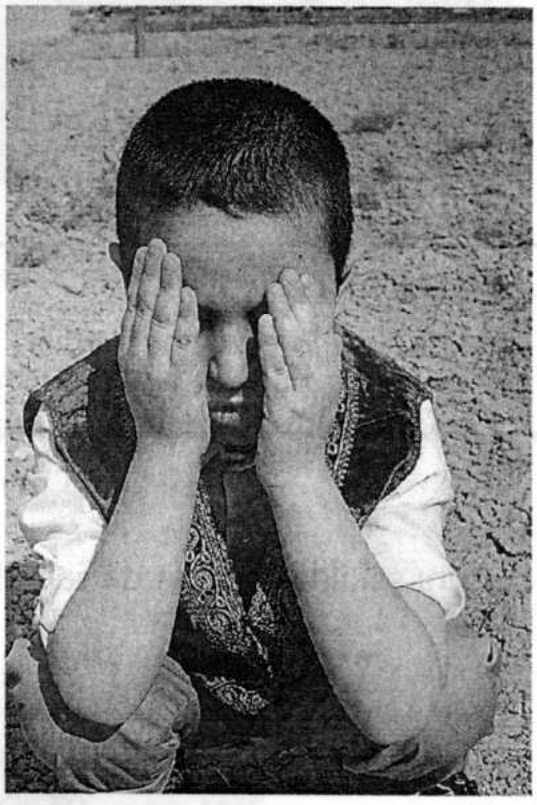
4- Tertip sırasına uymak ve ara vermeden arka arkaya teyemmümü yapmak.

Eller kaldırılıp hafifçe birbirine vurularak silkelenir.

Sünneti: Elleri silkelemek.

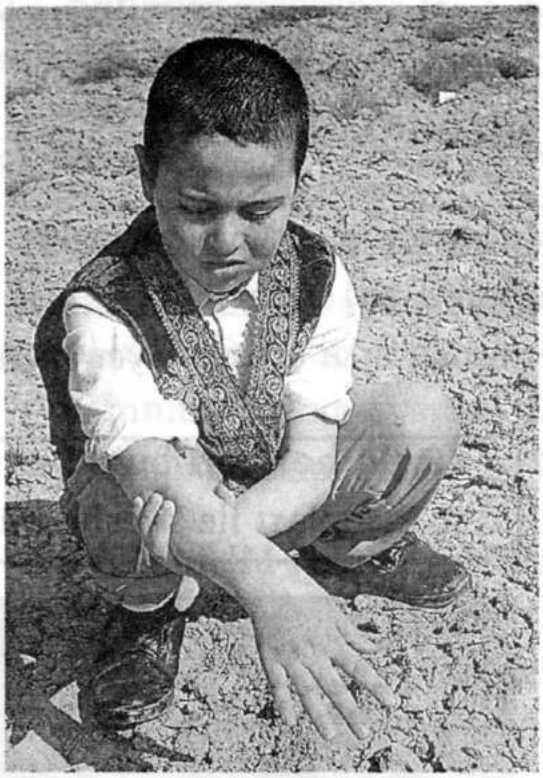
Yüzün her yeri bu iki elin iç kısımları ile meshedilir.

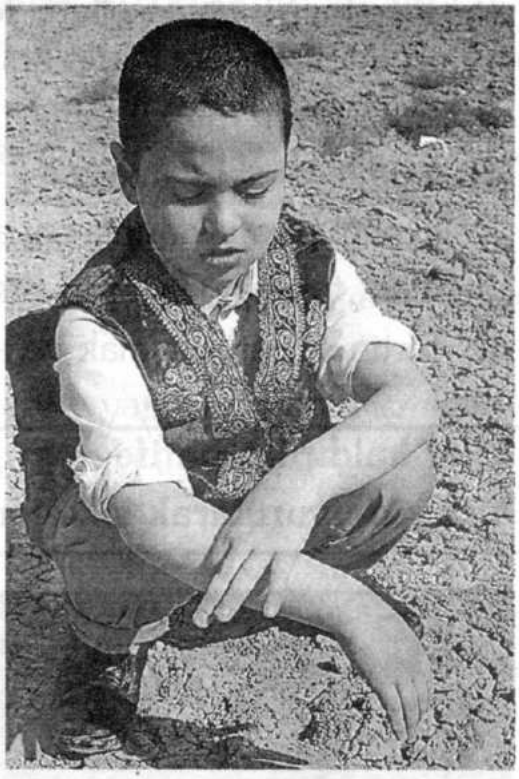
Farzı: Yüzün her yeri birinci toprağa vurulan iki elin iç kısımları ile meshedilir.

(271) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:109, İbn Abidin, C:1 S:354

Sonra elin iç kısımları aynı şekilde tekrar toprağa vurulur. Önce sol elin baş ve işaret parmakları ayrılır, kalan üç parmağın içiyle sağ kolun iç yüzü parmak uçlarından dirseklerle beraber mes hedilir.

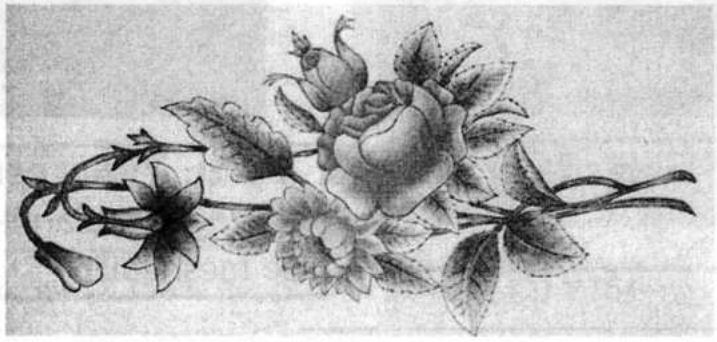

Farzı: Sol elin iç tarafıyla sağ kolun iç yüzü meshedilir.

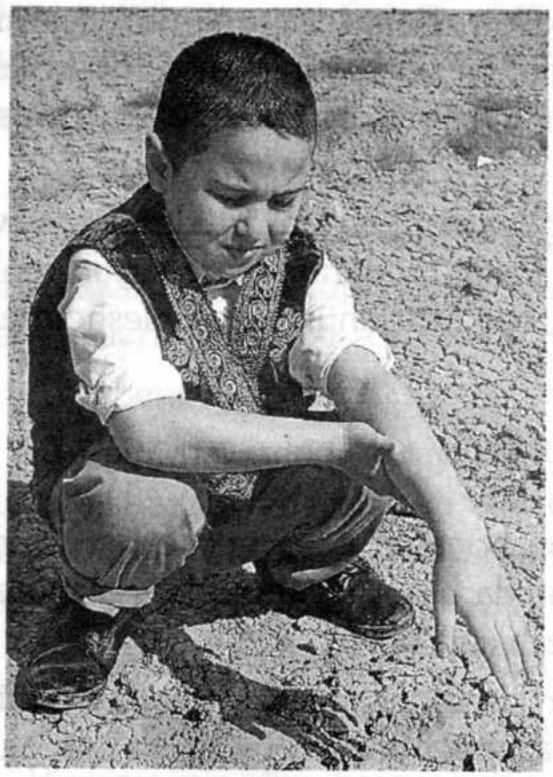
Farzı: Sağ kolun dış tarafı da yine aynı sol elin ayrılan baş ve işaret parmağıyla meshedilir.

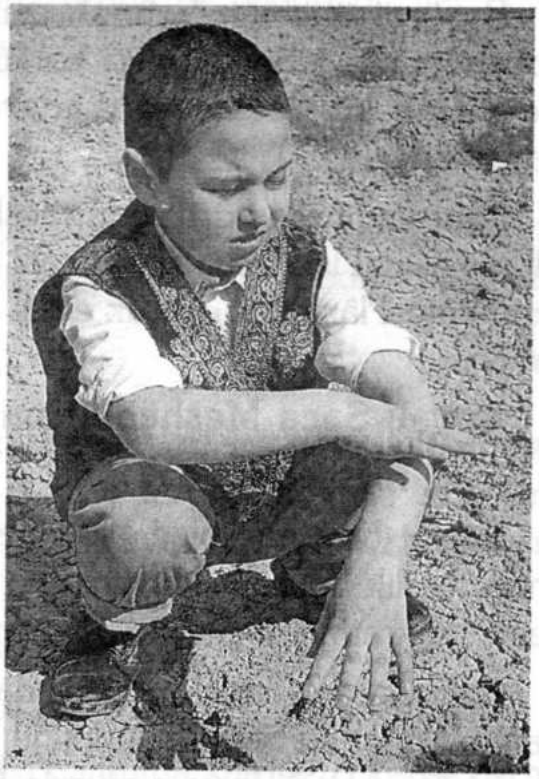
Aynı şekilde bu defa da sağ el kullanılarak sol kol meshedilir.

Önce sağ elin baş ve işaret parmakları ayrılır, kalan üç parmağın içiyle sol kolun iç yüzü parmak uçlarından dirseklerle beraber meshedilir.

Sol kolun dış tarafı da aynı şekilde sağ elin ayrılan baş ve işaret parmaklarıyla meshedilir.

Böylece yüzün, ellerin ve kolların meshedilmedik hiç bir yeri bırakılmamakla, farzlarına ve sünnetlerine uygun bir teyemmüm yapılmış olur.

Teyemmümün Sıhhatinin Şartları: (272).

1- Niyet etmek,
2- Meshetmek,
3- Meshin üç parmak ya da, daha fazlasıyla yapılması,
4- Yer (toprak),
5- Yerin temizleyici olması,
6- Suyun bulunmamasıdır.

(272) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 354

KADINLARIN ABDESTLERİYLE İLGİLİ MES'ELELER

Abdest Alırken Tülbent, Başörtü Üzerine Meshedilir mi?

Başörtüsüne meshetmek caiz değildir. Fakat hanımların saçlarını yabancı erkeklerin görmesi korkusu gibi bir zorunluluk varsa, başörtüsü de altına su geçirecek kadar ince ise başörtüsü üzerine mesh yapabilirler.

Yani kadın baş örtüsüne meshettiği zaman; su başörtüden geçer ve alttaki saçını ıslatırsa, meshi caiz olur. Fakat bu durumda da suyun renklenmemesi lâzımdır. Ancak efdal olan, baş örtüsünün altına meshetmektir. (273).

Boyalı Saça Meshedilir mi?

Evet, meshedilir.

Saçını boyamış olan bir kimse, bu boyanın üzerine meshettiği zaman, yaşlık boya ile karışırsa bu durumda başın meshedildiği su mutlak temiz hükmünden çıkar ve yapılan mesh caiz olmaz. (274).

Başında çok uzun saçı bulunan bir kimse, üç parmağı ile meshettiği zaman, eğer su başın bulunduğu kısma isâbet ederse, bu mesh caiz olur. Fakat meshettiği kısmın altında baş değil de alın veya boyun bulunursa bu durumda mesh caiz olmaz. (275).

Kadınlar Çorapla Abdest Alabilir mi?

Hanefi mezhebinde abdestin farzları dörttür. Ve ayakları yıkamakta farzdır. Ayakları yıkamaktan maksat üzerine suyu akıtmaktır. Bu sebeble bir kimse ayaklarını çoraplarıyla beraber musluğun altına tutsa, şâyet su üzerinden akmış ise mesele tamamdır. Yani abdest yerine gelmiştir. Eğer üzerine su akmamış olsa abdest tamam değildir. Hanefi mezhebinde ayak avret sayılmadığından yıkansa da bir sakınca olmaz. Yalnız kollar avrettir. Böyle bir durumda kasden kadının ayağına ve kollarına bakan kimse günahkâr olur. (276).

---

(273) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:23

(274) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:23

(275) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:22

(276) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. C:2 S:27

Kadınlar, Abdest Alalcak Tenha Bir Yer Bulamazlarsa:

Kadın, yabancı erkeklere karşı el ve yüz hariç bütün bedenini örtecektir. Bu yüzden bir kadın, çeşme başında, kırda yolculukta, cami şadırvanında hatta kendi evinde olsa bile abdest âzâlarını (saç, baş, boyun, kol ve bacaklarını) yabancıların görebileceği bir yerde açarak abdest alamaz. Aldığı takdirde haram işlemiş olur. Tenha ve uygun bir yer bulamazsa teyemmüm ederek namazını kılar.

Abdest Azalarına Yapışan Hamur, Kına, Boya, Oje v.s. İle Abdest Alınabilir mi?

Tırnaklarının altında kir bulunan veya çamurla uğraşan parmaklarına kına yakan, hurma toplayan, boya boyayan, kadınların -abdest bakımından- halleri nedir diye soruldu?

Cevaben:

-Bu gibi hallerden, kolaylıkla kaçınmaya güçleri yetinmediği zaman, bunların hepsinin de abdesti caiz olur. Bunlar durum itibariyle birbirlerine eşittirler. Fetvâ da bu gibilerin -köylü, şehirli ayırmaksızın- abdestlerin caiz olduğu üzerinedir.

Tırnakları hamur olan ekmekçi de böyledir.

Boya, toplanır ve kurursa, abdeste ve gusle manî olur. (277).

Bir kimsenin eline hamur bulaşsa ve bu hamurda kurusa, o kimse de bu durumda abdest almış olsa, hamur az olduğu zaman abdesti caizdir. (278).

Bir kimsenin abdest azalarında balık derise veya çiğnenmiş ekmek kurusu, oje v.s. bulunsa da o kimse, bu hali ile abdest alsa; eğer su, bunların altına geçmezse (ki bunlar su geçirmeyen tabaka oluşturduklarından), abdest caiz olmaz. Çünkü bunlardan kaçınmak mümkündür. (279).

Makyajlı Olarak Abdest Almak Caiz midir?

Makyajı tamamen temizlemeden abdest almanın caiz olabilmesi için makyaj malzemelerinin altına su geçiren maddeler olması gerekir. Oje hiçbir şekilde altına su geçirmediğinden ojeler silinmeden alınan abdestle ibadet yapılamaz. Çünkü abdest sahih sayılmaz. Bazı rujlar ya

(277) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:19

(278) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:18

'279) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:21 İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:225

da cilde sürülen yağlı kremler de altına su geçirmediğinden bunların da temizlenmesi gerekir.

Bu konuda hanım kullandığı kozmetik ürünlerinin suyu cilde ulaştırıp ulaştırmamasına göre kendisi karar verecektir. Ancak oje, bazı ruj ve kremler kesinlikle abdest suyunun cilde temasına engel olur.

Bir kimse ayaklarını yağladıktan sonra abdest alsa ve ayaklarına su dökse, fakat su o yağlı yeri ileri geçip deriye işlemese abdesti caiz olur. Yağdan murad: Zeytin yağı, şırlan yağı gibi şeylerdir. Yoksa içyağı veya donmuş tereyağı gibi şeyler değildir. (280).

Uzun Tırnakla Alınan Abdest :

Tırnak, parmak ucunu örtecek kadar uzun olsa, bu durumda onun altına suyun ulaştırılması vaciptir. Eğer tırnak kısa ise vacip değildir.

Tırnakları parmak uçlarından dışarı çıkacak kadar uzamış olursa, bir kavle göre, o fazlalığı yıkamak vacipdir (281).

Ey müslüman kadını! Moda tuzaklarına kapılıpta oje ile abdestine ve guslüne mani olan ibâdetine gölge düşürme.

Abdest azalarındaki tırnakların altında hamur bulunursa, suyu, bu hamurun altına ulaştırmak vacipdir. (282).

Abdest Alırken Parmaktaki Yüzüğü Oynatmak.

Parmaklarında yüzük bulunan bir kimse, abdest alırken eğer yüzük bol ise, onu yerinden oynatması sünnet olur. Lakin o yüzük dar ise, altına suyun ulaşabilmesi için yüzüğü yerinden oynatmak farz dır. (283).

Perukla Meshedebilirler mi?

Günümüzde bazı kadınlar"Peruk"denilen takma saç kullanmaktadırlar. Peruk takmak haram olmakla beraber yine perukla abdest aldıkları takdirde onun üzerine mesh edilmez. Çünkü peruğa yapılan mesh, başa yapılmış sayılmayacağından abdest de sahih olmaz.

---

(280) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:20 İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:224

(281) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:18

(282) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:18

(283) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:19 İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:224. Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:129

Lensler Abdest ve Gusle Engel midir?

Abdestte de gusülde de kişi gözlerinin içini yıkamakla sorumlu değildir. Bu nedenle göz içindeki lens abdest ve gusle engel değildir.

ABDESTİ BOZAN ŞEYLER

1- Küçük ve büyük abdest etmek ve arkadan yellenmek,

2- Vücudun herhangi bir yerinden kan ve irin çıkıp akması, yani çıktığı yeri taşması,

3- Ağız dolusu kusmak, dişleri kanayınca ağızda tükrükle eşit kan olması.

4- Uyumak ve bayılmak. Uykunun abdesti bozmasında da belli ölçüler koyulmuştur. Her uyku abdesti bozmaz. Ancak kişinin bilincinin tamamen yok olduğu ve kendine hakim olamadığı uyku abdesti bozar. Bunda da ölçü, kişinin bir şeye yaslanarak uyuması halinde o desteğin çekilmesiyle kişinin düşmesidir. Yani bu destek çekildiğinde kişi düşüyorsa bu uyku abdesti bozar, aksi halde bozmaz. (Mak'ad tam yerle temas kurduğu bir vaziyette uyumak abdesti bozmaz.)

5- Namazda iken yanındakiler işitecek kadar gülmek. Namaz dışında gülmek, kahkahayla bile olsa abdesti bozmaz.

6- Mest giyen kimse için mesh süresinin dolmuş olması.

7- Özürlü olan kimse beş vaktin her vakti için abdest alır ve her vakit içinde arzu ettiği namazı kılar, vakit çıkmakla abdesti bozulur.

Ön ve arka yollardan çıkan idrar, dışkı yel, kurt, taşçıklar ve şehvetsiz çıkan vedi' ve meni'nin bozduğu gibi, mezi de abdesti bozar. Ağır bir yük taşımak veya yüksek bir yerden düşmek sebebi ile çıkan Mezî de abdest almayı geriktirir.

Menî: Kişinin cinsel organından cinsel istekle birlikte (fışkırarak) akan sıvıdır. Erkekten bu sıvı cinsel hazzın doyum noktasında fışkırarak çıkar, rengi beyazımtıraktır ve hamur kokusuna benzer bir kokusu vardır.

Kadında ise ince ve sarı renge yakın bir renktedir, Yine cinsel isteğin doyum noktasında çıkar.

Kadın ve erkeğin menisinin gelmesi abdesti bozduğu gibi guslü de gerektiren bir durumdur. Ancak meni cinsel istek sonucu değil de ağır bir şey kaldırma, bir yerden düşme gibi bir nedenle gelirse bu gusül gerektirmez, yalnızca abdesti bozar.

Mezî: Erkek cinsel organından cinsel istekle veya bunun dışında herhangi bir sebeple gelen, aktığı hissedilmeyen beyaz, şeffaf ve ince bir sıvıdır. Meni gibi fışkırarak çıkmaz. Rengi de farklıdır.

Kişi şehvetlendiğinde ve ailesi ile oynaştığı zaman çıkmaya başlar. Mezînin kadındaki karşılığı Kazî'dir. Abdesti bozar. Gusül icab etmez.

Vedî: Erkek cinsel organından idrarın ardından bazan da ağır şey kaldırma nedeniyle çıkan şeffaf sıvı. Koyu, beyaz veya bulanık kıvamlı idrardır. İdrardan sonra gelir. Abdesti bozar. (284).

Tüm bu sayılanların abdesti bozması konusunda ölçü yani az ya da çok olma önemli değildir. Çıktığının görülmesi ya da bilinmesi yeterlidir. Ancak yellenme konusunda kişide tereddütler olabileceğinden hadiste ses ya da koku gibi ölçüler getirilmiştir.

Abdesti bozan şeyler konusunda mezhepler arasında görüş farklılığı vardır. Örneğin uyumanın, aşırı temasın ya da akan kanın miktarı konusunda kişi şüpheye düşer ve abdestinin bozulup bozulmadığından tam olarak emin olamazsa ihtiyatlı olup abdestini yenilemesi güzel olur.

KADINLARDAN GELEN AKINTILARIN HÜKMÜ

Akıntıların sebebi:

Her yaşta rastlanan akıntıların kadında görülen oranı yüzde 50-60 arasındadır. Yani her iki kadından birinde akıntı vardır.

Bugünkü dünyada örf ve adetlerin sağladığı geniş serbestiyle, ilaçların sık ve kontrolsüz kullanılışı, yanlış anlaşılan temizlik tavsiyeleri döl yolunun kendi müdafaa mekanizmasını azaltarak veya tamamen ortadan koldırarak akıntıların çoğalmasını sağlamaktadır.

Normal, sağlıklı genç kız ve kadınlarda rahim ağzı bezlerinin, vaginanın ve küçük dudakların iç kısmındaki Banthokim bezlerinin akıntısı vardır. Bu hal gözdeki çapak, kulak kiri gibi tabii bir olaydır.

Eğer mikroplar, mantarlar veya parazitler işe karışırlarsa o zaman anormal akıntılar görülür.

Doğum yapan kadınlarda vagina ön ve arka duvarı sarkmaları, do-

(284) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:38-39 İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:224.b Ahmed.

ğum esnasında oluşan ve tedavi edilmeyen yırtıklar sonucu taharetlenme esnasında mikrop kapma ihtimali yüksek olur. Alafranga tuvaletlerle (umumi tuvalet gibi), trikomonas akıntıları da yayılmaktadır. Kadında oluşan akıntılardan mikrobik akıntılar % 70-80, mantar %10, trikomanas % 5 arasında görülmektedir.

Cinsel Organından Çıkan Mezî (Kazi)nin Hükmü

Sehl b. Hüneyf'den (r.a.) yapılan rivayette diyor ki:

"Mezî (kadınlarda: Kazî)'den dolayı sıkıntı ve meşekkatla karşılaşır ve bu yüzden çokca yıkanırdım. Bu halimi Rasûlullah (a.s.) Efendimize anlattım, buyurdu ki: **"Ondan dolayı sadece abdest alman yeter..."** Bunun üzerine dedim ki: "Ya Resûlallah! Ondan elbiseme dokunan nasıl olur?" Buyurdu ki: **"Bir avuç su alıp ondan elbisene dokunduğu yere, gördüğün kadarıyla serp..."** (285).

Başka rivayette de: **"İki avuç dolusu su alıp onun üzerine serpmen sana yeter..."** şeklindedir. (286).

Hadislerden çıkarılan hükümler:

1- Şehevî bir duygudan sonra akan ince sarımsı bir su (mezî, kazî)'den dolayı gusül gerekmez.

2- Mezî -kazî- den sonra abdest bozulur, namaz için yeniden abdest almak gerekir.

3- Mezî -kazî- necistir. Tenâsül âleti yıkanır veya bu bölge üzerine su serpilir. Elbiseye dokunan kısmı yıkamak gerekir.

Cinsel Organına Konan Pamuk v.s. Abdesti Bozar mı?

Pamuk kullanmak normal değildir, gerek yoksa kullanılmaması iyidir. Vagen içine pamuk veya bez konması biolojik dengeyi bozar ve mikrop kapmaya neden olarak akıntı sebebi olur.

Kadın, fercinin dış tarafına pamuk koyar da ıslanırsa abdesti bozulur. Islaklığın pamuğun dışına çıkıp, çıkmaması hükmen aynıdır. Zira yaşlılığın fercin iç kısmından geldiği yüzde yüz bellidir.

Erkekte ve kadında tenâsül aletinin dışına konan pamuk ıslanırsa veya içine konan ıslanmış olarak düşerse abdest bozulur. Islanmamışsa ya-

---

(285) Ebu Davut, Taharet:82, Tirmizi, Taharet:84. İbn Mace: Taharet:70. Ahmet b. Hanbel 3/484

(286) Ebu Davut, Taharet:51, 90, 99, 128, 130. Nesai Taharet: 101

ni hiç pislik eseri yoksa abdest bozulmaz.

Eğer bir abdestle iki veya daha fazla vaktin namazı kılınacaksa, abdestin bozulmasını önlemek için avret mahallinin içine dezenfekte edilmiş küçük bir parça pamuk yahut bez konabilir. Ancak bu parçanın yerinden oynamaması yahut ıslaklığın pamuğun dışına çıkmaması gerekir.

Kadın âdet kanının gelişini bir süre engellemek ve özürlü olma halini ortadan kaldırmak için pamuk kullanarak (âdet ya da hastalık kanını) pamukla engellese bile yine de âdetli veya özürlüdür. Âdetli ise namaz türünden hiçbir ibadet yapamaz, özürlü ise her namaz vaktinde abdest alması gerekir.

Pamuk koymak zararlı ise şöyle hareket edilir:

1- Akıntı zaman zaman gelmekle beraber her namaz vakti bir namaz kılacak kadar gelmediği oluyorsa, bu gelmediği zamanlarda abdest alıp namazları kılmak gerekir.

2- Bir namaz vakti o vaktin namazını kılacak kadar bir zaman bulamayacak şekilde geliyorsa, ondan sonra da her namaz vaktinde en az bir defa görülüyorsa, kişi özür sahibi demektir, her vakitte alacağı bir abdestle dilediği kadar namaz kılabilir.

Dübüre (arka organa) batırılıp çıkan her şey abdesti bozar. Velev ki, üzerinde rutubet (ıslaklık) olmasın. Çünkü giren şey bağırsaktakine ulaşmıştır. Bağırsaklar ise pislik yeridir. (287).

Yellenmek:

Kadının cinsel aletinden çıkan yel ise, gerçek yel değildir. kokusu yoktur, abdesti bozmaz.

Ancak önü ve arkası birleşmiş olan kadının bu durumda abdest alması müstehap olur. (288). Arkadan çıkan yel abdesti kesin bozar.

Kadında açılmış olan bir yaradan yel çıkmış olsa -pis kokulu geğirmenin abdesti bozmadığı gibi- bu yel de abdesti bozmaz. (289).

Hz. Peygamber (s.a.v.) yellenme konusunda şöyle buyurur: "**Yellenmenin sesini işitmedikçe yahut kokusunu duymadıkça abdest bozulmaz.**" Abdesti bozmanın illeti yelin arkadan geldiğini bilmekdir.

---

(287) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 214. Hanımlar Özel Fetvalar, Dr. Faruk Beşer. İst. Seha Y. S:21

(288) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:38

(289) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S: 38

Şüphelenmekle abdest bozulmaz. (290).

Kadına ve Cinsel Organına Bakmak ve Dokunmak Abdesti Bozar mı?

Hanefi mezhebine göre: Erkeğin kadına, kadının erkeğe bakması ve dokunması, abdesti bozmaz.

Kişinin kendi cinsel organına veya başkasının organına bakması veya dokunması da abdesti bozmaz. Hanefi dışında üç mezhebe göre abdest bozulur. (291). Hanefilerde de şehvetle bakmadan veya dokunmadan dolayı cinsel organından mezî gelirse yani ıslaklık olursa abdesti bozulur.

Şâfiîlerce: Cinsel haz duyulsun duyulmasın kadınla erkeğin birbirlerine her türlü dokunmaları abdesti bozar.

Maliki ve Hanbelilere göre; kadın ve erkeğin birbirine az bir dokunmadan cinsel haz duyulursa abdest bozulur.

Eşlerin Çıplak Oynaşması Abdesti Bozar mı?

Kadın ve erkeğin (soyunarak) cinsel organlarını birbirine yapıştırması, her iki tarafında abdestini hükmen bozar. İtimat edilen kavle göre, ıslaklık görülmese bile bu şekilde sarmaşma hem erkeğin hem de kadının abdestini bozar. Zira oynaşmadan dolayı mezî ekseriyetle gelir.

İmamı Azam Ebû Hanîfe ile İmam Ebû Yusuf bu görüştedirler.

İmam Muhammed ise; "Bu halde abdest yoktur. -Yani yeniden abdest almak gerekmez- demiştir. Bu kıyastır. Sahih olan da budur. Fetvâ da bunun üzerinedir. (292).

Bir kadınla, başka bir kadın veya bir erkekle genç çocuk arasındaki mübâşeret (cinsel organlarını birbirine dokundurmak) Şeyhayn'e (Ebû Hanife ile Ebû Yûsufa) göre abdesti bozar. İki erkek arasında da böyledir ve haramdır. (293).

---

(290) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 194

(291) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:48

(292) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:47, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:211, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:32

(293) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:48

Gazete ya da Televizyonda İzlenen Cinsel İçerikli Görüntüler Abdesti Bozar mı?

Bu görüntülere bakılması nedeniyle cinsel organda bir ıslaklık görülürse (mezi gelirse) abdest bozulur.

Eğer şehvetle meni gelirse gusül abdesti almak gerekir.

Çocuğun Kusmuğu Namaza Mânî midir?

Kan irin, idrar, sarı su, şarap, lâşe ve ağız dolusu kusuntu gibi necâsetlerden; elbisede, bedende veya namaz kılınan yerde katı olanlarda bir dirhem (3.2 gr) kadarı sıvı olanlarda el ayası büyüklüğüne kadar geniş bir genişlik gösterenler ibâdete engel olmaz. Daha fazlası engeldir. Bu da Hanefilere göredir. Fakat giderilmesi mümkün olduğu halde giderilmezse namazın sıhhatine manî olur. Anneler, yemek yiyen bebek kusuntusunun, namaza mani olacak miktarını mutlaka yıkalamalıdır. Necâset, görünür cinsten ise, onun eserinin yok olması ile temizlik gerçekleşir. Necâset giderilecek cinsten ise onun giderilmesi gerekir. Yıkamada sayı önemli değildir. Eğer necâset (idrar gibi) görünmeyen cinsten olursa, elbise bir kab içinde 3 defa yıkanır, ve her defasında sıkanın gücüne göre damlalar kesilinceye kadar sıkılır.

Kabuk Bağlamış Yaranın Kabuğunun Düşmesi Abdesti Bozar mı?

Yaranın kabuğu kurumuş ve akıcı kan olma niteliğini kaybetmiştir. Bu nedenle kabuk kanamadan kendiliğinden düşerse ya da yine kanatılmadan müdahale ile düşürülürse abdest bozulmaz. Ancak kabuğun kaldırılması esnasında kan çıkarsa abdest bozulur.

Abdestle İlgili Diğer Mes'eleler:

◆ Kadının idrarı, organının iç tarafına çıksa fakat dışına çıkmamış olsa, yine abdesti bozulur. (294).

◆ Bir kimsenin arkasından kurt çıkmış olması, hadestir (pisliktir), (abdest bozulur). Kadının önünden çıkan küçük taşçıklar da kurt gibi abdesti bozarlar. (295).

◆ Arkaya yağ şırınga edilir de tekrar dışarı çıkarsa hilafsız abdest bo-

(294) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:38

(295) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:40

zulur, nitekim oruç da bozulur. (296).

İğne Abdesti Bozar mı?

İğne yapılan yerden kan, irin v.s. çıkmazsa iğne abdesti bozmaz. Şırıngaya çekilmesi halinde, ancak bir sivri sineğin emeceği kadar olup akıcı kabul edilmeyen miktarı da abdesti bozmaz. Daha fazla olursa bozar. (297).

Arkaya Parmak Veya Bir Şey Sokmak Abdesti Bozar mı?

Parmağını arkaya sokan kimse, onu kayboluncaya kadar batırmamışsa abdesti bozulmaz. Ancak ıslaklık veya koku bulunursa bozulur.

Arkaya sokulan herşey ve parmağın ıslanmadan çıkmayacağından abdest alması gerekir. (298).

Bir kimsenin dübürü (arkası) çıktığı zaman, onu eli veya bez parçası ile yerine girdirse, abdesti bozulur. Çünkü eline necâsetten birşey bulaşmıştır. Fakat kendiliğinden yerine dönerse abdesti bozulmaz. (299).

Kan, irin, sarı su, yara suyu, göbek, meme, göz ve kulaktan - dertten dolayı- çıkan su... En sahih kavle göre; bunların hepsi eşittir. Yani abdesti bozar. (300).

Bir kimse kulağına yağ damlatmış olsa da o yağ, dimağında bir müddet durduktan sonra, kulağından veya burnundan tekrar dışarı aksa, o kimsenin abdesti bozulmaz. (Kulakla ağız ve burun arasında menfez yoktur).

Eğer ağzından çıkarsa abdesti bozulur. Çünkü, o mideye varmadan çıkmaz. Mide ise, necâset mahallidir. Ve bu şey, istifra hükmünde sayılır. (301).

Bir kimsenin, yıkanırken kulağına su kaçmış olsa ve bu su bir müddet bekledikten sonra, burnundan çıksa, o kimsenin abdesti bozulmaz.

Fakat bu durumda çıkan. İrin olursa, o taktirde abdest bozulur.

Kişinin kulağından irin veya sarı su çıktığı zaman bakılır, eğer bu şey,

---

(296) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 215

(297) Hanımlara Fetvalar 1, Dr. Faruk Beşer İst. 1990, Seha Y. S: 22

(298) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 215. F. Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:40

(299) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 217. F. Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:39

(300) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:40

(301) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:40

kulak ağrımadan çıkmışsa abdest bozulmaz. Fakat eğer ağrıyarak çıkarsa abdest bozulur. Çünkü ağrı ile birlikte çıktığı zaman, bunun bir yaradan çıkmış olduğu açıktır. (302).

Bir Yaradan Çıkan Akıntı:

Bir yaradan, az bir miktarda çıkmış olan sarı su, kan, irin çıktığı yeri aşıp taşarsa abdest bozulur. Kan akıcı olmasa da çıktığı yeri aşıp diğer bölgelere taşarsa abdest bozulur. Örneğin elininizin derisi bir yere sürtünüp belli bir miktarı kalksa ve bu zedelenen kısım içinde akmamak şartıyla bir miktar kan görülse, bu kan zedelenen ve yaralanan yüzeyi aşıp sağlam yüzeye taşmadıkça abdesti bozmaz.

Akıntının Miktarı:

Yaranın başına yükselip, etrafa dağılmasıdır. (303).

Bir kimsenin ağzından kan çıkarsa, kan ile tükrük arasındaki çokluğa itibar edilir. Şayet, kan ile tükrüğün miktarı eşit olursa abdest bozulur. Ayrıca bu hususta renge de itibar olunur. Ve eğer renk kırmızı ise abdest bozulur. Sarı ise, abdest bozulmaz.

Abdest alan bir kimse, bir şeyi ısırsa da onda kan eseri görse veya misvak kullanırken misvakta kan eseri bulsa, kanın aktığı bilinmedikçe, bu kimsenin abdesti bozulmaz. (304).

Misvak: Diş fırçası yerine kullanılan Suudi Arabistadaki özel ağaçtan yapılan ağaç fırçadır. Kullanılması çok faydalı ve sünnettir.

Misvak bulunmadığı taktirde sağ elin şahâdet ve baş parmağıyla dişleri temizlemek misvak yerine geçer. Kadının sakız çiğnemesi de misvak yerini tutar. (305).

Kendisine yağmur isabet eden veya bir nehre düşen kimsenin, bu durumda bütün vücuduna su isabet ederse, abdesti de guslü de caiz olur. Bu durumda, o kimsenin sadece, ağzına ve burnuna su vermesi kâfi gelir. (306).

---

(302) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:41, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 212,

(303) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:40-41, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 212,

(304) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:41

(305) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:26

(306) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:21

Abdesti Bozmayan Şeyler:

1- Tükürmek, burnu temizlemek, gözlerden gelen temiz akıntı (gözyaşı),

2- Ağlamak,

3- Namaz dışında gülmek,

4- Saç kestirmek, tıraş olmak, tırnak kesmek,

5- Tükrük veya sümükte görülen az miktarda kan,

6- Misvak, fırça ya da sert meyvalar üzerinde görülen kan,

7- Namazda örneğin (secdede) kısa bir süre uyuklama.

Abdestsiz Yapılamayan Şeyler:

1- Namaz kılmak,

"Ey iman edenler, namaz kılmak için kalktığınızda yüzlerinizi yıkayın..." (307) ayeti ile **"Allah abdestsiz kılınan namazı ve hırsızlık yoluyla elde edilen maldan verilen sadakayı kabul etmez."** (308)

2- Kabe'yi Tavaf Etmek.

3- Kur'an-ı Kerim'e Dokunmak.

"Kur'an-ı Kerim'e ancak temiz olanlar dokunabilirler." (309) ayetindeki "temiz olanlar" ifadesi İslam alimleri tarafından her ne kadar farklı şekillerde yorumlansa da alimler abdestsiz kişinin Kur'an-ı Kerim'e dokunamayacağı konusunda hemen hemen ittifak halindedirler.

Yani Kur'an-ı Kerim'e abdestsiz olarak dokunmak uygun değildir ancak, herhangi bir kumaş ya da kalem v.s. aracılığıyla ya da Kur'an'dan tamamen ayrılabilen kılıf, kab, kutu... vs.'ye dokunabildiği gibi abdestsiz olarak ezbere veya dokunmamak şartıyla yüzünden Kur'an okumanın bir sakıncası yoktur.

Kesin bir delil olmamasına rağmen Kur'an-ı Kerim'e dokunmak için abdestin şart koşulması Kur'an'a gösterilen saygı ve hürmetin maksimum seviyede tutulması amacına yöneliktir. Çünkü Kur'an okumak da namaz gibi bir ibadet sayılmıştır. Doğal olarak da bu

---

(307)Maide: 5/6

(308) Müslim, Taharet: 1. Ebu Davud, Taharet: 31. Tirmizi, Taharet: 1.

(309) (Kur'anı Kerim, Vakıa: 56/79)

ibadetlere bir hazırlık olarak abdest gerekir.

Sayılan bu üç ibadetin dışında abdestin şart olduğu başka bir ibadet yoktur ancak, yatmadan önce abdest almak, her namaz vakti için abdest almak, her işe abdestli başlamak ya da imkanlar ölçüsünde her zaman abdestli olmaya çalışmak güzel görülmüştür.

Abdestsize Mubah (Helal) Olan Şeyler

Dini kitapları (fıkıh, hadis, tefsir v.s.) abdestsiz olanın eliyle tutmasına izin verilmiştir.

Abdestsiz mescide girmesi ve Kâbe'yi tavaf etmesi mekruhtur. (310).

TEYEMMÜM

Suyun bulunmadığı ya da kullanılmadığı durumlarda belli bir şekilde toprakla yapılan temizliğin adıdır.

Teyemmüm abdest ve gusül yerine Allah'ın kulları için koyduğu kolaylaştırıcı hükümlerden biridir.

Teyemmümü İcab Ettiren Sebebler:

Abdestsiz, cünüp, hayızlı ve nifaslı her kimse şu sebeblerden dolayı teyemmüm edebilirler:

1- Suya bir mil uzak olduğundan, (bir mil yaklaşık olarak: Coğrafi mil: 1854 m, deniz mili: 1853 m, kara mili: 1609 metredir.)

2- Hastalıktan dolayı, hasta olan kimse suyu, kullandığı takdirde hastalığının artacağından korkarsa, suyu kullanma imkanı olduğu halde teyemmüm eder.

3- Soğuktan dolayı,

4- Düşman veya yırtıcı hayvan korkusundan dolayı,

5- Suyun çok yüksek fiyatla satılması, kişinin sahip olduğu suyu abdestte kullanması halinde susuz kalacağı endişesi gibi durumlarda teyemmüm eder. Velev ki şehirde otursun, farketmez. (311).

---

(310) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:33

(311) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 355. F. Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:98

"Rasulüllah Efendimizle beraber bir seferde bulunuyorduk. O, aradakilere namaz kıldırdı. Ne var ki, bir adam ayrılıp bir köşede bekleyip namaz kılmadı. Bunun üzerine Peygamberimiz sordu: "Seni namaz kılmaktan alıkoyan nedir?" O da şöyle dedi: "Cünüp oldum, su da yok..." Peygamberimiz ona; sana gerekli olan tertemiz topraktır, çünkü o sana kâfi gelir, buyurdu." (312).

Bir yolculuğa çıkmıştık, bizden bir adamın başına taş düşüp yardıktan sonra adam ihtilam oldu. Arkadaşlarına "teyemmüm etmem için bana bir ruhsat yolu bulabilir misiniz?" diye sordu. Onlar da, "biz senin için bir ruhsat bulamıyoruz. Çünkü suyu kullanmaya gücün yetiyor." dediler. Bunun üzerine adam suyla yıkandı ve bu nedenle vefat etti. Dönüp Peygamberimize geldiğinde olay kendisine haber verildi. Peygamberimiz: "Onlar o adamı öldürmüşler, Allah da onları öldürsün! Bilmedikleri zaman sorsalar ya!... Çünkü açıklamaktan aciz olmanın şifası sormaktır. Ona teyemmüm etmek ve yarası üzerine bir şeyi sıkıca bağlayıp sıkmak yeterli olurdu. Veya yarası üzerine bir sargı sarar, sonra da üzerine meshedip bedeninin geriye kalan kısmını yıkardı." (313).

Allahü Teâlâ kulları için zorluk dilemeyip onlar için hükümleri kolaylaştırdığını farklı vesilelerle dile getirmiş ve bu temel ilke pek çok hükme yansımıştır. İşte teyemmüm de bu kolaylaştırma hükmünün bir sonucudur. Suya ulaşamayan, hastalanacağından ya da suyu abdest için kullandığı takdirde susuz kalacağından korkan kimse için her ne şartta olursa olsun su bulup abdest almak yerine toprakla abdest yerine geçen farklı bir temizliği yasallaştırmıştır. İyi düşünüldüğünde; insan sağlığını, can güvenliğini ve yolculuk şartlarını gözeten ve buna göre alternatif hükümler koyan Allah'ın kulları için merhameti bu hükümde de açıkça ortaya çıkacaktır.

Kulun rabbine yakınlığının en önemli aracılarından ve göstergelerinden olan namazın hiçbir şartta terkedilmesine izin verilmemiş, abdest yerine teyemmüm, yolculukta cem ve kısaltma, savaş halinde korku namazı ya da kılamayacak durumda olan hastalar için koyulan ima ile namaz hükümleriyle özellikle bu ibadetin kesintisiz oluşuna özen gösterilmiştir. Bu namaza verilen önemin ve mü'minin bu

(312) Buhari, Teyemmüm: 6,9. Nesâî, Taharet: 198, 202. Ahmet, 4/319,434.

(313) Ebu Davud, Taharet: 125. İbn Mace, Taharet: 93. Ahmed, 1/370.

ibadetten kopmaması gereğinin göstergesidir. Bazı zor şartlarda mü'minlerin hem kendilerini psikolojik olarak pis hissetmelerini hem de bu özür nedeniyle namazı terketmelerini istemeyen Allah bu hükümle mü'minlere geniş bir kapı açmıştır.

Böylece mü'min her şartta manevi pisliklerden kurtulup kendini temiz hissedecek hem de ibadetlerine kesintisiz olarak devam edebileceklerdir.

Teyemmümün Farzları:

1- Niyet etmek,

2- Bir vuruşla yüzü meshetmek,

3- Bir vuruşla kolları meshetmek.

Teyemmümün Sünnetleri:

1- Besmele ile başlamak.

2- Elleri parmak araları açık bir biçimde toprağa koyup ileri geri hareket ettirmek,

3- Elleri kaldırdıktan sonra birbirine vurup hafifçe silkeleyerek artan toprağın düşmesini sağlamak,

4- Sıraya gözeterek önce yüzü sonra ayrı bir toprakla kolları meshetmek,

5- Tüm bu işlemleri ara vermeden yapmak.

Usulüne Uygun Teyemmüm:

Kişi teyemmüm için elverişli temiz bir toprak bulduktan sonra dizleri üzerine çömelir, besmele çeker ve iki elini avuç içleri toprağa değecek şekilde yere koyar. Elini ileri geri hareket ettirerek parmakları arasına toprak girmesini sağlar, sonra ellerini kaldırır, birbirine vurur ve artan toprakları düşürür. Elleriyle yüzünü mesheder. Sonra ellerini yine toprağa koyar ve aynı işlemleri tekrarlar. Sonra sol elinin içiyle sağ elini ve kolunu dirseklerle birlikte mesheder. Daha sonra sağ elin içiyle sol el ve kol dirseklerle birlikte meshedilir.

Teyemmmüm Ne İle Yapılır?

Teyemmüm toprak cinsinden olan herşeyle örneğin, toprak, kum, taş, kireç, alçı ve sürmeyle yapılabilir.

Teyemmümle İlgili Meseleler:

Hasta olan bir kimseye, bir başka kimse teyemmüm ettirmiş olsa; ni-

yet etmek, teyemmüm ettirenin değil, hastanın vazifesidir. (314)

Teyemmüm esnasında, azaları meshederken, üç parmaktan daha az parmakla meshetmek caiz değildir. Nitekim, abdest alırken de, başa veya mestler üzerine mesh ederken, üç parmaktan daha noksan parmak kullanarak meshetmek de caiz değildir. (315).

Hayızlı kadın, tam 10 günde temizlendi ise, hayızdan çıkmıştır. üzerinde cünüplükten başka birşey kalmamıştır, ve cünüp gibidir.

Ama kanı 10 günden azda kesilirse ona temiz kadınlar hükmü verilip, namaz boynuna borç olmadıkça veya yıkanmadıkça yahut suyu kullanmaktan âciz kalındığı zaman şartına uygun olarak teyemmüm etmedikçe hayızdan çıkmaz. (316).

Hayızlı kadın, su bulamayarak farz namaz kılmak için teyemmüm etse temizlendiğine hükmolunur. Ve o teyemmümle farz namazlarla başkalarını kılabilir.

Hayızlının su bulunmadığında, tam 10 günde de temizlense, daha az da temizlense teyemmüm etmesi sahihtir. Bu kadının hayız kanı, ister âdetinin tamamında, ister daha azda kesilsin, yıkanması yahut su bulamazsa teyemmüm etmesi gerekir. (317.

Teyemmüm eden kimsenin, yüksük ve bileziklerini çıkartması gerekir. Veya oynatması gerekir. (318).

Abdestsiz veya cünüp kimse, cenaze veya bayram namazını kaçırmak korkusu ile teyemmüm eder. Su bulunsa bile sahiptir. Çünkü bu namazların kazaları yoktur. (319).

Teyemmümü Bozan Şeyler:

Abdest teyemmümünü guslü bozan her şey bozarsa da guslün teyemmümünü abdesti bozan herşey bozmaz. Çünkü bir kimse cünüblükten dolayı teyemmüm eder de sonra meselâ; küçük abdest bozarsa, bu onun yalnız abdestini bozar. Gusül için yaptığı teyemmümü bozmaz. Bundan

(314) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:92

(315) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:97

(316) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:367

(317) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:368

(317) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:94, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 366

(319) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:367

dolayı buna abdestsizlik hükümleri sâbit olur. Cünüplük hükümleri sâbit olmaz. İşte abdesti bozan şey mevcut, fakat cünüplüğün teyemmümü bozulmamıştır. (320).

Teyemmüm, abdest ve gusül yerine geçen bir ibadet olduğu için abdest ve guslü bozan her şey teyemmümü de bozar.

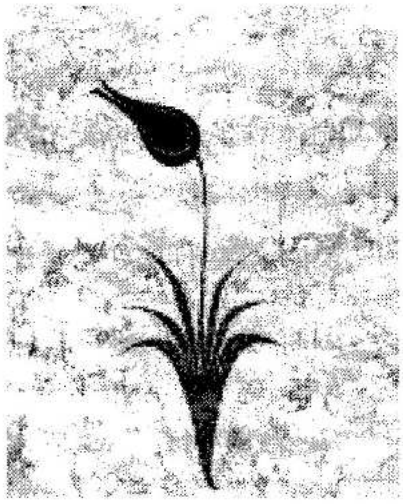
Buna ek olarak su bulma ya da suyu kullanmaya güç yetirebilme de teyemmümü bozar.

Ancak kişi teyemmüm edip namazını kıldıktan sonra suyu kullanabilecek hale gelse vakit çıkmamış olsa bile namazını iade etmez ancak teyemmümü bozulmuş olur. Yeni bir ibadet için bulduğu suyla abdest alması gerekir.

Abdest ve gusül yerine alınan teyemmümün hükmü de alınış şekli de aynıdır.

Bir teyemmümle bozulmadığı sürece sınırsız sayıda farz ve nafile ibadet yapabilir.

Vaktin sonuna doğru su bulabileceğini ümid eden kimsenin vaktin başında teyemmümle namazını kılmayıp, suyu bulma ümidiyle namazını vaktin sonuna doğru geciktirmesi müstehaptır.

(320) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:368

GUSÜL

Gusül: Arapça bir kelimedir. Vücudun tamamını yıkamak demektir. Kullanılan suya da gusül denilir. (321).

Guslün Farzları: Hanefilere göre: Üçtür.

1- Mazmaza: Ağıza bolca su alıp, boğaza kadar çalkalamak.

2- İstinşak: Genize kadar su çekip burnu temizlemek.

3- Bütün vücudu iğne ucu kadar bile kuru bir yer kalmayacak şekilde yıkamak.

Bedeni tamamıyla yıkamada ölçü zorluğun ve sıkıntının olmamasıdır. Örneğin kulka, bıyık, sakal ve saç dipleri, göbek, cinsel organların dışı yıkanmalarında bir zorluk olmadığı için yıkanacak yerler arasına girer. Ancak gözlerin içi, kapanmış olan kulak deliklerinin içi, cinsel organların içi, yıkamanın zorluğundan dolayı yıkanması gereken yerlere dahil değildir.

Yıkamanın gerçekleşmesi için yıkamaya yani abdestte anlatıldığı gibi suyun deriye ulaşmasına engel olan şeyler, yıkamayı hükümsüz kılar yani gusle engeldir bu tür şeylerin çıkarılması, temizlenmesi gerekir.

Mazmaza için, ağız dolusu su içmek de kâfidir. (322).

Burnunda bulunan kuru kir ise guslün tamam olmasına manidir. (323).

Guslederken alınan önceki abdestte mazmaza ve iştinşak yapılmışsa gusülde ayrıca yapılmasa da gusül sahihtir. (324).

Guslün Sünnetleri (325)

1- Bileklerle beraber elleri üç defa yıkamak,

2- Cinsel organını yıkamak,

---

(321) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:219

(322) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:220, F. Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:49

(323) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:219, F. Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:49

(324) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:232.

(325) F. Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:52

4- Namaz için alınan abdest gibi abdest almak.

5- Suyu başına ve vücudunun diğer yerlerine dökerek üç defa yıkamak,

6- Guslederken önce üç defa başa, sonra üç defa sağ omuza, daha sonra üç defa sol omuza ve diğer yerlere su dökmek,

7- Gusle, kalbiyle niyet ederek başlamak ve dil ile: "cünüplüğün giderilmesine..." veya "cünüplük için gusletmeye..." niyet ettim demekte sünnettir.

8- Elleri yıkarken besmele çekmek,

9- Guslederken suyu normal bir miktarda kullanmak, ne fazla, ne de az.

10- Guslederken kıbleye yönelmemek.

11- Yıkanırken bütün uzuvları iyice ovalamak,

12- Guslederken, kimsenin görmeyeceği yerde yıkanmak,

13- Guslederken hiç bir şey konuşmamak müstehabdır.

Farzları, Sünnetleri ve Âdâbına Göre Gusül Etmek

Gusletmek istiyen bir kişi önce duâ niyeti ile Besmelei Şerife okur sonra gusletmeye niyet eder. Ellerini bileklerine kadar yıkar ve üzerine yapışıp kurumuş bir şeyler varsa onları temizler, sonra avret mahallinde veya uyluklarında bir pislik varsa onları yıkar, olmasa da yıkar.

Bundan sonra sağ avucuna su alarak onu ağzına alır ve bogazına kadar ağzının içini ve dişlerinin arasını üç kere su ile çalkalar. Oruçlu değilse, ağzına her su aldığında fazla alır ve ağzının her tarafını, tâ boğazına kadar, iyice çalkaladıktan sonra döker. Sonra yine sağ eliyle burnuna su çekip üç defa yıkar. Burnunun içinde kurumuş kir-pas kalmasın diye her defasında sol eliyle sümkürür.

Bundan sonra tıpkı namaz abdesti gibi bir abdest alır. Şayet bastığı yere su toplanırsa, ayağını abdest alırken yıkamayıp, guslettikten sonra, çıkarken yıkar. Abdest aldıktan sonra, evvela başına, sona sağ omuzuna, sonra sol omuzuna üçer defa su döker ve vücudunu yıkar.

Suyu ilk döküşte elinin erebildiği yere kadar vücudunu güzelce oğuşturur. Sonra her döküşte yine oğuşturur. İğne ucu kadar kuru yer kalmaksızın bedenini yıkar. Göbeğinin ortasını ve kapanmış olan küpe deliklerini de yıkar. Saçını oğuşturur, suyu diplerine geçirir. Eğer vücudun-

da bir yara olup da üstünde ilâç varsa, o ilacı çıkardığı taktirde zararı olacaksa, suyu ilacın üstünden geçiriverir. Geçirmesi zararlı ise orasını mesheder, meshetmek de zararlı ise, onu da terkederek yalnız sargı üzerine meshediverir. (326)

Guslün Faydaları:

Gusül, vücuttaki elektiriksel dengeyi sağlar. Kan dolaşımını ve tansiyonu normalleştirir. Derideki gözeneklerin rahat hava almasını temin eder.

Guslün ruh sağlığı kadar beden sağlığı üzerindeki olumlu etkileri de bugün bilim adamlarınca kabul edilmiş durumdadır.

Cinsi münasebetten sonra bütün vücudun yıkanıp temizlenmesi gerek. Çünkü cinsi münasebette tenneffüs ve nabız artmakta, gözbebekleri büyümekte, dimağ damarları genişleyip daralmaktadır. Orgazm olurken de bütün adeleler gerginleşir. İşte gusül vücudun dengesini bulmasanı sağlar ve bu denge, ancak bütün organların yıkanması ile gerçekleşir.

Yıkanmada asıl olan, suyun her bir gözeneğe ulaştırılması, böylece dolaşım ve deri altı savunma sistemi takviye edilerek vücuda yeni bir hayatiyet kazandırılmasıdır.

Gusül İcab Ettiren Haller

Kadın olsun, erkek olsun mükellef bir kimseden cinsel zevk alınarak dokunma sebebi ile -girme olmaksızın-, şehvetle birine bakmaktan dolayı veya ihtilâmla (rüyada şeytan aldatması ile) veyahut da masturbasyon ile gelen meni guslü gerektirir.

Bu durumda, meninin uykuda veya uyarınken, kadından veya erkekten çıkması arasında, -cünüb olma bakımından- bir fark yoktur. (327).

Rüyasında cinsel ilişkiye girdiğini gören ve uyandığında da menisinin geldiğini gören kimse gusleder.

Gusül, meni yerinden şehvetle ayrılıp organdan çıktığı zaman farz olur. Velev ki dışarıya şehvetle çıkmasın. Meni organdan çıkmazsa bilittifak gusül lazım gelmez.

Erkeğin menisi beyaz, veya krem sarısı rengindedir. Kadının menisi

---

(326) İslam Dini. Ahmet Hamdi Akseki: Ank. Nur Y. S: 128

(327) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:54

ince ve sarıdır. (328).

Meni eğer cinsel istekle birlikte gelirse gusül gerekir ancak, rahatsızlık, düşme, ağır birşey kaldırma gibi cinsel istek olmadan ve istemsizce gelirse gusül değil yalnız abdest gerektirir.

Meni gelsin ya da gelmesin kişinin eşi ya da bir başkasıyla herhangi bir şekilde girdiği cinsel ilişki guslü gerektirir. Cinsel ilişkinin başlangıç sınırı erkeğin cinsel organının sünnet yerinin girmiş olmasıdır. Bu durumda hem kadın hem de erkeğin gusletmesi gerekir.

Kadının, Rüyasında Cinsel Temasta Bulunmasıyla Gusül Gerekir mi?

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in eşlerinden Hz. Ümmü Seleme'nin yanında Ümmü Süleym (r.anha) isimli kadın Allah'ın Resûlüne sordu:

-Ya Rasûlallah! Rüyasında kocasının (veya bir başka erkeğin) kendisiyle ailevi münasabette bulunduğunu gördüğünde kadının yıkanması gerekir mi?

(Böylesine bir suâlin sorulmuş olması utandırmış olacak ki) Hz. Ümmü Seleme, Ümmü Süleym'e yönelerek şöylece serzenişte bulundu.

-Allah iyiliğini versin. Baltayı taşa vurdun ya Ümmü Süleym! Allah'ın Rasûlünün huzurunda kadınları küçük düşürdün.

Ümmü Süleym de şu karşılığı verdi:

- Şüphesiz ki Allah gerçeğin öğrenilmesi hususunda utanılmasını emir buyurmaz. Bizim kesin olarak bilmediğimiz hususları Allah'ın Resûlüne sormamız o hususlarda (gerçekleri) görmez-bilmez olmamızdan daha hayırlıdır.

(Ümmü Süleym'in suâlinin ve gerekçesinin doğruluğunu onaylamak için) Allah'ın Rasûlü:

-Allah asıl senin iyiliğini versin? Çıkmaza giren sensin ya Ümmü Seleme, dedi ve suâlin cevabı olarak da şöyle buyurdu:

Rüyalanan kadının menisi geldiğinde (gördüğünde) yıkanması gerekir.

Bu defa Ümmü Seleme sordu:

---

(328) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:234, Sünen-i Nesai Tercemesi, İst. C:1 Hn:133

-Ya Rasûlallah! Kadının menisi olur mu?

Allah'ın Rasûlü bu suâli de şöyle cevaplandırdı:

-(Kadının menisi olmasaydı) çocuğu kendisine nasıl benzeyebilirdi. Şüphesiz kadınlar erkeklerin benzeridir." (329).

Havle (r. anha); Peygamber (a.s.) Efendimizden kadının rüyada erkeğin gördüğünü görmesi hakkında sordu. Peygamber (a.s.) Efendimiz şöyle buyurdu: "İnzâl vaki olmadıkça (meni akmadıkça) kendisine gusül gerekmez. Nasıl ki erkekten meni gelmedikçe kendisine gusül gerekmiyorsa..." (330).

Bir görüşe göre;

Kadın ihtilâm (rüyada şeytan kandırması) olup ondan meni çıkmaz da orgazmın, boşalmanın lezzetini bulur ise, o kadına gusül vacip olur. Çünkü kadının menisi göğüs bölgesinden rahmine iner. Erkek bunun aksine olur gusl hakkında meninin görülmesi şarttır.

Bir diğer görüşe göre: "rüyada şeytan aldatır da kadının üzerine guslün faz olması için meninin hazne'nin dışına çıkmış olması şarttır. Fetvâ'da buna göredir." (331).

Netice olarak:

Kadın uykusunda ihtilâm olur, uyandığında hazne'nin dışında ıslaklık görmez, ancak oturuş vazifesinde hazne'nin dışına ulaşan bir ıslaklık bulursa gusleder.

Şafiilere göre ise: Erkek veya kadın uykuda ihtilam olur da uyandığında ıslaklık görürse, gusül gerekir. Islaklıktan maksad meninin dışarı çıkmasıdır. Kadın ise, oturduğu zaman cinsel organının açık vaziyeti, yani görülen kısmı onun dış kısmı sayılır ve ıslaklık oraya kadar gelmişse, gusletmesi gerekir.

Islaklığa rastlanmadığı takdirde, uykuda ihtilâm olduğunu gören kimseye gusül gerekmez. (332).

---

(329) Nesai Terc. İst. C:1 Hn:131. Müslim: Hayz, 29,32, 33. Ebu Davud: Taharet: 95. Hanbel: 6/309.

(330)Nesai. Ahmed b. Hanbel: Havle (R. Anha)'dan

(331) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:56, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:37. İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:242.

(332) Kaynaklarıyla Ahkam Hadisleri, Celal Yıldırım, Konya C:1, S:356-357.

Uykusunda ihtilâm olduğunu hatırlayan ve inzâl (boşalma) lezzetini duyan bir kimse, uyandığında bir yaşlık görmese, o kimsenin gusletmesi gerekmez. Kadın için de bu böyledir. (333).

Adet ve lohusalık kanı, hazne'nin haricine çıktığı vakit, kadına gusletmesi vaciptir. (334).

Bir kimse, uyandıktan sonra, ihtilâm olduğunu hatırlarsa fakat bir yaşlık görmezse, bir müddet bekledikten sonra mezî çıksa, o kimseye gusül lazım gelmez. (335).

Uyandığı zaman yatağında veya uyluğunda yaşlık bulan kimse, ihtilâm olduğunu da hatırlamakta olsa, eğer o yaşlığın, meni ve mezi olduğuna kanaat getirir veya meni mi, mezi mi olduğunda şüpheye düşerse, o kimse üzerine gusül lazım olur. Fakat o yaşlığın vedi olduğuna kanaat getirirse kendisine gusül gerekmez.

Eğer yaşlığı görür fakat ihlilâm olduğunu hatırlamaz ve yaşlığında vedi olduğu kanaatine varırsa, yine o kimseye gusül gerekmez. Fakat bu yaşlığın meni olduğu kanatine varırsa, gusletmesi icabeder.

Eğer o kimse, yaşlığın mezi olduğuna inanırsa, yine gusletmesi icab etmez. (336).

İster elle isterse herhangi bir âletle olsun, uyanırken şehvetle boşalma; ve klitoris orgazmı denen ve kadınların bızırlarının kendileri ya da bir başkası tarafından tahrik edilmesiyle **şehvetle doyuma ulaşmada** gusledilmesi gerekir. Islaklık görmese de.

Meni'nin Temizlenmesi

Darekutnî'nin Hz. Aişe (r. anha) dan yaptığı rivayette şöyle demiştir: **"Rasûlüllah'ın (s.a.v.) elbisesindeki menî'yi kuruduğu zaman ovup çitilerdim. Yaş olduğu zaman yıkardım."**

Hz. Aişe (r. anha)'den yapılan rivayette şöyle demiştir. Rasûlüllah (a.s.) Efendimizin elbisesindeki menîyi oğup çitilerdim. Sonra da kalkıp giderdi. Ve o elbiseyle namaz kılardı." (337).

---

(333) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:56

(334) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:58, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:38

(335) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:56

(336) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:55

(337) Ebu Davud: Taharet: 134. Ahmed b. Hanbel: 6/125, 133, 213, 239, 263. Nesai: Taharet: 1887. Müslim: Taharet: 105-106.

Hz. Câbir b. Semûre'nin şöyle dediği rivâyet edilmiştir:

"Bir adam, Peygamber (s.a.v.) 'e :

"Kendisi ile aileme yaklaştığım elbiseye bürünüp =namaz kılayım mı diye sormuş. Hz. Peygamber (s.a.v.):

-"Evet, onda herhangi bir şey görmen müstesna, o zaman onu yıkarsın" diye cevap verdi. (338)

Netice olarak Hanefîlerce; Menî necistir, dokunduğu yeri murdar yapar. O bakımdan ıslaksa yıkanması, kurumuşsa oğulup çitilenmesi gerekir.

Cinsel Temasta Bulunupta Menî Gelmezse Gusül Gerekir mi?

Erkek haşefesini (yani sünnet yerinden yukarısını), haşefe kesilmişse tenâsül aletinin haşefe miktarını kadının iki yolundan birine soktuğu taktirde fail ve mef'ulün (yapan ve yapılan) ikiside mükellef (âkil-baliğ) iseler velev ki meni inmemiş olusun her ikisine bilittifak gusül vacip olur. (339).

Haşefenin girmesi ile guslün farz olduğuna Buharî ve Müslim'in Ebû Hüreyre'den naklettikleri şu hadis delâlet etmektedir:

"Rasûlüllah (s.a.v.), erkek kadının dört dalı arasına oturupta cinsel birleşme meydana geldiği zaman, menî gelsin, gelmesin gusül vacip olur, buyurdular. (340).

Yetişkin Kızkardeşler Aynı Yatakta Yatabilir mi?

İslâm Dini (nihaî sınır olarak) 10 yaşına varan kız çocuklarının değil erkek kardeşleriyle, kız kardeşleri ile bile bir yatakta yatırılmamalarını emir buyurmuştur. (341).

Ebû Saît el Hudri'nin (r.a.) rivâyetine göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Erkek erkeğin avretine bakmasın. Kadın da kadının avretine bakmasın. Erkek, başka bir erkekle aynı örtü altında bulunmasın, kadın da başka bir kadın ile birlikte aynı örtü altında bulunmasın." (342).

---

(338) (Ahmed b. Hanbel, İbn Mâce).

(339) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:237, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:56

(340) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:239, Müslim, Hayız: 87-88. Buhari: Gusül:28

(341) Keşf'ül-Hafa, El-Acluni: Hn:2286.

(342) Ahmed b. Hanbel. Müslim

Bu dini buyuruğun amacı hiç şüphesiz erkeği homoseksüellikten kız çocuğunun dişiliğini sevicilik gibi cinsel sapma ortamından korumaktır. On yaşını aşanlar bir yatakta başkalarıyla yatamıyacakları gibi anne-baba ve kardeşleriyle de yatamazlar.

Guslün Farz Olduğu Yerler

Husyelerle (erkeğin tenâsül aletinin altındaki yumurtalıkları) cimâ yapılsa, faile de mef'ule de (yapana da yapılana da) gusül gerekir. (343).

Genç kız âdet kanı görmekle bulûğa ermiştir. Adet kanı kesildikten sonra gusül farzdır. (344).

Doğurup nifas kanı görmeyen kadına yıkanmanın farz olması İmam A'zam'a göredir. Ekser ulemâ bununla amel etmişlerdir.

İmam Ebû Yusuf ve Muhammed'e göre ise farz değildir. Zira kan görmemiştir. İhtiyaten yıkanması daha iyidir. (345).

Gayri müslim bir kadın, âdet kanı kesilmeden müslüman olursa bilittifak yıkanması farzdır. (346).

İki Sebep İçin Bir Kere Gusletmek:

Cünüplük ve hayız sebepleri ile farz olan iki gusül yerine bir gusül kâfidir. Şöyle ki: âdeti biten kadın yıkanmadan ailesiyle münâsebette bulunursa iki sebeb için bir gusül kâfi gelir. (347).

Ailevi Münasebetten Sonra Gusül İcab Eden Kadının Hayızı (âdeti) de Başlarsa:

Bir kadın, ihtilâm olduktan sonra veya eşiyle münasebetten sonra arkasından hayız (âdeti) de oluverirse, boy abdesti alıp almamakta serbesttir. İsterse yıkanır. İsterse yıkanmasını hayızdan sonraya bırakabilir. Çünkü yıkanmak, namaz kılmak için bir temizliktir. Bu ise, âdet haline giren kadın için kan kesilmeden evvel mümkün değildir. Bununla birlikte yıkanırsa fena olmaz. Çünkü vücûdu temiz sularla yıkamak, kan dolaşımını kolaylaştırır. (348).

---

(343) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:57

(344) F. Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:59, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:249.

(345) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:249

(346) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:249

(347) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:250

(348) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, S: 66

Kadının Ufak Çocukla Münasebette Bulunması:

On yaşındaki (ergenlik çağına girmemiş erkek) bir çocuk baliğa (yetişkin) bir kadınla (karısıyla) münasebette bulunursa, Kadına gusletmek lazım olur. Çocuğa ise lâzım olmaz. Fakat ihtiyâten ve alışması için, o çocuğa da gusletmesi emredilir. Nitekim bu sebeplerle, o yaştaki çocuğa namaz da emredilir.

Eğer erkek bülûğa ermiş bulunur, kız da henüz baliğa olmamış olursa, erkeğin gusletmesi lazım olur. Kadının ise lazım olmaz. (349).

Cin ile Münasebetin Hükmü:

Bir kadın, "benimle beraber bir cinni var. Bana çok defalar geliyor ve ben zevcimle cimâ ettiğim zaman da duyduğum lezzeti, onunla cimâ ettiğim zamanda duyuyorum" derse kadına gusül lazım gelmez. Çünkü guslün sebebi yoktur. Guslün sebebi girdirme yahut ihtilâm (rüyada aldanma) dır.

Kadın açıkça meni görürse ihtilâm (aldatma) vaki olmuş olduğundan gusl gerekir. Cinni, kadına açıkça insan suretiyle görünürde onunla münasebette bulunursa, gusül vacip olur. Zira, sûret ve şekil itibarile cinsiyet mevcuttur. Bu da sebebin tam olduğunu gösterir. (350).

Ailevi Münasebetten Sonra Gusül:

Kocası ile münasebetten sonra yıkanan bir kadından, yıkandıktan sonra, kocasının menisi çıksa, o kadına gusül değil, abdest lazım gelir. (351).

Kadın yıkandıktan sonra kendisinden meni gelirse, yüzde yüz kendi menisi olduğu taktirde guslü tekrarlar, namaz kılmışsa tekrarlamaz. Kendi menisi gelmemişse bir şey icap etmez. Yalnız abdest alması icab eder. (352).

Kadın ve erkek, İhtilâm (rüyada aldanma) olduğunu, lezzet duyduğunu ve meni indiğini hatırlarsa vûcüdunda ıslaklık görmezse gusül farz olmaz.

Bir kimse ile zevcesinin arasında ıslaklık bulunurda hangisine ait olduğu ayrılamaz, hatırlanamazsa, orada onlardan başka uyuyanda bulun-

---

(349) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:57

(350) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:57, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:237-238

(351) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:55

(352) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:234-235

mazsa ikisi birden yıkanırlar. (353).

Döşekte karı-kocadan başkası yatmışsa görülen meni kuru olduğu takdirde her ikisine de gusül vacip olmadığı anlaşılır. (354).

Guslederken Kadının Örülmüş Saçının (Pelik) hükmü:

Guslederken su kadının saçının dibine ulaşıyorsa örülü peliğini çözmesi gerekmez. Kadının örülmüş peliğinin kökünü ıslatması kafidir. Çünkü örülmüş saçı çözmekte güçlük vardır. Pelik çözülmüş ise bütününü yıkamak ittifakla farz olur. Peliğin kökü ıslanmazsa mutlaka çözmesi icap eder. Sahih olan budur. (355).

Pelik meselesine delil şu hadistir:

Ümmü Seleme (r.a.) demiş ki: Yâ Rasûlallah, ben başımın saçını pelik ören bir kadınım. Cünüplükten yıkanırken onu çözeyim mi? dedim. "Hayır! Sadece başına üç defa ikişer avuç dolusu su dökmen, sonra da bedenine suyu döküp temizlenmen sana yeter." buyurdu. (356).

Kadınların örgülü saçlarını çözmelerinde meşekkat varsa, guslederken çözmeyebilirler. Ancak saçların altına suyun geçmesine ve kafasının derisine varıncaya ve bundan emin oluncaya kadar başına bol bol su dökmeye itinâ göstermeleri sünnettir. Ayhali ve lohusa kanı kesildikten sonra yıkandıkları takdirde her halde örgülü saçlarını iyice açmaları, öylece gusletmeleri gerekir.

Suyun saç köklerine ulaştırılması Huzeyfe (r.a.) hadisine istinaden şarttır. Huzeyfe yıkanırken karısının yanına oturur: Hanım, suyu saçlarının diplerine ve başının ek yerlerine ulaştır" demiş mutlak olan bu hadisten anlaşıldığına göre, su saçların diplerine işledimi sarkan kısımlarını yıkamak vacip değildir. (357).

Gusleden Kadın Başına Su Geçirmeyen Bir Şey Giyerse:

Başlarını berbere yaptıran bazı kadınlar başlarına naylon veya bez sarıpta saçımız bozulmasın diye saçlarını yıkamadan yıkanıyorlarmış, tabii ki cünüp ve hayızlıktan temizlenmiş olmuyorlar.

---

(353) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:242

(354) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:243

(355) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:221. F. Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:50

(356) Sahih-i Müslim Hayz: 58. Ebu Davud Taharet: 99

(357) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:51

Kadın, başına kokulu birşey yapıştırmış olsada, bu sebeple su, saçlarının dibine ulaşmazsa, suyun saçların dibine erişmesi için, o şeyi izale etmek yani ortadan kaldırmak kadına vacip olur. (358)

SPİRAL KULLANMAK

Kadının cinsel organında devamlı kalmak suretiyle tıbbi bir parça yerleştirerek hamile kalmasının önlenmesi caiz midir? Bu takdirde kadının guslü sahih midir, orucu sahih olur mu?

-İslâm Dini evliliğe iki yönden büyük ehemniyet vermektedir.

1- İnsan neslinin çoğalması, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur. **"Evleniniz ki çoğalasınız. Ben kıyâmette sizinle iftihar edeceğim."** (İmam Şafii rivayet etmiştir.) (359).

2- İffet ve namusu korumak. Peygamber (s.a.v.) buyuruyor: **"Ey gençler topluluğu! evlenme gücüne sahip olan kimse evlensin. Çünkü o (evlenme) göz ve namusu korur. Gücü yetmeyen kimse oruç tutmaya gayret etsin. Çünkü oruç onu firenler."** (360).

Peygamber (s.a.v.) bir gün Ukkâf bin Veddâ'e vardı. Peygamber (s.a.v.):

-Ey Ukkâf eşin var mıdır?

-Hayır.

-Câriyen de yok mudur?

-Hayır.

-Sıhhat ile maddi durumun iyi midir?

-Evet. Allah'a şükür.

-Öyle ise şeytanların arkadaşlarındansın. Hristiyanların rahiplerinden isen git onlara yetiş. Bizden isen yaptığımızı yap. Evlenmek bizim sünnetimizdendir. En şerirleriniz (kötüleriniz) bekârlarınızdır. Ölülerinizin en alçakları bekâr olarak ölenlerdir. (361).

Evlenmenin en büyük gayelerinden biri neslin çoğalması olduguna göre hastalık, çevrenin dinsizliği ve çok şiddetli fakru zarûret gibi mânî

---

(358) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:51

(359) Muğnil-Muhtaç, C:3, S:124

(360) Buhari, Müslim

(361) Ahmed b. Hanbel

(engel) olmazsa kadının hamile olmasına engel olmak doğru değildir.

Kitabımızın son bölümünde kürtaj ve spiral'in tıbbî açıdan faydaları ve zararları ile İslam hukukundaki hükmü uzunca anlatılmaktadır. Oraya müracat ediniz.

Bütün bunlara rağmen spral takıldığı taktirde gusûl abdestine ve oruca mani değildir. Alınan abdest sahih olur. Çünkü bu parça yıkanması gerekmeyen uzvun iç tarafına yerleştirilir. Ancak oruçlu iken bu parçanın tenâsül uzvuna yerleştirilmesi caiz değildir. Orucun bozulmasına sebep olur.

Guslederken Kadın Fecrini (Hazneyi) Yıkar mı?

Cünüplük halinde veya hayız ve nifas (lohusalık) hallerinde kadının haznenin dışını yıkaması vaciptir. Abdestte ise sünnettir. İç kısmını yıkamak icap etmez, o iç uzuvdur.

Fetâvâyı gıyasiyye'de: Kadın guslederken parmağını haznesine girdirmez, denilmiştir. Muhtar olan (tercih edilen) de budur. Fetvâ bununla verilir. (362).

Kadının Organına Sokulan Herhangi Birşey Guslü Gerektirir mi?

Kadının haznesine erkek tenasül aletinden başka parmak, plastik alet veya benzeri şeyler sokulursa yine gusül lazım olmaz. Ancak kadının bunlardan şehvet duymuş veya bu maksatla sokmuşsa yıkanması gerekir. (363).

Kadının haznesine tedavi için doktorun parmak veya âlet ile müdâhale etmesinde, kadına ve doktora gusül gerekmez. Tedavi için kullanılan fitil v. s. de aynıdırlar.

Guslederken Göbeğe Su Ulaştırmak:

Gusül esnasında suyu göbeğin içine ulaştırmak vaciptir. Bunu temin edebilmek içinde, bir kimsenin göbek deliğine parmağını sokması uygun olur. (364).

---

(362) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:51, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:219-220, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:34

(363) Mülteka Tercümesi, Musatafa Uysal, Konya, C:1 S:35

(364) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:51, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:34

Guslederken Kadının Küpesini ve Yüzüğünü Oynatması:

Gusül esnasında, kadının küpesini ve dar olan yüzüğünü oynatması vaciptir. Şayet küpesi yoksa yine küpe deliğine suyun ulaşması, guslün sahih olması için şarttır. Eğer su girmezse, kadının buraya suyu kendisi ulaştırması gerekir. Fakat, kadın -su kolay girsin diye- küpe deliğine çöp ve benzeri şeyler sokmakla mükellef olmaz. (365).

Eğer küpenin deliğine su ulaşmayıp ancak güçlük ile girse ve yine küpeyi çıkardıktan sonra küpe deliğe güçlükle girecek şekilde kapanmış olsa, bunda sıkıntı ve güçlük olduğu için yıkanması farz olmaz. (366).

Kız Çocuklarının Kulaklarını Delmek:

Kız çocuklarının küçük yaşta kulaklarını delmek caizdir. Fukahadan bir kısmına göre, müstehaptır. Çünkü Rasûlüllah (s.a.v.) Efendimiz zamanında Kız çocuklarının kulakları deliniyordu ve Peygamberimiz bunu men etmiyordu. (367).

Gusül esnasında suyu gözlerin içine ulaştırmak Gerekir mi?

Gusül esnasında suyu gözlerin ve cinsel organın içine ulaştırmak farz değildir. (368). Zorlaştırmayınız, kolaylaştırınız.

Gusül icab eden kadın, erkekler arasında yahut erkek-kadın karışık bir cemaat arasında kalırsa, guslü sonraya bırakır. Yanlız kadınlar arasında kalırsa sonraya bırakmaz.

Böyle durumda kadının teyemmüm edip namazını kılması gerekir. Çünkü şer'an suyu kullanmaktan âcizdir. (369).

Makattan ilaç şırıngası, arkaya parmak, taş ve ağaçtan parmak gibi bir şeyin sokulmasıyla gusl vacip olmaz. (370).

Durgun veya Akarsuda Gusledilir mi ?

"Havzı Kebir" (371) ölçülerine haiz durgun suda bütün bedeni üç defa

---

(365) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:51, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:222

(366) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:34

(367) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım, Konya C:4 S:71

(368) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:50, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:34

(369) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:225

(370) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:37

(371) Havz-ı Kebir: Büyüklüğü 45-50 metre kare genişliğinde olan akmayan, durgun su bulunan havuzdur.

haraket ettirmek kâfidir. Çünkü her hareket bedenine ayrı ayrı suların temasını icap ettirir.

Bir kimse akar suda bulunursa hareket etmeden de abdest ve gusül sahih olur. Durgun suda mutlaka hareket veya yer değiştirmek lazım gelir ki, bu suyu dökünmenin yerini tutar. (372).

GUSLE MANİ OLAN OJE, RUJ, HAMUR, ÇAMUR, BOYA V. S. ŞEYLER

Tırnak arasında veya üstünde bulunan (tırnağa veya deriye suyu geçirmeyen) hamur, oje, vesaire guslün tamam olmasına manidir.

Oje; tırnak üstünde ince bir kabuk oluşturup altına su geçirmediğinden gusle manidir. Fakat, bu durumdaki kir, gusle mani değildir. Bu hususta köylü ve şehirli birbirine eşittirler. Dudaklara sürülen ruj da, dudak üstünde (altına su geçirmeyen) ince bir tabaka oluşturuyorsa, -ki oluşturur- gusle manidir. Tabaka oluşturmayan yağlar ise mani değildir. Zeytinyağı v.s. gibi.

Tırnaklarda bulunan toprak ve çamur da gusle mani değildir.

Hurma toplayan kimselerle boyacıların tırnaklarına bulaşmış olan şey, guslün tamam olmasına manidir.

Ancak bunların hepsi zaruret ve temizlenmelerinde zorluk olduğu zaman ve zaruret yerlerinde bulunduğu takdirde caizdir. (373).

Bir kimsenin bedenine balık pulu veya çiğnenmiş ekmek yapışmış olur ve bunlarda bedeninde kurumuş bulunursa, yıkandıkları zaman, bunların altına su ulaşmazsa, o kimsenin guslü caiz olmaz.

Fakat bedeninde sinek veya pire pisliği bulunan kimsenin guslü caiz olur. (374).

Göz Boyası veya Far Gusle Mâni midir?

Bunların altına su geçmiyorsa gusle mânidir. Ancak tabii sürme altına su geçirdiğinden bu caizdir. Ve tıbben faydalıdır. Tabii ki, ancak ev içinde kocasına karşı sürünebilir. Süslü sokağa çıkması günahtır. Bu konuyu tesettür bölümünde daha genişçe açıklayacağız.

---

(372) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:229

(373) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:225, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:50

(374) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:225, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:50

Boyalı Saçlarla Gusledilir mi?

Kına abdeste ve gusle mâni değildir. (375). Saçın rengini değiştirse de altına su geçirmektedir. Ama boyalı saçlar, üzerinde ince bir tabaka meydana geliyorsa ve kıllar kuru kalıyorsa gusül sahih olmaz. İnce tabaka oluşturmayan ve saçların ıslanmasına engel olmayan boyalar gusle mani değildir.

Ey müslüman kızları ve kadınları! Batıdan gelen ve içinde hangi maddelerin karışık olduğu bilinmeyen, abdesttin ve guslün sahih olmasına mâni olan oje ve sâire şüpheli şeyleri kullanıpta (bilerek veya bilmiyerek) cenâbet gezmenin ve cenabet ibâdetlerde bulunmanın ne gereği var. Sen şerefli İslâm kadınısın. Necis batılıları taklit etme, modalarının kölesi olma, hür islâm kadını ol... Zaten bunları sürünüp sokağa çıkarak, güzelliğini ve süsünü kocandan başkasına göstermen de doğru değildir.

Dolgu veya Kaplama Diş ile Gusletmek

İslâm Dini İnsan için faydalı olanı mubah kılmış, zararlı olanı haram ya da mekruh saymıştır. "Def'i mazarrat, celbi menfaat" kaidesi bunu ifade eder.

O halde cürüyen dişleri doldurmak veya kaplatmak dökülen dişlerin yerine sun'i diş takmak, insan sağlığıyla yakından ilgili bulunduğundan yararlıdır ve mubahtır. Bunun içinde hava, su, asit ve benzeri şeylerle daha fazla müteessir olmayan altın, gümüş ve benzeri madenleri ve maddeleri tercih etmek her bakımdan tavsiye edilmiştir. Nitekim Ashabdan Üseyt veya Esît oğlu Arfece (r.a.), savaşta kaybettiği burnunun yerine gümüşten bir burun yaptırıp takmıştı. Onun kısmen okside olduğunu gören Rasûlüllah (s.a.v.) Efendimiz, altından bir burun yaptırıp takmasını tavsiye etmiştir. Muteber kitap larımızdan Mecmau'l-Enhür ikinci cilt 536. sahifesinde bu meseleye geniş yer verilmiş ve Hanefî imamlarından İmam Muhammed'in bu hadise dayanarak çürüyen yada düşen dişlerin yerine altın diş takılmasında bir sakınca olmadığını belirtir mahiyetteki içtihadını nakletmiştir.

Diş yaptırmanın, kaplatmanın ve doldurmanın caiz olduğuna başta İmam Ebû Hanife olmak üzere bütün müçtehid imamlar müttefiktirler.

Yara üzerine veya sargı üzerine mesh yapıldığı gibi, diş kaplatma,

---

(375) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:19

doldurma veya çekilen dişin yerine herhangi bir maddeden yapılan yeni bir diş takmanın abdest ve gusle hiç bir mânisi yoktur. Diş altınla veya gümüşle de kaplanabilir. (376).

Diş Kaplatırken veya Doldururken Abdest veya Gusle Gerek Var mıdır?

Hanefilere göre, abdest alırken ağzın içi yüzden sayılmaz. Şafiîler de aynı görüştedirler. Gusülde ise, hanefilere göre, ağza su alıp çalkalamak farzdır. Şâfiîlere göre, farz değil, sünnettir. Mes'elenin zahirine bakıp gusül abdesti almadan dişini kaplatan veya dolduran kimsenin ağzının içi, yapacağı gusül abdestinde tamamen yıkanmayıp kaplanan dişlerin altına su nüfus etmeyeceğinden gusül abdesti yerine gelmemiş intibaını verir. Oysa gerçek hiç de öyle değildir. Çünkü çürüyen dişin üzerine geçirilen altın veya gümüş kaplama ve bir de maddeye yapılan dolgu o dişin hemen hükmünü almaktadır. Tıpkı yara üzerine sarılan sargı bezi gibi...

Nitekim Kâsâni bu mes'eleye açıklık getirerek şöyle demiştir: "Kaplama dişe tabi'dir, tabiiyet de aslın hükmünü taşır..." (377) Yani gerek abdestte, gerekse gusülde ağza alınan su ile kaplamanın ıslanması yeterlidir. Çünkü o bağlı bulunduğu dişin hükmünü almıştır. Bu bakımdan diş kaplatmadan ve doldurmadan önce abdest ve gusle gerek yoktur.

Şâfii mezhebine gelince, yukarıda belirttiğimiz gibi, gerek abdestte, gerekse gusülde ağzın içini yıkamak farz değildir. O bakımdan, kaplanan bir dişten dolayı abdest veya gusül yerine geldi mi gelmedi mi? diye bir soru ortaya çıkmaz. (378).

Cünüb ve Hayızlı İken Diş Kaplatılabilir mi?

Yukarıdaki izahlardan da anlaşıldığı gibi kaplama dişe tabii olduğundan ve kaplamanın ıslanmasıyla dişte ıslanmış olduğundan cünüp ve Hayızlı iken diş kaplatılırsa da bir mahzuru olmamakla beraber efdal olanı cünüp ve âdetli iken kaplatılmamasıdır.

---

(376) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım, Konya C:4 S:63

(377) Bedayi'u's-Sanayi fi-Tertibi'ş-Şerayi':5/132

(378) Ahkam Hadisler. C: Yıldırım, Konya 2. cilt 381 nolu dipnottan

CÜNÜP KİMSEYE HARAM ŞEYLER

◆ Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Hayız ve cünüp kimsenin cami ve mescide girmesi haramdır."** Bayram ve cenaze namazgâhına, tekke ve medreseye girmek haram değildir.

Cünüp iken, mescide, içinden geçmek için bile girilmez. Ancak zaruret olur da oradan geçmekten başka çare kalmazsa teyemmüm edilerek geçilebilir.

Bir kimse mescidde ihtilâm (cünüp) olurda acele çıkarsa teyemmüm etmesi mendup olur. Korkudan dolayı orada kalırsa teyemmüm farz olur. Ama namaz kılmaz, Kur'ân okumaz. (379).

Cünübün mescide girmesi için teyemmüm vaciptir. (380).

◆ Cünübün Kur'ân kastiyle Kur'ân okuması haramdır. Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Hayız ve cünüp olan kimse Kur'ânı Kerimden bir şey okuyamaz"** buyurmuştur. (381).

İşte sözkonusu bu hadisi delil alan alimler âdetli ve lohusa kadının da bu dönemlerinde Kur'an okuyamayacakları görüşüne sahip olmuşlardır. Ancak bu iki hadisin ravileri arasında zayıf hatta metruk raviler olduğu için bu iki hadis haram hükmünü vermek için yeterli olmaz. (382) Yani yalnız bu hadislere dayanarak âdetli ve lohusa kadının Kur'an okumasının haram olduğu söylenemez. Nitekim, Malikiler bazı sahabe ve tabiin görüşlerine de dayanarak kadının âdetli ve lohusa iken Kur'an-ı Kerim okuyabileceği görüşündedirler. (383)

Bu ayrımın nedenleri arasında;

1- Cünüplüğü sona erdirmenin kişinin iradesine bağlı oluşu, âdet ya da lohusalığı sona erdirmenin ise kişinin iradesine bağlı olmayışı,

2- Âdet ve lohusalığın uzun sürmesi sayılabilir.

Bu durumda Kur'an okuması yasaklanan kadın Kur'an'dan uzak kalacaktır. Özellikle eğitim faaliyetlerinin aksamaması için Malikilerin

---

(379) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:253, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:39

(380) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:255

(381) Mişkatu'l-Mesabih. Et-Taç.

(382) (Şevkânî, Neylü'l-Evtâr, 1/284)

(383) (Bidayetü'l-Müctehid, 1/102).

görüşü gerektiği zaman kullanılabilir.

Âdetli ve lohusanın hiçbir şer'î engel yokmuş gibi Kur'an'a dokunmasına ve Kur'an okumasına izin vermek biraz zorlama bir hüküm olur, ancak eğitim faaliyetlerini aksatmamak için gerekiyorsa bu dönemde de "Zaruretler memnu (yasak) şeyleri mübah kılar." Yani "zorunluluklar yasakları kaldırır" ilkesi gereğince, eğitimi engellemeyecek şekilde gerektiği kadar Kur'an'ı Kerim'e dokunmaları ya da okumaları haram olmamalıdır, diyenler de vardır.

Fıkıh, hadis ve tefsir kitaplarına, Kutsal kitaplara dokunmanın da yasak olmaması dinin hikmetine daha uygundur.

Kur'an Öğretimiyle Görevli Olan veya Hafızlık Yapan Kişi Âdet Döneminde Ne Yapmalıdır?

Hanefî mezhebinden bazı alimlere göre bu hanım ya da hafızlık yapmakta olan hanımlar kelime kelime ya da yarımşar ayet okuyarak öğretim ve öğrenime devam edebilirler.

Malikî Mezhebine göre ise burada zorunluluk olduğundan öğretmen de öğrenci de normal zamanlarda olduğu gibi öğrenim ve öğretime devam ederler veya ara verebilirler.

Duâ ve senâ kastiyle Fatihayı okuması, yahut duâ âyetlerini okumasında veya taşımasında veyahut bir şeye başlamak niyetiyle okur veya öğretmek niyetiyle kelime kelime telkin ederse, esas kavle göre helâl olur.

Kur'ân-ı kelime kelime öğretmekten maksat; iki kelimenin arasını kesmek, kesik kesik okumaktır. Allah'ü Teâlâyı zikir ve tesbih etmesinde, kabirleri ziyarette sakınca yoktur.

◆ Mushafa el sürmesi de haramdır. Yapraklarını çöple karıştırmak caizdir. (384).

◆ Cünüp iken Kâbe'yi tavaf etmek haramdır. (385)

Cünüp iken Kur'ân'a el sürmek, levhada, parada veya duvarda yazılı bile olsa caiz değildir. Bunların yazısına el sürülemez. Ancak Mushafın

---

(384) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:256-480, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:40, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:136-137

(385) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:39

kabına ve beyaz yerine dokunmak ise, bazılarınca yasak, bazılarınca ise caizse de, yasak olması hürmete daha layıktır. Sahih olan yasak olmasıdır. (386

Âdetli ve lohusa kadın oruç tutamaz, eşiyle cinsel ilişkiye giremez.

Cünüp Kimse Kur'ân'a Kab ve Kılıfla Dokunabilir mi?

Kur'ân ancak torba veya çanta gibi ayrı kılıflar içinde ele alınabilir, taşınabilir. Bitişik ciltle ele alınamaz. Sahih olan budur. Fetvada buna göredir. Çünkü cilt, mushafa tabidir. (387).

Cünüp Kimsenin Kutsal Kitaplara Dokunması:

Cünüp kimsenin Tevrat, Zebur ve İncil'i okuması mekruhtur. Zira semavi kitaplar tahrif edilmiş olsada içerisinde Allah kelâmı olduğundan dokunulması mekruhtur. Bunların değiştirilen yerleri belli değildir. (388).

Cünübün, Zarûretten Kur'ân'a Dokunabileceği Yerler:

Kur'ân'ı Kerimin yanma veya denize, göle, ırmağa ve sâireye batma tehlikesi anında cünüb ve hayızlı (âdetli) kadın, zaruretten dolayı elini Kur'ân'a dokundurur ve onu tehlikeden muhafaza eder. (389).

Cünüb Kimse Kur'ân'a Bakabilir mi?

Cünüb.kimselerin Kur'ân'a bakmaları mekruh değildir. Çünkü cünüblük göze işlemez. Nitekim dûalar da mekruh değildir. (390). Cünüb, başkalarının okuduğu Kur'ân-ı dinleyebilir, kalbinden geçirebilir, evde okunan mevlidi dinleyebilir.

Kur'ân Bulunan Evde Ailevî Münasebette Bulunmak:

İçerisinde mushaf bulunan evde halvet olmakta ve aile münasebette bulunmakta beis yoktur. Çünkü müslümanların evleri genelde Kur'ân'sız olmaz. (391).

---

(386) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:481, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:40

(387) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:258, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:136-137

(388) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:259

(389) Mülteka Tercümesi, Mustafa Uysal, Konya; C:1, S:61

(390) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:259

(391) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:266

CÜNÜB'ÜN YAPMASI MUBAH (HELAL) OLAN ŞEYLER

Cünübün Birşey Yiyip-İçmesi İçin Elinin Yıkaması:

Cünübün bir şey yiyip-içmesi için elini ve ağzını yıkaması gerekir. Zira Ebû Davud'dan şu hadis rivayet edilmiştir: "Hz. Peygamber (s.a.v.) cünüp iken, yemek yemek isterse ellerini yıkardı."

Müslim'in rivayetinde ise: **"Cünüp iken yemek yemek isterse namaz için aldığı abdest gibi abdest alırdı"** denilmiştir. (392).

Cünüp kimsenin elini, ağzını yıkadıktan sonra yiyip-içmesi caiz olduğu gibi aynı vakitte yapılan her iki cinsel ilişki arasında abdest alıp gusletmeden, tekrar cinsel ilişkide bulunmak da caizdir. Hepsi için bir defa gusletmesi kâfidir. Ama arada yıkanmak veya abdest almak daha iyidir. (393). Karı ve kocanın, gusledeken aynı kapta yıkanmalarında bir sakınca yoktur.

Cünüp Kadın Çocuğunu Emzirebilir mi?

Emzikli bir kadın, âdet halinde çocuğunu emzirebildiği gibi cünüb iken de emzirebilirse de mecbur kalmadıkça emzirmemesi daha iyidir. Bu hususta ihtilaf yoktur. Abdestli kadının çocuğunu emzirmesi abdesti de bozmaz. Abdestli emzirmek daha iyidir. (394).

Cünübün Uyuması:

Cünübün elini ağzını yıkayıp abdest aldıktan sonra yiyip-içmesi hakkında Cabir İbni Abdullah (r.a.) şöyle anlatıyor:

"(Bir sahabî tarafından) cünüp (olan kişinin durumu) hakkında Allah'ın Rasûsüne şöyle soruldu.

-Ya Rasûlallah! Cünüp olan kişi (yıkanmadan) uyuyabilir mi? Yemek yiyebilir mi veya birşey içebilir mi?

Şöyle buyurdu:

"-Evet, (cinsel organını yıkadığı ve) namaz için abdest aldığı gibi abdest aldığı zaman (uyuyabilir ve yiyip-içebilir)." (395).

---

(392) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:482, Ebu Davud. Taharet:87, 88. Müslim, Hayz:22

(393) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:262, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:61

(394) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. 1985, C:1 S:31

(395) Buhari, Gusl: 27. (1/75), Hayz:2. Müslim, Taharet:97, Hayz:21, 24, 115, 116

Cünüb Kimse Necis Sayılır mı?

Cünüplük insana geçici olan manevi bir kirdir. Gusletmekle bu kirden temizlenebilir.

Cünüp kimsenin necis olmadığına dair, Ashabdan Huzeyfe b. Yeman (r.a.) şöyle anlatmaktadır:

"Rasûlüllah (s.a.v.) Efendimiz karşılaşınca, kendisi (Huzeyfe) cünüp bulunuyormuş, o sebeble Peygamberden uzaklaşmış, guslettikten sonra gelmiş ve (özür dileyerek şöyle) demişti: Cünüp idim... Bunun üzerine Rasûlüllah (s.a.v.): **"Doğrusu müslüman necis olmaz..."** (396).

Müslüman daima temizdir. Cünüp ve hayızlının elinin dokunduğu yer necis olmaz.

Yine Ebû Hûreyre (r.a.) diyor ki: **"Cünüp bulunduğum bir halde Peygamberle (s.a.v.) karşılaştım. Elini (musafaha için) bana uzatınca ben elimi ondan çektim ve doğrusu ben cünübüm, dedim. Bunun üzerine Rasûlüllüh (s.a.v.): Sübhanallah! Müslüman necis olmaz..."** buyurdu. (397).

Cünübün Artığı:

Abdesti olmayan, cünüp bulunan veya âdetli olan bir kadın su almak için, temiz olan elini su kabına soksa -zarûretten dolayı- o su, mustâmel (kullanılmış olmaz). (398).

Cünüb, âdetli, lohusa olanların ve kafirler dahil insanın artığı temizdir. Ancak içki içenin artığı ile ağzı kanayanın artığı fevrî olarak (hemen içki içerken veya henüz ağızları kanamakta iken) gerçekten pistir. (399).

Müslim, Hz. Aişe (r.anha)'den rivayette şöyle nakletmektedir: **"Hz. Aişe (r. anha); ben âdetli iken su içer, kabı Peygambere (a.s.) verirdim. O da ağzını benim ağzımın yerine koyarak içerdi"** demiştir. (400).

---

(396) Müslim, Nesai, İbn Mace. Ebu Davud.

(397) Şehru Maani'l-Asar, Tahanevi 1/13

(398) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:81

(399) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:84

(400) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:339

Cünübün Yıkanırken Sıçrattığı Su:

Cünüp bir kimse yıkanırken bedeninden su kabına su sıçrarsa bu hal suyu kullanılmaktan çıkarmaz.

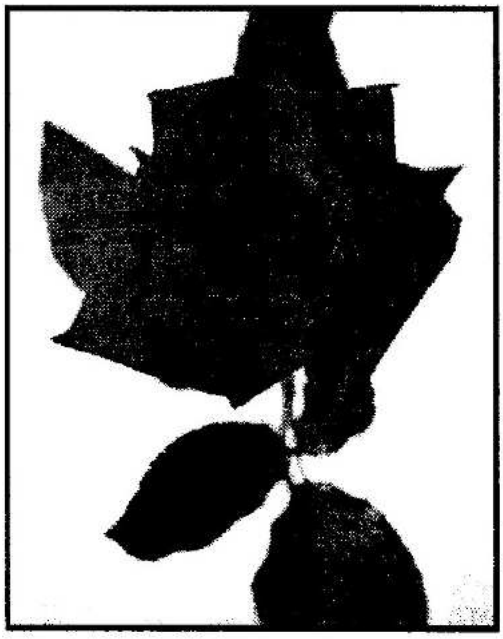
Fakat cünüp kimsenin bedeninden akmakta olan su, akarak su kabına girmiş olsa suyu kirletir. (401).

Yabancı Kadının Artığı:

Yabancı erkeğin artığını bir kadının içmesinin mekruh olduğu gibi, yabancı bir kadının artığını içmekte erkeğe mekruhtur. Bu mekruh oluş artığın temiz olmayışından değil bilakis istilzaz (nefse lezzetli, tatlı gelmesi) korkusundandır. (402).

Yabancı Kadının Kalktığı Sıcak Yere Hemen Oturmak:

Yabancı kadının kalktığı sıcak yere -oranın sıcaklığı soğumadan, onun sıcaklığından lezzet ve şehvet duymak kasdiyle- hemen oturmak doğru değildir. Ve böyle yapan kişi kötü niyetinden dolayı mes'uldür. (403).

(401) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:83

(402) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:84

(403) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. 1985, C:2 S:169

BEŞİNCİ
BÖLÜM

HAYIZ - AYBAŞI
(ÂDET GÖRME)

HAYIZ -AYBAŞI- ÂDET GÖRME

Hayız -âdet- aybaşı-kirlilik-namazsızlık... v.s. hep eş anlamlıdırlar.

Hayız ilmini öğrenmek kadınlara farzı ayn'dır. Ve en önemli mes'elelerindendir.

İmamı Muhammed; hayız hakkında müstakil bir kitap yazmıştır.

Çünkü; temizlik, namaz, Kur'ân okumak, oruç, i'tikaf, hacc, bülûğ, cinsel münâsebet, boşamak, iddet... v.s. birçok konular bununla ilgilidir. (404).

Kadınlarda Görülen Kanlar İkiye Ayrılır:

1- Sahih Kan: Kadında hayız müddetinde görülen 3 günden az ve 10 günden çok olmayan hakiki kandır. Nifasta (lohusalıkta) ise 40 günden çok olmayan kandır.

2- Fasit Kan: Hayız ve nifastan biri olarak adlandırılmayan kanlar fasiddir.

Fasit Kan Çeşitli Şekillerde Olur:

a) Âdet müddetinin en azından (üç gün) daha az bir zaman devam eden kan, fasid kandır.

b) Âdetin en çok müddetini (on) günü aşan kandır.

c) Nifas müddetinin ençok (kırk gün) müddetini aşan kanlar fasid kanlardır.

d) Hamilenin gördüğü kan fasiddir.

e) Küçük kızın gördüğü kan fasidir.

f) Âdetten kesilme (Menopaz sonrası) döneminde görülen kan fasiddir. (405).

Lügatte Hayız -âdet- : Akıntı manasınadır.

Dinde Hayız: Küçük olmayan bir kadının döl yatağı denilen rahminden bir hastalık veya çocuk doğurmak sebebiyle olmaksızın muayyen (belirli) müddetler içinde gelen ve ibâdetlere engel olan kandır. Buna

---

(404) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:459

(405) Mebsut, Serahsi, C:3, S:147, 148, 149

"âdet hali" de denir. (406).

Adet Kanı, kadının normal bir vücud fonksiyonudur. Ve gebeliğin yokluğunda her†ay belirli vakitlerde hazne dışına atılan kandır.

Âdet kanı sağlıksızlığın değil aksine normal ve sağlıklı oluşun bir sonucudur.

Âdet Kanının Meydana Gelişi:

Rahim: Çocuğun tıpkı bir nebât gibi bittiği ve doğuncaya kadar muhafaza edildiği yerdir. Rahim, hazneden sonra gelen iç organdır.

Rahmin iç yüzüne "Endometrium" adı verilir. Kadife gibi görünen bir tabakadır. Bu tabaka, her ay yumurta döllenecekmiş gibi hazırlanırken (her âdet devresinde) de yumurtalıklardan birinde bir yumurta gelişir, olgunlaşır ve döllenmeye hazır hale gelir. Eğer döllenme olmazsa, (yani gebelik meydana gelmediği takdirde) yumurta ve bununla birlikte rahmin en iç tabakası ölür ve kanama ile vücud dışına atılır, yani kanama olur ve âdet başlar.

Çoğu kadında aybaşı kanaması öncesi sancı, şişkinlik hissi ve asabiyet (sinirlilik) görülür. Bu durumda doktorun tavsiye ettiği sakinleştirici ve kasılmayı azaltıcı ilâçlar verilebilir. (407).

Âdetin Tıp İlmindeki Tarifi:

Âdet; kadınların ergenliğinden itibaren kesilme zamanına kadar geçen müddet zarfında her ay belli bir vakitte ve miktarda gelen kanamalardır. Bu kanamalar, şahsa ve iklime göre değişir. Sıcak memlekette oturanlarda daha evvel, hattâ 9-10-11 yaşındaki çocuklarda âdet görülür. (408).

Diğer bir tarifi:

Her dört haftada bir tekerrür eden, hiçbir şikâyete sebeb olmaksızın meydana gelen 2-7 gün süren 1-2 pet (normal bir el kalınlığında veya büyüklüğündeki pamuk veya bez) kirletecek kadar olan kanamaya denir. Normal bir âdet esnâsında kaybedilen kan miktarı çok değişiktir. 20 ilâ 80 cm3 arası olabilir. Başka bir tabirle; normal bir âdet kanamasında

---

(406) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:458, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:129, Büyük İslam İlmihali, Ömer Nasuhi Bilmen, İst. S:68

(407) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:50

(408) Ektoru, İst. Eser Y. C:1 S:50

ortalama 40 milimetre kan kaybedilir. En çok da 200 gramdır. Akan kanın yüzde 50'si kan hücreleri, diğer kısım ise döl yolu nuhteviyatı, rahim iç tabakasından kopmuş parçalardır. (409).

Âdetin İlk Sebebi -Menşei- ve İlk Âdetin Oluşu:

Kur'an'da açıklandığı üzere, insanlığın babası Adem (a.s.) ile Havva validemiz Cennet'te iken her nimetten faydalanmalarına Cenabı Hakk müsaade buyurmuş, yalnız bir ağaçtan yemelerine, bir hikmetten dolayı izin vermemişti. Sonra bunların düşmanı olan şeytan bir yolunu bulup Cennete girdi. Adem (a.s.)'ı o yasak ağaçtan yemeye pek çok teşvik ettiyse de muvaffak olamadı. Sonra Havva vâlidemize müracaat etti. Ona yasak edilen ağacın meyvesinden yedirdi. Havva vâlidemiz de muhterem babamız Hz. Adem'i ikna etti. O da yedi. Nihayet bu hâdise her ikisininde Cennet'ten çıkmasına sebep oldu. Bunun üzerine Cenâbı Hakk, bir güç hal olmak üzere, Havva vâlidemizin gebelik, doğum gibi hallere uğramasına ve her ay kan görmesine hükmetti. Artık bu hal kadınlar için ilâhi bir nizâm olup kaldı. Ve bu hâlin günahlarına keffaret olacağı da zikrolunmaktadır. Ve bu hal kadınlarda kıyamete kadar devam edecektir. (410).

Buhârî, Hz. Aişe'den rivayetinde: Rasûlüllah (s.a.v.) hayız hakkında: "Bu, Allah'ın Adem kızlarına taktir buyurduğu birşeydir," buyurdular. (411).

Âdet kanı normal kandan farklı bir yapıya sahiptir, rengi ve kokusu da değişiktir. Ancak bu âdet gören kadının pis olduğu anlamına gelmez. Gerek erkeğin gerekse kadının cinsel organlarından gelen diğer akıntılar gibi âdet kanı da pistir ve namaza engeldir ancak âdetli kadının teri, artığı ve tükrüğü pis değildir.

Kadının âdet görmesi çağlar boyunca bazı toplumlarda kötü bir olay olarak görülmüş âdetli kadınlar hak etmedikleri kötü uygulamalara maruz kalmışlardır. Özellikle Yahudilerin tutumu dayanaksız olduğu kadar rencide edici ve kadını dışlayıcı bir tutumdur.

İslam'ın ilk dönemlerinde toplumun farklı kesimlerindeki bu uygulamalar müslümanlarda merak uyandırmış bu konudaki sorular üzerine "Sana ay halinden soruyorlar; de ki; o bir rahatsızlıktır. Bu

(409) TCEY Yayınları, Cinsel Bilgiler Ansiklopedisi, C:2 S:50

(410) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:460

(411) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:460

sebeple ayhalinde olan kadınlardan uzak durun. Temizlenınceye kadar onlara yaklaşmayın..." (412) ayeti ile konuya açıklık getiriliyor.

Görüldüğü üzere ayet; ay hali ile ilgili sorulara bir açıklama olarak iniyor, ancak bu durumun kötü bir durum olup kadınlardan uzaklaşılmasını değil, aksine bu durumun sıkıntı veren bir durum olduğunu, bu dönemde kadınlarla cinsel ilişkiye girilemeyeceğini anlatıyor.

Bu dönemde kadınlarla yakınlaşmanın ölçüsü ise sünnette açıkça belirlenmiştir.

Hz. Aişe'nin şu sözleri hayızlı kadının pis olmadığı ve normal yaşamdan soyutlanmamaları gerektiğini anlatır: "Ben âdetli iken Allah Rasûlü isterdi ve ben de onun başını yıkardım, ben âdetli iken kucağıma yaslanır Kur'an okurdu." (413)

"Âdetli iken kemikli haşlamanın etini ısırır Rasulüllah'a verirdim. O da alır ve benim ısırdığım yerden ısırırdı. Âdetli iken su içtiğim kabı ona verirdim, alırdı ve ağzını benim ağzımı koyduğum yere koyar ve içerdi." (414)

Âdetli kadının ibadetleri ve cinsel yaşamı dışında hiçbir şeyin değişmediği, artığının, tükrüğünün pis olmadığı ve insanlardan uzaklaşmasını gerektiren herhangi bir şey olmadığı Peygamber Efendimizin uygulamalarıyla açıkça görülmüştür.

O halde kadının bu dönemde zaten aşırı bir duyarlılığının olduğu gözönünde bulundurularak başta eşi olmak üzere çevresindeki insanlar kadını hiçbir şekilde üzmemek ve kırmamak için gerekli özeni göstermelidir.

Özetle âdet görme yaratılışın bir kanunudur. Bu, kadınların kendi istemleriyle ilgili bir durum olmadığı gibi âdet, ibadetler ve cinsel yaşam dışında kadının yaşamında başka bir değişimi gerektirmez.

Ancak bu dönemlerde kadınların biyolojik olarak bazı zorluklar yaşadıkları ve bunların psikolojilerine de yansıdığı bir gerçektir. Bu dönemde kadınlar diğer dönemlerden daha fazla kırılgan, daha duyarlı, daha gergin olabilirler. O halde kadın bu aşırı kırılganlık ve duygusallığını

(412) Kur'anı Kerim, Bakara: 2/222

(413) Buhari, Hayız:2,3. Müslim, Hayz: 15. Nesâî, Taharet: 173,174.

(414) Müslim, Hayız: 14. Ebu Davud, Taharet: 103.

bastırmaya çalışırken özellikle eşi ve çevresindekiler de daha anlayışlı olarak ona yardım etmelidirler.

Kızın Bülüğa Ermesi ve İlk Âdetinin Başlama Zamanı:

Âdet görme yaşı; kişinin fiziksel yapısı, beslenme düzeni ve yeterliliği, iklim şartları ve çevre koşullarına göre değişir.

Kızın bülüğa ermesi ve ilk âdetinin başlama zamanı, Hanefî ûlemasında dokuz yaşından sonradır. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v.), Hz. Aişe ile dokuz yaşındayken evlendi. Bunun zahirine göre Hz. Peygamber (s.a.v.), Hz. Aişe (r. anha) ile bülüğa erdikten sonra evlenmiştir. (415). (Ülkemizde ise aybaşı yaşı 12-13 civarındadır. Soğuk ülkelerde daha geç, sıcak iklimlerde daha erken olabilir).

Bir diğer görüşe göre de; Rasûlüllah (s.a.v.)'in şu sözüyle bülüğ yaşı yedi yaş olarak takdir edilmiştir. "Yedi yaşlarına ulaştıklarında onları namazla emredin" buyurmuştur. (416).

Hanefilere göre; âdetin başlangıç yaşı 9, bitişi ise 55 tir. Yani kadın 55 yaşına geldiği halde normal âdet süresinde yine âdet gibi kan görürse bu âdet sayılır.

Şafiilere göre âdetten kesilmenin belli bir yaşı yoktur, kadın yaşadığı sürece âdet görebilir ancak genelde 62 yaşında âdetten kesilir.

Bu yaş Hanbelilerde 50, Malikilerde ise 70'dir.

Kızlar ilk âdet kanı ile bülûğa girmiş olurlar ve mükelleftirler. Namaz, oruç v.s. gibi ibâdet ve âmellerle yükümlüdürler. Kız 15 yaşını bitirince (ayhali görmese de) hükmen bulûğa ermiş kabul edilir. (417). 18 yaşına gelmiş ve hâlen âdet görmemiş, kimsede bazen de kızlık zarı tamamen kapılı olduğu için, kişi âdet görmesine rağmen, kan dışarıya akamaz. Bazen doğuştan rahim kusurlu teşekkül eder. Netice olarak ta özellikle aybaşları esnasında şiddetli sancılar olabilir...

Kızın İlk Kan Görmesi:

Bir kız çocuğu, ergenlik çağlarınnın başlangıcına varıp da kendisinde

---

(415) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:458, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:129. Mebsut, Serahsi, C:3, S:149

(416) Mebsut, Serahsi, C:3, S:149

(417) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:208

henüz bir eser görülmemişken, üç gün peşpeşe kan görse o hayızdır ki, onun ergenliğe ulaştığına işârettir. (418).

Burada anneye düşen görev, kızı âdetini hünüz görmeden onu uyarması ve kızı ile bir arkadaş gibi konuşup onun, günün birinde rahminden biraz kan geleceğini, bunun gayet normal olduğunu, bundan korkmaması gerektiğini, çünkü anne olacak her genç kızda belli yaştan itibaren bu kanın görüldüğünü ve bu kanın gelmesi ile âkil ve bâliğ olduğunu güzelce anlatmalıdır. Annenin görevi, âdeti hakkında bilgi vererek ciğerparesini bu yeni döneme rûhen hazırlamak olduğu gibi, bu andan itibaren namaz, oruç, tesettür (örtünme) v.s. bütün hükümlerin artık kendisine farz olduğunu bildirmesidir. Böyle yapması annelerin üzerine vaciptir. Şâyet kendisi yapamıyorsa bilen birisine götürmesi gerekir. Veya bunları öğreten kitaplar alıp okutması gerekir. Çünkü insan hem ruhî, hem de fizyolojik bir varlıktır...

Anne yahut kız çocuğuyla ilgilenen kimse böyle yapmazsa ruhen hazır olmayan çocuk, bu durumda şaşırıp şok bile geçirebilir. Yahut yanlış kaynak ve şahıslardan yanlış şeyler öğrenerek uygulamaya kalkar. Bundan da anne ve babalar mes'ûldür.

Kız çocuğunun da şâyet önceden annesi kendisiyle bu konuda konuşmamış, ve ne yapması, nasıl davranması hakkında bilgi vermemişse, ilk yapacağı annesine veya yakın bir büyüğüne durumunu açması olmalıdır.

Kızın İlk Âdet Müddetinin Tesbiti:

Âdet görme süresi de kişiden kişiye, beslenmeye, vücut fonksiyonlarına ya da kişinin sağlığına göre değişir.

Yeni yetişmiş bir kızın ilk gördüğü kan çok mühimdir. Çünkü bu, o kızın hayatında kendisine âdet olacak bir hadisedir. Bunun için çok dikkat etmek lâzımdır. Meselâ, baştan kaç gün kan gelmiştir, kaç günde kesilmiştir? Sonra bu temizlik tam mıdır, eksik midir? Onun için bunların hepsini zaman ile, günlerin sayısıyla güzelce ve dikkat le tâkip edip bilmek ve bellemek lâzımdır. Bu haller (birbirini bozmadıkça) kızcağızın her zaman âdeti olacağından, ona göre hareket edecektir.

Mezheplere Göre Âdetin Başlayış ve Bitiş Yaşları:

Hanefîlere göre: En az 9 yaşlarından 50 veya 55 yaşına kadar

(418) Mebsut, Serahsi, C:3, S:142

gördükleri kan hayzdır. Bu yaştan daha evvel âdetten kesilen de vardır. Her kadında süre farklı olur.

Şafiilere göre: Kesin müddeti yoktur. İklime göre değişir. Ancak 62 yaşından sonra kesilmesi galibdir.

Malikîlere göre: 13 yaşından 50 yaşına kadar ki görülen kan mutlak hayızdır. Daha küçüklerde veya daha büyüklerde görülen kan doktora gösterilmelidir. 70 yaşından sonrakiler mutlak istihaza (özür) kanıdır.

Hanbelîlere göre: Büluğdan 50 yaşına kadar taktir edilmiştir. Bundan sonraki gelen kan istihaza (özür) dır. Âdet değildir. (419).

Kızın İlk Gördüğü Kan Hiç Kesilmezse, Âdeti Nasıl Tesbit Edilir?

Bir kız ilk gördüğü kanla ergin (bülûğ) olmakla beraber, eğer bu kanı devam edip kesilmeyecek olursa, yani normalden (2-7 günden) daha uzun kanama sürerse anormallik vardır ve doktora başvurmalıdır. **Ayın on gününü hayız, yirmi gününü de temizlik hâli kabul etmek lâzımdır.** Ve kan devam ettiği müddetçe her ay böyle hesap edilir. Bu hal, onun nep âdetidir ki, hayız kabul ettiğimiz on gün içinde namazlarını kılmaz ve sonra da kazâ etmez. Ramazan'a rastlarsa orucunu tutmaz, sonradan o tutmadığı günleri kazâ eder. **Diğer hayız hükümleri de ona göre uygulanır. Fakat temizlik hâli saydığımız o yirmi gün içinde, özür sahibi gibi her namaz vaktinde abdest alıp farz ve nâfile olarak istediği kadar namaz kılabilir.** Eğer bir müddet sonra kan kesilecek olursa bu durumda kanın vaziyetine göre yeni bir âdet edinmek gerekir. (420).

Kızın İlk Gördüğü Kan 3 Günden Az Olursa?

Kızın ilk gördüğü kan 3 günden az müddette kesilirse, hayız olmadığı anlaşılır, o zaman terkettiği namazlarını kazâ etmesi lâzım gelir. (421).

Bir kız, ilk defa sahih kan ile hayız olsa, sonra da tam müddetince sahih temizlik geçirse, hayız ve temizlik günlerini böylece tesbit etmiş olur. Daha sonraki adetlerinde kan durmayıp aksa bile, önceki ilk adet ve temizlik halinde âdet süresi ne idiyse ona göre hareket eder. (422).

---

(419) Büyük İslam İlmihali, Ö. N. Bilmen, S: 68

(420) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:465

(421) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:463

(422) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:500

Hayız ve Nifasta (Doğum Yapan Kadında) Âdet Süresi Tesbiti:

Bir defa ile tesbit edilip kararlaştırılır. Yani bir kadının ilk hayız ve lohusalık zamanlarında kaç gün kan gelmişse işte o müddet onun âdeti olmuş olur. Meselâ; bir kız ilk defa 7 gün âdet gördükten sonra kan kesilirse, bundan sonraki diğer hayızlarında âdet müddeti 7 gündür. Kan devam ederse özürdür. (423).

Bir kız ergen olduğu zaman ilk olarak sahih kan (en az 3 gün gelen kan) ve sonra da sahih temizlik (en az 15 gün) görmeyip de, ilk kanı devamlı akar da sahih temizlik görmezse, bunların hiçbirine itibar edilmez. Bu durumda kanın gelmeye başladığı günün evvelinden başlayıp on günü hayız, yirmi günü de temizlik hâli hesap edilir. Meselâ, bir kız on bir gün kan, 14 gün de temizlik gördükten sonra kanı devam edip giderse, kan on günden fazla geldiği için fâsid (gerçek değil)dir. Temizlik de 15 günden eksik olduğu için o da fâsiddir. Böyle durumda 10 gün hayız, yirmi gün de temizlik hâli kabul edilir. (424).

Soru: Adet Düzensizliği

Kuzenim 20 yaşında tedavi görmesine rağmen adetleri oldukça düzensiz. Son 2-3 aydır 10 günde bir adet olmaya başladı. Biz ilmihallerde temizlik süresinin en az 15 gün olduğunu biliyoruz. Daha kısa olduğunda bu özür konusuna girip normal adet günleri dikkate alınarak ibadetlere devam edilir diye biliyorduk. Sorum şu bu durum ne kadar devam eder bilmiyoruz, ama şimdi 10 günde bir adet gören kızımız ibadetlere nasıl devam edecek? Özürlü mü sayılacak? 10 günde bir adet olmuş kabul edilip namazı bırakacak m? Tutarsızlıktan psikolojisi de bozulmaya başladı. Bizi aydınlatırsanız memnun olacağız.

Cevap:

Fıkıhçıların süreler konusunda kaydettikleri rakkamlar, naslara değil (bu konuda bazı hadisler rivayet edilmiş ise de bunlar sağlam kaynaklarda yoktur ve hadis alimleri tarafından sahih bulunmamıştır), kendi bölge ve çevrelerinde yaptıkları araştırma ve soruşturmaya

(423) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. S:129

(424) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. S:135

dayanmaktadır. (425)

Bu konu ile ilgilenen tıp bilim dalına bakıldığında şu bilgileri buluyoruz:

Adet kanamasının birinci günü, kadın peryodunun birinci günüdür. Gelecek kanamadan bir önceki gün ise son gündür. Bu sınırlarla adet peryodu kadınların % 65'inde 28±3 gündür. Tüm kadınlar dikkate alındığında periyot 18 gün kadar kısa, 40 gün kadar uzun olabilmektedir. Adet kanamasının süresi ise ortalama 5±2 gündür. Ancak herhangi bir hastalığa bağlı olmaksızın, daha kısa ve daha uzun kanama süreleri de görülmektedir. Kadın peryodu genellikle aynı sürelerde devam etmekle beraber 1-2 günlük oynamalar da normaldir. Ancak gün oynamalarının beş günü geçmesi seyrektir. Kanama müddeti de yine her kadın için belirli süre devam eder. Kadınlar ne zaman, ne miktar kanamaları olacağını tahmin edebilirler. Ergenlik dönemi başlangıcında, hem peryodun toplam süresi hem de kanama süresi düzensizdir. Keza menopoz öncesinde de adetler düzensizleşir (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Cinsel Eğitim Merkezi).

Hayızın müddeti ve hükümleri konusunda fıkıh kitaplarından bir özet vermek gerekirse:

1.Hanefî mezhebinde yazılmış ilmihal kitaplarının önemli kaynaklarından biri olan el-Muhtâr ve şerhi el-İhtiyar'dan:

Hayız (âdet, regl) kadının ergenlik çağına girdiğini gösteren kanamadır. Hayızın en az süresi geceli gündüzlü üç gün, en fazlası da tam on gündür. En azından az ve en çoğundan çok sürelerdeki kanamalar ile hamile kadınların kanamaları hayız değildir, rahatsızlık (istihâza) kanamasıdır. İstihâza namaza, oruca, cinsel temasa engel değildir. Âdet gören kadının, süresi içinde kanamalarının bütün renkleri - akıntı beyaza dönüşünceye kadar- hayız sayılır. Süre içinde geçici kanama kesilmeleri de hayız süresine dahildir. Hayız kadından namaz yükümlülüğünü tamamen düşürür, oruç tutmasını haram kılar, ancak bunu sonra kaza eder. Âdet gören kadınla cinsel temas yapılamaz, İmam Muhammed'e göre cinsel organ dışında, diğer iki İmama göre göbeğin yukarısında kalan kısımlar yasak değildir. İki hayız arasındaki en az temizlik süresi onbeş gündür, temizlik süresinin en çoğuna dair bir

(425) (İbn Rüşd, Bidâyetü'l-müctehid, Beyrut, 1987, C., s. 38).

sınırlama yoktur.

Diğer mezheplere göre:

Hayızn en az süresi Mâlik'e göre yoktur; bir defalık kanama bile hayızdır, en uzun süresi ise onbeş gündür. Şâfi'î'ye göre en az geceli gündüzlü bir gündür, en çoğu ise onbeş gündür.

İki hayız arasındaki en az temizlik süresi konusunda İmam Mâlik'ten farklı rivayetler vardır; bunlardan biri olan onbeş günde Şâfi'î ve Ebû Hanîfe ile birleşmektedirler. Sekiz, on, onyedi gün diyenler de vardır.

İlk defa âdet görmeye başlayan kadın, âdetin en uzun süresine kadar kendini hayızlı sayar ve buna göre hareket eder, en uzun süre geçince kanama durmazsa artık hayızlı değil, hastadır.

Daha önce âdet görmüş ve belli bir âdet düzeni bulunan kadının âdeti değişirse, Şâfi'î'ye göre âdetine göre hareket eder, Mâlik'e göre ise buna -en uzun süreyi aşmamak şartıyla- üç gün daha ekler.

Sahih bir hadise göre âdeti aşan kanamalar hastalık sayılır, bu durumda kadın yıkanır ve hayız yasakları kalkar (İbn Rüşd, s. 37-43).

Bu genel bilgilerden sonra soru sahibinin kuzeni olan genç kızımıza şunları söylemek mümkündür:

Din, âdetin ve aradaki temizliğin süresini belirlememiş, bunu her kadının kendi durumuna ve düzenine (âdetine) bağlamıştır. Kadın doktora muayene olarak veya kendi tecrübesine dayanarak gelen kanın hayız kanı olduğunu anlarsa süre ve âdet geçersiz olur; kan geldiği sürece hayız da devam etmiştir. Gelen kanın hayız kanı mı, başka kan mı olduğunu -kan muayene ettirerek veya başka bir yoldan- bilmenin mümkün olmadığı durumlarda önümüzde üç ihtimal vardır:

a) Henüz âdeti bulunmayan genç kadın, yukarıda açıklananlar içinden tercih edeceği bir ictihada göre hayızın ve aradaki temizliğin en az ve en fazla sürelerine uyar, fıkhın verdiği süreler tıbbın verdiği sürelerin dışına çıkarsa tıbbı esas alır, hayız ve temizlik sürelerini buna göre ayarlar. Mesela hanefî mezhebine göre hareket edecekse, aradaki temizlik onbeş günden az olamayacağı için, bu süre geçinceye kadar kendini hayızlı değil, hasta sayar. Tıpçıların verdiği bilgiye göre âdet peryodu 18 gün bile olabilmektedir; bu peryoddan üç gün süren kanama çıkarılırsa temizlik süresi onbeş olur ki, bu da Hanefî, Şâfi'î ve Mâlikîlerin verdikleri rakkama uygun düşmektedir.

b) Âdeti (âdet düzeni) bulunan kadın bu düzene uyar. Daha azını ve çoğunu âdet saymaz. Hadis bunu ifade ettiği için ben de bunu tercih ediyorum. Bu durumda değişme uzun süre devam eder, eski düzene dönmezse, âdet düzeni değişmiş sayılacağı için artık yeni düzene göre davranır.

c) Düzeni bozulan kadın, tercih ettiği mezhebe göre sürelere riayet eder.

Sancılı Âdet ve Sebepleri:

Normal kadında âdet sancısız olabileceği gibi, her 10 kadından bir tanesinin sancılı âdete sahip olduğu kabul edilmektedir. Âdetlerin çok çok aşırı olmamak şartıyla sancılı olması normaldir. Genellikle bu sancı çeşitli sebeplere bağlıdır. (Küçük rahim, geri dönük rahim, iltihaplanma v.s.)

Sancılı âdet geçici olabildiği gibi, ömür boyu da devam edebilir.

Sancı, ya âdetten bir gün önce başlar ve âdetin başlamasından hemen sonra kaybolur veya âdetten önce başlayan sancı, âdetin birinci günü çok şiddetlidir ve sonraki günler şiddetini azaltarak kaybolur. Bazı hallerde ağrının, hastanın genel psikolojik durumunu ve sinir sistemini etkilediği görülür. Kadınları, âdetin ilk günlerinde çalışamaz hale getiren, yatakta yatmağa mecbur bırakan şiddetli sancılar görülmektedir.

Böyle âdeti ve hamileliği sancılı geçen kadınların, sinir sistemleri veya ruhsal yapıları psikolojik duyguları alt-üst olabilir, normal zamanlarda görülmeyen anormal hareket ve sözleri sarfedebilirler. Böyle anlarda bu durumdaki kadınlara kocasının veya ailesinin daha hoşgörülü ve duygusal davranması çok uygundur. Veya doktorun tavsiyesine göre hareket etmek daha uygun olur.

Cenabı Hak, âdetli günlerinde kadınlardan ibadet mükellefiyetini kaldırmış ve her âdetli günlerince kadını izne ayırmıştır. Bu ilâhî emre itaat etmekle de âdetli kadınlar sevap kazanmaktadırlar. Çağdaş olduklarını ve kadın haklarını savunduklarını iddia eden beşerî sistemlerde böyle bir uygulama var mıdır? Her ay 7 gün kadın Allah tarafından izne ayrılmaktadır. İslamın kadına tanıdığı hakları beğenmeyen, çağdaş geçinen beşerî sistemlerde çalışan kadınlar ise, bu günlerinde de her türlü işlerde çalıştırılmaktadırlar. Bu mudur kadın hakları?!

Âdet Kanının Renkleri ve Tesbiti

Âdetin kendine has rengi ve kokusu vardır.

1- Bulanık: Bulanık suya benzeyendir.

2-Toprak rengi: Toprağa benzeyen bir nevi bulanık akıntıdır.

3- Kırmızı,

4- Siyah,

5- Yeşil,

6- Sarı: Bazıları ipek kozası sarılığında, bazıları saman renginde, daha başkaları sarı diş gibi olduğunu bildirmişlerdir. **Ama bu hususta itibar: İlk gördüğü andaki rengedir. Değişme haline bakılmaz.** Meselâ, kadın beyaz renkte bir akıntı görür de sonra kuruyarak sararabilir. Yahut kırmızı veya sarı görürde kuruyarak beyazlaşabilir, (sonraki haline bakılmaz). (426).

Eğer kadın, bez üzerinde taze ve damlamakta olan, halis bir beyazlık görmüş olsa ve bu da kuruduğu zaman sarılaşsa, onun hükmü beyaz hükmündendir. (427).

Hayız kanlarının değişik renkte olması, herhangi bir hastalık nedeniyle de olabilir.

Hayız müddetindeki kanların renklerinin hepsi de hayızı bildirir. Hayzın bitiminde akıntının beyazlaşmasıyla hayız bitmiş olur.

Âdetin Başlangıç Vakti ve Tesbiti

Âdetin başlangıç vakti, kanın çıkışıdır. Kanın çıktığı andan itibaren namazını bırakır.

İmamı Muhammed'den bir rivayete göre ise hayız, kanın döl yatağından dahili ferce (hazneye) indiğini hissetmekle bilinir. (428).

Rivâyet edildiğine göre bir kadın, Hz. Aişe (r. anhâ)'ya şöyle der: "Falan kadın kanı görebilmek için geceleri lâmbayla bekliyor. Hz. Aişe (r. anha) şu cevabı verdi: Rasûlûllah (s.a.v.), zamanında hiçbirimize zorluk yüklemedi. Bu ancak dokunmakla anlaşılır. Dokunma ise kanın çıkıp belirmesinden sonradır." (429).

---

(426) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:472, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:130

(427) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:130

(428) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:459-460, El-Kasani, Bedai, C:1 S:39.

(429) El-Kasani, Bedai, C:1 S:39

Âdetin Müddeti: Kanın, ilk çıktığı ve kesilip son bulduğu bir zamandır. (430).

Kanın ferc (hazne)'den dışarı çıkması lâzımdır.

Temiz bir kadın kürsüf'ünde (kadınların kullandığı pamuk veya bez) kan görürse, o kürsüfü tutunduğu andan itibaren, hayızlı olduğuna hükmedilir. (431).

Kadının cinsel organında için iç ve dış dudak olmak üzere iki dudak vardır. Pamuğu dış dudaklar arasına koyduğunda, pamuğun iç tarafı ıslansa, dış yan tarafa nüfuz etmese de bu hayız olur. Çünkü kanın bu kadar çıkmasıyla görünmüştür. Eğer pamuğu iç dudaklar arasına koyar, pamuğun giren kısmının yan tarafı ıslanırsa hayız olmaz. Islaklık dış yan tarafa nüfuz ederse, pamuk haznenin kenarından yüksekte veya aynı hizada ise, yaşlığın çıkmasıyla hayız olur. Eğer haznenin kenarından aşağıda ise hayız olmaz. Bunlar pamuğun düşmemesi halindedir. Pamuk düşerse, o hayızdır. Islaklığın görülmesi yönünden içi veya dışının ıslanması arasında fark yoktur. (432).

Hayızlı bir kadın, gecenin başlangıcında pamuğu koysa ve uyusa sabahleyin pamuğa baktığında hâlis beyaz olduğunu görse yatsı namazı üzerine borç olur. Çünkü pamuğu koyduğunda temizliği hakkında kesin bilgisi vardı. (433).

Temiz iken pamuk koysa ve uyusa, şafağın sökmesinden sonra uyansa, pamukta ıslaklık bulsa, bu onu en yakın vakitlerde hayızlı kılar. Bu, fecrin doğuşundan sonra (sabah namazının vakti) olduğuna göre ihtiyat, ve yakin alınarak hayızlı olur. Şayet kılmamışsa, yatsı namazını kazâ etmesi gerekir. (434).

HAYIZ (ÂDET) SÜRESİ

Âdetin en üç gün ve en çok on gün müddeti vardır. Hadisi şerif'te: Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Hayzın en azı üç gün, en çoğu on gündür"** buyurmuştur. (435).

---

(430) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:458, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:129.

(431) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:129.

(432) Es-Serahsi, Mebsut. C:3, S:151

(433) Es-Serahsi, Mebsut. C:3, S:151

(434) Es-Serahsi, Mebsut. C:3, S:151-152

(435) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:75

Âdet müddeti: En az 3 gün 3 gece, yani (72) saat, en çoğu da 10 gün, 10 gece, yani (240) saattir. Bu iki müddet arasında görülecek kanlar âdet kanı sayılır. Bu müddet içinde kanın devamlı akması şart değildir. Çünkü hiç kesilmeden akması nâdir görülür. Arasıra kesilebilir. Meselâ, bir kadın 3 gün kan görsede, sonra iki gün kan kesilip sonrada üç gün daha kan devam etse, bu sekiz günün hepsi âdet gününü oluşturur. (436).

(Âdet müddetinde) iki kan arası on günü geçmez ise, temizlik zamanı da, kan görüldüğü zamanda hayızlıdır.

Bu durumda, kanın ilk defa görülüyor olması ile, âdet olmuş olması arasında bir fark yoktur.

Şayet iki kan arası, on günü geçerse bu durumda, henüz ilk âdet gören hakkında bu halin on günü âdettir. Âdetli olan hakkında ise, hayız bildiği günler kadarı hayızdır. Temizlik bildiği günler kadarı ise temizliktir.

Temizliğin önü ve sonu kan olduğu zaman, o temizlikte, hayıza dahildir.

Temizlik 15 gün veya daha fazla oldugu zaman, fasıla (ara) ya itibar olunur. Ve iki kandan biri her ikisi de hayız sayılır. (437).

Hayız ve Temizlik Müddetinin Tesbiti:

İlk âdetini gören kadının kanı devam üzere akarsa onun âdeti akıntının başından itibaren on gün, temizliği de yirmi gündür. Bundan sonra bu, o kadının âdeti olur.

Nifası da kırk gündür. Ondan sonraki temizliği 20 gündür. Çünkü nifasla hayız arka arkaya gelmez. Sonra hayzı 10 gündür ve bu onun âdeti olur. Misal; Büluğa yaklaşmış bir kız 5 gün kan, 40 gün de temiz olur sonra kendisinden devam üzere kan gelse, devamın başından itibaren 5 günü hayız olur. Namaz kılamaz, oruç tutamaz, cinsi münasebettede bulunamaz. Hayzın diğer hükümleri de öyledir. Sonra 40 gün onun temizliğidir.

Hâsılı, yeni âdet gören bir kızın kanı devam üzere akarsa, onun âdeti her ay 10 gün, temizliği 20 gündür. (438).

---

(436) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:458, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:130

(437) B. İslam İlmihali, Ö. N. Bilmen Y. S:68

(438) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:465

Temizlik Müddeti: İki âdet arasındaki temizlik haline "tuhr" hali denir. İki hayzın arasını ayıran en az temizlik müddeti geceleriyle birlikte 15 gündür (15 günden azı ise fâsiddir). Temizlik müddetinin çokluğu için sınır yoktur. Ömür boyu devam etse de... (439).

Bazı kadınların âdet günleri muayyen (belirli) dir. Meselâ, her ay beş yada yedi veya dokuz gün âdet görürler.

Bir âdet müddeti bir def'a ile de belirlenmiş olabilir. Şöyleki: Henüz adet görmeye başlayan bir kız, ilk defa olarak mesela 8 gün kan, sonra 22 gün temizlik görse, bu vechile âdeti tâyin edilmiş olur. Sonra kendisinden bir hastalık neticesi olarak kan gelecek olsa, âdeti ve temizlik günleri her ay ilk adeti ile hesap edilir. (440).

Hayız Müddetinin Bitişinin Tesbiti:

Hayızlı olan kadın kürsüfünün üzerinde kan eseri bulamazsa, kürsüfü tutunduğu andan itibaren kanın kesilmiş olduğuna hükmedilir. (441).

Sarı ve bulanık renkteki sıvılar âdet günlerinde iken âdetten sayılır ancak âdet sona erip de temizlendikten sonra bu akıntıların bir önemi yoktur.

Âdetin İntikali - Değişme - Konusu

Bazı kadınların âdeti hem zaman hem de süre bakımından düzenlidir ve her ayın belli bir zamanında belli bir süre âdet görürler.

Bazı kadınlar ise ya başlangıçtan beri düzensiz âdet görürler ya da âdetleri önceleri düzenli iken hamilelik ve doğum, herhangi bir hastalık, menapoz dönemine yaklaşma, çevre ve iklim gibi şartlar nedeniyle sonradan düzensizleşebilir ya da değişebilir.

Kadının ibadetleriyle yakından ilgili olduğundan âdet değişiminin iyi bilinmesi gerekir.

Bu âdetin intikâli konusu hayız meselesinin en güç bir konusudur. Çünkü âdetin bir halden diğer bir hâle intikalinin çok defa vukûbulması, bu halleri farketmenin güçlüğü, kadınların çoğunun bu hususlaki bilgisizlikleri ve gafletleri bu meselenin büyüklüğünü ve ehemmiyetini göster-

---

(439) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:463, Mebsut, Serahsi, C:3, S:155, Büyük İslam İlmihali, Ö. N. Bilmen, S: 69

(440) Büyük İslam İlmihali, Ö. N. Bilmen, S: 69

(441) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:472, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:130.

meye kafidir. Biz bu bahsi elden geldiği kadar açıklamaya çalışacağız, inşaallah.

Bilinmelidir ki her kadının, gerek hayızda gerekse nifasta belli bir âdeti vardır. Yani hayzını ve nifasını öncekilere göre, günü gününe uygun görür ki bu kadından, öteden beri gördüğü âdeti üzere gelen kanlar hayız veya nifas kanlarıdır. Eğer âdetinden fazla kan gelirse o özür kanıdır.

Eğer hayız ve lohusalık kanları önceki âdetine zaman veya sayı bakımından veyahut her iki yönden de aykırı olarak gelirse, yani eski âdetini bırakıp, zamanını ve günlerini değiştirerek gelirse, işte bu hâle İslam alimleri intikâl demişlerdir.

a) Sayıda İntikal: Kanın önceki kan ve temizlik günlerinden eksik veya fazla gelmesidir. Meselâ, bir kadının önceki âdeti beş gün hayız, yirmi beş gün temizlik olduğu halde, bu defa üç gün hayız, yirmi yedi gün temizlik olursa işte bu âdette, sayı bakımından intikâl olmuş demektir.

b) Zamanda İntikâl: Kanın eski âdet zamanını değiştirip normal vaktinde gelmemesidir. Meselâ, bir kadının âdeti, önceki ayın başlangıcından beş gün kan görmek iken, bu ayda o beş günün zamanı geldiği halde hiçbir şey görmemiş, hatta bu ayın geride kalan günlerinde de kan görmemiştir veyahut ayın geri kalan günlerinde beş gün kan görmüştür ki, âdet, zamanını değiştirip başka bir zamana intikâl etmiş demektir. (442).

Âdette İntikâlde Kaide Şudur: Âdete muhalefet nifasta olursa, kan kırk günden fazla geldiği takdirde âdet 40 gündür. Âdetinden geri kalanı istihaza (özür) dır. Kırk gün geçmezse kadının âdeti, kan gördüğü günlere intikâl eder, (değişir) ve hepsi nifas sayılır.

Âdete muhalefet hayızda olursa kan 10 günden fazla geldiği takdirde âdetin zamanı hakkında ölçü konulmamışsa, âdet zaman itibariyle intikâl eder (dönüşür). Sayı itibariyle ilk hayız gördüğü hâli olduğu gibi kalır. Âdet hakkında ölçü konmuşsa, yalnız âdet zamanındaki hayız olur. Geri kalanı istihaza (özür) dır. Görülen kan sayı itibariyle âdetine eşit ise, âdet bâkidir (eskisi gibidir).

Eşit değilse, âdet sayı itibariyle noksan gördüğüne intikal eder (dönüşür). Ve on günü geçmezse hepsi hayızdır. Sayi ile âdet eşit değillerse, ikincisi âdet olur. Böyle değilse sayı, hâli üzere (olduğu gibi) kalır. (443).

---

(442) H. Cemal Öğüt, Kadın İlmihali, İst. Bahar Y. S:141 .

(443) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:500

Ancak, hayız müddetinde görülen kanlar, hayız kanı sayılır.

Hayzını yeni gören bir kız, bir gün kan, 14 gün temiz ve bir gün mutlaka kan görse, temiz günlerinde devam eden kan hükmünde olduğundan, ilk 10 gün hayızdır. Zira Ebû Yusuf'un rivayetine göre "gerçekten temizlik, iki kan arasında 15 günden az olmamalıdır." Yani, bir kadının, temiz olabilmesi (hayız sayılmaması) için, en az 15 gün kan görmemesi gerekir.

Müteâhhirin (sonra gelen âlimler) bu rivayete göre fetva vermişlerdir. Çünkü, bir sual karşısında, bu cevap müfti için çok kolaydır. (444).

Misal, kadının her ay başında meselâ 5 gün hayız görmek âdeti olsa da, altı gün kan görse altıncı günde hayız sayılır. Bundan sonra 14 gün temizlik devresi geçirerek bir gün daha kan görürse âdetine havale edilir ki, o da beş gündür, altıncı gün istihâza (özür) olur. O günde terk ettiği namazları kazâ eder. (445).

Bir âdetin değişmiş olması icin, ona muhalif iki âdet görülmelidir. Meselâ; Her ay beş gün âdet gören bir kadın, sonra iki defa dört veya altı gün kan görse, âdeti beş günden dört veya altı güne intikâl etmiş (değişmiş) olur. (446).

Bir kadının her zaman âdeti, mesalâ yedi gün olsa, hayız kanının en az müddeti olan üç günü geçdikten sonra kan kesilse bile âdeti tamamlanıncaya kadar, yani yedi günü dolduruncaya kadar o kadına kocasının yaklaşması helâl olmaz. Çünkü kanın, âdeti içinde tekrar gelmesi mümkündür ve umûmiyetle de böyle olur. Bundan dolayı âdetin tamam olmasını, her ihtimale karşı beklemek lazımdır. Fakat kadın, böyle kanın kesilmesi üzerine yıkanmış olunca ihtiyaten namazlarını kılar, orucunu da tutar. (447).

Bazı kadınlarda âdet günleri sabit değildir. Daima değişir. Bunlar, meselâ; bir ay 5 gün, diğer bir ayda 6 gün âdet görebilirler. Bu halde ihtiyat ile amel lazım gelir. Şöyle ki: Böyle bir kadın, altıncı gün oldu mu yıkanır, namazlarını kılar ve Ramazanı Şerif'e tesâdüf etmiş ise, orucunu tutar. Çünkü bu altıncı gündeki kanın İstihaza (hastalık) olması muhtemeldir. Fakat bu altıncı gün çıkmadıkça cinsi münâsebette bulunamaz, bo-

(444) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:473, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:130

(445) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:500

(446) B. İslam İlmihali, Ö. N. Bilmen Y. S:69

(447) B. İslam İlmihali, Ö. N. Bilmen Y. S:73

şanmış ise iddeti bitmiş sayılamaz. Zira bu altıncı gündeki kanın hayız olması da muhtemeldir. (448).

Her ay 7 gün kan gören bir kadın, daha sonra 10 gün kan görse, hepsi de hayız hali sayılır. Bu takdirde âdeti, 7 günden 10 güne intikal etmiş (değişmiş) olur. Fakat âdet günün (10 gün) den fazla olan miktar hayız değil, İstihâza (özür) sayılır. Meselâ; Böyle 7 gün kan gören bir kadın, daha sonra 11 veya 12 gün kan görmeye başlasa, bunun âdet sayılan 7 günlüğü hayız, geriye kalan 4 veya 5 günlüğü de istihâza (özür) olmuş olur.

Böylece, her ay başından itibaren, meselâ; Beş gün âdet gören bir kadın, âdeti sebebiyle beş gün kan gördüğü gibi bundan iki veya üç veya beşgün önce de kan görmüş olsa, bunların hepsi âdet sayılır. Fakat bunların hepsi 10 günden fazla ederse, yalnız âdeti günlerinde gördüğü kan, hayız olur, âdetten ziyade olan günlerdeki kan ise, bir istihâza (özür) sayılır. (449).

Bir kadının âdetine göre, hayız müddeti 7 gün olsa, bu böyle devam edip giderken, bu 7 gün, 8 güne çıkar veya 6 güne inerse veya o kadın, âdetinden bir gün önce hayız olur ve bir gün sonra da temizlenirse (yani, ayda 23 gün olan temiz günleri, bir gün baştan, bir gün de sonradan eksilerek 21 güne düşerse) bu kadının hayız müddeti, birinci hale göre 8 güne, ikinci hale göre 6 güne, üçüncü hale göre de 9 güne çevrilmiş olur. (450).

Bir kadının hayız da âdeti, meselâ beş gün kan, ellibeş gün temizlik olduğu halde bu defa önceki âdeti gibi beş gün kan gördükten sonra onbeşgün temizlik, arkasından da onbir gün daha kan görecek olursa, bu kadının âdeti ikinci defa gördüğüne intikal etmiş olur. Zira onbeş gün tam temizlik gördükten sonra onbir günlük kanın beş günü ikinci bir hayız olur. Çünkü bu kan hayzın en çok müddetini geçmiş, yani onbir gün kan görülmüş olduğundan âdet zamanında bir nisâp (ölçü) dahi bulunmamış olmakla, âdet zaman bakımından intikâl etmiş, fakat sayı itibariyle de eski hali üzere kalmıştır ki, bu da kanın görülmesinden itibaren 5 gündür. (451)

---

(448) B. İslam İlmihali, Ö. N. Bilmen Y. S:69

(449) B. İslam İlmihali, Ö. N. Bilmen Y. S:70

(450) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:140

(451) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:140

Bir kadın, önceki âdetine aykırı olarak beş gün kan, ellibeş gün temizlik gördükten sonra tekrar dokuz gün kan görürse ve bu dokuz günden sonra da sahih bir temizlik, görecek olursa, bu durumda da yalnız sayı bakımından intikâl bulunmuş olur. (452).

Bir kadın, önceki âdetine aykırı olarak beş gün kan, elliyedi gün temizlik, sonra üç gün tekrar kan, sonra ondört gün temizlik, bir gün de yine kan görse, bu durumda da âdet, zaman bakımından aynı kalmakla beraber sayı bakımından gerileyerek üçe intikal etmiş olur. (453).

Yukarıda verdiğimiz örneklerin açıklamasını da bu şekilde yaptıktan sonra, her kadının bu ölçülerle birlikte aşağıdaki temel kaideleri gözönünde bulundurarak kendi durumlarını değerlendirmeleri gerekecektir.

◆ Âdetin en az süresi 3 gün, en fazlası 10 gündür, bundan azı ya da çoğu özür sayılır.

◆ Temizliğin en az süresi onbeş gündür, eğer temizlik süresi en az onbeş gün sürmüyorsa temizlikten hemen önce veya sonra görülen kan âdet değil özür kanıdır. Bu konuda iyi bir ölçünün bulunması gerekir.

◆ Âdet bir kerede yerleşir, bir kerede değişir. Ancak kesin ve düzenli bir şekilde değişip yerleştiğine hükmetmek için, en az iki kere aynı şekilde görülmesi gerekir.

Spiral ve Âdet Düzensizliği:

Âdetlerimde düzensizlik var. Altı ay önce spiral taktırdım. On gün âdet dönemimden sonra bir gün temiz oluyorum, ikinci gün tekrar bozuluyor. Temiz olduğum günlerde bile leke görüyorum. Doktorlara gittiğim halde netice alamadım. Bu süre içerisinde ibadetlerimi yapabilmem için her leke gördükçe gusül abdesti almam mı gerekir? Buna spiral sebep olmuş ise hüküm değişir mi?

Önce bu durum, spiralin fıtrata zıt ve zıtlığı oranında mahzurlu bir uygulama olduğunu göstermesi açısından önemli. Hanefî mezhebinde âdetin en çoğu on gün olduğu için, on günün bitiminde yıkandıktan sonra, temizlik süreniz içerisinde göreceğiniz lekelerden dolayı sadece abdest almanız gerekir. Bu lekelerin çok olması da bir şey değiştirmez. Te-

(452) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:144

(453) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:145

mizlik süresinin en azı da onbeş gün olduğuna göre, onbeş gün böyle devam eder, on gün âdetinizin yeri belli değilse, ondan sonra göreceğiniz her lekede kendinizi âdetli sayar, ona göre davranırsınız. Buna spiral sebep olması bir şey değiştirmez. (454).

Sonuç olarak, eğer spiral taktırmadan önce düzenli bir âdetiniz varsa bu âdetinize göre bir hesap yapar, bunu geçen günlerde özürlü sayılırsınız, ancak sürekli kan görüyorsanız on günü âdet, sonraki onbeş günü temizlik süresi sayarak ibadetlerinizi yapınız.

Âdetin Bitiminde Mükellefiyetin Başlaması

Hayız bitince yıkanmak farzdır. (455).

Hayız müddetinin bitiminde namaz ve oruç gibi ibadetler yıkanmasa da kadına farz olur.

Kan, hayzın az müddetinde (3 günde) kesilirse yıkanma zamanı hayızdan sayılır. Zira kadın ancak yıkandıktan sonra temizlenir. Vaktin sonundan yalnız yıkanmaya yetecek kadarına yetişirse, o namazı kazâ etmesi lâzım değildir. Kadın vakit içinde hayızdan çıkmamıştır. Ama hem yıkanmaya, hem de namaz kılmaya yetecek kadarına yetişirse iş değişir. Çünkü namaz temizlik devresindedir ve kazâ icâb eder.

Kan, hayız müddetinin çoğunda (10 günde) kesilirse, kadın açıkca hayızdan çıkar ve yıkanma zamanı temizlikten sayılır. Aksi halde hayız müddetinin 10 günden fazla olması gerekir. Vaktin sonunda namaz kılacak kadarına yetişirse kazası vacip olur. Velev ki, yıkanmaya imkân bulamasın. Çünkü hayızdan çıktıktan sonra vaktin bir kısmına yetişmiştir. (456).

İhtiyar Kadınlarda Âdetin Kesilmesinin Tesbiti

Âdetten kesilmek bir müddetle sınırlı değildir. Âdetin kesilmesi, kadını öyle bir yaşa varmasıdır ki, o yaşta bu kadının emsâli âdet görmezler. Kadın o yaşa varır da kan görmesi kesilirse âdetten kesildiğine hüküm olunur. Ama kesildikten sonra gördüğü kan (yaşı 55'i doldurmamış ise) yine âdettir.

Bazıları, âdetten kesilmenin elli veya elli beş ile sınırlanacağını söyle-

---

(454) Dr. Faruk Beşer, Hanımlara Fetvalar 1, İst. !990, Seha Y. S:71

(455) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:475

(456) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:489

mişlerdir. Kolaylık için fetvâ buna göredir.

Kadın, emsallerinin âdetten kesildikleri yaşa varır da, hâlâ kendinden âdeti günlerinde kan gelirse hayızdan kesilmiş sayılmaz. (457).

Âdetten Kesilme Dönemi ve Belirtisi

Âdet kanı umumiyetle 45-50-55 yaşlarında kesilir. Buna yaş dönemi (menopoz) denir.

Kadınlar genellikle 48-52 arasında âdetten kesilirler. 52 nin üzerinde âdetin devamı da seyrek olarak görülmektedir. Bir kadının 50 yaşın üzerinde ne kadar geç âdetten kesilmesi söz konusu olursa, rahim kanseri riski de artmaktadır. 48-52 civarında bir yıl geçtiği halde âdet görmüyorsa menopoza girmiş sayılır. Menopozdan sonra yeniden kanama başlamasının gerisinde ciddi hastalık sebepleri bulunabilir.

Menopozun Nedeni?

Kadın yaşlandıkça yumurtalıkları işlevlerini yerine getirmemeye başladıklarından, yumurta oluşumu azalıp, hormon oluşumu ise durur. Âdetler giderek seyrekleşir ve son bulur.

Menopoz Döneminin Süresi:

Bu konuda belirli bir kural yoktur. 10 yıl, 5 yıl, ya da daha az sürer. Menopozun süresini etkiyelen başlıca unsurlar: Kadının psikolojik ve fiziksel durumu, sürdürdüğü cinsel yaşam, sağlık durumu ile hormonlarının, sinir sisteminin ve tüm organlarının işleyiş durumları ve evindeki mutluluğu, huzurudur.

Kadının bünyesine göre, bu yaşlardan evvel veya sonra da âdet kanı kesilebilir. Fakat kadının 55 yaşından sonra âdeti kesilir. Gebe kalmak ümit ve ihtimali kalmamış kabul edilir. Bu yaştan sonra kadından gelen kan, şer'ân hayız sayılmaz, istihaza (özür) dır.

Âdet kesimine gelen kadında çeşitli organik ve psikolojik belirtiler görülür. Kadınlar bazen âni olarak, fakat umûmiyetle, aralarının uzaması şeklinde âdetten kesilir. Bu durumda bazan hiçbir belirti görülmeyebilir. Bazan da sıcak basmaları, aşırı kanamalar, depresyon (ruhî bozukluk) görülebilir.

Kadında âdetten kesildikten sonra görülecek kanama, acilen hekime başvurulmasını gerektirir.

---

(457) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:505-506, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:129

Normal bir şekilde âdetten kesilen kadında depresyon (ruhi bozukluk) görülmez, görülecek olursa hekim kontrolü gerekir. (458).

Kadın, Menopoza Karşı Psikolojik Tepkilerini Denetim Altına Alabilir mi? Yoksa Bunlar Menopozun Kaçınılmaz Etkileri midir?

Aslında kadının menopoza karşı psikolojik tepkileri denetim altına alınabilir. Gerçekte bu dönemdeki psikolojik bazı tepkiler, kadının güzelliğini, gençliğini, cinsel çekiciliğini ve duyduğu cinsel hazzı yitirmekten korktuğu için ortaya çıkmıştır. Bilgili ve sağlam iradeli bir kadın bütün bu duygusal nedenlerin ve tepkilerin üstesinden gelebilir.

Menopoz dönemindeki bazı kadınlar, psikolojik veya duygusal acı çektikleri için eşlerinin anlayış ve sevgisine ihtiyâçları vardır. Mutlu bir evlilikte erkek, böylesine bir ilgiyi kendiliğinden gösterecektir. Fakat ne yazık ki, pek çok kadın bu ilgi ve sevgiden yoksun kalırlar. Menepoz doğurgan bir kadını kısırlaştırsa da, cinsel aşktan zevk almasını önlemez. Kadınlar, menopozla cinsel yönden hiç birşey yitirmezler.

Menopozun Bazı Kadınlarda Meydana Getirdiği Sinir Bozukluklarından Kurtulmanın Yolu:

En iyi kurtuluş yolu; kadını meşgul edici bir iş yada sosyal hizmetler ile uğraşmak, bolca ibadet etmek, kitap okumak, torunlarla ilgilenmek... gibi işlerde bulunmaktır. Boş kalmamalıdır.

Menopoz akıntısı: Yumurtalık faaliyetinin sona ermesinden sonra oldukça sık görülen bir akıntı şeklidir. Menopozdaki kadınların % 45'inde oluşmaktadır. Menopozda yumurtalık faaliyeti durmuş, dolayısıyle döl yolunda hormonal olarak idare edilen yapım ve yıkım devreleri de ortadan kalkmıştır. Döl yolu az kanlanmakla körelmeye başlamakta ve mevcut olması lâzım gelen şekerin yokluğundan dolayı mukavametini kaybetmekte ve dolayısıyle mikropların kolayca üremelerine ve akıntıyı meydana getirmelerine sebebiyet vermektedir.

Bu arada döl yolunda kaşıntı ve idrar ederken yanma mevcuttur. Hadise östrojen hormonunun yokluğundan kaynaklandığı için yine östrojen hormonu ile tedavi edilecektir.

---

(458) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:82

Hamile Kadın Hayız Görür mü?

Kadınlar gebe kaldıktan sonda âdet göremezler. Dinin hükmüne göre, hamile kadın âdet görmez. Hamile iken gördüğü akıntılar özür hükmündedir. İbadetlerine ara vermez ve her namaz vakti için abdest alır. Ancak, âdet zamanında kanlar âdet kanı sayılır. (459).

Memelerdeki Kan Damarlarında Dolaşan Kanın Süte Dönüşmesi:

Alemleri yaratan Cenâbı Hakk, çocuğun dünyaya gelmesini irâde buyurup çocuk dünyaya geldikten sonra, aynı imalâthanede, yani annenin kan damarlarındaki kanı süt bezlerinde süte döndürerek çocuğa gıda yapmaktadır. Çocuk annenin memelerinden besleyici şeker, yağ vesair gıdaları ihtivâ eden anne tütü ile besleniyor (460).

HAYIZLI VE NİFASLIYA (DOĞUM YAPAN KADINA) HARAM ŞEYLER

1- Her türlü namazı kılamaz,

2- Her türlü orucu tutamaz,

3- Cami ve mescitlere giremez,

4- Kâbe'yi tavaf edemez,

5- Kur'ân'dan bir âyet bile okuyamaz,

6- Kur'ân'dan bir âyete bile el süremez,

7- Cinsi münasebette bulunamaz,

1- HAYIZLI VE NİFAZLI NAMAZ KILAMAZ

Âdetli ve lohusa kadınlar, okunan ezana icabet etmezler. Yani, ezan okunurken söylenecek şeyleri söylemezler.

Farz, vacip ve sünnet hiçbir namazı kılamazlar ve her türlü secdeyi de yapamazlar. (Tilâvet, şükür secdesi v.s. gibi). Yaparlarsa günahkâr olurlar. Hayızlı ve nifaslıdan namazın edâsı da, kazâsı da düşer. (461).

Hz. Aişe'nin: "Biz âdet günlerimizde tutamadığımız orucu kaza

---

(459) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:130

(460) Ana ve Çocuk Sağlığı: Doç. Dr. Şule Bilir. Hacettepe Ünv. Yayınları No:175.

(461) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:476

etmekle emrolunurduk ancak kılmadığımız namazları kaza etmekle emrolunmazdık." (462)

Bir hanım gördüğünü âdet kanı zannederek namazlarını terketse, ancak sonradan bu kanın âdet değil de özür kanı olduğunu anlasa, terkettiği namazları sonradan kaza eder.

Kadın kanı gördüğü vakit, o andan itibaren namazı terk eder.

Hayız, namazın bütününe olduğu gibi cüz'üne de mânidir. Hayızlı namazını kazâ etmez. Çünkü bunda güçlük vardır. Namaz, hergün tekerrür eder. Hayız da her ay tekerrür eder. Oruç böyle değildir. O senede yanlız bir ay farz olur. Orucu kazâ etmesi gerekir.

Namazda İken Âdet Gören Kadın Ne Yapar?

Kadın nafile namaza niyet ettikten sonra hayzını görürse, namazını kaza eder. Çünkü bu şer'an lazım olmuştur. Farz namaza niyet ettikten sonra namaza başlayıp, namaz esnasında hayızı başlarsa, namazı bozulur ve o namazı kaza etmez. (463).

Kadın, hayzı başlamadan önceki zamanda, namaz kılma imkânı olduğu halde, kılmamış bulunduğu vakitlerle ilgili namazların borcu sâbit ve bâkî kalır.

Bir kadın, vaktin sonunda -o vaktin- namazını kılmaya başlamış da, sonradan hayızlı olmuşsa, sonradan, o namazı kaza eylemez, nafileyi kazâ eyler. (464).

Âdetin Başlangıcında ve Bitişinde Namazın Hükmü:

Hayız, âdetinin müddetinde (vaktinde) bitmesiyle kadına namaz farz olur. Yıkanmadıkça namaz farz olmaz inancı yanlıştır. Yıkanmasa da namaz farz olur, kılmadığı için günahkâr olur. Kazâsı gerekir.

Kadın; gece temiz yatıp, hayızlı kalktığında, hem de hayızlı yatıp temiz kalktığı halde yatsı namazını kılmamışsa her iki şekilde de ihtiyâten yatsı namazını kazâ eder. Yani; vakit çıkmadan temizken yatsıyı kılmadan yatarsa ve vakit çıkınca hayızlı olarak uyanırsa, o namazı kazâ eder. Çünkü bu kadının hayızlı olduğuna ancak vakit çıktıktan sonra uyandı-

---

(462) Buhari, Hayz: 20. Müslim, Hayz: 15. Ebu Davud, Taharet: 105.

(463) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:476

(464) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:139.

ğında hükmettiğimizden önceki vaktin sonunda onu temiz kabul etmiş oluyoruz.

Kadın, hayızlı olarak uyur da vakit çıktıktan sonra temizlenmiş olarak uyanırsa, uyuyarak bıraktığı o namazı kazâ etmesi gerekir. Zira uyuduğu zamandan itibaren temiz olduğunu kabul ettik. Vaktin sonunda temiz olduğuna hüküm verdiğimize göre kazâ lâzım gelir. Zira; kadın uyurken kanın aktığı malûm değildir. Uyuduğu andan itibaren temiz sayılır. (465).

Ne zaman ki, ilk âdet gören bir kadın on günden önce ve âdetli olan bir kadın da, âdetinden daha kısa bir sürede temizlenmiş olsa, (yani kan kesilse) abdest ve guslünü, namazın son vaktine kadar te'hir eder. Fakat, bu te'hiri namazın kerâhet vaktine girmesine sebep olabilecek kadar, fazla olmamalıdır. (466).

Bir kadın, namazda secde âyetini okuyup secde etmeden evvel hayız haline giriverirse namazı derhal bozulacağı gibi, artık bu secdede o kadından düşmüş olur. Lohusa olanlar da aynı hükme bağlıdırlar. (467).

Hayızlı Kadın Namaz Vaktinde Ne Yapar?

Ülemâ: "Hayızlı kadının her namaz vakti için abdest alarak namaz yerinde o namazı kılacak kadar oturması, âdetini unutmamak için tesbih ve tehlil ile meşgul olması müstehabdır." demişlerdir. Bir rivâyette: "Bu kadına evvelce kıldığı namazların en güzelinin sevâbı verilir" buyurulmuştur. (468).

Hayızlı bir kadının, namaz vakitleri girdiği zaman, abdest alıp evinin bir köşesine oturarak tesbih çekmesi, lâ ilâhe illallah demesi müstehaptır. (469).

Hayızlı ve Nifaslı Kadınlar Kutsal, Mübârek Gecelerde Ne Yaparlar?

Böyle kadınlar, böyle mübârek gecelerde ibâdet ve zkirle geçirmek niyeti ve hazırlığında iseler:

"Her kişiye, muhakkak niyetinin hakkı verilir" Hadisi Şerif'i ve yine:

---

(465) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:477

(466) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:139

(467) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:84

(468) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:475

(469) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:135

"Mü'minin niyeti amelinden hayırlıdır" Hadisi Şerif'i gereğince, şüphesiz ki o hayırlı günlerin ve gecelerin rahmet ve bereketlerinden nasiplerini, hem de eksiksiz olarak alacaklardır. Çünkü kadınların bu namazsızlık halleri, ellerinde olmayan bir özür olduğundan o rahmetten mahrûm kalmazlar. Niyet amelden daha hayırlıdır. Çünkü amele gösteriş karışabilir, fakat niyete hiç birşey karışamaz. (470).

2- HAYIZLI VE NİFASLI KADIN ORUÇ TUTAMAZ:

Hayızlı ve Nifaslı bir kadının oruç tutması haramdır. Ancak sonra kazası mutlaka gerekir.

Hz. Aişe (r. anhâ) şöyle buyurmuştur ki: **"Bize hayız ve nifas halleri geldiğinde, Peygamber (a.s.) oruçları kazâ etmemizi emrederdi. Namazları kazâ etmemizi ise emretmezdi."** (471).

Kadın farz ve nâfile oruca niyet ettikmten sonra hayzını görürse veya lohusa olursa o orucunu hemen bozar ve kazâ eder. Bu durumda oruç tutması artık haram sayılmıştır. (472).

Hayızlı ve nifaslı kadın oruç tutmadığı gibi, oruçluymuş gibi aç ve susuz durması da mekrûhtur. Toplum içinde oruca saygılı olmalıdır.

Bir kadın, Ramazanı Şerîf orucuna niyetlendikten sonra, gündüzün orucunu isteyerek bozup sonradan kendisine bir hastalık veya hayız-nifas gibi şer'î bir özür gelse, o kimsenin o orucunu kazâ etmesi lâzım gelir. 60 gün keffaret orucu tutmak lâzım gelmez. (473).

Hayız, Oruç Keffaretini Tutarken Fâsıla (Ara) Yapar mı?

Bir kimse Ramazan orucunu kasden bozarsa, ona günlerin arasını ayırmadan 60 gün keffaret (cezâ) orucu tutmak icâbeder. Hayız, ramazan orucu keffâretinden dolayı aralıksız tutulan keffâret oruçlarının devamını kesmiş sayılmaz. Yani; keffaret tutarken hayız gelince ara verip, hayzın bitiminde orucuna yine devam eder. (474).

Ancak nifaslı günler ara yapar. Çünkü 60 gün hiç âdet görmemek mümkün değilse de, Lohusalık müddetini hesap ederek ona, göre do-

---

(470) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:65-66.

(471) Kütüb-u Site

(472) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:475-476 Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:135

(473) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:71, 74.

(474) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:475

ğumdan evvel veya sonra, keffaret oruçlarına başlamak mümkündür.

60 gün keffaret tutan kadın, hayızlı günlerinden hemen sonra, keffaretine devam etmeyip, birkaç gün ara verirse, hayızdan önce ki tuttukları da bozulur ve yeni baştan 60 günü tutması gerekir. Ayırmadan sadece hayızlı günlerinden sonra keffarete devam ederse böylece orucunu tamamlamış olur. (475).

Keffâret (60 gün) borcu olan bir kadın, Recep ayının dördüncü günü keffaret için oruçlara başlayıp 56 gün oruç tuttuktan sonra Ramazan ayı gelse ve 4 günde Ramazan ayından oruç tutsa, o 4 gün Ramazandan mı sayılır, yoksa keffaretten mi?

-Cevap: O 4 gün Ramazandan sayılır. Keffâret oruçları bozulduğundan dolayı sonradan, yani Ramazan çıktıktan sonra bu oruçlara yeniden başlayıp 60 günü yeni baştan tutmak lâzımdır. (476).

Hayzın, Sahur'da Bitimi ve Oruca Niyetlenmek:

Ramazanda sabah olmazdan (sabah namazının vakti girmezden) evvel yıkanacak kadar bir müddette âdet kanı kesilse yatsı boynuna borç olduğundan, o günün orucunu tutması da lâzımdır. Fakat yatsının edâsı da sığacak kadar vaktine yetişemezse kazâsı lâzım gelmez.

Yıkanıp niyetlenecek kadar vakit kalırsa tuttuğu oruç kâfî gelir. Zira yatsı boynuna borç olmuştur. Ve kadın temiz hükmündedir. (477).

Geceleyin hayız ve nifastan kurtulan bir kadın, yıkanmasa bile, ertesi günün orucuna niyet edecek, sonra oruçlu halinde boy abdesti alacaktır. Yani cünüb kimse yıkanmadan önce de vakti içinde oruca niyet edebilir. Ve orucu tutar. (478).

Ramazanı Şerifte tan yeri ağardıktan sonra temizlenen hayız ve nifas halindeki bir kadının, o günün orucunu kaza etmesi lâzımdır. (Ve oruçlu gibi durması da müstehabdır). Bununla beraber, Ramazanı Şerif'te, tan yeri ağardıktan sonra hayız ve nifastan temizlenen kadın, oruç tutabilecek bir hale geldiğinden, kuşluk zamanına kadar da niyet etmek doğru ve muteber olduğundan eğer oruca aykırı bir şey yapmamışsa, derhal ni-

(475) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:74

(476) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:74

(477) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:487, 488

(478) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:487-488

yet ederek oruca başlayabilir. Öyle yapması da elbette çok uygundur ve kendi menfaati icabıdır.

Oruca niyet edip de tan yeri ağardıktan sonra hayız ve nifas haline giren kadına, akşama kadar hiçbir şey yemiyerek, içmiyerek o günü oruçlu gibi geçirmesi câiz değildir. Aksine haramdır. Çünkü o hallerde olanlar oruç tutmak haram olduğu gibi, harama benzemek de haramdır. Sonra kazâ eder, oruçlulara saygıdan gizli yemeleri gerekir. (479).

Hayızlının Oruç Adaması:

Bir kadın, "yarın oruç tutmak adağım olsun" deyip, o günde de hayız görse, bu adak doğru olur. Yâni o gün oruç tutmazsa da hayızdan kurtulduktan sonra kazâ etmek vâcip olur. (480).

Hayız, Ramazanda İ'tikâfa Mânidir:

Hayız, i'tikâfın sıhhatine mâni olduğu gibi, i'tikâf halindeyken gelirse onu da ifsat eder. (481).

NOT: Kadınların oruçlarıyla ilgili diğer meseleler için bu kitabımızın oruç bölümüne bakınız.

3- HAYIZLI ve NİFASLI KADINLAR, CAMİ VE MESCİDLERE GİREMEZLER:

Hayızlı, nifaslı veya cenâbet olan kimseye, ister oturmak için olsun, isterse ibâdet etmek için olsun, mescide girmesi haramdır.

Hayızlı veya cünüb kimse vahşî hayvanlardan veya hırsızdan, ya da soğuktan korktuğu zaman mescidde durmasında veya acil bir ihtiyaç, zaruri bir geçiş için mescide girmesinde bir sakınca yoktur. Böyle durumlar için de evlâ olan mescide hürmeten teyemmüm etmektir.

Hayızlı veya cenâbet olanın kabir ziyâret etmesinde bir sakınca yoktur. (482).

Hayızlı, nifaslı ve cünübün cami ve mescitlere giremeyeceklerini Hz. Peygamber (s.a.v.) şu Hadîsi Şerîf'iyle belirtmiştir:

---

(479) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:72, 73

(480) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:75

(481) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:475.

(482) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:136-137

"Cünüb ve hayız hallerinde olan bir kimsenin mescide girmesini heâl görmem" buyurmuştur. (483).

Yine hayızlının camiye girmesinin haramlığına şu hadiste delâlet etmektedir:

Ebû Dâvud'dan rivâyet edilen hadiste Hz. Aişe (r. anhâ): **"Rasûlüllüh (s.a.v.) geldi. Ashabının evleri mescide geçit teşkil ediyordu. Bunun üzerine, "Bu evleri çevirin! Zira ben hayızlının ve cünübün mescide girmesini helâl görmüyorum"** buyurdular" demiştir. (484).

Hayızlı ve cünüp, mescide içinden geçmek için dahi giremez. Şâyet; evinin kapısı mescide açılırda değiştirmesi veya başka bir yerde oturması mümkün olmazsa geçmekte zaruret vardır. Ancak geçmek için teyemmüm etmesi vacip olur.

Eğer mesciddeyken hayızlı olursa çıkmak içinde teyemmüm etmesi mendûb olur. (485).

Cünüp ve hayızlı kimsenin bayram ve cenaze namazgâhına, tekke ve medreseye girmesi haram değildir.

Bir kimse mescidde ihtilâm (cünüp) olur da acele çıkarsa teyemmüm etmesi mendûb olur. korkudan dolayı orada kalırsa teyemmüm farz olur. Ama namaz kılmaz, Kur'ân okumaz. (486).

Hayızlı, nifaslı ve cünüp kimselerin mescide girmesi için teyemmün yapmaları vaciptir. (487).

4- HAYIZLI VE NİFASLI KADINLAR KÂBE'Yİ TAVAF EDEMEZLER

Hayızlı ve nifaslı kadına ister haccın farzlarından olan ziyâret tavâfı olsun, isterse nâfile olan tavâf olsun haramdır. Velev ki kadın, Mescidi Harâm'a girip tavâfa başladıktan sonda âdeti başlasa da, Kâbe'yi tavafı helâl değildir. Kâbe'yi tavaf için temiz bulunmak vaciptir. (488).

---

(483) Mişkatü'l-Mesabih, Et-Taç. Neylü'l Evtar. İbn Mace, Taharet: 127

(484) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:254. Ebu Davud: Taharet:92. İbn Mace Taharet:126

(485) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:477, 478.

(486) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:253, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:39.

(487) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:255

(488) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:475

Hayız halinde olan bir kadın, tavaftan başka haccın bütün rükûnlerini yapabilir. Haccın farzlarından olan ziyâret tavafını mecburi olarak hayızdan temizleninceye kadar geciktirir. Zira bu tavafı, manevi kirlilik halinde yapan, büyük günâh işmemiş olur ki, onun bir deve veya sığır gibi büyücek bir hayvan kurban etmesi gerekir. (479).

Hz, Aişe (r. ahnâ) anlatıyor:

"Rasûlüllah (s.a.v.) ile birlikte çıktık. Maksadımız haccetmekti. Serif denilen yere vardığımızda hayız oldum. Ben ağlarken, Rasûlüllah (s.a.v.) yanıma girdi ve:

- Nen var, hayız mı oldun? diye sordu.

-"Evet" dedim Rasûlüllah (s.a.v.)'de:

-Bu, Allah (c. c.)'ın kadınlara has kıldığı bir özelliktir. Haccın Beytullah'ı tavâf dışındaki bütün icâblarını yerine getir" buyurdu. Rasûlüllah (s.a.v.) daha sonra eşi için bir sığır kurban etti." (480).

Bir kadın, aybaşı halinde olduğu halde ihrama girerken haccın sünnetlerinden olan gusulü -bu gusül vücûdun temizliği için yapıldığındanyapabilir. Lohusa da olsa gusul eder. Fakat Mescidi Şerife girmesi caiz değildir. Tavafını te'hir eder. (481).

Hanefilerce: Mekke'ye girmek için gusletmek müstehaptır. Bu husta ayhali ve lohusa kadın farklı değildir. Guslederek girebilirler.

Bu konuda Hz. Aişe (r. anhâ)'dan yapılan rivâyette demiştir ki:

"Umeys kızı Esmâ, Muhammed b. Ebîbekir'i (hac yolunda Zulhûleyfe'ye yakın Hudeybiye antlaşmasının yapıldığı) ağacın yanında doğurdu. Bunun üzerine Rasûlüllüh (s.a.v.), Ebûbekir'e Esmâ'nın gusledip öylece telbiye getirmesini söylemesini emretti." (482).

Bir kadın, farz olan bu ziyaret tarafını yaptıktan sonra aybaşı olursa, ondan vedâ -ayrılık- tavâfı düşer. Ve terkettiği için de bir şey lâzım gelmez.

---

(489) Umdetü'l Kari, C:2 S:144.

(490) Sünen-i Nesai Terc, İst. C:1 Hn:183.

(491) Umdetü'l Kari, C:2 S:144.

(492) Müslim. Ebu Davud. İbn Mace: Hz. Aişe (R. anha)'dan

Bir kadın, bayram günlerinde Ziyaret Tavafını veya onun çoğunu yapabilecek bir zaman temiz olur da tavafı terkedecek olursa, o kadına cezâ olarak bir kurban kesmek lâzım gelir.

Eğer kurban bayramının birinci, ikinci, üçüncü günleri temizlenememiş ise, tavafı sonraya bıraktığından dolayı kendisine hiçbir şey lâzım gelmez. Bununla beraber, eğer haccın farzlarından olan bu tavafı veya onun çoğunu, dediğimiz günlerde yapacak kadar bir zaman temiz olmuş idiyse ve o günlerde bu tavafı da yapmadıysa, geciktiğinden dolayı, kendisine bir koyun veya bir keçi kurban etmek lâzım gelir. Çünkü özürsüz vacibi termetmiştir. (493).

◆ Eğer kadın, ihramda iken âdet görmeye başlasa, gusleder ve haccın bütün menâsikini erkek gibi yapabilir, yalnız bu halde (hayızlı iken) ziyâret tavafını yapamaz. (Te'hire bırakır, bu te'hirden dolayı kendisine kurban vesaire de lazım gelmez.)

Te'hir etmeye çeşitli sebebler manî olursa, Meselâ; hacc kafilesi beklemeyip gidecek olursa veya kendinin kalmasına başka sebebler mâni olduğu takdirde o halde tavafı da yapıp bir deveyi ceza olarak kesebilir. Tevbe ve istiğfar eder veya ziyaret tavafını sonra yapar. (494).

Mekke halkından olmayıp, başka bir yerden gelen kadın, Hacca gidip ihramdan ve Arafatta vakfeden sonra hayız görmekle ziyaret tavafını etmeyip hayız uzadığından Kurban bayramının dördüncü günü geçip yine temizlenmediğinden tavafı etmeden memleketine gitse, kadının haccı tamam olmaz. (495).

Bir kadın ziyaret tavafını yapmadan evvel âdet kanını görüp kesilinceye kadar bekleyecek olursa...

Ziyaret tavafını yapmadan âdet halini gören bir kadının arkadaşları kendisini beklerlerse zâten âdetten temizleninceye kadar beklemek zorundadır. Sonra normal olarak tavafı yapacaktır. Arkadaşları kendisini beklemezlerse Şafiî mezhebine göre arkadaşlarıyla birlikte memleketine geri dönüp tavafı üzerinde borç kalacaktır. Mekke'ye dönemiyecek bir mesafeye varıncaya kadar kocasıyla birleşmesi caiz değildir. Böyle bir

(493) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:96

(494) Mülteka Tercümesi, Musatafa Uysal, Konya, C:1 S:291

(495) Mülteka Tercümesi, Musatafa Uysal, Konya, C:1 S:292

mesafeye gittikten sonra ihramdan çıkmak niyetiyle bir kurban kestirir. Bu kurbanı olduğu yerde kestirebileceği gibi bir vekil tayin etmek suretiyle Haremde de kestirebilir. Saçını kısaltmamış ise saçını kasaltıp ihramdan çıkar ve böylece kocasıyla birleşmesi için bir sakınca kalmaz. Ziyaret tavafını yapmayan bu kadın imkân bulduğu zaman tekrar Mekke'ye dönüp üzerinde borç kalmış olan ziyaret tavafını yapacaktır. Hanefi mezhebine göre ise böyle bir kadın ya âdet kanından temizleninceye kadar bekler veyahut tahrimen mekruh da olsa âdette iken ziyaret tavafını yapar ve ceza olarak bir deve keser. (496).

Hayızlı Kadın Hacc'da Arafat Vakfesini ve Safa İle Merve'yi Sa'yedebilir mi?

Eskiden ayhali ve cenabetlik sa'yetmeye mani' değildi. Çünkü bu hususta genel kaide şu idi: Hacc menasikinden Mescidi Haram dışında yapılanlarının hiçbirinde taharet (manevî temizlik) şart değildir. Meselâ; **Arafatta vakfe, Müzdelife'de vakfe, Mina'da Cemrelere (şeytanlara) taş atmak** ve benzeri ibadetlerde taharet şart değildir, bunları yapabilir. Ne var ki bunları taharet üzere yerine getirmek daha faziletli ve sünnete daha uygundur. Mescidi Haramda yapılan her ibâdet için taharet şarttır. (497).

Dikkat; Eskiden Safa ile Merve, Mescidü'l-Haramın dışında oldukları için âdet halinde olan kadın sa'y edebilirdi. Şimdi ise Safa ile Merve, Mescidü'l-Haramın müştemilâtından oldukları için sa'y etmesi de haramdır. (498).

Şafiî mezhebinde; yapılan tavâf sahih değildir.

Hanefi mezhebine göre; sahih ise de tahrimen mekruhtur. Ceza olarak bir deve kesmek de icab eder.

Hayızlı ve Nifaslı Kadının -Tavafı Sader- Vedâ Tavafının Hükmü:

Mekke dışında hacca gelenler için bu tavafı yapmak vâcibdir.

Mekke'den ayrılacağı sırada ayhali ya da lohusa olan kadınlara vacib

---

(496) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. C:2 S:97

(497) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım, Konya C:2 S:321. Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:148

(498) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. C:2 S:93

değildir. Çünkü böyle kadınların mescide girmeleri haramdır.

Ancak Mekke'den ayrılmadan temizlenirse vedâ tavafı yapması gerekir. Mekke evlerinin seferi sayılan sınırı aştıktan sonra temizlenirse artık dönmesine lüzum yok. Ayhali sona erdiği halde gusletmeyip bir namaz vakti geçmeden Mekke'den çıkan kadına Tavafı Sader -Veda tavafı- için Mekke'ye dönmek gerekmez. Hayızlı olarak çıkan bir kadın, henüz mî'katı geçmeden yıkanmış ve geri dönmüş olsa, bu kadının vedâ tavâfı yapması gerekir. (499).

Hacc'a Gidecek Kadınlar, Hayzı Önlemek veya Geciktirmek İçin İlâç Alabilir mi?

Hanımlar hacc'da âdetli iken sadece tavâfı yapamıyarlar. Tavafını edâ edebilmek için kanının erken kesilmesi veya âdetinin gecikmesi için bir doktor kontrolünde hap veya başka bir ilâç kullanmakta beis yoktur.

Hacc'a giderken hayız olmamak için hormon ilâcı almak da caizdir. Yalnız tıbben böyle bir ilâcın zararı sabit olursa hacc menâsikine (görevlerine) zarar gelmemekle beraber buna teşebbüs eden vebâle girer. (500).

NOT: Kadınların hacc'larıyla ilgili diğer meseleler için bu kitabın Hacc konusuna bakınız.

5- HAYIZLI VE LOHUSA KUR'AN OKUYAMAZ.

Hayızlı ve lonusa kadın Kur'ân niyetiyle Kur'ân okuyamaz. (501). Zira, Hz. Peygamber (s.a.v.) bu konuda şöyle buyuruyor: **"Hayız ve cünüb olan kimse Kur'ânı Kerim'den bir şey okuyamaz."** (502).

İşte sözkonusu bu hadisi delil alan alimler âdetli ve lohusa kadının da bu dönemlerinde Kur'an okuyamayacakları görüşüne sahip olmuşlardır. Ancak bu iki hadisin ravileri arasında zayıf hatta metruk raviler olduğu için bu iki hadis haram hükmünü vermek için yeterli olmaz. (Şevkânî, Neylü'l-Evtâr, 1/284) Yani yalnız bu hadislere dayanarak âdetli ve lohusa kadının Kur'an okumasının haram olduğu söylenemez.

---

(499) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım, Konya C:2 S:344. Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:128

(500) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. C:2 S:97

(501) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:480, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:136, 137, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:40

(502) Mişkatü'l-Mesabih, Et-Taç.

Nitekim Malikiler, bazı sahabe ve tabiin görüşlerine de dayanarak kadının âdetli ve lohusa iken eğitim, öğretim ve Kur'an'dan uzak kalmamak amacıyla Kur'an-ı Kerim okuyabileceği görüşündedirler. (503)

Bu ayrımın nedenleri arasında;

1- Cünüplüğü sona erdirmenin kişinin iradesine bağlı oluşu, âdet ya da lohusalığı sona erdirmenin ise kişinin iradesine bağlı olmayışı,

2- Âdet ve lohusalığın uzun sürmesi sayılabilir.

Bu durumda Kur'an okuması yasaklanan kadın Kur'an'dan uzak kalacaktır. Özellikle eğitim faaliyetlerinin aksamaması için Malikilerin görüşü gerektiği zaman kullanılabilir.

Âdetli ve lohusanın hiçbir şer'î engel yokmuş gibi Kur'an'a dokunmasına ve Kur'an okumasına izin vermek biraz zorlama bir hüküm olur, ancak eğitim faaliyetlerini aksatmamak için gerekiyorsa bu dönemde de "Zaruretler memnu (yasak) şeyleri mübah kılar." Yani "zorunluluklar yasakları kaldırır" ilkesi gereğince, eğitimi engellemeyecek şekilde gerektiği kadar Kur'an'ı Kerim'e dokunmaları ya da okumaları haram olmamalıdır, diyenler de vardır.

Fıkıh, hadis ve tefsir kitaplarına, Kutsal kitaplara dokunmanın da yasak olmaması dinin hikmetine daha uygundur.

Hayızlı, Lohusa ve Cünübün:

a) Duâ okumasında,

b) Duâ niyetiyle Fatiha'yı okumasında,

c) İçinde duâ manası olan bir ayeti okumasında,

d) Kur'ân'dan olmayan bir kab veya bir bez ile Kur'an'a dokunmasında veya taşımasında,

e) Allah'ü Teâla'yı zikir ve tesbih etmesinde,

f) Kabirleri ziyarette bulunmasında,

g) Bayram namazgâhına girmesinde,

h) Elini, ağzını yıkadıktan sonra yiyip, içmesinde bir sakınca yoktur. Cünübün elini, ağzını yıkamadan yiyip, içmesi mekruhtur. Hayızlıya yı-

(503) (Bidayetü'l-Müctehid, 1/102). Günlük Hayatımızda Helaller ve Haramlar, Hayreddin Karaman, İz Y. s:216

kanması icab etmedikçe mekruh değildir. (504).

ı) Başkalarının okuduğu Kur'ân'ı dinleyebilirler, kalblerinden geçirebilirler.

i) Cami ve mescidlerde olmamak şartıyla evlerde okunan Kur'an'ı ve mevlidi dinleyebilirler. (505).

Âdetli İken Vaaz Edilir mi?

Görebildiğimiz kadarıyla fıkıh kitaplarımızda bunun mahzurlu olacağından söz edilmiyor. Muharref de olsalar, Tevrat ve İncil'e, fıkıh, hadis ve tefsir kitaplarına, Kur'an-ı Kerim'in başka dillerdeki meallerine dokunmanın mekruh olduğu anlatılıyor ama, okuma için bir şey denmiyor. Mushaf'a abdestsiz dokunmak haram olmakla beraber, abdestsiz okumanın mahzuru olmadığı da biliniyor. Buna göre; âdetli ya da lohusa bir kadının konuşmalarında ve verdiği derste ayet ve hadis meali geçmesinde bir mahzur olmamalıdır. (Allahü a'lem). (506).

Hayızlı Kadının Yanında Kur'ân Okunabilir mi?

Hz. Meymûne (r. anha)'dan yapılan rivâyette demiştir ki: "Rasûlüllüh (s.a.v.), bizden biri ayhali olduğu halde onun yanına girer de başını onun kucağına kor ve Kur'ân okurdu..." (507).

Hayızlı ve Nifaslı bir kadın böyle haldeyken günah olduğu halde secde âyeti okusa veya başkasından secde ayetinin okunduğunu işitse kendisine secde vacip olmaz. (508).

6- HAYIZLI, NİFASLI, CÜNÜB VE ABDESTSİZİN KUR'AN'A EL SÜRMESİ HARAMDIR.

Böyle kimseler, Kur'ân'ın yapraklarını çöple karıştırabilirler. (509).

Böyle kimselere; Kur'ân'a el sürmek, levhada, parada, tahtada veya duvarda yazılı bile olsa caiz değildir. Bunların yazısına el süremezler, âyet

---

(504) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:480, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:136, 137, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:40

(506) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:80

(506) Hanımlar Özel Fetvalar, Dr. Faruk Beşer. İst. 1992. Seha Y. S:45

(507) Sünen-i Nesai, Teharet:173. Hayz:19

(508) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:81

(509) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:256, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:40.

yazamazlar. Ancak mushafın kabına ve beyaz yerlerine dokunmak ise; bazılarınca yasak, bazılarınca câizse de yasak olması hürmete daha lâyıktır. Sahih olan yasak olmasıdır. (510).

Öğretimin aksamaması ve Kur'an'dan uzak kalmamak amacıyla abdestsiz de Kur'an'a dokunulabileceğini ve okunabileceğini söyleyen alimler de vardır. Bunlar da ibadet maksadıyla okunmak içinse abdestli olmak daha uygundur denmektedir. (511)

Hayız, Nifas, Cünüb ve Abdestsiz Kimse Kur'ân'a Kap veya Kılıfla Dokunabilir mi?

Böyle kimseler, Kur'ân'a ancak torba veya çanta gibi ayrı kılıflar içinde ele alabilir veya taşıyabilirler. Bitişik çiltle ele alınamaz. Sahih olan budur. Fetvada buna göredir. Çünkü cilt, mushafa tâbidir. (512).

Hayızlı, Hifaslı, Cünüb ve Abdestsizin Zarûreten Kur'ân'a Dokunabileceği Yerler:

Kur'ânı Kerim'in yanma, veya denize, göle, ırmağa vesaireye batma tehlikesi ânında böyle kimseler elini dokundurur ve Kur'ân'ı tehlikeden muhafaza eder. Zira bu haller zarûret icabı hallerdir. (513).

Hayızlı, Nifaslı, Cünüb ve Abdestsizlerin Kutsal Kitaplara Dokunması:

Böyle kimselerin, Tevrat, Zebur ve İncili okuması mekruhtur. Zira hepsi Allah'ın kelâmıdır. Bunların değiştirilen yerleri belli değildir. (514).

Hayızlı, Nifaslı, Cünüb ve Abdestsiz Kimse Kur'ân'a Bakabilir mi?

Böyle kimselerin Kur'ân'a bakmaları mekruh değildir. Çünkü cünüblük göze işlemez, nitekim duâlar da mekruh değildir. (515). Evde okunan Kur'ân ve hatimleri dinleyebilirler, elle dokunmadan göz ile takip edebilirler.

---

(500) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:481, Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:40. Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:136-137

(511) (Günlük Hayatımızda Helaller ve Haramlar, Hayreddin Karaman, İz Y. s:216)

(512) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:258, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:136,

(513) Mülteka Tercümesi, Mustafa Uysal, Konya; C:1, S:61

(514) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:259

(515) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:259, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:136, 137

7- HAYIZLI VE NİFASLIYA CİNSİ MÜNASEBETTE BULUNMAK HARAMDIR.

Kur'ânı Kerim'de bu açıkca belirtilmektedir. Şöyle ki:

"Sana âdet görmeden soruyorlar. Deki: "O eziyettir" Âdet hâlinde kadınlardan çekilin, temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. Temizlendikleri zaman Allah'ın emrettiği yerden onlara varın. Allah tevbe edenleri sever, temizlenenleri sever." (516).

Hayızlı kadınlarla ailevî münâsebetin yasaklağını bildiren hadisler:

Peygamber Efendimizin "âdet halindeki kadınla cima (cinsel ilişki)dan başka herşeyi yapın" (517) sözü bu dönemde kadının cinsel organı dışında her yerine dokunabileceğini vb. şeylerin yapılabileceğine işaret eder. Peygamber Efendimiz eşlerinin bu dönemlerinde cinsel organları üzerine bir şey örtmelerini emreder, sonra onlarla ilgilenirdi.

Fakihler bu hadislerden yola çıkarak bazı sınırlar belirlemek ihtiyacı hissetmişlerdir. Göbek ve diz kapağı arasını kapatmak şartıyla diğer bölgeleriyle ilgilenebileceği yaygın görüştür.

Bu nedenle helal sayarak cinsel ilişkiye girmek küfrü gerektirirken, haram olduğuna inanarak cinsel ilişkiye girmek günah sayılmıştır.

İslam bu konuda da aşırılıklardan uzak bir orta yolu öğretir: Cahiliyet dönemindeki Araplar âdetli kadınlara arkadan cinsel ilişkiye girerlerdi. Hrıstiyanlar âdetli kadınlara, bu hallerinde iken önden cima ederlerdi. Yahudilerle Mecusiler ise, tam tersine, âdetli kadından son derece uzak kalır, hatta âdetleri bittikten sonra bir hafta daha onlarla bir arada bulunmazlar, onlarla beraber yemezler, içmezler ve oturmazlardı ve kitaplarındaki emrin bu olduğunu söylerlerdi. (518). İlk ikisi temizliğe dikkat etmeme ve sıhhat bozucu bir davranış, diğeri de kadınları küçük düşürücü ve dışlayıcı bir uygulama idi.

İslam geldi, "hayız, eziyet verici bir haldir, dolayısı ile hayızlı iken kadınla cinsel ilişkiye girmeyin..." (519) ayeti gönderildi. Hiç mi yaklaşmayacağız diye soranlara, bunu Yahudilerden etkilenerek sormuş olabilecekle-

---

(516) Kur'an-ı Kerim, Bakara:222

(517) Müslim, Hayız:3. Ebu Davud, Taharet: 103.

(518) Müslim, Hayz:16

(519) Kur'an-ı Kerim, Bakara:222

ri için, Peygamber Efendimiz; "her şeyi yapın fakat cima etmeyin" buyurarak, (520) kadının âdetli iken kirli bir çaput gibi bir kenara atılamıyacağını öğretti. Çünkü âdetlilik, pislik demek değildi. Kur'an ondan "pisliktir" diye değil, "eziyettir" diye söz etti. Yani âdetli iken kadınla cima, hem erkek için, hem de kadın için bir eziyettir ve sağlığa zararlıdır.

Peygamberimiz bunu, uygulayarak da öğretti: O, annelerimiz olan hanımları âdetli iken göbekle dizkapağı arasını bir peştemal (izar) ile örtmesini söyler ve geri kalan yerlerinden yararlanırdı. (521). Bunu elbette kendisi cinsel tatmin aramak için yapmazdı. Çünkü hanımlarının hepsi bir anda âdetli olmayacağına göre cinsel ihtiyacını âdetli olmayan hanımlarıyla normal yoldan giderebilirdi. Durum bu iken böyle davranmasının iki önemli nedeni vardı:

1- Bunu yapmakla, bu konudaki bâtıl inançları yıkmış ve bunun caiz olduğunu bildirmiş oluyordu.

2- Âdetli iken bedensel ve psikolojik rahatsızlık duyan kadını, itilmişlikten ve yalnızlık duygusundan kurtarmış ve ona eskisi gibi insan olmakta devam ettiğini göstermiş oluyordu.

Çünkü Peygamberimizin bütün hanımları âdetli iken kendilerine böyle davranıldığını haber vermişlerdir. (522).

Bunu bir de onların, görüşüp konuştukları her kadına bunun normal ve caiz olduğunu anlatmaları ve yaygınlaşması için yapıyordu.

Hz. Ömer (r.a.) Allah'ın Rasûlü'ne geldi ve şöyle dedi:

-Mahvoldum ya Rasûlallah!

-Seni ne mahvetti (Ya Ömer!)

-(Ya Rasulallah!) palanımı ters çevirdim; (döl yatağından fakat arkadan yaklaşarak karımla münasebette bulundum).

Hz. Peygamber ona bir cevap vermedi. (Bu sırada) Bakara sûresinin ikiyüz yirmi üçüncü ayeti Allah'ın Rasûlü'ne vahyedildi:

"Kadınlarınız (çocuk yetiştiren) tarlanızdır. O halde (ön organ olan) tarlanıza ne şekilde isterseniz o şekilde varın. Nefis-

---

(520) Müslim, Hayz:16, Nesai, Taharet:180. İbn Mace, Taharet:124.

(521) Buhari Hayz:5, Taharet:175

(522) Müslim, Hayz:3.

leriniz için ileriye hazırlık yapın. Bir de Allah'dan korkun ve bilin ki siz, şüphesiz O'na kavuşacaksınız. (Ey Peygamber! Haramlardan kaçınan kulları) müjdele."

(Bu âyeti tebliğ ettikten sonra Allah'ın Rasûlü her bir mü'mini muhatap tutarak şöyle buyurdu):

-"Önden (veya) arkadan yaklaş(arak fakat mutlaka döl yatağından cinsel temasta bulunun). Arka uzuvdan (anüs) ve âdet (gören eşinle münasebette bulunmak)dan sakın." (523).

Başka bir hadiste'de şöyle buyurulmaktadır. "Kadınlarınızla ay hallerinde cinsel ilişkide bulunmayınız. Ancak cinsel ilişkinin dışında sevişme dahil onlarla her türlü ilişkiye girebilirsiniz." (524).

Âdet halinde cinsel ilişkide bulunmak Rabbimizin ve Peygamberimizin buyruklarıyla yasaklanmış bulunduğu için eşler isterseler ve faraza bedenî ve ruhî zararlarından korunabilmiş olsalar bile cinsel ilişkide bulunamazlar Zira karşılıklı anlaşma haramı helâl kılmaz. Bu sebeble bu ilâhî yasağı çiğneyen eşler günahkâr olurlar. Helal sayarlarsa küfre girerler.

Hayız ve Nifaslıya Ailevi Münasebetin Yasaklığının Sebeb ve Hikmeti:

Hayız -âdet- kanı; kadının rahminden gelen kan, vücuttaki bir çok zehirlerin süzülmesini ve dışa atılmasını temin eder. Âdet halinde kadın yorgun ve hasta olur. Ve bazende sancılı olur.

Âdet zamanında rahim yollarındaki kan damarları açık ve kadın az çok yaralı olduğundan, cinsel yakınlık kadını hırpalar, rahim yollarında uyuşuk ve sinsî bir halde bulunan mikroplar, uyanarak bir çok kadın rahaksızlıklarına sebebiyet verir.

Kadınlar ne kadar temiz olsalar, ay halinde iken bazı kadınlar umumiyetle ağır bir koku yayarlar. Bu sebeble bu sırada meydana gelen yakınlık, erkeği tiksindirir ve araya soğukluk, nefret girer. (525).

Bu yasak müddet zarfında kadın ve erkek de istirahat etmiş oluyorlar. Bu istirahat esnasında birbirlerinden istifade edemiyen eşler, âdetin biti-

---

(523) Sünen-i Tirmizi, K. Tefsiril-Kur'an-ı, Hn:2984

(524) İbn Kesir, Bakara:222 (1/257

(525) Dr. Cemal Zeki Önal, Evlilik ve Mahermiyetleri, S:169

minde birbirlerine karşı yeni kavuşmuş gibi özlemle dolarlar. Cenâbı Allah'ın lûtfuyla her ay tekrarlanan bu olay sayesinde eşler arasındaki bıkkınlık ve doygunluk önlenmiş, bunun yerini özlem almış oluyor. Bu da ilâhi bir hikmettir.

Kadın lohusa iken kırkını geçirmeden erkekle yakınlıkta bulunmaktan sakınmalıdır. Lohusalık en fazla 40 gündür, daha az da olabilir. 40 gün sakınmadaki hikmet, kadının sağlığı içindir. Zirâ doğum esnasında üreme organları, bilhassa rahim, hazne berelenir, çok defa yırtıklar meydana gelir. Bu sırada kadınla yakınlıkta bulunmak, kadını pek fazla örseler, mikropların hemen faaliyete geçmesine birçok ehemmiyetli kadın rahatsızlıklarının oluşmasına sebep olur. Onun için rahim ufalmadan, kadının üreme organı tabii halini almadan kat'iyen kadına yanaşmamalıdır.

Hayızlı ve Nifaslıyla Cinsi Münasebetin Sakıncaları:

Böyle kadınların rahminden zaman zaman gelen kirli kan, insan için pek büyük bir eziyettir. Yâni yaklaşma iğrenme ve eziyet verecek murdar bir şeydir. Çünkü kokusu fena, rengi bozuk, pis, acı ve yakıcı bir akıntıdır. Bundan dolayı, bu halde bulunan kadınlara, tamamen temizleninceye kadar, Cenabı Hakk'ın yasağına uyarak yaklaşmamalıdır. Yani onlarla cinsel ilişkide bulunmamalıdır. Kurtuluş doğruya uymaktır. Şu halde İslam tarafından da, tıp tarafından da yasaklanan ve insanında iğrendiği bu kötü işi muhakkak terketmek, insaniyet ve medeniyet icabıdır. Çünkü birçok hastalıklara sebep oluduğu için normal yaratılışta olanlar, ondan büsbütün nefret ederler. Bu şekildeki kadınla cinsel ilişkide bulunan erkekler de çok çeşitli iltihaplar ve hastalıklar meydana gelmektedir.

Hamile Kadınla Cinsel İlişkide Bulunulabilir mi?

Hamile olan kadınla cinsel ilişkide bulunmak, dini bakımdan mahzurlu değildir. Ancak doktorlar gebeliğin ilk üç ayı ile son üç ayında cinsel ilişkinin mahzurlu olduğunu söylerler. İlk üç ayda çocuğun düşme ihtimali son üç ayda vakitsiz doğum ve kan boşalması ihtimali vardır. Kadının sıhhi durumuna göre, bu konuda titiz ve dikkatli davranmalıdır. Şayet kanama ve sancı gibi şikayetler oluyorsa kesinlikle cinsel ilişkide bulunulmamalıdır.

SAKAT DOĞUMLARIN SEBEPLERİ

Bugün cemiyetimizdeki sakat ve hastalıklı doğumların sebepleri genelde akraba evliliğine dayandırılmak istenmektedir. Oysa akraba olmayanlarda da bu tür sakat doğumlar çokca görülmektedir. Akraba evliliği mahzurlu olsa idi, İslâm bunu yasaklardı veya buna bir uyarıda bulunurdu. Gerçi İslâm dininde dışarıdan evlilik teşvik edilmekte ise de helâl ve haramlığa dikkat edildiği takdirde akraba evliliği de caizdir. İslâm dininin yasakladığı akraba olan kadınlar Kur'ânı Kerim'in Nûr suresindeki 31. ayette açıkça belirtilmiştir. Bunlarla evlenmek yasaktır. Bunun hikmeti de bu tür sakatlıkları önlemek için olabilir...

Kanaatimizce sakat doğumlar sadece akraba evliliğinden değil, İslâmî kurallara uymayan haram evliliklerden ve hamileliklerdeki hatalardan kaynaklanmaktadır. Evlenirken düğünlerde genelde (İslâmi hayattan uzak olanlarda) sarhoş gerdeklere girilmekte ve sarhoş tohumlar atılmaktadır... Veya haram olan süt kardeşliğine dikkat edilmemekte veya kadının hayızlı, nifaslı hallerine dikkat edilmemekte, veya hamilelik hallerinde içki, sigara, gibi sağlığa zararlı şeylere dikkat edilmeyip gayri İslâmi yaşantı sonucu, cemiyette huzursuzluklar, sakat doğumlar ve ailelerde problemler meydana gelmektedir...

Sigara İçen Annelerin Çocuğu Sakat ve Eksik Doğuyor:

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Alparslan Özyazıcı, hamile kadınların sigara içmelerinin karınlarındaki çocuklara verdiği zarar konusunda yaptığı açıklamada, çocukların sakat doğmasında belli ölçüde annelerin de rolü olduğunu belirtti. Doğumdan önceki 4 haftalık devrede, anne ve bebeğin birbirinin ayrılmaz iki parçası olduğunu kaydeden Doç. Dr. Alparslan Özyazıcı "İşte bu safhada annenin kullandığı ilaç, sigara, alkol, röntgen ışınlarına maruz kalması gibi faktörler doğmamış bebeğe zarar vermektedir. Özellikle sigaranın doğmamış çocuğa zararı büyüktür" dedi.

Son 30 yılda yapılan yüzlerce araştırmanın, sigara içen annelerin bebeklerinin, sigara içmeyen annelere oranla 200- 250 gram daha eksik doğduğunu gösterdiğini ifade eden Doç. Dr. Özyazıcı şunları söyledi: "Sigara içilmesi ile doğuştan ileri gelen bebek kusurları arasındaki ilişkiyi araştıran bazı geniş çalışmalar sigara içmenin doğuştan gelen kusurları artırdığını göstermiştir. Bebeğin özürlü doğma riski, günde 10'dan fazla sigara içenlerde yüzde 10 iken, günde 30'dan fazla sigara içenlerde yüzde 90'dır.

Sigara büyüklerde yaptığı tahribatın çok daha fazlasını henüz organları yeni yeni gelişmekte olan bebeklerde yapmaktadır. "

Hayızlı ve Nifaslının Kanı Kesilince Gusletmesi Vacibtir.

Hayız müddetinin en son müddeti olan, on gün geçtikten sonra, ister ilk defa hayız gören kadın olsun, isterse âdetli bulunsun, yıkanmadan önce, cinsel ilişkide bulunması helâl olur. Yıkanana kadar cinsel ilişkide bulunmaması müstehabdır.

On günden daha az bir sürede kan kesilirse, yıkanana kadar veya üzerinden bir namaz vakti geçene kadar, cinsel ilişkide bulunmak caiz olmaz. Çünkü namaz, ancak vaktin sonunda yıkanacak kadar bir vakit bulanın üzerine farz olur.

Bir kadının hayız kanı, âdetinden daha az bir sürede kesilmiş olsa, o kadın için cinsel ilişkide bulunmak (âdeti geçene kadar, yıkanmış bile olsa) mekruh olur. Fakat o kadının bu durumda, ihtiyaten namaz kılması ve oruç tutması gerekir. (526).

Hayızlı kadınla cinsel ilişkide bulunmanın haramlığını bilerek (kasten) helâl gören kimse kafir sayılır. Allah'ın yasakladığını helâl saymakla ilâhlıkdaa bulunmuş oluyor. Lohusa kadında aynıdır.

Zira bu hallerde kadınla cinsel ilişki, kadına eziyettir ve tehlikelidir de... İslâm kadını koruduğu için bunu yasaklamıştır. (527).

Hayızlı kadınla bilerek kasten cinsel ilişkide bulunmak büyük günâhtır. Mecbur edilerek veya unutarak yapılırsa günah değildir.

Tövbe lazım gelir. Bir veya yarım altın sadaka vermesi mendûb olur.

Ancak bilmeyerek hayızlıyla münasebette bulunursa İslâm memleketlerinde dinî hükümleri bilmemek özür değildir. Sorsun, araştırsın, öğrensin.

Düğünlerde kız hayızlı ise, kocasına bunu bildirmesi gerekir. Ve erkeğinde hayzın bitimini beklemesi gerekir. Kız bildirmezse, erkekde beklemezse ikisi de mes'üldür. (528). Bir de düğünlerde kızdan çeşitli sebeplerden dolayı kızlık kanı gelmeyebilir. Bazı kızlık zarları kalın ve esnektir. Kanama olmayabilir. Bazen de kızlık zarı yırtılmasına rağmen kanama

---

(526) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:139

(527) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:489-490

(528) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:491

fazla olmayabilir. Çünkü her kadında kızlık zarının şekli, kalınlığı ve damar yapısı farklıdır. Böyle durumlarda kızı itham etmeden önce ihtiyatlı davranılarak gerek duyulursa önce doktora kontrol ettirilirse ailevi münasebetler, tamiri mümkün olmayan yaralardan önlenmiş olur...

Kadın âdet halini gizlediğinde günahkâr olduğu gibi, âdeti bittiği halde de bitmediği izlenimini vermekle de günaha girer. Zira, Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Allah, müfessile kadına lânet etsin. Onu rahmetinden uzak düşürsün"** buyurdu ve Müfessile'yi şöyle tanıttı:

"Müfessile; kocası kendisini arzuladığı zaman, âdet görmeye başlamadığı halde, "âdet görüyorum" diyerek kocasını aldatan kadındır." (529).

Karı-koca, kadın hayızlı haldeyken rıza ile cinsel ilişkide bulunurlarsa her ikisi de günahkâr ve asi olacaklarından Tövbei Nasûh ile (bir defa aynı hatayı işlememeksizin) tövbe ve istiğfar etmeleri icap eder. Ve bir fakire sadaka vermeleri gerekir.

Eğer bir taraf kendi rızası ile, diğer taraf da zorla kabul ederse, yalnız zorlayan taraf asi ve günahkâr olmuş olur. (530).

Hayzın Bitimi ve Cinsel İlişkinin Helal Olması:

Âdet müddetinde kan kesildikten sonra yıkanmaya ve namazın ilk tekbiri olan "Allahû Ekber" demeye ve bunların sonralarını, meselâ yıkandıktan sonra elbiselerini giyinmek gibi şeyleri yapmaya vakit varken yıkanmayıp veya teyemmüm etmeyip ilk namaz vaktini geçirerek namaz, o kadının boynuna borç olarak kalmış olmalıdır. Bu halde o namaz vaktinin sırf çıkmasıyle, onun, kocasıyle cinsel ilişkide bulunması -yıkanmış olmasa bile- helâl olur.

Çünkü o vaktin namazı, kadının boynuna borç olmuştur ki, bu da temizlik hükümlerinden bir hükümdür. Yani o kadın hükmen temizlenmiş demektir. Bundan dolayı, diğer şer'i hükümler de buna bağlı bulunduğundan, o hükümlerden birisi de kocasiyle cinsi münâsebette bulunmasının helâl olmasıdır. (531).

Önemli Bir Hatırlatma:

Müslüman kadınlardan bazıları, âdetleri kesildikten sonra namaz ken-

---

(529) M. Zevaid: 4/296/El-Metalibü'l-Aliyyetü: hn:1559

(530) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:100, 103, 104

(531) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:486, Dürer Terc. İst. Eser Y. C:1 S:79

dilerine borç olmuyor zannederler. Ve, ne zaman boy abdesti alırsam o zaman bana namaz farz olur; ben de ondan sonra namazlarımı kılmaya başlarım, derler. Halbuki, bir kadının âdeti sekiz gün olup, meselâ cuma günü öğleden sonra âdeti kesilse, eğer ikindi namazının vaktine kadar yıkanmak ve namaz kılmak mümkün ve zaman uygun olursa, o günün öğle namazı o kadına borç, yani farz olur. Bu namazı, dediğimiz gibi, o vakitte kılabilirse ne güzel, eğer vakit varken, yani zaman müsait iken yıkanmayıp namazı kazaya bırakırsa günahkâr olmakla beraber o namazı sonra kaza etmek o kadına farz olur ve özürsüz namazı vaktinden geçirdiği için de tövbe etmesi gerekir. (532).

En doğrusu, bütün İslâm erkekleri ve bilhassa bu temizliğe daha çok muntaç ve mecbur olan İslâm kadınları, zamanı gelince, özür ve rahatsızlıkları bitince şer'i bir engel de yoksa, hiç bir vakit geçirmeden derhal yıkanmaları gerekir ki, bu farzdır. O imanlı ruhlar bu kabustan, manevi kirliliğin en kötüsü olan bu durumdan kurtulmalıdırlar ki, rahmet meleklerinin sohbetine erişebilsinler.

Hayzı on günden daha azda, nifas kanı kırk günden daha azda kesilen kadının yıkanmadıkça, yahut üzerinden bir vakit namaz geçmedikçe cinsi münasebeti helâl değildir. Vakit geçerse helâldir. Hayız, on günden sonra da devam etse, hükmen temiz ve cünüb hükmündedir. (533). Yani, hayızdan temizlenmiş fakat yıkanmadığından cünüp hükmünde olduğundan cinsi münesebeti caizdir, namazdan da mesuldur.

Âdet günleri belirli bir kadının hayzı, âdetinden daha az bir zamanda kesilirse yıkanmış bile olsa cinsi münasebet helâl olmaz. Zira âdet günlerinde hayzın tekrar gelmesi ihtimali fazladır.

Böyle kadın, yıkanarak namazını müstahap vaktin sonunda kılar. Burada namazını müstahab vakte bırakması vaciptir.

Hayz, Âdetinde (normal vaktinde) kesilirse, kadın ehli kitaptan olduğu takdirde cinsi münasebet derhal helâl olur. Velev ki yeni hayız görenlerden olsun. (534).

Meselâ; Öğleden önce veya öğle vaktinin başında hayızdan kesilirse ve de gusletmemişse, ikindinin vakti girmedikçe cinsi münasebet helâl

(532) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:116-117

(533) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:79

(534) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:484

olmaz. Çünkü öğle vaktinin sonunda bir namaz miktarı vakit geçince, namaz kadının boynuna borç olur. Namaz boynuna borç olunca kadın hükmen temiz sayılır. Yıkanmadığı için cünüp hükmündedir. Ve cinsel ilişki bu vakitten sonra helâl olur.

Keza vaktin sonunda kesilir de hayzın kesilmesiyle ikindinin vakti arasında bir namazlık zaman kalırsa ikindinin vakti girdikten sonra cinsel ilişki caizdir.

Kadının kanı, tam on günde kesilirse yıkanmadan kocasının ona yakınlık etmesi helal olur. (535).

Müslüman bir erkek gayri müslim bir kadınla evli olsa, hayızlı ve nisaflı günlerinde o kadınla münasebette bulunması müslüman erkeğe yasaktır. (536).

8- HAYIZLI KADINDAN YARARLANMAK:

İlâhî yasalarla yasaklanan yanlız cinsel organların ilişkisi olduğu için hiç şüphesiz sevişmek helâldir. Üstelik ayhalinde iken sevişmek Allah'ın Rasûlü'nün sünnetlerindendir. Naklettiğimiz hadislerden bu açıkca anlaşılmaktadır. Hz. Aişe (r. anha) anlatıyor: **"Herhangi birimiz hayız olduğu zaman, Rasûlüllah (s.a.v.) ona şalvarını (İzarını-dizliğini) giymesini emreder, sonra onunla sevişirdi."** (537).

Allah'ın Rasûlü'nün eşlerinden Hz. Meymûne (r.a.) şöyle anlatıyor:

"Eşlerinden biri ay halindeyken üzerinde (göbekten) diz kapaklarına veya baldırlarının yarı kısmına kadar örtülmesini sağlayacak donumsu bir altlık olduğunda Allah'ın Rasûlü, o eşi ile tenlerin temasını içerir şekilde oynaşırdı." (538).

İmam Muhammed'le beraber bir kısım İslam alimlerine göre ise; ön ve arkayı kullanmamak şartıyla göbekle diz kapağı arasıyla tenleşmek (mubaşeret) de helaldir. Çünkü Hz. Enes'in (r.a.) rivayet ettiği bir hadiste: **"Her şeyi yapın, yalnız cima (çiftleşme) müstesna"** denilmektedir. (539). Ancak bunun, nefsinden emin olanlar için olduğunu söyleyenler de vardır. Yani İmam Muhammed'e göre erkek âdetli ve lohusa karısıyla id-

(535) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:488

(536) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:118

(537) Nesai Terc. İst. C:1 Hn:180

(538) Avnü'l-Mebud, 1/450-1

(539) Müslim Hayz:16. Nesai Teharet:180, İBn MaceTeharet 124

hal (girdirme) dışında her türlü cinsel davranışta bulunabilir ve birbirinden yararlanabilirler. Ancak bu çoğunluğun (cumhur) benimsemediği bir görüştür. (540)

Hayızlı Kadının Yıkanmadan Yapması Mubah Şeyler

Hayızlı kimsenin elini, ağzını yıkadıktan sonra yiyip-içmesi caiz olduğu gibi hayzın bitiminde cinsel organını yıkayarak yıkanmadan cinsi münasebette bulunmaları da caizdir. Ama yıkanması efdaldir.

İki ailevi münasabet arasında abdest alıp gusletmeden, tekrar ailevi münasebette bulunmakda caizdir. Hepsi için bir defa gusletmesi kafidir. Ama arada yıkanmak veya abdest almak efdaldır. (541).

Âdetli kadınlar, eline ve saçına kına yakabilirler. Nikahları da kıyılabilir.

Hayızlı Kadının Kokulanması:

Kadın kocasına karşı câzibesini korumak ve artırmak için kokulanacağından cinsel cazibesinin zayıfladığı âdet döneminde özellikle kokulanmalıdır.

Âdet halinde cinsel ilişki haramsa da sevişmek helâldır. Kaldı ki bu dönemde vücuda yayılan ve de hoş olmayan koku olumsuz bir tesir de bırakabileceğinden mutlaka giderilmelidir.

Hanefi mezhebi müctehidlerine göre; kadın on gün dolmadan âdetini bitirir de bitimi üzerinden meselâ akşamla yatsı arası gibi bir namaz vakti geçerse, yıkanmaksızın ailevi münasebet yapılmak istenmesi halinde özellikle hayız (âdet) organı temizlenmeli ve kokulandırılmalıdır. Çünkü aşağıda sunulacak hadisten anlaşılacağı üzere Allah'ın Rasûlü bu özel işlemi yıkanan kadınlara tavsiye buyurmuşlardır.

Hz. Aişe (r. anha) anlatıyor:

Bir kadın Allah'ın Rasûlüne şöyle sordu:

- Âdetimden temizlendiğim zaman nasıl yıkanayım?

- "Üzerinde misk (koku) sürülmüş bir bez parçası al da onunla temizlen." (542).

---

(540) Hanımlar Özel Fetvalar, Dr. Faruk Beşer. İst. 1989. Seha Y. S:186

(541) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:262, Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:61

(542) Sünen-i Müslim, Hayz:13 Hn:332

Kadınların Koku Sürünüp Sokağa Çıkmalarının Yasaklığı:

Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyuruyor: "**Herhangi bir kadın koku sürünürek (evinden çıkar), parfümünün kokusunu alarak kendisine ilgi duymaları için bir topluluğun yanından geçerse, o kadın zinâcıdır. Bakılması haram kılınan organlara bakan her gözde zinacı (gibi)dir.**" (543).

Ebu Hüreyre (r.a.)'den yapılan rivayette, Rasûlüllah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu söylemiştir: "**Şüphesiz ki erkeklerin güzel kokusu, kokusu açık (hissedilir) olup rengi gizli kalanıdır. Kadınların güzel kokusu ise, rengi görünür olup kokusu gizli kalanıdır.**" (544).

Kadınların güzel ve dışardan hissedilen koku sürünüp sokağa çıkmaları harama çok yakın mekruhtur. Erkeğin şehvetini tahrik ettiğinden, böyle koku ile sokağa çıkmaları hiç uygun değildir. Günahkardırlar.

Hayızlı Kadın Pis Değildir:

Hayızlı kadının yatağını ayırmak kadına zulümdür. Yahudiler, böyle kadınların yataklarını ayırdıkları gibi, aynı sofrada yemek bile yemezlerdi, havlularını dahi ayırırlardı. Cahiliye arabları da böyle davranırlardı. (545). Hristiyanlar da böyle kadınlarla Yahudilerin aksine ailevi münasebette bulunuyorlardı. İslâm akla ve tıbba uygun olan kadını koruyucu yolu tavsiye ediyor.

Hz. Aişe (r. anha) anlatıyor: "**Ben ay halinde iken, Rasûli Ekrem hazretleri mübarek başını kucağıma yaslar, sonra Kur'ân okurdu.**" (546).

Cünüp ve Hayızlının Artığı:

Cünüp, hayızlı ve lohusa olanların ve kafirlerde dahil insanın artığı temizdir. Ancak içki içenin artığı ile ağzi kanayanın artığı hemen içki içerlerken veya henüz ağızları kanamakta iken gerçekten pistir. (547).

Müslim'in rivayetinde Hz. Aişe şöyle anlatıyor: "**Ben hayızlı iken su içer, kabı Peygamber (s.a.v.)'e verirdim. O da ağzını benim**

---

(533) Feyz'ül Kadir, 3/147 Hn:2971

(534) Ebu Davud Nikah:49, Libas:8, Tirmizi, Edeb:36, Zinet:32, Ahmed b. Hanbel, 2/541, 4/442

(545) Umdetü'l-Kari, C:2 S:69, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:478.

(546) Buhari

(547) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:84

ağzımın yerine koyar içerdi" demiştir. (548).

Hayızlı Kadınla Birlikte Her Şeyin Yenilip-İçilmesi:

Hayızlı kadınlarla birlikte yenilip, içilebileceği ve cinsel hayat dışında her türlü beraberliğin devam edeceği şu hadiste de belirtilmektedir:

Hzs. Aişe (r. anha) anlatıyor:

"Hayız olduğum halde Rasûlüllah (s.a.v.) kabı önce bana verirdi. Ben de içtikten sonra ona verirdim. Benim dudağımın değdiği yeri araştırır o da oradan içerdi." (549).

Hayızlı kadının yemek pişirmesi ve elinin dokunduğu hamur ve su gibi şeyleri kullanmak mekruh (yasak) değildir. Yoğurt, hamur ve turşu vesaire yapabilirler.

Hayızlı Kadınla Aynı Yatakta Yatmak:

Ümmü Seleme anlatıyor:

Resûlüllah (s.a.v.) ile birlikte aynı çarşaf altında yattığım esnada hayız olduğumu anlayınca yavaşça yataktan çıktım. Ve hayız için hazırladığım elbisemi aldım. Bunu gören Resûlullah:

- Hayız mı oldun? diye sordu.

- Evet, dedim. Beni yanına çağırdı. Onunla beraber çarşafın altına yattım." (550).

Kocasının, hayızlı karısının yatağından uzaklaşması gerekmez. Çünkü bu yahudilerin yaptıklarına benzemektedir. Hatta böyle yapmak mekruhtur. (551). Bu meselelerde görüldüğü gibi İslâm, kadına nasıl en güzel şekilde layık olduğu kıymet ve değeri vermektedir. Bu gün kadınları rahatça kandırabilmek, kullanabilmek ve sömürebilmek için sahte eşitlikten, kadın hakları ve hürriyetinden bahsedenler, İslâm'ın kadına verdiği değer ve kıymetin cüz'ünü bile verememektedirler. Ancak şehvetlerinin isteklerine hizmet için kadını yem olarak reklamına varıncaya kadar, her türlü ticari malzeme de âlet ve maşa olarak kullanmaktadırlar.

---

(548) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:339, Nesei Terc. İst. C:1 Hn:177

(549) Sünen-i Nesei Terc. İst. C:1 Hn:177

(550) Sünen-i Nesei Terc. İst. C:1 Hn:179

(551) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:478

Cünüp ve Hayızlı Kadın Çocuğunu Emzirebilir mi?

Emzikli bir kadın, âdet halinde çocuğunu emzirebildiği gibi cünüp iken de emzirebilirse de cünübken mecbur kalmadıkça emzirmemesi daha iyidir. Bu hususta ihtilaf yoktur. (552). Abdestli kadının çocuğunu emzirmesi abdesti de bozmaz. Abdestli emzirmek daha iyidir.

Abdestli olmayan, cünüp bulunan veya hayızlı olan bir kadının su almak için, temiz elini bir su kabına soksa -zaruretten dolayı- o su, kullanılmış olmaz. (553).

Hayızlı ve lohusalı kadınlar müezzinin söylediği ezanı tekrar edemezler. (554).

Hayızlı ve Lohusanın Kestiği Yenir mi?

Eti helâl olan bir hayvanı kesecek kimsenin erkek olması şart değildir. Yani yemek veya kurban etmek için hayvanı kadın da kesebilir. Eğer cesaret eder ve usulünü bilirse... Hatta temiz olması da şart değildir. Ay halinde veya sarhoş olanlar bile kesse kestikleri temiz ve yenilir. (555).

Hayız, Nifas veya Cünübken Ölenin Cenazesinin Yıkanması:

Bir kimse cünüb, hayız ve nifas halinde iken vefat etse, cenazesi yıkanırken temizliğinin tamam olması için ağzına ve burnuna su vermek icab eder. Fakat cünüplükten, hayızlıktan, lohusalıktan temizlenmek için boy abdesti, bir de tekrar cenaze yıkanması olarak ölüyü iki defa yıkamak icab etmez. (556).

Hayız Kanı Bulanmış Elbiseyi Temizlemek

Ebubekir kızı Esmâ (r. anha)'dan yapılan rivayette diyor ki:

"Bir kadın peygamber (a.s.) Efendimize gelerek dedi ki: "Bizden birinin elbisesine ayhali kanından dokunuyor, ne yapmalıyız?"

Efendimiz ona şöyle buyurdu: "Kanı kazıyıp atarsın, sonra su ile çitilersin, sonra da üzerine (bol) su dökersin ve onunla namaz kılarsın." (557).

---

(552) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. C:2 S:31

(553) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:81

(554) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:86

(555) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:76

(556) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:75

(557) Buhari Hayz:19, Müslim Hacc:382, Rida:67-70, Esma Bint Ebubekir.

Hayızlı Kadınların Pamuk veya Âdet Bezi Kullanmasının Hükmü

Âdet vaktinde haznenin ağzına bir bezin konulup kapatılması gerekir. Kadınların gerek âdet gerekse temizlik hali zamanlarında bu bezi kullanmaları ise sünnettir. Çünkü onlardan bir şeyin akması her zaman mümkündür. Bundan dolayı, kadınların bu bezi ihtiyat olarak kullanmaları her zaman için lüzumludur.

Bakire kız olsun, kadın olsun temizlik zamanlarında bu bez olmasa bile şüphesiz ki, namazlarını kılabilirler ve bu şekilde namazı kılmalarında bir mahzur yoktur. (558).

Hayız zamanlarında kullanılan bezlerin, hayız kanının pis kokusunu gidermek için, güzel kokularla kokulandırılması müstehabdır, hoş bir harekettir. Hele âdetin bitiminde yıkandıktan sonra güzel kokular sürmek ne kadar hoş ve güzeldir. Lohusalar da aynı şekilde hareket etmelidir. Bu gibi sosyal edepleri ve aile bağlarını kuvvetlendirecek hususları İslâmiyet bize bin dört yüz sene evvel emretmiştir. Doğrusu, şu İslamiyet ne güzel bir medeniyettir!

Eğer bezler kullanılmayacak bir hale gelirse onları öteye beriye, gözönüne atmamalıdır. Hattâ bu bezleri, aile sevgisini korumak için, büyük küçük bütün ev halkından mümkün mertebe saklamak ve kimseye göstermemek, İslâmi edep ve terbiyenin icaplarındandır. İslâmiyetin meydana çıkardığı ilk devirlerde âdet halinde olan kadınların hayza mahsus elbiseleri bile olduğunu biz Buhari'den öğreniyoruz. (559). Peygamber Efendimizin muhterem hanımlarından Ümmü Seleme (r. anha) şöyle der:

"Nebbiyyi Ekrem (s.a.v.) ile beraber bir abaya bürünerek yatıyorduk, derken ben âdet gördüm. Yavaşcacık kalktım ve hayza mahsus elbisemi giydim, Rasûlü Ekrem hazretleri bana: "Adetin mi geldi" diye sordular." (560).

Adet halinde temiz kan emici ped kullanılmalıdır. Tülbentten hazırlananlar ütülenmelidir. Gazlı beze sarılmış pamuk da kullanılabilir. Âdî ve emici olmayan pamuk zararlıdır. Bezler sık sık değiştirilmeli ve temizlik

(558) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:472

(559) Buhari

(560) Nesai Terc. İst. C:1 Hn:179

için eller rastgele aslâ vaginaya sokulmamalıdır. Mikrop kapar.

Ayrıca yıkanma amacıyla veya temizlik düşüncesiyle bazı hanımlar vaginaya ellerini sokarak yıkamaya kalkışırlar. Eller her zaman mikrop taşıyan organlardır. Sonra tırnaklar vaginayı ve rahim ağzını tahriş edebilir. Bu sebeple eller gelişi güzel içeriye sokulmamalıdır. Zaten rahim ağzından salgılanan sıvı hazneyi temizler. Nasıl başaşağı tutulan bir bardak içerisinde birşey kalmıyorsa, vaginada da fazla birşey kalmaz, akar.

Tıp İlminin Bu Konudaki Tavsiyeleri

"Aybaşı zamanında çamaşır değiştirmeye ve vücut temizliğine çok dikkat etmek lazımdır. Bu durumdaki kadının günü gününe yıkanması suretiyle, vücut temizliğine diğer zamanlardan daha çok itina etmesi gerekir. Bir kadın, müstesna vakalarda birkaç defa, fakat normal zamanlarda günde bir defa cinsel organlarını iyice yıkamak zorundadır. Yıkanmadan önce idrarını boşaltmak icabeder. Cinsel organlarına mümkünse lâvanta çiçeği gibi kokular sürmek lazımdır. Çünkü lâvanta çiçeği vücut kokusunu en iyi örten bir vasıtadır." (561).

Bazı tembel ve miskin kimselerin yaptıkları gibi halk arasında pis kokuları yaymak ve halkı rahatsız etmek İslâmiyete aykırıdır. Cehaletten doğan ve dinimize de şiddetle aykırı olan bu gibi âdet ve davranışları terketmek her müslümanın vazifesidir.

Âdet Bezinin Kullanış Şekli

Âdet bezi iki türlü kullanılır. Bez ya dışa konulur veya mekruh olmakla beraber içe konulur (içe konulması zararlıdır). Dışardan kullandığı takdirde, eğer içe karşı gelen kısım kanla bulaşıp ıslanacak olursa, bununla, hayız müddeti içinde, hayız sabit olur. Kadın özür sahibi ise abdesti bozulur. Çünkü gerek hayızda gerekse özür halinde şart olan, kanın çıkmasıdır ki o da bu şekilde tahakkuk eder.

Eğer bezin bir kısmı içeriye konur, bir kısmı da dışarıda kalırsa, içerde olan kısım kanla ıslanır, fakat ıslaklık çıkmazsa bu hal hayız sayılmayacağı gibi kadın özürlü ise abdesti bozulmaz.

Ancak bezin yaş olan kısmı dışarıya çıkarsa, çıktığı andan itibaren hayız sabit olur ve özürlü ise abdesti bozulur. Bezin içeride ıslandığı andan itibaren değil, çünkü hayız ve özür halinde şart olan, kanın dışarıya

(561) Dr. Frits Kahn, Tercüme Prof. Dr. Tevfik Remzi, Tenasül Hayatımız: S:28

çıkmasıdır. Bununla beraber, eğer kanın ıslaklığı haznenin ağzına kadar nüfuz ederse yine hayzın hükmü sabit olur ve özür sahibinin abdesti bozulur.

Eğer kullanılan bezin hepsi (mekruh olmakla beraber, toksik şok nedeniyle ölüme sebep olabilmektedir, zararlıdır), içeriye konsa ve bez tamamiyle ıslansa, fakat haznenin içinden dışarıya çıkmasa bunun hükmü yoktur. Şayet bez kana bulaşmış olarak haznenin ağzından dışarıya çıkarsa o zaman hayız meydana gelmiş demektir. (562).

Kanın rengindeki muteber olan vakit, bezin kaldırıldığı ilk zamandaki vakittir, yani bez kaldırıldığı zaman kan ne renkte ise ona bakılır. Yoksa bez kaldırıldıktan sonra, meselâ kan beyaz renkte iken bir müddet sonra, ıslaklık kuruduğu için, sararırsa beyazlık hesaba katılır; yahut önce sarı iken bir müddet sonra beyazlaşırsa bu sefer sarılık muteberdir. (563).

Kadın, Âdet Zamanını Unutur Veya Şaşırırsa:

İslâmiyette her kadının hayız, lohusalık ve temizlik günlerini, bunların sayısını, zamanını bilmesi gereklidir. Eğer din hususunda ki dikkatsizliği ve alakasızlığı sebebiyle bu gibi ciddi ve mühim meselelere ehemmiyet vermeyerek ömrünü başka işlerle meşgul olarak geçirecek olursa, bu yüzden de âdet zamanlarını unutup şaşıracak olursa ilgisizliğinden dolayı sorumlu ve günahkârdır. Baygınlık ve delirme gibi hallerin sebep olacağı şaşkınlık ve unutkanlıklar, elbette ki bu hükmün dışındadırlar.

Kaide: Âdeti belli olan bir kadın, kanı devam ettiği veya hayız günlerinin sayısının tamam olup olmadığı hususunda şüpheye düştüğü veyahut da hayız yerinde ve deveranında tereddüt ettiği zamanı araştırır; hangi şey üzerine kanaat getirirse, o durumda karar kılar. Fakat, bir şey hususunda kanaati ve görüşü meydana gelmezse, tayin üzere temiz veya hayızlı olduğuna hükmedilmez. Ancak, ihtiyatla hareket edilir. Bu durumdaki kadın, hayızlının kaçındıklarından kaçınır ve her zaman için yeni abdest alır. (564).

Hayızını şaşıran kadın, günlerin sayısını unutur da yerini meselâ ayın başında veya sonunda olduğunu bilirse bu hususta şöyle denilmiştir:

---

(562) Serahsi, Mebsut: C:3 S:141, !51.

(563) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:472.

(564) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:41

"Bu kadın ayın sonunda temizlendiğini bilir de günlerinin sayısını bilmezse yirmi güne kadar, her namaz vakti için abdest alır. Çünkü bu müddet zarfında temiz bulunduğunu yüzde yüz bilir. Ondan sonra yedi gün içinde yine bu şekilde abdest alır; Zira hayız da mı, temizde mi olduğu şüphelidir. Son üç günde namazı terk eder. Çünkü bu günlerde hayızlı olduğunu yüzde yüz bilir. Ayın sonunda yıkanır. Zira o zaman hayızdan çıktığını bilir. Yirmi günü geçtikten sonra kan geldiğini bilir de kaç gün olduğunu bilemezse yirmiden sonra üç gün namazı terk eder. Sonra yıkanarak ayın sonuna kadar namazını kılar." (565).

Şaşıran kadın, araştırma neticesinde kendinin temiz olduğuna kalbi yatarsa ona temiz hükmü, hayızlı olduğuna kalbi yatarsa hayızlı hükmü verilir. Kadın tereddüt ediyor ve hiçbir tarafı kestiremezse yukarda izah edildiği gibi ihtiyatla amel eder. (566).

Hayızlı mıdır, hayza yeni mi girmiştir, yoksa temiz midir, bu üç şık kadının nazarında eşit olursa, her namaz vakti için abdest alır.

Kadının her namaz vakti için abdest alması hem temiz, hem hayızlı olması ihtimali içindir. Bu takdirde namazı kılmakla kılmamak helâl ve haram hususunda eşit olur. Mevzubahis olan ibadet olduğundan onun hakkında ihtiyata riayet olunur.Ve kadın namazını kılar. Çünkü üzerine farz değilde kılarsa, farz iken terketmekten daha hayırlı olur. (567).

Kadın hayızla temizlik arasında ve temizliğe girip girmediginde (hayızdan çıkıp çıkmadığın da) tereddüt ederse her namaz için yıkanır. (568). Kadının her namaz için yıkanması o anda hayızdan çıkıp temezliğe girmesi caiz olduğundandır. Böyle durumda ki bir kadın, gayri müekkede sünnetleri, mescide girmeyi ve cinsel münasebeti terk eder. Mushafa dokunamaz, nafile oruç da tutamaz. Tilâvet secdesini işitince secde ederse borcu düşer. Çünkü kendisi temiz ise secdeyi edası sahihtir. Temiz değilse zaten vacib değildir. (569).

Böyle hayzının günlerini, zamanını şaşıran kadınlar, ramazanda oruçlarını ihtiyatla tutarlar ve sonrada hayız müddeti on günün iki misli yirmi

(565) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S: 467

(566) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:468

(567) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:468

(568) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:468

(569) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:469-470

gün olarak oruçlarını kaza ederler. Bu yirmi gün tutmaları ihtiyaten ve şüpheyi gidermek içindir. Aslında hayızlı kadın güne gün kaza eder. (570).

Hayızlı Bir Kadın Cenaze Yıkayabilir mi?

Bilindiği gibi, kadın cenazeyi kadın, erkeği de erkek yıkar. Yıkayanın cünüp, hayızlı, nifaslı ve gayri müslim olması mekruhtur. (Yani hoş olmamakla beraber, bunların yıkadığı da olur.) Ama bunlardan başka yıkayabilecek kimse yoksa, bunların da yıkamalarında bir mahzur yoktur. (571).

Hayızlı ve Lohusa İken Traş, Tırnak ve Saç Kesmek:

Fıkıh kitaplarının âdetli, lohusa ve cünübün yapması haram olan şeyler bölümlerine bakıldığında, vücutlarından tüy yolmaları, traş etmeleri, ya da tırnak kesmeleri gibi temizliklerin sayılmadığını görürüz. Bu da bu davranışların, bu halde iken haram olmadığını gösterir. Ancak helal olduğunu söyleyenler de yoktur. Hattâ Gazâlî, öbür dünyadaki dirilme bedenen olacağından (haşri cismânî) ve bu dünyada iken insandan kopan her parça, orada koptuğu yere yeniden takılacağından, bu hallerde iken tüy yolmanın mekruh olduğunu söyler. Bazı fetva kitaplarında da: "Cünüpken vücudundan tüy koparılamayacağını da bilmek gerekir" denir. Ancak koltuk altı, kasık ve tırnak temizliğinin kırk gün geciktirilmesinin tahrimen (harama yakın) mekruh olduğunu düşünürsek diyebiliriz ki, temizlik süresi kırk günü aşmayacaksa, âdetli, lohusa ve cünübün vücudundan bir şey koparmaması gerekir. Aşacaksa "zararların hafif olanını" seçer ve bu tür temizliklerini yapabilir. Bu tür artıkları imkan varsa biriktirip sakin bir bucağa gömmek gerekir. Şehirlerde olup gömecek yer bulamazsa, çöpe atmaktansa yakmak daha iyidir. (Allah'u a'lem). Bu kesilenlerin gusülle alakası yoktur. Gusül tamamdır.

Hayızlı İken Kına Yakılabilir mi?

Cünübken kına yakılabilir. Cünübken yapılabilen şey âdetli iken daha rahat yapılabilir. (572).

---

(570) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:470. Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, S:148

(571) Ö.N. Bilmen, İslam İlmihali, S:248

(572) Hanımlar Özel Fetvalar, Dr. Faruk Beşer. İst. 1990. Seha Y. S:67 v.d.

NİFAS

Nifas (lohusa) lügatta: Kadının doğurması manasına gelir.

İslam Hukukunda: Çocuk veya çocuğun ekserisi -Velev parça parça uzuvlar- organlar (halinde olsun) çıktıktan sonra rahimden gelen kan nedeniyle oluşan şerî engeldir. (573).

Çocuğun azı çıktıktan sonra kan gelirse nifas değildir. Kadın abdest alarak namazını kılar. Rükû ve sucûda imkan bulamazsa îmâ, (işaret) ile kılar. Geciktiremez, terkedemez.

Doğuran Kadın Hiç Kan Görmezse Nifaslı Olur mu?

- Evet olur.

Çocuğu göbeğinden doğurursa rahminden kan geldiği takdirde nifaslıdır. Çünkü doğumun akabinde kan rahimden çıkmıştır. Kan göbekten gelirse nifas değildir, yaralıdır. (574).

Nifas: Doğumu takip eden kandır. Doğum yaptığı halde kan görmemiş olan kadının gusletmesi icap etmez. Bu Ebû Yûsuf'un görüşüdür.

İmamı Muhammed'den de böyle rivayet olunmuştur. Fakat bu kadının abdest alması vacib olur. Çünkü çocukla beraber pislik de çıkmıştır.

İmam A'zama göre: Böyle kadının gusletmesi gerekir. Alimlerin çoğu da bu görüşü almışlardır. (575).

Nifasın Müddeti İle İlgili Meseleler:

Nifasın en az müddeti, kanın, bir saatlik olsun bulunmasıdır. Son haddi ise kırk gündür. Fetva bunun üzerinedir.

Eğer kan, ilk başlangıçta veya âdetlilerde, kırk günden fazla olursa - yukarıda işaret edildiği gibi- bunun kırk gününün nifaslı olduğuna itibar edilir.

İki kan arasında temizlik (kansızlık hali)15 günden fazla bile olsa, Ebû Hanife (r.a.)'ye göre, bu -zaman- da nifastır. Fetva da bunun üzerinedir. (576).

---

(573) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:494. B. İslam İlmihali, Ö.N. Bilmen. İst. S:68

(574) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:494

(575) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:132

(576) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:133

Bir kadın çocuk doğurduktan sonra, kan görüp bir müddet sonra kırkı içinde kan kesilip temizlik gördükten sonra, kırkının sonlarında yine kan görse, bu kan arka arkaya gelen kan hükmündedir. Ve kadının nifası ikinci kanın bitimi veya kırk gündür. (577).

Nifas müddeti içinde görülen temizlik de nifastan sayılır. Meselâ: On gün kan gelip, beş gün kesildikten sonra tekrar on gün kan gelecek olsa bu yirmibeş günün hepsi de nifas müddeti sayılır. (578).

Nifasta kırk günün arasına giren temizlik İmam A'zam'a göre ister 15 gün ister daha az veya daha çok olsun fâsıla (ara) teşkil etmez. Temizliğin iki tarafındaki kan devam üzere akan kan gibi sayılır. Fetvâ da buna göredir

İmameyn'e (İmamı Muhammed ile Ebû Yusuf) göre ise, 15 gün fâsıla -ara- teşkil eder. Kadın doğurduktan sonra bir gün kan, 38 gün temiz ve bir gün kan görürse İmam A'zama göre bu 40 gün nifastır. İmameyne göre yalnız ilk gün gördüğü kan nifas sayılır. (579).

İlk defa lohusa olan kadının nifas kanı 30 gün sonra kesilse, sonra 45 gün tamam olmadan yine kan görse, bunun 40 günü nifastır. Çünkü nifasla hayız arasındaki temizlik müddeti 15 gün olmamıştır. İkinci kan özür kanıdır. Böyle durumlarda nifasın müddeti 40 gün sayılır. (580).

Lohusa olan bir kadının, meselâ her zamanki lohusalığında âdeti 40 gün iken, bu defa 20 gün kan görüp kesilse, sonra 19 gün temiz kalsa, evvelki âdeti olan 40 günü tamamlamadıkça kocasıyla cinsi münasebette bulunamaz. (581).

Eğer lohusa bir kadın, 40 günü geçmemek şartıyla, âdetinin dışında kan görse, meselâ, âdeti 20 gün iken 15 günde kan kesilse veya kan 25 gün devam etse, birinciye göre, âdeti 15 gün, ikinciye göre de, âdeti 25 gün olmuş olur. (582).

Kadının hayızda olduğu gibi lohusalıkta da bir âdeti vardır. Yani

---

(577) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:131

(578) Ö. Nasuhi Bilmen, B. İslam İlmihali S:71

(579) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:474

(580) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:132

(581) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:133

(582) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:140

birkaç doğum yapan kadının lohusalığı ilk doğumuna göre belirlenir.

Âdette olduğu gibi lohusalıkta da ilk doğumdaki lohusalık ölçüdür.

Ancak ikinci doğumda bu süre 40 günü aşmamak şartıyla ilk doğumdan daha uzun veya kısa sürebilir. Bu takdirde kadının lohusalığı bu süreye dönüşmüş olur.

Ancak kadın ilk doğumunda normal bir lohusalık görmüşken, ikinci doğumunda 40 günden fazla kan görmüşse ik doğumdaki kadır lohusalık, geri kalanı istihazadır. Çünkü lohusalık aybaşında olduğu gibi azami süreyi aşmıştır.

Lohusalığın sona ermesiyle de âdette olduğu gibi kadının ibadet sorumluluğu hemen başlar. Bu nedenle mümkün olan en kısa süre içerisinde boy abdesti alınıp ibadetlere başlanmalıdır. Halk arasında yaygın olan kırkı çıkarma gibi adetlerin lohusalığın dinen sona ermesiyle bir ilgisi yoktur. Yani lohusalığı yirmibeş gün süren bir kadının temizlenip ibadetlerine başlaması için kırk günü beklemesi gerekmez, hatta beklerse ihmalkârlık yapmış ve günaha girmiş olur.

Nifasın Hükmü:

Genelde nifas, her şeyde hayız gibidir. Daha önce hayız ve nifas hakkında müşterek hükümler bölümünde anlatılmıştır. Yani; Nifaslı kimse de hayızlı kimse gibi Kur'an okuyamaz, camiye giremez, Kabeyi taraf edemez. v.s. (583).

İkiz doğuran, ilk çocuğu doğurduğu andan itibaren lohusadır.

İkizlikte şart iki çocuk arasındaki zamanın altı aydan az olmasıdır. Üçüz olması halinde de, üçüncü ile ikinci arası da yine böyledir. Fakat, birinci ile üçüncünün arası altı aydan fazladır.

Sahih olan, ikizliğin şartı;yüklülüğün bir olmasıdır. (584).

Kadının nifaslı olması için, çocuğun yarısından daha fazla kısmının çıkması gerekir. (585).

---

(583) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:495

(584) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:133, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:498

(585) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:132

Düşük Çocukla İlgili Mes'eleler

Çocuk karında parçalanmış ve ekserisi de çıkmış bulunsa; eğer, düşüğün tırnak, parmak, saç gibi uzuvlarından bazıları belli olmuşsa, kadın lohusa sayılır. Aksi taktirde kadın lohusa sayılmaz. (586).

Eğer düşüğün, uzuvlarından hiçbiri belli olmamış ve açığa çıkmamışsa, o kadın için lohusalık yoktur. Eğer o kadını hayızlı saymak mümkün olursa, kadın hayızlı sayılır. Bu mümkün olmazsa, kadının kanı, istihaza (özür) kanıdır.

Bir kadın, düşükten önce veya sonra kan görür ve düşüğün uzuvları da belli olursa, kadının önceki görmüş olduğu kan, hayız kanı değildir, düşükten sonra kan gördüğü için, o kadın lohusa sayılır. Fakat, düşüğün uzuvları belli olmamışsa önceki gördüğü kan; eğer, kadını hayızlı saymaya imkân varsa, hayız kanıdır. (587).

Sezeryan geçiren kadın da lohusadır.

Azası belli olmayan çocuğu düşüren kadından gelen kan üç gün devam eder ve ondan önce geçmiş hayızından sonra tam bir temizlik devresi geçerse hayızdır. Temizlik devresinin geçmesi, iki hayız arasında fâsıla (ara) teşkil etmek için lâzımdır.

Kan üç gün devam etmez de ondan önce tam bir temizlik devresi geçerse, yahut üç gün devam eder de ondan önce tam temizlik devresi geçmezse veyahut hem üç gün devam etmez, hem de önceden tam temizlik devresi geçmezse gelen kan istihaza (özür) dır. (588).

Ceninin hali yani azası belli mi değil mi, bilinmezse meselâ; çocuğu helada düşürür de devam üzere kan gelirse bakılır. Meselâ; hayzı 10 gün, temizlik devresi 20 gün, nifas da 40 gün ise çocuğu hayzının ilk gününde düşürdüğü taktirde 10 gün namazını yüzde yüz bırakır. Zira bu kadın ya hayızlı, yahut nifaslıdır. Sonra yıkanarak 20 gün namazını şüphe ile kılar. Çünkü nifaslı veya temiz olması ihtimali vardır. Sonra 10 gün namazını yüzde yüz bırakır. Zira ya hayızlıdır, yahut nifaslı. Sonra yıkanarak 20 gün yüzde yüz bilerek namaz kılar. Bu kırk günü tamamlamak içindir. Ondan sonra âdeti 10 gün hayız, 20 gün temizlik devresi

(586) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:132

(587) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:132

(588) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:504

olur. Çocuğu hayız günlerinden sonra düşürürse, o vakitten itibaren temizlik devresindeki âdeti kadar şüphe ile namazını kılar. Sonra hayızdaki yüzde yüz bildiği âdeti kadar namazını terk eder.

Kadının hayzı kesilmekle hamilelik günlerinin sayısını da bilmezse, kadın yüz yirmi gün kan görmezde sonra çocuğu helâda düşürürse, çocuk âzâsı belirli sayılır. (589).

Ceninin uzuvları ancak yüz yirmi günden sonra belli olur. Kadın onunla lohusa olur.

Ceninin uzuvlarının belli olmasından maksat; cenine ruh verilmesidir. Bu da yüz yirmi günden sonra olur.

Ana karnında cenin; kırk günde nufte (meni), kırk günde kan pıhtısı ve kırk günde (organları belli) et parçası olarak kalır.

Ceninin hiçbir uzvu belli değilse bir şey değildir. Kadından gelen kan üç gün devam eder ve ondan sonra tam bir temizlik devresi geçerse hayızdır. Böyle olmazsa istihaza (özür)'dır. (590).

Düşüğe isim verilmez. Sünnet üzere yıkanmaz. Cennaze namazı kılınmaz. Ancak, dünyaya gelirken vücudunun çoğu görününceye kadar çocukta hayat eseri bulunursa adı konulur, yıkanır, kefene sarılır, namazı kılınır ve gömülür. (591).

NOT: Kürtaj ve hükümleri bu kitabın sonunda ayrı bir konu olarak gelecektir.

HAYIZLA NİFASIN FARKLI HÜKÜM BİLDİRDİĞİ YERLER:

Hayız ile nifasın hükümleri her meselede beraber ise de altı meselede hayız, nifastan ayrılmaktadır.

1- Boşanmış kadının iddeti (592) varsa, iddetinin tamam olması için üç defa hayız görmesi lâzımdır. Fakat gebe olan kadın, hiç kan görmese bile, doğum yapmakla iddeti tamam olur.

2- İstibrâ: Yâni, döl yatağında çocuktan boş olup olmadığını anlamak için iddete ihtiyaç vardır ki, o da ancak üç hayız görmekle olur. Ni-

(589) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:504

(590) Halil Gönenç, Günümüz Meselelerine Fetvalar, C:2 S:171

(591) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:503

(592) İddet: Kocası ölmüş veya boşanmış bir kadını yeniden evlenebilmesi için beklemesi gereken müddet.

fasta ise, çocuğun dünyaya gelmesiyle istibrâ (döl yatağı boşluğu) meydana gelmiş olur.

3- Bir kız hayız görmekle ergin olur. Nifasta ise bu düşünülemez. Çünkü lohusalık erginliği nifas ile değil, gebe kalmakla anlaşılır.

4- Nifasın azı için bir sınır yoktur. İmamı Azam en az nifas müddeti için üç hayızla birlikte 25 gün, Ebu Yusuf, onbir gün, İmam Muhammed, bir saat sınır tayin etmişlerdir.

5- Hayzın en çoğu on gündür. Nifasın en çoğu ise kırk gündür.

6- Kadın, ardarda tutulması gereken keffaret orucunu tutarken lohusa olursa, nifas, keffaretin sırasını bozar ve fasıla (ara) meydana getirir. Yeniden baştan tutulması gerekir. Hayız ise bozmaz. Çünkü o peryodik devam eden ve elden hiç bir şey gelmeyen bir hadisedir. (593).

Nifaslı bir kadından kocasının ağzına süt giderse de hiçbir hüküm ifade etmez. Birşey olmaz. (594).

İSTİHÂZA- ÖZÜR

İstihâza -özür- kanı: Rahimden değil de bir damardan gelip tenâsül cihazı yolu ile akan kokusuz kandır. (595).

Aşağıdaki durumlarda gelen kan istihazadır:

1- Âdet görme yaşının en alt sınırı olan dokuz yaşından önce gelen kan,

2- Âdet görme yaşındaki kadından 3 günden az süreyle gelen kan,

3-Âdet görme yaşındaki kadından 10 günden daha uzun süre gelen kan,

4- Hamilelerin gördüğü kan,

5- Lohusanın 40 günden fazla gördüğü kan,

6- Önce belli bir âdeti olmakla birlikte kadının on günü aşan süreyle

(593) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:495, 496

(594) İslam'a Göre Cinsel Hayat, Ali Rıza Demircan, İst. 1985, C:1 S:216

(595) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:174, Büyük İslam İlmihali, Ö.N.Bilmen, İst. S:68

gördüğü kan (âdetinden fazlası istihazadır.)

7- Önce belli bir âdeti olmakla birlikte kırk günü aşan süreyle lohusanın gördüğü kan (ilk lohusalığından fazlası istihazadır.)

8- Âdetten kesilme yaşından sonra gelen siyah ve kırmızı dışındaki renkte olan kan.

İstihaza İle İlgili Meseleler

İstihâza kanı: İnce olup, kokusu yoktur. Burundan gelen, tam bir namaz vaktinde daimi sürette akan kan gibidir. İstihâza kanının devam ettiği kadın, tertemiz kadın gibidir. Her türlü ibâdetini yapar, orucunu tutar, Kur'ân okur, Kâbe'yi tavaf eder, ailevi münasebette bulunabilir. Gusül de gerektirmez.

Delili: Bir kadın Peygamberimize gelerek: Ben istihazalı bir kadınım, hiç de temiz kalmıyorum, namazı bırakayım mı? diye sorar. Efendimiz: "Hayır, âdet günlerinde namazdan uzak dur, sonra guslet ve her namaz için abdest al. Kan hasır üzerine damlasa bile namazını kıl." (596)

Kendisinden özür kanı gelen bir kadın, öğle namazı vaktinde abdest alıp namazını kılsa, sonra kan kesilse, bu kadının namazı tamamdır. Fakat abdest alıp henüz namaza başlamadan evvel veyahut namaz kılarken kan kesiliverirse, abdestinin kıymeti kalmaz. Yeniden abdest alıp namazını kılması icabeder. (597).

Hamile kadından gelen kan istihâzadır. (598).

Küçük kızdan (9 yaşından küçükten) gelen kan istihâzadır. Bir kadının hayzının bitimi olan 55 yaşını geçtikten sonra kan görse, o hayız olmaz. (599).

Özürlü Sayılmanın Şartı:

Bir namazın kâmil vaktine kadar kadında kan devam edip vaktinin tamamını kaplamadıkça, özürlü hükmü kadında sabit olmaz. Yine, namaz vakti içinde abdest alıp, namaz kılacak kadar hadesten (pislikten, kandan) temiz olarak bir zaman bulunmazsa, ancak o zaman özür sahibi

---

(596) Ebu Davud, Taharet: 112, 115. Tirmizî, Taharet: 94

(597) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:492, 493, Mebsut, Serahsi. C:2, S:143

(598) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:80

(599) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:34

olur. Özürlü, her farzın vakti için abdest alır ve o abdest ile o vakitte farz ve nafileden dilediği namazı kılar. Hanefilerce özürlünün abdestini vaktin çıkması bozar. (600)

Özürlü Olan Kadının Her Namaz İçin Gusletmesi Gerekir mi?

Her namaz için gusletmek büyük bir külfeti beraberinde getirmekte ve kişinin günlük işlerini aksatacak ölçüdedir.

İslâm, her konuda temizliğe gereken önemi vermekle beraber, kolaylığı da sağlamaktadır.

Hanefilerce: Özürlü kadın, temiz kadın hükmündedir. Yani; namazını kılar, orucunu tutar, Kur'ân okur, cinsel temasta bulunabilir. Ancak her namaz için bir abdest alır, gusletmesine gerek yoktur. Ancak özürlü kişi aldığı bu abdestle, özrü dışında abdest bozucu herhangi bir neden bulunmadığı sürece o namaz vakti içinde vacib ve nafile türünden dilediği kadar namaz kılabilir, Kur'an okuyabilir. Ancak vakit içinde özrü dışında başka bir nedenle abdestini bozmuş ise yeniden abdest alır.

Özür kanı sürüp giderken bu arada ayhali başlarsa ve kendiside bunu ayırd edebiliyorsa o zaman namazı bırakır. Ramazan ise, o süre içinde oruç tutamaz ve ailevi münasebette bulunmaz. Süre dolunca bir defa gusleder ve sonra her namaz için abdest ibadetine devam eder. Özürlü kadın, Abdest almadan önce tenâsül organını iyice yıkar ve temiz bir bezle iyice kendini korur. (601).

Özürlü Kadının Üç Hali Vardır:

1- Ayhali süresi, istihâza olmadan önce belli olmuştur. İstihaza hali başlayınca, ayhali süresi bilinen müddettir. Ve bu, hayz (âdet) müddetidir . Geri kalan süre istihâza müddetidir.

2- Kan akması hep devam etmiştir. O yüzden kadının ayhali süresi belli olmamıştır. Yani kesin bilinmemektedir. O yüzden ayhali kanını ayırd edememektedir. Bu durumda kadının âdet, görme süresi altı veya yedi gün sayılır. Çünkü çoğu kadının kanı kesilince, ya yirmi dört gece ve gündüzün, ya da yirmi üç gece ve gündüzün namazını kılar.

3- Kadının belli bir âdeti yoktur. Ancak âdet görme kanıyla diğer kanları ayırd edebilecek durumdadır. Bu durumda kadın kanı ayırd etme-

(600) Gurer ve Dürer, İst. Eser Y. C:1 S:84

(601) Kaynaklarıyla Ahkam Hadisleri, Celal Yıldırım, Konya C:1, S:396

sine göre amel eder. Koyu kırmızı, siyaha meyilli renkte akan kan ayhali kanıdır. O devam ettikçe namaz kılmaz, oruç tutmaz. Rengi değişince, özür kanı başladığına hükmeder. Ve yıkanıp namaza başlar. (602).

Yeni hayız gören hakkında hayzın en çok müddetinden (on günden) fazla görülen kan istihazadır.

Âdet olan kadın hakkında ise, âdetinden fazla gelen kanla (on günden fazla gelen kan) ve nifasta kırk günden fazla gelen kan istihâzadır. Kadının âdeti tesbit edilmişse, âdetine havele edilir. Yani, âdet müddetinden fazla gelen kan, hastalık kanı olur. (603).

Hayzın bitiminden hemen sonra gelen kan, hayız değil özürdür. Yani iki hayız (temizlik araya girmeden) arka arkaya gelmez, gelen özürdür.

Nifas da böyledir. Lohusalıktan sonra ikinci bir lonusalık daha olmaz. Lohusalık müddeti bittekten sonra ikinci defa görülen kan özür kanıdır. İki lohusalık arasında temizlik müddeti en az altı aydır. Çünkü gebeliğin en az müddeti altı aydır. Aynı şekilde lohusalıktan sonra temizlik müddeti girmeden hayız kanı gelmez. Arada ki temizlik müddeti 15 gündür. (604).

Bir kadın, hayız ve nifas hallerinin en son haddinden fazla temizlik müddetinden az kan görmüş olsa; eğer bu hal kadının ilk hali veya âdetli kadının da âdetinden sonra ise, bu kan istihâza kanıdır.

Bir kadın, hayzın en az müddetinden daha az bir süre kan görmüşse, bu kan da istihâza kanıdır.

Yaşı büyük kadınlarla, küçük sayılan kızların gördükleri kanlar da, istihâza kanıdır.

Bir kadının, hamile iken veya doğum yapacağı vakit, doğumdan önce görmüş bulunduğu kanlar da istihâza kanıdır. (605).

Kadının her ay bışında meselâ, 5 gün hayız görmek âdeti olsa da altı gün kan görse, altıncı günde hayız sayılır. Bundan sonra ondört gün temizlik devresi geçirilerek bir gün daha kan görürse, âdetine havâle edilir ki, o da beş gündür. Altıncı gün istihâza olur. O günde terk ettiği namaz-

(602) Kaynaklarıyla Ahkam Hadisleri, Celal Yıldırım, Konya C:1, S:403

(603) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:463, 499.

(604) Kadın İlmihali, H. Cemal Öğüt, İst. Bahar Y. S:130

(605) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:134

ları kazâ eder. (606).

Kadının her nifasta âdeti 30 gün kan görmek olur da sonra bir defa 31 gün kan görür, arkasından 14 gün bir temizlik devresi geçirir ve hayzını görürse bu kadının âdetine havâle edilir. Âdeti otuz gündür. Ziyâde olan bir gün temizlik devresi olan on beş günden sayılır. (607).

İstihâze Kanı Gören Kadınla İlişki Kurmak:

"Ümmü Habibe, istihâze kanı görür ve kocası da onunla ilişki kurardı." (608).

Bu hadis, kan akma halinde bile olsa istihâze (özür) kanı gören kadınla kocasının cinsel ilişkide bulunmasının câiz olduğuna delildir. Cumhûrun görüşü de budur.

Ancak, kocanın gücü yettiğince bundan uzak durması kadın açısından elbetteki daha uygundur. Çünkü ayhali gören kadının rahatsızlığı, istihaze kanı gören kadında da sözkonusudur. Hemen bu kanın bir hastalık belirtisi olma ihtimal büyük olduğundan bir an önce tedavisine gidilmesi, hem kadın sağlığı, hem aile huzuru için gereklidir.

Doktorların cinsel ilişkinin eşlerden biri ya da her ikisi için sakıncalı olduğunu söylemesi halinde cinsel ilişkiye girmek mekruh sayılmıştır.

Gebeye ve Lohusaya Tavsiyeler: Beslenme Konusunda:

Dengeli ve ölçülü olmalıdır. Gebeliğin başından sonuna kadar 10-12 kilo alınmalıdır. Bazı besinlere aşırı düşkünlük, bazılarından tiksinti, veya abur-cubur yemek, kişiyi zararlı bir hale itebilir. Her gebe kendi alışkanlıkları ve ekonomik durumu ile başlı başına bir proğram dahilinde yeterli protein, yağ, vitamin, karbonhidrat ve mineral almalı. Gebeliğin altıncı ayından itibaren tuz azaltılmalı, kalsiyum bakımından zengin gıdalar (süt, yoğurt, peynir gibi) alınmalıdır.

İlaç Konusunda:

İlaç almak sakıncalıdır. Özellikle organların teşekkül devresi olan ilk üç ay çok dikkatli olmalı, gerekli hallerde doktora başvurulmalı ve tavsiyelerine mutlaka uyulmalıdır.

---

(606) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:499

(607) İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:500

(608) Ebu Davud.

Sigara Konusunda:

Düşük ve erken doğumlara sebep olmakta, zekâ yönünden bebeği olumsuz yönde etkilemektedir. Bu yüzden sigara alınmamalı, hatta sigara içilen bir odada dahi bulunulmamalıdır. Zira bu, doğacak çocuğun istikbali açısından önemlidir.

Çalışma Konusunda:

Normal bir gebenin günlük yaşantısını değiştirmesi düşünülemez. Yalnız ânî ve sert hareketlerden kaçınmalı, ağır yük kaldırmamalı, yukarlara doğru uzanmamalı, uzun ve sarsıntılı yolculuklardan kaçınmalıdır.

Vücut Bakımı Konusunda:

Çok soğuk, çok sıcak su ile yıkanmamak ve uzun süre banyoda kalmamak şartı ile banyo yapmalı ve temizliğe dikkat etmelidir. Karın bölgesindeki çatlaklara mani olmak için yağlı bir krem veya badem yağı kullanılabilir.

Gebelik ve süte hazırlık göğüslerde büyümeye sebep olur. Meme başlarındaki direnci artırıp, emzirmede problem çıkmaması açısından meme başlarını sık sık sabunlu su ile yıkayıp mesela badem yağı sürülebilir. Halk arasında yaygın olan alkolle silme alışkanlığı, sertleşmelere ve çatlamalara sebep olacağından tavsiye edilmez.

Diş Bakımı Konusunda:

Çok önemlidir. Gebe kalmadan gerekli tedavi yapılmalı, devamlı temiz tutmaya gayret etmelidir. İlk ve son üç ayda mümkün olduğu kadar müdahaleye dikkat edilmelidir. Özellikle ilk üç ayda fazla görülen kusmalardan sonra ağız ve dişler mutlaka temizlenmelidir.

Çocuk doğuran annenin çocuğunu bizzat emzirmesi çok önemlidir. Bu, çocuk ve anne arasındaki ilişkiyi güçlendirir. Emziren anne, vazifesini yapmanın huzuru içerisindedir. Anne sütüyle bebeğin hastalıklara karşı dayanıklılığı sağlanır.

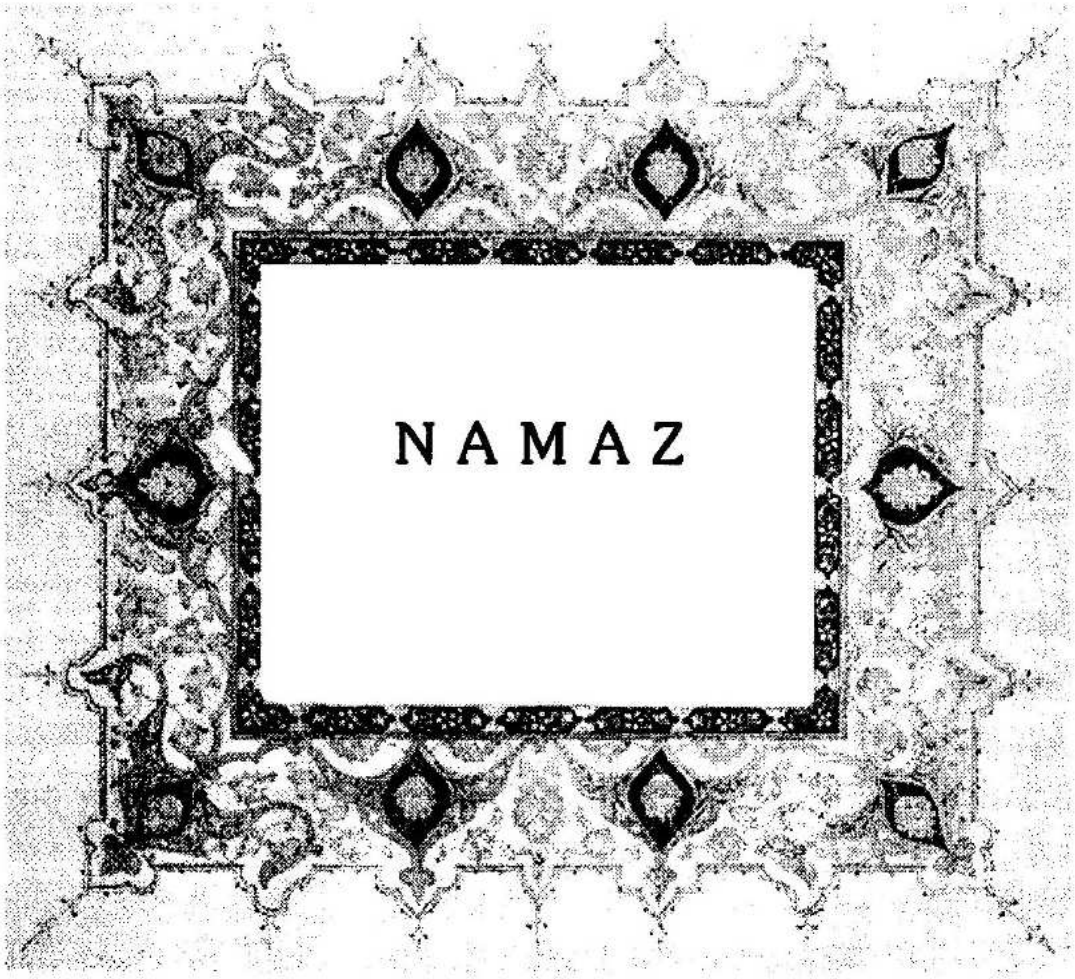
Anne sütü, süt çocuklarında gördüğümüz en kötü hastalık olan ishalden korur.

Bebek ise, anne kucağında olmanın mutluluğu ve rahatlığı içindedir. En az altı ay sırf anne sütü almalı, altı aydan sonra ise yaşına kadar süt ve yardımcı mamalar almalıdır. (609).

---

(609) Hanımlara Özel İlmihal, Dr. Faruk Beşer İst. 1989, Seha Y. S:216 v.d.

ALTINCI BÖLÜM

Dünyanın kalbi ve müslümanların kıblesi Kâbe'dir. Dünyanın her yerinde namaz kılınacağı zaman Kâbe'ye dönülür.

NAMAZIN ÖNEMİNİ BİLDİREN, AYETLER ve HADİSLER

Muhakkak ki Allah'ın (c.c.) varlığına, birliğine inanmak farzların en büyüğüdür. Bundan sonra farzların en büyüğü namazdır.

Namaz, imanın alâmetidir, kalbin nûrudur, ruhun kuvetidir, mü'minin mi'racı (Allah'ın huzûrunda olması) dır. Mü'min namaz sayesinde Allah'ın (c.c.) manevi huzuruna çıkabilmektedir. Mü'min için bu ne yüce bir şeref-tir.

Bütün hakiki dinler, insanlara namaz kılmalarını emretmişlerdir. Müslümanlara namaz, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in mi'raç gecesinde beş vakit olarak farz kılınmıştır.

Kur'ân-ı Kerîm'de namazın kılınması defalarca emredilmektedir. **"Rasûlü! Sana vah'y olunan Kur'ân âyetlerini güzelce oku ve namazı erkân ve âdabına riâyetle kıl, şüphe yok ki namaz, edebe, namusa uygun olmayan şeylerden, çirkin görülen işlerden men eder. Her halde Allah Teâlâ'nın zikri her ibâdetten daha büyüktür. Allah Teâla bütün işlediklerinizi bilir."** (610).

Hadisi Şeriflerde de:

"Namaz, dinin direğidir. Kim onu terkederse, dinini de heder eder." (611).

"Namaz, Cennet'in anahtarıdır." (612).

"Namaz, her hayrın anahtarıdır."

"Namaz, mü'minin miracıdır."

"Amellerinizin en faziletlisi, işlerinizin en hayırlısı namaz kılmaktır."

Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Beş vakit namaz (kılan) evin önünde bol miktarda akan tatlı bir suda günde beş defa yıkanan gibidir. Bu adamda kir

---

(610) Kur'an-ı Kerim, 29/45

(611) Beyhaki, Hz. Ömer (r.a.)'den

(612) Tayalisi, Cabir (r.a.)'den

namına bir şey kalır mı? Hayır, bir şey kalmaz dediler. Peygamber (s.a.v.), işte su kiri giderdiği gibi beş vakit namaz da günahları giderir." (613).

Büyüklerden Bekir ibn Abdullah: "Allah ile tercümansız konuşmak istersen namaz kıl" diyor.

İşte bütün bu mübarek âyetler, hadisler, namazın ne kadar büyük ve Allah'ın (c.c.) yanında ne kadar makbul bir ibâdet olduğunu göstermektedir.

Bu mühim ibâdeti yerine getirenler, Allah'ın (c.c.) büyük lütfuna ve rahmetine ereceklerdir. Bunu kasten terkedenler de çok şiddetli azâba müstehak olacaklardır.

Müslüman çocuklarına namaz kılmayı öğretme konusunda Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

"Çocuklarınız -onlar yedi yaşına girdiklerinde- namaz ile emredin. On yaşına girdiklerinde (eğer kılmazlarsa), onlara bu yüzden dayak atın ve bu yaşta onların yataklarını birbirinden ayırın (uzak tutun)." (614).

Namazın Hikmeti

Bir müslüman namazını yanlız Allah Teâlâ'nın rızâsını kazanmak için kılar, yalnız ma'bûduna şükür için kılar. Namaza sarfedilecek dakikaları hayatının en neşveli, en saâdetli zamanı olmak üzere kabul eder. Ve namaza ayrılan vakitler, ebediyet âleminin sonsuz olan saâdet günlerini hazırlamış olur.

Hülasa olarak namaz; ruhu temizleyen, kalbi aydınlatan, insanı yüksek duygulardan haberdar eden, insanı kötülüklerden alıkoyan, insanı hayra, tefekküre, intizâma ve düzenli bir hayata sevk eyleyen en güzel bir ibâdettir.

İnsanoğlu her sabah adetâ yeni bir hayat bulmuş, zulmetten kurtulup, nûra kavuşmuş bir faaliyet meydanına atılmak üzere bulunmuş olur. İnsan, bu hayat nimetine şükretmek, ve bu faaliyete mübarek bir ibâdetle başlamak için sabah namazını kılmakla mükellef olmuştur.

---

(613) Müslim, Cabir (r.a.)'den

(614) Ebu Davud, El-Hakim, Amr b. Şuayb'den.

Yine insan, sabahtan akşama kadar çeşitli faaliyetler gösterip duruyor, Bu faaliyetlerin ruhları gaflet ve kasvet içinde bırakma

sına mani olmak için de öğle ve ikindi namazları farz bulunmaktadır. Dünya meşgalesine dalıp Allah'ı (c.c.) unutanlara öğle ve ikindi namazları ile uyarıda bulunulmaktadır. Akşamın yaklaşmasıyla son bulan bir günlük yaşayışın, faaliyetin, ruhani ve huzurlu bir ibâdetle sora ermesi için bir şükran ifadesi ve kulluk vazifesi olarak akşam namazı farz kılınmıştır.

İnsan daha sonra, uyku alemine can atacaktır. Bu bir nevi ölüm nümûnesi olan ve bir bakımdan da bir huzur ve istirahat devresi sayılan bu aleme varmadan evvel, bir günlük hayata kutsî bir ibadetle son vermek; o âleme ilâhî bir zevk ve haz ile ulaşmak için de yatsı namazı farz kılınmıştır.

İnsanın ve diğer mahlûkatın hayatında; doğmak, büyümek, duraklamak, ihtiyar olmak sonrada ölmek gibi muhtelif beş dönem bulunmaktadır. İnsanın maddi olan bu beş dönemine karşılık, manevi denge unsuru olarak beş vakit namaz emredilmiştir. İnsanın maddi ve manevi hayatını düzenleyen ve proğramlayan Allah (c.c.) ne güzel bir proğram ve hayat düzenlemiştir. Bize bu nimetlere karşılık kulluk ve itaat gerekmektedir.

Namazdaki Rukünlerin Hikmetleri

Ezan'ın Hikmeti: Kıyâmetteki dâvetin dehşetini hatırlatmaktadır.

Kıble'nin Hikmeti: Dünyayı, malı, evladı ve mâsivâyı, boş işleri bırakıp, Allah'a götüren yola yöneltip, namazla Allah'a kavuşmaktır.

Niyet'in Hikmeti: Allah'ın huzuruna çıkmak için izin istemektir.

Tekbir'in Hikmeti: Tekbir alırken elin üstü ile dünyayı, malı evlâdı, herşeyi omuzdan arkaya atıp, Allah'a yönelmeyi hatırlatır.

Kıyâm'ın Hikmeti: Huzûru ilâhide olduğumuzu, mahşerdeki imtihan için hazır olduğumuzu ve imtihanın dehşetini hatırlatır. Kıyâm da baş eğik, mütevazi olmalı.

Kıyâm'da Eûzü Besmele'nin Hikmeti: Şeytandan ve şerrinden Allah'a sığınmak ve Allah'ı tesbih ve hamd ederek Fatiha'ya başlanır.

Fatiha'nın Manâsı:

1- Alemlerin Rabbı Allah'a hamd olsun,

2- O Rahmân'dır, Rahîm'dir,

3- Din günü (mükâfat ve cezâ)nün sahibidir.

4- Ya Rabbi! Ancak sana kulluk ederiz, ancak senden yardım isteriz,

5- Bizi doğru yola ilet,

6- Nimet verdiğin kimselerin yoluna,

7- Kendilerine gazap edilmişlerin ve sapmışların yoluna değil.

Rükû'nun Hikmeti: Allah'ım! Ancak senin huzurunda eğiliriz, sana kulluk ederiz, putlara, tağutlara ve şeytana kulluk etmeyiz demektir. Ve rükuda da üç defa **"Azamet sahibi olan Allah'ı tesbih ederiz"** deriz. Bu dil ve kalb ile söylemeye çalışılmalıdır.

Şair de :

"Mefküremiz, göklerde İslâmi bir sancak,

Biz Allah'ın huzurunda eğiliriz ancak" diyor.

Bütün bunların ardından rûküdan doğrulurken, "semi allahü limen hamideh" demek **"kulun bu yaptıklarını ve niyâzını Allah da işitti"** demektir. Şükredene Allah icâbeder, cevap verir demektir.

Secdenin Hikmeti: Ya Rabbi! Ancak sana şükreder, sana kulluk ederiz, şeytana, putlara, tağutlara değil sana secde ediyoruz, demektir. Ve secdede de üç defa, **"Yüce Rabbimizi tesbih ederiz."** diye söyleriz.

Secde: Kulluğun, tevâzunun en sonudur. Ve alnın toprağa konmasıdır.

Secde: Topraktan gelip, ona döneceğimizi hatırlatır.

Tahiyyâtın Hikmeti: Allah'ın huzurunda olduğunu düşünerek edeplice oturmaktır.

Bütün duâlar, senâlar (mali ve bedeni ibâdetler) hep Allah'a mahsustur. Kulluğun ancak ona olduğunu düşünerek, dil ve kalb ile tahıyyatı okumaya başlarız,

Mülk, temiz ahlâk ve salavatın Allah'a ait ve ona mahsus olduğunu bildirmektir.

Peygamber efendimizi kelbimizde ve karşımızda gibi düşünerek edeble ona selâm veririz ve Allah'ın selâmının, rahmetinin, bereketinin üzerine olmasını dileriz. Ve peygamberimizden de aynı selâm alacağımıza inanırız.

Yine, Allah'ın selâmı ve rahmeti bizim üzerimize ve Allah'ın iyi -salih- kulları üzerine olsun deriz.

Sonra; Allah'ın varlığına, birliğine ve Peygamberin Allah'ın kulu ve Rasülü olduğuna şahâdet ederek; Kelime-i Şahâdeti getiririz.

Tahiyyâttaki Duaların Hikmeti: Tahiyyâttan sonra salli ve barik dualarını okuduktan, Hz. Peygambere ve âline salavât getirdikten sonra kulluğumuzu edâ edip, borcumuzu ödedikten sonra, bunun karşılığı olarak Mevlamızdan şunları isteriz:

Allahümme Salli - Barik ve Rabbenâ duâlarını okuruz.

Not: Sabah namazının kılınışının tarifinde bu duâların metni ve manası gelecektir. Oraya bakınız.

Sonunda; selam verdiğimizde, sağımızda ve solumuzda hazır bulunanlara ve meleklere selâm vererek ve duâ ederek Allah'ın huzurundan edeple ayrılarak namazı bitirmiş oluruz.

Gecede kunut duâları ile ayrıca şöyle duâ etmiş oluruz:

Not: Yatsı namazından sonra kılınan Salâtı Vitir'de okunan duâlardır. Oraya bakınız.

Namazla Allah'ın Huzuruna Çıkış

Hz. Ali (r.a) namaza duracağı zaman benzi sararır, vücûdu titrerdi. Ne oluyorsun diye sorulduğunda;

"Allah'ın yerlere, dağlara ve göklere arzedip de, kabülden kaçtıkları ve insanlara yüklenen ilâhî emaneti ödeme zamanı gelmiştir. Nasıl korkmayayım? " diyor (615).

Namaz kılmayan, Allah'ın emânetine hıyanet etmektedir.

Hâtemi Esam (r.a.)'a namazdan sorduklarında şöyle diyor:

"Vakit yaklaşınca, güzelce abdestimi alır, namaz kılacağım yere gider, orada oturur, aklımı başıma alır, sonra namaz için ayağa kalkarım. Kâbeyi iki kaşım arasına, sırat'ı ayaklarımın altına, Cennet'i sağıma Cehennem'i soluma alır, Azrail'i tepemde kabul eder ve bu namazı son namazım diye kabul eder, korku ve ümit ile huzûru ilâhide durur, tahkik ile tekbir alır, ağırca manâsını düşünerek Kur'ân okurum, tevazû ile rukû eder huşû ile secdeye varırım. İhlasla namazımı kılar, sonrada kabul olup olmadığını bilemem, korkusunu saklarım." diyor. (616).

---

(615) İhyau-Ulumiddin Terc. C:1 S:414

(616) İhyau-Ulumiddin Terc. C:1 S:414

Kul Namaza Başlarken Şeytanın Hali

Kul namaza başlayınca: Şeytanı sıtma tutar ve titremeye başlarmış. Beni bıraktı, Allah'a itâat etti diye.

Kul oruç tutunca: Şeytan bağlanırmış, iftar edinceye kadar,

Kul hac yapınca: Şeytan çıldırırmış,

Kul Kur'ân okuyunca: Şeytan eririm, aynı ateşte eriyen kurşun gibi olurum, diyor.

Kul sadaka verince: Şeytan sadaka veren bir testere alır ve beni ikiye böler, diyor.

Şeytanın Namazı Engelleme Metodları

Şeytan (Aleyhi'llâ'ne) diyor:

1- Kul namaz kılmak isteyince, ona vesvese veririm. Henüz vakit var, meşgulsün, işini bitir, sonra kılarsın, derim.

2- Namazını geciktiremezsem, insan şeytanlarından birini yollarım ve namazını geciktiririm.

3- Onu da yapamazsam, o kula namazda musallat olurum.-Sağa bak, sola bak- derim, bakıncada, yüzünü okşar, alnından öperim. Sonra da, "namazın bozuldu" diye vesvese verir namazdan çıkarırım.

4- Sağa sola baktırmazsam, yanlız başına namaz kıldığında yanına giderim. Çabuk kılmasını emrederim. Horozun yem yediği gibi çabukça kıldırırım.

5- Bunu da yaptıramazsam, cemaatle namaz kılarken, başına bir gem takarım ve başını imamdan önce secde ve rükûya götürürüm ve namazını bozarım. Allah ise böylelerini kıyâmette eşek başlı olarak haşreder, diyor.

6- Bunu da yaptıramazsam namazda parmaklarını çıtlatmasını emrederim. Böylece beni tesbih eder.

7- Bunu da yaptıramazsam, esnetirim, ağzını kapamazsa, içine küçük bir şeytan girer ve dünyevî hırsını çoğaltır. Ve bize itaat etmeye başlar.

8- Miskinlere, fakirlere, zavallılara giderim namazı bırakmalarını emrederim.

- Namaz size göre değil, siz rızkınıza bakın, işinizde çalışın derim.

9- Hastalara giderim, hastaya zorluk yoktur, iyi olunca kılarsın derim. Hattâ; hastayı isyân ettirir, küfre bile sokarım. (617).

Namazda Kalp Uyanıklığı, Huzur ve Huşû

Namaz da kalp huzurunu temin için, meşgul edici şeylerden uzak durmak ve kafayı düşüncelerden uzaklaştırmak lâzımdır.

Hz. Peygamber (s.a.v.): "Ebû Cehm'in kendisine getirdiği yünlü ve nakışlı siyâh elbise ile namaz kıldıktan sonra onu çıkardı ve bunu Ebû Cehm'e götürün de onun işlemesiz olan kaba elbisesini bana getirin, çünkü bu işlemeli elbise namazda huzurumu bozmuştur", buyurmuşlardır. (618).

Ashâb'dan Ebû Talhâ (r.a.) bahçesinde namaz kılarken, bir kuşun ötüşü ve hareketlerinin kendisini meşgul edip namazda şaşırınca, o bahçesini hemen, sadaka olarak Rasûlüllaha teslim etmiştir. (619).

Namazdayken azalardaki huzur ve huşû kalpdeki huşûnun işâretidir. Peygamberimiz (s.a.v.): **"İşte şu adamın kalbinde huşû olsaydı, azalarında da huşû olurdu."** buyurmuştur. (620).

Hz. Peygamber (s.a.v.) : "Kim ki, abdestini alır, namazını vaktinde kılar, rukû ve sücûdunu tamamlar, huşûuna riâyet ederse, namazı beyaz ve parlak olduğu halde yükselir ve namaz (lisân'ı haliyle): "benim hakkıma riâyet ettiğin gibi (tadili erkâna göre kıldığın gibi) Allah da seni korusun" der. Kim ki abdestini güzel almaz, namazını vaktinde kılmaz, rukû, sucût ve huşûuna riâyet etmezse, namazı siyah ve karanlık olduğu halde yükselir ve lisânı hâl ile "beni zayî ettiğin gibi Allah da seni zayî etsin" der. Tâki namazı Allahın dilediği yere gittikten sonra, bir paçavra gibi dürülü ve adamın suratına çarptırılır." (621).

Namaz Vakitleri

Sabah Namazının Vakti: İkinci tan yerinin ağarması ile başlar, güneşin doğuşuna kadar devam eder. Birinci tan yerinin ağırışında sabah namazı kılmak caiz değildir, zirâ beyazlık biraz sonra kaybolur. Buna ya-

---

(617) Seceret'ül-Kevn, Muhyiddin Arabi, İst. 1982. Bahar Y. S:109 ve devamından özetlenerek.

(618) İhyau-Ulumiddin Terc. C:1 S:446

(619) İhyau-Ulumiddin Terc. C:1 S:447

(620) İhyau-Ulumiddin Terc. C:1 S:457

(621) Taberani, Enes (r.a.)'den.

lancı ağırış, (aldatıcı sabah) denir.

Öğle Namazının Vakti: Güneşin tam gök ortasına geldikten sonra batıya kaymasıyla başlar, her şeyin gölgesi kendisinin iki misli olunca öğle namazının vakti biter. Öğle namazının vaktinin sonu hakkında fıkıhçılar arasında görüş ayrılığı vardır. Ebu Hanife'ye göre cismin gölgesi cismin uzunluğunun iki katına ulaştığı zaman öğle namazının vakti sona erer. Diğer bazı fıkıhçılara göre ise gölge uzunluğu cismin uzunluğunun bir katına (150 cm) ulaştığı zaman vakit sona erer.

Buna göre aradaki vakit ihtilaflı vakittir. Öğle namazını bu vakte kadar geciktirmemek, ikindi namazını da bu vakitte kılmamak ihtiyatlı bir davranış olur.

İkindi Namazının Vakti: Öğle namazının vakti bitince, ikindi namazının vakti girmiş ve başlamış olur, Bu ikindi vakti güneş batıncaya kadar devam eder. Güneş batınca akşam vakti başlar.

Akşam Namazının Vakti: Güneş battığından itibâren akşam namazı vakti girmiş olur. Güneşin battığı yerdeki beyazlığın kaybolmasına kadar devam eder.

Yatsı Namazının Vakti Akşam namazının vakti sona erince başlar, sabah namazı vakti girinceye kadar devam eder.

Vitir Namazının Vakti: Yatsı namazının vaktidir. Vitir namazı daima yatsı namazından sonra kılınır.

Vakitleri giren namazları hemen vaktinde edâ etmek gerekir. Sevaptır.

Her müslüman ana-baba çocuklarına 7 yaşına girdiklerinde namaz kılmasını öğretmeli ve 10 yaşına geldiklerinde de hiç bırakmaksızın devam etmelerini öğütlemelidirler. Zîrâ bu işi Allah ve Rasûlü emretmektedir.

Allah'ın emri olarak kıldığımız namazlara "Farz Namazlar" denir. Peygamberimizin emir ve tavsiye buyurdukları namazlara "Sünnet namazlar" denir. "Vâcib Namazlar" da bu ikisi arasında bir mertebedir. Allah'a yakınlığın artması için kılınan namazlara ise "Nâfili Namazlar" denir.

5 Vakit Namaz ve Bu Namazların Rek'at Sayıları

Sabah Namazı: 4 rek'âttır. 2 rek'âtı sünnet, iki rek'âtı farz

Öğle Namazı: 10 rek'âttır. 4 rek'âtı sünnet, 4 rek'âtı farz, 2 rek'âtı (son) sünnet.

İkindi Namazı: 8 rek'âttır. 4 rek'âtı sünnet, 4 rek'âtı farz.

Akşam Namazı: 5 rek'âttır. 3 rek'âtı farz, 2 rek'âtı sünnetir.

Yatsı Namazı: 13 rek'attır. 4 rek'âtı sünnet, 4 rek'âtı farz, 2 rek'ât (son) sünnet, 3 rek'ât Vitir namazı. (Vacibtir.)

Namaz Kılmanın Mekruh Olduğu Vakitler

Şu üç vakitte namaz kılmak câiz değildir:

1- Güneş Doğarken: Sabah namazını kılarken güneş doğsa, namaz bozulur. Güneş doğmaya başlamasından yaklaşık olarak bir mızrak boyu yükselmesine kadar. (Bu yaklaşık 30-45 dakika sürer)

2- Zevâl Vaktinde: Yani, öğle namazına 45 dakika kaladan öğle namazına kadar namaz kılmak mekruhtur. Çünkü bu 45 dakika zevâl vaktidir.

3- Gurup Vakti: Yani güneş batarken de namaz kılınmaz. Güneş batarken; güneşin rengi göz kamaştırmaz hale gelince başlar güneş tamamen batıncaya kadar sürer.

Ancak güneş batarken aynı günün ikindi namazının farzını kılmak câizdir. (622). Sayılan bu üç vakit farz, nafile ya da vacib türünden hiçbir namazın kılınmayacağı vakitlerdir. Bir hadiste şöyle buyrulur: "Peygamber bizi üç vakitte; güneş doğarken yükselinceye kadar, güneş semanın ortasına gelirken meyledinceye kadar ve güneş batmaya yüz tutarken namaz kılmaktan ve ölülerimizi gömmekten nehyederdi." (623)

Nafile Kılmanın Mekruh Olduğu Vakitler

Yukarıda sayılan üç vakit farz vacib ve nafile namazlar için ortak olan mekruh vakitlerdir. Ancak onlardan başka bazı vakitler daha vardır ki; bu vakitlerde farz namazlar ya da kaza namazları kılınabilir ancak nafile namaz kılınamaz. Bu vakitler şunlardır:

1- Sabah namazının vakti girdikten sonra, burada sabah namazının sünnetinden başka nafile kılınmaz.

2- Sabah namazı kıldıktan sonra. Sabah namazından sonra güneş doğuncaya kadar vakit olsa bile, yine bu arada nafile namazı kılmak mekruhtur.

---

(622) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:182

(623) Ebu Davud, Cenaiz: 55. Tirmizi, Cenaiz: 41.

3- İkindi namazı kılındıktan sonra,

4- Güneş battıktan sonra, akşam namazının farzından evvel,

5- Cuma namazı kılınacağı zaman,

6- Cuma hutbesi okunacağı zaman,

7- Bayram namazından evvel, velev ki evinde dahi olsa,

8- Bayram namazından sonra camide veya musallada nâfile kılmak,

9- Hacc zamanı Arafat ile Müzdelife'de birlikte kılınan (cem edilen) namazların arasında. Birinde öğlenin sünneti, diğerinde akşamın sünneti kılınmaz.

10- Vaktin darlığı dolayısıyla farz için vakit pek dar kaldığı zaman,

11- Abdesti sıkışmış bir haldeyken,

12- Gönlünün arzu ettiği bir yemek ortaya konulduğu zaman veyahut kalbini işgal edecek herhangi bir hâl ile, bu halin mekruhluğu vaktin dar olmasıyla ilgilidir. Vakit dar olursa namaz te'hir olunmaz (624).

Namazın Kılınış Şekli

Önce sabah namazından başlayıp beş vakit namazın kılınış şekillerini ayrı ayrı görüp öğrenelim.

A) Namaza başlamadan önce, namazın dışında ki şartları (farzları) olan şunlar yapılır.

1- **Hadesten taharet** (abdest almak), icab ediyorsa gusletmek.

2- **Necâsetten tahâret** (pisliklerden temizlenmek), namaz kıldığı yerde, üstünde görülen pislik varsa temizlemek.

3- **Setri avret** (avret yerlerini örtmek), el yüz ve ayaktan başka açılması dinen haram olan tüm yerlerin tamamen örtülmesidir. Bu tesettür şekli, namazda ve dışarda her zaman aynıdır. Belirtilen yerlerden başka yerlerin açılması dinen haramdır ve namazları da olmaz.

4- **Vakit:** Kılacağı namazı vaktinde kılmak,

5- **Niyet etmek,**

6- **Kıble:** Kabe'ye karşı yönelmek.

---

(624) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:183

B) Namazın Rukünleri (içindeki farzları) 6'dır.

1- **İftitah tekbiri** (baştan tekbir almak).

2- **Kıyam** (ayakta durmak).

3- **Kıraat** (Kur'ân okumak).

4- **Rukû** (eğilmek).

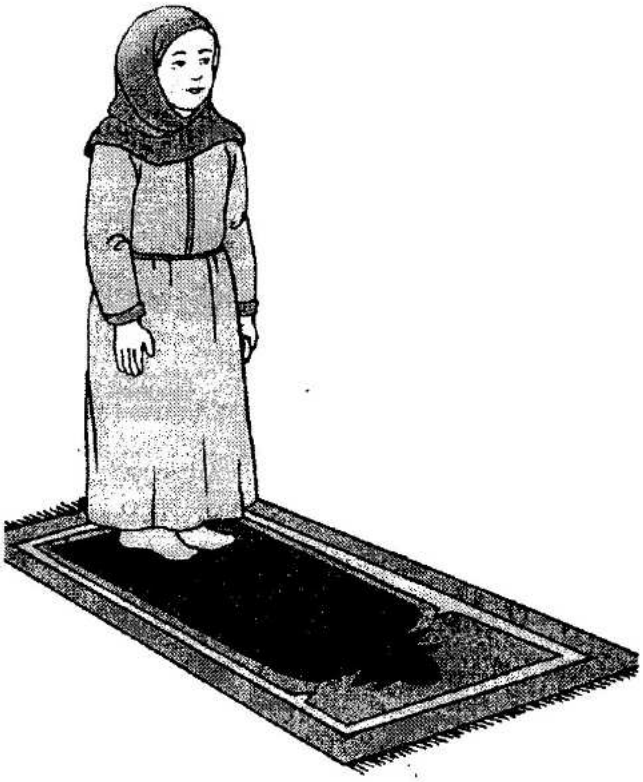
5- **Sucût** (secde etmek).

6- **Kaadei ahirede (son oturuşta) teşehhüt miktarı oturmak.**

SABAH NAMAZININ SÜNNETİNİN KILINIŞ ŞEKLİ (625)

1- Önce namaz için öğrendiğim şekilde abdest alıp hazırlandıktan sonra, tertemiz seccademi kıbleye karşı serer, seccademin üzerinde kıbleye doğru dönerek, ayakta dik durur içimden niyet ederek, dilimle de kendi işiteceğim kadar bir sesle şöyle niyet ederim:

"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının sünnetine" veya "farzına" diye niyet ederim.

NAMAZ DA DURUŞ ve NİYET EDİŞ

Vücut rahat, gözler secde yerinde, ayaklar yaklaşık.

1. Rek'âta başlarken:

Farzlar:

1) Kıbleye yönelmek,

2) Avret yerini örtmek,

3) Niyet etmek,

(625) Sabah namazının sünneti, farzı, öğle namazının son sünneti, yatsı namazının son sünneti ve akşam namazının son iki rek'at sünnetleri hep bu kılacağımız sabah namazının sünneti gibi kılınır.

Sünnetler:

1) Ayaklar yaklaşık

2) Gözler secde yerine bakar.

Eller omuz hizasında, parmaklar bitişik, Avuçlar kıbleye dönük.

TEKBİR ALIŞ

2) Niyet ettikten sonra, parmak uçlarım çeneme değecek kadar ellerimi omuzlarım hizasında avuç içleri kıbleye bakacak şekilde kaldırırım ve gözlerim secde yerine bakarak, "Allahu Ekber" diyerek tekbir alırım.

KIYAM VE KIRAAT

3) Tekbir aldıktan sonra ellerimi göğsüm üstünde bağlarım.

Gözler secde yerinde, eller göğüs hizasında, sağ el, sol el üstünde, ayaklar yaklaşık.

1. Rek'attaki Farzlar:

1) **İftitah tekbiri:** Namaza giriş tekbiri almak,

2) **Kıyâm:** Ayakta durmak,

3) **Kıraat:** Kur'andan biraz okumak,

Vacibler:

1) Namaza giriş tekbiri alırken "Allahü Ekber" lafzını söylemek,

2) Fâtihayı tamamiyle okumuk,

3) Fâtihâyı sûreden önce okumak,

4) Fâtihâdan sonra kısa bir sure okumak,

5) Tâ'dili erkân olan dik durmak

Sünnetler:

1) Tekbir alırken; elleri omuz hizasına kaldırmak,

2) Tekbir alırken; elleri açık ve kıbleye karşı, parmaklar bitişik olacak

3) Elleri, göğüsler üstüne bağlamak,

4) Sağ eli, sol elin üstüne koymak,

5) Ayakların yaklaşık olması,

6) Gözlerin secde yerine bakması,

7) Suphâneke'yi okumak,

8) Eûzü - Besmele çekmek,

9) Fâtihâdan sonra "âmin" demek.

---

4) Ellerimi göğsüm üstünde bağladıktan sonra gayet hafif bir sesle Sübhânekeyi şöyle okumaya başlarım:

Allahü Ekber. Subhâneke Allahümme ve bi hamdik Ve tebârekesmüke ve teâlâ ceddük. Velâ ilâhe gayrûk.

5) Sonra; Eûzü-Besmele'yi ve ardından Fâtihâ suresi'ni şöylece okumaya başlarım.

Eûzü billâhi mineşşeytanirracîm. Bismillâhirrahmânirrahim. Elhamdülillahi rabbi'l-âlemîn. Er-Rahmânirrahîm. Mâliki yevmiddin. İyyâke na'bûdü ve iyyâke nesteîn.İhdine'ssırâtal-müstakîm. Sırâtallezîne en amte aleyhim. Gayril-meğdûbi aleyhim veladdâllin. Âmîn.

6) Fâtihâdan sonra kısa bir sûreyi okurum. Meselâ şu sûre gibi.

İnnâ a'taynake'l-kevser. Fesalli li rabbike venhar İnne şânieke hüvel ebter.

7) Kur'ân kıraatleri (fâtiha ve sûre okumaları) bitince yine "Allahü Ekber" diyerek biraz rükû'a eğilirim. Ellerimin parmaklarını kapalı tutar ve dizlerimi hafif bükerim. Ellerimi dizlerimin üzerine düz olarak kor ve dizlerimi tutmam. Rükûda şu teshibi 3 defa okurum: **"Süphâne rabbiyel-âzîm"**. Bu tesbih 3, 5, 7 defa da okunabilir.

RÜKÛ

Vücut az eğik, dizler hafif bükük, eller, dizler üzerinde (dizleri kavramamış). Ayaklar bitişik.

Fazrı: Rukû'a eğilmektir.

Vacibi: Tadili Erkân olan, rükû'da biraz eğit olmaktır.

Sünnetleri:

1- Rükû'a eğilirken, "Allahü Ekber" demek,

2- Rükû' da, dirsekleri düz tutmak ve böğrüne yaklaştırmak.

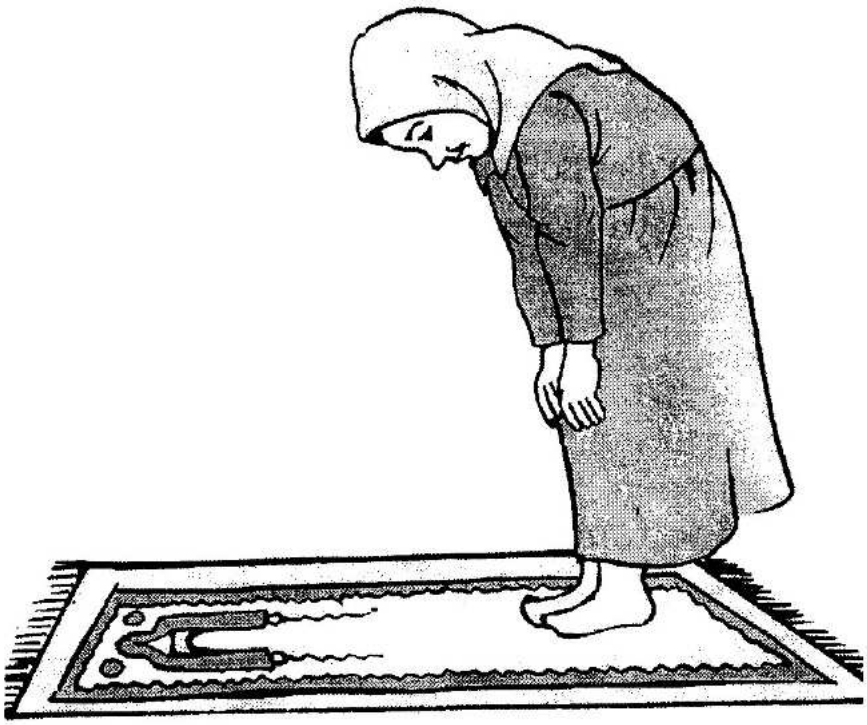
3- Rükû'da elleri dizler üzerinde parmaklar bitişik şekilde koymak,

4- Kadınların dizleri biraz bükmesi,

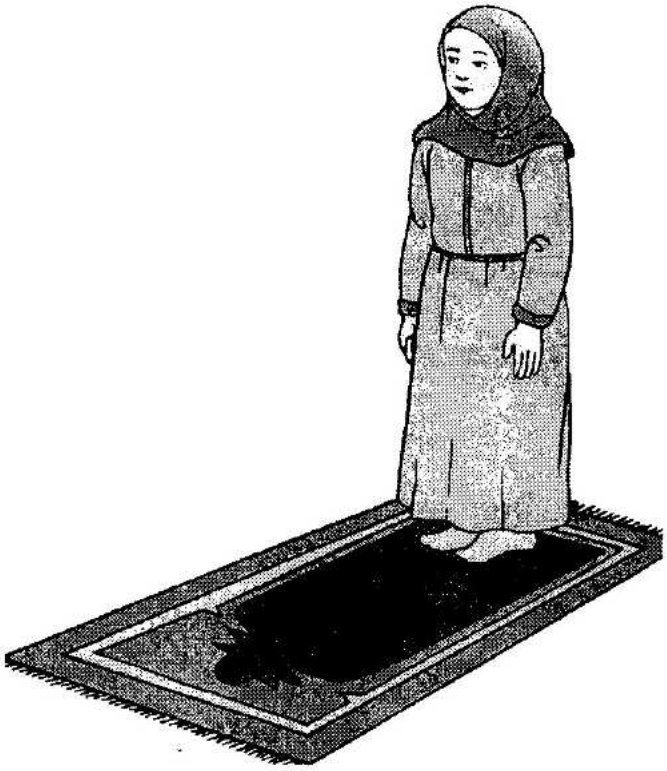
5- Kadınların ayaklarının birbirine yaklaşık olması,

6- Rükû'da üç kere "Sübhâne rabbiyel-azîm" demek,

7- Rükû'da ayak üçlarına bakmak menduptur.

8) Sonra; rükû'dan doğrulurken **"Semiallahü limen hamideh"** derim. Doğrulduktan sonra **"Rabbenâ leket hamd"** derim biraz böyle dik durduktan sonra "Allahü Ekber" diyerek ve hafif eğilerek secdeye giderim.

Kavme: Rükûdan doğrulduktan sonraki duruş.

Rükû'dan doğrulurken yapılan vacipler:

1- Rükû'dan doğrulunca; tadili erkân olan, biraz dimdik durup vücudun sakinleşmesidir.

Rükû'dan doğrulurken yapılan sünnetler:

1- Rükû'dan doğrulurken "Semiallü limen hamideh" ve ardından "Rabbenâ lekel hamd" demek,

2- Rükû'dan doğrulduktan sonra, biraz beklemek,

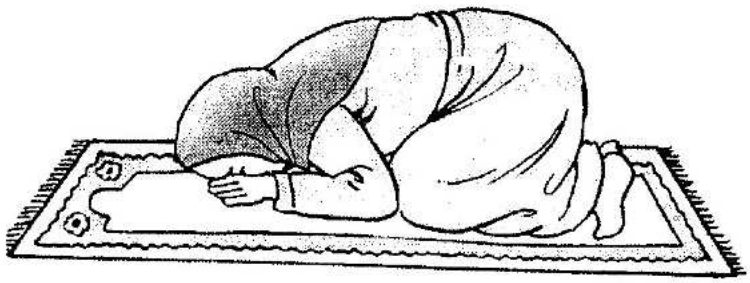
3- Secdeye giderken yere önce dizleri, sonra elleri, daha sonra alnı koymak.

9) Secdeye varırken sırasıyla önce dizlerimi, sonra ellerimi, daha sonra da alnımı ve burnumu yere korum. Dirseklerimi yere ve iki yanıma yapıştırırım ve dizlerimi de karnımla bitiştiririm. Ve secdede 3 defa **"Sübhâne rabbiye'l- a'lâ"** derim.

SECDE

Dirsekler yere ve iki yana yapışık. Dirsekler karınla bitişik.

10- Sonra secdeden **"Allahü Ekber"** diyerek kalkıp otururum. Bu oturuşa **"celse"** denir.

Sonra tekrar "Allahü Ekber" diyerek secdeye giderim.

İkinci secdede yine üç defa: **"Sübhâne Rabbiye'l-A'la"** derim.

Farzı: Secde etmektir.

Vacibleri:

1- Secdede burnu alnı ile beraber yere koymak,

2- İki secde arasında, ta'dili erkân olan vücut sakinleşinceye ve "Sübhânellah" diyecek kadar oturmak.

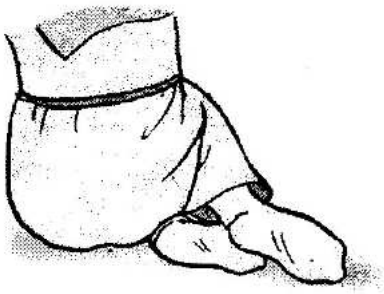
Sünnetleri:

1- Secdeye inerken önce alnı ve burnu koymak,

2- Secdeden kalkarken önce yüzü, sonra elleri, daha sonra dizleri üstüne ellerini koyarak dizlerini yerden kaldırmak.

3- Secdelere varırken ve kalkarken **"Allahü Ekber"** demek,

Celse: Ayakları sağa büküp sol kalça üzerine oturmak.

4- Secdelerde yüzünü iki elleri arasına almak, yere ve parmaklar birbirine yapışık ve kıbleye karşı olmak,

5- Secdelerde 3 defa **"Sübhâne Rabbiye'l-a'lâ"** demek,

6- Kolları yanlarına ve karnını uyluklarına yapıştırmak ve yere doğru alçalıp yapışmak,

7- İki secde arasında otururken elleri uylukları üstüne koymak,

8- Secdede iken ayakları dik tutmayıp, sağa doğru yatık olması, sanki oturur vaziyetteki gibi,

9- Kuyruk sokumu kısımları dik değil de ayaklarına yakın olması,

10- Secdelerde burnun ucuna bakmak menduptur.

2. REK'AT

11) Sonra **"Allahü Ekber"** diyerek (sırasıyla önce alnımı sonra ellerimi, sonra dizlerimi, kaldırarak) hiç oturmadan ayağa 2. rek'ata kalkarım. Ellerimi göğsümün üstünde tekrar bağlıyarak kıyâmda dururum. Böylece sabah namazının sünnetinin birinci rek'atı bitmiş ikinci rek'atı başlamıştır.

2. Rekkatta Kıyâm ve Kırâat:

İkinci rek'atta **"Sübhaneke"** okunmaz. Eller bağlandıktan sonra: **"Bismillahirrahmânirrahîm"** derim. Sonra 1. Rek'attaki gibi Fâtihâ (elham) sûresini aynen okurum.

"Elhamdülillahi rabbi'l-âlemîn. Er-Rahmânirrahîm. Mâliki yevmiddin. İyyâke

na'bûdü ve iyyâke nesteîn.İhdine'ssırâtal-müstakîm. Sırâtallezîne en amte aleyhim. Gayril-meğdûbi aleyhim veladdâllin. Âmîn. " derim. Sonra bir sure daha okurum. Bu sure İhlas suresi de olabilir.

Kul hüvellâhü ehad. Allahüs-samed. Lem yelid ve lem yûled. Velem yeküllehû küfüven ehad.

Farzları:

1) Kıyâm: Ayakta durmak,

2) Kırâat: Kur'ân'dan biraz okumak.

Vacibleri: 1) Fâtihâ'yı tamamiyle okumak,

2) Fâtihâyı sûreden önce okumak,

3) Fâtihâ'dan sonra kısa bir sûre okumak.

Sünnetleri:

1) Sadece besmele çekmek,

2) Fâtihâ'dan sonra "âmin" demek,

3) Elleri yine göğüsler üstüne koymak,

4) Sağ eli, sol el üstüne koymak,

5) Ayakların yine yaklaşık olması.

---

12) Sonra **"Allahü Ekber"** diyerek rükû'a giderim. Rükû'da üç defa: **"Sübhâne rabbiyel azîm"** derim. **"Semiallahü limen hâmideh"** diyerek rükû'dan kalkarım **"Rabbenâ lekelhâmd"** dedikten sonra: **"Allahü Ekber"** diyerek secdeye giderim.

Rükû:

Farzı: Rükû'a eğilmektir.

Vacibi: Ta'dil-i Erkân olan rükû'da biraz eğik olmaktır.

Sünnetleri:

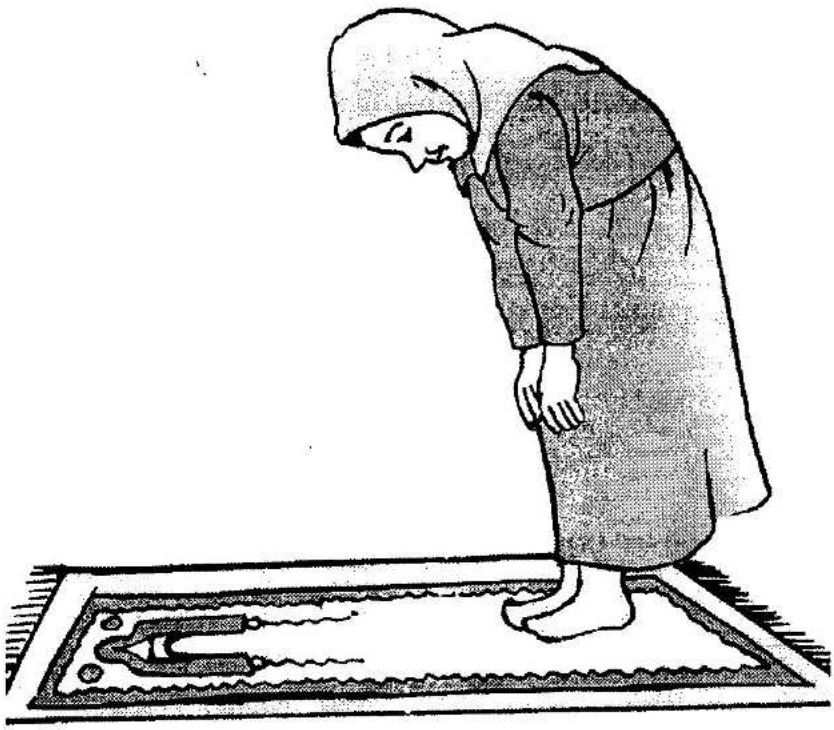
1- Rükû'a eğilirken **"Allahü Ekber"** demek,

2- Rükû'da dirsekleri düz tutmak ve böğrüne yaklaştırmak,

3- Rükû'da elleri dizler üzerine parmaklar bitişik şekilde koymak,

4- Kadınların dizlerini biraz bükmesi,

5- Kadınların ayaklarının bir birine yaklaşık olması,

6- Rükû'da 3 kere "Sübhâne rabbiye'l-âzîm" demek,

7- Rükû'da ayak uçlarına bakmak menduptur.

***

Sonra rükû'dan doğrulurken **"Semiallahü limen hamideh"** derim. Doğrulduktan sonra **"Rabbenâ lekel hamd"** derim. Biraz böyle dik durduktan sonra **"Allahü Ekber"** diyerek ve hafif eğilerek secdeye giderim.

Rükû'dan doğrulurken yapılan vacip:

Rükû'dan doğrulunca ta'dil-i erkân olan biraz dimdik durup vücudun sakinleşmesidir.

Rükû'dan doğrulurken yapılan sünnetler:

1- Rükû'dan doğrulurken **"Semiallahü limen hamideh"** ve ardından **"Rabbenâ lekel hamd"** demek,

2- Rükû'dan doğrulduktan sonra biraz beklemek,

3- Secdeye giderken yere önce dizleri sonra elleri daha sonra alnı koymak.

13) Secdede 3 defa: "Sübhane rabbiyel- a'lâ" deyip: "Allahü Ekber" diyerek doğrulur, oturur, sonra tekrar "Allahü Ekber" diyerek ikinci secdeye giderim. Ve 3 defa yine "Sübhane rabbiyel-a'lâ" deyip, "Allahü Ekber" diyerek doğrulurum ve "Tahiyyâta" oturup, "Ettehiyyatü" duasını okumaya başlarım.

SECDE

Dirsekler yere ve iki yana yapışık. Dizler karınla bitişik

Farzı:

Secde etmektir.

Vacibleri:

1- Secdede burnu alnı ile beraber yere koymak,

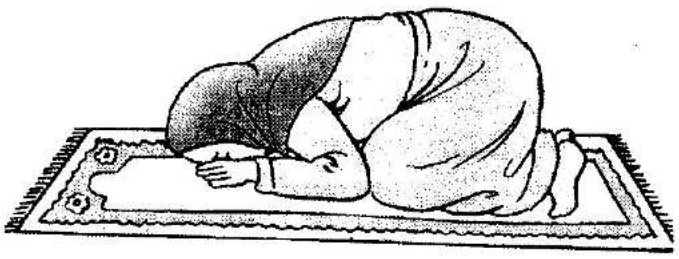
2- İki secde arasında ta'dil-i erkân olan vücut sakinleşinceye ve "Sübhânellah" diyecek kadar oturmak.

Sünnetleri:

1) Secdeye inerken önce alnı ve burnu koymak,

2) Secdeden kalkarken önce yüzü, sonra elleri, daha sonra dizleri üstüne ellerini koyarak dizlerini yerden kaldırmak,

3) Secdelere varırken ve kalkarken "Allahü Ekber" demek.

4) Secdelerde yüzünü iki elleri arasına almak, eller yere ve parmaklar birbirine yapışık ve kıbleye karşı olmak,

5) Secdelerde 3 defa "Sübhâne rabbiyel-a'lâ" demek,

6) Kolları yanlarına ve karnını uyluklarına yapıştırmak ve yere doğru alçalıp yapışmak,

7) İki secde arasında otururken ellerini uylukları üzerine koymak,

8)Secdede iken ayakları dik tutmayıp, sağa doğru yatık olması, sanki oturur vaziyetteki gibi.

9) Kuyruk sokumu kısımları dik değil de, ayaklarına yakın olması,

10) Secdelerde burnun ucuna bakmak menduptur.

14) Sonra secdeden "Allahü Ekber" diyerek kalkıp otururum. Bu oturuşa "celse" denir.

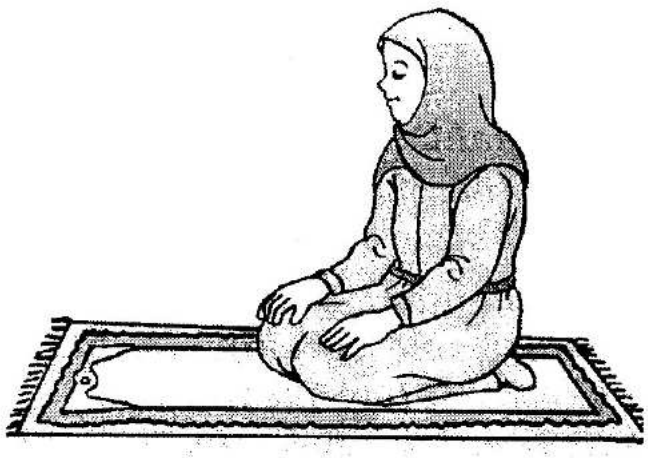
Sonra tekrar "Allahü Ekber" diyerek secdeye göderim.

İkinci secdeye yine üç defa: **"Sübhâna "Rabbiye'l- A'lâ"** derim.

15) Kadının oturma şekli ise, daha değişiktir. Kadınlar iki ayağını da sağ tarafa çıkarıp uyluğu üzerine oturur. Yani, sağ ayağın baldırını sol ayağın üzerine koyar. Kadının bu oturma şekline **"Teverük"** denir.

TAHİYYÂTA OTURUŞ

Eller dizler üstünde. İki ayak sağa yatırılmış, kalçalar yerde. Oturuş rahat ve derli toplu.

Farzı: Et - Tehiyyâtü'yü okuyacak kadar oturmaktır.

Vacibi: Et-Tehiyyâtü'yü okumaktır.

Sünnetleri:

1) İki ayağın sağa çıkarılıp, uyluğu üzerine oturmak.

2) Et - Tahüyyâtü'yü içinden okumak,

3) Salâvat duâlarını okumak,

4) Otururken kucağa (ellere) bakmak menduptur.

Bu oturmaya **"Kaadei ahirriyye"** son oturuşta denir. Eller serbest, (el parmakları kapalı olup) Et-Tahiyyâtü duâsını şöylece okumaya başlarım:

Ettehiyyâtü lillâhi ve's-selâvâtü ve't-tayyibâtü esselâmü aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve rahmetullâhî ve berekâtühü esselâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhi's- sâlihîn.

Eşhedü ellâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve rasûlühû.

Son oturuşta "Et-Tahiyyâtü" düâsından sonra şu salavât duâlarını okurum.

SALLİ BARİK ve RABBENÂ DUALARI

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَي آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ * كَمَا صَلَّيْتَ عَلَي إِبْرَاهِيمَ وَعَلَي آلِ إِبْرَهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ *

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَي مُحَمَّدٍ وَعَلَي آلِ مُحَمَّدٍ * كَمَا بَارَكْتَ عَلَي إِبْرَاهِيمَ وَعَلَي آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ *

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ * رَبَّنَااغْفِرْلِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ *

- Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli seyyidinâ Muhammedin kemâ salleyte alâ ibrâhîme ve alâ âli İbrâhîme inneke hâmîdum mecîd.

- Allahümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin kemâ bârekte alâ ibrâhîme ve alâ âli İbrâhîme inneke hâmîdum mecîd.

- Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fil-âhireti haseneten ve kınâ azâbennâr.

Rabbenâğfirlî livâlideyye velil mü'minîne yevme yegûmül-hisâp.

Manaları: (Namazda bu manaları okunmaz)

"Ey Allah'ım (Peygamberimiz) Muhammed'e ve âline, İbrahime ve âline rahmet ettiğin gibi, rahmet et. Allah'ım! (Peygamberimiz) Muhammed'e ve âline, İbrahim Peygambere ve âline bereket verdiğin gibi bereket ver."

"Ey Rabbimiz! Bize dünya ve ahirette güzellik ver! Bizi Cehennem ateşinden koru!"

"Ey Rabbimiz! Hesap günü geldiğinde bizi mağfiret et! Anne ve babamı da. Mü'minleri de."

* * *

16) Bu dualar bittikten sonra: Başımı sağ tarafa çevirerek ve gözlerimle sağ omuzuma bakarak; **"Esselâmü aleyküm ve rahmetüllah"** derim. Ve sonra, başımı sol tarafa çevirir ve gözlerimle sol omuzum üzerine bakarak: "Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah" derim.

Selamın vacibi: Selam vermek vacibdir.

Sünnetleri:

1- Selam verirken önce başı sağa, sonra sola çevirmek,

2- Selam verirken "Esselâmü aleyküm ve rahmetulllah" demek.

3- Selam verirken omuz başlarına bakmak, menduptur.

Ve böylece sabah namazının iki rek'at sünneti veya farz namazını bitirmiş olurum. Sabah namazının iki rek'at sünnet veya farzı aynen böyle kılınır. Namazların farzından sonra Hz. Peygamber (s.a.v.)'in tavsiyesi üzerine 3 kere: **"Estâğfirullahe'l- âzîm"** derim.

Manası: "Ey Allah'ım! Benim günâhlarımı affetmeni istiyorum. " demektir.

Sonra, yine Hz. Peygamber (s.a.v.)'in tavsiyesi olan şu dûayı ve tesbih dûalarını okurum.

"Allahümme entes-selâmü ve minkesselâm tebârekte yâ zelcelali ve'l- ikrâm" derim.

ÖĞLE NAMAZININ KILINIŞI

ÖĞLE NAMAZI: 10 rek'âttir.

4 rek'âti: İlk Sünnet. 4 rek'âti: Farz. 2 rek'âti: Son Sünnettir.

ÖĞLE NAMAZININ İLK SÜNNETİ: 4 rek'âttir: Niyet ettim Allah rızası için öğle namazının ilk sünnetini kılmaya.

1. REK'AT

Niyet: **Farz**
Tekbir: **Farz**
Sübhâneke: **Sünnet**
Eûzü+besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

3. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

2. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Ara oturuş: **Vacib**
Yalnız Ettehiyyatü: **Vacib**

4. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Son oturuş: **Vacib**
Ettehiyyatü: **Vacib**
Salli, Bârik ve Rabbenâ: **Sünnet**
Sağa sola selâm: **Vacib**

ÖĞLE NAMAZININ FARZI: 4 Rek'âttir. "Niyet ettim Allah rızası için öğle namazının farzını kılmaya"

1. REK'AT

Niyet: **Farz**
Tekbir: **Farz**
Sübhâneke: **Sünnet**
Eûzü+besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

3. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Yalnız Fatiha: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

2. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Ara oturuş: **Vacib**
Yalnız Ettehiyyatü: **Vacib**

4. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Yalnız Fatiha: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Son oturuş: **Vacib**
Ettehiyyatü: **Vacib**
Salli, Bârik ve Rabbenâ: **Sünnet**
Sağa sola selâm: **Vacib**

Not: Öğle, İkindi ve Yatsı namazlarının farzları hep böyle kılınır.

ÖĞLE NAMAZININ SON SÜNNETİ: 2 Rek'âttir. "Niyet ettim Allah rızası için öğle namazının son sünnetini kılmaya".

1. REK'AT	2. REK'AT
Niyet: **Farz**	Besmele: **Sünnet**
Tekbir: **Farz**	Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Sübhâneke: **Sünnet**	Rükû: **Farz**
Eûzü+besmele: **Sünnet**	3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**	Rükûdan doğruluş: **Vacib**
Rükû: **Farz**	"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**	1. secde: **Farz**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**	3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**	Secdeden doğruluş: **Vacib**
1. secde: **Farz**	2. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**	3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**	Son oturuş: **Vacib**
2. secde: **Farz**	Ettehiyyatü: **Vacib**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**	Salli, Bârik ve Rabbenâ: **Sünnet**
	Sağa sola selâm: **Vacib**

Not: Sabah namazının sünnetinin kılınışıyla aynıdır. Geniş bilgi için oraya bakınız. Akşam namazının sünneti ve yatsı namazının son iki rek'at sünneti de aynen böyle kılınır.

İKINDİ NAMAZININ KILINIŞI

İKİNDİ NAMAZI: 8 rek'attır.

4 rek'atı: Sünnet. 4 rek'atı: farzdır.

İKİNDİ NAMAZININ SÜNNETİ: 4 rek'attır.

"Niyet ettim Allah rızası için ikindi namazının sünnetini kılmaya."

1. REK'AT

Niyet: **Farz**
Tekbir: **Farz**
Sübhâneke: **Sünnet**
Eûzü+besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

3. REK'AT

Sübhaneke: **Sünnet**
Eûzü+besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

2. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Ara oturuş: **Vacib**
Yalnız Ettehiyyatü: **Vacib**
Salli+Barik: **Sünnet**

4. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Son oturuş: **Vacib**
Ettehiyyatü: **Vacib**
Salli, Bârik ve Rabbenâ: **Sünnet**
Sağa sola selâm: **Vacib**

İKİNDİ NAMAZININ FARZI: 4 Rek'âttır. "Niyet ettim Allah rızası için, ikindi namazının farzını kılmaya".

1. REK'AT

Niyet: **Farz**
Tekbir: **Farz**
Sübhâneke: **Sünnet**
Eûzü+besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

3. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Yalnız Fatiha: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

2. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Ara oturuş: **Vacib**
Yalnız Ettehiyyatü: **Vacib**

4. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Yalnız Fatiha: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Son oturuş: **Vacib**
Ettehiyyatü: **Vacib**
Salli, Bârik ve Rabbenâ: **Sünnet**
Sağa sola selâm: **Vacib**

AKŞAM NAMAZININ KILINIŞI:

AKŞAM NAMAZI: 5 Rek'âttır.

3 Rek'âti Farz. 2 Rek'âti Sünnet'tir.

AKŞAM NAMAZININ FARZI: 3 Rek'âttir. "Niyet ettim Allah rızası için akşam namazının farzını kılmaya". (Farz, önce kılınır).

1. REK'AT

Niyet: **Farz**
Tekbir: **Farz**
Sübhâneke: **Sünnet**
Eûzü+besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

2. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Ara oturuş: **Vacib**
Yalnız Ettehiyyatü: **Vacib**

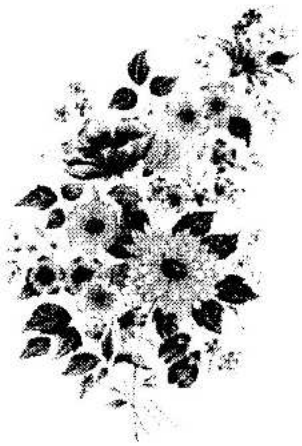
3. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Yalnız Fatiha: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Son oturuş: **Vacib**
Ettehiyyatü: **Vacib**
Salli, Bârik ve Rabbenâ: **Sünnet**
Sağa sola selâm: **Vacib**

AKŞAM NAMAZININ SÜNNETİ: 2 Rek'âttir. "Niyet ettim, Allah rızası için, akşam namazının sünnetini kılmaya."

1. REK'AT
Niyet: **Farz**
Tekbir: **Farz**
Sübhâneke: **Sünnet**
Eûzü+besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

2. REK'AT
Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Son oturuş: **Vacib**
Ettehiyyatü: **Vacib**
Salli, Bârik ve Rabbenâ: **Sünnet**
Sağa sola selâm: **Vacib**

Not: Sabah namazının sünnetinin kılınışıyla aynıdır. Geniş bilgi için oraya bakınız.

YATSI NAMAZININ KILINIŞI

YATSI NAMAZI: 10 Rek'âttir.

4 Rek'âti: İlk sünnet. 4 Rek'âti: Farz, 2 Rek'âti: Son sünnet'tir.

YATSI NAMAZININ İLK SÜNNETİNİN KILINIŞI:

2 Rek'âttir. "Niyet ettim Allah rızası için yatsı namazının ilk sünnetini kılmaya".

1. REK'AT

Niyet: **Farz**
Tekbir: **Farz**
Sübhâneke: **Sünnet**
Eûzü+besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

3. REK'AT

Sübhaneke: **Sünnet**
Eûzü+besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

2. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Ara oturuş: **Vacib**
Yalnız Ettehiyyatü: **Vacib**
Salli+Barik: **Sünnet**

4. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Son oturuş: **Vacib**
Ettehiyyatü: **Vacib**
Salli, Bârik ve Rabbenâ: **Sünnet**
Sağa sola selâm: **Vacib**

YATSI NAMAZININ FARZI: 4 Rek'âttir. "Niyet ettim Allah rızası için yatsı namazının farzını kılmaya".

1. REK'AT

Niyet: **Farz**
Tekbir: **Farz**
Sübhâneke: **Sünnet**
Eûzü+besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

3. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Yalnız Fatiha: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

2. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Ara oturuş: **Vacib**
Yalnız Ettehiyyatü: **Vacib**

4. REK'AT

Besmele: **Sünnet**
Yalnız Fatiha: **Vacib**
Rükû: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
1. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**
2. secde: **Farz**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Son oturuş: **Vacib**
Ettehiyyatü: **Vacib**
Salli, Bârik ve Rabbenâ: **Sünnet**
Sağa sola selâm: **Vacib**

Not: Öğle ve ikindi namazlarının farzları da aynen böyle yatsının farzı gibi kılınırlar.

YATSI NAMAZININ SON SÜNNETİ: 2 Rek'âttir. "Niyet ettim Allah rızası için yatsı namazının son sünnetini kılmaya".

1. REK'AT	2. REK'AT
Niyet: **Farz**	Besmele: **Sünnet**
Tekbir: **Farz**	Fatiha+1 sûre: **Vacib**
Sübhâneke: **Sünnet**	Rükû: **Farz**
Eûzü+besmele: **Sünnet**	3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**
Fatiha+1 sûre: **Vacib**	Rükûdan doğruluş: **Vacib**
Rükû: **Farz**	"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**
3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**	1. secde: **Farz**
Rükûdan doğruluş: **Vacib**	3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
"Semiallahü limen hamideh": **Sünnet**	Secdeden doğruluş: **Vacib**
1. secde: **Farz**	2. secde: **Farz**
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**	3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**
Secdeden doğruluş: **Vacib**	Son oturuş: **Vacib**
2. secde: **Farz**	Ettehiyyatü: **Vacib**
3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**	Salli, Bârik ve Rabbenâ: **Sünnet**
	Sağa sola selâm: **Vacib**

VİTİR NAMAZI

Vitir namazı 3 rek'âttır. İlk iki rek'âtı sabah namazının sünneti gibi kılınır. Yalnız ikinci rek'âttan sonra oturulduğunda sadece "Ettehiyâtü" okunup, üçüncü rek'âta kalkılır.

Üçüncü rek'âtta Besmele, Elhâm ve bir sûre okunup sonra eller kulak hizasına kadar kaldırılarak tekbir alınır ve tekrar bağlanır. Bu sefer kunût duâları okunur. Bu duâ bittikten sonra rûkû ve secdeye gidilip, normal şekilde namaz bitirilir.

Kunût duâlarını bilmeyen 3 defa: "Allahümmeğfirli" diyerek rûkûâ gider.

Not: Sabah namazının sünnetinin kılınışıyla aynıdır. Geniş bilgi için oraya bakınız. Akşam namazının sünneti ve yatsı namazının son iki rek'at sünneti de aynen böyle kılınır.

Vitir Namazının Kılınışı:

Vitir Namazı: 3 rek'âttır.

"Niyet ettim Allah rızası için vitir namazını kılmaya".

VİTİR NAMAZININ 3 REK'AT VACİBİNİN KILINIŞI

1. REK'AT	2. REK'AT
Niyet: **Farz** Tekbir: **Farz** Sübhâneke: **Sünnet** Eûzü+besmele: **Sünnet** Fatiha+1 sûre: **Vacib** Rükû: **Farz** 3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet** Rükûdan doğruluş: **Vacib** "Semiallahü limen hamideh": **Sünnet** 1. secde: **Farz** 3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet** Secdeden doğruluş: **Vacib** 2. secde: **Farz** 3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**	Besmele: **Sünnet** Fatiha+1 sûre: **Vacib** Rükû: **Farz** 3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet** Rükûdan doğruluş: **Vacib** "Semiallahü limen hamideh": **Sünnet** 1. secde: **Farz** 3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet** Secdeden doğruluş: **Vacib** 2. secde: **Farz** 3 kere"Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet** Ara oturuş: **Farz** Ettehiyyatü: **Vacib**

3. REKAT

Besmele: **Sünnet**

Fatiha+1 Sure : **Vacib**

Ara tekbiri: **Vacib**

Kunut dualarını okumak: **Vacib**

KUNÛT DUASI

"Allahümme innâ nesteînüke ve nestağfiruke ve nestehdîke ve nü'minü bike ve netûbü ileyke ve netevekkelü aleyke ve nüsnî aleykel hayra küllehü neşkürüke ve lâ nekfürük ve nahleu ve netrükü men yefcüruk.

Allahümme iyyâke na'büdu ve leke nûsallî ve nescüdü ve ileyke nes'â ve nahfidü nercû rahmeteke ve nahşâ azâbeke inne azâbeke bilküffari mülhig. "

Anlamı: (Namazda anlamı okunmaz)

Allah'ım, senden yardım, bağışlanma ve hidayet dileriz. Sana inanır, sana tövbe eder, sana tevvekkül ederiz. Her hayırla seni över, sana şükreder ve asla seni inkâr etmeyiz. Sana isyan edip inkâr edeni terkederiz.

Allah'ım sana ibadet eder, senin için namaz kılar, sana secde ederiz. Sana koşar, sana sığınırız. Rahmetini umar, azabından korkarız. Senin azabın muhakkak kafirlere ulaşır.

Rükû: **Farz**

3 kere "Sübhâne rabbiyel azîm": **Sünnet**

R. Doğruluş: **Vacib**

"Semiallahü limen hâmideh": **Sünnet**

1. Secde: **Farz**

3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

S. Doğruluş: **Vacib**

2. Secde: **Farz**

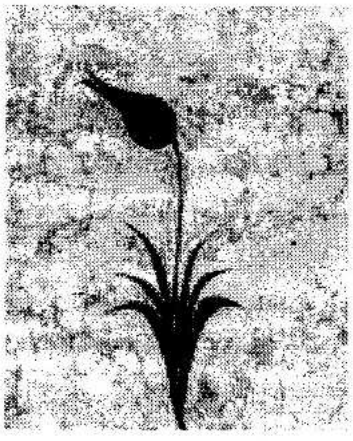
3 kere "Sübhâne rabbiyel a'lâ": **Sünnet**

Son oturuş: **Farz**

Ettehiyyâtü: **Vacib**

Salli - Bârik ve Râbbenâ: **Sünnet**

Sağa - sola selâm: **Vacib**

NAMAZDAN SONRA OKUNACAK DUALAR ve TESBİH DUALARI:

Allahümme entes-selâm ve minkes-selâm. Tebârekte yâ zel-celâli vel-ikrâm.

Alâ rasûlinâ salavât.

Allahümme salli alâ seyyidinâ muhâmmedin ve âlâ âli seyyidinâ muhammed.

Subhanallahi velhamdülillâhî velâ ilâhe illâllâhü vallâhü ekber. Velâ havle velâ kuvvete illâ billâhil âliyyi'l-azîm.

MANASI:

Ey Allah'ım! Sen selâmsın. Selâm senden. Ey ikrâm ve celal sahibi! Sen mübâreksin.

Ey Allah'ım! Efendimiz Muhmamed'e ve Efendimiz Muhammed'in âline rahmet et.

Allah'a tesbih ve Allah'a hamdolsun ve Allah'tan başka ilâh da yoktur. Allah en yücedir. (Günâh için de sevap için de) her türlü kuvvet ancak yüce ve azîm olan Allah iledir.

Bu duâdan sonra "Eûzü-Besmele" ile birlikte "Ayete'l- Kûrsî"yi şöylece okurum:

Bismi'llahi'r-rahmâni'r-rahîm.

Allâhü lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm. Lâ te'huzühû sinetüv-velâ nevm Lehû mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-erdı Men ze'llezî yeşfeû îndehû illâ bi iznih. Yâ'lemü mâ beyne eydîhim ve mâ halfehûm velâ yuhîtûne bişey'im min ılmihî illâ bimâ şâe vesia kürsiyyühü's-semâvâti ve'l-erda ve lâ yeûdühû hıfzuhümâ ve hüve'l-aliyyü'l-azîm.

Manası: Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

Allah (O dur ki) kendinden başka ilâh yoktur. O diridir, kaaimdir. O'nu unutkanlık da, uyku da tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur. O'nun indinde kim şefaat edecek... (Şefaat) ancak O'nun izniyledir. O (yarattıklarının hem) önlerindekini (hem de) arkalarındakini bilir. O'nun bildiklerinden ancak O'nun dilediklerini kavrayabilirler. O'nun kürsüsü, gökleri ve yeri (kucaklayacak kadar) vâsî oldu. Bunları muhâfaza

O'na ağır da gelmez. O çok yüce, çok büyüktür.

Tesbîhler:	**Manâları:**	
Sübhânellah	(33 defa)	Allah'a tesbîh olsun,
Elhâmdülillâh	(33 defa)	Allah'a hâmdolsun,
Allahü-Ekber	(33 defa)	Allah en yücedir.

Allâhüekber lâ ilâhe illallâhü vahdehû lâ şerîke leh, Lehül- mülkü ve lehü'lhamdü yuhyî ve yümîtü ve hüve hayyül lâ yemût biyedihi'l-hayr. Ve hüve alâ külli şey'in kadîr.

Manası: Allah en yücedir. Allah'tan başka ilâh yoktur. Tek'dir, ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hâmd O'na mahsustur. Diriltir, öldürür. O diridir, ölmez. Bütün hayırlar O'nun kudretiyledir. O her şeye kaadirdir" derim. Ve namazdan sonra duâ ederim.

NAMAZDAN SONRA OKUNACAK GENEL DUA METNİ

Sübhâne Rabbiye'l-âliyyi'l-â'le'l-Vehhâb...

Eûzü billâhi mine'ş-şeytanirracîym. Bismillâhirrahmânirrahîm.

Elhâmdü lillâhi rabbi'l-âlemîn, va's-salâtü, ve's-Selâmü alâ seyyidinâ Muhâmmedin ve alâ alihi ve sahbihî ecmaîn,

El-hâmdü lillâhi nâhmedühû ve nesteînühû ve nestağfiruhû ve netubü ileyhi, ve nes'elühüt-tevbete ve'l mağfirete vel-hidâyete lenâ, innehû hüvettevvâbür-Râhîm.

Allahümme Rabbenâ yâ Rabbenâ tegabbel minnâ salâtenâ.

Allahümmağfîrlenâ, verhâmnâ, varzaynâ, veşfâ'nâ ve edhîlnelcennete ve neccînâ minennâr.

Allahümme! Rabbenâ zalemnâ enfüsenâ, ve inlemtağfirlenâ ve terhamnâ, lenekûnenne minel-hâsirîn.

Allahümme! Ahsin âkibetenâ fi'l-ümûri küllihâ, ve ecirnâ min hizyiddünya ve azâbi'l-âhirah.

Allahümmahfaznâ min külli belâid-dünya ve âzâbil-âhirah.

Allahümmensuri'l-İslâme vel-müslimîn.

Allahümmâhşûrnâ fî zümratîssalihîn.

Allahümmeğfirlenâ ver.hâmnâ ente Mevlâna fensurnâ alel-kavmil kâfirîn.

Allahümme! İnni eûzü bike minel-küfri veş-şirki, vel-fakri ve min fitnetil-mahyâ vel-memâtî.

Allahümmeftahlenâ ebvâbe rahmetike.

Allahümme! İnneke âfüvvün, tuhîbbül-afve fâ'fü ânni.

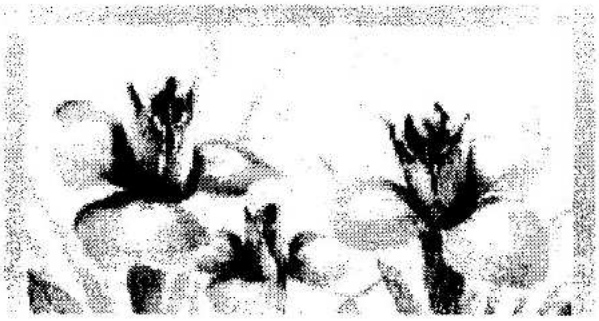
Allahümme! İnni es'elüke ömren tavîlen, ve rizgan vâsîân, ve evlâden salihân, ve ilmen nâfiân, ve sihhâten fil-bedeni, ve tevbeten kablel-mevti, ve râhâten indel-mevti ve mağfireten bâ'del mevti ve duhûlen fil-Cenneti ve âfiyeten fid-dünya vel-âhirah.

(Bu arada Allah'dan ne dilediği varsa, onları da söyler. Neler istiyor, nelerden korunmak, kurtulmak istiyorsa, bütün dileklerini istedikten sonra, şöylece duâsını bitirir):

Allahümme! Rabbenâ âtina fiddünyâ haseneten ve fil-âhirati haseneten ve gınâ âzâbennar. Allahümme Rabbenağfir lî ve livâlideyye ve lilmü'minîne yevme yegûmü'l-Hisâb. Birahmetike yâ erhamer-Râhimîn.

Amîn! Amîn! Yâ Rabbî! Tegabbel minnâ duâenâ...

Sübhâne Rabbike Rabbil-izzeti ammâ yesifûn, veselâmün alel-murselîn. Velhamdü lillâhi Rabbil-âlemînel-Fâtihâ" der ve ardından Eûzü-Besmele ile Fâtihâ süresini okur.

NAMAZDAN SONRA OKUNACAK GENEL DUA

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَلِيِّ الأَعْلَى الْوَهَّابْ . أَعُوذُبِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمْ . بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ . وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَتُوبُ إِلَيْهِ وَنَسْئَلُهُ التَّوْبَةَ وَالْمَغْفِرَةَ وَالْهِدَايَةَ لَنَا إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمِ . أَللَّهُمَّ رَبَّنَا يَارَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا صَلاَتَنَا.

أَللَّهُمَّ اغْفِرْلَنَا وَارْحَمْنَا وَارْضَيْنَا وَاشْفَعْنَا وَأَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ وَنَجِّنَا مِنَ النَّارِ.

أَللَّهُمَّ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْلَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ.

أَللَّهُمَّ أَحْسِنْ عَاقِبَتَنَا فِى الأُمُورِ كُلِّهَا وَأَجِرْنَا مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الآخِرَةِ.

أَللَّهُمَّ احْفَظْنَا مِنْ كُلِّ بَلاَءِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الآخِرَةِ.

أَللَّهُمَّ انْصُرِ الإِسْلاَمَ وَالْمُسْلِمِينَ . أَللَّهُمَّ احْشُرْنَا فِى زُمْرَةِ الصَّالِحِينَ.

أَللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلٰنَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ.

أَللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفرِ وَالشِّرْكِ وَالْفَقْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ.

أَللَّهُمَّ افْتَحْ لَنَا أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ . أَللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّى.

أَللَّهُمَّ إِنِّى أَسْئَلُكَ عُمْرًا طَوِيلاً وَرِزْقًا وَ وَاسِعًا وَأَوْلاَدًا صَالِحًا وَعِلْمًا نَافِعًا وَصِحَّةً فِى الْبَدَنِ وَتَوْبَوً قَبْلَ الْمَوْتِ وَرَاحَةً عِنْدَ الْمَوْتِ وَمَغْفِرَةً بَعْدَ الْمَوْتِ وَدُخُولاً فِى الْجَنَّةِ وَعَافِيَةً فِى الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ.

أَللَّهُمَّ رَبَّنَا اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

أَللَّهُمَّ رَبَّنَا اغْفِرْلِى وَلِوَالِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

آمِينْ. آمِينْ. يَارَبِّ ! تَقَبَّلْ مِنَّا دُعَآءَنَا. سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِيفُونَ وَسَلاَمٌ عَلَى الْمُرسَلِينَ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. أَلْفَاتِحَةْ.

NAMAZDAN SONRA OKUNACAK GENEL DUA MEALİ

Çok bağışlayan, Yücelerin Yücesi Rabbim! Seni tesbîh ederim...

Lânetlenmiş Şeytan'dan Allah'a (c.c.) sığınırım.

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın (c.c.) adıyla başlarım.

Hâmd, Alemlerin Rabbine, salât ve selâm Efendimiz Muhâmmed'e (s.a.v.) ve O'nun âl ve ashâbına olsun.

Hâmd Allah (c.c.) içindir. Biz, O'na hamd ederiz ve O'ndan yardım isteriz. Ve O'ndan mağfiret isteriz ve O'na tövbe ederiz ve O'ndan bize tövbe, bağışlanma ve hidâyet ihsân etmesini isteriz. Muhakkak O, tövbeleri çok kabul eden ve ahirette mü'minleri çok bağışlayandır.

Yâ Rabbî! Kıldığımız namazlarımızı, ibâdetlerimizi, eksikleriyle beraber kabûl eyle...

Yâ Rabbî! Bizi mağfiret eyle (günâhlarımızı affet), bize merhamet et, bizden râzî ol, bize şefâat eyle ve bizi Cennet'ine girdir ve Cehennem ateşinden koru.

Yâ Rabbî! Biz nefislerimize zulmettik. Eğer Sen bizi affetmezsen ve bize merhamet etmezsen, muhakkak biz hüsrâna uğrayanlardan oluruz.

Yâ Rabbî! Bütün işlerimizde âkibetimizi en güzel eyle ve bizi Ahiret azâbından ve dünyada ziyâna uğramaktan koru.

Yâ Rabbî! Bizi Ahiret azâbından ve dünya belâsından muhafaza eyle.

Yâ Rabbî! İslam'a ve Müslümanlara yardım et.

Yâ Rabbî! Bizi Ahirette sâlihler zümresiyle birlikte haşret.

Yâ Rabbî! Bizi bağışla, bize merhamet et, Sen bizim Mevlâmızsın, kâfirlere karşı bize yardım et.

Yâ Rabbî! Muhhakkak ben, küfürden, şirkden, fakirlikten, kabir azâbından, yaşamın ve ölümün şerrinden sana sığınırım.

Yâ Rabbî! Rahmet kapılarını bize aç.

Yâ Rabbî! Muhakkak Sen çok affedicisin, affı seversin, beni affet.

Yâ Rabbî! Senden uzun ömür, geniş rızık, sâlih evlât, faydalı ilim, bedenimde sıhhât, ölmeden önce tövbe etmek, ölüm anında rahat etmek, öldükten sonra da bağışlanmak, Cennet'ine girmek, dünyada ve âhirette âfiyette olmayı isterim.

(Bu arada Allah'dan (c.c.) ne dileği varsa onları da söyler. Neler istiyor, nelerden korunmak, kurtulmak istiyorsa, bütün dilediklerini istedikten sonra şöylece duâsına devam eder ve bitirir):

Yâ Rabbî! Bize dünyada iyilik ver, âhirette iyilik ver ve bizi ateş azâbından koru.

Yâ Rabbî! Hesap günü beni, anamı, babamı, ve bütün mü'minleri Rahmetinle koru, Ey Rahmân ve Rahîym olan Allah'ım.

Amîn! Amîn! Yâ Rabbî! Duâlarımı kabul eyle.

Sübhane Rabbike, Rabbil- izzeti ammâ yesîfûn ve selâmün âlel murselîn, Velhâmdü lillâhi Rabbil âlemîynel- Fâtihâ" der ve ardından Eûzü-Besmele ile Fâtihâ sûresini okur.

SABAH NAMAZINDAN SONRA OKUNACAK SURE

(Sevâbı ve Fazîleti Çoktur)

HAŞR (LEV ENZELNA- HÜVALLAHÜLLEZİ) SURESİNİN 21- 24. AYETLERİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ *

لَوْ أَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْآنَ عَلٰى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ * هُوَ اللّٰهُ الَّذِي لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ، عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ * هُوَ اللّٰهُ الَّذِي لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ . الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ * هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ *

Bismillâhir-Rahmânir-Rahîym

Lev enzelnâ hâze'l-Kur'âne âlâ cebelin leraeytehü hâşiân mütesaddiân min hâşyetillâh ve tilke'l-Emsâlü nadribühâ linnâsi leâllehüm yetefekkerün. Hüvâllahüllezî lâ ilâhe illâ hû âlimü'l ğaybi ve'ş-Şehâdeh hüve'r-Rahmânü'r-Rahîm. Hüvallahüllezî lâ ilâhe illâ hû el Melîkü'l-Kuddûsü's-Selâmü'l-Mü'minu'l-Müheyminü'l-Azîzü'l-Cebbârü'l-Mütekebbir. Sübhânallahî ammâ yüşrikûn. Hüvellâhü'l-Hâliku'l-Bâriül-Musavviru Lehu'l-Esmâul

Hüsna Yüsebbihu lehu mâ fi's-Semâvâti ve'l-ard ve Huve'l-Azîzü'l-Hakîm.

Manâsı:

Ey Muhammed! Eğer Biz Kur'ân'ı bir dağa indirseydik, Sen onun, Allah korkusuyla baş eğerek parça parça olduğunu görürdün. Bu misâlleri, insanlar düşünsünler diye veriyoruz. O, görüleni de görülmeyeni de bilen, kendisinden başka tanrı olmayan Allah'tır. O, acıyıcı olandır, acıyandır. O, kendisinden başka tanrı olmayan, hükümrân, çok kutsal, esenlik veren, güvenlik veren, görüp gözeten, güçlü, buyruğunu herşeye geçiren, ulu olan Allah'tır. Allah putperestlerin koştukları eşlerden münezzehtir. O, vareden, güzel yaratan, yarattıklarına şekil veren, en güzel adlar kendisinin olan Allah'tır. Göklerde ve yerde olanlar O'nu tesbih ederler. O güçlüdür, Hakîm'dir."

YATSI NAMAZINDAN SONRA OKUNACAK SURE

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ *

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَآ أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ * كُلٌّ آمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ
لَانُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ . وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ * لَايُكَلِّفُ اللّٰهُ
نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا . لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَااكْتَسَبَتْ ، رَبَّنَا لَاتُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَآ أَوْ أَخْطَأْنَا ،
رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَي الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا ، رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَا قَتَلَنَا بِهِ
، وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْلَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَينَا فَانْصُرْنَا عَلَي الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ *

Bismillâhirrahmâni'rrahîm

Amenerrasûlü bimâ ünzile ileyhi min Rabbihî vel-mü'minûn. Küllün âmene billahi ve melâ'iketihî ve kütübihî ve rusulih, lâ nuferriku beyne ahadin min rusulih ve kalû semi'nâ ve atâ'na ğufraneke Rabbenâ ve ileyke'l-masîr. Lâ yükellifullahü nefsen illâ vüs'ahâ lehâ mâkesebet ve aleyhâ mektesebet Rabbenâ lâ tu'ahiznâ in nesînâ ev ahtâ'nâ. Rabbenâ ve la tahmil aleynâ ısran kema hameltehu alellezîne min kablinâ Rabbenâ ve lâ tuhammilnâ mâ lâ tâkata lenâ bih vâ'fu annâ vağfir lenâ verhamna ente Mevlâna fe'n-surnâ alâ'l-kavmil-kâfirîn.

Manâsı:

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla:

Peygamber ve inananlar, ona Rabb'inden indirilene inandı. Hepsi Allah'a, meleklerine, kitablarına, peygamberlerine inandı. "Peygamberleri arasından hiçbirini ayırdetmeyiz, işittik, itâat ettik. Rabbimiz! Affını dileriz, dönüş sanadır" dediler. Allah kişiye ancak gücünün yettiği kadar yükler; kazandığı iyilik lehine, ettiği kötülük de aleyhinedir. Rabbimiz! Eğer unutacak veya yanılacak olursak bizi sorumlu tutma. Rabbimiz bizden öncekilere yüklediğin gibi, bize de ağır yük yükleme. Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmiyeceği şeyi taşıtma, bizi affet, bizi bağışla, bize acı. Sen mevlâmızsın, kâfirlere karşı bize yardım et.

GÜNLÜK OLARAK ÇOK OKUNMASI LAZIM GELEN BAZI DUA VE SURELER

Sevgili Peygamberimizin dilinden hiç eksik etmediği bazı duâlar vardır ki, onları bizler de boş zamanlarımızda çokca okumalıyız.

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.); sık sık (veya günde 100 kere) **"Lâ ilâhe illâllah, Muhâmmedün Rasûlüllah"** dememizi bizlere tavsiye buyurmuştur.

Yine Peygamberimiz (s.a.v.) günde yetmiş veya yüz defa: **"Estağfirullâh el-azîm"** duâsını bizlere emir ve tavsiye buyurmuşlardır.

Sabahleyin evimizden çıkarken: **"İhlâs, Felâk ve Nâs"** sûrelerini de her türlü kötülüğün şerrinden korunmak için okumamızı tavsiye etmişlerdir.

Şu duâları da tavsiye etmiştir.

"Bismillâhi tevekkeltü âlellâh",

"Lâ hâvle velâ kuvvete illâ billâhil aliyyil azîm"

"Lâ ilâhe illâllahü vahdehü lâ şerîke leh, lehül mülkü ve lehül hamdü yuhyî ve yümîtü ve hüve hayyül lâ yemûtü biyedihil hayri ve hüve âlâ külli şey'in kadîr."

Namazın Farzları

Namazın farzlarını, namazın şekillerle kılınışı bölümünün başında açıkladık. Zira namaza başlayabilmek için, namazın dışındaki farzların yerine getirilmesi gerektiğinden namaza başlamadan önce zikretmekte fayda gördük.

Namazın Vacibleri

Not: "Şekillerin yanında izâh etmekle beraber namazlarda farklılıklar olduğundan açıklamak gerekti."

1- Namaza "Allahu-Ekber" lafziyle başlamak.

2- Fâtihâyı tamamiyle okumak,

3- Nafile namazların her rek'atında, farz namazların ilk evvelki iki rek'âtında Fâtihâ okumak. Bu çoğunluğa göre farzdır.

4- Farz namazların iki rek'âtında Fâtihâdan sonra bir küçük sûre, yahut üç kısa veya bir uzun âyet okumak.

5- Fâtihâdan sonra okunacak sûre veya âyetleri, üç veya dört rek'atli farz namazların ilk iki rek'âtında, vitir namazıyle nâfile namazların her rek'atında okumak.

6- Fâtihâyı sûreden evvel okumak.

7- Secdede burnunu alnı ile beraber yere koymak.

8- İki secdeyi birbiri ardınca yapmak,

9- Ta'dili erkân, yani kıyamda iken dosdoğru, rükû'da iken kadınların biraz eğik durması; rükû'dan kalktığı zaman belini iyice doğrultması ve "Sübhânallah" diyecek kadar öylece durması; secdeden kalktığı zaman da iki secde arasında "Sübhânallah" diyecek kadar oturması. (Bu tâ'dili erkân'a farz diyenler de vardır. Onun için çok dikkat etmek lâzım).

10- Üç ve dört rekatlı namazlarda ikinci rekattan sonra oturmak.

11- Gerek ikinci rekattan sonra ve gerekse selâm vereceği zaman oturulduğunda, "Et-Tehiyyâtü"yü okumak, dört rek'âtli namazların ikinci rek'âtından sonra oturmak ve "Et-Tehiyyâtü"yü okumak sahih kavle göre vâcibdir.

12- Üç ve dört rek'âtli farz namazlar ile Vitir namazında ve öğle namazının ilk sünnetinde ikinci rekatten sonra "Et-Tehiyyâtü"yü okur okumaz hemen üçüncü rekata kalkmak.

13- Öğle ve ikindi namazlarında içinden okumak.

14- Cemaatle kılındığı vakit Sabah, Akşam, Yatsı namazlarının birinci ve ikinci rekatlarında Cuma ve. Bayram namazlarında imamın Fâtihâ ve sûreleri açıktan okuması.

15- İmama uyan kimsenin, bu namazların hepsinde Fâtihâ veya sûre okumayarak susması,

16- Vitir namazında "Kunut" duâlarını okumak, cemaatle kılarken hem imam, hem cemâat Kunut duâsını içinden okur.

17- Bayram tekbirleri, (Bayram namazına mahsus olan fazla tekbirlerle, Bayram namazının ikinci rek'âtının rükû tekbiri vacibdir.)

18- Namazın sonunda selâm vermek,

19- Namazda yanılırsa Sehiv Secdesi yapması,

20- Namazda Secde âyeti okursa secde etmesi,

Namaz içindeki farzların te'hirinde (geciktirilmesinde) ve vâciblerinden biri unutulursa veya geciktirilirse namaz yine sahihtir, fakat sevabı noksandır. Bu noksanı tamamlamak için, (Sehiv Secdesi-Yanılma Secdesi) yapmak vacibdir.

Namazın Sünnetleri

1- Namaza başlarken alınan tekbirde, Salatı Vitrin Kunut tekbirinde ve bayram tekbirinde el kaldırmak. Kadınlar omuzlarının hizasına kaldırırlar; kaldırırken elleri açık, parmaklar tabbi hallerinde olacak, yâni parmaklarını ne büsbütün birbirine bitiştirmiş ve ne de açmış olmayıp hâli üzerine bırakmak. El ile parmakların iç yüzü Kıbleye karşı olacak.

2- İmama uyan kimsenin iftitâh tekbirinin, imamın iftitâh tekbirinden sonraya kalması ve imamın tekbirine yakın olması,

3- İftitah tekbirini alır almaz el bağlamak. (Kadın gögüs üstünde el bağlar ve sağ elini sol elinin üstüne koyar.)

4- Sübhaneke okumak.

5- İlk rek'âtta Sübhaneke okuduktan sonra, Eûzü-Besmele çekmek.

6- Diğer rekatların başında Fâtihâdan evvel yalnız Besmele çekmek.

7- Sübhaneke ve Eûzü-Besmeleyi, içinden okumak.

8- Fâtihâ'nın sonunda, okuyan ve işitenin içinden "Amin" demesi.

9- Sabah, öğle namazlarında Fâtihâ'dan sonra uzunca, ikindi ve yatsı

namazlarında kısa, akşam namazında daha kısa sûre okumak. (Bu misafir olmayanlar hakkındadır. Yolcu veya vakti dar ise dilediği âyet ve sureyi okur.)

10- Rükûa eğilirken "Allahu-Ekber" demek,

11-Rüku'da üç kere "Sübhâne Rabbiye'l-Azîm" demek,

12- Rükûdan kalkarken "Semiallahu limen hamideh" demek.

13- Bunun arkasından "Rabbenâ lekel-hamd" demek,

14- Kadınların kıyamda iken ayaklarının birbirine yaklaşık olması,

15- Kadınların rükû'da ellerini, parmakları bitişik şekilde dizleri üzerine koyması,

16- Kadınların rükû'da dizlerini biraz bükmesi,

17- Kadınların rükû'da dirseklerini düz tutup, böğürlerine yapıştırmaları,

18- Rükûdan doğrulduğu zaman "Sübhanallah" diyecek kadar durmak. (Buna Vacîb ve Farz diyenler de vardır. Bundan dolayı çok dikkat etmek lazımdır.)

19- Secdeye varırken yere evvelâ dizlerini, sonra ellerini, daha sonra yüzünü koyması,

20- Secdeden yukarı kalkarken evvelâ yüzünü, sonra ellerini, daha sonra dizleri üstüne ellerini koyarak dizlerini yerden kaldırmak. (Zayıf ve hastalar nasıl kolaylarına gelirse öylece kalkarlar.)

21- Secdelere varırken ve secdelerden kalkarken "Allahu-Ekber" demek,

22- Secdelerde yüzün iki elleri arasına alınması ve ellerin yüzden geri ve uzakta bulunmaması; el ayası yere, parmakların ise birbirine yapışık ve kıbleye karşı olması.

23- Secdelerde üç kere "Sübhane Rabbiye'l A'lâ" demek.

24- Kadınlar secdelerde karınlarını uyluklarına, kollarını yanlarına yapıştırır ve yere doğru alçalır, yapışırlar.

25- İki secde arasında, birinci tahiyyat oturuşunda ve ikinci tahiyyat oturuşunda ellerini uylukları üzerine koymak.

26- Kadınlar, otururken sol kalçası üzerine oturur ve ayaklarını sağ tarafına yatık olarak çıkarırlar.

27- Et -Tehiyyâtü'yü mutlaka okumak vacibdir. İçinden okumak ise sünnettir.

28- Selâm vereceği vakit, "Ettehiyyâtü"den sonra "Allahümme salli", "Allahümme bârik" ve bunlardan sonra duâ okumak.

29- Selâm verirken başını evvelâ sağa, sonra sola çevirmek,

30- Selâmda "Es-Selamü aleyküm ve rahmetullah" demek,

31- İmam sol tarafa selâm verirken sesini biraz yavaşlatmak,

32- Kıyamda secde yerine bakmak, Rükûda ayaklarının üzerine, otururken kucağına bakıp Allah'dan başkasıyla meşgul olmamak ve selâm verirken omuz başlarına bakmak namazın âdâbındandır.

Namazı Bozan Şeyler

1- Sabah namazını kılarken güneşin doğması.

2- Yara iyileştiği için sargının düşmesi,

3- Özürlü kimsenin (namaz içinde) özürünün sona ermesi,

4- Îmâ (işaret) ile namaz kılanın, rükû ve secdelere gücü yetmesi,

5- Teyemmüm ile namaz kılmakta olan kimsenin (namaz esnasında) su bulması, suyu kullanma imkanı olmazsa namaz bozulmaz.

6- Ayağındaki mestlerin kolaylıkla çıkması,

7- Çıplak bir halde namaz kılan kimse temiz ve kendisiyle namaz kılmak caiz olacak kadar elbise bulursa namazı bozulur.

8- Namazda unutarak, kasten, hataen veya bilerek az veya çok konuşmak,

9- Namazda birşey yemek veyahut içmek. (Hariçten susam tanesi kadar birşey veya dişleri arasında kalmış nohut tanesi kadar bir şeyi yutmak namazı bozar.)

10- Kendi işiteceği kadar gülmek. (Yanındakiler işitecek kadar gülerse abdestide bozulur.)

11- Kıbleden göğsünü çevirmek,

12- Namazda iken bir iş yapmaya çalışmak. (Elbisesi ve bir tarafı ile uğraşır ve hariçten bakanlar namazda değil zannederlerse bunun namazı bozulur.)

13- Namazda iken birine selâm vermek veya selâm verenin her ne surette olursa olsun, selamını almak,

14- Dünyaya ait bir işi hatırlayarak sesli ağlamak, ağrı ve sızıdan dolayı veya yorgunlukla "ah", "oh" demek, inlemek,

15- Öksürüğü yok iken öksürmeye çalışmak, boğazını hırıldatmak,

16- Bir şeyi üflemek,

17- Birine cevap vermek maksadıyla bir âyet okumak,

18- Mest üzerine yapılan meshin müddeti namazda iken bitmek,

19- Namaz içinde kedi veya köpeği kovmak maksadıyla "pist", "hoşt" gibi şeyler söylese namazı bozulur.

20- Namaz esnasında ağzına kar, yağmur, dolu düşen kimse onu yutarsa namazı bozulur.

21- Ayeti yanlış okuyarak manasını bozmak,

22- Erkekle kadın yanyana bir hizada namaza durmak,

23- Namazda âyeti Mushaf'ın yüzünden okumak,

24- Namazda bir rükûn içinde üç defa bir yerini kaşırsa namazı bozulur.

25- Namaz içinde iken unutarak da olsa, bir rüknü edâ edecek zaman devam etmek şartıyla avret yeri açılırsa veya elbisesine namaza mani bir pislik düşerse,

26- Secdede iki ayakları birlikte kaldırmak, (tek ayak kalkarsa mekrûh olur.)

27- Namaz esnâsında hayız görmek.

Namazın Mekruhları

1- Namazda beden ve elbise ile oynamak,

2- Parmak çıtlatmak,

3- Esnemek, gerinmek,

4- Zihnini, hatırını meşgul edecek bir halde namaza durmak. (Abdesti sıkışık iken namaza durmak),

5- Kılıksız, kıyâfetsiz bir halde, başkasının yanına çıkamayacağı bir kıyâfetle namaza durmak,

6- Namazda parmaklarını birbirine geçirmek,

7- Namazda ellerini böğrüne koymak,

8- Kadın kolu sıvalı halde namaza dururşa, namazı fasid olur, bozulur,

9- Özrü yok iken namazda bağdaş kurmak veya çömelmek,

10- Secdeye varırken elbisesinin önünden veya arkadan kaldırmak,

11- Kırâeti (Kur'ân okumayı) rükûda tamamlamak, yâni kırâeti bitirmeden rukûâ eğilmek,

12- İkinci rek'âtta; ilk rek'âtta okuduğu sûrenin veyahut âyetin üstündeki sûre veya âyeti okumak.

13- İki rek'âtte okuduğu iki sûre arasını bir sûre ile ayırmak. (Birinci rek'âtte Fâtihâ'dan sonra "Elemtere" sûresini, ikinci rek'âtte "Eraeyte" sûresini okumak gibi),

14- Bile bile âyet atlamak,

15- Kıyâmda sağ eli sol elin üstüne, rükûda ellerini dizi üstüne, otururken de uylukları üstüne koymamak,

16- Namazda gözlerini yummak,

17- Gözlerini yukarıya dikmek,

18- Yol üzerinde, mezar üstünde, hamam içinde, gübrelikte, pisliğe yakın bir yerde, sahibinin rızası olmayan bir yerde namaz kılmak,

19- Secdede yalnız alnını secdeye koyup, burnunu yere koymamak,

20- Canlı bir şeyin sûreti üzerine secde etmek,

21- Namaz kılacağı yerde kıble tarafında yan taraflarında canlı sûreti, canlı resmi bulunmak,

22- Kor halindeki ateşe karşı namaz kılmak,

23- Namazda iken kaşınmak, terini silmek,

24- Önünden insan geçmesi ümid edilen bir yerde namaz kılarken, önüne bir sutre (engel) koymamak,

25- Namazda iken etrafına bakınmak,

26- Namazda özürsüz bir şeye dayanmak,

27- Namazda insan yüzüne karşı durmak,

28- İkinci rek'âtta birinciden uzun okumak,

29- Hiçbir özürü yokken, secde yerindeki taşları ayıklamak, düzlemeye çalışmak,

30- Secdeye varırken ellerini dizlerinden evvel yere koymak, secdeden kalkarken, dizlerini ellerinden evvel kaldırmak (özrü varsa mekruh değildir),

31- Ezberinde başka bir sûre varken, aynı sûreyi, bile bile iki rekʻâtta tekrar okumak,

32- Namazda bit, pire tutmak, kovalamak mekruhtur,

33- Namazda güzel birşey koklamak veya tükrüğü atmak, sıcaktan dolayı yelpazelenmek,

34- Canı çektiği bir yemek varken namaza durmak,

35- Sırtında küçük çocukla namaz kılmak caizdir, fakat mekruhtur. Şâyet çocuğu koruyacak kimse olmaz ve çocukta ağlarsa bu durumda mekruh olmaz.

Yanılma Secdesi (Secdei Sehv)

Secde i sehv, yanılma secdesi demektir. Namazda elimizde olmayarak, unutarak ve istemeyerek yaptığımız fazla veya eksik kusur ve hatâları tamamlayıp giderir.

Yanılma Secdesi Üç Yerde Yapılır:

1- Farzın geciktirilmesinden,

2- Vacibin terkinden,

3- Vacibin geciktirilmesinden,

Yanılma secdesinin nerelerde yapılması gerektiğini iyi öğrenmek için namazın farzlarını ve vaciblerini de iyi öğrenmek lâzımdır.

Yanılma Secdesi Nasıl Yapılır?

Yanılma secdesi şöyle yapılır. Kıldığımız namazın en son oturuşunda, selâm vereceğimiz oturuşta (Et-Tehhiyyâtü'yü) okuyup iki tarafımıza selâm verip hemen "Allahü Ekber" diyerek yeniden secdeye kapanıp iki kere secde yapıp otururuz. Yeniden (Et-Tehiyyâtü)'yü, (Allahümme)'leri ve (Rabbenâ) duâlarını okur, tekrar iki tarafa selam verip böylece namazın eksiklerini tamamlamış oluruz.

Tilâvet Secdesi (Secdei Tilâvet):

Tilâvetin luğât manâsı okumaktır. Kur'ân-ı Kerîm'de muhtelif sûrelerde mevcut ondört âyetii kerimenin okunması veya dinlenmesi sebebiyle yapılması gereken secdeye fıkıh dilinde "Tilâvet secdesi" denir.

Tilâvet secdesi hem okuyana, hem de dinleyenlere vacibdir. Bunlardan herhangi biri üzerine vacip olan secdeyi yapmazsa günahkâr olur.

Namaz dışında okunan secde âyetlerinin secdesi, ömür boyunca ya-

pılabilir. Eğer secde âyeti namaz içinde okunursa, zaman geçirmeksizin yapılması icap eder.

Tilavet Secdesini Gerektiren Sebebler:

1- Bizzat secde âyetini okumak, secdeyi yapmayı gerektirir.

2- Secde âyetinin okunuşunu başka bir kimseden dinlemek secdeyi gerektirir.

3- İmamın okumuş olduğu secde âyetini, onu okuyan kimse işitsin veya işitmesin kendisine de secde vacib olur.

Tilâvet Secdesinin Yapılış Şekli:

Tilâvet secdesi, iki tekbir arasında bir secde yapılarak edâ edilir. Tekbirlerden biri secdeye varıp alnını yere koymak için yapılır ve eller kaldırılmaz. İkinci tekbir alnı yerden kaldırırken yapılır. Teşehhüde oturulmaz, selâm da verilmez. Tekbirlerin getirilmesi sünnettir.

Secdede üç defa "Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ" denir.

NAMAZDA KADINLARI İLGİLENDİREN ÖZEL MESELELER

Kadınlar namaz için ezan okumazlar ve kaamet getirmezler. Bunlar -kendi aralarında- cemaatle namaz kılsalar bile, ezan okumazlar ve kaamet getirmezler. Fakat bunlar namazlarını ezanlı ve kaametli olarak kılarlarsa gerçi namazları câiz olur amma onlar, günahkâr olurlar. (626).

Kadının ezan okuması mekruhtur. (627).

Alkollü Deodorantlar ve Kolonyayı Abdestli İken Kullanarak İbadet Yapılabilir mi?

Önce hangi türden olursa olsun, vücuda ya da elbiseye alkol sürmüş olmanın abdesti bozmayacağını bilmek gerekir. Abdestin bozulması tamamen insanın vücudundan bir şey çıkmasına bağlıdır. Ancak insanın üzerinde, ya da elbisesinde pis bir madde varken namaz kılması caiz değildir. Çünkü namaz için abdest şart olduğu gibi, üstünün başının temiz

(626) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:187

(627) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:189

nefi mezhebinin bazı imamlarına göre pis olan alkol türünden olmadığından, onlar namaza da mani değildirler.

Ancak diğer mezheplere göre onlar da pis sayıldığı için, onların değdiği yeri dahi yıkayarak namazlarını kılanlar daha ihtiyatlı davranmış olurlar.

Bu konuda kolonya ve ispirto için de aynı şeyler söylenir. Şüpheli şeylerden kaçınmak daha iyidir. İslamın yasakladığı şey, her cinsiyle alkol değil, "hamr", yani sarhoş edici olan alkol türüdür. Alkolün, mesela metil alkol gibi sarhoş etme özelliği olmayanı haram değildir. Bu yüzden kullanılan maddedeki alkol türü bilinmelidir. (628).

Namaz kılan kimsenin bedeninde elbisesinde ve namaz kılacağı yerdeki pislikleri temizlemesi farzdır. Pisliğin giderilmesi avret mahallini (el, yüz ve ayak hariç, gösterilmesi haram yerler) diğer insanlara göstermeden mümkün olmuyorsa, o pislikle beraber namaz kılınır. Bir kimsenin pisliği temizlemek için, avret yerini açması fâsıklıktır ve büyük günâhtır. (629).

Kadının Avret Mahalli:

Kadının yüzü, elleri ve ayakları hariç bütün bedeni (kocasından başka) göstermesi haram olanlar için avrettir. Kadının saçı avrettir, saçını göstermesi caiz olanların dışındaki kimselere göstermesi ve baş açık gezmesi haramdır. (630).

Bir uzvun avret sayılması, başkalarına göredir. Sahibine göre değildir. Başkaları tarafından görülmeyecek bir halde bulunması kâfîdir. Meselâ: Bir kimse namaz kılarken geniş bir entari veya yalnız bir entari giyse ve kilotu da olmasa bile, kendisi entarisinin yakasından bakınca avret mahallini (göğüslerini vesaire) görecek olsa, bununla namazı bozulmaz. Fakat başkası görecek olursa bozulur. (631).

Kadınlar Pantolonla ya da Pijamayla Namaz Kılabilirler mi?

Namazda giyilen elbisenin tüm avret mahallini örttüğü gibi altını göstermeyecek kadar kalın, vücut hatlarını belli etmeyecek kadar da geniş olması gerekir.

---

(628) Hanımlara Fetvalar 1, Dr. Faruk Beşel. İst. 1990, Seha Y. S:24

(629) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:204

(630) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:205, B. İslam İlmihali, Ö.N. Bilmen, İst. Bilmen Y. S:108

(631) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:205, B. İslam İlmihali, Ö.N. Bilmen, İst. Bilmen Y. S:109

Derinin rengini belli edecek kadar ince ve şeffaf bir elbiseyle kılınan namaz geçerli değildir ve iadesi gerekir. Ancak vücut hatlarını belli edecek kadar dar olan pantolon, etek ve bluzlarla kılınan namazlar her ne kadar mekruh sayılsa da geçerlidir ve yeniden kılınması gerekmez.

İnce Çorapla Namaz Kılınabilir mi?

Kadının vücût hatlarını, saçını veya cildinin rengini ve altını gösterecek kadar, ince bir elbise veya siyah da olsa teni gösteren ince çorapla namaz kılması caiz değildir. Böylece dışarı çıkmak hiç caiz değildir. (632).

Kadının evinde namaz kılarken geceliği veya entarisi ayaklarının üstünü örtecek kadar uzun olması gerekir. Entari, eteklik veya gecelik bu kadar uzun olmaz da, açık kalan kısımlar teni göstermeyecek çorapla örtülürse, bu da caiz olmakla beraber sevabı azdır. Teni gösteren ince çorapla namaz olmaz. Çünkü teni gösteren ince çorap yok hükmündedir. En güzeli bol ve topuklara kadar inen etek veya bir elbise ile namaz kılmasıdır. Çünkü namaz için avreti kapatmanın şartı, elbisenin vücut hatlarını belli etmemesi değil, rengi belli etmemesidir. Elbisenin vücut hatlarını belli edecek kadar dar olması, avreti örtmediğinden değil, evden dışarda fitne ve tahrike sebep olduğundan dolayı haramdır. (633).

Avret sayılan uzuvlardan birinin tamamı veya dörtte biri açık bulunsa namazı bozar ve başkalarına da haramdır. Fakat dörtte birinden noksan miktarı açık bulunsa namazı bozulmaz. Meselâ: Namazda baldırın veya kulağın dörtte biri açılırsa o kadının namazı bozulur. (634). Bu duruma göre namaz kılacak kadının topuklarına kadar uzun elbise giymesi gerekir.

Bir kadın namaz kılarken kendi isteği olmaksızın avret mahalli açılıverirse, derhal örterse namazı bozulmaz. Fakat kıyam veya rükû gibi bir rüknü edâ edecek kadar bir müddet örtmezse, namazı olmaz. Böyle bir avret açıklığı namaz kılanın kendi isteğiyle olursa namazı derhal bozulur.

Avret yerlerinin birer parçası açılıpta, yekûnü en küçük bir avret uzvunun en az dörtte birine eşit olursa ve bu açıklık müddeti de bir rüknü edâ edecek kadar devam ederse namazın sıhhatine mânî olur. (635).

---

(632) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:206, B. İslam İlmihali, Ö.N. Bilmen, İst. Bilmen Y. S:110, Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:4 S:205

(633) Kaynaklarıyla Ahkam Hadisleri, Celal Yıldırım, 1987, Konya C:2, S:477. dipnottan sonrası.

(634) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:206, B. İslam İlmihali, Ö.N. Bilmen, S:109

(635) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:206, B. İslam İlmihali, Ö.N. Bilmen, İst. Bilmen Y. S:110

Avret yerlerini örtecek bir elbise bulamayan kimse oturarak ve ayaklarını kıble tarafına uzatarak rükû ve sücûdunu imâ (işaret) ile kılar. Çünkü bu vaziyette oldukça kapalı bulunulur. Avret yerlerinin bir kısmını örtecek bir şey bulursa kullanmak vacib olur. Bu halde en önce ön ve arka taraflar örtülür. Sonra budlar ve sonra karınlar, arkalar ve dizler örtülür. Daha sonra da diğer uzuvlar örtülür.

Çıpak kimsenin yanında elbisesi olan bir kimse bulunsa, ondan (namaz kılmak için) elbiseyi ister, şayet o kimse vermezse, namazını yine çıplakta olsa kılar. Bütün bunlar, namazın her halükârda kılınması lazım geldiğini göstermektedir. Hastanın bile imâ ile kılabiliyorsa namazı terketmesi caiz değildir. (636).

Bir kadın ayakta namaz kıldığı taktirde avret yerlerinden, namazına mani olacak kadar bir yer (baldırları ve dizleri gibi) açılacak olduğunda, oturarak kılınca, böyle bir açılma olmayacaksa, o kadın, namazını oturarak kılar. Ancak, rükû ve secdeleri baş işâreti ile yerine getirir. Namaz aslâ terkedilmez.

Bir kadın, secdeye vardığı zaman avret yerlerinin dörtte biri açılıyorsa, o kadın secdeleri terk eder. (637). İmâ (işaret) ile kılar.

Eğer, bir kadının, bedenini ve başının dörtte birini örtecek kadar elbise olsada, kadın, başını örtmeyi terk etse, namazı câiz olmaz. Şayet elbise, (bedenden sonra) başın dörtte birinden azını örtecek kadar olursa, onu örtmemek zarar vermez. Fakat, bu durumda efdal olan, (mümkün olan kadarını) örtmektir. (638).

Camide veya evde cemaatle namaz kılarken imam, kadınlar için, imamlığa niyet etmiş olmazsa, ona uyan kadınların, namazları sahih olmaz. (639).

Cemaatle kılınan namazda kadın, erkek imamı uyarmak için (sesiyle değil) sadece elini çırpar.

Cum'a namazı kadınlara farz değildir ama camilerde kadınlara uygun

---

(636) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:208, B. İslam İlmihali, Ö.N. Bilmen, İst. Bilmen Y. S:110

(637) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:205, Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, Uysal Y. C:1 S:208

(638) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:210

(639) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:232

yer var ise kılabilir.

Kadınların cum'a namazında, (imam, kadınlara imamete niyyet etmemiş olsa bile) erkeğe uyması caizdir. Bayram namazları içinde hüküm aynıdır.

Erkeğin kadına uyması caiz değildir.

Kadının kadınlara, farz olsun nafile olsun, bütün namazlarda imâm olması mekruhtur. Cenaze namazı bu hükümden müstesnâdır. (Hariçtir)

Şayet kadın imam olursa, kendisine uyan kadınların ortalarında durur. Aslında, böyle ortalarında durması da keraheti gidermez.

Kadınların tek tek namaz kılmaları daha efdaldir. (640).

İmamın arkasında, kadınlardan tam bir saf bulunursa onların arkasında bulunan erkek safların tamamının namazları bozulur. Eğer kadınlar üç kişi ise, kadınlardan sonraki üç saf erkeklerin namazı bozulur, daha gerideki erkeklerin namazı bozulmaz. (641).

Bir imam erkeklere ve kadınlara namaz kıldırmakta olsa da, kadınların saffı, erkeklerin saffının hizasında bulunsa, (sadece) kadınların saffının yanında bulunan bir erkeğin namazı fesada gider. Ve bu adam, kadınlarla erkeklerin arasında, bir sütre veya bir duvar gibi olur. (642).

Kadınlarla erkeklerin arasında, bir arşın yüksekliğinde bir duvar bulunsa, bu bir sütre sayılır. Şayet bu duvar, bir arşından noksan ise, ondan sütre olmaz.

Eğer, kadınlar, bu duvarın üzerinde iseler, bu durumda da o duvar, sütre değildir. Fakat, duvarın yüksekliği bir adam boyu ise, o duvar yerde olan erkekler için sütredir. Duvarın üzerinde olan, erkekler için ise sütre değildir. (643).

Bir yerde, erkekler, çocuklar, hünsâlar (kadın ve erkeklik organı bir kimsede olanlar) kadınlar, yaşı dokuzdan yukarı olan kız çocuklar, namaz için toplanmış olsalar; imamın tam arkasına erkekler, sonra erkek çocuklar, sonra hünsâlar, sonra kadınlar ve daha sonra da kız çocuklar dururlar. (644).

---

(640) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:297

(641) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:303

(642) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:304

(643) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:304

(644) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:307

Erkekler için hiçbir kayıt olmaksızın cemaat daha faziletli ve teşvik edilmiş ise de, kadınlarla ilgili olarak **"Kadınların mescide gitmelerine engel olmayın. Fakat evleri onlar için daha hayırlıdır."** (645)

"Kadınlar cemaata katılmak istedikleri zaman, koku sürünmesinler." (646) hadisleri kadınların istedikleri zaman cemaate katılabileceklerini ancak evde kılmalarının daha hayırlı olduğunu bildirir. Ancak bugün pek çok ihtiyacı için evinden çıkan, erkeklere karışan, hatta onlarla aynı ortamda çalışan kadınların cemaate katılmalarının daha faziletli ve hayırlı olacağını söylemek yanlış olmasa gerektir. Camilerin giriş ve çıkışlarını kadınlar için uygun yapmalı. Mümkünse ayrı kapıları olmalı.

Namaz kıldırmakta olan birisine, bir erkeğin uyması ve namazı cemaatle kılmaları caizdir. Halbuki, kadına da kıldırmayı niyet etmemiş olması halinde kadın ona uyup namazı beraber kılamazlar.

Kadınların cuma ve bayram namazlarını kılmaları farz değildir, ama kılarlarsa olur.

Kadınla erkeğin bir hizada bulunması, erkeğin namazını bozar. Bunun için aşağıdaki şu şartlar gerekir:

1- Erkekle bir hizada bulunan kadının cinsi münasebete elverişli ve iştah çekici kimselerden olması gerekir. Bu hususta yaşa itibar edilmez.

Namaz kılan erkeğin yanında fakat aynı hizada, iştah çekmeyen bir küçük kız çocuğu bulunsa ve bu kız çocuğunun, namaza da aklı yetiyor olsa, o erkeğin namazı bozulmaz.

2- Namazın rükûlu ve secdeli bir namaz olması gerekir. Bu namazı imâ ile kılıyor olsalar bile, kadının yanındaki erkeğin namazı bozulur.

3- Edâ ve namaza başlama bakımından, namazın, erkekle kadın arasında müşterek olması gerekir. Yani; kadın ve erkeklerin aynı namazı aynı anda cemaatle kılması gerekir.

4- Kadınla erkeğin bir hizada bulunmalarının, erkeğin namazını bozması için, ikisininde bir yerde bulunmaları gerekir. Hatta, erkek sekide olsa da, kadın da yerde bulunsa, eğer seki bir adam boyu yüksekte ise, erkeğin namazı bozulmaz.

---

(645) Müslim, Salat: 134-137.

(646) (Müslim, Salat: 141-142.)

5- Bu durumda, erkeğin namazının bozulması için, aralarında bir engelin, bir perdenin bulunmaması lazımdır. Meselâ: Kadınla erkek bir yerde bulunsalar da, bu yer (veya sekide) ve aralarında bir direk bulunsa, bu durumda da, erkeğin namazı fasid olmaz.

6- Kadınla erkeğin bir hizada namaz kılmasından dolayı, erkeğin namazının bozulması için, kadının kıldığı namazın sahih olması da gerekir. Şayet kadın deli olursa, onunla aynı hizada bulunması, erkeğin namazını ifsad etmez.

7- Kadınla erkeğin aynı hizada bulunmasının, erkeğin namazını bozması için, imamın namaza başlamadan önce kadınlara da niyyet etmesi gerekir. Niyetin şahih olması için, (niyet esnasında) kadınların hazır olmaları şart değildir.

8- Kadınla aynı hizada bulunmaktan dolayı erkeğin namazının bozulması için, aynı hizada bulunmanın, tam bir rükûn müddetince devam etmesi de gerekir. Hatta, bir kadın, bir safta tekbir almış olsa, ikinci bir safta da rükû yapsa ve üçüncü bir safta da secde etse, buralarda (sağında ve solunda, arkasında) namaz kılanların hepsinin namazlarıda bozulur.

9- Kadınla aynı hizada namaz kılmaktan dolayı erkeğin namazının bozulması için, kadınla erkeğin yönlerinin aynı olması gerekir. Şayet, yönleri değişik olursa, erkeğin namazı bozulmaz. Namaz kılan bu kimselerin, yönlerinin değişik olması, ancak Kâbe'nin içinde namaz kılındığı zaman düşünülebilir. Veya bu hal, çok karanlık bir gecede, her biri kendi kıble istikametini araştırmasının neticesine göre namaz kılarken vukû bulabilir.

10- Bir kadın, ancak üç erkeğin namazını ifsad eder. Bunlar; sağındaki, solundaki ve arkasındaki erkeklerdir. Bir kadın, bunlardan daha fazla erkeğin namazını ifsad etmez.

11- Bu durumda, iki kadın, dört erkeğin namazını fesâda verir; Birincisi, sağ taraflarında olan, diğeri sol taraflarında bulunan, ikisi de arkalarında bulunanlardır.

12- Eğer üç kadın olursa, sağ taraflarından üçer, sol taraflarından üçer; arkalarından da son safa kadar, kendi hizalarında bulunan kimselerin hepsinin namazlarını ifsad ederler. (647).

---

(647) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:308 v.d.

Küçük çocuk, namaz kılan kadının memesini emer ve memeden de süt çıkarsa, kadının namazı bozulur; süt çıkmazsa, kadının namazı bozulmaz. Çünkü süt çıktığı zaman, kadın süt emzirmiş hükmünde olur. Süt çıkmazsa bu hükümde olmaz.

Çocuk namaz kılan kadını üç defa emerse, süt çıkmasa bile kadının namazı bozulur.

Namaz kılan kadını, kocası şehvetle veya şehvetsiz olarak öpmüş olsa veya kadını şehvetle tutsa, yine kadının namazı bozulur.

Fakat bir kadın, namaz kılan erkeği öpmüş olsa ve bu durumda erkekte iştah olmasa, erkeğin namazı bozulmaz. (648).

Kadının sırtında küçük bir çocukla namaz kılması caizdir. Fakat mekruhtur. Şayet, çocuğu koruyacak kimse olmaz ve çocukda ağlarsa, bu durumda mekruh olmaz. (649).

Bir kadın, namaz kılarken, (ocaktaki) tenceresi taşarsa, onu kurtarıp düzeltmek için, namazı keser. (650).

Kadınlar ve misafirler, teşrik günlerinde (Kurban bayramı, Arafe günü sabahın farzından sonra bayramın dördüncü günü ikindi namazın farzına kadar her farzdan sonra getirilen tekbirleri) bir imama uymuş olsalar, bu sebeple teşrik tekbirleri onlara da vacip olur. Kadınlar teşrik tekbirlerini gizlice söylerler. (651).

Makyajla Namaz Kılınır mı?

Makyaj abdestten sonra yapılmışsa ya da altına su geçiren maddelerdense ve içinde temizliğe engel olacak herhangi bir necis madde bulunmuyorsa makyajla namaz kılınabilir.

Kadınların boyalanmasında ve süslenmesinde caiz olmayan şey; pis ve vücuda zararlı şeylerle boyanıp makyaj yapmaları, süslerini kocalarından, ya da emin mahremlerinden başkasına göstermeleri, altına su geçirmeyen bir boya, ya da kozmetik kullanıp onun üzerinden abdest almalarıdır.

---

(648) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:355

(649) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:367

(650) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:372

(651) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:500

Buna göre, abdestte altına su ulaşmışsa, boya pis bir madde ihtiva etmiyorsa namaza engel değildir.

Namaz Kılınacak Yerde Müzik Sesi Duyulurken Namaz Kılınır mı?

Aşağıda, yukarıda ya da yakın bir çevreden müzik gibi bir gürültünün olması, namazın sahih olmasına engel değildir. Ancak bu, dikkati dağıttığı ölçüde namazın sevabını azaltır. Çünkü Allah (c.c); "Namazı, beni anmak için kıl" (652) buyurur. Rasulüllah Efendimiz de; düşünerek kılınamayacağından ötürü, uykulu iken namaz kılınmamasını emretmiştir. Yani namaz bir bakıma Allah'la irtibata geçme ve O'nunla konuşma demektir. Bu irtibatı koparan, ya da zayıflatan her şeyden sakınmak ve O'nu görüyor gibi ibadet etmek gerekir.

Bulaşık Suyu Sıçrayan Elbise İle Namaz Kılınır mı?

Bu sularda başka pislikler yoksa, bunların bulaştığı elbise ile namaz kılınabilir. Namaza engel olan, bulaşıklık ve kir değildir, pisliktir. Elbise, pis maddeler bulaşmadıktan sonra, kirli paslı da olsa, onunla namaz kılınabilir. Ancak temiz olması elbette güzeldir. Çünkü namazda âdetâ Allah'ın huzuruna çıkılır. "O, temiz olunmaya daha layıktır".

Hamile Kadın Oturarak Namaz Kılabilir mi?

Hamile kadın oturarak namaz kılabilir diye genel bir hüküm vermek doğru olmaz. Hamileliğin farklı dönemlerinde hanımlar farklı sıkıntılar yaşarlar. Ayrıca her hanımın hamileliği de aynı derecede zor olmaz. Buna göre eğer ayakta namaz kılmak hanıma ya da bebeğe zarar verebilecekse hanım namazını oturarak kılabilir. Ya da hanım secdeye giderken, rükuya eğilirken çok zorlanıyorsa bu durumda özür sahibi sayılacağından rüku ve secdeleri ima ile yapar.

Ancak bu, her hanım dokuz ay boyunca oturarak namaz kılabilir anlamına gelmez. Herkes kendi durumunu kendi değerlendirmelidir.

Uzman bir doktor, namaz kılarken ayakta durmasının sakıncalı olduğunu söylemişse, bu durumdaki bir hamile namazlarını oturarak kılabilir.

Kadınlar Tarlada Namazlarını Oturarak Kılabilirler mi?

Namazın rükunlarından biri kıyamdır. Farz ve vacip namazlarda kı-

---

(652) K.K: Taha:14

yam (ayakta durmak) farzdır. Namaz kılan kimsenin kıyâma gücü yettiği halde farz ya da vâcib namazını oturarak kılarsa namazı caiz olmaz. Çünkü farz terk edilmiştir. Bir kimse hastalığı ya da özürü sebebiyle ayakta durmaya hiç gücü yetmese, gücü yetse bile hastalığın artmasından, uzamasından veya şiddetli ağrılar duymasından korkacak olsa, o zaman namazını oturarak kılabilir. Kadınlar bağda, bahçede veya yolculukta erkekler görecek veya erkek var diye namazlarını oturarak kılamazlar. Çünkü bu hal kıyâma güç yetmemek değildir. Kadın, dışarıdaki daha önce izah izah ettiğimiz tesettür şartlarına uygun olarak ayakta farz namazı kılabilir. Mümkünse evinde veya kapalı yerde kılmalıdır. Sünnet, nâfile namazlar için kıyâm farz değildir. Bunları oturarak kılmak caizdir. Ancak fazileti noksanlaşır. (653).

Farklı Mezhepleri Uygulayan Eşlerin Durumu Nasıl Olacak?

İnsan evlendiği eşiyle farklı mezheplerde ise ikisinden birinin diğerine uyması gerekir mi? Kadının erkeğe uyması daha efdal midir? Her iki eş kendi mezhebi üzere amel etmeye devam edebilir mi? Erkek bu konuda eşini kendisine uydurmak yetkisine sahip midir?

Karı kocanın farklı mezheplerde olmaları, kendilerine bazı amelî zorluklar getirebilir. Örneğin:

1- Bir ailede farklı mezhep görüşleri amelde bir takım yanılmalara ve yanlış anlamalara sebep olabilir.

2- Bir ailede farklı mezheplere göre amel edenler, bilmedikleri hususlarda daha yalnızdırlar.

3- Aynı mezhepte oluşun getirdiği uygulama birliğinden doğan kolaylıklardan mahrum olurlar.

Bununla beraber karı koca eğer her biri farklı mezheplerde iseler ve her birisi kendi mezhebinin ilmihalini gerektiği kadar ve doğru biçimde biliyorsa, her birisi kendi mezhebinin hükümleri ile amel edebilir. Karı kocanın aynı mezhepte olmaları veya birbirlerinin mezheplerine uymaları şart değildir. Bu konuda yek diğerine baskı ve telkin yapmaları doğru da değildir. Her birisinin hak bir mezhepte bulunması kâfidir.

Mezhep seçimini genelde aile ocağında yaparız. Ailemizde bize

---

(653) Hanımlar Özel Fetvalar, Dr. Faruk Beşer. İst. 1990. Seha Y. S:45 v.d.

hangi mezhebin ilmihali öğretilmişse, onunla amel yapmaya başlarız. Böylece o mezhebi seçmiş oluruz. Sonradan bir diğer hak mezhebe geçmek istersek şayet, geçmek istediğimiz mezhebin ilmihalini öğrenmemiz ve amelimizi bu mezhebe göre düzenlememiz, bu mezhebe geçmemiz için yeterlidir. Böylece mezhebimizi değiştirmiş, yeni bir mezhebe geçmiş oluruz.

Lâkin, mezhep seçiminde eşlerin birbirlerine karşı herhangi bir sorumlulukları yoktur. Kadın mezhep seçimini müstakil yapar. Bu konuda "kocasına uyması daha efdaldir" denilemez. Daha efdal olan, hangi mezhebi daha iyi biliyor ise o mezhebi uygulamasıdır. Koca da böyledir. Yani eşlerin birbirlerinin mezheplerini seçme zorunluluğu yoktur. Bu konuda erkek de, kadın da, çocuklar da bağımsızdırlar.

Yalnız, unutulmamalıdır ki, bir zorunluluk olarak değil; aynı çatı altında bulunmalarından dolayı uygulama kolaylığı sağlaması gerekçesiyle ve tercihen, evde en rahat uygulama imkânı bulunan veya en çok tercih edilen ya da en çok bilinme ve öğrenilme imkânı bulunan bir mezhep ortak mezhep olarak seçilebilir. Bu konuda mezhep taassubuna gitmeden, en iyi uygulama imkânı bulunduğu düşünülen bir mezhepte karar kılınabilir.

Duvarlarında Resim Bulunan Evde Namaz Kılmak

Evde çocuklarımızın ve aile resimlerinin duvara asılması, kütüphanelere konması o odaya meleklerin girmesini engeller mi?

Odada arkada, sağda veya solda resim (fotoğraf) bulunması durumunda burada namaz kılınabilir mi?

Namaz kılınan yerde kıble yönünde ayna ayna bulunsa ve kendi suretimizi görsek, namazımıza bir zarar gelir mi? Yani aynaya karşı namaz kılmada bir mahzur var mıdır?

Kutsal görülen veya tazim gösterilen canlı resimleri asmak tevhid inancına uymadığı gibi, meleklerce de sevilmez. Kutsanmak gayesiyle olmamak şartıyla, kabartma veya yontma da olmayan düz satıh resimlerinin (tek boyutlu resimlerin) odanın arka kısmında veya kıble olmayan bir yanında bulunmasında bir sakınca yoktur.

Resim arkada, sağda veya solda olursa namaza zarar vermez. Resim veya bizi gösteren ayna kıble yönünde olur ve namaz kılarken karşımıza düşüyorsa mekruhtur.

Efdal olanı ve takvaya da en uygun olanı, namaz kılınan odada açık şekilde canlı varlıkların resim veya fotoğraflarının bulunmamasıdır. Tabiat resimlerinin kıble yönü de dahil herhangi bir yönde bulunmasında ise bir mahzur yoktur.

Aynaya karşı namaz kılmak, insanın dikkatini, huşû ve huzurunu dağıtacağından mümkünse kılınmamalıdır. Çünkü namazda kalbimiz etrafla meşgul olmamalıdır. Fakat başka imkân yoksa kılınabilir.

Namaz Kılmayan Kadını Kocası Boşayabilir mi?

Bir kadın kocasını namaz kılmak, Kur'an okumak gibi ibadetlere nasıl yönlendirebilir? Kendim ibadetlerimi yapmaya çalışıyorum, eşime onun da yapması gerektiğini söyleyince aldırış etmiyor, ben onun da yapmasını çok istiyorum. Konuşmak pek fayda etmiyor, sizce ne yapmalıyım?

Namaz kılmakla ilgili eşlerin birbirlerine karşı görevleri şunlardır:

1-Örnek olmak,

2- Teşvik etmek,

3- Birbirleri lehine sabırla dua etmektir.

Eşlerin ibadetlerde gösterilen ilgisizliği boşanma veya sürtüşme sebebi saymaları doğru değildir. Bir tarafın namaza aldırış etmemesi üzerine, diğer tarafın eğer yapıcı olacaksa, bu üç yoldan başka yapacağı bir davranış biçimi yoktur. Tevfik ve hidayet Allah'tandır.

BEŞ VAKİT NAMAZ HARİCİNDEKİ KILINAN DİĞER NAMAZLAR

1- Cuma Namazı: Erkeklere farzdır.

2- Bayram Namazları:

a) Ramazan Bayramı Namazı,

b) Kurban Bayramı Namazı:

Bayram namazları da erkekler üzerine vacibtir. Kadınlar da camide cemaatla kılabilir.

3- Cenaze Namazı: Müslümanlar üzerine farzı kifayedir. (Bazı müslümanların ifâ etmesiyle diğer müslümanların üzerinden mes'ûliyetin kalkmasıdır.)

Cenaze namazında cemaatin adedi şart değildir. Yalnız bir erkek veya

bir kadın müslümanın cemaat olmasıyla bu vazife ifâ edilip yerine getirilebilir.

4- Teravih Namazı: Teravih namazı, Sünneti Müekkededir. Yirmi rek'attır. Sünnet olan Terâvih namazı yatsı namazı vaktinde kılınır.

Kadınlar, evlerinde kendi başlarına Terâvih namazını şöyle kılarlar. Evvela yatsı namazını kılarlar. Yatsı namazının iki rek'ât son sünnetini bitirince: "Niyet ettim, bugünkü Terâvih namazını kılmağa" diye niyet ederler. Ve Terâvih namazına başlarlar. Her dört rek'âtta bir selâm verirler. Yâni, Yatsı namazının ilk dört rek'ât sünnetini kıldıkları gibi (birinci oturuşta "Et-Tehiyyatü"den sonra "Salli-Bârik" duâlarını okuyup, üçüncü ve dördüncü rek'âtlarda Fâtihâdan sonra sûre okuyarak) dörder rek'âtta bir selâm vererek yirmi rek'ât namaz kılarlar. Terâvih namazı bitince Vitir namazını kılarlar.

Terâvih namazı, camide kılınırken de aynen kılınır ve imama uyan kadın niyyetini şöyle yapar. "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü yatsı namazının farzını (veya Terâvih namazını) kılmağa uydum hazır olan imâma" der. Ve tekbir alarak imama uyar. "Sübhaneke, Eûzü-Besmele"yi içinden okuduktan sonra imamın okuyacağı Fâtihâ ve Sûreleri dinler, Tahiyyat oturuşlarında "Salli ve Bârik" duâlarını okuyarak iki rek'atte veya dört rek'atte selâm vererek Terâvih namâzını kılabilirler.

5- Kaza Namazları ve Edası: Bir namazı vaktinde kılmayıp veya kılamayıp da o namazı sonradan kılmaya kaza namazı denir.

Beş vakit namazın farzlarını vakitlerinde kılmaya "edâ " denir. "Edâ"nın lugat manası ödemektir. Yâni, biz müslümanlar namazlarımızı vakitlerinde kılmakla Allah'ımıza olan kulluk borcumuzu ödüyoruz. Yaradanımıza karşı kulluk vazifemizi yerine getiriyoruz. "Kaza"nın lugat manası: Sonradan yerine getirmektir. Vaktinde ödemediğimiz veya ödeyemediğimiz kulluk borcundan ancak sonradan kılmakla kurtulabiliriz. Yâni, Allah'a olan kulluk vazifemizi vaktinde yapamayıp bu vazifeyi sonradan yerine getirip, yapmaya ve bu kulluk borcumuzu sonradan ödemeye kaza deniyor.

Kaza Namazlarının Kılınışı: Geçmiş namazlardan sadece, yalnız farz namazları kaza edilir. Sünnet namazları kazâ edilmez. Farz namazlarının kazası da farzdır. Vitir namazının kazası ise vâcibdir. Kaza edilecek namazların belirli bir vakti yoktur. Bundan dolayı günün her vaktinde kaza namazı kılınabilir.

Ancak kerâhet vakitlerinde kaza namazı kılınmaz. (Güneş doğarken, öğle namazına 45 dakika kala, güneş batarken.)

Sünnetlerden, sabah, öğle ve cuma namazlarının sünnetleri aynı vakit içinde kaza edilir.

Bu sünnetlerin kazası şöyle yapılır: Sabah namazının vakti geçirilir, güneş de doğarsa, o gün güneş gökyüzünde tepeye gelmeden zeval vaktinden (öğle namazına 45 dakika kala) evvel, farz ile beraber sünnet de kaza edilir. Ve şöyle niyet edilir. "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü kılamadığım sabah namazının sünnetini kaza etmeye."

Öğle namazının ilk sünneti, cemaatle kılınan farzına yetişmek için geri bırakılırsa, farzdan sonra son iki rek'âtten evvel kaza edilir.

Geçmiş namazların sünnetleri kaza edilmezler.

6- Yolcu (seferi) Namazı: Yolcu; üç günlük (yani orta yürüyüşte 18 saatlik) uzak bir mesafeye giden bir kimse, hava, deniz ve kara yoluyla gitse de (seferi) yolcudur. Bugünkü ölçülere göre 90 veya 100 kilometrelik bir yere gitmek niyetiyle köyünden veya ikamet ettiği yerden çıkan yolcular din bakımından yolcu sayılır.

Yolcu, gittiği memlekette 15 gün oturmaya niyet ederse, ancak yolculuk boyunca seferidir. Gideceği yere varınca mukim (yerleşik) olur. Böyle bir durumdaki seferilik (yolculuk) yalnız yolda geçirdiği namaza aittir.

Yolcu gideceği yerde 15 gün oturmaya niyyet etmez de işi bitince dönmek üzere bir kaç günlüğüne giderse vardığı yerde 15 günden fazla hattâ aylarca kalsa bile yine seferidir.

Seferilik Allah'ın emridir. Seferi olan kimse seferilik kaidelerine uymalıdır.

Seferi olan kimse dört rek'âtlı farz namazları ikişer rek'ât olarak kılar. Eğer imama uyarsa dört rek'at tam olarak kılar. Eğer misafir kendisi imam olursa, iki rek'âtta selam verir, cemaât ise namazlarına devam ederler. Ve münferiden dört rek'âtı tamamlarlar. Bunun için seferi olan kimsenin imam olması icâbederse namaza durmadan önce cemaata seferi olduğunu, iki rek'âtta selam vereceğine ve cemaatın namazlarını kendileri dörde tamamlayacaklarını bildirmesi şarttır. Akşam namazında ve sabah namazında seferilik yoktur.

Seferilikte geçirilen namazlar iki rek'ât olarak kaza edilir.

Yolculuk Araçlarında Namaz Nasıl Kılınır?

Peygamber Efendimizin binek üzerinde ve kıyam rüknunu terkederek farz namaz kıldığı olmamıştır. Bugünkü ulaşım araçları da binek hükmündedir. Bu araçların içinde kıyam rüknu terkedilerek nafile namaz kılınır. Ancak farz namazların kılınabileceğine dair bir uygulama Peygamberimizden gelmemiştir.

O halde yapılacak olan şey yolcunun imkan varsa otobüsün veya diğer taşıtların mola yerlerinde namazlarını vaktinde kılması ya da cem' etmesidir. Çünkü yolculuk anında namazların cem' edileceğine dair Peygamberimizin uygulaması vardır. Ancak farz namazlarda kıyamın terkedilmesine dair uygulama yoktur.

Namazları Birleştirme (Cem)

Cem, toplamak birleştirmek anlamlarına gelir. Fıkıh dilinde ise şartlar oluştuğu zaman iki namazı ardarda yani bir vakitte kılmak anlamında kullanılır. Namazların cemedilmesiyle ilgili Kur'an'da herhangi bir delil yoktur ancak sünnette bunun delili vardır:

Hz. Peygamber (s.a.v.) zevalden önce yolculuğa çıktığı zaman öğle namazını ikindiye bırakır ve ikindi vakti iner; her iki namazı birlikte kılardı. Zevalden sonra yolculuğa çıktığında ise öğle namazını kılar sonra bineğine binerdi."

Hz. Peygamber (s.a.v.) bir yolculukta acele gitmesi gerektiği zaman akşam namazını, yatsı namazı ile birlikte kılmak üzere yatsı vaktine bırakırdı." (654) hadisleri ve bu anlamı destekleyen başka hadisler açık olarak peygamberimizin namazları yolculukta cemetttiğini gösterir.

Ebu Hanife namazları cem etmenin yalnızca Arafat ve Müzdelife'deki namazlara has olduğunu bunun dışında hiçbir şekilde cem yapılamayacağını söylerken delil olarak, namazların vakitlerinin açık ve net bir biçimde belirlendiği ve bunları değiştirmenin caiz olmadığı görüşünü sunar.

Hanefiler dışındaki diğer üç mezhep imamı ise yolculuk halinde cem'in caiz olduğunda görüş birliği etmişlerdir ancak ayrıntılarda bazı görüş ayrılıkları vardır.

---

(654) Buhari, Taksiru's-Salât: 16. Müslim, Salatü'l-Müsafirin: 5.

Hanefiler kesin olarak belirlenen namaz vakitlerinin değiştirilemeyeceği gerekçesi ile cemi kabul etmezler ancak özellikle yolculuk halinde namazların cemedilebileceğine dair gelen açık ve kesin hadisler bu hükmün diğer kolaylaştırıcı hükümler gibi Allah tarafından kullarına bir bağış olarak verildiğini ve dilediği zaman kulun bu kolaylıktan yararlanabileceğini gösterir.

Bugün özellikle toplu ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken, namazı kazaya bırakmak ya da tam olarak namazın rükunlarını yerine getirmeksizin araç içinde namaz kılmak yerine cemetmenin hem daha kolay hem de sünnete daha uygun olacağı açıktır. Üstelik Peygamberimiz bineğinin komutası kendi elinde iken cem yapmıştır. O halde bir ayrım yapmaksızın kişi ister kendi aracıyla seyahat etsin isterse toplu ulaşım araçlarıyla seyahat etsin yolculukta cem yapabilir demek yanlış olmayacaktır.

Yolculuk dışında başka nedenlerle cem yapma konusunda mezheplerin farklı görüşleri vardır.

Hz. Peygamber (s.a.v.) hiçbir yolculukta değilken ve hiçbir korku da yokken öğle ile ikindiyi ve akşam ile yatsıyı birlikte kılardı." (655) hadisi yolculuk dışında, yağmur, çamur, hastalık, ihtiyaç ve meşguliyet gibi durumlarda da cem yapılabileceği görüşüne götürmüştür. Ancak bu konularda da oldukça belirgin görüş ayrılıkları vardır.

Ancak cemi alışkanlık haline getirip namaz vakitlerinde değişiklik yapmak sünnette izin verilen ve istenen bir durum değildir. Kişinin namazını geciktirmekten korkması ve normal vakitlerinde hiçbir şekilde kılamaması gibi gerçekten zorunlu bir durum varsa bu şekilde kılınabilir. Bu da namazın hiçbir şekilde terkedilmemesini ve kulun Allah'la olan birlikteliğinin sürekliliğini sağlamak içindir. İmkanı olup da vakitlerinde kılabileceği halde kişinin özürsüz yere ya da geçersiz bir nedenle namazlarını cemetmesi onu günaha götürür.

Cem, cem-i takdim ve cem-i tehir olmak üzere ikiye ayrılır.

Cem-i Takdim, iki namazı ilk namazın vaktinde kılmaktır. Yani öğle ve ikindi namazını öğle namazının vaktinde, akşam ve yatsı namazını akşam namazının vaktinde kılmak.

---

(655) (Malik, Kasru's-Salât:1. Müslim, Salatu'l-Müsafirin: 6)

Cem-i Tehir ise, iki namazı ikinci namazın vaktinde kılmaktır. Öğle ve ikindi namazını ikindi vaktinde, akşam ve yatsı namazını yatsı vaktinde kılmak.

Sabah namazı hiçbir namazla cemedilmez. Cemde bir ezan iki kamet gerekir. Cem yapılacağında eğer cem-i takdim yapılacaksa ilk namaza başlarken, cem-i tehir yapılacaksa ilk namazın vakti içinde cem yapmaya niyet edilmelidir.

Cem-i takdimde önce ilk namaz sonra ikinci namaz (önce öğle veya akşam; sonra ikindi veya yatsı) kılınmalıdır. Cem-i tehirde sıraya dikkat edilmese de Hanbelilere göre bu sahihtir.

Cemedilen namazlar arasında sünnet kılınmaz.

7- Hasta Kimsenin Namazı Nasıl Kılacağı?

Bizim dinimiz kolaylık dinidir. Müslümanlıkda hiç zorluk, güçlük yoktur. İslâm'ın bütün emirleri kolaylık üzerine kurulmuştur. Taât ve ibâdetler de herkesin kudretine göredir. Onun için hasta olan bir müslüman kimsenin namazı da kendi kudretine göre olur.

Meselâ: Hasta olan kimse, namazı ayakta kılamayacaksa, yâhut ayakta güçlük çekerse, veyâhut ayakta kıldığı zaman ağrıları artacaksa, hastalığı ziyâdeleşiyorsa, veyâhut hastalığı geç iyileşecekse bu durumlardan korkuluyorsa, o zaman hasta olan müslüman namazını nasıl kolayına giderse öyle kılar. Meselâ: Oturarak rukû ve sucût ile namazını kılabilir. Rukû ve secde etmeğe kudreti yoksa oturduğu yerden başı ile işâret ederek imâ ile de kılabilir. Sâdece secdede başını rukûdan biraz fazla eğer ki, secde olduğu belli olsun. Secdeden başını biraz fazla eğmezse namazı sahih olmaz. Buna dikkat edilmelidir.

Yani, insanoğu hasta da olsa kulluğunu hiçbir zaman unutmamak zorundadır. Durumuna göre kulluk görevlerini ve ibâdetlerini gücüne göre yapmak zorundadır.

8- Tahiyyetül-Mescid Namazı: Bu namaz camiilere ziyaret için girildiği zaman kılınır. Tahiyyetül-mescid namazını kılmak müstehabdır. İki rek'attir. Bu namazın vakti, camiye girildiği anda başlar. Bir kaç kere câmiye girip çıkan kimsenin bir defa kılması yeterlidir. Camiye farz namazlar için giren kimsenin bu farz namazları veya başka bir namazı kılması tahiyyatül-mescid namazını da kılmış yerine geçer. Ayrıca tahiyyetülmescid namazı kılmayabilir.

9- Teheccüd (Gece) Namazı: Bu namaz, gece yarısından sonra imsâk vaktine kadar kılınan bir namazdır. Sevâbı pek büyüktür. Teheccüd (gece) namazı ikişer rek'ât olarak sekiz rek'âta kadar kılınabilir. Peygamberimiz (s.a.v.) bu namaza devam etmişlerdir. Peygamber Efendimize ashabı sorduklarında Teheccüd namazı bana farzdır, size değil buyurmuşlardır.

Bir hadisi şeriflerinde **"Her kim geceleyin uyanır, ailesini de uyandırır, birlikte iki rek'at namaz kılarlarsa onlar, Allahü Teâlâyı çok zikreden kadın ve erkeklerden yazılırlar"** buyurmuşlardır.

Bir âyette Allahü Teâla şöyle buyurmuştur:

"Allahü Teâla Allah'ı çokca zikreden erkek ve kadınlara mağfiret ve büyük sevap hazırlamıştır."

10- Tesbih Namazı: Tesbih namazı kılmanın sevabı çok büyüktür. Sevabı çok olan bu nafile namaz, haftada bir, ayda veya yılda bir defa kılınır. Mekruh vakitlerden başka her vakitte kılınabilir.

Bu tesbih namazını bir kimse hiç olmazsa ömründe bir kere olsun kılmalıdır. Tesbih namazı dört rek'attır.

Tesbih namazı kılınış şekli: Tesbih namazı şöyle kılınır. Önce "Niyyet ettim Allah rızâsı için Tesbih namazına" diye niyet edilir. İftitah tekbirini aldıktan sonra "Sübhaneke"yi okur, sonra15 kere "Sübhânellahi velhamdülillahi ve lâ ilâhe illahü vellahü ekber" denir. 15 incide "Ve lâ havle vela kuvvete illa billahilaliyyil aziym" diye ilave edilir.

Bundan sonra "Eûzü Besmele" ile "Fatiha" ve bir sure okunur. Yine 10 kere "Sübhanallahi velhamdü lillahi... ve lâ ilâhe illallahü vellahü ekber" denir. 10 uncuda "Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billahil aliyyilaziym" der ve rukûa gidilir. Rukû tesbihi okunur, yine rukûda iken 10 kere aynı "Sübhanallahi vel hamdü lillahi..." okunur. "Semiallahü limen hamideh" deyip doğrulunur. Yine ayakta iken 10 kere "Sübhânallahi" okunur. Sübhanallahi... bitince secdeye gidilir. Secdede secde tesbihi üç kere söylenir, sonra "Sübhanallah..." tesbihi 10 kere okunur. Secdede doğrulur oturulur, yine aynı "Sübhanallah" tesbihi 10 kere okunur. Sonra tekbir ile ikinci secdeye varılır, üç kere "Sübhane rabbiyelâla" denir ve yine 10 kere "Sübhanallahi" tesbihi okunur. Sonra tekbir ile ayağa ikinci rek'ata kalkılır. Ve birinci rek'atta okuduğumuz "Sübhanellahi" tesbihi 75 kere oldu. Yani 75 âdet okundu.

Şimdi birinci rek'atı kıldığımız gibi diğer üç rek'atı da aynı şekilde kılınır. Ve tesbih namazında 300 kere "Sübhanellahi velhamdülillahi ve lâ ilâhe illallahü vellâhû ekber" demiş oluruz. Böylece dört rak'at tesbih namazını bitirmiş oluruz.

11- Regaib Gecesi Namazı: Bu namaz Regâip Kandilinde, Recebi şerifin ilk cuma gecesinde kılınır, çok sevaplı bir namazdır. On iki rek'attır. Bu namazı kılmak bu mubarek geceyi ibâdetle geçirmek olacağından sevâbı pek büyüktür.

12- Mirac Gecesi Namazı: Recebi Şerifin 27 nci gecesine Mirac gecesi denir. Bu gecede de on iki rek'at namaz kılınır. Sevâbı pek büyüktür. Bu nafile namaz ikişer rek'atta bir selâm verilerek kılınır.

On iki rek'at namaz bitince 100 defa (Sübhanallahi velhamdülillahi ve lâ ilahe illallahü vellahü ekber) duâsı okunur. Sonra yüz kere istiğfar çekilir ve yüz kere de salâvâtı şerife okunur.

13- Berat Gecesi Namazı: Şabanı Şerifin on beşinci gecesine Berât gecesi denir. Rivayet edildiğine göre bütün mahlukatın yaşama durumları bu gecede tesbit olunur ve bir kimsenin maddi ve manevi hayatında meydana gelecek değişmelerle ilgili bir berât (kurtuluş vesikası) yazılır. Yâni bu gece hayır, şer tesbit edilir. Melekler kulun iyi veya kötü hallerini âmel defterine yazarlar. İşte bu sebepten dolayı bu geceyi ibadetle, uyanık olarak ihya etmelidir.

Bu gecede 100 rek'at namaz kılınır. Her rek'atta on kere İhlâs sûresi okunur. Kılmaya imkânı olmayanlar bu gecede iki veya daha fazla da namaz kılsalar olur, hiç bir şey lazım gelmez.

14- Kadir Gecesi Namazı: Ramazanı Şerifin 27 gecesine Kadir gecesi denir. Bu gecenin bin aydan hayırlı olduğu Kur'ân'da beyan edilmektedir. Bu geceyi ibadetle geçirmek elbetteki çok büyük bir kazançtır, büyük sevaptır.

Bu gecede en az iki rek'at namaz kılmalı, kudreti yeten bin rek'ate kadar kılabilir. Bu gecede çok çok Kur'ân okumalı, tesbih çekerek istiğfar etmeli, bol bol zikr etmelidir. Allah'dan afvü mağfiret dilemelidir. Ve kadir duâsını bol bol okumalıdır.

Kadir Gecesi Duası:

"Allahümme inneke afüvvûn tühibbül'afve fa'fu anni."

Manâsı: "Ey Allah'ım! sen çok affedicisin ve affı çok seversin, beni affet. "

Bu duâyı kadir gecesinde ve ramazan gecelerinde okuyan kimsenin günahlarını Allahü Teâla affeder, hata ve kusurlarını bağışlar. Mağfiret buyurur.

Bu gecelerde öncelikle kazaya kalmış namazlarımız varsa en çok onları kılmaya çalışmalıyız. Bol bol Kur'ân okumalıyız. Yâsin, Tebâreke gibi kısa sûreleri okuyup büyük sevap almaya çalışmalıyız.

15- Kuşluk (Duha) Namazı: Kuşluk namazı Peygamberimizin kıldığı bir namazdır. Bu namaz iki, dört, sekiz ve oniki rek'ât olarak kılınır. En sevaplı olanı sekiz rek'ât kılmaktır. Bu namazın kılınması mendubdur.

Kuşluk namazı kuşluk vaktinde kılınır. Vakti, güneş doğup bir miktar yükseldikten sonra başlar öğle namazına 45 dakika kalaya kadar devam eder.

16- Hacet Namazı: Dünyevi veya uhrevi herhangi bir dileği, muradı olan kimse abdest alarak yatsı namazından sonra iki veya dört rek'ât namaz kılar. Allah'a hamdü senâ ve peygamberimize salât selamdan sonra hâcet duasını okur. Muradının olması için Allah'dan niyaz eder.

Hacet duâsı:

لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللّٰهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ سُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ ، وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ ، وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بِرٍّ ، وَالسَّلاَمَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ ، لاَ تَدَعْ لِي ذَنْبًا إِلاَّ غَفَرْتَهُ ، وَلاَ هَمًّا إِلاَّ فَرَّجْتَهُ ، وَلاَ حَاجَةً هِيَ لَكَ رِضًا إِلاَّ قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ *

(Lâ ilâhe illallahu'l-Halîmu'l-Kerîmu. Sübhânellâhi Rabbi'l-arşi'l-azîmi. Elhamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn. Es'elüke mûcibâti rahmetike ve azâime mağfiretike. Velganîmete min külli birrin. Vesselâmete min külli ismin. Lâ tedâ'lî zenben illâ ğafertehû velâ hemmen illâ ferrectehû. Velâ hâceten hiye leke ridan illâ kazeytehâ, yâ erhame'r-râhimîn).

"Halîm olan, Kerîm olan Allah'dan başka hiç bir ilah yoktur. Büyük Arş'ın Rabbı olan Allah noksanlıklardan münezzehtir. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Senden rahmetinin gereği olan iyi şeyleri istiyorum. Yine mağfiretinin çeşitlerini, her iyilikten elde edinmeyi ve her günahtan selameti de senden isterim. Bağışlamadığın bir günah ve gidermediğin bir üzüntü bende bırakma. Rızana uygun olan benim dilek ve

hacetimi de yerine getir, ey merhamet edenlerin en merhametlisi!" (656).

17- Şükür Secdesi: Şükür secdesi, nimet, âfiyet ve sıhhat gibi bir iyiliğin gelmesinden veya bir musibet ve kötülügün uzaklaşmasından, musibetten kurtulmaktan dolayı yapılan secdedir.

Şükür secdesi yapmak isteyen kimse kıbleye döner, tekbir alarak secdeye varır. Secdede tesbih, Allah'a hamd ve şükür eder. Sonra tekbir ile secdeden kalkar.

Peygamberimiz ve ashabı kirâm şükür secdesi yapmışlardır. Bu secde müstehaptır.

Peygamber (s.a.v.) Ebû Cehl'in başını kesilmiş görünce beş defa şükür secdesi yapmıştır.

18- İstihare Namazı: Yapılacak herhangi bir işin hayırlı olup olmadığını anlamak için manevi bir işârete nail olmak isteyen kimse gece yatacağı zaman iki rek'ât namaz kılar ve abdestli olarak yatar. Bu namaza istihare namazı denir. Bu sünnettir. Peygamberimiz (s.a.v.) ashabı kirama istihâre namazını öğretmişlerdir. Böyle bir durumda istihâre namazını kılmak mümkün olmazsa yalnız istihâre duasını okur, yatar.

İstihare Namazının Kılınış Şekli: İki rek'ât olan istihâre namazının birinci rek'atında Fâtihadan sonra "Kâfirün" sûresi, ikincide ise "İhlas" sûresi okunur. Namazın sonunda da istihare duâsı okunduktan sonra kıbleye dönülerek yatılır. Rüyada beyaz veya yeşil görülmesi iyiliğe, siyah veya kırmızı görülmesi şerre delâlet eder, denilmiştir. Ayrıca bir hadisi şerif'te "İstihârenin yedi gece yapılması ve kalbe uygun gelene önem verilmesi," bildirilmiştir.

İstihâre Duâsı: "Allahümme inni estehîruke bi-ilmike ve estakdîruke bikudretike ve es'elüke min fadlikel-azîm. Feinneke takdiru ve lâ ekdiru ve tâ'lemü ve la a'lemu ve ente allâmül guyûb. Allâhümme in künte tâ'lemü enne hâzel-emre hayrun lî fî dînî ve meâşî ve âkibet-i emrî ve âcil-i emrî ve âcilihi Fakdirhü lî ve yessirhü lî sümme bârik lî fîhi. Ve İn künte ta'lemü enne hâzel emre şerrun lî fî dînî ve meâşî ve âkibet-i emrî ve âcili emrî ve âcilihi fasrifhü annî-vasrifnî anhü vakdir liyel hayre haysü kâne sümme erdınî bihi"

19- Teveb Namazı: nsanlık icâbı herkes günah işleyebilir. Akıllı bir

---

(656) Tirmizi. İbn Mace.

mü'min bu hatâ ve kusurlarından dolayı hemen pişmanlık duyarak bu hatâ ve kusurlarından, günahlarından tevbe etme ve pişman olma yoluna gider.

İşte böyle bilerek veya bilmeyerek her hangi bir günah işleyen kimse hemen pişmanlık, nedâmet ederek tevbe eder.

İşlemiş olduğu hata ve günahtan, tevbe etmek için güzelce bir abdest alır. Sonra tenha bir yerde 2 rek'ât bir namaz kılar ve Allahü Teâlâdan afv ve mağfiret ister. Tevbe namazının tenhalarda, kırlarda kılınması menduhtur.

Bu namazı kılan ve tevbe eden kimsenin günahlarının affedileceğini Peygamberimiz (s.a.v.) hadislerinde haber vermiştir.

20- Yola Çıkarken ve Dönerken Kılınan Namaz: Bir müslümanın evinden çıkarken ve evine girerken iki rek'at namaz kılması çok sevapdır.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.):

"Evinden çıkarken iki rek'at namaz kıl ki, seni dışardan gelecek musibetlerden korusun. Eve girince de iki rek'at namaz kıl ki, seni içerden gelecek âfetlerden korumuş olsun" buyurmuştur. Hadisi Beyhaki, Ebû Hüreyre'den rivayet etmiştir. Bu namazda istenilen sûreler okunabilir. Namazdan sonra üç kere salavatı şerife getirilir.

21- Yeni Damat ve Gelinin Kılacağı Namaz: Bir müslüman evlendiğinde o gece (zifaf gecesi) damat ile gelin ikişer rek'at namaz kılarlar. Namazı selâm verip bitirdikten sonra evliliklerinin hayırlı ve uğurlu, mübarek olması için Cenabı Hakk'a duâ ve niyaz ederler.

Namazdan sonra damad, sağ elini gelinin başına koyarak üç kere şu duâyı okur:

"Allah'ım! benim için ailemde bereket ihsan et. Ailem için de beni bereketli eyle. Allah'ım bana âilemden, âileme benden rızık ihsan et. Allah'ım. Birleşmemiz hayırlı olan şeylerde bizi birleştir."

22- Hacca Gidenin Evden Çıkarken Kılacağı Namaz: Bir müslüman İslâm'ın beş şartından biri olan Hacc Farizasını ifâ etmek için yola çıkacağı vakit güzel bir boy abdesti alır. Hacı adayı Hacc'a gitmek üzere evinden ayrılırken iki rek'at namaz kılar. Namaz bittikten sonra "Ayetel Kürsi" ve "Li-ilâfi Kureyş" suresini okursa, Hacdan dönünceye

kadar Allahü Teâlânın izniyle bütün müsibetlerden emin bulunur. Kendisine hiç bir şey zarar vermez.

Bu namazda birinci rek'atta "Kul yâ eyyühel-kafirün" ikinci rek'atta"ihlas" sûresini yâni "Kul huvallahü Ehad" sûresini okur.

22- İşrak Namazı: İşrak namazı iki rek'attır. Bu namaz, sabah güneş doğduktan 45 dakika sonra kılınır.

Bu namazda kısaca: Birinci rek'âtta Fatiha ve Kevser sûresi okunur. İkinci rek'âtta ise Fatiha ve ihlas sûresi okunur.

İşrak namazının fazileti hakkında Hadisi Kudside Cenabı Hakk, şöyle buyuruyor:

"Ey Ademoğlu! Günün evvelinde iki rek'ât namaz kılacağına ve bu namaza devam edeceğine dair bana söz ver, ben de sana günün sonuna -akşama- kadar olan işlerine kefil olayım."

Hadisi Kudsi: Manası Allahü Teâla'dan, lafzı peygamberimizden olan hadislerdir.

İşrak vakti, kuşluk-duhâ vaktinin evveli demektir.

Bir çok ehli zikr, sabah namazından sonra mescidde işrâk vaktine kadar zikirle meşgul olup bu kıymetli vakti beklerler.

Tirmizi, ve Taberâni'nin Ebû Ümame'den (r.a.) rivayet ettiğine göre:

"Sabah namazını cemaatla kılıp, sonra oturup, güneş doğuncaya kadar Cenabı Hakk'ı zikreden sonra da kerâhet vakti çıkınca iki rek'ât işrâk namazı kılan kimseye tas tamam bir hacc ve umre sevabı verilir."

24- Evvâbin Namazı: Bu namaz akşam ile yatsı arası kılınır. Evvabin namazı 4 rek'ât kılındığı gibi, 6, 10, veya 20 rek'âtta kılınır.

Bu namazda "Fatiha"dan sonra istenilen sûreyi okuyarak kılınabilir. Evvâbın namazını kılan kimse, kendisine kolay gelen surelerle kılabilir.

Evvâbın namazı, akşam ile yatsı namazı arasındaki zamanı ihyâ etmek için camide, mescidde durulursa gece namazı sevabı alır. Evvâbin namazı, gündüz yapılan hataların bağışlanmasına vesile olur. Hatta evvâbin namazı kılan kimsenin yaptığı bir çok yanlış ve kusurların affını sağlar.

Reûlüllah (s.a.v.) Evvâbin namazı kılmıştır. Bu namazın fazileti hakkında:

"Akşam namazından sonra kılınan namaz, (Evvâbın namazı) 12 senelik nâfile ibâdete denk-eşit olur" buyurmuştur.

Zikir ehli bu namaza devam edegelmiştir. Diğer hadiste:

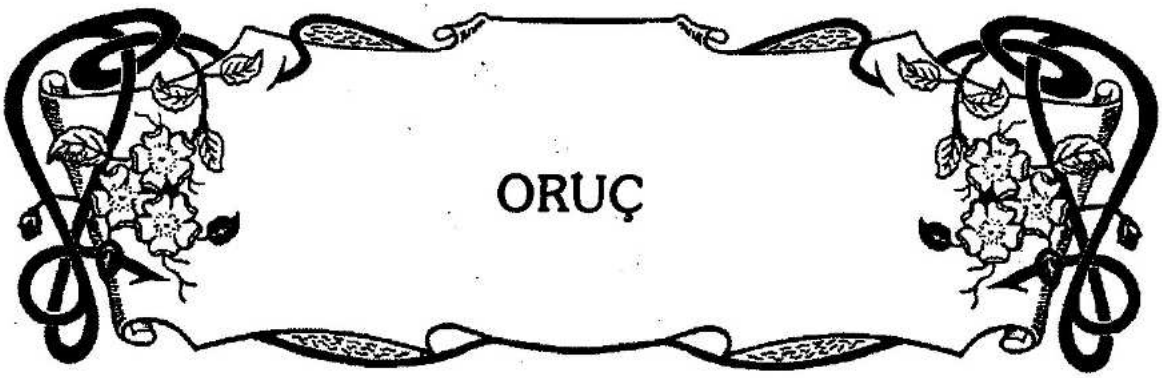
"Akşam namazından sonra 12 rek'at (namaz) kılan kimsenin bütün günahlarını (kul hakkı, millet hakkı hariç) Cenabı Hak affeder" buyrulur.

"Bir kimse akşam ile yatsı arasında (Evvâbin namazı) kılarsa o namaz Allah'a gönül verenlerin namazındandır. "

Evvâbin: Allah'a dönmek, gönülden hakk'a yönelmek. Allah'a taat ve ibadette bulunmak" demektir.

YEDİNCİ
BÖLÜM

ORUÇ

OKUMA PARÇASI

ORUCUNU GIYBETLE BOZAN İKİ KIZIN HİKAYESİ

Ebû Davud, Enes (r.a.)'den:

"Bir gün Peygamber Efendimiz halka oruç tutmalarını ve akşam kendisinden müsâade almadan hiç kimsenin orucunu açmamasını emretti. Peygamber Efendimizin emri üzerine halk da oruç tuttular ve akşam olunca birer birer gelip oruçlarını açmak için müsaade istediler. Nihayet bir adam da gelip:

- Ya Rasûlallah, yakınlarımdan iki kız vardır. Onlarda oruç tutmuşlardır. Oruçlarını açmak için gelip senden müsâade istemeye utanıyorlar. Onlara da müsâade buyur da oruçlarını açsınlar, dedi.

Peygamber Efendimiz adamın sözünü işitmemiş gibi oldu. Bunun üzerine adam sözünü bir daha tekrarladı. Peygamber Efendimiz yine cevap vermedi. Adam bir daha söyledi. Peygamber Efendimiz adamı yine cevapsız bıraktı. Nihayet sonunda Peygamber Efendimiz adama:

- Git onlara söyle: Onlar oruç tutmamışlardır. Bir kimse ki, akşama kadar şunun bunun etini yese, nasıl oruç tutmuş sayılır? Eğer gerçekten oruç tutmuşlarsa onlara söyle kussunlar, buyurdu.

Adam da dönüp Peygamber Efendimizin emrini kızlara iletti. Bunun üzerine kızlardan her biri pıhtılaşmış bir kan parçası kustu. Adam bu sefer dönüp Peygamber Efendimize durumu bildirdi. Rasûlullah:

- Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki eğer o kan karınlarında kalsaydı ateş onları yiyecekti, buyurdu.

İmam Ahmed'den:

"Adam kızlardan birine: "Kus" dedi ve kusunca ağzından irin, kan ve et karışık olarak çıkıp tâ ki bardak yarı oldu. Ondan sonra ötekine: "Kus" dedi ve o da kusunca onun da ağzından irin, kan ve çiğ et karışık olarak çıkıp tâ ki bardak doldu. Peygamber Efendimiz de:

- Bu iki kız oruç tutup kendilerine helâl olan şeylerden tutarlar da, haram olan şeylerle oruçlarını açarlar. Birbirlerinin yanında oturup şunun bunun etini yerler, buyurdu. (657).

---

(657) Hayatüs-Sahabe Terc. İslami Neşriyat, Konya, C:2 S:611

ORUÇ (658)

ORUÇ: Niyetlenip tan yeri ağarmağa başladığı zamandan tâ akşam güneşi batıncaya kadar hiçbir şey yememek, içmemek ve cinsi münasebette bulunmamak demektir.

Orucun Farziyeti ve Hikmetleri: İslâm'ın beş şartından birisi de oruçtur. Farz olduğunu şu âyet belirtmektedir. **"Ey iman edenler sizden öncekilere oruç farz kılındığı gibi, günahlardan korunasınız diye size de farz kılındı."** (659).

Oruçla ilgili olarak Hz. Peygamber de (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır: **"Ramazan geldiğinde Cennet kapıları açılır. Cehennem kapıları kapanır, şeytanlar da bağlanır."** (660).

Orucun bir çok maddi ve manevi faydaları vardır. Bunlardan bazıları şöyledir.

1- İnsan nefsinin aşırı isteklerine ve ihtiraslarına engel olur. Oruç tutanlar daha sabırlı ve metin olurlar. Peygamberimiz **"Oruç sabrın yarısıdır"** buyurmuştur. (661)

2- Senenin diğer aylarında devamlı çalışan ve yorulan mide oruç aracılığı ile dinlenme imkanı bulur.

3- Oruç, toplumun ahlâki hayatını değiştirir, iyiye ve güzele götürür.

4- Zenginler, oruç sayesinde fakir ve yoksulların durumunu daha iyi anlarlar. Böylece bireyler arasında yardımlaşma, acıma, şefkat ve merhamet duyguları gelişir.

5- İlâhi bir emir olduğu için ramazanda kendisine helâl olan şeyleri yapmayan kimse haramlara hiç yaklaşamaz.

Bunlardan başka orucun bir çok dini yararları vardır. "Bir kimse ramazanın faziletine inanarak ve mükafatını Allah'dan umarak oruç tutarsa

---

(658) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:5'ten itibaren özetlenerek alınmıştır.

(659) Kur'an-ı Kerim, Bakara, 183

(660) Riyasü's Salihin C:2 S:489

(661) Tirmizi, Da'avât: 86

geçmiş günahları affolunur " (662).

"Her bir iyilik için on mislinden yedi yüz misline kadar karşılık verilir. Ancak oruç başkadır. Çünkü oruç benim içindir ve onun mükafatını ben vereceğim." (663)

"Canımı elinde tutan Allah' a yemin ederim ki oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha hoştur. Allah der ki; ağzı kokan şu kul şehvetini, yemesini, içmesini benim için terkediyor. Madem ki sırf benim için oruç tutmuş, o halde o orucun ecrini ben veririm." (664)

Ramazan Orucu Kimlere Farzdır?

Âkil, bâliğ ve müslüman olan herkeze farzdır. Baliğ olmayan çocuklara farz değilse de alıştırmak ve heveslendirmek için onlara da ara sıra tutturmak iyidir.

Misafir veya hasta olanlara da farzdır. Ancak, bu kimselere izin ve ruhsat vardır. İsterse oruçlarını ramazanda tutarlar isterlerse tutmayarak (hastalar) iyi olduktan sonra, misafirler de seferden döndükten sonra gününe gün kaza ederler.

Oruca niyet etmek: Oruç bir ibâdet olduğundan niyetsiz oruç olmaz. Oruca geceden tâ kuşluk vaktine kadar niyet edilebilir. İftardan sonra ertesi günün orucuna hemen niyet etse de olur. Her halde gündüz kuşluk vaktine kadar o günün orucuna niyet etmiş olmak lazımdır. Bu müddet içinde ne vakit niyet olunursa sahih olur.

Oruç tutmak üzere sahura kalkıp yemek ve içmek de niyettir. Ramazan orucunun kazâsına niyet akşamdan itibaren tan yeri ağarıncaya kadardır. Ondan sonra niyete itibar yoktur.

Başka günlerde Ramazan orucu kaza edilirken, Ramazan orucunun kazâsı diye tayin etmek lazımdır. Nafile olarak başlayıp da bozduğu orucun kazası ile keffaret ve adak oruçları da böyledir.

Niyet, asıl insanın kalbindedir. Yani oruç tutacağını bilmek ve içinden geçirmektir. Şu kadar ki, dil ile söylemek de sünnettir. Onun için hem içinden yarının orucuna niyet eder, hem de dili ile, "Niyet ettim Rama-

---

(662) Riyasü's Salihin C:2 S:48

(663) Müslim, Sıyam: 164. Nesai, Sıyam: 42.

(664) Buhari, Savm: 9. Müslim, Sıyam: 164.

zanı Şerif'in yarınki orucuna" derse daha iyi olur.

Orucun Çeşitleri

1- Farz olan oruç: Ramazan orucunun vaktinde tutulması, yine vaktinde tutulamayan bu orucun kazası, başlanıldıktan sonra özürsüz bozulduğunda keffareti farzdır.

2- Vacip olan oruç: Adak orucu, bozulan nafile orucun kazası da vaciptir. Şu işim şöyle olursa şu kadar oruç tutacağım demek bir adaktır. İşi, söylediği gibi olduğu zaman, orucun tutulması vaciptir.

3- Sünnet olan oruç: Muharrem ayının dokuzuncu ve onuncu veya onuncu ve onbirinci günleri oruç tutmak sünnettir. "Dört şey vardır ki Rasûlüllah (s.a.v.) bunları hemen hemen hiç terketmemiştir: Aşura orucu, Zilhiccenin ilk on gün orucu, her aydaki üç gün oruç ve sabah namazının iki rek'at sünnetini." (665)

Peygamber Efendimiz her hafta Pazartesi ve Perşembe günü oruç tutardı. Arkadaşlarının bunun nedenini sorması üzerine: "Pazartesi ve Perşembe amellerin arzolunduğu gündür. Ben amellerimin ben oruçlu iken arzolunmasını istiyorum." (666)

4- Mendup olan oruç: Kişinin yükümlü olmadığı halde Allah'a yaklaşmak amacıyla fazladan tuttuğu oruçlardır. Haccda olmayan kişilerin Zilhiccenin 9. günü olan arefe gününde oruç tutmaları teşvik edilmiştir. Haccda olanların ise güçten düşmemeleri için bu orucu tutmamaları daha iyi görülmüştür.

Sadece arefe günü değil, Zilhicce ayının ilk dokuz günü Peygamberimizin sürekli oruç tuttuğu da söylenmiştir.

Zilhiccenin dokuzuncu ile pazartesi ve perşembe günleri, her ayın onüç, ondört, onbeşinçi günleri ve ramazandan sonra gelen şevval ayında altı gün oruç tutmak mendûptur. Ramazan dışında bir gün yenilip bir gün tutulması da menduptur.

5- Mekruh olan oruç: Muharrem'in yalnız dokuzuncu yahut onuncu günü yani yalnızca aruşre günü oruç tutmak, nevruz günü, cuma ve cumartesi gibi yalnız bir günü tayin edip o günde tutmak mekruhtur.

Şek (şüphe) Günü Oruç Tutmak: Şek günü; Şaban ayından mı,

---

(665) Nesâî, Sıyam: 83. Ahmed: 6/287

(666) Tirmizî, Savm: 44. Ahmed: 2/268.329

Ramazan ayından mı olduğu bilinmeyen gündür. Bu şaban ayının 29. gününden sonraki gündür. Bu günün Ramazan ayından olup olmadığı kesin olarak bilinemediği için, (hilalin görülmemesi nedeniyle) oruç tutulması farz değildir. Ayrıca Peygamber Efendimizin bu konudaki yasağı nedeniyle de mekruh oruçlardandır. Bu konudaki yasak şöyledir: "Sizden biriniz Ramazanı bir veya iki gün orucuyla öne almasın. Ancak kişinin alışkanlık edindiği oruçları bugünlere rastlarsa bir sakınca yoktur." (667)

Yalnıca Aşura günü oruç tutmak: Yahudilere benzememek amacıyla yalnız aşura günü oruç tutmak mekruh sayılmış, buna bir veya iki gün eklenmesi tavsiye edilmiştir.

Yalnızca Cuma veya Cumartesi günü oruç tutmak,

Nevruz ve Mihrican günlerinde oruç tutmak,

Tüm yılı oruçlu geçirmek,

İftar yapmaksızın ardarda birkaç gün oruç tutmak.

Bu oruçların yasaklanmasının nedeni bazan başka dinlerin ve toplumların âdetine benzeme endişesi, bazan da kişinin kendisine çok fazla yük yüklemiş olmasıdır.

Allahü Teâlâ dünyadan koparak kişinin kendisine işkence edercesine fazla yükler yüklemesine izin vermemiştir.

6- Haram olan oruç: Ramazan bayramının birinci, Kurban bayramının dört gününde tutulması haramdır. Bu yasağın hikmeti bu bayram günlerinin yeme, içme ve sevinç günleri olmasıdır.

Oruç Bozmanın Cezası

Oruca başladıktan sonra her ne suretle olursa olsun onu bozmak günahtır. Farz olan ramazan orucunda fazla olarak bir de dünyevi ceza vardır ki, ona "keffaret" denir. Bundan dolayı oruç nelerden bozulur, nelerden bozulmaz, ne zaman keffaret lazım gelir, ne zaman gelmez, bunları birer birer açıklayacağız,

Orucu Bozmayan Şeyler

1- Oruçlu olduğunu unutarak yemek, içmek, ve ailevi münasebette bulunmak. (Oruçlu olduğunu hatırlayınca hemen bırakıp ağzını yıkamalı

---

(667) Buhari, Savm: 5,14. Müslim, Sıyam: 21. Ebu Davud, Savm:7

ve akşama kadar oruclu olarak durmalıdır.)

2- Uyurken ihtilâm (şeytan aldatması) olmak. Çünkü ihtilam olmak kişinin istemi dışında gerçekleşen bir olaydır.

3- Eşini sadece öpmek ve oynaşmak. "Peygamberimiz (s.a.v.) oruçlu iken öperdi ve yine oruçlu iken tenini eşinin tenine dokundururdu. Ama o hepimizden daha çok kendine sahipti." (668)

Kişinin eşini öpmesi, orgazma ya da cinsel ilişkiye neden olması ihtimali yoksa mübah sayılmış, ancak bu gibi şeylere neden olacağını zanneden kimse için mekruh sayılmıştır.

4- Cünüb olarak sabahlamak. "Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ihtilam nedeniyle değil de cinsel ilişkide bulunduğu için cünüp olarak sabahlardı ve sonra Ramazan orucunu tutardı." (669)

Hadislerden anlaşıldığı üzere fecrin doğmasından önce cinsel ilişkide bulunmak şartıyla cünüp olarak sabahlamak o gün oruç tutmaya engel değildir.

5- Ağzına gelen balgamı yutmak.

6- Kafasından burnu içine inen akıntıyı içine çekip yutmak.

7- Denize veyahut başka bir suya dalıp kulağına su kaçırmak.

8- Kendi isteğiyle olmayarak boğazına duman girmek.

9- Boğazına toz girmek veya sinek kaçmak.

10- Ağzına aldığı ilacın tadı boğazına varmak.

11- Dişleri arasında sahur yemeğinin artığı olarak kalan ve nohut tanesinden küçük olan şeyi yemek.

12- Hariçten susam tanesi kadar bir şey alarak ağzının içinde yavaş yavaş çiğneyip yok etmek ve tadı boğazına varmamak, eğer çiğnemeden hariçten böyle bir şeyi yutarsa oruç bozulur.

13- Kendi dilemesi ve istemesi olmıyarak kusmak.

14- Kendiliğinden içeriden gelen kusuntunun yine kendiliğinden içeriye gitmesi.

15- Kan aldırmak.

---

(668) Buhari, Savm: 23. Müslim, Sıyam:32. İbn Mace, Sıyam:20. Darimi, Vudû: 81. Ahmed, 1/445, 6/40, 42,59.

(669) Buhari, Savm: 25. Müslim, Sıyam:78.80. Nesâî, Taharet: 122.

16- Parfüm ve kolonya sürmek.

17- Göze sürme çekmek ve göze veya buruna damla damlatmak.

18- Astım hastasının sağlığı oruç tutmasına uygun ise, rahat nefes alabilmesi için ağzına oksijenli ilaç püskürtmesi orucu bozmaz.

19- Dilaltı ilacı ağızda emip mideye ulaşmadığından orucu bozmaz.

20- Parmağını cinsel organına sokan kadının orucu bozulmaz. (670).

Kadınların Ramazan Jinekolojik Muayene Olmaları Orucu Bozar mı?

Muayene esnasında kullanılan aletler ıslak ya da ilaçlı bir şekildeyse orucu bozar. Kaza gerekir.

Keffaret: Özürlü olarak, unutarak, veya kazâen olmayıp da kasten orucu bozan kimseye yaptırılan dünyevi bir cezadır.

Cezası: Eğer varsa bir köleyi azâd etmektir. Yoksa veya gücü yetmezse, bir güne karşılık altmış gün hiç ara vermeksizin oruç tutulması gerekir.

Yaşlılıktan veya zayıflık ve hastalıktan dolayı oruç tutmadan aciz ise, altmış fakiri sabahlı akşamlı doyurmaktır. Yemek parasını eline vermekle de yapılabilir. (İslâm'ın yüceliğine bakın ki, ceza öderken bile köleyi, fakiri kollamakta ve himaye etmektedir.)

Bunların hiç birine gücü yetmezse Allah'dan af ve mâğfiret ister.

Kadınlar, keffaret tutarken araya hayız kanı girerse, mecburen âdet günlerince ara verirler ve bu kandan temizlendikleri andan itibaren, tekrar kaldığı yerden oruç keffaretine devam ederler. Yani âdet dışında hiçbir nedenle orucuna ara vermeden peşpeşe oruç tutması keffaret için yeterlidir. Verilen bu ara zorunlu bir sebebe bağlı olduğundan keffaret orucunun ardarda olması gerekliliğini engellemiş sayılmaz.

Keffareti gerektirecek şekilde birkaç kez oruç bozan ve birden çok keffaret borcu olan kişi, ömründe bir kez keffaret orucu tutsa yeterli olur mu?

Birkaç keffaret borcu olan kişi bi defa keffaret orucu tutsa yeterlidir. Ancak keffaret orucu tuttuktan sonra yeniden keffaretle borçlanırsa yeniden keffaret tutması gerekir.

Kaza: Bozulan orucu gününe gün olarak tutmaktır.

---

(670) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:38

Orucu Bozup da Hem Kazayı Hem de Keffareti Gerektiren Haller

1- Oruçlu olduğunu bilerek, cinsi münasebette bulunmak,

2- Oruçlu olduğunu bilerek, yemek veya içmek,

3- Ağzına giren yağmuru, doluyu, karı yutmak,

4- Tütün veya amber ile tütsülenip, dumanı içine veya ciğerine çekmek,

5- Çiğ et yemek,

6- Buğday, arpa tanesini yemek, yutmak, yahut çiğneyip tadını almak,

7- Hariçten bir susam tanesi veyahud o kadar başka bir yenecek tane alıp yutmak,

8- Kil vesâire gibi yemesini âdet ettiği bir çamuru yemek,

9- Az miktarda tuz yemek,

10- Eşinin veyahud başka sevdiği kimsenin tükrüğünü yutmak,

11- Kan aldırdıktan, giybet ettikten, veyahud şehvetle eşini öptükten sonra, oruc bozuldu zannıyla, bile bile orucu bozmak. Ramazanda oruclu iken bunlardan birini bile bile yapmış olan kimseye hem kaza, hem de keffaret lâzım gelir.

Orucu Bozan Kişiden Keffareti Düşüren Haller

Kaza ve keffareti icâbeden bir şey ile orucunu bozmuş olan kimseye o gün oruç bozmayı mubah kılan bir hastalık gelir, yahud kadın âdetini görür veya lohusa olursa kaffâret cezası düşer güne gün kaza icab eder.

Orucu Bozup Yalnız Kazayı İcab Ettiren Haller

1- Çiğ pirinç yemek,

2- Sâde un yemek,

3- İçine yağ gibi bir şey koymadan yalnız yoğurulmuş hamur yemek,

4- Çok miktarda tuz yemek, (azı keffareti gerektirir).

5- Zeytin çekirdeği ve sair buna benzer yenmesi âdet olmayan bir şeyi yemek,

6- Pamuk veya kağıt gibi yenmesi adet olmayan bir şeyi yutmak,

7- Ayva gibi, olmadan yenmeyen şeyi ham ve çiğ olarak ve tuzlamıyarak yemek. Böyle şeylerden sakınmak daha iyidir.

8- Henüz içi olmayan taze cevizi yutmak.

9- Kuru ceviz veya fındık, fıstık ve bademi katı kabuğuyla yutmak,

10- Taş, demir, altın, gümüş veya toprak yutmak,

11- Burnuna ilaç çekmek,

12- Arkasından ilaç akıtmak,

13- Kulağının içine yağ veya su damlatmak,

14- Ağzına aldığı boyalı ibrişim gibi birşeyin boyasıyla rengi bozulmuş olan tükrüğünü yutmak.

15- Karnında veya başında olan bir yaraya akıtılan ilacın mideye veya dimağa ulaşması.

16- Boğazına yağmur veya kar kaçıp onu kendi isteği ile yutmamış olmak.

17- Muhtelif hastalıkların tedavisinde doktorlarca oruç halindeki hastanın vücuduna zerk olunan iğnenin içindeki madde dahil olduğu veyahut iç organlara girerek karaciğer ve böbrekler ve mesâne vasıtasıyla bedenden çıktığı takdirde bu iğneyi yaptıran oruçlu şahsın orucu bozulup kazası lazım gelir. (671). Gıda ve keyif verici olmayan enjeksiyonlar, yemek içmek anlamına gelmediğinden orucu bozulmaz.

18- Abdest veya gusülde ağza veya burna aldığı suy un hatâ olarak boğazına veyahut genzine gitmiş olması,

19- Karı veya kocadan birisinin zorlamasıyla münasebette bulunarak orucu bozmak, zorlayana hem keffaret hem kazâ, zorlanana yalnız kazâ gerekir.

20- Dişleri arasında nohut tanesi kadar kalan şeyi yemek,

21- Uyurken birisi tarafından boğazına kadar su dökülmek,

22- Unutarak yedikten sonra orucu bozuldu zannıyla bilerek yemek, içmek.

23- Ağız dolusu kusmak,

24- Ağız dolusu gelen veya getirilen kusmayı mideye çevirmek,

25- Kendi isteğiyle midesine veya genzine duman çekmek,

26- Sabah olmuş iken, sabah olmadığından şüphe üzerine sahur yemek,

---

(671) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:36

(Diyanet İşleri Başkanlığı Müşavere Heyeti Kararı: 9- 11- 1956, Sayı: 630)

27- Güneş batmadan evvel, battı zannıyla iftar etmek,

28- Ramazan orucundan başka bir orucu bozmak,

29- Eşleriyle öpüşme, oynaşma veya tenlerin birbirine dokunması esnasında cinsel ilişki olmaksızın boşalmak gibi nedenlerle meni gelmesi,

30- Ramazan orucuna niyet etmiyerek gündüz yiyip içmek.

31- Oruçlu iken misafirliğe niyet edip, olduğu memleket haricine çıktıktan sonra orucunu bozmak.

32- Avret mahalline parmak veya sair vasıta ile su, ilaç, yağ, bez veya pamuk sokmak. (672).

Güneş doğduktan sonra âdeti kesilmiş veyahud lohusalığı kalmıyarak temizlenmiş olan bir kadının, akşama kadar oruç bozacak bir şey yapmayıp durması, sahih kavle göre vaciptir. Sonra da o günleri ayrıca yine kaza eder.

Oruçluya Müstehab Şeyler:

1- Sahurda kalkıp bir şey yemek,

2- Sahuru biraz geç yemek,

3- Güneşin battığı tamamen anlaşıldıktan sonra iftarda acele etmek,

İftar açarken okunacak duâ:

İftar Duası

"Allâhümme leke sumtu ve bike âmentü ve aleyke tevekkeltü ve alâ rızgike eftartu ve lisavmi-ğadin neveytü fağfir li mâ kaddemtü ve mã ahhartu."

Manâsı:

"Ey Allah'ım! Senin için oruç tuttum, Sana inandım, Sana güvendim, verdiğin rızıklarla iftar ettim. Ramazanı Şerifin yarınki günü orucuna da niyet ettim. Benim geçmiş ve gelecek günahlarımı yarlığa (bağışla)."

Oruçluya Mekruh Şeyler

1- Bir şey tatmak. (Kadının kocası yemeğin tuzundan dolayı huysuzluk ediyorsa kadın yemeğin tuzuna bakabilir.)

2- Lüzumsuz bir şey çiğnemek.

(Kadın ufak çocuğu için bir şey çiğnemek icabeder ve çiğneyecek bir

---

(672) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:37

oruçsuz kimse bulamazsa çocuğu muhafaza için çiğneyebilir.)

3- Sakız çiğnemek. Ağızda çiğnendikçe tükenen sakızdan sakınılmalıdır. Her sakız aynı değildir.

4- Nefsinden emin olmayanlar için eşini öpmek, boynuna sarılıp kucağına almak. (Emin olanın öpmesinde sakınca yoktur.)

5- Oruçlunun, eşinin dudaklarını emmesi mekruhtur. (673).

6- Tükrüğünü ağzında biriktirip yutmak,

7- Oruçlu eşlerin çıplak olarak birbirine sarılmaları, avret yerlerinin birbirine değmesi mekruhtur.

Oruçluya Mekruh Olmayan Şeyler

1- Misk veya gül gibi bir şey koklamak,

2- Gözüne sürme çekmek,

3- Misvak kullanmak, ağzını fırça ile yıkamak.

4- Ağzına su alıp gargara yapmak.

5- Burnuna su çekmek.

6- Kadın küçük çocuğuna ağzında çiğnedikten sonra bir şeyler yedirmek zorundaysa, o takdirde kerâhet kalkar. Çünkü bunda zaruret vardır. Ancak kadın süt veya hazırlanmış çocuk maması bulabiliyorsa, o zaman birşeyler çiğnemesi mekruhtur. (674).

Oruç Tutmamayı Veya Tuttuktan Sonra Bozmayı Mübah Kılan Şer'i Özürler

1- HASTALIK ÖZRÜ: Ramazanda sahih ve salim iken hastalanmış olan bir kimse oruca devam ettiği ve oruç tuttuğu takdirde hastalığının şiddetlenmesinden veyahut çok sürmesinden korkarsa onu sonra kaza etmek üzere iftar etmesi ve oruç tutmaması câizdir. Hastaya bakan da hasta gibidir.

Ramazanda yolcuların (misafirlerin), oruç tutmayıp da sonra tutmaları câizdir. Şu kadar ki, zayıflığı ve güçlüğü gerektirmiyorsa, yolculukta oruç tutmak efdal ve hayırlıdır.

---

(673) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:23

(674) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:2 S:212

2- MECBURİLİK: Zor görmek, dediğini yapmaya kaadir olan bir adam tarafından orucu bozması, bozmadığı takdirde kendisini öldüreceği veyahut vücûduna bir zarar getireceği söylenirse orucunu bozması câizdir.

3- GEBE VE EMZİKLİ KADIN: Gebe veya emzikli olan bir kadın oruç tuttuğu takdirde kendisine veyahut çocuğuna bir zarar geleceğinden korkarsa oruç tutmayıp sonra kazâ eder. Emzirdiği çocuk başkasının olsa yine böyledir. (675).

Ka'b'lı Enes b. Malik'den (r.a.) şöyle rivâyet edilir: Resûlullah (s.a.v.): **"Şüphesiz Allah yolcunun üzerinden orucu ve namazın yarasını kaldırmıştır. Hâmile ve süt emziren kadından da orucu (kaldırmıştır)"** buyurmuştur. (676).

4- ORUCA DAYANAMAMAK: Açlığa veya susuzluğa dayanamayıp, âdeta aklının ve havassının bozulmasından korkan kimse orucunu bozar ve oruc tutmaz.

5- DÜŞKÜNLÜK VE İHTİYARLIK: Vücudca günden güne düşmek ve aşağılamak üzere iyice ihtiyarlamış olan bir adama düşkün ve ihtiyar denir. Böyle kimsenin oruç tutmaması caizdir. Böyleleri oruç tutamıyacakları gibi sonra kazâ da edemiyeceklerinden oruç tutmayıp fidye verirler.

Nafile oruç tutanlar hakkında (ziyafet) bir özürdür. Bundan dolayı, gündüz ziyafete çağrılmış olan bir kimsenin böyle oruçlu bulunmasından davet sahibi hoşnut olmazsa, orucunu buzup sonra kazâ etmesi caizdir. Bir güne bir gün kazâ eder. Davet sahibinin oruçlu olması da böyledir. Farz veya vâcib oruçlar için ziyafet özür olamaz.

FİDYE: Takatsızlığı sonuna kadar devam eden düşkün ve geçkin ihtiyarlar farz veya vacib olan oruç borçlarından her bir oruca bedel bir fidye verirler. Bir fidye, bir sadakai fıtırdır. Yalnız bir fakire verse de olur. İsterse akşamlı, sabahlı bir fakiri bir ay doyurur, isterse eline para verir; isterse toptan, isterse ayrı ayrı verir. Fidye herhangi bir fakire verilebilir. Böyle olan bir adam fidye vermeye de kaadir değilse Allahu Teâlâ hazretlerinin bağışlamasını, af ve mağfiretini diler.

---

(675) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:46

(676) Buhari, Müslim, Tirmizi, Nesai.

Sadakai Fıtır Kimlere ve Ne Zaman Vacibdir?

Sadakai fıtır: Ramazan bayramını geçirmemek üzere verilecek olan bir sadakadır ve vacibdir. Vacib olmasının vakti de bayram günü sabahıdır. Bundan dolayı, o günden evvel ölen veya Ramazan içinde zengin iken o gün fakir düşen kimseye sadakai fıtır vacib olmaz. Bayram gecesi güneş doğmazdan evvel doğan çocuğun fıtrasını vermek vacib olur.

Sadakai fıtrın Vücûbuna sebep: Fıtır sadakası Ramazan bayramına ulaşan ve nisab miktarı malı olan her kişinin kendisi ve velayet altındaki kişiler adına vermekle yükümlü oldukları bir bağış türüdür. Bundan dolayı, Bayram namazının vaktinden evvel borcundan, zarûri ihtiyaçlarından başka olarak, gerek ticaret malı olsun, gerek olmasın, nisab miktarı (85 gr. altın 200 dirhem gümüş veya bu değerde) mala veya onun kıymetlerine malik olan bir adama kendisi için, baliğ olmayan malsız çocuklar için, hizmetinde bulunanlar için sadakai fıtır vermek vaciptir.

Hanefilere göre fıtır sadakası; buğdaydan yarım sa'; arpa, hurma ve kuru üzümden 1 sa olarak verilir. Bir sa' yaklaşık 2.75 litredir.

Ancak bu tür maddeler ve bu miktarları günümüzde normal beslenme şekli için yeterli olmadığından, günün şartlarına uygun olarak bir fakirin bir gün doyumuna yetecek kadar belirlenmesi ve bu miktarın verilmesi daha uygundur.

Fıtır sadakasıyla yükümlü olma konusunda da kadın erkek gibidir. Eğer yükümlü ise kendisinin varsa çocuklarının ve hizmetçilerinin adına da bu sadakayı verir.

Sadakai fıtrı bayram sabahından evvel ve sonra her ne zaman verse sahih ve ödenmiş olur. Müstehab olan vakit, bayram namazına çıkmadan ve hatta bayramdan bir iki gün evvel verilmesidir.

ORUÇLA İLGİLİ MES'ELELER

Hayızlı halde olan bir kadın, oruca niyet etmiş olsa, sonra da fecrin doğmasından önce temizlenmiş bulunursa, o kadının orucu sahih olur. (677).

Âdeti Gün Ortasında Sona Eren ve Temizlenen Kadın ne Yapar?

Bu kadın orucun başlama zamanı olan fecr-i sadıkta ve ondan bir

---

(677) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:15

süre sonrasında âdetli olduğundan tam olarak o günün orucunu tutmuş olmaz. Bu nedenle o günün sonradan kaza edilmesi gerekir. O gün ise hanım isterse yeyip içebileceği gibi isterse temizlendiği andan itibaren oruçlu gibi davranabilir.

Ramazanda zorla veya ölüm tehdidi ile tecavüz edilen, kadına sadece kazâ gerekir. (678).

Tecavüz edilen kadın baştan razı olmuşsa hem kaza, hem keffaret gerekir. Zorla tecavüz edilirken, sonradan gönlü yumuşar ve razı olursa sadece kaza etmesi gerekir. (679).

Ramazanda kasden orucunu yedikten sonra hayız olan veya oruç tutamıyacak kadar hastalanan bir kadına da keffaret lazım gelmez. Sadece kazâ eder. (680).

Kadın Başladığı Orucu Bugün "âdet günümdü, âdet göreceğim" diyerek Bozabilir mi?

Âdet günleri düzenli olan hanım âdetinin başlayacağı kuvvetle muhtemel olan günde oruca niyet etmeyeceği gibi başladığı orucu bozabilir de.

Kadın oruca niyet etmez ve o gün de âdet görmezse bu günü kaza eder mi?

Âdet göreceğim diye başladığı orucu bozar ve o gün âdet görmezse keffaret gerekir.

İhtiyatlı olan âdet görünceye kadar oruçlu kalmaktır.

Cünüb Olarak Sabahlamak ya da Gün İçinde İhtilam Olmak Orucu Bozar mı?

Kişinin cünüp olarak sabahlaması orucu bozmayacağı gibi gün ortasında uyuması ve ihtilam olması da orucu bozmaz. Cünüplük namaza engeldir ancak oruca engel değildir. Cünüp kişi cünüp olarak oruç tutabilir ancak cünüp kaldığı sürece namaz kılamayacağı için büyük günah işlemiş olur. Cünüp olan kişi gerek sabah, gerekse gün ortasında gusledip bu halden kurtulur. Orucuna zarar gelmemiştir.

---

(678) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:38

(679) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:40

(680) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:44

Geceden temizlenmiş olan kadın, müteakip günün orucunu tutar. Bu hayzının müddeti on gün olanlar içindir. Hayzının müddeti on günden aşağı olan bir kadın da gecenin yıkanacak kadar bir bölüme yetişirse, orucunu tutar. Fakat kadın yıkanma işini bitirene kadar, fecir doğarsa; bu kadın o gün oruç tutmaz. Çünkü, bu yıkanma müddeti, hayız müddetinden sayılır. Bu söylediğimiz husus ise, hayız müddeti on günden az olan kadınlar hakkındadır. (681).

Ramazan ayının girmesi ile doğum yapan bir kadın, on gün sonra lohusa kanından temizlenmiş olsa, orucuna başlar. İllâ 40 günü beklemesi şart değildir. (682).

Kadının İ'tikâf Yapması:

İ'tikâf: Bir mescid'de veya mescid hükmündeki bir yerde Ramazanda İ'tikâf niyeti ile bir müddet ikâmet etmektir.

Kadınlar, kendi evlerinin mescidinde (namaz kıldığı odasında) İ'tikât yaparlar. Kadınlar, zarûri ve insani ihtiyaçları olmadıkça -İ'tikâf müddetince- buradan çıkmazlar.

Kadınların, dışarıdaki mescidlerde İ'tikâfa girmeleri caizdir, fakat bu mekruhtur. Evde yapmaları daha eftaldir. Evinde namaz kılmaya mahsus bir yer yoksa, evinde namaz kıldığı yerin haricinde İ'tikâf yapabilir. Veya bir yerini mescid olarak ayırabilir.

Kadın itikaf için kocasından izin alması daha uygundur. (683).

İ'tîkâfta iken, öpmek, tutmak, kucaklamak, çıplak kucaklaşmak gibi şeyler yasaktır.

Hayızlı veya lohusa olan kadının oruçlu gibi olmasına gerek yoktur, ancak toplum içinde alenen yiyip içmemesi daha doğrudur. Çünkü başkaları onun izinli olduğunu bilmez, yanlış yorumlara sebep olur. (684).

Âdet Gördüğü İçin Günün Yarısında Nafile Orucu Bozulan Hanım Bu Orucunu Kaza Edecek Midir?

Her ne sebeple olursa olsun yarım kalan nafile orucun

---

(681) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:47

(682) Ribat Dergisi, Konya, Sayı:41, S:23

(683) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:60-62

(684) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:40

tamamlanması vaciptir. Âdet nedeniyle de olsa bozulan nafile orucun sonradan kaza edilmesi gerekir.

Ramazan Ayında Gün Ortasında Adet Görerek Orucu Bozulan Kadının Günün Geri Kalan Kısmını Nasıl Geçirmesi Gerekir?

Bu durumdaki hanımın orucu âdet görmesi nedeniyle bozulduğundan kişi bu günün orucunu daha sonra kaza edecektir. Ve bu günde oruçlu gibi hiçbir şey yemeyip içmeden durması mekruhtur. Çünkü âdetli hanım oruç tutamaz.

Oruç olmadığı halde oruçlu gibi davranması uygun değildir.

Oruçluyken Dudaklara Ruj Sürülebilir mi? Oruç Bozulur Mu?

Bu madde tükrüğe karışıp içeriye girerse orucu bozar. Tükrüğe karışmasa orucu bozmaz. Fakat bu mümkün değildir. Müslüman hanımların dudaklarını boyamaları ve süslü sokağa çıkmaları caiz değildir. "İmalât Ansiklopedisi"nin ruj maddesinde domuz yağının ruj yapımında kullanıldığı açıkca belirtildiğinden, müslüman kadını böyle şüpheli ve haram şeyleri kullanmamalıdır.

NOT: Oruçla ilgili diğer mes'eleler için "Hayızlıya Haram Şeyler " bölümünden 2. maddeye bakılmalıdır.

Diş Çektirme, Doldurma, Dişleri Misvakla ya da Macunla Yıkama, İğne Yaptırma... Orucu Bozar mı?

Diş çekimi orucu bozmaz. Ancak dişin çıktığı yerden akan kan, tadı ağzın her tarafına dağılacak kadar çok olur, ya da karıştığı tükrüğün yarısından çok olur ve yutulursa orucu bozar, kaza gerekir. Diş dolgusu konusu da vücudun herhangi bir yerindeki yaraya ilaç koyma gibidir. Dolgu maddeleri sıvı olmayıp, dimağa ve karın boşluğuna ulaşmadıkları için orucu bozmazlar. Ancak kanala zerkedilen ilaç, ya da dolgu maddesi, sıvı olur ve beyne ulaşırsa, İmam Ebu Hanife'ye göre oruç bozulur, diğer imamlara göre yine bozulmaz. Diş çekimi için uygulanan ve halk arasında morfin diye bilinen uyuşturucu (anestezik) etkili iğne de vücudun herhangi bir yerine yapılan iğne gibidir. İmam Ebu Hanife'ye göre orucu bozar. İhtiyata uygun olduğu için kabul edilen görüş de budur. Ancak onun arkadaşları olan diğer imamlar, vücuda yarayışlı olmayan ve tabii yollarla vücuda girmeyen şeyler, orucu bozmaz görüşündedirler. Dolayısıyle onlara göre, yaralara her nasıl olursa olsun ilaç koy-

mak, yine nasıl olursa olsun iğne yaptırmak orucu bozmaz. Buna göre durumları acil olmayanların, diş çekimi ve iğne işini akşama bırakmaları tavsiye olunur. Ama bundan gecikmekle zarar görecek olanlar, oruçlu iken de iğnelerini yaptırır, dişlerini çektirir, ya da doldurturlar. Dolgu dışındakileri yaptıranların sonradan kaza etmeleri daha ihtiyatlı olur.

Dişleri, özsuyunun tadı hissedilecek kadar taze bir misvakla temizlemek orucu bozmaz ama, mekruhtur. Bu tadı duyulmayan misvakla ya da fırçalarla dişleri yıkamak oruca hiçbir zarar vermez. Dişlerin macunla fırçalanması, ya da tuzlu su ile gargara yapılması hallerinde macunun ve tuzun tadı boğaza kadar ulaşmış olacağından oruç bozulur. Misvaktan kopan ve yutulan parçalar buğday tanesi kadar, ya da daha fazla olurlarsa orucu bozarlar. Dişlerin kendiliğinden kanaması halinde, kan tadı duyulacak kadar olur ve bilerek yutulursa oruç bozulur. Az olur ve farkına varmadan yutulursa bozulmaz. Bütün bu durumlarda orucun bozulması halinde sadece kaza gerekir.

Üç Aylarda Kadın Hayızlanınca Nasıl Hareket Edecek?

Üç aylar denilince memleketimizde Recep, Şaban ve Ramazan ayları akla gelir. Bunlardan Ramazan ayının üstünlükleri, anlatmaya gerek duyulmayacak kadar açıktır. Şa'ban ayının üstünlüklerine dair de hadisi şerifler vardır. Recep ayının üstünlüğünden söz eden hadisler ise ya asılsızdır ya da zayıftır. Bu konuda sahih hadis yoktur. Receb'in de faziletli sayılması, Haram Aylar'dan biri olması sebebiyle olsa gerektir. Üç aylar peşpeşe oruç tutmak diye bir şey yoktur. Rasulüllah ne kendisi böyle bir oruç tutmuş ne de ümmetine tavsiye etmiştir. Ancak Şaban ayında oruç tutmanın faziletlerinden söz edilmiş, hatta Şa'banı Rasulüllahın tamamen tuttuğu olmuştur. Ama Ramazan dışında hiçbir ayı tam tutmadığı rivayetleri daha güçlüdür. Ayrıca, özellikle zorlanacak olanlar için, Şa'banın son yarısında oruç tutmamak tavsiye edilmiştir. Tâ ki, Ramazana güçlü girilsin ve Ramazan orucu şevkle ve zevkle tutulsun. Şimdi üç aylar orucu diye bir şey olmadığına göre, bunda kadınlar erkeklerden farklı değildir. Ama olsaydı yine fark olmazdı. Kadınlar sadece âdet günlerinde tutmaz, diğer günler devam ederlerdi. Nitekim kefareti de böyle tutarlar. (685).

---

(685) Hanımlar Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Beşer. İst. 1990. Seha Y. S:55 v.d

SEKİZİNCİ
BÖLÜM

ZEKAT

OKUMA PARÇASI

MÜ'MİNLERİN ANNESİ ZEYNEB'İN YARDIM DAĞITIMI

Râfi' kızı Berre'den:

"Maaşlar verilmeye başlandığı zaman Hz. Ömer (r.a.), Zeyneb binti Cahş'a (r.a.) maaşını gönderdi. Zeyneb:

- Allah, Ömer'den razı olsun. Bu yükü bana niçin yeklemiştir? Ortaklarım bunu aramızda taksim etmeye daha muktedir idiler, dedi. Ona:

- Hepsi senindir, dediler.

Bunun üzerine Zeyneb:

- Sübhânellah, bu kadar para nasıl bir şahsa verilir? dedikten sonra parayı getirenlerden örtünerek:

- Yere döküp üzerine bir şey atın, dedi.

Adamlar gittikten sonra bana:

- Elini örtünün altına sokup bir avuç çıkar ve -kendi akrabalarıyle bir takım yetimlerin ismini vererek- falan ve falan âileye götür ver, dedi.

Nihâyet örtünün altında az bir şey kaldı. Ona:

- Ey Mü'minlerin Annesi, Allah'a yemin ederim ki, bizim de bunda hakkımız vardır, dedim. Bana:

- Örtünün altında ne kalmışsa o da senin olsun, dedi.

Örtüyü kaldırıp saydığım zaman sadece seksen beş dirhem kalmıştı. Sonra Zeyneb ellerini havaya kaldırarak:

- Allah'ım, beni Ömer'in bağışlarına muhtaç kılma ve gelecek seneye kadar beni sağ bırakma, diye dua etti ve aynı yıl içinde vefât etti." (686).

(686) Hayatüs-Sahabe Terc. İslami neşriyat, Konya, C:2 S:365

ZEKAT

Tarifi: Sözlükte, zekât, temizlik bereket ve artmak manalarına gelir.

İslamda: Bir malın belirli bir miktarını, bir kameri yıl sonra Kur'ân'da belirtilen sınıflara Allah rızası için vermektir.

Farziyeti: Kitap, Sünnet ve müslüman alimlerin görüş birliğinde olmalarıyla sabittir. Kur'an-ı Kerim'de değişik isimler altında 37 yerde geçmektedir. Ödenmesi farzdır. (687).

Zekât malî bir ibadettir. Nisap miktarı mala sahip olan zengin müslümanlara farzdır.

Önemi: Zekât hakkında Kur'ânı Kerim'de: "Ey Habibim! Servet sahiplerinin mallarından zekât al, bu onların mallarını temizler ve vicdanlarını arıtır" buyurulmaktadır. (688).

Hz. Peygamber (s.a.v.) ise: **"Mallarınızı zekât ile koruyunuz. Hastalıklarınızı sadaka ile iyileştiriniz, belâ dalgalarını duâ ve niyâz ile karşılayınız"** buyurmuştur. (689).

Zekâtını veren kimse, malını ve canını maddi ve manevi kirlerden temizlediği gibi, malının ve paranın değil, Allah'ın kulu olduğunu isbatlar, Allah'a malî yönden şükretmiş olur.

Zekâtın Sosyal Faydaları:

Farklı eğitim, ortam ve şartların sonucunda, toplum içinde belli gelir farklarının olması, normaldır. Çalışmanın niteliği ve niceliğine göre insanların kazançları da değişir. Bu normal bir durumdur. Ancak farklı gelirler arasında büyük uçurumların olması toplumda bir huzursuzluk yaratır. Belli bir süreye kadar kardeşçe duygularla birarada yaşayan toplumun bireyleri bu uçurumun büyümesiyle önce birbirlerinden uzaklaşır, sonra da aralarında istenmeyen duygular oluşmaya başlar. Farklı guruplar arasında oluşan bu kötü duygular giderek toplum için büyük bir tehlike oluşturur.

İşte zekat toplumda oluşabilecek dengesizliklerin ve patlamaların önüne geçmek üzere koyulmuş bir hükümdür.

---

(687) Kur'an-ı Kerim, Bakara:43

(688) Kur'an-ı Kerim, Tevbe:103

(689) B. İslam İlmihali, Ö.N. Bilmen, İst. Bilmen Y. S:435

Zekat sayesinde müslüman diğer kardeşlerine yardım ederek hem bir ibadeti yerine getirmenin huzurunu yaşayacak, hem de ihtiyacı olan kardeşlerine yardım ederek onları zor durumdan kurtarmış olacaktır.

Namaz ve oruç gibi ibadetlerle kişisel bir olgunluğa ve ruhî doygunluğa ulaşması hedeflenen insan kendisiyle başbaşa toplumdan uzak ve bağımsız kalması hoş görülmemiş kendisi için çalışan müslüman aynı zamanda zekat ile toplum için de çalışmaya teşvik edilmiştir.

Birey olarak toplumdan kopması ve uzaklaşması mümkün olmayan inasnın, sadece kendisiyle ilgili namaz ve oruç gibi ibadetlerin yanısıra, genel olarak toplumun sağlığını ve huzurunu hedef alan zekat gibi emirlerle, Allah tüm toplum için bir hedef belirlemiş ve müslümanları bu yöne yöneltmiştir.

Zekât verilen cemiyette, zenginle fakir arasında kaynaşma ve yardımlaşma duygusu gelişir ve kitleler arası uçurumlar ve düşmanlıklar önlenilmiş olur. Sevgi ve dostluk gelişir.

Malının hakkıyla zekâtını veren kimse başkalarının malına göz dikip haram yoldan mal kazanmaya yönelmez. Zekat sayesinde bencillikten ve cimrilikten de kurtulan kişi için, hem kişisel bir arınma söz konusudur hem de toplumsal bir yardımlaşma.

Zekâtın tam verildiği toplumlarda açlık, dilencilik gibi sosyal ızdıraplar azalır, açlık ve yoksulluğun sebeb olduğu hırsızlık olayları en aza endirilmiş olur.

Zekâtı alan ve veren Allah rızası için yaptığından cemiyette dinin etkinliği ve önemi artar.

Zekatın layık olan kişilere verilmesiyle fakir kimselerin iş sahibi olması, ilmin yayılması sağlanmış olur. Borçlular borcundan kurtulur. Yolda kalmışların ihtiyaçları giderilir.

Zekât Verilen Mallar:

1- Öşür (arazilerin zekâtıdır)

2- Sığır, koyun ve develerin zekâtı,

3- Ticaret mallarının zekâtı,

4- Madenlerin zekâtı,

5- Paraların zekâtı,

6- Fıtır sadakası (nefislerin zekâtıdır)

7- Kadının aldığı mehir, zekâtını gerektiren mallardan ve miktarda ise, kadın bu mehrin zekâtını vermelidir.

Zekât Vermesi Gerekenler:

* Müslümanlar,

* Erginlik çağına gelenler,

* Hür ve akıllı olanlar,

* Temel ihtiyaç ve borcundan başka nisap miktarı mala sahip olanlar. Kişinin zekatla yükümlü olabilmesi için, önce temel ihtiyaçlarının karşılanmış olması gerekir. Kişi kendi temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra, fazladan nisab miktarı bir mala sahipse bu durumda zekatla yükümlü olur.

Kendi temel ihtiyaçlarını karşılayamayan, ya da ihtiyaçları olduğu halde nisab miktarı mala sahip olan kişinin zekat verme yükümlülüğü yoktur.

Temel ihtiyaçlarda ölçü; içinde yaşanılan toplumun genel standartlarına göre belirlenir. Kişinin kendisinin ve ailesinin oturabileceği bir konuta ve bir araca sahip olması, onları orta düzeyde geçindirebilmesi, gerektiğinde tedavi ettirmesi ve eğitim imkanlarının sağlanması temel ihtiyaçlar kapsamına girer.

Ortalama olarak bu ihtiyaçların giderilmesinden sonra, arta kalan miktar nisab miktarına ulaşırsa zekat sorumluluğu doğar.

* Elindeki malı hükmen ve hakikaten artıcı olanlar. Bir malın zekata tâbi olması için, belli bir asgari limitinin bulunmasının yanısıra bir de artabilirlik özelliğine sahip olması gerekir.

Artabilirlik (nema) ikiye ayrılır. Gerçek nema; doğum, tarım veya ticaret yoluyla artamsı, çoğalmasıdır. Hayvanların çoğalması, ekinin büyümesi ya da ticaret yoluyla elde var olan malın kâr edip çoğalmasıdır.

Hükmi nema: Bir malın bizzat kendisinde artma olmadığı halde, o malın bizzat kendisinin artabilme imkanının olması, değerinin artmasıdır. Altın gümüş ve para maddi olarak artmasa bile değeri artar.

* Zekâtı verilecek mal üzerinden bir kamerî yıl (354 gün) geçenler, zekâtını vereceği malın tümü mülkiyetinde olanlar. Tam mülküyet ise malın hem bizzat kendisine hem kullanma hakkına sahip olma ve malı tasarruf yetkisi ve gücü altında bulundurma anlamına gelir.

Zekatın geçerli oluşunun şartlarından biri de niyettir. Zekât verilirken **kalben niyet edilmelidir.** Dil ile zekat olduğunu söylemek şart değildir. Zekât ve sadakanın gizli verilmesi müstehabdır. Böylece fakirin vakarı da rencide edilmemiş olur. Hadiste "Sağ elin verdiğini sol el bilmesin" buyurulmaktadır.

Temlik; zekatı hakeden kişilere, onların mülkiyetine girecek şekilde vermek demektir.

Zekat Kimlere Verilir?: Zekâtın verileceği yerler Kur'ân'da sekiz sınıf olarak sayılmıştır, şunlardır:

1- Fakirler: Dinen zengin olmayanlar yani nisap miktarı mala sahip olmayanlar, böyle kimselerin iş ve güçleri de olsa zekât alabilirler.

2- Miskinler: Günlük yiyeceği olmıyanlar, aşırı fakirler,

3- Âmiller: Zekât toplamakla görevli memurlar,

4- Müellefe-i Kulûb: Kalbi İslâma ısındırılmak istenen kimselerdir.

5- Köleler: Kölelikten kurtulacak kimselere verilir.

6- Borçlular: Borçlu veya borcu malından fazla kimselere zekât verilebilir.

7- Allah yolunda mücadele edenlere: Meselâ: Hacc için, cihâd için memleketinden çıkıp parasızlıktan dolayı yolda kalmış olan askerlere, talebelere,

8- Yolda kalmışlara: Parası biten yolculara zekât verilebilir. Memleketinde zengin bile olsa.

Sadakai Cariyeler: Toplumun yararına olan her şeyi dinimiz sadaka olarak belirlemiştir. Cami, köprü, çeşme yaptırmaktan başlayıp yoldaki bir taşı, bir dikeni kaldırmak, müslümanlara karşı hoş sözlü, güler yüzlü olmak gibi güzel ve iyi olan her şey dinimizce sadakai cariyedir ve sevaptır. Bu sadakalar hayatta kaldığı müddetçe yaptıranların defterine ölümünden sonra bile sevap yazılır.

Zekât Vermemenin Cezâsı:

Yüce Allah (c.c.) şöyle buyurmaktadır:

"Altını ve gümüşü yığıp biriktirerek, onu Allah yolunda infak etmeyenleri acıklı bir azap ile müjdele. O gün onlar Cehennem ateşinde kızdırılacak ve onlarla alınları, böğürleri ve sırtları dağlanacak: "İşte bu kendiniz için biriktirip durduğunuz şeydir, artık biriktirmekte olduğunuzu(n

azâbını) tadın" (denilecektir)." (690).

Amr b. Şuayb, babasından, o da dedesinden rivâyet ediyor:

"Resûlüllah'ın (s.a.v.) huzuruna bileklerine iki tane altın bilezik takınmş bir kadın geldi. Ona: "Bunların zekâtını veriyor musun?" diye sorunca kadın: "Hayır" dedi. Resûlüllah şöyle buyurdu: "Yüce Allah'ın kıyâmet gününde bu iki bileziğe karşılık ateşten iki bilezik giydirmesi sizi memnun eder mi?" (691).

Kadın, kocasının gıyabında onun malından, onun izni olması halinde sadaka verebilir ve ikisine de tam sevap verilir. Kocasının malından onun kızmayacağını bildiği ölçüde, ya da kendisine ayrılan eşya veya yiyeceklerden, kocasına sormadan da sadaka verebilir. Sormadan verdiği sadakanın sevabı ikiye bölünür, yarısı birinin, yarısı birinin olur.

Bileziğin Zekatı:

Kadının kolunda bilezikleri olupda evleri ve lüks eşyaları olmayan ve bir maaşla geçinen bir kadının zekat vermesi gerekir mi?

Altınlarının toplam ağırlığı yaklaşık 85 gr. kadar ya da daha fazla ise, gümüşte 200 dirhem ya da fazla ise, borcu yoksa, kıtkanaat yaşamalarına rağmen, altınlarını bozdurmayıp, tam bir yıl (355 gün, kamerî yıl) altınları elinde bulundurmuşsa, başka bir şeyi olmasa dahi zekatını vermesi gerekir.

Kadınların altın ve gümüş dışındaki, pırlanta, elmas, yakut gibi süs eşyalarının zekata tabi olmadığı ittifak edilen, çok aşırı bir miktarda olduğu zaman kadınların altın ve gümüş zinetlerinin de zekata tabi olduğu görüşü ise tercih edilen görüştür.

Zekat Eşyaları Nisab Miktarına Ulaşan Ancak Başka Bir Geliri Olmayan Kadının Zekatını Kim Verir?

Kadının kocası ya da babası zengin olsun fakir olsun bu zinet eşyalarının zekatını mala sahip olan kadın verecektir. Bu zekata tâbî olan zinet eşyaları dışında parası ya da geliri olmayan kadın zinet eşyasının kırkta birini verecektir. Ancak onun yerine kocası ya da babası verebelir.

---

(690) Kur'an-ı Kerim, Tevbe:34-35

(691 Ebu Davud, Tirmizi, Nesai, Sübülüs Selam. 1/135

Zekatı Mutlaka Ramazan Ayında mı Vermek Gerekir?

Zekatı Ramazan ayında vermek gerekmez. Zekatın zamanı kişinin nisab miktarı mala sahip olduktan sonra geçen bir yılın sonudur. Bu bir yıl ise kamerî yıldır, güneş yılı değildir.

Örneğin Recep ayında nisab miktarı mala sahip olan kimse gelecek yıl Recep ayında zekatını verecektir. Burada güneş yılı takvimi kullanılmaz.

Ramazan ayı içerisinde zengin olan kimse de Ramazan ayında zekatını verir.

Yani herkesin nisab miktarı mala sahip olduğu ay zekat vereceği aydır. Üzerinden bir yıl geçmesi şartıyla.

Zengin Olan Erkek Kardeş Fakir Olan Kızkardeşine Zekat Verebilir mi?

Bu iki kişi arasında yakın bir akrabalık bağı olsa da zekat almaya ve vermeye engel değildir.

Çünkü kişi kardeşinin nafakasını temin etmekle sorumlu değildir. Eğer kardeşi muhtaçsa zekatını öncelikle ona vermesi gerekir.

Kadın Kocasına Zekat Verebilir mi?

Kocanın hanımına zekat veremeyeceği konusunda ittifak vardır. Çünkü koca hanımının nafakasını temin etmekle yükümlüdür. Ona verdiği şey zekat değil nafakadır. Hanımın kocasına zekat vermesi konusunda ise ihtilaf vardır.

Ebu Hanife zengin bir hanımın fakir olan kocasına zekat veremeyeceğini söylerken, iki talebesi zekat verebilir derler. Çünkü hanım ne kadar zengin olursa olsun kocasının nafakasını sağlamakla yükümlü değildir.

Damad, Kayınvalide ya da Kayınpedere, Kayınpeder ya da kayınvalide Damada Zekat Verebilir mi?

Her ne kadar damat ile kayınpeder ve kayınvalide arasında evlilik nedeniyle akrabalık oluşmuşsa da bu zekat vermeyi ve almayı engelleyen akrabalık değildir.

Kimlere Zekat Verilemez?

Anne, baba, dede, nine, evlat, torun, karı ve kocaya (Ebu Hanife'ye göre) bu kimseler muhtaç olsalar da zekat verilmez. Çünkü kişi bu denli yakın akrabasının nafakasını teminle yükümlüdür.

DOKUZUNCU
BÖLÜM

HACC

HACC

Tarifi: Ziyaret etmek, kast etmek anlamındadır.

İslâm'da Hacc ise: İhrama girip zamanında Arafatta vakfe (durmak) ve Kâbe'yi ziyaret etmektir.

Farziyeti ve Hikmeti: İslâm'ın şartlarının sonuncusudur. Farz olduğu Kitap sünnet, müslüman alimlerin görüş birliğinde olmalarıyla sabittir. Kur'ânı Kerimde **"Hacca gidip gelmeye gücü yetenlere Allah için Kâbe'ye ziyaret etmek farzdır."** (692) buyurulur.

Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey insanlar Allahu Teâla size Hacc'ı farz kıldı, haccediniz."** (693) buyurdu.

Hacc gücü yetenlere farzdır. Hacc hem mâlî hem bedenî bir ibadettir. Bir çok dînî ve dünyevî faydaları vardır. Oruçla kötü arzulardan kurtulan, zekâtla fedakarlık duyguları gelişen, namazla ruhen yükselen mü'min ancak bu halleri kazandıktan sonra Allah'a layık bir kul olabileceği için hacc ile de kendisini Allah'a arz ve takdim eder. Hacc'da, ırk ayrımı, fakir, zengin ayrımı yapmaksızın herkesin Allah'ın huzurunda aynı kılık kıyafetle bulunması bir nevî mahşeri ve Ahiretteki hayatı hatırlatması gibi buna benzer nice hikmetleri vardır.

Hacc'ın Farzları Üçtür:

1- İhram: Helâl olan şeyleri kendine haram kılmaktır. Aynı zamanda hacıların giydiği dikişsiz ebliseye, büründükleri iki havluya ihram denir.

2- Arafatta vakfe: Mekke yakınında bulunan Arafat dağında zilhicce ayının dokuzuncu (Arefe) günü zeval vaktinden Kurban bayramının birinci günü fecrin doğuşuna kadar olan zaman içinde bir süre durmaktır.

3- Kâbe'yi tavaf: Arafatta vakfeden sanra bayramın birinci günü başlayıp ömrünün sonuna kadar bir süre içinde Kâbeyi ziyaret etmektir.

Hacc Kimlere Farzdır:

1- Müslüman olmak,

2- Akıllı ve ergenlik çağına gelmiş olmak,

---

(692) Kur'an-ı Kerim, Ali İmran:97

(693) Sahih-i Müslim

3- Hür (serbest) olmak,

4- Hacc'ın farz olduğunu bilmek,

5- Hacc'ı yerine getirecek kadar vakit bulmak,

6- Kendisinin yol ihtiyacını karşıladığı gibi Hacc'a gidip gelin-ceye kadar ailesinin de nafakasını temin etmek.

7- Bedeni sâlim ve sıhhatli olmak,

8- Yol emniyetinin olması,

9- Hanefilerce kadının yanında mahreminin bulunması. Şafii mezhebince de benimsenen, güvenilir bir kafile ile birlikte mahremi olmasa da hacca gidebilir görüşü maslahata daha uygundur.

10- İddet bekleyen kadının ibdetinin bitmiş olması lazımdır.

Hacc'ın Çeşitleri: Hüküm ve yapılış yönüyle olmak üzere önce ikiye ayrılır.

1- Hüküm Yönüyle Hacc Üç Kısımdır:

a) Farz olan Hacc: Şartlarını taşayınların ömründe bir defa Hacc yapmaları farzdır.

b) Vacip olan Hacc: Adanan veya başlanmışken bozulan nafile bir Hacc'ın yerine getirilmesi vaciptir.

c) Nafile olan Hacc: Mükellef olmayanların, farz Hacc'ı yerine getirmiş kimselerin yaptıkları Hacclar nâfiledir.

2- Yapılış Yönüyle Hacc Üçe Ayrılır:

a) İfrad Haccı,

b) Temettu Haccı,

c) Kıran Haccı.

Fert ve Toplum Hayatı Yönünden Hacc'ın Önemi:

1- Renk, ırk, dil farklarına rağmen insanların aynı gaye için bir yerde toplanmaları, kadeşlik duygularının kuvvetlenmesine neden olur. Müslüman toplumların karşılıklı alış verişinde bulunmalarına ve dertleşmelerine imkan verir.

2- Yolculukta çeşitli yerlere uğrayıp değişik kimselerle karşılaşıldığı için bilgi ve görgü artar. Yolculukta çekilen sıkıntılar insanı olgunlaştırır.

3- Zengini fakiri ile bütün hacıların aynı kıyafette olarak bu ibâdeti yerine getirmeleri herkesin Allah'ın huzurunda eşit olduğunu gösterir.

Beyazlar içindeki yarı çıplak topluluk mahşer kalabalığını andırır.

4- Hacc'dan önce borçlar ödendiği, kaza ve nafile namazlara devam edildiğinden maddî ve manevî borçlarda, en azından bir eksilme olur.

5- Hacc; kişi üzerinde büyük tesirler bırakır. Hacı, bedenî ve malî ibadeti yapmanın hazzını duyar.

6- Büyük bir toplulukla yerine getirildiği için ruha çoşkunluk verir.

Haccın Yapılışı

Hacc yapmak isteyen, helâlinden kazandığı parayla borçlarını öder, kazaya kalmış ibadeti varsa tamamlamaya çalışır. Tevbe, istiğfar ve iki rek'ât namazdan sonra niyet edip, eş ve aile fertleriyle helâllaşır.

Mikat yerinde yıkanır, gerekli temizliğini yapar ve ihrama girer. İki rekât namaz kılar: "Ya Rabbi ben haccetmek istiyorum onu bana kolay kıl ve onu benden kabul et" diye duâ eder. Sonra telbiyede bulunur, Zaman zaman telbiyeye devam eder. Mekke'ye varacağı zaman yıkanır, veya abdest alır, duâ yaparak tavafı kudumunu (varış tavafını) yapar. Sonra Safa ile Merve arasında yedi defa sa'y eder.

Zilhicce ayının sekizinci günü sabah namazını Mekke'de kılıp Mina'ya çıkar. Arefe (zilhiccenin sekizinci) günü sabahleyin Arafat'a hareket eder. Güneş batıncaya kadan Arafat'da vakfeyi yerine getirmek için durur. Akşam namazını Müzdelife'de yatsıyla beraber kılar. Geceyi Müzdelife'de geçirir. Bayram'ın birinci günü Cemrei Akabe'ye yedi taş atar. Dilerse kurbanını bu gün kesebelir. Telbiye'ye de son verir. Traş olur, eşiyle yakınlıktan başka her şey helâl olur. Kâbe'ye gelerek ziyaret tavafını yapar. Bayramın ikinci, üçüncü ve dördüncü günleri olmak üzere üç gün Mina'da bulunur. Cemrei Ulâ, Cemrei Vustâ, Cemrei Akabe sırasını gözeterek herbirine ayrı ayrı yedişer taş atar. Eğer memleketine dönecekse veda tavafını yapar, iki rek'ât namaz kılar, zemzem suyundan içer isterse Peygamberimizin kabrini ziyaret için Medine'ye gider.

Haccın Vacipleri

1- Safa ile Merve tepeleri arasında sa'y etmek,

2- Müzdelife'de vakfe (durmak)

3- Cemreleri atmak (Şeytan taşlamak),

4- Saçları tıraş etmek veya kısaltmak,

5- Sader Tavafı (Vedâ Tavafı) yapmak.

Haccın Sünnetleri

1- Kudum tavafı yapmak,

2- Bayram gecelerinde Mina'da yatmak,

3- Arefe günü, güneş doğduktan sonra, Mina'dan Arafat'a gitmek.

4- Müzdelife'den Mina'ya, bayram sabahı güneş doğmadan hareket etmek,

5- Müzdelife'de gecelemek,

6- Cemreler arasında (şeytan taşlama esnasında), tertibe -sıraya- riayet etmek.

Kadınlar, remel yapmazlar, yani Kudum veya ziyaret tavafında çalımlı ve süratli yürümezler. Yine Safa ile Merve arasında süratli yürümezler.

Haccda İhramlıya Yasak Şeyler

1- Dikişli elbise giymek, (kadınlar, dikişli elbise giyerler).

2- Hanımıyla cinsi yakınlık, öpmek, okşamak, sehvetle dokunmak,

3- Güzel koku sürünmek,

4- Av hayvanlarını avlamak veya avcıya göstermek,

5- Yeşil ağaç ve otlar kesilemez veya koparılamaz.

6- Traş olunamaz, saçlar kısaltılamaz.

7- Tırnak kesilemez.

HACC'LA İLGİLİ MES'ELELER (694)

Mekke'ye girmek için gusletmek müstehaptır. Hayızlı ve nifaslı olanların da gusletmeleri müstehaptır. (695).

Safa ve Merve tepeleri eskiden Mescidi Haram'dan ayrı olduklarından, hayızlı veya cünübün Safa ile Merve arasında sa'yetmesi caizdi. Fakat, şimdi buralar da Mescidi Haram'a bitiştiğinden ve Mescide dahil edildiğinden bu fetva geçerliliğini kaybetmiştir. Hayızlı veya cünüb Safa ile Merve arasında sa'yedemez. (696).

---

(694)Kadınların Haclarıyla İlgili Diğer Meseleleri "Hayızlı ve Nifaslıyla haramların 4. maddesi olan maddeye müracat ediniz.

(695) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:114

(696) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:121

Hayızlı ve cünüp kimselerin Arafat'ta vakfe yapmaları caizdir. (697).

Hayızlı bir kadın, Mekke'den çıkmadan önce temizlenmiş olsa, onun vedâ tavafı yapması lazım gelir. Ancak, bu kadın, çıkıp Mekke'nin evlerini geçtikten sonra temizlenmiş olursa, onun -vedâ tavafı için- geri dönmesi gerekmez.

Kezâ, bir kadının kanı kesilse ve fakat yıkanması ve bir namaz vakti geçmeden de Mekke'den çıkmış olsa, geri dönmesi lazım gelmez.

Hayızlı olarak çıkan bir kadın, henüz mîkatı geçmeden yıkanmış ve geri dönmüş olsa, bu kadının vedâ tavafı yapması gerekir. (698).

Kadın, -telbiyede- sesini yükseltemez. Ancak kendi işitebileceği kadar yükseltir. Başkasının işitebileceği kadar değil... (699).

Kadınlar, hacc esnasında dikişli elbise giyerler. Çünkü kadınların don ve gömlek giymeleri muhakkak gereklidir. Kadınlar, baş örtülerini takarlar, sadece yüzleri açık olur, ayakkabı ve eldivenlerini de giyerler. Ancak, vers, za'feran, ve usfur denilen boyalarla boyanmış olan elbiseleri giyemezler. Fakat, bu elbiseler iyice yıkanmış olursa, onları da giyebilirler.

Kadının ihramlı iken dikişli, ipek veya başka bir kumaştan yapılmış elbise giymesinde bir beis yoktur. Kadın zinet eşyalarını da takabilir.

Kadın, Hacerü'l-Esved'i, orası kalabalık olduğu zaman -öperek- selamlamaz. Ancak, boş bir yer bulursa, bu şekilde selâmlıyabilir. Tavaf esnasında Remel yapmazlar.

Kadınlar Safa ve Merve arasında sa'y ederken iki yeşil mil arasında hızlanmazlar. (700).

Âdetli Kadın Ziyaret Tavafını Yapabilir mi?

Kadının âdetli ya da lohusalık dönemi, haccın tavaf dışındaki hiçbir rüknüne engel değildir. Âdetli kadın şeytan taşlayabilir...ancak ziyaret tavaf yapamaz, sonradan temizlenince eda eder.

---

(697) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:128

(698) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:148

(699) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:149

(700) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:150

Kadınların Ziyaret Tavafını Yerine Getirebilmek Amacıyla Âdetlerini Geciktirecek İlaç Kullanmaları Caiz midir?

Bu tür ilaçları sağlığa zararsız olduğu bilinmesi şartıyla kullanılabilir. Ancak sağlığa zararlı bir ilaç ise kullanılmaması daha iyidir. Aksi takdirde kişi günaha girer.

Hacc'da Kadın - Erkek Saflarının Karışması:

Hacc'da kadın-erkek saflarının karışması zaruretten dolayı her mezhepte caizdir. Taş atmakta ve tavafta mecburiyet vardır. Onun için buralarda kadın-erkek saflarının karışması caiz olur.

HACC'LA İLGİLİ BAZI MES'ELELER

Hacc'a Giden Kadının Yanında Mahremi Bulunacak:

Hanefilerce, kendisi ile Mekke arasında üç günlük mesafe bulunan bir kadının -genç olsun, yaşlı olsun- hacc'a gidebilmesi için yanında -kocası veya- müebbeden mahremi (nikahlanması haram) olan bir erkeğin bulunması şarttır.

Mahremin âkil, bâliğ olması şarttır.

Eğer bulunduğu yer ile Mekke arasındaki uzaklık, bu mesafeden az ise, kadın mahremsiz olarak da haccedebilir.

Burada mahremden kasıt, kadının kocası veya süt ve sihrî akrabalık bakımından kadının kendisiyle nikahlanması ebediyyen caiz olmayan bir erkektir.

Mahreminin emniyetli, akıllı ve bülûğa ermiş olması şarttır. Hür veya köle, kafir veya müslüman olması arasında ise bir fark yoktur.

Yanındaki mahreminin Hacc masraflarını kadının bizzat kendi malından vermesi icab eder.

Kocası ölmüş veya kocası tarafından boşanmış olan bir kadına hacc'ın farz olması için, bu kadının iddetinin bitmiş olması şarttır. Bu vaziyetteki iddet bekleyen bir kadın iddet içinde hacc'a gidemez. Zirâ, Kur'an-ı Kerim'de Cenâbı Hakk: **"Onları (kadınları iddetli iken) evlerinden çıkarmayın ve kendileri de çıkmasınlar"** buyrulmaktadır. (701).

Hacc yolculuğu esnasında, herhangi bir şehirde -kocasının orada ölmesi gibi- bir sebeple iddet beklemesi icâb eden bir kadın, bu durumda

(701) Kur'an-ı Kerim, Talak:1).

eğer, bulunduğu bu yer ile Mekke arasında sefer müddeti (90 km.) kadar bir mesafe varsa, iddeti bitmedikçe, hacca gidemez, döner. Hamile kadının iddeti; doğuma kadardır. Ölüm iddeti; dört ay on gündür. Boşanma iddeti; üç ayhali görmektir. Ayhalinden kesilen kadınlar hakkında üç ay itibar edilmişti. (702).

Bir kadın hacc için sefere çıktıktan sonra, kendisine iddet lazım gelse, eğer kocası ric'i talâkla (dönüşü olabilen talâk şekli) boşamışsa, bu kadın kocasından ayrılmaz. Bu durumda efdâl olan, kocasının hemen karısına müracaat etmesidir. Fakat, bâin talâk (kesin boşanma) ile boşanmışsa, bu durumda, karı-koca yabancı gibidirler. (703).

Hacc Farz Olan Kadına Kocası İzin Vermezse:

Hacc, Allah'ın farz kıldığı bir ibâdettir. Farz ibâdetleri yerine getirmekte kimseden izin almaya gerek yoktur. Aynı zamanda kimsenin buna engel olmasına cevaz verilmemiştir. O halde şartlar elverdiği taktirde kadın yanında mahremi bulunursa -kocası müsade etsin, etmesin- hacca gidebilir. Yani gitmesi vacip olur. Ancak nafile haccetmek istediğinde kocasının müsadesini alması gerekir. (704).

Bir kadının kocası, kendisine hacc izin verse de bu kadın; hacc aylarından önce ihrama girmiş olsa, kocasının, bu kadını ihramdan çıkarmaya hakkı vardır.

Ancak bu kadın, hacc aylarının içinde ihrama girmişse, kocasının, onu ihramdan çıkarmaya hakkı yoktur.

Memleketi, Mekke'ye uzak olan bu kadın, hacc aylarından önce yola çıkar ve evinden çıktığı zaman ihrama girip telbiye getirirse, kocası, yine bu kadını ihramdan çıkaramaz. Fakat, yola çıkmadan önce, ihrama girmiş olursa bu durumda kocası o kadını ihramdan çıkarabilir. Ancak, ihrama girmesi yaklaşan günlerde, ihrama girmiş olursa, bu hal müstesnadır.

Sadece, kocasının ihramdan çıkmasını söylemesi ile, kadın ihramdan çıkmış olmaz. İhramdan çıkması için, o kadının ihramlıya yasak olan fiillerden birini yapması gerekir. Meselâ: Tırnağını kesmesi, saçını kısaltması, koku sürünmesi, kocasını öpmesi veya onun boynuna sarılması gi-

---

(702) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:2 S:297

(703) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:89,90,91

(704) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:2 S:295

bi... Kadın, bunlardan birini yapınca ihramdan çıkmış olur. Bu durumda o kadına, ihsar kurbanı gerekir. Hacc ve umresini de kaza eder.

Şayet kadının kocası, -o sene tekrar- ihrama girme izni verirse, kadın ihrama girer ve kazaya niyyet eder. Niyyet etmemiş olsa bile, yaptığı ibâdet kaza olur. Bu durumda, kadının hacc borcu düşer ve umre yapması da gerekmez. Önceki ihramını terk etmiş olmasından dolayı, kurban kesmesi gerekir.

Ancak, sene değiştikten sonra kocasının izin vermesi halinde, kazaya niyyet etmesi gerekir. Niyyetsiz olmaz. Bu durumda ise, kadının hacc ve umre yapması ve -önceki- ihramını terk etmesinden dolayı kurban kesmesi gerekir.

Nafile hacc için ihrama giren kadını, bize göre kocası ihramdan çıkarabilir. Farz olan hacc için, ihrama girmesi halinde ise, böyle değildir. Yani kocasının kadını bu ihramdan çıkarma hakkı yoktur.

Bir kimse, ihramlı olduğunu bilmediği karısı ile cima etmiş olsa, karısı ihramdan çıkmış olmaz. Ancak, hacc'ı fesâda girer. Fakat o şahıs, karısının ihramlı olduğunu biliyorsa, bu kadın ihramdan çıkmış sayılır.

Bu şahıs ihramdan çıkarmış bulunduğu karısına bir sene geçtikten sonra ihrama girme izni vermiş bulunsa; bu kadının hem umre ve hem de hacc yapması gerekir.

Bir kimse karısını ihramdan çıkarır, kadın tekrar ihrama girer, o şahıs tekrar çıkarır ve kadın yine ihrama girer ve bu hal böylece tekerrür ettikten sonra, kadın aynı yıl hacc yaparsa, bu ihramdan çıkmaların hepsinin de cezalarından kurtulur. Fakat, bu kadın, ihramdan çıktıktan sonra aynı yıl hacca gitmez de, müteakip sene giderse, her ihramdan çıkışı için bir umre yapması gerekir. (705).

Kadının Hacc İçin Mahremi Bulunmadığı Taktirde Evlenmesi Caiz midir?

Bu konu bazı fırsatçılar tarafından devamlı istismar edilmiş ve birçok kadınlar bu yüzden tuzağa düşürülmüştür. İslâm dininin gecesi de gündüzü kadar aydınlıktır. Yani; dinimizde kapalı kalan, bilinmedik bir husus yoktur. Önce şunu belirtelim ki muvakkat (geçici) nikah kesinlikle haramdır. Haccetmek için belli bir süre, bir erkekle kadının nikâhlanmasına

(705) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:239, 240

hiçbir müctehid imam cevâz vermemiştir. Ancak kadın dul olur da ciddden evlenmek ister, o da hayat boyunca o kadınla yaşamayı düşünerek evlenirse, tabii bunda bir sakınca yoktur. (706).

Kadın Tek Başına Hacca Gidebilir mi?

65 yaşında dul bir kadınım. Daha önce üç defa hacca gittim; ama yine gitmek istiyorum. Fakat mahremim yok. Güvenilir kadınlarla beraber gidebilir miyim? Yaşlı kadına da mahrem gerekiyor mu? Ya da bir başka mezhebi taklit etsem olur mu?

Hanefîler, Hanbelîler ve diğer mezheplerden bazı imamlar, kadına haccın farz olabilmesi için, kendisiyle hacca gitmeyi kabul eden kocasının ya da başka bir mahreminin bulunmasını şart görürler. Delilleri de bir çok sahabiden rivayet edilen şu hadisi şeriftir: **"Allah'a ve ahiret gününe inanan hiç bir kadının, yanında mahremi yokken sefer müddeti yola çıkması helal değildir."** (707).

İmam Şafiî ve Mâlik ise mahremin bulunmasını şart olarak görmezler. Onlar da delil olarak şu ayeti kerimeyi gösterirler: **"Beytullah'ı haccetmek, ona yol bulabilenler için, insanlar üzerinde Allah'ın bir hakkıdır."** (708). Bu ayet, mahremi olan ya da olmayan diye ayırmamıştır (umumidir). Bundan dolayı, maddi imkanı, ve en az iki güvenilir kadın arkadaşı bulunan kadın da farz olan haccına gitmelidir derler. Umre de onlara göre vacip olduğundan, bir defaya mahsus olmak üzere kadın, aynı şekilde umreye de gidebilir. Ama bir defa hac ve umre yapan bir kadın, hiçbir mezhebe göre, mahremi olmaksızın ne hacca ne de umreye gidebilir. Böyle bir kadının gayesi sevap kazanmak ise, önünde iki yol vardır:

1- Hacca sarfedeceği parayı, İslam için yapılmakta olan akıllıca çalışmalara, okuyan talebeye v.s. vermek.

2- Kendisiyle evlenebilecek birisi ile ciddi ve kalıcı bir şekilde nikahlanmak. Umre ise, Hanefîlere göre zaten vacip değildir. Dolayısı ile size ve sizin gibilere bu halde sevap yolları değil ama, hac yolu kapalı görünüyor. (709).

---

(706) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:2 S:295

(707) Buhari, Savm:67, Müslim, Hac.413, 414. Ebu Davud, Menasik:2.

(708) Kur'an-ı Kerim, Ali İmran:97

(709) Hanımlar Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Beşer. İst. 1990. Seha Y. S:60.

ONUNCU BÖLÜM

KADININ CİHAD'DAKİ YERİ

OKUMA PARÇASI

KADINLARIN, KOCALARININ HAKKINI İTİRAF VE ONLARA İTAAT ETMELERİNİN CİHAD'A DENK OLUŞU

İslam hukukuna göre kadın askerlik yapmak ve harbe iştirak etmekle mükellef değildir. Erkekler için: **"Cennet kılıçların gölgesi altında"** (710) ise, kadınlar için de: **"Cennet annelerin ayakları altındadır."** (711). Aslında kadın vatan müdafaası için en samimi ve en çok çalışan insandır. Bütün bir milletin "insan" gücünü, hazırlayan, yetiştiren ve vatana bağışlayan fedâkâr, kadındır. Kadınlar seferberlik ve gazaların, olmadan önce yapılabilmesinin çilesini, olduktan sonra yapılmış olmasının ıstırabını bünyesinde ve sinesinde çeken insanlardır.

Rasulü Ekrem Efendimiz devrinde İslam mücahidleri cömertçe kanlarını akıtıp, canlarını feda ederken kadınlar da bizzat gazaya iştirak etmek, "gazilik" veya "şehitlik" gibi insanoğlunun, peygamberlikten sonra erişebileceği en büyük gayeye varmak istemişler. Toplanıp içlerinden birini Rasulüllaha temsilci gönderirler.

İbni Abbas (r.a.)'den:

Bir kadın Peygamber (s.a.v.)'e gelip:

- Ya Rasûlallah, ben kadınlar tarafından sana gönderilmiş bulunuyorum. Bu cihâd var ya, Cenâbı Hakk onu yalnız erkeklere farz kılmıştır. Eğer cihâd'da zafer elde ederse ecir (sevap) kazanmış olurlar, eğer şehid düşerse Rableri nezdinde sağ kalıp rızıklandırılırlar. Halbuki biz kadınlar da onların ev işlerini görüyoruz. Onların kazandığı ecirden bize de bir şey yok mu? dedi.

Peygamber Efendimiz:

- Sende benden taraf rastgeldin kadınlara şunu söyle:

"Kocaya itâat etmek ve onun hakkını itiraf etmek, cihâd kadar sevaplı

(710) Keşf'ül-Hafa, C:1 S:336

(711) Keşf'ül-Hafa, C:1 S:335

bir iştir. Ne var ki, siz kadınlardan bunu yapanlar çok azdır" buyurdu.

Başka bir rivayette:

"Sonra bir başka kadın daha Peygamber Efendimize gelip:

- Ben kadınlar tarafından sana gönderilmiş bulunuyorum. Benim sana geldiğimi bilen ve bilmeyen hiç bir kadın yoktur ki, benim sana çıkmamı arzu etmesin. Cenâbı Allah, erkeklerin Rabbi olduğu gibi kadınların da Rabbidir. Sen de Allah tarafından hem erkeklere, hem de kadınlara gönderilmiş bir peygambersin. Bununla beraber Cenabı Allah cihâdı yalnız erkeklere farz kılmıştır. Erkekler eğer cihâdda galip gelirlerse dünyada mal ve servet sahibi olurlar ve eğer şehid düşerlerse Allah katında bolluk içinde ve safâlı bir hayat sürerler. Kadınlar içinde böyle bir amel yok mudur? dedi.

Peygamber Efendimiz:

- "Eğer kadınlar, kocalarına itâat edip haklarını itiraf ederlerse onlar da o kadar sevap kazanmış olurlar. Fakat içinizde ancak az kimse bunu yapar" buyurdu.

Rasûlûllah'ın buyurduğu gibi, kadının illâ cephede bilfiil savaşması mecburî değildir. Fakat bu, kadının hiç bir suretle böyle hizmetlere katılamıyacağı manasına gelmez. İslam hukukçularına göre düşman, tâ memleketin içine doğru hücum eder ve iş bir ölüm-kalım savaşına dönerse kadınlar da -kocaları veya babaları izin versin, vermesin- harbe iştirak eder. (712). İslam Tarihinde kadınların kahramanlık örnekleri çoktur.

Kadın bir muharip değildir. Bundan dolayı düşman kadını harpte öldürülmez. Hz. Peygamber sefere gönderdiği İslam mücahidlerine şu talimatı verirdi: "Allah'ın adıyla, Allah'a dayanarak ve Rasulünün tebliğ ettiği dine sarılarak gidiniz. Bitkin ihtiyarı, küçük çocuğu ve kadını öldürmeyiniz. Devlet malına el uzatmayınız. Ganimetlerinizi birleştiriniz. İslam ediniz, lütuf ve iyilikte bulununuz. Muhakkak ki Allah iyilik edenleri sever." Fakat kadın fikren ve fi'len harpte bir rol sahibi ise öldürülebilir. (713).

Tâ Hz. Peygamber devrinden günümüze kadar İslam kadını hem ordular için dünyanın en cesur mücahidlerini ve en mert yiğitlerini yetiştirmiş, hem de zaman zaman bizzat harbe iştirak etmiştir. Hz. Peygamber

(712) Kur'an-ı Kerim, Tevbe:41

(713) Muhammed Hamidullah, İslamda Devlet İdaresi, S:181

zamanında, kadınlık, İslam uğrunda ilk şehidi vermiştir. Kadın, İslamın ıstıraplı "Mekke Devri"nde dini uğrunda erkekle birlikte her türlü işkenceye katlanmış, zaman zaman hariç memleketlere hicret etmiş, müslümanlara tatbik edilen muhasara ve açlık devresine açlık yüzünden gözü önünde can veren evladının dayanılmaz acısını çekmiştir.

Mekke devrinin sonlarına doğru Medine'lilerin Rasulü Ekrem ile yaptıkları siyasî ve dînî mahiyetteki gizli andlaşmalarda kadın da hazır bulunmuştu.

Nihayet Medine'ye hicret ve ömürler boyunca İslamı müdafaa ve tebliğde kadın yerini almıştır.

Kadın, İslam ordusunun yaptığı seferlerin bir çoğuna katılmış ve ordunun yaralı gazilerini nakil ve tedavi etmek, şehitlerini taşımak, mezar kazmak, yemek pişirmek, su taşımak, levazım muhafızlığı yapmak gibi bir çok hizmetler ifa etmiştir. Ayrıca bizzat kılıç ve ok kullanmış, düşman öldürmüş, kendisi de gazi ve şehit olmuştur...

Ama çağımızda savaş metotları değişmiş, eğitim ve kültür savaşı yapılmaktadır. Müslüman kadını soyup soğana çevirip, moda kölesi yapanlar savaşı kazanmış durumdadırlar...

Müslüman kadını, çocuğunu İslâm terbiyesi ile eğitmekle ve tesettürüne (örtünmesine) riâyetle bu mücadelede tepkisini ve varlığını hissettirmelidir.

Şimdi, çağımızdaki müslüman kadının en büyük cihâdı, çocuğunu bataklıktan, imansızlıktan, ahlâksızlıktan kurtarıp, imânlı bir nesil yetiştirmesini sağlamaktır. Bunu başaran anne ve tesettürünü (örtüsünü) muhafaza edebilen, giyinebilen kadın, gerçek bir mücâhidedir. Cihâd bayrağı ve silahı, onun örtüsü ve yetiştirdiği imanlı nesillerdir...

İslâmın İlk Kadın Şehidi:
SÜMEYYE HATUN'UN İŞKENCELERLE ŞEHİD EDİLİŞİ

Hz. Yâsir b. Âmir'in zevcesi ve Ammâr ile Abdullah'ın annesi olan Sümeyye Hatun, müslümanlığını açıklamaktan çekinmeyen yedi İslam mücahidinden birisi idi.

Sümeyye Hatun, Ebû Huzeyfe b. Muğîre'nin kölesi idi. Ebû Huzeyfe onu Yemen'den gelip Mekke'ye yerleşen andlaşmalısı Hz. Yâsir b. Âmir ile evlendirmişti.

Sümeyye Hatun çok yaşlı ve zaif olmasına rağmen, dininden döndü-

rülmek için yapılan en ağır işkencelere katlanır, müşriklerin yaptırmak istediklerini yapmaz, İslâmın şerefi için ölmeyi göze alır, müşriklerin söyletmek istediklerini söylemezdi.

Kocası Hz. Yâsir işkenceler altında şehîd olduktan sonra, Sümeyye Hatun Ebû Cehil'e teslim edilmişti.

Ebû Cehil akşamleyin harbesini yanına alıp, müslümanlara işkence yapılan yere uğrar, onlara ve Sümeyye Hatun'a söver, sayar, "Sen, ancak yüzünün güzelliğinden dolayı Muhammed'e âşık olup müslüman oldun" derdi.

Sümeyye Hatun'un bir bacağını bir deveye, öteki bacağını da başka bir deveye bağladılar. "Sen, ancak erkekler için müslüman oldun" dediler ve işkenceye devam ettiler... .

Sümeyye Hatun Ebû Cehil'e ağır karşılık verdi.

O da kızıp, mızrağını Sümeyye Hatun'un önüne (kalbine) sapladı ve develere de sürükletip parçalatarak şehîd ettiler...

Sümeyye Hatun İslâmda Allah yolunda ilk şehid kadın olma şerefine nâil oldu.

Allah (c. c) ondan razı olsun (714).

İslâmî Tebliğde Kadının Yeri Ve Rolü:

Kadın Sâhabîler, Rasulullah'ın İslam davetinde üzerine düşen görevlerini en iyi şekilde yaparak, İslami harekette ve tebliğde önemli bir yer işgal etmişler ve gelecek müslüman kadınlara güzel örnek olmuşlardır.

Rasulullah'ın (s.a.v.) zamanındaki ilk islam cemaatinin dörtte birini kadınlar oluşturmaktaydı. İslama giren erkeklerin çoğunun hanımları da onlarla beraber islama girmiş ve üzerlerine düşen görevleri zamanın çalışma metoduna göre yerine getirmişlerdir. Bu örnek tavırları ile, kocalarına köstek değil destek olmuşlardır.

İslam, kadına ne gereğinden fazla yük olmuş ne de onu basite alarak bir kenara atmıştır. Bizi yaratan ve bizleri bizden iyi bilen Allahu Teala kadının önemini Rasülüne bildirmiş ve onun bu davadaki rolünü açıklamıştır.

Allah'tan ve Rasulünden gelen her emir ve yasakta -adeta kanlarına işlercesine- hayatlarını şekillendiren ashabın yüce mücahideleri bu konu-

---

(714) Kelime-i Tevhid Uğrunda Peygamberimize ve Ashabına Yapılan İşkenceler, Asım Uysal, Konya, Uysal Y. S:219

da dakik ve eşsiz bir tablo sergilemişlerdir.

Rasulullah'ın ve sahabilerin yaşadığı hayat, İslami hereket için örnek bir metod olduğuna göre; mü'min kadınların takınmaları gereken tavır da otomatikman belirlenmiş olur.

Şurası düşündürücü bir gerçektir ki; ilk İslama giren kişi bir kadın olan Hz. Hatice idi. Ve ilk şehid edilen de bir mücahide idi: Hz. Sümeyye... Ve daha niceleri!... O kadar şaşırmaya gerek yok. Çünkü onlar Allah ve Rasulünün onlardan ne istediğinin bilincindeydiler. Sadece yapmaları gereken şeyi yaptılar. Onlar bu dava için neler yapmışlardı? Daha doğrusu neler yapmamışlardı ki?!

Hz. Zınnîre akidesi uğruna gözlerini feda etmekten çekinmemişti...

Fatıma binti Hattab İslam için yanıp tutuşan yüreği ile yüzünün yaralanıp kana bulanması pahasına Hz. Ömer'in karşısında çelikten bir duvar gibi dikilmişti...

Ya oldukça fazla malı olan Hz. Hatice'nin bütün malını Allah için feda etmesi ve İslam'a her türlü yardımda bulunması!...

Peki İslam hareketi için çok önemli olan Habeşistan'a hicret olayındaki müslümanlardan yaklaşık dörtte birinin kadın olmasına ne demeli?...

Akabe biatında Resulüllah'a "Ya Resulellah! Bizden Rabbın için ve kendin için istediğin şeyi al... Kendimizi ve kadınlarımızı koruyup esirgediğimiz şeylerden seni de korur, esirgeriz! Biz hemen sana biat ediyoruz..." diye biat edenlerin ikisi de yine kadındı...

Bedir ve Uhud harblerinde mücahidlerle birlikte harbe katılan kadınlar, mücahidlere su vermek, yaralılara yardım etmenin yanında, Uhud'da zor durumda kalan Resulüllahı canı pahasına koruyanlardan biri de yine kadın (Nesibe Hatun) idi...

Müslüman kadınlara gizliliğin ve teşkilatçılığın önemi açısından ibret olacak bir olay daha!...

"Birgün Utbe b. Rabia Hz. Ebu Bekir'i ayakkabıyla yüzüne ve vücuduna şiddetli darbeler indirmek suretiyle dövüyor ve Hz. Ebu Bekir bayılıyor. Ayıldığında ilk önce yüce önderi, Rasulullah'ı soruyor ve O'nun durumunu öğreninceye kadar ağzına bir lokma dahi koymayacağını söylüyor. Daha henüz müslüman olmayan annesi onun durumuna üzülüyor. Hz. Ebu Bekir de Rasulullah'ın durumunu öğrenmesi için annesini Fatıma binti Hattab'a yolluyor. Ve o da Fatıma binti Hattab'a giderek Rasulullah'ın durumunu soruyor.

Fatıma binti Hattab Hz. Ebu Bekir'in annesini tanımadığı için ona Hz. Ebu Bekir'i ve Rasulullah'ı tanımadığı imajını veriyor ve onlarla olan bağlantısını gizliyor. Fakat işin peşini bırakmıyor ve ona Ebu Bekir denilen kimseyi görmek istediğini söylüyor. Hz. Ebu Bekir'in yanına gidince onun ızdıraplı ve zulmedilmiş halini görüyor ve heyecana kapılmadan gizliliğe riayet ederek onu bu hale getirenlerin kötü ve zalim insanlar olduğunu normal bir vatandaşmış gibi söylüyor.

Hz. Ebu Bekir ise ona hemen Rasulullah'ın (s.a.v.) durumunu soruyor. Fatıma b. Hattab ise gizlice orada bulunan annesini işaret ediyor. Hz. Ebu Bekir annesinin güvenilir olduğunu açıklayınca ancak o zaman Fatıma binti Hattab annesinin yanında Hz. Ebu Bekir'e Rasulullah'tan bahsederek Onun durumunun iyi olduğunu söylüyor.

Görüyoruz ki Hz. Fatıma ve Fatımalar en kritik anlarda dahi İslamın menfaatini düşünerek hislerine kapılmadan akıllı ve zekice davranıyorlar...

Zayıf ve duygusal olarak bilinen kadınlar nasıl oluyor da böylesine cesur, böylesine dakik ve böylesine olgun davranabiliyorlar?!... Onlara bu güç ve kıvrak zeka nereden gelmişti?

Onlar içinde bulundukları merhalenin gizliliğini iyice kavramış, müşriklerin zulüm ve düşmanlıklarının neden olduğunun bilincinde eziyet ve zulümle dolu bu yolun ta sonuna kadar, hedefe ulaşmak için ilerlemeye karar vermişlerdi...

Mü'min kadınların, her zemin ve zamanda bu yüce sahabileri örnek almaları, bu davanın yücelmesi ve başarıya ulaşması için zorunlu ve şarttır.

Hz. Sümeyye Hatun en kıymetli varlığı olan canını ve kocasını Allah yolunda, inandığı Kelime-i Tevhîd uğrunda hiç gözünü kırpmadan feda edebilmiştir. Ecrini ve mükafatını Allah'tan bekleyerek. Onun imanı bunu gerektirmişti.

Bu İslam şehidi Allah yolunda canını ve kocasını fedâ ederken, bugünün müslümanları Allah yolunda, İslâm için nelerini fedâ edebiliyorlar acaba?!

Canlarımızı feda edebiliyor muyuz? Evlatlarımızı fedâ edebiliyor muyuz? Hatta ve hatta mallarımızı feda edebiliyor muyuz?

Hz. Sümeyye Hatun ölümü göze alarak Allah'a imanından asla taviz vermemiş ve Allah'ın lutfettiği şehitlik mertebesine işkence sonucunda ulaşabilmiştir...

Günümüzün bazı cahil müslüman kadınları ise, imanlarına sahip olmak, tesettürlerine sahip çıkmak, Allah'ın örtünün emrine uymak ve çocuklarına İslami terbiye vermek yerine, günlerini çay ve yemek günleriyle, moda ile, sinema ile, eğlencelerle vesair boş işlerle geçiriyorlar... Bunlardan Allah'a kulluğa ve ibadete bile vakit bulamıyorlar veya lüzum görmüyorlar!...

Çağımız İslam düşmanları ise, İslâm mücahidlerini yetiştirecek olan müslüman kadınlarını, eğitim ve kültür savaşıyla, moda ile ve diğer bütün metodlarla İslamdan uzaklaştırarak istedikleri şekilde yönlendirebilecek şekilde moda ve eğlencenin kölesi haline getirmektedirler...

Zwemer Samuil adlı hrıstiyan misyoneri (davetçi papazı) topla ve silahla yıkamadıkları müslümanları içten kendilerine yıktırma planlarını yandaşlarına şöyle açıklıyor: "Sakın ümitsizliğe kapılmayın, kadına hürriyet verilmesi konusu ile kadını ele geçirip moda ve giyimin kölesi yapıp, ahlaklarını bozduktan sonra bu manevi kölelerimizle İslam toplumunu boğazlamaya yeteriz. Kendi kendilerini içten yıkarız. Silahlı savaşa ve insan kaybına ne gerek var" diyor.

Ey müslüman kadını! İslâm düşmanlarının bu oyununa gelme! Batının sanatçı diye sunduğu fahişelerine imrenme! Onlara aldanma! Senin Sümeyye Hatunları örnek alarak, Allah için ben ne yapabilirim diye düşünüp üzerine düşeni yerine getirmen gerekir.

Bugün için en önce kendini İslâm kültürü ile yetiştirmen, nâmusuna ve tesettürüne, baş örtüne sahib çıkman ve çocuklarının herbirini İslâm kültürü ile eğiterek, İslâm mücahidi yapman senin için en büyük cihaddır.

Kadının Cihâdı: Namusunu korumak, İslâmı öğrenmek ve çocuklarına öğretmek, kocasının İslâma uygun isteklerine itâat etmek, tesettüre uygun örtünerek Allah'a kulluk etmektir (715). Bununla birlikte kadınlar kendi aralarında organizeli çalışarak, geleceğin Sümeyyelerini, Zinnirelerini, Haticelerini yetiştirecek müesseseleri kurmaları, bu kuruluşlarda görev alarak veya destekleyerek kalıcı olmalarını sağlamaları bugünkü toplumda yapmaları gereken birinci vazifelerdendir. Çünkü iki cihan önderi Peygamberimiz (s.a.v) "Kuvvetli mü'min, zayıf mü'minden hayırlıdır" buyurmaktadır.

---

(715) Müslüman kadının islamı kültürünü öğrenmesi için Abdullah Nasuh Ulvan'ın İslamda Aile Eğitimi adlı eserini ve bu konudaki diğer eserlerini tavsiye ediyoruz.

ŞEHİDLİK VE ŞEHİDLERİN ALLAH KATINDAKİ DİRİ HAYATLARI

Molla Hüsrev'e Göre Şehid:

Müslüman, âkil ve bâliğ olup (zalimlerce) zulmen öldürülen kimsedir. (716).

Şehidler yıkanmazlar ve üzerlerine bu durumda iken cenaze namazı kılınır.

Şehîd, kanı ve elbisesiyle defin edilir. Şayet şehidin elbisesinde necaset varsa bu yıkanır. Şehidin üzerinde bulunan ve elbiseye dahil olmayan silah, kalkan, zırh, mest ve giydiği başlık çıkarılır.

Resûlü Ekrem'in şehidlerle ilgili olarak: "Siz şehidleri yaralarıyla, kanlarıyla tekfin edin ve kat'iyyen yıkamayın" buyurduğu bilinmektedir. (717).

Yine islâm alimlerince; saldırgan kâfirler veya müslümanlardan olan Ulû'l Emre karşı haksız olarak ayaklanan, veyahud da yol kesici (eşkiyalar) tarafından öldürülen kimselere de şehid denilmektedir.

Allah Teâlâ'nın indirdiği hükümlerin, İslâmın galip gelmesi için ihlasla "Cihad" eden ve bu uğurda şehid olanların cennet ehli olduğu ayet ve hadislerle sabittir.

Bir Kimsenin Şehîd Olabilmesi İçin Aranan Şartlar:

1- Mü'min olmasıdır.

2- Âkil- bâliğ olmasıdır.

3- Zulmen öldürülmesidir.

Bu üç şartta ittifak vardır. Temiz olması meselesine gelince; "Cünüb olan erkek veya hayızlı ve nifaslı olan kadın şehid olursa, yıkanır mı?" meselesinde ihtilaf vardır. İmamı A'zam Ebû Hanîfe'nin kavline göre, yıkanması icab eder. İmameyn'in içtihadı ise; cünüblük sebebiyle vacip olan gusül, şehadetle birlikte düşer.

Sahih olan rivayete göre Hz. Hanzale (r.a.) cünüp iken şehid olduğu zaman melekler onu yıkamışlardır. Onun için yıkanmamıştır.

Zulmen Öldürülenler:

Tâğuti güçlerin, hevâ ve heveslerinden (Allah'ın emir ve yasaklarına

(716) Molla Hüsrev, Gurer ve Dürer. İst. Eser Y. C:1 S:297 v.d.

(717) Molla Hüsrev, Gurer ve Dürer. İst. Eser Y. C:1 S:298

muhalif olan istek ve arzularına göre) kaynaklanan kanunları gereğince öldürülen her mü'min; (zulmen öldürüldüğü için) "şehid" hükmündedirler. Burada "mü'min" kaydını hassaten zikrediyoruz. Zira Allahü Teâla'nın indirdiği hükümleri tasdik etmeyen ve hatta şeriat'a karşı savaş açan kimseler, herhangi bir sebeple öldürüldüğü zaman, "şehîd" olmazlar.

Maalesef günümüzde; İslâma karşı düşmanlıklarıyla bilinen beşerî ideolojiler ve düzenler, "şehîd" kavramını yozlaştırabilme gayretindedirler. Şehidlik İslami bir kavramdır. Mahiyeti ve temeli küfür olan ideolojilere inanan kimseler; kendi ölülerine başka bir isim bulamadıkları için "şehîd" demekten çekinmiyorlar... "Devrim şehidi, inkılap şehidi" gibi...

Allah indinde böylelerinin hiçbiri şehid değildir. Tâğutî güçlerin birbirleriyle mücadelelerinde veya savaşlarında ölen hiç kimse şehid değildir. Tâğutî güçlerin emri ile savaşan kimseler de; velev ki müslüman dahi olsalar şehid olamazlar. Zira "şehadet mertebesi"; Allahü Teâla'nın kendi rızası için savaşanlara ihsan buyurduğu bir nimettir. Ne mutlu şehadet nimetine talib olanlara...

Şurası kesindir ki, bir savaş, eğer Allah için, İslam için değilse ne cihad, ne şehadet ve ne de cennet söz konusudur. Çünkü sadece Allah (c.c.) yolunda ölmek, sadece O'nun dinine, O'nun gönderdiği hayat sistemine yardım etmek gerekir. Eğer gaye ve hedef Allah kelamının yüceltilmesi değilse, eğer gâye ve hedef Allah'ın kanunlarının insanların gönlünde, ahlâkında, davranışlarında, yönetimlerinde, yasa ve nizamında egemen ve hakim olması değilse, şehidlik de yoktur. Cennet de yoktur...

Şehidler:

Allah'ın insanlara uygulanmak üzere gönderdiği ilahi kanunlarının yer yüzünde hakim kılınması ve uygulanması yolunda kendisine şahid olarak seçtiği ve bu uğurda görevlerini en güzel şekilde yerine getiren Allah (c.c.) nezdinde seçkin insanlardır. Onun için de Cenabı Hakk'ın şehidler hakkında buyurduğu gibi onlar ölü değildirler. Allah nezdinde diridirler ve Yüce Allah onları (diri oldukları için) rızıklandırmaktadır...

Yüce Allah bunu şu ayetleriyle açıkca bildirmektedir: "Allah yolunda öldürülmüş olanlar için "ölüler" demeyin. Bilakis onlar diridirler. Fakat siz iyice anlayamazsınız" hükmü beyan buyrulmuştur. (718).

---

(718) Kur'an-ı Kerim, Bakara:154

Yine başka bir ayeti kerime de: "Allah yolunda öldürülenleri sakın "ölüler" sanmayın. Bil'akis onlar Rableri katında diridirler. (Öyleki) Allahü Teâla'nın lütfu inâyetinden, kendilerine verdiği (şehidlik mertebesi) ile hepsi de şâd olarak (cennet nîmetleriyle) rızıklanırlar..." (719).

Şehîdlerin Diri Olan Hayatları Nasıldır?

Şehidler; gönüllerini (dünyevi) her tür uğraştan arındırarak sadece Allah yolunda öldürülen kimselerdir. İşte sadece bu uğurda öldürülen bu şehidlerdir diriler olan... Dirilerin her tür husûsiyetine sahip olanlardır bunlar. Çünkü Allah (c.c.) onlara rızık veriyor. Onlar da Allah'ın kendi lütfundan verdiğiyle seviniyorlar. Kendilerinden sonra gelecek mü'min kardeşlerinin varacakları yeri görmekle seviniyorlar. Bunlar ise hiç kuşkusuz diri kimselerin özelliğidir. Çünkü metâ var, müjdeleme (sevinç) var, ilgi duyma var ve etki-tepki var...

"Allah yolunda öldürülenleri ölüler sanma, Aksine onlar Rab leri katında diri olup rızıklandırılıyorlar" ayeti kerimesiyle Cenabı Hak, Allah yolunda öldürülüp bu hayattan ayrılan ve insanların gözünden uzaklaşan kimseleri "ölüler" sanmayı yasaklamaktadır. Çünkü onların, Rableri katındaki diriliklerini ispatlamaktadır bu âyeti kerîme. Gerçi biz bu fâni dünyanın insanları olarak şehidlerin yaşadığı hayatın türünü -sahih hadislerle bildirilen vasıfların ötesinde- bilemeyiz. Yalnız Alîm ve Habîr olan Allah'tan gelen buyruk, ölüm ve hayat kavramlarımızı tamamen değiştirmeye yetmektedir. Bu âyet ile şehidler hakkında ölüm kavramı değişmektedir. Allah (c.c.), şehidlerin kendi katında diriler olduğunu, orada rızıklandırıldıklarını ve diriler nasıl rızıklarından yararlanıyorlarsa şehitlerinde öylece davrandıklarını bize bildirmektedir. "Allah'ın kendi lütfundan verdiğiyle seviniyorlar" ayeti ile, hayatta olmanın diğer özelliklerine sahip olduklarını da bize bildirmektedir.

Öyleyse bu Allah yolunda şehid olanlara, ölüler demek caiz değildir. Çünkü onlar, şânı yüce olan Allah'ın şâhidliğiyle diri olan kimselerdir...

Ayrıca onlar Allah katında da diridirler. Ama başka bir açıdan... Mahiyetini kavrayamadığımız bir açıdan... Yüce Allah'ın bu konudaki buyruğu bize yetmektedir: "Onlar dirilerdir; fakat siz bunu bilemezsiniz." Çünkü bu hayatın mahiyeti, bizim kısır ve sınırlı beşeri kavrayışımızın üstünde bir şeydir.

---

(719) Kur'an-ı Kerim, Ali İmran:169-170

Ama onlar dirilerdir. Bundan dolayı ölülerin yıkandığı gibi yıkanmazlar. Kan namaza mani ve necaseti galiza olduğu halde, Cenabı Hak şehidlerin kanlarını necis kabul etmediğinden yıkanmamalarını emrediyor.

Şehid oldukları elbiseleriyle kefenlenirler. Gusül ölü bir cesedin temizlenmesi içindir. Oysaki şehidler, içinde bulundukları hayatla tertemiz olan kimselerdir. Onların kabirdeki elbiseleri, hayattayken giydikleri elbiselerdir. Çünkü onlar (kabirde bile) dirilerdir...

Sonra şehidler, diriliklerinin yanında Allah katında kerim olan kimselerdir. En üstün ve en mükemmel mükafatla taltif edilen kimselerdir.

Sahihi Müslim'de Resuli Ekrem'den şu hadisi şerif rivayet edilmektedir:

"Şehidlerin rûhu, cennette uçuşan yeşil kuşların kursaklarındadır. Cennette diledikleri yere girdikten sonra arş'ın altına bağlı kandillere sığınan kuşların... Rabb kendilerine bakıp; "Ne istersiniz?" diye sorar. Kendileri; "Ey Rabbimiz! Yaratıklarından hiç kimseye vermediğini bize verdikten sonra biz daha ne isteyebiliriz ki?" derler. Rabbi aynı soruyu gene sorar. Bu soruya cevap verme den bırakılmayacaklarını anlayınca; "Ey Rabbimiz! bizi tekrar dünyaya döndürmeni istiyoruz. Tâ ki bir daha senin yolunda öldürülünceye kadar savaşalım" derler. Bunu demelerinin sebebi, şehidliğin büyük mükâfatını görmeleridir. Ama yüce Allah; "Ben, onların bir daha dünyaya döndürülmeyeceğini yazdım" der."

Hz. Enes'ten (r.a.) Allah'ın Resûlü (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Yeryüzünde birşeyi olup da cennete giren hiç bir kimse bir daha dünyaya dönmek istemez. Ama şehîd bunu ister ve Allah yolunda on kere öldürülmek üzere bir daha dünyaya geri dönmeyi temeni eder."

Şehid Abdullah bin Amr'ın Yüce Allah İle Konuşması:

Câbir bin Abdullah der ki: "Resulüllah (s.a.v.) bana:

- "Ey Câbir! Sana müjdeleyeyim mi?" diye sordu.

- "Olur! Müjdele ey Allah'ın Peygamberi!" dedim. Buyurdu ki:

- "Uhud'da şehid olunca babanı yüce Allah diriltip ona: (Ey Abdullah bin Amr! Sana ne yapmamı arzu edersin?) diye sordu. O da;

"Ey Rabbim! Ben dünyaya döndürülmemi ve yine Senin yolunda çarpışarak tekrar öldürülmemi dilerim!" dedi. Yüce Allah:

"Ben şehidler geri dönmiyecekler diye hükmettim" buyurdu.

"Öyle ise yâ Rab! Geride kalanlara bunu ulaştır!" dedi. Bunun üzerine Âli İmrân Suresinin 169-171'inci âyetleri nâzil oldu.

"Allah yolunda öldürülenleri sakın, ölüler sanma! Bilâkis onlar, Rab'ları katında diridirler... "

Öyle ki, Allah'ın lütuf ve inâyetinden kendilerine verdiği şehidlik mertebesiyle hepsi de, sevinerek cennet nimetleriyle rızıklanırlar...

Yüce Allah'ın şehidlere cenneti tanıtmasına ilişkin olarak Ahmet bin Hanbel'in Müsned'inde şu hadisi şerif bulunmaktadır. Allah'ın Resulü şöyle buyurmuştur:

"Şehidin kanının ilk damlası dökülür dökülmez kendisine altı şey verilir:

1- Tüm günahları affolunur, (ancak borç -kul hakkı- müstesna)

2- Cenneteki yeri gösterilir.

3- Hur'il iyn'lerle evlendirilir.

4- Kıyametin büyük korkusundan emin kılınır.

5- Kabir azâbından emin kılınır.

6- İman giysisiyle süslenir.

7- Akrabalarından, yetmiş kişiye şefaat etme hakkı tanınır." (720).

KADIN SAHABÎLERDEN ZİNNÎRE HATUNUN İŞKENCE İLE GÖZLERİNİN KÖR EDİLİŞİ

Çağdaş münâfık ve kâfirlerin müslüman kadının tesettürüne ve başörtüsüne tahammül edemedikleri gibi, ilk müslüman kadınlara da küfrün başı Ebû Cehil tahammül edememiş ve onlara her türlü vahşî işkencelerde bulunmuştu...

İşte bu insanlık dışı işkencelerden bir tanesi:

Zinnîre Hatun, Rum asıllı olup, Adiyy veya Mahzum ya da Abduddâr oğullarının cariyesi idi.

Zinnîre Hatun daha İslamiyetin başlangıcında İslamiyete koşup müslüman olan ilk kadınlardandı.

---

(720) Ahmed Faiz, Fi Zilal'il Kur'an, Davet Yolu İst. Seçkin Y. S:255 v.d. Asım Köksal, İslam Tarihi, Medine D. C:10 S:223, v.d. Yusuf Kerimoğlu, Emanet ve Ehliyet, İst. 1985. Ölçü Y.C:1 S:349 v.d. İbn Kayyim el- Cevziyye, Zadül-Mead, İklim Y. C:3 S:124 v.d.

Zinnîre Hatun müşrikler tarafından kendi dinlerine döndürülmek için, en ağır işkencelere uğratılan kadın köleler arasında idi. Boğazı sıkılıp, elleri yanlarına düşüp öldü sanılıncaya kadar kendisine işkence edilirdi...

Ebu Cehil'in yaptığı işkenceler yüzünden, Zinnîre Hatun'un gözleri kör olmuştu. Ebu Cehil:

"Gördün mü? Lat ve Uzza senin gözünü kör etti!" dedi. Zinnîre Hatun:

"Hayır! Vallahi bu öyle değildir. Benim gözümü böyle eden onlar değildir. Lat ve Uzza ne yarar ne de zarar vermeğe asla kadir olamazlar. Lat ve Uzza hiçbir şeyi göremezler. Onlar kendilerine tapanları da bilemezler. Fakat bu semavi bir iştir. Benim Rabbim gözümü geri vermeye, beni gördürmeye de kadirdir" dedi.

Diğer Kureyş müşrikleri de "Onun gözlerini ancak Lat ve Uzza kör etmiştir" dediler.

Zinnîre Hatun bunu işitince: "Allah'ın Beyt'ine (Kabe'si) yemin ederim ki, onlar yalan söylüyorlardır. Lat ve Uzza ne zarar verebilirler, ne de yarar" dedi.

O gece geçip sabaha çıkınca, Yüce Allah Zinnîre Hatun'un gözünü geri çevirdi, gördürdü.

Kureyş müşrikleri "bu da Muhammed'in sihirlerindendir" dediler. Ebu Cehil Zinnîre Hatun ve benzeri müslümanlar hakkında "Muhammed'in izinde giden şu akılsızlara şaşmaz mısınız? Eğer Muhammed'in getirdiği şey hayırlı ve gerçek olsaydı, biz ona uymakta bunlardan önce davranır ve kendilerini geçerdik. Zinnîre'nin doğruyu bulmakta bizi geçeceğini mi sanırsınız?" demişti.

Hz. Ebu Bekir (r.a.) Zinnîre Hatun'u satın alarak azad etti. Müşriklerin işkencelerinden kurtardı.

Müslüman kadınlarımızın ve kızlarımızın, Allah'ın emrine uyarak örttükleri başörtülerine çağdaş müşriklerin tahammül edemedikleri gibi, Ebu Cehil de ilk müslümanlardan olan Zinnîre Hatun'un müslümanlığına tahammül edememişti... (721).

---

(721) Kelime-i Tevhid Uğrunda Peygamberimize ve Ashabına Yapılan İşkenceler, Asım Uysal, Konya, Uysal Y. S:207

Allah (c.c.) Zinnîre Hatun'dan ve onun yolundan giden mü'mine hanımlardan razı olsun.

KADIN SAHABîLERDEN LÜBEYNE (VEYA LEBİBE) HATUNA YAPILAN İŞKENCELER

Lübeyne Hatun; Müemmel b. Habib oğullarının cariyesi iken, Hz. Ömer'den önce müslüman olmuştu.

Hz. Ömer müslüman olmadan önce müşrik iken, müslümanlıktan döndürmek için, Lübeyne Hatun'a en ağır işkenceleri yapardı.

Hassan b. Sabit der ki:

"Ben Umre hacısı olarak Mekke'ye varmıştım. Peygamber (s.a.v.) halkı islamiyete davetle uğraşıyor, ashabı da işkencelere uğratılıyorlardı.

Hz. Ömer'in başucuna dikildim. Kendisi beline izar tutunmuştu. Müemmel oğullarının cariyesinin boğazını elleri gevşeyip yanlarına düşünceye kadar sıktı, durdu.

Kendi kendime (öldü artık kadıncağız) dedim. Sonra onu bırakıp Zinnîre'nin üzerine yürüdü. Ona da bunun gibi yaptı..."

* * *

Hz. Ömer yine bir gün müslümanlıktan döndürmek için Lübeyne'ye işkence yapıyor, vurup duruyordu. Dövmekten bıkınca, yorulunca da:

"Size acıdığımı sanmayın!... Sadece dayak atmaktan yoruldum. Dinlenir dinlenmez sizi cezalandırmaya devam edeceğim. Siz bu yeni dini inkar edip ondan ayrılmadıkça da dayaktan vazgeçmeyeceğim" dedi.

Lübeyne Hatun ona:

"Eğer müslüman olmazsan, Allah da sana öyle yapacaktır" dedi.

Hz. Ebu Bekir (r.a.) Lübeyne Hatun'u satın alıp azad etti.

Allah (c.c.) onlardan razı olsun. (722).

Bu kadın sahabiler İslam uğrunda, Allah yolunda gözleri kör edilinceye kadar, öldürülesiye kadar, boğazları sıkılarak işkenceler altında iken, yine Allah yolundan asla sapmazlarken bugünkü kadınlarımız ise, hertürlü dünya nimetlerine sahip oldukları halde, Allah rızası için neler yapı-

---

(722) Kelime-i Tevhid Uğrunda Peygamberimize ve Ashabına Yapılan İşkenceler, Asım Uysal, Konya, Uysal Y. S:212

yorlar acaba?...

Çocuklarına hangi peygamberin, sahabenin hayatlarını anlatıyorlar! İslamın hangi hükümlerini öğretiyorlar! Kendileri biliyorlar mı?! Öğrenme gayretini gösteriyorlar mı?! Öğrenmek ve öğretmek için hiç olmazsa ayda bir dini kitap alıp evlerine götürüyorlar mı?! Ama bunun yanında çocuklarını yarış atları gibi küçükten dersanelerde yarışlara sokuyorlar. Çocuklarının dünyalığı için yemiyorlar, giymiyorlar, çocuklarına Allah'ını, Peygamberini, ahiretini öğretme yolunda değil de, geçici olan üç günlük dünyalık için hazırlıyorlar. Ebedî ahiret alemi için maalesef masrafa ve zamana sıra gelmiyor ne hikmetse!...

Yine kadınlarımız, kızlarımız, masa örtüsü, yastık yüzü, yemek takımı, karyola takımı vesair çehiz işleriyle ömürlerini tüketiyorlar da Allah için neler yapmalarını öğrenmeye, ibadet etmeye fırsat bulamıyorlar. İbadetlerini terkediyorlar iş yapacağız derken, sanki hiç ölmeyeceklermiş gibi! Allahın huzurunda ömrünün nerelerde, paralarını nerelerde harcadıklarından hesap sorulmayacakmış gibi!...

Halbuki Cenabı Hakk'ın huzuruna varıldığında "Bize öğretmediler" diye mazeret bulmak çok yanlış ve saçma olacak. Çünkü neden öğrenmedin? Üç günlük dünya hayatının geçiciliğine aldanarak artistleri, futbolcuları, yemek ve pasta tariflerini, türlü oya ve dantel işlerini, çeyiz işlerini öğrenirken zaman buldun da en önemli ve ebedi olan hayatına neden ehemmiyet vermedin? Bunlar mazeret değil. Atın bunu ateşe denmeden önce tedbirlerimizi almanın zamanı hala gelmedi mi?!

Hadislerde belirtildiği gibi zamanımızdan, malımızdan, ömrümüzden sorulup, cevabı alınmadıkça ahirette bir adım atamayacağız.

Yine gafil kadınlarımız, Allah'a kulluğu ve ibadeti unutup hayır hasenatta, zekat ve sadakada yarış yerine, geçici dünyanın modasında, koltuk takımlarında, büfelerde, porselen takımlarında vesair lüks ve israfta yarışıyorlar... Kocalarını ve ailelerini de gereksiz masrafa boğuyorlar... Sahabilerin İslam anlayışı ve yaşayışı nasıl? Bizim anlayışımız ve yaşayışımız nasıl? Hiç düşünmeyecek miyiz halimizi!... Allah'ın huzuruna nasıl varacağımızı!...

İslamdan habersiz genç kızlarımız ve gafil kadınlarımız, arkadaşlarının, akrabalarının, amirlerinin vesairlerin kınama ve ayıplamasından utanarak başlarını örtmüyorlar, ibadetlerini yapmıyorlar. Halbuki korkulacak en büyük makam Yüce Allah'tır. Allah'ın kullarının kınamasından veya

cezasından korkuyorlar da niçin Allah'ın cehennemdeki azabından ve cezasından korkmuyorlar? Yoksa ahirete mi inanmıyorlar?!...

Yine bazı gafil müslüman aileler, kendileri başlarını örterler, ibadetlerini yaparlar da, çocuklarına gelince, daha gençler, ilerde yaparlar, önce dünyalıklarını kazansınlar hele gibi bahanelerle -sanki yarın yaşayacaklarına garantileri varmış gibi- güya sevdikleri ve şefkatlerinden kıyamadıkları çocuklarını bilerek kendi elleriyle cehennem ateşine atıyorlar!... Dünyalıklarına kıyamadıkları sevgili yavrularının ahiretlerini kendi elleriyle mahvediyorlar hiç aldırış etmeden!... Bu arada "yakacağı taşlar ve insanlar olan cehennem ateşinden kendinizi ve çoluk çocuğunuzu koruyun" (723) ayetini düşünmeden!...

İSLAM TARİHİNDE BİR MÜŞRİĞİ ÖLDÜREN İLK İSLAM KADINI SAFİYYE BİNT ABDİLMUTTALİB

Safiyye Allah'ın dinini korumak için müşrik bir erkeği öldüren ilk müslüman kadındır.

İslâmda müşrik bir erkeği öldüren ilk kadın olan bu kahraman hanım sahabi kimdir?

Müslümanlara, Allah yolunda kılıç kuşanan ilk süvariyi yetiştiren bu kararlı kadın kimdir?

Evet, bu kadın, Kureyş'in Haşim oğulları sülâlesinden, Rasûlüllah'ın halası Safiyye binti Abdilmuttalib'dir.

Safiyye binti Abdilmuttalib'i şeref her yönüyle sarmıştı.

Babası: Peygamberin dedesi, Kureyş'in lider ve efendisi Abdilmuttalib ibni Hâşim'dir.

Annesi: Rasûlüllah'ın annesi Amine binti Vehb'in kız kardeşi Hale binti Vehb'dir. İlk kocası; Umeyye oğullarının lideri Ebû Süfyân ibni Harb'in kardeşi el-Haris ibni Harb'dir. Vefat etmişti.

İkinci kocası: Câhiliyye Arab kadınlarının hanımefendisi, İslâm'da mü'minlerin annelerinin birincisi olan Hatice binti Huveydin'in kardeşi, el-Avvam ibni Huveylid'dir.

Oğlu: Rasûlallah'ın yardımcısı Zubeyr ibnu'l-Avvam'dır.

Kocası el-Avvam ibni Huveylid vefat ettiğinde ona küçük bir çocuk -

(723) Kur'an-ı Kerim, Tahrim:6

oğlu ez-Zubeyr'i- bırakmıştı. Çocuğunu güçlükler içinde büyüttü. Ona ata binmeyi ve harbetmeyi öğretti. Oyun oynatmak yerine, ok ve yayları düzelttirdi. Onu her türlü korku ve tehlikenin içine sokmaya çalıştı. Korktuğunu ve tereddüt ettiğini görünce, onu canı yanacak şekilde dövdü. Hatta kendisi bu konuda amcalarının birisi tarafından azarlanmıştı. Amcası ona şöyle demişti:

- Çocuk böyle dövülmez... Sen onu bir anne gibi değil de, kızgın bir kimse gibi dövüyorsun. O da bunun üzerine şu şiiri söylemişti:

- Kim ona kızdığımı söylerse, yalan söylemiştir.

Ben onu sadece akıllansın,

Askerleri yensin ve ganimet getirsin diye dövüyorum.

Allah, peygamberini hidayet ve hakk diniyle gönderip insanlara onu korkutucu ve müjdeci olarak yollayınca ve ona, önce akrabalarından başlamasını emredince, Rasûlullah Abdulmuttalib oğullarının kadınını, erkeğini, büyüğünü, küçüğünü toplayıp şu konuşmayı yaptı:

"- Ey Muhammed'in kızı Fatıma! Ey Abdulmuttalib'in kızı Safiyye! Ey Abdulmuttalib'in oğulları! Ben Allah katında, sizin için hiçbir şey yapamam."

Daha sonra onları Allah'a iman etmeye davet etti ve Peygamberliğini tasdik etmelerini istedi...

Onlardan bir kısmı ilâhi nûra yöneldi, bir kısmı da yüz çevirdi. Safiyye binti Abdulmuttalib inananların ve tasdik edenlerin ilk kâfilesi içindeydi.

Böylece Safiyye bütün şerefleri kendisinde toplamıştı.

Safiyye binti Abdilmuttalib oğlu ez-Zubeyr ibnu'l-Avvam'la birlikte nûr kafilesine katıldı. İlk müslümanların Kureyş'ten gördükleri eziyet ve zulümleri o da gördü. Allah, Peygamberine ve onunla birlikte mü'minlere Medine'ye hicrete izin verince, Haşimi sülâlesine mensup bu hanımefendi bütün iyi hatıralarıyla ve birçok övünülecek durumuyla Mekke'yi geride bırakıp Allah'a ve Resûlülallah'a diniyle hicret etmek üzere Medine'ye doğru yönelmişti.

Bu büyük hanımefendinin uzun ve bereketli ömrü o günlerde atmışa doğru ilerlemekte olmasına rağmen, savaş meydanlarında, tarihin daima hayret ve övgüyle taptaze bir dille zikrettiği önemli davranışları vardır. Bunlardan sadece ikisi bize yeter. Birincisi Uhud'da, diğeri de Hen-

dek'de.

Uhud'da, Allah yolunda savaşmak için müslüman askerleriyle birlikte bazı kadınlar da harbe katılmıştı. Safiyye su taşıyıp susayanlara su veriyor, ok ve yayları düzeltiyordu.

Bunların yanında onun başka bir gayesi vardı. Bütün teferruatıyla harbi görmekti.

Bunun hayret edilecek bir tarafı yoktu! Çünkü harp meydanında kardeşinin oğlu Allah'ın Rasûlü Muhammed vardı.

Kardeşi, Allah'ın arslanı Hamza ibnü'l-Muttalib vardı... Allah'ın Peygamberinin yardımcısı, oğlu ez-Zubeyr ibnu'l-Avvam vardı... Ve harpte - bunların hepsinden önce ve üstünde- seve seve sarıldığı... Ecrini Allah'dan dileyerek yolunda hicret ettiği... Arasından Cennet'in yolunu gördüğü İslâm'ın sonu vardı...

Müslümanların, Rasûlüllah'ın yanından dağılıp, etrafında bir kaç kişinin kaldığını... Ve müşriklerin Peygambere ulaştıklarını, öldürmek üzere olduklarını görünce, su tulumunu yere attı... Yavrularına saldıran dişi arslan gibi, yerinden fırlayıp kaçmakta olanlardan birinin elinden mızrağını kaptı, onunla safları yararak ve yüzlerine vura vura ilerledi. Müslümanların arasında şöyle kükrüyordu:

"- Yazıklar olsun size! Resûlüllah'ı yanlız mı bıraktınız?"

Resûlüllah onun gelmekte olduğunu görünce, kardeşi Hamza'yı yere serilmiş bir halde ve müşriklerinin iğrenç şekilde onun organlarını koparmış olduklarını görmesinden çekindi. Oğlu ez-Zubeyr'e işâret etti:

- "Annene koş... Annene koş... Ez-Zubeyr!"

Ez-Zubeyr annesine koştu ve şöyle dedi:

- "Anne! Oradan uzaklaş... Anne! Oradan uzaklaş!"

- "Çekil annesiz kalasıca."

- "Rasûlüllah senin geri dönmeni emrediyor."

- "Niçin? Kardeşimin organlarının koparıldığını haber aldım. Bunlar Allah yolunda olmuştur."

Rasûlüllah Ez-Zubeyr'e:

- "Ez- Zubeyr! Onu serbest bırak, serbest bırak" dedi.

Çarpışma durunca, Safiyye kardeşi Hamza'nın başında durdu. Onun karnının deşilip ciğerinin çıkarıldığını, burnunun ve kulaklarının koparıl-

dığını, yüzünün biçimsiz bir hale sokulduğunu gördü ve onun için mağfiret diledi. Şöyle diyordu:

- "Bunlar Allah yolunda oldu.

Allah'ın takdirine razı oldum.

Vallahi sabredeceğim, Allah'dan onun için ecir dileyeceğim."

Bu Safiyye binti Abdilmuttalib'in Uhud'daki davranışıdır.

* * *

Hendek'teki davranışının mayası; dehâ, zekâ, kahramanlık ve ihtiyat olan enteresin bir hikayesi vardır...

Geliniz, tarih kitaplarının anlattığı şekilde onu öğrenelim:

Rasûlüllah'ın şöyle bir âdeti vardı: Bir harbe karar verildiğinde, koruyucuları yokkan Medine'de birisinin kötülük etmesinden çekindiği için kadın ve çocukları kalelere bırakırdı.

Hendek harbinde hanımlarını, halasını ve bazı müslüman kadınları Hassân ibni Sâbit'in atalarından miras kalan kalesine bırakmıştı. Bu kale, Medine'nin en sağlam ve alınması en güç kalelerinden birisiydi.

Müslümanlar Hendeğin etrafında, Kureyş ve yandaşlarıyla karşılaşmaya hazırlandığı ve düşmanla savaş sebebiyle kadın ve çocuklarla meşgul olmadıkları sırada Safiye binti Abdilmuttalib sabah karanlığında hareket halinde bir karaltı gördü. İyice kontrol ve araştırmak için oralarda dolaştığını gördü.

Safiyye onun; kalenin içindeki kadın ve çocukları koruyacak erkek bulunup bulunmadığını öğrenmek için gelen bir yahudi casusu olduğunu anladı. Kendi kendisine şöyle dedi:

- "Beni Kureyza yahudileri Resûlüllah'la yaptıkları anlaşmayı bozdular ve müslümanlara karşı Kureyş ve yandaşlarına yardım ettiler. Bizi onlara karşı savunacak hiç müslüman erkeği yok? Rasûlüllah'la yanındakiler ise düşmana karşı savaşmaktadırlar.

Eğer Allah'ın düşmanı bizim gerçek durumumuzu kavmine götürebilirse yahudiler kadınları ve çocukları esir alırlar ve böylece müslümanların başına belâ olurlar."

Safiyye hemen eşarbını başına sardı. Elbiselerini beline topladı. Omuzuna bir direk aldı. Kalenin kapısına kadar indi. Sabır ve ustalıkla kapıyı araladı. Kapının aralığından dikkat ve temkinle Allah'ın düşmanı-

na bakmaya başladı. Onun, işini bitirebileceği bir pozisyon olduğuna kanaat getirince, kesin ve ihtiyatlı bir saldırıda bulundu. Başına direkle vurdu ve onu yere fırlattı... Arkasından birinci darbeyi ikincisi ve üçüncüsüyle destekledi ve nihâyet işini bitirdi, öldürmüştü...

Bundan sonra yanına gidip bıçağıyla başını kesti ve kalenin tepesinden fırlattı. Adamın başı kalenin eteklerinden yuvarlandı ve aşağıda beklemekte olan yahudilerin önünde durdu.

Yahudiler arkadaşlarının başını görünce, birbirlerine şöyle dediler:

- "Muhammed'in kadın ve çocukları koruyucusuz bırakmadığını kesin olarak öğrendik."

Geldikleri yoldan geri döndüler...

Allah, Safiyye binti Abdilmuttalib'den razı olsun...

O, müslüman kadının nâdide bir misâli idi.

O, kendi kendini eğittive eğitimini sağlam yaptı.

Öz kardeşinin öldürülme felaketi ile karşı karşıya geldi ve ona güzelce sabretti.

Musibetler onu sınadığında, karşısında ihtiyâtlı, akıllı ve cesur kadını gördü.

Tarih, temiz sayfalarına şöyle yazılmıştır:

Safiyye binti Abdilmuttalib, İslâm'da müşrik bir erkeği öldüren ilk kadındır. (724).

(724) Sahabe Hayatından Tablolar, DR. Abdurrahman Re'fet el-Başa, Konya, Uysal Y. C:4 S: 135

ALLAH YOLUNDA CİHAD'DA KADINLARIN HİZMETLERİ (725)

Beni Gıfar Kabilesinden Bir Kadının Peygamberimizle Birlikte Sefere Çıkması:

Beni Gıfar kabilesinden bir kadından:

"Beni Gıfar Kabilesinden bir kaç kadınla birlikte Peygamber (s.a.v.)'e gidip:

- Yâ Rasûlallah, yaralıları tedavi ve askerlere hizmet etmek için bu seferinde Seninle beraber biz de çıkmak istiyoruz, dedik.

Peygamber Efendimiz o sırada Hayber seferine çıkıyordu. Bize:

- Peki, Allah yardımcınız olsun, dedi.

Biz onunla birlikte yola çıktık. Ben o zaman yeni yetişmiş genç bir kızdım. Beni terkisine almıştı. Sabah namazı için devesini çöktürüp ininince, ben de indim. Bir de baktım ki. terkide bir kan izi vardır. Meğer aybaşı haline girmişim ki bu, ilk gördüğüm aybaşı kanı idi. Utancımdan devenin yanında büzülüp kaldım. Peygamber Efendimiz gelip beni o halde ve devenin terkisinde de kan izini görünce bana:

- Neyin var? Yoksa aybaşı mı gördün? dedi. Ben de:

- Evet dedim.

- Git kendini temizle. Sonra bir kap su al, ona biraz tuz kat . Onunla terkiyi kandan yıka ve bin, dedi.

Cenâbı Allah, Hayber'in fethini müyesser kıldığı zaman Peygamber Efendimiz ganimetten biz kadınlara da birer miktar verdi. İşte boynumda gördüğün şu gerdanlığı o zaman Peygamber Efendimiz ganimetlerin içinden alıp kendi eliyle boynuma taktı. Allah'a yemin ederim ki ben onu, ölünceye kadar boynumdan çıkarmam. Ravi diyor ki: Gerçekten de kadın ölünceye kadar o gerdanlık boynundan çıkmadığı gibi öleceği sıra da, kefeninin içine koyulmasını vasiyyet etti. Bu kadın ayrıca her aybaşından guslettikçe gusül suyu içine tuz katardı. Öleceği zaman da tuzlu su ile yıkanmasını vasiyyet etti.

---

(725) Hayatüs-Sahabe, M.Yusuf Kandehlevi, C:2'den özetlenerek alınmıştır.

Hastalara Su Vermek ve Yaralıları Tedavi Etmek İçin Kadınların Peygamber Efendimizle Birlikte Savaşa Çıkması

Ümmü Süleym'den (r.a.):

"Peygamber Efendimiz gaza ederken ensar'dan bazı kadınlar, hastalara su vermek, yaralılara hizmet ve tedâvi etmek için beraberinde bulunuyorlardı."

Ümmü Süleym'den (r.a.):

Peygamber Efendimiz gazâlarında ben ve Ensardan bâzı kadınlar berâberinde olup hastalara su verir ve yaralıları tedâvi ederdik. "

Muavviz Kızı Rübeyyi', Ümmü Atiyye Ve Leyla

El-Ğifariyye'nin Hizmetleri:

Ümmü Atiyye radıyallahu anha'dan:

"Peygamber Efendimizle birlikte yedi savaşta bulundum. Askerin çadırları arasında dolaşır, onlara yemek pişirir, yaralıları tedâvi eder, hasta ve sakatlara bakardım."

Aişe, Ümmü Süleym ve Ümmü Sülayt el-Ensari'nin

Uhud Savaşında Hizmetleri:

Enes radıyallahu anh'den:

"Uhud savaşında ashab yenilgiye uğrayıp, Peygamber'in (s.a.v.) yanından dağılmışlardı. Yalnız Peygamber Efendimizle on iki kişi sebat ettiler. Bu çok tehlikeli savaş anında Ebûbekir'in kızı ve Rasûlüllah'ın hanımı Aişe ile annem Ümmü Süleym radıyallahu anhâ kollarını sıvayıp hizmet ediyorlardı. Ayak bilezikleri görünüyordu. Devamlı olarak ve hızla sırtlarında kırbalar taşıyıp yaralıların ağzına boşaltıyorlardı. Kırbalar boşalınca son derece bir çeviklikle geri dönüp bir daha dolduruyor ve acele olarak gelip yaralıların ağızlarına boşaltıyorlardı.

Sa'lebe b. Ebi Mâlik'den (r.a.):

"Bir gün Ömer (r.a.) Medine kadınlarından birkaçına elbise dağıtırken bir tânesi artmıştı. Yanında bulunanlardan bazıları:

- Yâ Emira'l-mü'minin, şunu da yanınızdaki Rasûlüllah'ın kerîmesine verseniz... demişti.

Çünkü Alî'nin Fâtıma radıyallâhu anhümâdan doğma kızı Ümmü Gülsûm Ömer'in yanında idi. Ömer:

- Bu elbiseye Ümmü Sülayt daha lâyıktır, dedi.

Ümmü Sülayt hicretten sonra Peygamber Efedimiz'e bey'at eden Ensar kadınlarındandır. Hz. Ömer bu liyâkatın sebebini de şu şekilde açıklamıştır:

- Çünkü Ümmü Sülayt, Uhud günü su dolu kırbaları taşır, bize su verir ve bizim elbiselerimizi dikerdi."

* * *

Genç sahabîleri, tabiinleri İslam akidesi ile yetiştiren, İslamı, Peygamberi sevdiren, örnek ahlak sahibi nesli yetiştiren ve hayırlı bir zevce (eş) ve anne olma vazifesini hakkı ile yapanlar bunlar idi.

Bundan dolayıdır ki, bizler kadınlar arasında da sağlamak ile yükümlü bulunduğumuz İslami uyanış ve dirilişi, yine onlardan teşekkül ettireceğimiz bir davetçi gurubu ile sağlayabiliriz. Kadın toplumun yarısını hatta bazı vakitler yarıdan fazlasını oluşturduğuna göre, kızlarımıza ve kızkardeşlerimize İslamın anlatıldığı, dinin hakkı ile kavranıldığı, Resulüllahın muhterem eşleri annelerimizin ahlakı ile genç kızlarımızın ahlaklandırılmaya çalışıldığı okulları bir an önce meydana getirmeliyiz. Bu gerekli çalışma İslam için atılan adımları ileriye götürebilir. Toplum Allah'ın izni ile İslamın prensipleri ile şekillenebilir.

Kadınların Hizmet İçin Huneyn Savaşına Katılmaları

Haşrec b. Ziyâd, babaannesin'den:

"Bir takım kadın arkadaşlarımla berâber Rasûlallah sallallâhu aleyhi ve selle'le birlikte Hayber (Me'hazda Huneyn olmakla beraber doğrusu bizim zikrettiğimizdir.) savaşına çıktık. Peygamber Efendimiz bize:

- Niçin geldiniz? diye sordu.

- Allah yolunda bir yardımımız olsun diye; size kıl eğirmek, yaralıları tedâvi etmek, elinize ok vermek ve gerekirse size yemek hazırlamak için geldik, dedik."

ALLAH YOLUNDA KADINLARIN BİZZAT SAVAŞMALARI

Uhud Günü Ümmü Umâre'nin Bilfiil Savaşması:

Said b. Ebû Zeyd El-Ensâri radıyallahu anhden: Sa'd b. Rebi, kızı Ümmü Sa'd radıyallahu anha anlatıyor:

"Ümmü Umâre radıyallahu anhâ'nın yanına gidip:

- Teyze, bana nasıl savaştığınızı anlatır mısın? dedim.

- Uhud günü bakayım bizimkiler ne yapıyorlar? diye sabahleyin erkenden çıktım. Bende su dolu bir kırba bulunuyordu. Savaş alanına vardığım zaman müslümanlar galipti. Müslümanlar yenilgiye uğrayınca hemen Peygamber Efendimiz'e ulaşıp onu müdafaaya koyuldum. Ona saldırmak isteyenleri kâh kılıçla, kâh ok atmakla geri tepiyordum. Tâ ki, yaralandım, dedi.

Onun omuzunda çukurlaşmış derin bir yara izi gördüm. Ona:

- Bu darbeyi kim vurdu? diye sordum.

- İbni Kamie -Allah onun boynunu kırsın- bana vurdu. Sahabeleri Peygamber Efendimiz'in yanından dağılınca baktım ki, Resûlüllah'a doğru ilerleyip: Bana Muhammed'i gösterin. Eğer bugün o, benim elimden kurtulursa ben kurtulmayayım" diyordu. Bunun üzerine ben, Mus'ab b. Umeyr ve Peygamber Efendimizin yanından ayrılmayanlardan birkaç kişi onunla Nebiy sallallâhu aleyhi ve sellem'in arasına girdik. İşte o zaman bana bu darbeyi vurdu. Her ne kadar ben de ona birkaç kılıç indirdimse de, Allah'ın düşmanı üst üste iki zırh giydiği için benim darbelerim ona işlemedi, dedi "

Umâre b. Arabe radıyallahu anhüma'dan:

"Ümmü Sa'd radıyallahu anhâ Uhud günü müşriklerden bir atlıyı öldürmüştür."

Ömer radıyallahu anh'den:

"Peygamber Efendimiz: "Uhud günü sağıma bakıyor Ümmü Sa'd'ı görüyor, soluma bakıyor Ümmü Sa'd'ı görüyordum. Müşrikleri bana yanaştırmamak için döğüşüp duruyordu" buyurmuştur.

Damre b. Said radıyallahu anh'den:

"Ömer'e birkaç elbise getirildi. Elbiseler içinde bir tane iyi ve genişi vardı. Orada olanlardan birisi Ömer radıyallahu ânh'e:

- Sen bunu oğlun Abdullah'ın karısı Ebû Ubeyd kızı Safiyye'ye vereydin, dedi.

Ömer'in oğlu Abdullah o zaman bu kadınla yeni evlenmişti.

Ömer:

- Ben bu elbiseyi senin dediğin kadından daha lâyık bir kadına göndereceğim. O kadın da Ka'b kızı Ümmü Ümare Nüseybe'dir. Zira Peygamber Efendimiz: Ben Uhud günü sağa baktığımda Nüseybe'yi, sola baktığımda Nüseybe'yi görüyordum. Beni korumak için döğüşüp duruyordu" diye buyurduğunu işittim, dedi.

Huneyn Günü Ümmü Süleym'in Dövüş İçin Hançer Taşıması:

Enes radıyallahu anh'den:

"Huneyn günü Ümmü Süleym hançer bağlamıştı. Ebû Talha onu görünce:

- Yâ Rasûlallah, bak Ümmü Süleym'in üzerinde hançer var, dedi. Peyamber Efendimiz:

- Ey Ümmü Süleym, bu hançer nedir? diye sordu.

Ümmü Süleym:

- Ben yanıma hançeri, müşriklerden biri bana yanaştığı zaman bununla onun karnını yarayım diye aldım, dedi.

Peygamber Efendimiz de güldü."

ÇOCUKLARIN SAVAŞA ÇIKMALARI

Uhud Günü Bir Çocuğun Savaşta Yaralanması:

Şa'bi'den:

- Uhud savaşı'nda bir kadın henüz rahatlıkla silah taşıyamıyan oğlunun bileğine ipek karışımı bir bezle kılıcı bağlayarak onu Rasûlallah'a (s.a.v.) getirdi ve:

- "Yâ Rasûlallah!" dedi. "Bu benim oğlumdur, senin safında savaşacak." Peygamber (s.a.v.) Efendimiz de çocuğa dönüp şu emri verdi:

-"Oğulcağızım! şuradan ve şuradan hücuma geçeceksin..." Savaş başladı, çocuk kendisine gösterilen yandan hücuma geçti, savaştı, yaralandı ve yere düştü. Mücahitler onu alıp Hz. Paygamber'e getirdiler. Peygamberimiz (s.a.v.) nemli gözleriyle çocuğa baktı ve "Oğulcağızım! tahmin

ediyorum ki canın yandı, acı çekiyorsun değil mi?" diye sordu. Çocuk cesaretle cevap verdi: "Hayır, Ya Resûlallah! Acı falan duymuyorum."

Ashab'dan Abdurrahmân b. Avf (r.a.) anlatıyor:

"Bedir Savaşında safta duruyordum. Sağıma ve soluma baktığımda Ensardan iki taze çocuk gördüm ki henüz ergen olmamışlardı: Onlardan biri eliyle bana dokunup sordu:

- "Amcacığım! Ebû Cehl'i tanıyor musun?" Ben de:

- "Evet tanıyorum" dedim. "Onu ne yapacaksın?"

- "Duyduğuma göre o mel'ün, Peygamber Efendimiz'e sövüp sayıyormuş. Canımı kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, eğer onu görürsem peşini bırakmayacağım, ecel benden ondan birimizi yere serinceye kadar savaşacağım" dedi.

Çocuğun bu gayreti beni şaşırttı. Az sonra diğer çocuk eliyle bana dokunup hafif bir sesle aynı şeyi sordu. Ben de bu sırada, kendi adamları arasında durmadan dolaşan Ebû Cehl'e bakıyordum. Çocuklara:

- "Onu görmüyor musunuz? Aradığınız, sorduğunuz adam işte!" dedim. Çocuklar onu görüp tanıyınca kılıçlarını çekip üzerine yürüdüler ve kısa bir vuruşmadan sonra Ebû Cehl'i yere düşürüp öldürdüler. Sonra da Rasûlüllah (s.a.v.) efendimize giderek durumu arzettiler. Efendimiz onlara, "Hanginiz onu öldürdü?" diye sordu. İkisi de "ben öldürdüm" diye cevap verince, Rasûlallah (s.a.v.) Efendimiz onların kılıçlarına dikkatle baktı. "Evet, doğrudur, onu ikiniz öldürmüşsünüz!" buyurdu. Sonra da öldüren o kâfirin eşyasını Muâz b. Amr el-Cemüh ile Muâz b. Afrâ'a verilmesini emretti. (726).

Müşrik Ümmü Cemil'in Peygamberimizin İslamî Tebliğini Engelleme Gayretleri:

Hz. Aişe'nin bildirdiğine göre; Peygamberimizin evi, iki kötü komşularından amcası Ebû Leheb ile Ukbe b. Ebî Muayt'ın evleri arasında idi.

Bunlar, hayvan işkembesini, insan dışkılarını ve kokmuş şeyleri getirip Peygamberimizin kapısının önüne atarlardı.

Peygamberimiz her iki komşusunun yaptıklarına üzülür ve "Ey Abdi

(726) İslamda Aile Eğitimi, A.Nasuh Ulvan, Konya, C:1 S:339

Menaf oğulları! Bu ne biçim komşuluk?" diye sitemlenerek, pislikleri kapısının önünden yayı ile ilerilere doğru iterdi.

Ebû Leheb, yaptığı bu kötülükle de kalmaz, kendi evinden ve komşusu Adiy b. Hamrâ' es-Sakafî'nin evinden Peygamberimize taş atar dururdu.

Ebû Leheb'in karısı Ümmü Cemil binti Harb b. Ümeyye de Peygamberimize düşmanlıkta aşırı gider, küfründe, inkârında ve inadında kocasına yardım ederdi.

Ümmü Cemil her gece bıtırakları, dikenleri, dikenli ağaç dallarını toplayıp büyük demet yapar, geceleyin ayağına batsın, yaralar açsın diye Peygamberimizin geçeceği yollara atar, saçardı.

Peygamberimiz ise, onlara kum yığınına, ipek üzerine basar gibi basar geçerdi. (727).

Ebû Leheb'in Getirip Dökmek İstediği Pisliğin Kendi Başına Dökülmesi:

Ebû Leheb bir gün yine getirdiği pisliği Peygamberimizin kapısının önüne dökmek isterken, Hz. Hamza görüp pisliği elinden aldı, onun başına döktü.

Ebû Leheb pislikleri başından yere silkerken, Hz. Hamza'ya "ahmak" diyerek hakâret etti. (728).

Ebû Leheb İle Karısının Allah Tarafından Lânetlenişleri:

Yüce Allah gerek Ebû Leheb ve gerek karısı Ümmü Cemil hakkında indirdiği Tebbet sûresinde:

"Yok oldu iki eli Ebû Leheb'in kendisi de yok oldu. Ne malı yarar verdi ona ne de kazandığı. Yaslanacak o, bir alevli ateşe. Karısı da odun hammalı olarak, boynunda fitillisinden bir ip bulunduğu halde (yaslanacak alevli ateşe)" buyurdu. Onların âhirette nasıl bir azâba uğrayacaklarını duyurdu . (729).

---

(727) Kelime-i Tevhid Uğrunda Peygamberimize ve Ashabına Yapılan İşkenceler, Asım Uysal, Konya, Uysal Y. S:139

(728) Kelime-i Tevhid Uğrunda Peygamberimize ve Ashabına Yapılan İşkenceler, Asım Uysal, Konya, Uysal Y. S:140

(729) Kur'an-ı Kerim, Tebbet:1-5, Kelime-i Tevhid Uğrunda Peygamberimize ve Ashabına Yapılan İşkenceler, Asım Uysal, Konya, Uysal Y. S:140

Ebû Leheb'in Karısı Ümmü Cemil'in Peygamberimize Taş Vurmağa Kalkışması:

Ebû Leheb'in karısı Ümmü Cemil kendisi ve kocası hakkında Tebbet sûresinin indiğini işitince, Peygamber'imizin Hz. Ebû Bekir ile birlikte Kâbe'de oturduğu sırada oraya vardı. Kendisinin elinde bir taş bulunuyordu.

Hz. Ebû Bekir onu görünce "Yâ Resûlellah! Bu Ümmü Ce-mîl'dir. Eziyet edici bir kadındır. Sana doğru geliyordur. Onun seni görmesinden korkuyorum! Keşke bu kadın sana bir zarar vermeden, eziyet etmeden kalkıp gitmiş olsaydın. Bir köşeye çekilseydin" dedi.

Peygamberimiz (s.a.v.) "O, beni göremez!" buyurdu. Gerçekten de Ümmü Cemil, Peygamberimizi göremedi. Yüce Allah, ona Resulullah'ı göstermedi. Ancak Hz. Ebû Bekir'i görebildi. Gelip Hz. Ebû Bekir'in başına dikildi ona:

"Ey Ebû Bekir! Arkadaşın nerede?" diye sordu. Hz. Ebû Bekir:

"Ne yapacaksın onu? Sen, benim yanımda hiç kimse göremiyor musun?" dedi.

Ümmü Cemil "Benimle alay etme. Ben, senden başkasını göremiyorum."

Bana haber verildi ki, arkadaşın beni hicv etmiş. O, şâir ise, vallahi ben de şâir bir kadınım. Kocam da şâirdir. İşte ben de onu hicv ediyorum:

"Biz o yerilmişe isyan ediyoruz. O'nun Peygamberlik işinden yüz çeviriyoruz. O'nun dininden hiç hoşlanmıyoruz. Vallahi onu bulaydım şu taşı kendisinin ağzına vuracaktım" dedi. Hz. Ebû Bekir:

"Hayır! Vallahi sâhib'im şâir değildir. O, şiir söylemez. Şu Beytullahın Rabbine and olsun ki, O, seni hicv etmiş değildir." Ümmü Cemil:

"Muhakkak ki sen benim katımda doğru sözlüsündür. Kureyşîler iyi bilir ki ben, onların ulu kişilerinin kızıyımdır." diyerek dönüp gidince Hz. Ebû Bekir "Yâ Resulellah! O, seni görmedi mi?" diye sordu. Peygamberimiz: "Beni görmedi. Allah, onun gözünü alıp, beni göremez hale getirdi" buyurdu. (730).

---

(730) Kelime-i Tevhid Uğrunda Peygamberimize ve Ashabına Yapılan İşkenceler, Asım Uysal, Konya, Uysal Y. S:139 v.d.

Bugünde Ümmü Cemil gibi; vakıflar ve kadın dernekleri kurarak kadınlarımızı ve kızlarımızı batıla dâvet eden, İslâmın aleyhine çalışan nice Ümmü Cemilleri görüyoruz çevremizde. Papatyalar, Bahriye Üçok'lar daha niceleri!...

Müşrik bir kadının İslâma yaptığı düşmanlık kadar, müslüman kadınlarımız İslâma hizmet gayreti gösteriyorlar mı acaba?! Modadan, dedikodudan, günlerden fırsat ve vakit bulabiliyorlar mı?!

Ey müslüman kadınlar! Ümmü Cemillerin İslâm düşmanlığı kadar gayretiniz yoksa da hiç olmazsa çocuklarınızı Ümmü Cemillerin şerrinden ve saptırmasından korumak için, onlara İslâmî eğitim ve öğretimlerini ilk öğretmenleri ve anneleri olarak siz vermeye gayret ediniz.

Çocuklarınızın üç günlük dünyalığı için her türlü zevkinizden vazgeçerek bütün tedbirleri alırken, ebedî hayatı (âhireti) için dünyalığından daha fazla gayret ve tedbirler alsanız daha doğru olmaz mı?

Çocuklarınızın seviyesine uygun dinî kitablar, hikayeler, İslâm tarihi ile ilgili kitaplar alıp birlikte okuyup ne anladıklarını anlattırarak, dini bilgilerinin ve kültürlerinin ilk öğretmeni olarak doğru bilgileri öğrenmelerine yardımcı olun ey anneler!

Çocuklarınızın yalnızca gürbüz, temiz ve besili olmasıyla onlara karşı annelik görevlerinizi yerine getirmiş olmuyorsunuz. Esas annelik göreviniz; bunlardan sonra, yarının imanlı ve ahlaklı gençliğini yetiştirici ilk öğretmenleri olmanızı gerektiriyor.

Hiçbir erkeğe nasib olmayan bir nimet kadınlara, analara veriliyor. Ayaklarının altına cennet serilen bu analar, çocuklarını sadece maddi ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayan anneler değildir. Bu ihtiyaçlarının yanısıra çocuğunu sevgisiyle, şefkatiyle kuşatan onun eğitimi için hem dünyasını hem ahiretini mamur kılacak bilgilerle ve alışkanlıklarla süsleyen annedir. Allah sevgisiyle, Peygamber sevgisiyle, Kur'an sevgisiyle büyüyen bu yavrular, annelerinin eseri olacaktır. Çünkü küçükken verilen bilgiler mermer üzerine yazılmış gibidir, unutulmaz. Büyüyünce alınan bilgiler muhallebi üzerine yazılmış gibidir, çabuk unutulur.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

KADININ GİYİMİ VE SÜSLENMESİ

(TESETTÜR)

KADININ GİYİMİ VE SÜSLENMESİ

Giyinmede hem kadın hem erkek için geçerli olan temel ilke giyimde aşırı lüks ve israfa kaçmamaktır.. Kişi kazancına içinde bulunduğu toplumun genel eğilimlerine ve sosyal statüsüne uygun olarak güzel ve temiz bir biçimde giyinme hakkına sahiptir.

Güzel Giyinmek Sünnettir:

Her hususta olduğu gibi, giyinmede de tercihteki itidal sınırımızı bizzat Kur'an ve Sünnet belirliyor. Yine her hususta olduğu gibi giyinmede de Kur'an ve Sünnet, "aşırılıkları" tasvip etmiyor. Yani ne açılıp saçılmak, ne pejmurde giyinmek. Ne giyinmede lüks ve gösterişe kaçmak, ne de üzerine yakışmayan, biçimsiz ve göze hoş gelmeyen bir tarz tercih etmek. Giyinmede takva, itidali bulmaktır.

Rasûli Ekrem Efendimiz (s.a.v.) kendisine gelen pejmurde kıyafetli, köhne kılıklı birisine şöyle sordu: " Malın var mı senin?" Adam, "Her çeşit maldan zenginim. Allah bana deve de verdi, davar da verdi" dedi.

Rasûlüllah (s.a.v.), "O halde, nimetin eseri üzerinde görünsün!" buyurdu. (731)

Güzel giyinmek sünnettir. Fakat gösterişe kaçmak meşru değildir. Kur'an'a göre giyinmede iki maksat gözetilir: 1- Örtünmek (tesettür), 2- Güzel görünmek.

Kadın fıtratının süse tutkun ve ziynete elverişli olması yüce dinimizin de dikkate aldığı bir hususdur ki, erkeklere haram kılınan ipek ve altın, kadınlara helal kılınmıştır. Fakat kadın bu ayrıcalığını ve imtiyazını, kendi süsünü ve ziynetini yabancı erkekler nezdinde açarak ve ifşa ederek asla kullanamaz.

Kur'an, kadının örtünme sınırını Nur Suresi 31. ayetinde "Kendiliğinden açılan yerler dışında" istisna cümesiyle belirlemiştir. Peygamber Efendimiz de kendiliğinden açılan yerleri "el ve yüz" olarak tefsir etmiştir. Demek müslüman kadının el ve yüzünden başka vücudunun geri kalan tüm uzuvlarını örtmesi farzdır.

Kur'an'ın temel ölçüleri bunlardır. Bu ölçüleri dikkate aldıktan sonra

---

(731) Tirmizi, Birr, 62

ayrıntıları, zevk ve renk seçiminin, biçim ve tarzı, şekil ve çizgileri kendi zevkimize ve örfümüze göre belirleyebiliriz. Hiçbir sakıncası yoktur.

Kadınların giydiği kıyafet erkeklerinkine erkeklerin giydikleri ise kadınların kıyafetine benzememelidir. Her cinsin giysisi fiziksel ve ruhsal yapılarıyla bir bütünlük arzetmektedir. Aksi davranışlar yani karşı cinsin giyim, süslenme ya da hareket tarzına özenme ve bu şekilde giyinme bireyleri psikolojik olarak olumsuz yönde etkileyecektir.

Kadının örtünmesi bütün ilâhi dinlerde mevcuttur. Ancak zamanla bu hükümler değiştirilmiş ve aslından uzaklaştırılmıştır. Yine de bugünkü muharref Tevrat ve İncil'de de yine Tesettür (örtünme) emri mevcuttur. (658). Bugünkü Hristiyan rahibeleri bu örtünme emrine riâyet ederek giyinmektedirler.

İslâm'dan önceki cahiliyet cemiyetinde kadınların başlarını örtme diye bir mes'eleleri yoktu. Başları ve zinet yerleri açık olarak gezerlerdi. Hattâ İslâm'ın ilk devirlerinde de kadınlar aynı kıyâfetlerle gezerlerdi. (659). Daha sonra kadınlara tesettüre uymaları ve başlarını örtmeleri hakkında açık âyetler indi.

Kur'ânı Kerim'de Yüce Allah (c.c.) şöyle buyurmaktadır: **"(Ey Peygamber kadınları) evlerinizde oturun, ilk câhiliyye (çağı kadınları)nın açılıp saçılması gibi açılıp saçılarak (kırıta kırıta) yürümeyin... "** (732).

Başka bir âyette ise: **"Ey Muhammed! Mü'min erkeklere söyle: Gözlerini bakılması yasak olana bakmayıp yumsunlar, mahrem yerlerini korusunlar. Bu, onların arınmasını daha iyi sağlar. Allah yaptıklarından herhalde haberdardır.**

Mü'min kadınlara da de ki: Gözlerini bakılması haram olan şeylerden çevirip yumsunlar. İffet ve namuslarını korusunlar. Zinetlerini kendiliğinden görünen (elbise, yüzük gibi örtülmesinde güçlük bulunan) kısımları hariç, baş örtülerini yakalarının üzerine koy(up boyunlarını ört)sünler. Süslerini kimseye göstermesinler. Yalnız kocalarına, yahut babalarına, yahut kocalarının babalarına, yahut kardeşlerinin oğullarına, yahut kızkardeşlerinin oğullarına, yahut müslüman kadınlarına, yahut

---

(732) Kur'an-ı Kerim, Ahzab:33

ellerinin altında bulunan köle ve câriyelerine, yahut kadına ihtiyâcı bulunmayan (iktidarsız, şehvetsiz) erkeklerden tâbîlerine (yani hizmetçilere, yardıma muhtaç ihtiyârlara, bunaklara ve dilencilere) yahut henüz kadınların mahrem yerlerini anlamayan çocuklara (gösterebilirler)..." (733).

Başka bir âyette ise:

"Ey peygamber, eşlerine, kızlarına ve inananların kadınlarına söyle: (bir ihtiyaçtan dolayı dışarı çıktıkları zaman) örtülerini üstlerine salsınlar (vücûtlarını örtsünler); onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir." (734).

Ayetler müslüman kadınların örtünmesi gerektiğine işaret etmekle birlikte zinetlerini kimlere gösterebileceğini de belirtmiştir.

Ayetlerin yanısıra sünnet de örtünme ile ilgili net bilgiler vermektedir. Hz. Aişe'den rivayet edildiğine göre bir gün Hz. Ebu Bekir'in kızı Esma ince bir elbise ile Rasulüllah'ın yanına gelmişti. Peygamber ondan yüzünü çevirdi ve şöyle buyurdu: **"Ey Esma! Şüphesiz kadın ergenlik çağına ulaşınca onun şu ve şu yerlerinden başkasının görünmesi uygun değildir."** Rasulüllah bunu söylerken yüzüne ve avuçlarına işaret etmişti. (735)

Yukarıda saydığımız ayetler ve örtünme ile ilgili bazı hadisler kadının nasıl giyineceğine dair temel bir fikir vermektedir.

Ayetteki (onların tanınıp incitilmemeleri)nden maksat; onlar örtüleri sebebiyle iffetli olarak tanınırlar. Bu sebeple hiç kimse onlara (kötü niyetle) dokunamaz, demektir. Ama kadın açık olursa, herkes ona bakar ve arzu duyar. (736).

Câhiliyye devrinde, yukarıda da izâh ettiğimiz gibi kadınlar, örtünmeye dikkat etmiyorlar ve açılıp saçılıyorlardı. Meâllerini yazdığımız ayeti kerimelerde de belirtildiği gibi, müslüman kadınlara örtünmeleri emredilmektedir.

---

(733) Kur'an-ı Kerim, Nur:31

(734) Kur'an-ı Kerim, Ahzab:59

(735) Ebu Davud, Libas: 31.

(736) Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M. Ali Sabuni, C:2 S:325

Kadın-Erkek İlişkileri

İslam dini kadını potansiyel fitne unsuru olarak görüp tüm yasakları kadınlara yöneltmek yerine tutarlı, anlaşılabilir ve teslim olunabilir hükümler koymuştur. Yani toplumda zinanın sebebi kadının bizzat varlığı ya da sokağa çıkması değil, her cinsin kendisi ile ilgili yasaklardan kaçınmaması ve emirlere uymamasıdır. Kadını fitne unsuru olarak görmek onun tüm vücudunu kapatarak evlere hapsetmek İslamın öngördüğü bir davranış tipi değildir, aksine yanlış yorumların bazen de bilinçli bir düşünme tarzının sonucudur. Doğru olan zinanın önüne geçmek için bir cinsi ortadan kaldırmak değil, her iki cinsi de görev ve yükümlülüklerini yerine getirmesi için eğitmektir.

Zinayı engellemek üzere koyulan hükümlerin başında örtünme, gözü haramdan sakınma, yabancı erkek ya da kadınla başbaşa kalmama, yabancılarla tensel temastan kaçınma gibi konular gelir.

Biz kadın-erkek ilişkileri başlığı altında herkesin kesinlikle bilmesi ve dikkat etmesi gereken temel konulara değineceğiz. Yani bir müslümanın kendi cinsi ya da karşı cinsten birisine bakabileceği, dokunabileceği yerler, konuşma sınırı ve ilişkilerinde dikkat etmesi gereken noktaları bakma, dokunma, konuşma ve karma ortam başlıkları altında inceledik.

Yukarıdaki ayetler ve hadisler, kadın-erkek ayrımı yapmaksızın her iki cinsin de gözlerini haramdan korumalarını ve namuslarını, iffetlerini esirgemelerini emrediyor. Ayetlerde dikkat edilmesi gereken husus gözleri haramdan koruma emrinin hemen ardından ırzlarını ve iffetlerini korusunlar ifadesinin yer almasıdır. Yani bakma ve iffeti koruma arasında sıkı bir ilişki vardır. Gözlerini haramdan koruyamayanlar ırzlarını korumakta zorlanacak, hatta bazan başarısız olacaklardır. Çünkü bakma ve görme kişide cinsel uyarılmaya neden olur. Bu da kişinin kendisini zinadan korumasında büyük bir zorluk yaratır. Çünkü insan sürekli güzel olan şeyin peşine düşer.

Yarattığı insanı en iyi tanıyan ve onun hidayetini isteyen Allah onu tamamen başıboş bırakıp ardından zinayı yasaklamak yerine zinaya giden kapıları tek tek kapayarak kulları için daha rahat bir korunma ortamı sağlamayı amaçlamaktadır. Harama bakma yasağı derinlemesine düşünüldüğünde bunun insan doğasına uygun, uygulaması kolay ve korunmaya daha elverişli bir hüküm olduğu görülür.

Nur suresi'nin 30-31'nci âyetlerinde, Allahü Teâlâ'nın (gözlerin sakı-

nılmasını) (ırzların korunması)ndan önce zikretmesinin hikmeti şudur: Yabancı kadına bakmak zinânın elçisi ve kötülüklerin öncüsüdür. Bakışlar kalbin elçisidir ve göz, herşeyi kalbe ulaştıran en büyük kapıdır. Bu sebeble insan göz yoluyla bir çok günahâ düşer. Çünkü bakış tebessüme, tebessüm selâma, selam konuşmaya, konuşma anlaşmaya, anlaşma da meşru olmayan bir şekilde bir araya gelmeye vesile olur. Nitekim alevler de küçük kıvılcımların birikmesinden meydana gelir. İslam haram bakışı yasaklamakla ilerde doğacak kötülüklerin doğmasına fırsat vermemekle yüceliğini ve eşsizliğini göstermektedir. Buhari ve Müslim'in rivayetine göre; Resûlüllah (s.a.v.):

"(Harama) bakmak gözün zinası,

(Haramı) konuşmak dilin zinâsı,

(Haramı) dinlemek kulağın zinası,

(Yabancı kadınla) tokalaşmak elin zinâsı,

(Harama) yürümek ayâğın zinasıdır..." buyurmuştur. (737).

Ahzâb sûresi'nin 59'ncu âyetindeki **Cilbâb** kelimesi hakkında birkaç görüş vardır:

1- Kadının elbiseleri üzerine giyilen ve bütün vücudu örten bir örtü, (dış) elbise olduğunda müfessirlerce ittifak vardır. (738).

2- Cilbab; bütün vücudu baştan aşağı örten çok geniş ve uzun bir örtüdür. (739).

3- Üst tarafı göbeğe kadar örten ve ridâ denilen örtüdür. (740).

4- Cilbab; Vücudu baştan aşağı örten (çarşaf, ferâce, car... v. s. gibi) dış kıyafetin adıdır. (741).

5- Taberi ve Ebû Hayyan, İbni Abbas (r. a.)' dan şöyle rivayet etmişlerdir.

---

(737) Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M. Ali Sabuni, C:2 S:166,16/

(738) Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M. Ali Sabuni, C:2 S:325, 328

(739) Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M. Ali Sabuni, C:2 S:328, 329

(740) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. C:1 S:48

(741) Hak Dini Kur'an Dili Tefsiri, Elmalılı Hamdi Yazır Eser Y. C,6 S:392

"Kadın cilbabını üstten alnının üzerine indirir ve oradan sıkar, alttan da burnunun üzerine kadar (yüzünün ekserisini ve göğüslerini tamamen) kapatır. Yalnız gözleri dışarda kalır. (742).

Hanefilerce müslüman kadın, -fitneden emin ise- el ve yüzü hariç bütün vücudunu örtmek mecburiyetindedir. Fitne ve şehvet uyandırma tehlikesi anında yüzünü de açması caiz değildir. Bir kimse buna inanır fakat uygulamazsa günâhkar olur. Fakat inkâr eder ve kendince bu asırda başı vesaireyi örtmek gereksiz gibi ileri geri, haddini bilmeden konuşursa islâm nazarında mürted olur, dinden çıkar, nikâhı da kalmaz. Böyle mürted şekilde tevbe etmeden de ölürse cenâze namazı da kılınmaz.

Ayette Emredilen Örtünmenin Makbûl Olabilmesi İçin, Birkaç Şartı Vardır, Onlara Uymak Gerekir:

Örtünmenin şekline dair Kur'an ve Sünnette bağlayıcı ve değişmez bir tanımlama yapılmamış aksine örtüde bulunması gereken bazı nitelikler belirlenmiş, ayrıntılar ise kişisel tercihlere bırakılmıştır.

Örtünürken kadının dikkat etmesi gereken hususlar şunlardır:

1- Örtü; yüz ve eller dışında bütün vûcudu örtmelidir.

2- Giyilen elbise, vücûdun rengini gösterecek şekilde ince, şeffaf olmamalıdır. Böyle bir örtüyle örtünme gerçekleşmemiş olur. Esma'nın Peygamberimizin yanına geldiği zaman Peygamberin yüzün ondan çevirmesi ve ona bir hatırlatmada bulunması şeffaf bir elbiseyle tesettürün gerçekleşmemiş olduğunu gösterir.

Rasulüllah'ın giyinmiş fakat çıplak olan kadınların Allah'ın lanetine uğrayacağını ve Cennetin kokusunu alamayacaklarını söylediği (743) hadiste geçen "giyinmiş fakat çıplak" ifadesi "ince elbiseler giydiklerinden dolayı çıplak gibi olan kadınlar" şeklinde açıklanmıştır.

3- Kadının giydiği elbise, erkek elbisesi olmamalı ve erkek elbisesine de benzememelidir. Pantolon vücut çizgilerini gösterecek kadar dar ve gençleri de fitneye düşürüp tahrik edicidir. **"Kadınlardan erkeklere benzeyenlerle, erkeklerden kadınlara benzeyenler bizden değildir."** (744)

---

(742) Hak Dini Kur'an Dili Tefsiri, Elmalılı Hamdi Yazır Eser Y. C,6 S:3928. Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M.Ali Sabuni, C:2 S:327

(743) (Müslim, Libas: 125, Cennet: 52. Ahmed: 2/223,356,440)

(744) Buhari, Libas: 61. Ebu Davud, Libas: 27. Tirmizi, Edeb: 34. İbn Mace, Nikah: 22

4- Örtü, dikkatleri üzerine çekecek kadar süslü ve renkli olmamalıdır.

5- Örtüden güzel kokular gelmemelidir. Örtünen kadın bu örtünmenin bilincine uygun olarak; zinetlerini farklı şekillerde göstermekten, karşı tarafa mesaj gönderircesine yürümekten kalplerinde hastalık olanların yanlış anlayacağı şekilde konuşmaktan ve kokusunu başkalarına duyurmaktan da kaçınmalıdır.

Peygamber Efendimiz güzel kokuyu sevdiği ve ashabına tavsiye ettiği halde kadınları bu konuda uyarmıştır:

"Bir kadın koku sürünerek dışarı çıkar ve koku ulaşsın diye bir topluluğun yanına giderse zinaya bir adım atmış olur." (745)

Güzel kokunun erkekler için tavsiye edilmiş olmasına rağmen kadının bu konuda uyarılması da yine örtünmenin amacını tam olarak gerçekleştirmeye yöneliktir. Çünkü örtünen kadın yabancıların kendisi hakkında istenmeyen duygular beslemesini engellemek düşüncesindedir. Oysa güzel koku da erkekleri uyaran ve kadınla ilgili farklı düşüncelere neden olan bir ögedir. Bu nedenle yabancı erkeklerin hissedebilecekleri yer ve zamanlarda güzel koku sürmemek tesettürü tamamlayan bir davranıştır.

6- Giyilen örtü, vücudun hatlarını gösterecek şekilde dar olmamalıdır. Kadının vücut hatlarını belirten bir elbise giymesi haramdır. (746).

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre; Resülüllah (s.a.v.):

"İki sınıf insan vardır ki, bunlar ateş ehlidirler. Birincisi; sanki hiç elbise giymemiş gibi ince ve dar elbise giyen kadınlardır. Bunlar bu elbiseleri erkekleri kendilerine celbetmek için giyerler. Bunların saçları da hörgüçlü develerin hörgücüne benzer (saçları kabartılmış). Bunlar Cennet'e giremedikleri gibi; çok uzaklardan bile duyulan Cennet kokusunu dahi alamıyacaklardır..." buyurmuştur. (747).

Kadınların başlarının deve hörgüçlerine benzetilmesi çeşitli bağ ve sargılarla sararak onları büyüttükleri içindir. Yani başörtünün altında da olsa, tepeye toplanan saçların dikkat çekici olmaması gerekir. Saçın

(745) Tirmizi, Edeb: 35. Nesâî, Zinet: 35. Darimî, İstizan: 18.

(746) Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M.Ali Sabuni, C:2 S:330-331

(747) Müslim, Libas, 125. Ebu Hureyre (r.a.)'den

şekli dikkat çekici olmamalıdır.

Bu izah edilen şartlara uygun her örtü giyilebilir. İslam, zamana, mekâna, iklime ve örfe göre giysilerin belirlenebileceğine imkan bırakmıştır. Ancak örfün, geleneklerin ve içinde bulunduğumuz çevrenin de giyimde belirleyici rolü bulunduğu unutulmamalı, örfün ve çevrenin kabulü olmayan giyim tarzı tercih edilmemelidir.

Tesettürün temel ölçü ve şartları, izah ettiğimiz şekilde belirtmiştir.

Netice olarak:

İnsanları hayvanlardan ayıran en önemli şey insanların giyinmesidir. İnsan, giyinmekle ve örtünmekle önce insan olduğunu gösterir. Çünkü İnsandan başka diğer canlılar giyinmezler, örtünmezler. Yüce Allah, her canlıyı yaratılışlarında bir giysi ve örtü içinde yaratmıştır. Fakat insanı kendi eliyle diktiği sun'î elbiselerle giyinmeye ve örtünmeye muhtaç ve mecbur şekilde yaratmıştır. Çünkü insan yer yüzünün halifesidir, kumandanıdır. Bundandır ki insan, diğer varlıklar üzerindeki hakimiyetini bildirecek şekilde posttan, deriden, kıldan,k yünden, ketenden, pamuktan, ipekten vs. türlü cinslerden türlü biçim ve şekilde elbiseler dikip giymektedir.

Giyinmenin bir diğer hikmeti de; ziynetlenmek, süslenmek ve güzel görünmektir. İnsana, giyinmede zevkine göre tercih yetkisi verilmiştir. İnsan, kendi zevk, süs ve ziynet anlayışına göre kumandanlığını yürüttüğü her cinsten farklı türlerde ve modellerde elbiseler yapmakta ve giymektedir.

Giyinmenin bir başka hikmeti de soğuktan ve sıcaktan korunmaktır. Giyinmek kadınlar için yaratılışlarında mevcuttur. Tabiattaki tüm zayıf, zarif, güzel ve kıymetli varlıklar da koruyucu kab ve kılıflar içinde yaratılmıştır. Örneğin; sebze ve meyvelerin birçoğu kabuklu yaratılmıştır.

Elbise ve ziynetler medeniyetin sembolleridir. Açık- saçıklık ise insanları ilkel hayata döndürürek insanlıktan çıkarır. Zira kadının malik olduğu en değerli şey iffet, hayâ ve takvâdır.

İslâm toplumunda ve hukukunda bir kadının serbestçe açılıp, saçılması haramdır. Açılıp saçılan kadın, iffetini, asâletini ve hürmetini yitirmekle, erkeklerin şehevi arzu ve isteklerine sunulmakla değişik bir şekilde şehvet tacirlerinin kölesi oluyor. Zincirli kölelik, çağımızda şekil yönünden değişikliğe uğrayarak şehvetperestlerin paralarının kölesi haline

dönüştürülmüştür. Hürriyet adına çağdaş köle kadına verilen köleliğin yeni ismi "çağdaş kadın" gibi yaldızlı lafız ve sıfatlardır.

Tesettür, kadının hürriyetidir ve kötü gözler de dahil tüm kötülüklerden korunmasıdır.

Âkil ve Bâliğ Kızın Örtünmeyle Emrolunması:

İslâm; kadınlarını erkeklerin saldırı ve kötü nazarından korumak ve onu saygıdeğer bir düzeyde tutmak, annelik vasfının zedelenmesini önlemek için onların, iki eli, yüzü ve ayakları dışındaki her taraflarını avret saymıştır. (748). Bunun delili ise hadisi şerif'tir:

Hz. Aişe (r. anhâ) validemiz anlatıyor:

"Bir gün, Ebûbekir kızı Esma üzerinde ince bir elbise bulunduğu halde Rasûlüllah (s.a.v.) Efendimize geldi. Rasûlüllah (s.a.v.) onu bu vaziyette görünce yüzünü çevirdi ve şöyle buyurdu: Yâ Esmâ! Şüphesiz ki kadın ergen (âkil-bâliğ) olunca şu ve şu yerlerinin (yüzünü ve iki ellerini işaret ederek) görünmesi uygun olur..." dedi." (749).

Kız ve Erkek Çocukların Avreti:

Hanefiler; erkek olsun, kız olsun, küçük çocuğun avreti yoktur, demiş bunu dört yaş ve daha aşağısı ile belirlemişlerdir. Bu durumda olan bir çocuğun bedenine bakmak ve dokunmak mubahtır. Çocuk, kendisine karşı arzu duyulacak yaşa gelinceye kadar avreti ön ve arkadan ibarettir. Arzu duyulacak yaşa gelince onun avreti erkek veya dişi olsun, namazın içinde veya dışında olsun ergenlik yaşına gelmiş olanların avreti gibidir. (750).

DİNİMİZDE TESETTÜR

Tesettür, masdardır ve örtünme demektir. Ancak bu tabir daha çok kadınların örtünmeleri hakkında kullanılmış ve bu hususta fıkhi bir terim olarak kalmıştır.

İslâm Dini, neden kadının örtünmesini emretmiştir? Bu sorunun cevabı hem açıktır, hem biraz detaylıdır. Ancak, biz burada onu özetleyerek sunmak istiyoruz.

---

(748) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:1 S:205

(749) Ebu Davud Süneninde rivayet etmiştir.

(750) Müslüman Kadının Fıkıh Kitabı, İbrahim Cemel, İst. Risale Y. S:118

a) Kadın her zaman saygıdeğerdir. Hürmet edilmeye lâyıktır. Onun saygınlığını zedeleyen her şey ya haram ya da mekruh sayılmıştır.

b) Kadın aynı zamanda annedir ve annelik kadının en mümeyyiz vasfı ve onun onurudur. Onun annelik vakarını sarsacak her şey ya haram, ya da mekruh kabul edilmiştir.

c) Kadın ne kadar iffetini ve namusunu korursa, o nisbette saygınlığını artırır ve o oranda hürmete lâyık görülür.

d) Kadın vücut hatlarını örtecek biçimde tertemiz giyindiği takdirde erkeklerin kötü nazarlarından kendini korumuş olur.

e) Kadın süs yerlerini açtığı nisbette kötülerin dikkatini kendine çekmiş olur.

f) Kadın ne kadar çok açılırsa, o oranda vakar ve saygınlığını kaybeder. Çünkü çıplaklık ilkelliğin, giyinme ise medenîliğin belirtisidir. Çıplak gezmenin hiçbir yararı yoktur, bununla birlikte bir sürü zararı vardır. Giyinmenin ise hiçbir zararı olmadığı gibi, bir sürü yararı vardır. Giyinme iffetli ve namusluluğun sembolüdür. Soyunma ise insanı iffetsizliğe götürür. Cinsel cazibe de diğer nimetler gibi bir nimettir. Her şeyin bir sahibi bulunduğu ve sahibi olmayanlara helal olmadığı gibi, insan bedeninin gönle hoş gelen cinsel çekiciliği de, sadece sahibine helaldir. Sahibi olmayanlar, ondan gözle de olsa yararlanamazlar. Hanımına başkalarının bakmasında sakınca görmemek, ya da hanımların kendilerini, bakılacak şekilde ayarlaması, modern tıp gözünde psikolojik ve cinsel hastalık olarak görülür.

Ayet ve hadislerin ifadesi Peygamberimiz dönemindeki uygulamalarda örtünmenin farz oluşunda hiçbir görüş ayrılığı görülmemiştir. Ancak örtünmenin şekli, kumaşı ve rengi iklim şartlarına, kültür ve kişisel tercihlere bırakılmıştır.

İslam dini örtünme emrinde de kadın ve erkeğin farklı özelliklerde oluşunu gözönünde bulundurarak hüküm koymuştur.

Örtünmenin bilemediğimiz pek çok hikmeti yanında iffeti koruma, karşı cinsler arasındaki aşırı ve yasak istekleri frenleme, toplumda saygın bir ilişki oluşturma gibi amaçlara yönelik olduğu açıktır.

İslam dini örtünme, çıplaklık, bakma ve iffeti koruma arasında sıkı bir ilişkinin olduğuna dikkat çeker ve hüküm koyarken de bu sıkı ilişkiyi gözönünde bulundurur. Nitekim örtünme ile ilgili ayette bakma, örtünme

ve iffeti koruma olguları içiçedir. Çünkü aralarında yadsınamaz sıkı bir bağ vardır.

İslam dininin korumayı gözettiği beş şeyden biri de nesebdir. Nesebi koruma temel hedefinin gerçekleşmesi için zinayı haram kılan şari cinsel ihtiyaçları sağlıklı bir şekilde karşılamak üzere evliliği yasallaştırmıştır.

Zinayı yasaklamanın yanısıra zinaya giden yolları kapamak da İslamın gözettiği hususlardan biridir.

Zinanın yasaklanması, zina yapanlar için yaptırım uygulanması caydırıcı olmakla birlikte yeterli değildir. Öncelikle her insanın doğasında olan cinsel güdülerin doyurulması ve zinaya götüren yolların da kapatılması gerekir. Evliliğin yasallaşması ile bireyler hem saygın ve temiz bir biçimde cinsel ihtiyaçlarını karşılayacaklar, hem de zinadan uzak duracaklardır.

Gözleri karşı cinse dikmenin, uzun süreli bakışmanın yasaklanması, belli yerlerin örtülmesinin emredilmesi, yabancı bir erkek ve kadının başbaşa kalmaması gibi uygulamalar da zinaya giden yolu kapamayı amaçlar.

Peki cinsel uyarılma, zina yapma, karşı cinsel ilgi duyma, iki cins arasında ortaksa erkek ve kadının örtünmesi gereken yerleri neden farklıdır?

Kadın ve erkeğin örtünmesi gereken yerler farklıdır çünkü kadın ve erkeğin cinsel uyarılmaları ve etkilenmeleri birbirlerinden farklıdır.

Erkekler kadınlardan farklı olarak görsel uyarılmaya daha yatkın olduklarından kadınların vücudunun büyük bir bölümünün örtülmesi istenmiş ancak erkeğe de gözlerini koruma yükümlülüğü getirilmiştir. Böylece kadın örtünerek bir bakıma erkeklerin zinaya düşmemeleri konusunda onlara yardımcı olmaktadır.

Bunun yanı sıra örtünme; kadının kendisini yabancı erkeklerin kem gözlerinden ve istenmeyen davranışlarından korunma isteğini yansıtır. Örtülü kadına kötü niyetli insanların yaklaşması daha zordur.

Kadının Örtmesi Gereken (Avret) Yerler:

Ayet ve hadislerin ifadelerinden anlaşılan kadının el ve yüzü (Hanefilere göre ayakları da) dışında tüm vücudunun örtülmesi gerektiğidir. Ancak bu her zaman böyle midir? Yani kadın yakınlarının yanında, kadınların yanında, namazda ya da yalnızken de yanı şekilde

mi örtünecektir?

Kadının örtmesi gereken yerler her zaman aynı değildir. Kadının tüm zamanını eli ve yüzü dışındaki tüm vücudunu örterek geçirmesi kadın için zorluk yaratacağından ve böyle bir uygulamaya gerek olmadığından kadın bununla yükümlü tutulmamıştır. Kadının avret yerleri çevresindeki kişilere göre değişir.

Hanefilerce: İnsanların birbirlerinin mahrem yerlerine bakması dört kısımda toplanır:

1- Erkeğin erkeğe,

2- Kadının kadına,

3- Kadının erkeğe;

4- Erkeğin kadına bakması...

1- Erkeğin Erkeğe Bakması ve Dokunması, avret yeri hariç caizdir. Bunda görüş birliği vardır.

Erkeğin Avret Yeri: Göbeğiyle diz kapağı arasıdır. Diz kapağında çoğuna göre avret yerine girer.

Erkeğin erkeğe bakması hususunda, bakması mubah olan yerlere elle dokunmasında bir sakınca yoktur. Ancak iki erkeğin bir örtü altında tenleri birbirine değecek şekilde yatmaları hoş görülmemiştir. Aynı durum kadınlar için de sözkonusudur.

Zaruret halinde erkeklerin birbirlerinin avret yerine bakabileceği ya da dokunabileceği ise açıktır. Ancak dokunmanın mübah olması için şehvetsiz olması ve fitneden emin olmak şartı aranır.

2- Kadının Kadına Bakması ve Dokunması: Erkeğin erkeğe bakması gibidir. En sahih olan da budur. Ancak bir kadının diğer kadının karın bölgesine şehvetle bakması ve dokunması caiz değildir. Saliha bir kadının kendi vücudunu ve zînet yerlerini ahlaksız ve imansız bir kadına açıp göstermesi asla lâyık değildir. Ne hamamda ne başka yerde diz (diz kapağı da dahil) ile göbeğin arasındaki kısma bakmak caiz değildir. Ahlaksız ve imansız kadınların yanında müslüman kadının el, ayak ve yüzünden başka zînet yerlerini açması bile uygun değildir. Çünkü, gider kocasına veya başkasına anlatır. İki kadın tenleri birbirine değecek şekilde bir örtü altında beraber yatamazlar. Ancak üzerleri giyimli olursa bir örtü altında yatmalarında sakınca yoktur. Kadınlar kendi aralarında kucaklaşabilir, tokalaşabilir ve birbirlerini öpebilirler.

Kadınlar Kendi Aralarında Otururken Diz Kapakları ve Baldırlarının Bir Kısmı Görünecek Şekilde Mini Etek Giymeleri Doğru mudur?

Daha önce de açıklandığı gibi müslüman kadınların birbirine karşı avretleri yani örtmeleri gereken yerleri dizkapağı ve göbek arasıdır. Diz kapağı da haram olan yerlere dahildir. Diz kapağının ya da haram olan daha üst bölgenin herhangi bir zaruret olmadan başka bir kişiye gösterilmesi gören kişi kadın da olsa caiz değildir.

Buna ek olarak kadınlar kendilerine ait yüzme havuzları ya da spor salonlarında da bu tür konulara dikkat etmeli ve gereği gibi giyinmelidirler.

3- Kadının Erkeğe Bakması: Erkeğin erkeğe bakması gibidir. Tabi erkekten maksat, kadının kocası değil de, yabancı kimsedir. O halde, kadın yabancı bir erkeğin göbekle diz kapağı dışındaki yerlerine bakabilir. Şu şartla ki, hem şehevi bir duyguyla bakmayacak, hem baktığında böyle bir his uyanmayacak... Aksi halde bakması caiz olmaz.

4- Erkeğin Kadına Bakması: Dört kısma ayrılır:

a) Erkeğin kendi eşinin her yerine bakması ve dokunması, helâldir, onların tepeden tırnağa kadar her tarafına bakabilir, dokunabilir. Kadın için de aynı hüküm geçerlidir.

Karı koca arasında cinsel ilişki yasal olduğundan örtünme gibi bir zorunluluk yoktur ancak eşlerin birbirlerinin cinsel organlarına bakmamalarının edebe daha uygun olduğu söylenmiştir.

b) Erkeğin kendi mahremleri sayılan kadınlara bakması ve dokunması.

Kadının mahremi, kendisiyle ebediyyen evlenme yasağı olan erkek akrabaları ve ayette sayılan diğer gruplardır. Buna göre kadının mahremi olan kişiler Nur Suresi 31. ayette sayıldığı üzere şunlardır:

- Kocası,
- Kocasının babası (yani kayınpeder ve onun babaları, dedeleri),
- Kendi oğulları (ve torunları),
- Kocasının oğulları (yani üvey oğulları ve onların erkek çocuk ve torunları),
- Erkek kardeşi (ana bir, baba bir ya da ana-baba bir kardeşleri),

- Erkek kardeşin oğulları (yani yeğen ve onların çocuk ve torunları)
- Kız kardeşin oğulları (yani yeğen ve onların çocuk ve torunları),
- Müslüman kadınlar,
- Köle ve cariyeler,
- Erkekliği kalmamış hizmetçiler,
- Cinselliği henüz kavramayan çocuklar.

Bu kimselerin yanında kadın zinetini ve zinet yerlerini açabilir. Yani başı, boynu, kulakları, kolları ve diz kapaklarına kadar bacakları açık durabilir ve buralara ihtiyaç anında fitneden emin olduğunda dokunabilir. Çünkü akrabalar arasındaki sevgi ve muhabbet bu kimselerin birbirlerini öpmelerine, kucaklaşmalarına vs. neden olur. Peygamber Efendimizin kızını öpmüş olması da bu konudaki delilimizdir.

Bir ihtiyaç olduğunda örneğin yardım etmek, taşımak, yerinden kaldırmak gibi bir durumda erkek mahremi olan kadınların göbek ve dizkapağı arasına, karnına ya da sırtına elbise üzerinden dokunabilir. Çünkü bir ihtiyaç; bir tür zorunluluk sözkonusudur.. Ancak burada da kişinin kendisinden ve karşısındakinden emin olması gerekir.

Kadın da mahremi olan erkek akrabalarına dokunma konusunda erkeklerle aynı hükme tabidir. Yani bir erkek mahremi olan kadın akrabalarının nerelerine hangi şartlarla dokunabiliyorsa kadın da mahremi olan erkek akrabalarının aynı yerlerine ihtiyaç halinde aynı şartlarla dokunabilir. Ancak bundan fazlasını örneğin sırtını ya da göğüslerini açamaz ve dokunamaz. Çünkü buralar zinet yerleri değildir.

Ayette sayılanların dışında kadın, dede, amca, dayı, büyük amca-dayı, süt kardeş ve süt baba gibi kendileriyle ebediyyen evlenemiyeceği erkeklerin yanında da zinet yerlerini açabilir.

Çünkü süt kardeşler arasında evlilik câiz değildir. Ancak süt kardeşin kötü duygularının ve fâsıklığının farkına varılırsa, yine ondan sakınmak gerekir.

Bu sayılanların tamamı kadının mahremleridirler. Yani bunlarla nikâhları asla kıyılamaz. Bunların önünde kadının ziynetlerini (kollarını, başını, boynunu, dizden aşağı bacaklarını) açması veya göstermesi mubahtır. (751). Ancak bu, kötü duygu ve fitne söz konusu olmadığı zaman-

(751) Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M. Ali Sabuni, C:2 S:173-174

dır. Ayrıca mubahtır demek, buraları açması demek değildir. Onların yanında da kapanmaya daha çok dikkat etse daha güzel olur.

Bir erkeğin mahremi; annesi, kızı, kız torunları, kızkardeşi, ninesi, teyzesi, halası, kız yeğenleri, süt annesi, süt kızkardeşi, süt teyzesi, süt halası, kayınvalidesi, karısının kızları, karısının ninesi gibi kendileriyle hiçbir şekilde evlenemeyeceği kadınlardır.

c) Erkeğin yabancı hür kadına bakması. Yabancı erkeklere göre kadının eli yüzü ve ayakları dışındaki tüm vücudu avrettir ve örtülmesi gerekir. Yani kadının Nur Suresi ve Ahzab Suresinde belirtilen örtünme şekli yabancı erkeklere göredir. Bir erkek yabancı bir kadının ellerine ve yüzüne şehvetsiz olarak bakabilirse de şehvetsiz bile olsa yabancı kadının eline, yüzüne ya da vücudunun herhangi bir yerine dokunamaz.

Yabancı bir kadına şehvetle bakmak; bozulmuş bugünkü İncil'de de zina kabul edilmiştir. "Fakat ben size derim: Bir kadına şehvetle bakan her adam zaten yüreğinde onunla zina etmiştir..." (752).

Namazdaki Avret Nasıldır?

Kadının namazdaki avreti yabancı erkeklere göre olan avreti gibidir yani el, yüz ve ayakları dışında tüm vücudunu örtmesi gerekir.

Zaruret Halinde Avret Nasıldır?

Kadınların örtünme ile ilgili emri istisnasız hayatlarının her döneminde ve alanında uygulamaları ve avret sayılan yerlerini yabancı erkeklere göstermemeleri gerekir.

Ancak bazı zorunlu hallerde kadın veya erkeğin avret sayılan yerlerine karşı cinsten birisinin bakması veya dokunmasına izin verebilir. Bu durum bir zorunluluğun sonucudur.

Teorik olarak zorunluluğun hangi durumlarda oluştuğunu söylemek mümkün değildir. Ancak hastalanma ve tedavi bu zorunluluk türlerinden biridir.

Hasta ve Doktor İlişkisinde Avret Ölçüsü Nasıldır?

İslam dini kişinin beden ve ruh sağlığını korumasını emretmiş, sağlığı bozan bir şey ortaya çıktığı zaman da tedavi edilmesini öngörmüştür.

Müslüman sağlığını korumak, hastalandığında da tedavi olmak

---

(752) Matta İncili, Bab:5, Ayet:28

zorundadır. Aslolan kadının kadın doktora, erkeğin ise erkek doktora gitmesidir. Ancak doktorun alanında uzman olması gerekir.

Kişinin tedavi olacağı kendi cinsinden bir doktor yoksa ya da uzman değilse veya uzun süredir o doktordan tedavi olduğu halde sonuç alamıyorsa uzman olan bir başka doktora gidebilir. Bu doktorun karşı cinsten olması da sakıncalı değildir. Nitekim Peygamber Efendimiz zamanında da kadınlar savaşçıların yaralarını temizlemiş, sarmış ve tedavi amacıyla onlara dokunmuşlardır.

Normalde yasak olan bakma ve dokunma "Zaruretler memnu olan şeyleri mübah kılar." (Mecelle, Madde: 21) Yani yasak olan şeyler zorunluluk hallerinde helal olur ilkesi gereğince helal sayılmıştır.

Ancak dikkat edilmesi gereken şey bakma ve dokunma konusunda sınırı aşmamaktır. Yani muayene ve tedavi için yeterli olan en asgari miktarla yetinilir. Yani hasta yalnızca muayene ve tedavi için açılması zorunlu olan yeri açabilir, doktor da yalnızca oraya bakabilir ve dokunabilir. Çünkü "Zaruretler kendi miktarlarınca takdir olunur." (Mecelle, Madde: 22) Yani yalnızca zaruretin gerektirdiği kadar dokunulabilir ve bakılabilir. Bu konuda sınırı aşmak haramdır.

Bu konuda kadın ve erkek arasında fark yoktur. Kadınların öncelikle uzman bir kadın doktor aramaları gerektiği gibi erkeklerin de hastalandıkları zaman öncelikle erkek doktor aramaları ve bunu alışkanlık haline getirmeleri gerekir.

Sonuç olarak, kadın ve erkek doktorların kendilerine gelen acil ve zaruri tedavi gerektiren ve kendi cinsinden doktor bulunmayan hastaları, cinsiyet ayırt etmeksizin, muayene etmeleri ve tedavi uygulamaları caizdir.

Hasta Kadının Erkek Doktora Tedaviye Gitmesi Caiz midir?

Hasta bir kadın, muayyene, tedavi ve amaliyat gibi şeylere muhtaç olabilir. Ancak kadın, hasta olduğunda ehliyetli bir kadın doktor varsa ona gidip muayene olabilir. Yoksa Erkek bir doktora gider tedavisini ona yaptırır. Aksi takdirde erkeğe gitmesi vebaldir. Aynı şekilde bir erkek, hasta düşer, ehliyetli erkek bir doktor varsa ona gitmesi uygundur. Yoksa bir kadın doktora gidebilir. (753).

---

(753) Beda'i al-Sana'i, C:6 S:2962 İmam Matbaası.

Hasta olan kimsenin doktora gitmesi ve tedavi olması normaldir. Dinimize göre sünnettir. Peygamber (s.a.v.) bir Hadisi Şerif'te şöyle buyurur: "Cenâbı Allah, ihtiyârlık müstesna mutlaka her hastalık için bir ilâç yaratmıştır."

"Bir kadın hastalanır ve erkekten başka onu tedavi edecek kimse olmazsa, ihtiyâç nisbetine göre kadını muâyene edip gerekirse avret yerlerine dahi bakabilir."

"Erkek hastalanır, kadından başka onu tedavi edebilecek kimse bulunmazsa, o kadın onu tedavi edebilir. Gerekirse avret yerlerine dahi bakabilir." Hatta doktor, müslüman da olmazsa ondan tedavi görmekte mahzur yoktur. (754).

Hasta Bir Hanımın, Erkek İğneciye İğne Yaptırması Doğru mudur?

Hasta bir hanım, eğer iğne vuran bir hanım bulamazsa, zaruretten dolayı erkeğe vurdurabilir.

Doğumda Erkek Doktor:

Doğumda yardımcı olabilecek kadın doktor, ebe ya da herhangi bir yardımcı varsa, bunlarla doğumunu yapmalıdır. Bunların olmaması halinde, kocasının yardımıyla, hattâ kendi kendine doğum yapabileceğinden eminse, bir erkeğe doğum yaptırması uygun değildir. Bunların hiçbiri yoksa, zaruret var demektir ve zaruret ölçüsünde, yani zorunluluk olmayan yerlerini açmadan bir erkek doktordan yardım görebilir.

Kadın Muayenesinde Takip Edilecek Yol Nedir?

Yukarıda izâh edildiği gibi, kadın mümkünse kadın doktora, erkek de erkek doktora gitmelidir.

Muâyene ve ameliyat esnasında sadece ihtiyaç nisbetinde avret yerleri açılabilir. Fazlasını açmak haramdır. İcab etmediği halde kadının avretini açan mel'ûndur. Zira, Peygamber (s.a.v.): "Avrete bakan da baktıran da mel'ûndür" demiştir.

Mealesef bu zamanda bazı doktorlarca ihtiyâç olmadığı halde kadın soydurulup açtırılarak muâyene edilmekte ve ufak bir ameliyet için vücudu açılmaktadır. Bu tür hareketler doktor ahlakına da aykırıdır.

---

(754) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. C:2 S:161, 163, 164.

Kadının Mahremlerine (755) Gösterebileceği Zinet Yerleri Nereleridir?

Fukahanın bu mes'ele hakkındaki tesbitleri şöyledir:

Baş, saç, boyun, göğüs, kulak, bilek ve kol, bacak ve ayak; kadının yaratılıştan süs yerleridir.

Sonradan giyilen ve takılan zinetlerde; elbise, altın, küpe, süs eşyası v. s.' dir. Nikâhı kendisine haram olanların yanında bu gibi yerlerini açık bulundurmasında dînen bir sakınca yoktur. Ancak belini, karnını, göğüslerini, diz kapaklarından yukarı kısmı açması haramdır. Diz kapağı da buna dahildir.

Erkeğin, kendisine nikâhı haram olan kadınların belirtilen süs yerlerine bakması, nikâhı ebediyyen haram olanlar hakkındadır, geçici olanlar hakkında değildir. O halde baldızının, belirtilen süs yerlerine bakması, baldızın bu gibi yerlerini açık bulundurması haramdır. Çünkü ikisi arasındaki nikâh haramlığı geçicidir. (Yani erkeğin karısı ölünce baldızıda kız veya dul ise, o erkek nikâhlayabilir gibi).

Mahremi sayılan kadınların bu gibi süs yerlerine bakmasının mubah olması, şehvetle bakmadığı takdirde böyledir. Şâyet bu gibi yerlerine bakmakla kendisine bir şehvet meydana gelirse, o takdirde hüküm değişir, yani bakması haram olur. Aynı zamanda kadınların bu gibi yerlerine elle dokunması da böyledir.

Erkek, ister anası, ister kızkardeşi veya diğer bir yakını olsun, onların sırtına, beline, karnına, göğüslerine, yanlarına ve diziyle birlikte dizden yukarı kısımlara hem bakması, hem elle dokunması haramdır. Zarurî haller hariç tabii...

KADINLARLA TOKALAŞMAK VE EL ÖPMEK

(Kadınların Hz. Peygamber'e (s.a.v.) Biâtı)

İmam Malik'in; "sahihtir" diyerek rivayet ettiği hadise göre Rukayka kızı Ümeyye şöyle demiştir:

"Birkaç kadınla birlikte Rasûlüllah (s.a.v.)'e giderek:

- Ya Rasûlallah, herhangi bir şeyi Allah'a eş koşmamak, hırsızlık yapmamak, zinâ etmemek, çocuklarımızı öldürmemek, ellerimizle ayakları-

(755) Mahrem Demek: Nikahlanmaları haram olan kimseler demektir. Yani, Kur'an'da Nur Suresindeki isimleri geçen akrabaları demektir.

mız arasında bir iftira düzüp getirmemek ve herhangi bir iyilik hususunda sana karşı gelmemek üzere sana biât ediyoruz, dedik." Bize:

- "Yapabildiğiniz ve gücünüz yettiği kadar," buyurdu. O'na:

- "Allah ile O'nun Peygamberleri bizden daha çok bize acırlar. Uzat elini sana biat edelim" dedik. Rasulüllah bize:

- "Ben kadınlarla el sıkışmam. Bir kadına ne diyorsam yüz kadında olsa onlara da aynı şeyi söylerim" dedi. (756).

Gençlerle tokalaşmanın mubah veya haram olduğu konusunda fıkıhçılar arasında farklı görüşler vardır. (757)

Bazı fıkıhçılara göre; bu hadiste de görüldüğü üzere peygamberimizin kadınlarla tokalaşmayı haram kıldığına dair hadis yoktur. Bu hadiste ise peygamberimizin, kadınlarla -bey'at yaparken- el ele tutmadığı şeklinde bir bilgi var. Bu, haram kıldığını göstermez; O'nun her "terk"i; yani bir şeyi yapmaması nehiy (yasaklama) mânasna gelmez. Yasak ve haram olduğuna dair başka delillere ihtiyaç vardır. Peygamberimizin ve sahabenin yaşlı kadınlarla musafaha (tokalaşma) yaptıkları biliniyor.

Fıkıhçılar "kadınla erkeğin musafahası" konusunu "kıyas" ile hükme bağlamışlar ve şöyle demişlerdir: "Kadınların el ve yüzleri avret değildir, bunlara şehvetsiz bakılabilir. Ama dokunmak şehvet celbi bakımından daha etkilidir, bu sebeple dokunma caiz olmaz." (758)

Bu gerekçeye göre, âdeten (yaygınlaştığı ve alışıldığı için) şehvetin sözkonusu olmadığı durumlarda ele dokunmak (musafaha) caiz olmalıdır. Nitekim Ahmed Şerbâsî gibi bazı önemli alimler bu kanâati (gerekli durumlarda ve şehvet sözkonusu olmadığında musâfahanın caiz olduğunu) ifade etmişlerdir. (759)

"Gerekmediği yerlerde tokalaşmamak takvaya daha uygundur, Hz. Muhammed (s.a.v.) peygamber olduğu halde tokalaşmazken ümmeti gençlerle tokalaşırken fitneden nasıl emin olabilir ki!" diyen alimler de mevcuttur.

---

(756) Nesei, İbn Mace. Hayatü's-Sahabe, Divan Y. İst. 1980. C:1 S:313

(757) (Kâsânî, Bedâyi', Beyrut, 1997, C.V, s.495 vd.).

(758) (Kâsânî, s.489).

(759) (Yes'elûneke fi'd-dîni ve'l-hayât, Beyrut, 1980, C. V, s. 86).

İmkan var ise Peygamberimizin tokalaşmadığını ve dini geleneğimizde genç erkeklerle genç kadınların tokalaşmalarının bulunmadığını uygun bir dile ile izah etmekte fayda vardır. Anlatırken de "şehvet duyma" gerekçesinden söz etmemek gerekir; çünkü bu söylem, müslüman erkeklerin şehvet düşkünü, hatta seks manyağı oldukları ithamına yol açıyor. Esasen Kur'an'da veya Sünnet kaynağında açıklanmış böyle bir gerekçe yok. Bunu fıkıhçılar kendi ictihadlarına (yorumlarına) dayanarak söylemişlerdir.

Böyle bir âdetin (genç kadınla erkek arasında tokalaşmanın) bulunmadığı yer ve zamanlarda genç kadın ve erkeklerin birbirlerinin ellerini tutmalarının cinsel duyguyu harekete geçirme ihtimali elbette daha fazladır ve fıkıhçılar bu yönden haklı olabilirler. Bugün ise hem âdet yaygınlaşmıştır, tabîîleştiği için şehvetle ilişkisi zayıflamıştır. Bu sebeple -açıklanan çerçeve ve mânadaki zaruret dışında bunu yapmak istemeyenlerin- uygun zamanda ve uygun bir üslup içinde, "Bizim geleneğimizde yok, Peygamberimiz yapmamış, kadim (eski) fukahâ, ortada bir ihtiyaç ve zaruret bulunmadıkça caiz görmemiş, biz de yapmıyoruz" demeleri yeterlidir.

El Öpmek

Yine eski fıkıhçılarımız gençler için el öpme konusunda da şu görüştedirler:

Kadının, mahremi olmayan (nikahlanması mümkün olan) genç erkeğin elini öpmesi, erkeğin de mahremi olmayan genç kadının elini öpmesi haramdır,

Öncelikle el öpme geleneği dini bir tavsiye değil, bir örf meselesidir. Ama yine de babanın ve arada mahremiyet varsa (yani nikahlanmaları mümkün değilse) hocanın ve âlimin eli, onların konumuna saygı olmak üzere öpülebilir. Aralarında mahremiyet bulunmayan karşı cinsler, birbirlerinin ellerini öpemezler, genel kaide budur.

Bu hükümler genç kadınlar içindir. Yaşı ilerlemiş, cinsi faaliyetleri kesilmiş bulunan kadınlar sözü geçen hükmün dışındadır. Hattâ onların ellerine dokunulması, yasaklanmamıştır. Nitekim Hz. Ebû Bekir (r.a.) bir gün sütünü emdiği Arap kabilelerinden birini ziyaret etmiş orada yaşlı kadınlarla tokalaşmıştır.

Yaşlı ve ihtiyar bir kadının Hz. Abdullah İbni Zübeyr'in, baş ve ayaklarını ovaladığı rivayet edilmiştir.

Her iki tarafın da yaşlı olması ya da taraflardan birinin genç olması, birinin yaşlı olması ve iki tarafın da fitneden emin olması halinde bu kişilerin tokalaşmasında bir sakınca yoktur. Çünkü aralarında fitnenin olmasından korkulmaz. Özetle hanefiler gençler için yabancılar arasında her tür dokunmayı haram sayarken yaşlılar ya da taraflardan biri yaşlı diğeri genç olanlar için şehvetsiz ve fitneden emin olmak şartıyla tokalaşmayı helal saymışlardır.

Genç ve yaşlı kadınlar konusundaki bu ayırımın sebebi nedir? Açıkça anlaşılıyor ki, önemli olan cinsi hislerin tahrik edilmesi meselesidir. Yani seksüel duyguların başıboş gidişini önlemektir.

Ama erkek ne kadar yaşlı olursa olsun, yabancısı olan kadınların, onun elini sıkıp öpmemesi tavsiye olunur. Ayrıca el öpme bir saygı göstergesidir. Kişi saygı ve hürmetini başka bir şekilde de ifade edebilir. Bunda elbette hikmetler vardır. Bir defa erkekler yaşlansalar dahi, kadınlara karşı gönül ilgileri kesilmez. Halbuki yaşlı kadınlar öyle değildir. Bundan olacak ki, Kur'an-ı Kerim'de kadın için: "Nikah beklentisi olmayan (yaşlı) kadınların, süslenip kendilerini teşhir etmedikten sonra, (erkeklerin yanında) dışlık elbiselerini çıkarmalarında bir günahları olmaz. Ama (yine de çıkarmayıp) iffetli olmaları kendileri için daha iyidir." denir ve yaşlı kadın, yaşlı olmayandan ayrılırken, yaşlı olan erkek bu konuda yaşlı olmayandan ayrılmaz. (760).

Hurmeti Musâhara (Hısımlıktan Doğan Haramlık) Nasıl Meydana Gelir:

Hanefi mezhebine göre: Birbirleriyle cinsel ilişkide bulunan, tenleri çıplak olarak ya da vücut sıcaklığını geçirecek kadar ince bir örtüyle birbirine değip şehvet duyan veya kadın erkeğin cinsel uzvuna, erkek de kadının cinsel uzvunun içine (iç fercine) bakıp yine şehvet duyan herhangi bir kadınla herhangi bir erkek, sanki birbiriyle karı-koca imişler gibi aralarında "Hısımlıktan Doğan Haramlık" oluşur.

Buna göre karı koca oldukları varsayımında hangi yakınlarının nikahı kendilerine haramsa, onlar bu davranışla da haram olur. Bu haram olanlardan birisi nikahlısı ise boş olur. Mesela, yanlışlıkla da olsa, bir baba, kendi kızını, teni tenine değecek şekilde şehvetle tutsa, aralarında "Hur-

(760) Kur'an-ı Kerim, Nur:60. Hicab, Mevdudi, Ankara Halil Y. S:407, Hanımlara Özel Fetvalar 2, Dr. Faruk Beşer, İst. 1992 Seha Y. S:68

meti musahara" oluşur ve kızı, faraza kendi karısı olsaydı, onun annesini nikahlaması haram olacağı için, bu hareketiyle kızının annesi, yani kendi karısı kendisinden derhal ve ebediyyen boş olur.

Yine aynı sebeple, mesela kayınpeder gelinine dokunduğunda şehvet duysa, nasıl gelini kendi karısı farzedildiğinde, oğlu onunla evlenemez ise, bu olayla da gelini oğlundan kesinkes boş olur. Ancak bu sonucu doğuran şey, çıplak olarak değildiğinde, ya da söylediğimiz gibi uzuvlara bakıldığında şehvet duymuş olmaktır.

Şehvet duymak: Sırf kalbinden kötü bir ilişki geçirmek demek değildir. **Şehvet duymanın işareti ve ölçüsü;** erkeğin organında bir uyanma, uyanıksa uyanışının artması, kadının ya da ihtiyar erkeğin kalbinin heyacanla çarpmasıdır. (Şehvetin ikisinde birden bulunması şart değildir. Bunun sadece birinde bulunması bile söz konusu haramlığın doğmasına yeter.) Bunlar olmadan söz konusu haramlık doğmuş olmaz.

"Avret" meselesinde: "Bakılması helal olan yerin tutulması da helaldır" diye bir kural vardır. Bundan sadece yabancı kadınlar istisna edilir. Buna göre; damat-kayınvalide ve gelin-kayınpeder birbirlerinin eline, koluna, saçına.. bakabileceklerine göre, birbirlerinin buralarına dokunmaları dolayısı ile ellerini öpmeleri ve tokalaşmaları da helaldir.

Ancak çok az ihtimalle de olsa, sözünü ettiğimiz sonuca sebep olunabileceği ve bu yolla aileler yıkılabileceği için, damadın kayınvalidesinin, gelinin de kayınpederinin elini öpmesi, en azından Hanefi mezhebinde hoş olmayan bir davranış ve edep tarzı olarak görülmüştür. Sözkonusu haramlığın oluşması için ergin olmak şartı da yoktur. Şehvet duyulabilecek yaşta olmak yeterlidir.

Şafiilerde ise "Hurmeti musahara" bu sebeplerle oluşmaz; ancak helal olan ilişkilerle oluşur. Yani Şafiilere göre bir erkek bir kadına dokunma değil, onunla zina da etse, onunla arasında "hısımlık haramlığı" oluşmaz, bu, onların birbiri yakınlarıyla evlenmelerine engel olamaz. Çünkü helal, haram yollarla ortadan kalkmaz.

* Bir kimse şehvet duyacak yaşa gelmiş öz kızının tenasül aletine şehvetle bakarsa, bu kızını şehvetle öperse kızın anası (yani karısı) ona artık haram olur. Saçlarını şehvetle okşarsa aynı hükümler yine meydana gelir.

* Karanlıkta veya sarhoşken hanımı sanarak, şehvet duyulacak yaşa gelmiş kızını şehvetle tutan babaya artık kendi hanımı haram olur. An-

cak bu tür sonuç doğuracak tutmanın, teni tenine değerek ya da altının sıcaklığını iletecek kadar ince bir örtüden olması gerekir. Kalın elbisesinden tutarak ya da vücuduna bakıp düşünerek şehvet duymak bu tür bir haramlık oluşturmaz.

Bu tür hısımlık haramlığı oluşturan olaylar, sadece tutmaktan ibaret değildir. Erkeğin, kadının iç fercine (cinsel organına), kadının da erkeğin cinsel organına bakmasıyla şehvet duyması ve tıbben ve şer'an birbirleriyle cinsel ilişkide bulunma imkanları bulunan bir kadınla bir erkeğin, yanlarında kimse yokken, **kapalı bir yerde**, en kısa şekliyle cinsel ilişkide bulunabilecek kadar bir süre başbaşa kalmaları da aynı sonucu doğurur ve onlar da sanki birbirlerinin karı-kocasıymış gibi çocukları v.s. birbirleriyle evlenemez. Buna da **halvetten doğan haramlık** adı verilir.

HALVETİ SAHİHA

Nikah akdi yapıldıktan sonra karı kocanın cinsel temasta bulunmayıp tenha bir yerde cinsel ilişkide bulunabilecek kadar başbaşa kalmaları ve bulundukları bu tenha yerde cinsel temasta bulunmalarına hissi, şer'i ve tabii hiç bir engelin bulunmaması halidir.

* Mehir konuşulup ve **nikah kıyıldıktan sonra karı-koca** yalnız bir odada kalırlarsa (yani, halvet gerçekleşirse), cinsel birleşmede bulunmasalar dahi o konuşulan mehir kadınındır. Bundan dolayı halvette, yanlız ikisi bir odada kaldıktan sonra cinsel ilişki olmasa da boşanma ve ölüm sebebiyle ayrılma olursa konuşulan mehrin tamamı kadınındır. Mehir konuşulmadıysa "mehri misil" kadının hakkıdır.

Zifafa girildiğinde hastalık gibi haller olur da cinsel ilişki olmazsa, konuşulan mehrin yarısını alabilir. Mehir konuşulmadıysa mehri mislin yarısını alır. (761).

Halveti Faside: Nikah akdi yapıldıktan sonra hakikaten cinsel temasta bulunamamaktır. Ya erkekte ya da kadında veya, her ikisinde meydana gelen hastalık buna engel olduğu yerde, başbaşa da kalsalar,

(761) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:374

buna halveti faside denir. Bu durumda Mehrin yarısını alır. Mehir konuşulmadıysa mehri mislin yarısını alır.

HALVET İLE İLGİLİ MESELELER (762)

* Karı kocadan biri farz ya da nafile hac için ihrama girmiş veya farz bir namaza başlamış veya farz bir orucu tutuyorsa, cinsel temasın yapılmasına sözü edilen engellerden biri bulunmasa bile yine mevcut ibadet halvetin sıhhatine engeldir. Bu bakımdan böyle hallerdeki halvete de halveti faside denir.

* Ay hali ve lohusalık halvete engel sayılırlar.

* Nikahlanan karı kocanın yanında a'ma (görmeyen) ve uyuyan bir kimse bulunursa, her ne kadar başbaşa da kalsalar, yine de halveti sahiha sayılmaz. Ancak yanlarında henüz akledemiyen küçük çocuk veya uzun süre baygın kalan biri bulunursa, bunlar halvete engel sayılmaz. Yanlarındaki çocuk o gibi şeyleri akledecek yaşta ise veya yanlarında dilsiz ya da sağır bir kimse bulunuyorsa, o taktirde halveti sahiha gerçekleşir. Deliyle bunak da böyledir. Karı koca arasındaki ilişkileri akledemiyecek kadar akli dengesini kaybetmişlerse, halvet gerçekleşmez.

* Nikah akdinden sonra cinsel temas meydana gelmeden karı koca tenha bir odada başbaşa kalır da yanlarında adamın ikinci karısı da bulunursa, o taktirde halvet gerçekleşmez.

* Henüz cinsel temas meydana gelmeden erkek kendi odasında uyurken karısı habersiz onun odasına girecek olursa, erkek onun girdiğini bilsin bilmesin, halveti sahiha gerçekleşir.

* Kadının tenasül cihazı doğuştan veya sonra meydana gelen bir hastalıktan dolayı cinsel temasa elverişli değilse, o taktirde nikahlandığı kocasıyla tenhada başbaşa da kalsa, halveti sahiha gerçekleşmez. Bunun gibi erkek karısına zihar yaptıktan sonra keffaret ödemeden onunla tenha kalırsa, halvet gerçekleşmez. Çünkü keffaret ödemeden bu durumda karısına yaklaşması haramdır.

* Cinsel aleti kesik erkeğin halveti İmam Ebû Hanife'ye göre, sahihtir.

---

(762) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:368, 369. Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:2 S:501-502.

Nişanlı Çiftlerin Sahih Halvetleri Mehir Gerektirir mi?

Nişanlı çiftler aynı zamanda (tavsiye edilmemesine rağmen) dinî nikah da yaptırmışlarsa halveti sahiha olmuşsa mehrin tamammın verilmesi gerektirir.

Ancak nişanlı çiftlerin nikahları yoksa zaten halvet halinde bulunmaları günahtır. Ancak buna rağmen başbaşa kalmışlarsa nikah sözkonusu olmadığından mehir vermek gerekmez. Ayrılsalar da evlenseler de durum aynıdır. Mehir, ancak nikahtan sonraki halvette gerekir.

Halvetin Sahih Olacağı Yerin Niteliği:

* Halvetin sahih olabilmesinin şartlarından biri de başkasının muttali olamıyacağı, **izin almadan giremiyeceği bir yer** olmasıdır. Yatak odası bu cümledendir. Birçok yerlerde oturma odası da bu niteliktedir.

* Çölde insanların gelip geçme ihtimali bulunduğu sürece halvet gerçekleşmez. Evlerin damları ne kadar yüksekte olsa, çevresinde sütre (engel) yoksa, başkasının görmesi ihtimali kuvvetli bulunduğundan yine halvet gerçekleşmez.

* Nikahlı eşlerin, sapa bir yolda başbaşa kalmaları -insanların gelip geçme ihtimali yoksa- halvet sayılır.

Umuma Açık Yerler Halvete Elverişli Değildir.

Cami, hamam, salon ve benzeri kapıları insanlara kapalı olmayan yerlerde başbaşa kalan karı-koca hakkında sahih halvet gerçekleşmez. Çünkü bu gibi yerler her zaman umuma açıktır.

Kırda bayırda kurulan özel çadırda başbaşa kalmaları halvet sayılır. Bunun gibi dağda kayalıklar veya ormanlar arasında sapa bir yerde başbaşa kalmakta sahih bir halvet kabul edilir.

Nikahsız Ve Nikahlanmaları Haram Olmayan Yabancı Bir Kadınla Tenhada Kalmak:

Taberâni'nin rivayetinde Rasuli Ekrem (s.a.v.): "Allah'a ve âhiret gününe îmanı olan kimse, aralarında mahrem bulunmayan yabancı bir kadınla bir arada bulunmasın" buyurmuştur. Tirmizi'deki başka bir hadiste de "Bir erkek yalnız olarak bir kadınla kaldı mı, mutlaka onların üçüncüleri şeytandır" buyurmuştur. Şeytan da vazifesi olarak onları önce göz zinasına, sonra el zinasına ve diğer zinaya teşvik edecektir. Kalbimiz temiz

diyenler (hangi detarjanla kalplerini temizlerlerse de) en azından şehevi duygu ve göz zinâsını önleyemezler.

Bu ortamda böyle düşüncenin olmaması psikologlarca da tesbit edildiğine göre insan tabiatına aykırıdır. Çünkü Allah (c.c.) insanı melek yaratmamıştır.

İslam bu hükümleriyle; hiçbir hukukta, dinde ve medeniyette olmayan hükmü ortaya koymaktadır ki, bununla kadına nasıl bir kıymet ve değer verdiğini ve kadının haklarını (sözle, edebiyatla değil) kanunla koruduğunu açık bir şekilde göstermektedir.

Damat, kaynanasının vücuduna şehvetle dokunsa, kendi hanımı artık kendisine haram olur.

Gelinin kayınpederinin elini, damadın da kayınvalidesinin elini öpmesine gelince; Bunlar birbirlerinin ebedî mahremidirler (yani birbirleriyle evlenemezler), dolayısıyle birbirlerinin ellerine, kollarına, başlarına ve ayaklarına şehvetsiz bakabilirler ve genel kural olarak bakılması helal olan yerin tutulması da helaldır. (Ama fetva böyle ise de bakmamak ve dokunmamak daha sıhhatlidir.) Ancak Hanefi âlimleri, bazı ayet ve hadislerde diğerlerinden farklı anlamişlar ve dokunma ile doğacak şehvetin de hısımlık oluşturacağına karar vermişlerdir. Yani milyonda bir de ihtimal olsa, birbirlerinin elini tutan kaynana-damat, ya da kaynata-gelinden birinin bu sırada şehvet duyması, derhal aralarında yeni bir hısımlık oluşturur ve sanki karı-koca imişler gibi hüküm alırlar. Meselâ, bu olayın gelinle kayınpederi arasında olduğunu düşünürsek, onların karı-koca olmaları varsayıldığında birbirlerine haram olacak olan ast ve üstleri bu olayla da haram olur ve damadın kendi hanımı kendisinden derhal boşanmış olur. Damatla kayınvalide için de aynı şeyler geçerlidir. Bu mesele taraflara uygun şekilde izah edilip, tokalaşma ve el öpmenin mahzurları izah edilip, anlayış gösterilmelidir. (763).

Günümüzde ailecek veya gelinli, damatlı, plajlara gidenlerin ve soyunanların, eğlenip dans edenlerin (bilmem hangi deterjanla yıkadıkları) kalpleri temiz olsa da nikahlarının sıhhati tehlikelidir...

Âkil ve bâliğ olan çocukların yataklarını birbirinden ayırmak gerekir.

---

(763) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:277 v.d. Hukuku İslamiye Kamusu, Ö.N. Bilmen, İst. C:2 S:183, Hanımlara Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Beşer, İst. 1990 Seha Y. S:75

Oğlanla kızların odalarını birbirinden ayırmak şarttır. Ayrıca yetişkin çocukların odaları da anne-babanınkinden ayrılmalıdır.

Gelini İle Kayınpeder Tek Başlarına Bir Odada Kalabilirler mi?

Gelin kayınpederine ebediyyen haram olduğu için, bir odada başbaşa kalmalarında haramlık yoktur. Ancak bir odada beraber ikamet etmeleri ve bir odada başkası yokken yatmaları haram olduğundan değil, fitneye sebep olabileceğinden uygun görülmemiştir. Bunun sebebi de Buhârî'deki bir hadisten bazılarının anladığı manadır. Söz konusu hadisi şerifte Rasulüllah Efendimiz: "Kadınların yanına girmekten sakınınız" buyurdular. Ensardan birisi: "Ya erkek akrabasına ne dersiniz?" diye sordu. Rasulüllah (s.a.v.):

"Onlarla başbaşa kalmak ölümdür" buyurdu. Burada kadınla başbaşa bulunması yasaklanan, hattâ ölüme benzetilen, kocasının kardeşi, dayı ve amca çocukları, kısacası kocasının babası, dedesi ve oğullarından başka akrabasıdır denmiştir. Ancak Tirmizî kayınpederi de bu kelimenin anlamına soktuğundan, gelinin onunla aynı odada başbaşa kalmasını mahzurlu görenler de vardır. En azından o, kardeşi ya da babası gibi değildir.

Kadınlar şunu bilmeli ki, gençlik yaşının bittiği dönem yaşlanmakta olan kimseler için oldukça zor bir dönemdir. Bazen ileri yaşta birisinin hayvanî bir şehvete sahip olduğunu görebiliyoruz. Tabii bu az kimsede rastlanan bir şeydir. Eğer kadın, kocasının babasının fâsık olduğunu, haddi aştığını ve gençliğini dışa göstermek için gayret harcadığını görecek olursa, dikkatli olmasını öğütleriz.

Yukarıda izâh ettiğimiz süs yerlerini onun karşısında açmamaya gayret göstermesini tavsiye ederiz.

Bir Kadın Kayınpederi ya da Enîştesiyle Başbaşa Kalabilir Mi?

Bu iki akraba yani kadının kocasının erkek kardeşi ve kızkardeşinin kocası mahrem akrabadan sayılmaz. Her ne kadar bunlarla birlikte oturup kalkabilir, konuşup sohbet edebilirse de başbaşa kalamazlar. Hatta bu yabancı erkeklerle başbaşa kalmalarından daha çok fitneye sebep olur.

Kaynı onun elini öpemez, seferî olacak kadar yola, yanlarında başkası yokken beraberinde halvet olacak şekilde çıkamaz, kapalı bir yerde

başbaşa (halvet) kalamaz. Yenge kaynının yanında, ancak başkaları varken ve tesettüre tam riayet ederek, yani en azından göğüsleriyle beraber omuzlarını örten bir başörtüsüyle oturabilir. Kadının erkekten sakınmasını gerektiren sebepler kayında fazlasıyla vardır. Bu yüzden Allah Rasulü: "Kadın, kaynı gibilerle de mi başbaşa kalamaz?" diye soran bir sahabiye: "Bu ise ölüm demektir" diye buyurmuştur.

Kocanın Amcası ve Dayısı Gibi Akrabalarının Mahremlik Düzeyi:

Gelinin kocasının amcası ve dayısı, kadının mahremi olmadığından, onlarla bir odada halvet olacak şekilde başbaşa kalamaz. Beraberlerinde başkaları da varken, onların yanında ancak tam tesettürlü olarak oturabilir. Kötü duygular (fitne) sözkonusu olmaması halinde ve yanında başka mahremi varken, yüzü ve elleri dışında heryerini kapatmak şartıyla onlarla beraber yemek yiyebilir. Beyinin dedesi ise, kadının mahremi olduğundan, onunla oturması, başbaşa olsalar ve kadının kolu başı, bacakları açık bulunsa dahi haram değildir.

Kadın kocasının erkek kardeşinin, dayısının ve amcasının elini öpemez, çünkü onun mahremi değillerdir.

Yabancı Kadın Bakmak, Elle Dokunmak ve Yanında Herhangi bir Mahremi veya Kocası Bulunmaksızın Yabancı Bir Kadınla Kapalı Bir Yerde Yalnız Bulunmak

Buhâri, Müslim ve diğerlerinin Ebû Hureyre (r.a.)'den rivâyetlerinde Resûli Ekrem:

"Adem oğluna zinadan nasibi yazılmış (takdir olunmuş)tur. Hiç şüphesiz Adem oğlu mukadder olan bu âkibete erişecektir. Gözlerin zinası (mahremi olmayan kadınlara şehvetle) bakmaktır. Kulakların zinası, (dinlenmesi yasak olan sözleri) dinlemektir. Dilin zinası, (konuşulması haram olan şeyleri) konuşmaktır. Elin zinası, (yabancı bir kadının uzvuna şehvetle) yapışmaktır. Ayağın zinası da (gidilmesi yasak olan yere) adımlarını atmaktır. Kalbin de zina temennisi ve arzusu vardır. Tenasül uzvu, bu a'zanın arzularını ya gerçekleştirir, yahut yalanlar" buyurmuştur. (764).

---

(764) Sahihu'l Buhari, Kitabu'l-İstizan . Sahih-i Müslim, 4/2047.

Müslim'in rivâyeti,

"Eller zina eder; bunların zinası, (yabancı bir kadının uzvuna şehvetle) yapışmaktır. Ayaklar zina ederler; bunların zinası, (gidilmesi yasak olan yere) gitmektir. Ağız da zina eder, onun zinası (yabancı bir kadını) öpmektir" şeklindedir. (765).

Teberânî'nin rivayetinde Resûli Ekrem,

"Sakın (yabancı) kadınlarla tek başına bir arada kalmayın (bundan son derece sakının). Nefsimi kudret elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki, bir kadınla bir erkek yalnız yerde bir araya geldiklerinde aralarına şeytan girer. Bir kimsenin çamur veya balçıkla sıvanmış domuza temas etmesi, kendisine helâl olmayan (yabancı bir) kadına omuzlarının temas etmesinden daha hayırlıdır. (Yâni bir kimsenin bu murdar hayvana yaklaşması, yabancı kadına yaklaşmasından daha ehvendir)" buyurmuştur. (766).

Yabancı Kadına Bakmanın Ölçüsü (Ani Bakış)

Tirmizî'nin hasen ve garib olduğunu söylediği rivâyetinde Resûli Ekrem:

"Ey Ali, senin için cennette bir hazine vardır ve sen her yönü ile ona sahibsin. İlk ve âni bakıştan sonra ikinci defa bakma. İlk karşılaşma sana bağışlanmıştır fakat ikinci defa durup süzmen, sana bağışlanmaz" buyurmuştur. (767).

Taberâni ve Hâkim'in sahih dediği İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyetlerinde Resûli Ekrem Allahu Teâla'nın şöyle buyurduğunu haber vermiştir:

"(Yabancı kadınları) gözle süzmek, İblis'in oklarından zehirli bir oktur. Her kim benden korktuğu için (yabancı kadınlara) bakmayı terkederse, kalbinde tadını tadacağı bir imanı ona bahşederim." (768).

---

(765) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/35

(766) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/39 (Taberani'nin rivayetinden naklen) Garib bir rivayettir.

(767) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/35 (Ahmed'in rivayetinden naklen. Tirmizi ve Ebu Davud'un da benzer rivayetleri vardır.

(768) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/34 (Taberani ve Hakim'in rivayetinden naklen)

Ahmed'in rivâyetinde Resûli Ekrem (s.a.v.):

"Herhangi bir müslüman bir (yabancı) kadının güzelliğine bakar ve sonra (Allah korkusundan sebep) gözlerini çevirirse, kalbinde tadını bulacağı bir ibâdeti Allahu Teâlâ ona nasip eder" buyurmuştur. (769).

Isbahani'nin rivâyetinde Resûli Ekrem şöyle buyurmuştur:

"Kıyâmet günü bütün gözler ağlayacaktır. Ancak haramdan sakınan, Allah yolunda uykusuz kalan ve Allah korkusundan sineğin başı kadar göz yaşı akıtanlar müstesnadır." (770).

Teberâni'nin sahih bir rivâyetinde Resûli Ekrem:

"Üç kimse vardır ki (kıyamet günü) onların gözleri ateşi görmeyecektir. Allah yolunda uykusuz kalan göz, Allah korkusundan ağlayan göz ve Allah'ın bakmasını yasakladığı şeylerden sakınan gözdür" buyurmuştur. (771).

"Siz altı şeyi yapacağınıza dair bana söz verin, ben de sizin cennet'e girmenize kefil olayım: Konuştuğunuz vakit doğru söyleyin, va'dettiğiniz vakit va'dinizi yerine getirin, size bir şey emânet edildiğinde onu ehline ödeyin, iffetinizi koruyun, gözlerinizi yumun ve ellerinizi çekin" buyurmuştur. (772).

Müslim ve diğerlerinin rivâyetlerinde Cerir (r.a.) diyor ki: "Resûli Ekrem'e âni bakıştan sordum. Resûli Ekrem:

- "Hemen gözünü çevir," buyurdu. (773).

Cenâbı Hakk, yolda yürürken gözümüzü bağlamamızı emretmemiştir.

---

(769) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/34 (Ahmed ve Taberani'nin rivayetinden naklen)

(770) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/34 (İsbahani'nin rivayetinden naklen)

(771) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/35 (Taberani'nin rivayetinden naklen Ravilerinden Ebu Habb el-Ankari hariç diğerleri bilinen ve sika olan kimselerdir.)

(772) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/35 (Ahmed, İbn Hibban ve Hakim'in rivayetlerinden naklen

(773) Sahih-i Müslim, 3/1699, Sünenü Ebu davud, 2/246.

Kadın ve Erkeklerin Karma Eğitim Gördüğü, Çalıştığı ve Birlikte Sokaklarda Dolaştığı Bu Ortamda Gözü Koruyup Harama Bakmamak Mümkün müdür?

Gözü korumanın her iki cinse de emredilmesi bu konuda kadın erkek ayrımı yapmaksızın herkesin kendisinden sorumlu olduğu gerçeğini ortaya koyuyor. Buna göre her iki cins de bakışlarını kontrol altında tutmalı ve yabancılara gözünü dikip bakmamalıdır.

Bu karma ortamlarda istemese bile bazen yabancı birisini görecek hatta yabancı bir kadın ve erkek gözgöze gelebilecektir. Gözü haramdan korumak için bu ilk bakışı sürdürmemek ya da tekrarlamamak gerekir. Çünkü Peygamberimiz, "Ey Ali, bir kadın gördüğün zaman ikinci defa bakma. Birincisi için sana vebal yoktur fakat ikincisinin vebali vardır" buyurur.

Buna göre ilk bakışın ve istemsiz olarak gözgöze gelmelerin bir sorumluluğu yoktur, emredilen bu bakışı sürdürmemek ya da tekrarlamamaktır.

Evlilik Niyeti Taşıyanlar Arasında Bakma Sınırı

Erkeğin evlenmek istediği kıza bakmasının mübah olduğunda ittifak vardır. Bu bakışla ilgili olarak bakışın şehvetsiz olması, gençlerin başbaşa olmamaları, mübah olan miktar kadar yüzüne, ellerine ve ayaklarına bakılması gibi şartlar öne sürülmüştür.

Evlenmek istenilen Kıza Bakmak:

Hanefîlere göre: Bir erkek evlenmek istediği kadına rahatlıkla edebi dairesince bakabilir. Hattâ bu bakışında şehvet duygusunun hareteke geçeceğini bilse bile, yine hüküm böyledir. Çünkü buna ihtiyaç vardır. Yani evlenmek istediği kadını iyice görmeli ve ona göre bir karar vermelidir. Bakması, bizzat peygamberimizin tavsiye ettiği önemli bir sünnettir. Avret yerine değil, el, yüz ve ayaklarına ve tesüttürlü genel görünüşüne bakabilir. (774).

* Müstehab olan dünür göndermeden önce bakmaktır.

* Kişi evleneceği kıza tekrar tekrar bakabilir.

---

(774) Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M.A.Sabuni. C:2 S:163, 171, 329. Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:4 S:145

* Kız da evleneceği erkeğe bakabilir. Ama dokunmaz. Dokunma konusunda evlenme niyeti olan gençlerin daha titiz olmaları gerekir. Çünkü onlar arasında cinsel uyarılma kuvvetle muhtemeldir.

Yabancı Kadınla Tenhada Kalmak

Taberânî'nin rivâyetinde Rasûli Ekrem:

"Allah'a ve âhiret gününe imanı olan kimse, aralarında mahrem bulunmayan yabancı bir kadınla bir arada bulunmasın" buyurmuştur. (775).

Buhari ile Müslim'in rivâyetlerinde Resûli Ekrem:

- "(Yanında mahremi bulunmaksızın) kadınların yanına girmekten sakınınız," buyurdu. Bunun üzerine Ensar'dan birisi:

- Ya Resûlallah, erkeklerin akrabasına ne buyurursunuz? diye sordu. Resûli Ekrem:

- "Onlarla halvet (yalnız bir arada bulunmak) ölümdür" buyurdu. (776).

Ebû Ubeyde diyor ki: "Babasının karısı ve karısının anası ile de olsa helvet yapmasın. Bunlar hakkında durum böyle olunca diğerleri hakkındaki durumu sen takdir et." (777).

Ahlaksız olmamak şartıyle bir erkeğin hala ve teyzesi gibi mahremi olan (nikahlanmaları yasak olan) kadınlarla yalnız kalmasında ve yolculuk yapmasında sakınca yoktur.

Kayınbirader ve enişte, Mahrem Akraba Kavramının Kapsamına Girer mi?

Kadının Kayınbiraderinin ve Eniştesinin Yanında Örtünmesi, Onunla Konuşması ve İlişkileri Nasıl Olmalıdır?

Kayınbirader yani kocanın erkek kardeşi ve enişte, mahrem akrabalardan değildir. Yani kadın kayınbiraderi ve enişte yanında zinet

---

(775) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/39 (Taberani'nin rivayetinden naklen.)

(776) Sahihu'l-Buhari, Kitabü'n-Nikah. Sahihu Müslim, 4/1711. Rasul-i Ekrem bu hadiste kadını kocasını erkek akrabaları ile bir arada halvetin ölüm olduğunu bildiriyor. Bu akrabalardan maksat kocanın baba ve büyük baba ile oğullarından başka akrabasıdır. Mesela, kardeşi, kardeş oğulları ve kız kardeşinin oğullarıdır. Bunlarla bir arada halvetin aile facialarına sebep olduğu görülmektedir.

(777) et- Tergıb ve't-Terhib:3/38

yerlerini (başını vs.) açamaz. Aksine yabancı erkeklerin yanında olduğu gibi el ve yüz hariç tüm bedenini kapatması gerekir ancak üzerine dış kıyafeti niteliğinde bir kıyafet giymeyebilir.

Kayınbiraderle ve enişteyle belli ölçülere uymak şartıyla konuşulur, bir arada bulunulur ve beraber yemek yenebilir. Ancak kadın, enişteşi veya kayınbiraderi ile halvet oluşturacak şekilde başbaşa kalamazlar. Yabancılar için yasak olan halvet kadın ve kayınbiraderi için de yasaktır.

Peygamberimiz (s.a.v.) "Kayınbirader ölümdür" (778) sözü kayınbiraderle ilişkilerde daha dikkatli olmayı gerektirir. Çünkü ikisi arasındaki herhangi bir kötü olay, ailenin parçalanmasına ve hatta ölümlere yol açabilir.

Yetişkin Bir Kadın Süt Babası, Süt Kardeşi ve Süt Dayısı Yanında Hangi Kıyafetle Durur?

Bunlar kadınla evlenmesi ebediyyen yasak olan kimselerden olduğundan kadın bunların yanında tesettürsüz yani zinet yerleri açık olarak durabilir. Ancak çok sık görüşmediklerinden aralarında baba-kız ya da kardeş ilişkisi gibi bir ilişki gelişmemişse müslüman kadının bu konuda titiz davranması gerekir. Yani örtülü olması daha güzeldir.

Bir Kimse Baldızıyla veya Kardeşinin Hanımıyla Yolculuk Yapar veya Yalnız Kalabilir mi?

Mahremi olmayan bir kadınla, baldızı veya kardeşinin hanımı veya kayın biraderin hanımıyla halvet oluşturacak şekilde yalnız kalmaları veya yolculuk yapmaları caiz değildir. Peygamber (s.a.v.) buyuruyor ki: **"Kadınların yanlarına -yalnız iken- girmekten sakınınız. Bunun üzerine birisi: Kadının kayın biraderi de böyle midir? dedi. Peygamber (s.a.v.) o, ölümdür. (Yani onunla bir arada bulunmak daha tehlikelidir)"** buyurdu. (779). Halvet oluşturmayacak yolculuklar yapılabilir.

Yakın Akrabalarla Birlikte Kadınlı-Erkekli Yemek Yenilebilir mi?

Kalabalık bir aileyiz. Kayınlarımla aynı evde oturuyoruz. Bu du-

---

(778) (Buhari, Nikah:111. Müslim, Selam: 20. Tirmizi, Rada: 16)

(779) Buhari, Müslim.

rumda onlarla beraber oturabilir ve beraber yemek yiyebilir miyim? Ya da nasıl davranmalıyım?

İmkan varsa her çiftin ayrı evi olmalıdır. Tek evde kalma zorunluluğu varsa, her çiftin en azından yatma yeri müstakil olacak, beraber oturmalarda tesettüre ve konuşmalara azami dikkat edilecektir. Kadın, mesela kocanın erkek kardeşi, dayısı, amcası, dayı ve amca çocukları ya da uzak akrabaların bulunduğu bir mecliste, kadınsı bir endam ve nâzu neşve ile konuşmayacak, bakışlarını koruyacak, süsünü ve kokusunu orada kullanmayacak, oturuşuna, kalkışına, gülüşüne, konuşmasına dikkat edecek, omuzlarını göğüslerine kadar örten genişçe başörtüsü örtünecektir. Çünkü cilbabın asgari ölçüsü budur. Ayrıca göğüs ve kalça gibi vücut hatlarını belirten dar elbiseler giymemelidir. Ancak bu şartlarda beraber oturabilir ve yemek yiyebilirler. Nâmahremleriyle, özellikle kayınlarıyla ve enişteleriyle hiç bir zaman başbaşa (halvet) kalmamalıdır. (780). Fitneden korunmak için mümkünse ayrı aile oturmaları daha uygundur.

Kadınla Erkeğin Avret Yerleri Niçin Farklıdır?

Bazı kimseler İslamın kadına bakışını bir de örtünme açısından eleştiriyorlar. Erkeğin göbekle dizkapağı arası dışındaki yerlerini açabilme serbestisi varken kadın niçin tam örtüye mahkum ediliyor? diyorlar.

Onlar önce Allah'ı ve mülkünde dilediği gibi sınır koyma yetkisine sahip olanın O'nun kendisi olduğunu bir kabul etsinler. Bunu kabul etmiyorlarsa buna bina edilecek teferruatı bizimle ne diye tartışıyorlar?! Ya da biz onlarla ne diye tartışıyoruz?! İşin bir yönü budur. Diğer yönüne gelince; aklını kullanabilen herkes bunda bir takım hikmetlerin olduğunu kavrayabilir. Biz birisine değinmeye çalışalım:

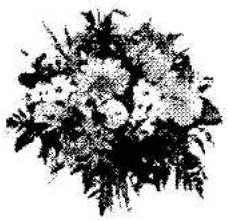
İslam, karı-koca arasındaki muhabbetin ve bunu oluşturacak unsurlardan birisi olan cinsel arzunun canlı ve zirvede olmasını öğütler. Bu da; bu ihtiyacın rastgele her yerde giderilmeye kalkışılmaması ve arzunun dağıtılmayıp helali için depolanmasıyla mümkündür. Bu yüzden, "Bakış, şeytanın oklarından zehirli bir oktur" denmiştir. İnsanlar da vücutlarının değişik bölgelerinde değişik dozlarda olmak üzere tıpkı uranyum madeni gibi etrafa radyoaktivite saçarlar ve bir mağnetik saha oluştururlar. Bu konuda kadının aktivitesi çok daha güçlüdür ve tıpkı uranyum gibi devamlı sağlam bir muhafaza içinde tutulmalıdır. Yine tıpkı açıkta bulunan

(780) Hanımlar Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Beşer. İst. 1990. Seha Y. S:76 v.d.

uranyumun aktivitesini dağıtıp bitirmesi gibi yabancı gözlere açık tutulan bir "avret" bölge bakandan ziyade sahibi için zararlıdır. Bundan olacak ki harama bakmaya "zehirli ok" tabir edilmiştir. Okun zararı elbette karşısındakine olur. Ne ilginçtir ki, bakma konusunda kadınla erkeğin farklı olduğunu onlar da söylüyorlar da bu farklılığa göre giymeleri gerektiğini, şartlanmışlık yüzünden kabul edemiyorlar. Mesela, Kadınca Dergisi mart 1986 sayısında konunun uzmanı olarak konuşturulan Doç. Dr. Kurban Özuğurlu, "Kadının uyarılması nasıl olmalıdır?" sorusuna verdiği cevabına şu sözlerle başlıyor: "Bugün şunu kabul ediyoruz: Erkeğin uyarılması daha çok görsel uyarıdır, çıplak kadın, çıplak bacak görmek... Kadın ise çıplaklıkla, gözle uyarılmaz..." İşte bu, cinsel radyoaktivitenin kadınla erkekte farklı bölgelerde olmasından ötürüdür.

Öyleyse: Kadının da erkeğin de cinsel cazibe radyoaktivitesi yayan bölgeleri "haram"a kapalı tutulmalıdır. Bu hükümde ikisi de eşittir. Ancak bu bölgeler iki cinste eşit olmadığından elbette kapatılmaları istenilen yerleri de eşit olmayacaktır. İnsanı yaratan Allah, aynı zamanda onu en iyi tanıyandır ve ona yaratılışına göre görev vermiştir. Erkek kazanma, çalışma ve ağır işler için yaratılmıştır. Bu işler çoğunlukla onun dışarıda bulunmasını ve vücudunun büyük bir kısmının açılmasını gerektirir. İşte fıtrata (yaratılışa) uygun olarak onun açılması gereken bölgelerine cinsel radyoaktivite konulmamış, kadına da bakışla uyarılma verilmemiştir. Kadının ise dışarıda olma ve dışarı işlerinde çalışma zorunluluğu yoktur. Bu yüzden vücudunun her yanında bu aktivitenin olması zorluk doğurmaz ve dışarıda yabancı radyosyanlardan kendini koruyabilen kocası için evinin içinde ferahlatıcı ve Kur'an ifadesi ile "sükûn" verici bir fonksiyon icra eder.

İşte akıllı bir insan, uranyum niçin kömür kamyonunda taşınmıyor, diye itiraz etmeyeceği gibi, kadının da niçin daha çok kapanması gerektiğini anlamakta güçlük çekmez. Uranyum, kendisine daha az değer verildiği için mi kalın cidarlar (duvarlar) içerisinde korunur?

PEYGAMBERİMİZİN KADINLARDAN (AVRET YERLERİNİ ÖRTEN) DON, (PANTOLON) GİYENLERE HAYIR DUASI

Hz. Ali (r. a.) den: "Peygamber Efendimizle birlikte Bakiy kabristanı yanında oturuyorduk. Hava az yağışlı idi. O sırada merkebe binen bir kadın yanımızda geçti. Merkep sahibi de beraberlerinde idi. Merkebin ayağı bir çukura girdi de kadın sırt üstü yere düştü. Peygamber Efendimiz kadından yüz çevirdi.

- Yâ Rasûlallah! Kadının üstünde (sirval) don (pantolon) vardır, dediler.

Peygamber Efendimiz:

- Allah'ım, (sirval) don (pantolon) giyen kadınları bağışla. Ey İnsanlar, hepiniz don giyiniz ve kadınlarınızı dışarıya çıktıkları zaman don ile koruyunuz. Giysiler içinde don kadar, örtülmesi gereken yerleri örten bir şey yoktur, " buyurdu. (781).

İslâm çağlar üstü, her devre ve her çağa uyabilecek kapasitede eşsiz bir nizam, sistem ve din olduğundan insanların giysilerini belli şekillerle sınırlamamıştır. Tesettüre (örtünmeye) uygun şekilde, **kadın ve erkek birbirine benzememek kaydiyle** belde ve İslâma uygun örflere göre giyinmeyi serbest bırakmıştır. Kadının ve erkeğin avret yerleri ve örtünmeleri bu kitabımızın "Tesettür" bölümünde uzunca izah edildiğinden burda izah etmeden bu hadiste de görüldüğü gibi, her hangi bir düşme, tökezleme veya kaza sonucu tepe takla atma durumları kadın ve erkek her insanın başına gelebilir. Taksi veya dolmuş ve otobüslere binme durumlarında avret yerlerinin açılmaması için önceden tedbirlerini almalıdırlar. Nasıl mı? Belde ve ülke örflerine göre içerde veya sokakta tesettüre uygun giyilen (cilbabların) kıyafetlerin altına kadının avret yerlerini örten (iç) don (pantolon) giymeleri Peygamberimizce tavsiye edilmiştir. Bu donun şekli ve biçiminden ziyade topuklara kadar kadının vücudunu örtmesi önemlidir. (Hiç olmazsa dizi örten dizlik ve çorap olarak da kalın ve ten renginde olmayan bir çorap mutlaka giyilmelidir.)

Kadınların cilbablarının (dış örtülerinin) altına don, pantolon giymele-

---

(781) Hayatüs-Sahabe Terc. İslami Neşriyat, Konya, C:3 S:367

ri mahzurlu olmadığı gibi övülen bir uygulamadır. (782). Ancak cilbabsız yani dış örtüsüz yalnızca pantolon giymek doğru değildir. Çünkü yalnız pantolon tahrik edicidir. Erkek yapısı çabuk tahrik olmaya müsaittir.

Kadın, Evinde Başı Açık ve Dekolte Kıyafetli Olarak Gezebilir mi?

Kadının evinde oturup mahrem olmayan kimse (yani zinetlerini göstremiyeceği, nikahlanabileceği erkekler) bulunmazsa başını açmasında mahzur yoktur. (783). Çünkü kadın yabancı olmayan kimselerin huzurunda (Nûr sûresi: 30, 31'de zikredilen mahremi olanların yanında) zinetlerini açabilirler. Yabancıların bulunmadığı evde kadının geniş ve her tarafını örten elbise giyme zorunluluğu yoktur. Başı, kolu, bacağı açık dolaşabilir. Hele kocası istiyorsa, çarşıda pazarda görülecek en etkileyici açıklık, makyaj ve elbise ile bulunabilir.

Gözleri ve ilgiyi sokaktan evine çekmek ve böylece haramdan korunmak isteyen bazıları için bunun bir ibadet olduğu da söylenebilir. Rasulüllah Efendimizin: **"Sizden birinize bir kadın cazip gelecek olursa derhal evine ve kendi hanımına gitsin, aynı şey onda da mevcuttur"** buyurmalarında buna işaret vardır sanıyorum.

Özellikle günümüzdeki müslüman kadının, başka erkekler için süslenip sokaklara çıkan, başkalarının kadınlarından daha çok süsü ve cazibeyi kendi kocası için becermesi gerekir. Bu elbette gözü harama takılıp kalma ve dışardakileri "elin tavuğu kaz..." fetvasınca ideal görme eksikliği ve proplemi olan erkekler için böyledir. Yoksa kadının evinin içinde dahi, ânî bir durum sözkonusu olması halinde utanmayacağı bir kıyafetle bulunması, çıplak denecek ölçülerle dolaşıp hem melekleri utandırmaması, hem de böylece "vuslat" ile sonuçlanacak cinsel ilgiyi köreltmemesi elbette daha iyidir. "Allah utanılmaya daha layıktır."

Bunun ötesinde (göbekle dizkapağını aşacak şekilde) açık dolaşmak ise kadın için de erkek için de günahtır. Bu, insanın beraberindeki melekleri rahatsız eder. Allah Rasulü Efendimiz (s.a.v.) **"Çıplak oturmaktan sakının. Çünkü tuvalet ve cinsel ilişki ânı hariç, insanla sürekli bulunan melekler vardır. Onlara karşı da hayâlı olun ve**

---

(782) Hanımlar Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Beşer. İst. 1992. Seha Y. S:132

(783) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. C:1 S:218

onlara ikramda bulunun" buyurmuştur. (784)

Rasulüllah'da (s.a.v.): **"Sizden biriniz, mahzurlu olana düşerim endişesiyle bazı mahzursuz olan şeyleri de terketmedikçe gerçek takvâya eremez"** buyurmuştur. (785).

Buna göre, özellikle de günümüzün gayri İslamî şehir ve apartman hayatını da düşünürsek, evinin içinde her an karşı pencereden görünen mutfağa, balkona hattâ ince tüllerin kenarlarına kadar gitme durumunda olan, her an çalabilen kapı ziline kim olduğunu bilmeden kapıyı aralama durumunda olan bir kadın, evinin içinde de titizlik gösterir ve ruhsat (fetvâ) olsa dahi bu saydığımız yerlerini, dışarısı kadar olmazsa bile, belli ölçüde kapatırsa ona da kimse itiraz edemez.

Hattâ bunu bu niyetle yapmışsa, vermiş olduğumuz hadis gereği takvâ yolunu seçmiş olur. Bunun için, bu kadar da olur mu efendim, diyen bilmeden konuşmuş olur. Abdullah b. Abbas'ın anlattığına göre, "Ümmü Seleme Validemiz daha faziletli olsun diye evinin içinde dahi cilbabını çıkarmazmış..."

Taksilerde Şöfor İle Birlikte Yalnız Bir Kadın Bulunarak Şehir İçinde veya Dışında Uzak ya da Yakın Mesafede Dolaşmak Câiz midir?

Birbirine yabancı olan bir erkekle bir kadının yalnız olarak halvet oluşturacak şekilde (bak "halvet" konusuna) bulunmaları dînen haramdır. Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadîsi şerifinde şöyle buyurmaktadır:

"Bir erkekle bir kadın yalnız başlarına kalırsa mutlaka üçüncüleri şeytandır.". (786) Yani şeytan onların kalbine vesvese varip, şehvetlerini tahrik etmek isteyecektir. Dolayısıyle bir kadının şehir içinde kalabalık olduğu bir sırada bildiği bir yerden, yine bildiği bir yere tehlike olmadığını anladığı takdirde yani taksi şöförü emniyetli, ahlaklı ve güvenilir ise, mahremi yoksa ve zarûreten gitmesi gerekiyorsa taksiye binip gitmesinde beis yoktur. Fakat şehir dışı ya da gece vakti olursa veya kocasının izni olmadan yalnız olarak şoförle birlikte taksiye binmesi haramdır. Netice olarak; ahlakını ve diyanetini çok iyi tanıyıp emin olmadıkları rastgele

(784) Tirmizi, Edep:42

(785) Tirmizi, Kıyame:19, İbn Mace, Zühd:24

(786) (Buhari- Müslim)

taksi şöförleri ile, zorda kalmadıkça yolculuk yapmamalıdırlar. Ama yol güvenliği varsa yolculuk yapabilir.

Tanıyıp emin oldukları sürücülerle şehir içinde tekbaşlarına bir yerden bir yere gidebilirler, bu caizdir. Çünkü takside halvet olmaz. Ancak müttakî kadınlar bundan bile sakınmalıdırlar. En azından yanlarına mümeyyiz (iyi ile kötüyü ayırdedebilecek aklî seviyede) bir çocuk almalıdırlar. Bebeğin bu konuda hiç bir fonksiyonu yoktur. Olsa olsa kötü düşünmeleri azaltır, ama onlara mani olamaz.

Hatta bu zamanda büyük şehirlerde birbirene yabancı erkek ve kadınların büyük bir izdihamla otobüse binerek, vücutlarının sürtünmesi dînen caîz olmayıp büyük bir vebâldir. (787).

Bu konu, daha önce anlatılmıştır.

Tesettürlü Müslüman Kadını; Tesettürsüz ve İffetsiz Bir Kadınla Oturup, Konuşup, Gezebilir mi?

Tesettürlü bir kadının tesettüre riâyet etmeyen ama edepli bir kadınla oturup gezmesi, arkadaşlık ve komşuluk yapması normaldir. Hele bu arkadaşlık, İslâm'ı anlatıp onu irşâd etmek için ise, özellikle oturup kalkabilir. Eğitimli ve kültürlü kadınlar, tesettüre riâyet etmeyen, namaz kılmayan, oruç tutmayan ve içki içen hatta fuhuş yapan kadınla bile tebliğ amaçlı görüşebilir. Bununla beraber tebliğ etmeksizin kötü ve ahlaksızlarla keyfi oturup kalkmak günâhtır. İyi olmayan arkadaştan uzak kalmak lâzımdır. (788).

Zinet yerlerini de onların yanında açamazlar.

Düğünlerde Erkeklerin ve Kadınların Ayrı Ayrı Kendi Aralarında, Şarkılı ve Türkülü Olarak Oynamaları Câiz midir?

İslâm dininde düğün gibi şenlikler için, erkeklerin ve kadınların ayrı ayrı olmak şartıyla kendi aralarında İslâm'ın yasaklamadığı küfrü ve şehveti tahrik etmeyen şarkı, türkü ve şiir söyleyip oynamalarında bir sakın-

---

(787) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. C:2 S:162, Hanımlar Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Beşer. İst. 1990. Seha Y. C:2 S:162

(788) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. C:2 S:162, İslamda Helaller ve Haramlar, İbn Hacer El-Haytemi, İst. Hilal Y. C:2 S:425.

ca yoktur.

Her memleketin âdetleri, örfleri vardır. Ancak dinimiz kadın ile erkeğin ayrı ayrı eğlenmelerini ister. Birarada eğlenilmez.

Rasulüllah Efendimiz, nikâhın duyurulması için def çalınmasını öğütlemiştir. (789). Sahabeden: "Allah Rasulü bize düğünde oyuna izin verdi" dedikleri nakledilmiştir. (790).

Hz. Aişe (r.a.) şöyle anlatıyor.

"Benim yanımda iki cariye şarkı söylerken Ebû Bekir (r.a.) eve girdi. "Resûlüllah'ın evinde şeytan çalgısı olur mu?" diyerek kızdı. Bunun üzerine Allah'ın Resûlü buyurdu ki; "Onları bırak, bugünler bayramdır."

Peygamber (s.a.v.) bir hadisi şeriflerinde şöyle buyurur:

"Nikâhı ilân edip onun için def çalınız."

Başka bir hadisi şerifinde ise şöyle buyuruyor:

"Şiir normal söz gibidir. İyisi iyi, çirkini çirkindir." (791.

Şarkı, tanbur ve ud gibi çalgılarla beraber veya fahiş ve gayri ahlâki olursa caiz değildir. Hele şarkı sözlerinde küfrü gerektiren sözler varsa, küfre girmesinden korkulur.

Bütün bunları göz önünde bulunduran fıkıhçılar düğünlerde ve bayramlarda, kadınların kendi aralarında, erkeklerin de kendi aralarında, haram sözler söylemeden ve haram şeyler yapmadan def çalıp, türkü söyleyip, oynayabileceklerini ve eğlenebileceklerini söylemişlerdir. Ancak; sağ olan bir kadını tasvir, içki ve meyhaneleri övme, müslümanı yerme anlamı taşıyan türküler, yanık nazımlar, kadınların da erkekleri tasvir etmesi, kadın kadına, erkek erkeğe de olsa, cinsel duyguları tahrik eden, haramları güzel gösteren sözler ve hareketler, hemcinsine karşı da olsa mahremlik kurallarına riayetsizlik, dans ve oryantal gibi hemcinsine karşı ilgi uyandıran davranışlar haramdır.

Kadın Kocasına Karşı Şarkı Söyleyip Oynayabilir mi?

Rasulüllah Efendimiz (s.a.v.): **"Müslüman adamın her türlü eğlencesi, oyunu bâtıldır. Yayı ile atış yapması, atını eğitmesi, ha-**

(789) Tirmizi, Nikah:6

(790) Nesai, Nikah:80

(791) El-Mühezzeb. C:2 S:326, 328.

nımıyla oynaşması müstesnâ. Bunlar haktırlar" buyurmuştur. (792).

Kendileri de hanımlarıyla şakalaşmış ve koşu yarışı bile yapmıştır. Mesela Aişe validemizle yarışmasında bir keresinde Aişe validemiz onu geçmiş, bir süre sonra tekrar yarışmalarında ise Aişe validemizin biraz şişmanlaması sebebiyle Rasulüllah Efendimiz onu geçmiş ve "eh, bir sen, bir ben" diye latife yapmışlardır.

Yukarıya aldığımız hadisi şerifin daha değişik rivayetleri de vardır. Hepsinde ortak olan nokta, karı-koca arasındaki oynaşmanın helal olduğu konusudur. Hattâ Şevkânî oyunun teşvik edildiği bu üç yerde oynamanın Allah'a itaat ve yaklaşma olduğunu söyler. Bunlara bakarsak, tek başlarına bulundukları bir yerde, karı ile koca arasındaki oynaşma, ya da birinin diğeri için oynaması mutlak olarak (yani her çeşidiyle) helal olması gerekir. Demek istediğiniz oryantal ve raks ise, bu şartlarda onun haram olacağına dair de bir şey yoktur. Ancak bunun müzik eşliğinde olması tartışma götürür. Çünkü müzik aletlerinden def ve davul dışındakiler, genellikle haram görülmüşlerdir. Ama kadının evinde (kocasının yanında) def gibi bir çalgı eşliğinde oynamasının mekruh olmayacağını Ebu Yusuf söylemiştir.

Özetlersek:

Başbaşa olduklarında, karı-kocanın haram unsur ihtiva etmeyen her türlü oynaşmaları, def gibi bir müzik eşliğinde çalıp söyleyip oynaması caizdir (Allahu a'lem) ve buna eşler ihtiyaç duyuyorlarsa bu itaat anlamı da taşır. Diğer çalgılar eşliğinde (başbaşa iken) oynamaları tereddüd ve şüpheyle karşılanır. Oyunun hiç bir türünün nikahla alakası yoktur. (793).

Kadının Sesi Avret midir?

Kadının sesi hakkında çeşitli görüşler söylenmiştir. Şâfiî ulemâsının kaydettiklerine göre kadının sesi avret değildir. Yabancı erkeklere işittirecek kadar bir kadın sesini yükseltirse günahkâr olmadığı gibi onu dinleyen erkek de günahkâr olmaz.

Hanefi mezhebinde ihtilâflıdır. Ed-Durru'l-Muhtâr ile İbni Abidîn'e göre en kuvvetli görüş, kadının sesi avret değildir. Nevâzil ve el-Kâfi ismindeki kitaplara göre avrettir. Zira; "namazda imam yanılırsa, kadın tesbih-

(792) Tirmizi, Fedailü'l-Cihad, 11. İbn Mace, Cihad:19. Müsned: 4/144, 148.

(793) Hanımlar Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Beşer. İst. 1990. S:174

le değil, el çırpma ile uyarıda bulunur. Yine haccda kadın, açıktan telbiye yapmaz." Sesi avrettir denilmektedir. Bazı ulemaya göre namazda avrettir, onun dışında avret değildir. (794).

Alûsî, kanâatıma göre kadının sesi avret değildir, ancak sesi şehveti tahrik edip fitneye vesîle olursa o zaman haram olur, demektedir. (795). Ahzâb sûresi 32'de ise: **"Eğer (Allah'tan) korkuyorsanız (size yabancı olan erkeklere) yumuşak söylemeyin. Sonra kalbinde maraz bulunanlar tamaa (ümide) düşerler"**(796) buyurulmaktadır.

Muhammed Ali es-Sâbûnî de şöyle diyor: Kadının sesi fitneye vesile olmazsa avret değildir. Zirâ peygamber (s.a.v.)'in zevcesi, Hz. Peygamberin hadislerini nakledip rivâyet ederler ve içinde yabancı erkek bulunan cemâatle konuşurlardı. (797).

Ömer b. el-Hattab (r.a.) bir hutbesinde kadınlara ödenen mehirleri sınırlandırmak istediğinde bir kadın ayağa kalkarak, onun görüşünü reddetmiş ve Yüce Allah'ın şu buyruğunu ona karşı okumuştu:

"Eğer siz bir eşin yerine başka birisini almak isterseniz ve onlardan birisine kantar(larca mehir) vermiş iseniz, ondan hiç bir şey geri almayınız." (798).

Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle demişti:

"Bu Kureyşli kadın isabet etti ve Ömer yanıldı!"

Bu anlatılanlardan şu ortak sonuca varılabilir: Kadın her şeyiyle olduğu gibi sesiyle de çekici, büyüleyici ve tahrik edicidir ve aslında bu onun çirkin olduğunu değil, güzel olduğunu gösterir. Birer nîmet demek olan çekici yönlerini, bu arada sesini, fitneye sebep olmak ve tahrik etmek için kullanırsa, yani **konuşmasını kırıla döküle ve kadınsı biçimde yaparsa, ya da nameli sözlerle sesini daha da etkileyici hale getirirse, sesi avret olduğundan değil de, fitneye sebep olacağından haram olur. Vakarlı ve karşısındakine ümit kestirici edayla normal ve tabii şekliyle konuşması gerekir.** Çünkü

(794) İbn Abidin. İst. Şamil Y. C:2 S:112, Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M.A.Sabuni. C:2 S:178, 179

(795) Ruhu'l-Meani, C:18, S:146

(796) (Ahzab: 32)

(797) Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M.A.Sabuni. C:2 S:179

(798) Kur'an-I Kerim, Nisa:20

kadın da sosyal hayatın içinde bulunmakta, ticaretle, ilimle, vs. şeylerle meşgul olma hakkı vardır. Bu da gösteriyor ki **kadın ihtiyacı olursa yabancı da olsa erkeklerle konuşabilir, gerektiğinde hakkını arayabilir, mahkemede şahitlik yapabilir ve malı ile ilgili olarak gerekiyorsa erkeklerle ilişkiye girip alışveriş, kira vb. akitler yapabilir.**

Ancak kadının nameli, müzikli sesinin zevk almak için dinlenmesi, kadının da sesini bu amaçla kullanması haramdır. Yani bu durumda kadının sesi avrettir.

Kadının Erkeğe Selam Vermesi:

Bu konuda Hanefî alimleri, kadının erkeğe, erkeğinde kadına selam verebileceğini, ancak erkeğin genç kadına, genç kadının da erkeğe selam vermesinin yanlış anlaşılmaya sebep olabileceğinden mekruh olduğunu söylemişlerdir. Erkeğin selam vermesi halinde ise selam verdiği kadın gençse selamı içinden, yaşlı ise sesli olarak alır. (7).

Bir Kadının Kocasını İsmiyle Çağırması Doğru mu?

Kadının, kocasını nasıl çağırması gerektiği örfün konusudur. Dinimiz "sevgi ve saygı" sözcüklerine öncelik verilmesini ister. Örfe göre hangi kelimeler ve tabirler sevgi ve saygı ifade ediyorsa (kötül lakap ve unvanlar, aşağılayıcı ve küçük düşürücü tabirler olmamak kaydıyla) ister isimleriyle, ister başka sıfatlarıyla, eşlerin birbirlerini çağırmalarında mahzur yoktur.

Yüzü Açık Bir Kadın İle Alış-Veriş Yapmak Câiz midir?

Malikî ile Hanefî mezhebinde; kötü niyet ve fitne olmazsa kadının yüzü avret sayılmadığından şehvetsiz ona bakmakta beis yoktur. Fakat Şâfiî ile Hanbeli mezhebine göre şehvetsiz de olsa bakmak haramdır.

Buna göre; zarurete binâen bir tüccar, yüzü açık bir kadına bakabilir. Kötü niyet olmazsa Allah'ın indinde mes'ul sayılmaz. (800).

Gazetelerde, Dergilerde, TV. ve İnternette Müstehcen Resimlere Bakmak Haram mıdır?

Bugünkü neslin aksi istikamete doğru yönelip istenmeyen yola sap-

---

(799) El-Ezkar, İmam-ı Nevevi, Konya, 1990, Uysal Y. S:464.

(800) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. C:2 S:34, Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:4 S:143

lanmasının bir çok sebebi vardır. Şüphesiz ki, bunların en önemlilerinden birisi gençliğe müsbet ve yararlı şeyleri telkîn etmek yerine menfi şeyleri telkin edip zararlı şeylerle kafalarını doldurarak beyinlerini yıkamak ve gazetelerde, dergilerde, Tv. ve İnternette müstehcen resimleri yaymak ve bu yolla gençliği avlayıp ruh ve manâlarını katletmek için gösterilen çabadır.

Basın ve televizyon, beşeriyete hizmet etmek hususunda en büyük rol oynamaları gerekirken bilâkis daha fazla zararlı bir hale getirilmiştir. Bununla beraber, gazetelerdeki, dergilerdeki, tv. ve internetteki müstehcen resimler gerçek değil, resim ve hayâl olduğu için onlara bakmak hakiki kadın vücuduna bakmak gibi sayılmazsa da müstehcen resim ve görüntüler, insanları tahrik etmekte, din ve ahlâk üzerinde bozucu bir te'sir yapmaktadırlar. Fitne uyandıran ve ahlakı bozan böyle müstehcen resim ve görüntülere kimse helâl diyemez. Yalnız, bu aletler iyi niyetle ve İslâm ahlâkı kurallarına göre kullanılırsa mahzuru yoktur.

Çıplak resimleri sadece kadın resmi diye sınırlamamak lazımdır. Çıplak resimler kadının olursa günah, erkeğin olursa mahzursuz diye bir şey yoktur. Avret sayılan uzvun açılması ve bakılması, kimden olursa olsun haramdır ve günahtır. Ancak haramlık ve günah en mahrem noktalara yaklaştıkça artar ve ağırlaşır. Diğer yönden, zaruret yokken avret sayılan yerlerinin fotoğrafını çektirip teşhir edilmesine izin vermenin haram ve günah olduğunda şüphe yoktur. Böyle olan resimlere bakmaya gelince, bunun, canlısına bakmak kadar ağır günah olmadığı da açıktır. Ancak bunu, berikinin hafif olduğunu anlatmak için değil, aralarında fark bulunduğunu anlatmak için söylüyoruz. Rasulüllah Efendimiz (s.a.v.) bakmayı gözün zinası saymıştır. Çünkü gerçek zinanın ilk sebebi bakmadır. İşte bakışlar gerçek zinaya yaklaştırdıkları, ya da tahrik ettikleri ölçüde mahzurlu ve haramdırlar. Bu yüzden Rasulüllah Efendimiz tahrikin bulunmayacağı "ilk bakış"ı mahzurlu göstermemiş ve "birinci bakış senindir (hakkındır) ama ikinci bakış senin değildir (aleyhinedir)" buyurmuşlardır. Bütün bunlara göre:

Avret sayılan yerlerin resim haline getirilmiş şekli de, cinsel duyguları uyandırabileceği, ancak bunun canlısı kadar olmayacağı açıktır. Bu konuda hareketli resim, yani film ise, resimle canlısı arasında bir yerde olacaktır. Her ne kadar İbn Âbidîn "resim haline getirilmiş avret yerlere bakmanın mahzuru konusunda bir şey bulamadım, araştırıla" diyorsa da, bu konudaki haramlığın sebebini (illetini) akıl kavramaktadır. O da çok

uzaklardan ve çok az da olsa gerçek zinaya yaklaştırmasıdır. Halbuki Allah (c.c.) zinaya, yapmayı değil, yaklaşmayı bile yasaklamaktadır. Bu sebep (illet) çıplak resimlere bakmakta da az da olsa vardır. Öyleyse bu da o ölçüde mahzurlu olmalıdır. Filimler ise, değindiğimiz gibi, bundan bir derece daha ilerdedir. Ancak resme, filme bakmakla, hattâ aynadan ve sudan görmekle "hürmeti musâhara" oluşmaz. Bu da canlısına bakmakla diğerleri arasında farkın olduğunu gösterir. İstemeyerek bakmak, tasarlamadan ve bir anlık bakmaktır. Bu ise, yukarıdaki hadisten anlaşıldığı üzere, canlıda da mahzurlu değildir. (801).

Erkek Hocadan Ders ve Üniversite Öğrenimi:

Bilindiği gibi, herkes için farzı ayın olan ilimler olduğu gibi, farzı kifaye olan ilimler de vardır. Kadın olsun erkek olsun, kendileri için farzı ayın olan ilimleri öğrenmek zorundadırlar. Ancak meşru bir işi yine meşru bir yolla yapmak da zorunludur. Buna göre halvet olmamak, tesettüre riayet etmek, kalplerde fitne (cinsel düşünce ve duygular) bulunmamak, yani sesini cinsel duygular uyandıracak biçimde inceltmemesi, yani kadınsı kadınsı konuşmaması, süsünü teşhir etmemesi, erkeğin avret yerlerine bakmaması, yüzüne şehvetle bakmaması, dokunmaması şartıyla, erkek kadına, vacip bilgileri öğretebilir. Bu şartların olduğu yerler, üniversite de olsa kadın orada bulunabilir, okuyabilir.

Ders anlatırken erkeğin kadına bakmaması ve arada perde olması mümkünse, bu iyidir. Hanefî Mezhebinde, fitneden emin olunması halinde, erkek, bir yabancı kadının eline ve yüzüne bakabilir. Ama ders anlatma gibi uzun sürecek bir bakışma ve diyolog esnasında, taraflardan birinde fitnenin (cazip duyguların) olmaması çok nadir bir olay olacağından, buna caiz demek çok zordur. Bu durumda perde, ya da kamera sistemi kullanmak daha uygundur. Şunu da bilmekte yarar vardır: Erkek, yabancı kadınlarla, kadınlar birden çok olsalar dahi, uzun süre bir arada bulunamaz. Bu yüzden erkeğin; içlerinde başka erkek ya da kendi hanımı ve annesi gibi mahremi bulunmayan kadınlara ev gibi kapalı yerde imam olup namaz kıldırması mekruh görülmüştür. Ama camide olursa caizdir.

---

(801) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. C:2 S:34,

Hanımlar Özel Fetvalar 1, İst. 1990. Seha Y. S:80

Ancak eğitim için de olsa, kız-erkek karma bir ortamda bunlardan en az birisinin bulunmaması, hemen hemen imkansız gibi olduğundan, alimlerimiz karma eğitime pek cevaz vermemişlerdir. Ne var ki, Türkiye şartlarında mahzurları göz önünde bulundurarak tesettürlü olması halinde bile kızları üniversitede okutmamak, onları bu mahzurlardan kurtarmak anlamına gelmez. Çünkü toplumumuzda onun bulunabileceği diğer yerler de üniversitelerimizden pek farklı değil. Kur'an kurslarında dahi erkek hocalar ders vermektedir. Sokakların hali belli, televizyon sayesinde evlerin durumu açık. Demek ki, önce ortamın İslâmî olmadığı görülmeli, işin takvâdan ziyade fetvaya baktığı bilinmelidir. (802).

Bu bağlamda müslümanlara düşen en önemli görev; kızlarımızın da tesettürleriyle okuyabileceği ilkokulundan üniversitesine kadar özel okullar kurmaktır...

Bir Kadına, Nüfus Cüzdanı veya Pasaport Gibi Bir Şey Almak İçin Baş Açık Bir Fotoğrafın Getirilmesi Şart Koşulsa Onu Vermekte Sakınca Var mıdır?

Başörtülü fotoğrafı kabul ettirmek için mücâdele etmek asıldır. Bir kadına, nüfus cüzdanı veya pasaport gibi bir şey için (baş açık) bir fotoğrafın getirilmesi şart koşulduğu takdirde, İslâm'ın terbiye ve edebine aykırı da olsa fotoğrafı çekenin bayan olmasıyla verebilir. (803) Çünkü fotoğrafta baş açık da olsa avret sayılmaz, o hakiki değildir. Fotoğrafı erkeğe değil bir kadına çektirmek zorundadır. Bülûğ çağından önce çektirmiş olduğu fotoğrafı kabul ediyorlarsa onu vermesi daha uygundur. Günümüzde teknik geliştiğinden başörtülü resim çektirip, filim veya fotoğraf üzerinde saç şekli verilebilmektedir. Baş açık çekme yerine böyle hareket edilebilir.

(802) Hanımlar Özel Fetvalar 1, İst. 1990. Seha Y. S:82 v.d.

(803) Ahkam Tefsiri, İst. Şamil Y. M.A.Sabuni.-C:2 S:351

OKUMA PARÇASI

HZ. PEYGAMBERİN MÜSLÜMAN BİR KADININ ÖRTÜSÜ İÇİN YAHUDİLERLE YAPTIĞI "BENİ KAYNUKA" SAVAŞI

Tesettür ve başörtüsü, İslâm kadınının bir sembolü, Allah'ın emrettiği ve Hz. Peygamberin ailelerine uygulattığı müslüman kadının kıyâfetidir.

Hz. Peygamber (s.a.v.) devrinde Kaynuka yahudileri, Medine'nin bir mahallesinde kuyumculuk yapıyorlardı.

İbni Hişam'ın Abdullah bin Cafer'den onun da Ebû Avâne'den rivâyetine göre:

"Bir müslüman kadın, bazı şeyler satmak üzere, Kaynuka oğulları pazarına gidip, satacağını sattıktan sonra, zînet eşyası almak için bir kuyumcunun dükkânına girdi ve oturdu. Yahudi kuyumcu ve arkadaşları, müslüman kadının başını açıp, yüzünü görmek istediler. Kadın buna izin vermeyince, onlardan bir tanesi gelip, kadının elbisesinin arka eteğini habersiz sırtına iliştirdi. Kadının bundan haberi olmamıştı. Ayağa kalktığında avret yerleri görüldü. Yahudiler de gülmeye başladı. Kadın feryat ederek yardım istedi. O sırada orada bulunan müslümanlardan birisi, Yahudi kuyumcunun üzerine atılıp onu öldürdü. Yahudiler de toplanıp müslümanı şehid ettiler. Hadise hemen Medine'ye yayıldı. Hz. Peygamber (s.a.v.) Yahudilerin bu ihânetini öğrenince, derhal Kaynuka Yahudilerine savaş açtı. Ve kalelerini kuşattı. Kuşatma 15 gün sürdü. Daha fazla dayanamayacaklarını anlayan Yahudiler teslim oldular... Ve Medine'den sürüldüler. (804).

Hicretin ikinci yılında yapılan bu savaş, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in resmen ilân ettiği ilk savaştı. Ve sebebi de, müslüman bir kadının başının açılmak istenmesidir.

Hz. Peygamber (s.a.v.) devrinden beri müslüman kadının örtüsüne

---

(804) Siret'i İbn-i Hişam terc. İst. Kahraman Y. 1985. C:3 S:66. El-Kamil f,'t-Tarih terc. İst. Bahar Y. 1985. C:2 S:134, Fıkhu's-Sire, Dr. M.Said Ramazan El-Buti, Gonca Y. İst. 1985. S:238, Hak Dini Kur'an Dili, Elmalılı M.Hamdi Yazır, Eser Y. C:7 S:4860

tahammül edemiyerek saldıran Yahudiler ve uşaklarının kadınımızı soyma gayretleri karşısında, müslüman kadınımız ve kızımız örtüsüne sahip çıkmalıdır...

Yahudi ve uşaklarının örtü düşmanlığı kadar, müslüman kadın da örtünmenin şuûrunda olmalıdır.

Güzellik Yarışmaları ve Avrupanın Zaferi!...

1932 yılında Cumhuriyet gazetesinin tertiplediği güzellik yarışmasını Keriman Halis kazanmıştı. Aynı yıl Belçika'nın Spa şehrinde 28 ülkenin katılmasıyla dünya güzellik yarışması düzenlenmişti. 1913 yılında doğan Keriman Halis, bu yarışmaya Türkiye'yi temsilen katıldı.

Günlerce Spa şehrinde kalan güzeller, çeşitli kimselerle görüştü ve konuştular. Yarışma gününde jürinin önünden kızlar birer birer geçip giyimleriyle, bakışlarıyla, tebessümleriyle puan toplamaya çalıştılar.

Jüri salona geçip, puan değerlendirmesi yapmak istedi, başkan kürsiye geçerek:

- Sayın jüri üyeleri, bugün Avrupa'nın, hrıstiyanlığın zaferini kutluyoruz. 1400 senedir dünya üzerinde hakimiyetini sürdüren İslamiyet artık bitmiştir. Onu Avrupa hrıstiyanları bitirmiştir. Elbette Amerika'nın ve Rusya'nın hakkını inkar edemeyiz. Neticede bu hrıstiyanlığın zaferidir. Müslüman kadınların temsilcisi, Türk güzeli Keriman, mayo ile aramızdadır. Bu kızı, zaferimizin tacı kabul edeceğiz, onu kraliçe seçeceğiz. Ondan daha güzeli varmış, yokmuş bu önemli değil. Bu sene güzellik kraliçesi seçmiyoruz. Bu sene hrıstiyanlığın zaferini kutluyoruz. Avrupa'nın zaferini kutluyoruz. Bir zamanlar Fransa'da oynanan dansa müdahale eden Kanuni Sultan Süleyman'ın torunu işte mayo ve sütyen ile önümüzdedir. Kendini bizlere beğendirmek istemektedir. Biz de bize uyan bu kızı beğendik. Müslümanların geleceği böyle olması temennisiyle, Türk güzelini dünya güzeli olarak seçiyoruz. Fakat kadehlerimizi Avrupa'nın zaferi için kaldıracağız."

Böylece Keriman Halis dünya güzeli seçildi. Resimleri gazetelerde basıldı. Hatta kartpostal yapılarak satıldı, elden ele dolaştı. Ondan sonra hiçbir Türk kızı dünya güzeli seçilmedi. Zira Avrupa, bizim batılılaşma gayretlerimize bu kadar rüşvet vermişti.

Şimdi kiraz güzeli, karpuz güzeli, festival güzeli diye birçok güzellikler icat edildi. Gerçek güzellik gizlendi.

İslamiyette çirkin kadın yoktur, kötü huylu kadın vardır. İslam tarihi göstermiştir ki iyi huylu kadınlar, her geçen yıl kendilerini daha çok sevdirip saydırmışlar, daima hürmet edilen, daima eli öpülen anne, nine, hala, teyze ve eş olmuşlar...

Medeniyet ise güzel kadınları satlığa çıkardı.

Ah! Sümeyye hatunlar, Rabia hatunlar, Kara Fatmalar... Kalkın da torunlarınızın halini görün...

EY MÜSLÜMAN KIZLARI! BAŞÖRTÜNÜZLE İFTİHAR EDİNİZ

Müslüman olmak kadar büyük bir nimet olamaz. Bundan daha büyük bir zenginlik düşünülemez. Bu nimet ve zenginliğin kıymetini bilelim. Dünyanın en kıymetli insanları müslümanlardır. Bu kıymet Allah'a (c.c.) inanmalarından ve kulluk etmelerindendir. Allah en çok, kendisine iman edenleri ve emirlerini yerine getirenleri sever. O kimseler de ancak müslümanlardır.

Fitne ve fesadın yaygın olduğu bir zamanda, Allah'ımız emrettiği için, Kur'anımızın tarif ettiği şekilde örtünmek Allah'ın bir lütuf ve keremidir. Bu bakımdan örtünen kızlarımız iftihar etmelidirler. Bu iftihar kibirlenme şeklinde değilde, Allah'a şükretmek şeklinde tecelli edecektir. Bu açıdan örtünüzle değil utanmak, Allah'a kulluğunuzdan şerefle iftihar etmelisiniz.

Müslümanca örtünmenizden dolayı, adı müslüman ama İslami hayattan habersiz olanlar cahilliklerine bakmadan sizinle alay edeceklerdir. İslamdan cahil komşularınız size gülebilir, arkadaşlarınız sizinle ilgiyi kesebilir. (Peygamberimize de güldüler, ilgiyi kestiler hatta her türlü ilişki ve alış-verişi bile yasaklamışlardı). Örtünmenizden dolayı cahilliğinden utanan öz kardeşleriniz, anne-babalarınız olabilir. Allah'ın emrine isyanınızdan utanacakları yerde O'na itâatınızdan utanabilirler. Hatta açılıp Allah'a isyan etmeniz için baskı da yapabilirler. Allah'a isyan konusunda hiç kimseye itâat edilmeyeceğini sevgili peygamberimiz açıkça belirtmektedir. Böylelerine itâatsizlik günah değil aksine yüce bir sevaptır...

Zaten anne-babalar örtünmenin şuurunda olsalardı, kardeşler ve kocalar kıskanmadan nasibini alsalardı, hiçbir müslüman kadın açılıp yahudilerin, hıristiyanların oyunlarına gelmiyeceklerdi. Ve ahlaksızların elinde oyuncak olmayacaklardı. İslam düşmanı Zewemer Samuil adlı hristiyan

misyoneri (davetçi papazı) topla ve silahla yıkamadıkları ve yenemedikliri müslümanları içten kendilerine yıktırma planlarını yandaşlarına şöyle açıklıyor: "Sakın ümitsizliğe kapılmayın, kadına hürriyet verilmesi konusu ile kadını ele geçirip moda ve giyimin kölesi yapıp aklâkını bozduktan sonra bu manevi kölelerimizle islam toplumunu boğazlamaya yeteriz. Kendi kendilerini içten yıkarız. Silahlı savaşa ve insan kaybına ne gerek var" diyor.

Ünlü fransız yazarı Mösyö Etiyn Lamey de şöyle diyor: "Müslüman kızlarını kolejler adı altında rahibe okullarımızda eğitmemiz asıl amacımıza erişmemiz için en kestirme yoldur. Hatta şunu söyleyebilirim ki müslüman kızları bu okullarda eğitmemiz, islamı yine onun mensuplarıyla yıkıp yok etmenin tek yolu ve metodudur" diyor.

An Miliygan adlı başka bir misyoner de şöyle diyor: "Biz, Kahire'de o kadar çok müslüman kızlarını hristiyan eğitimcinin tesir alanına soktuk ki, artık islâm kalesini bu açtığımız okullarda yıkıp yok etmekten daha yakın bir yol yoktur. "

Bu misyonerlerin önde gelenlerinden biri de şöyle diyor: "Bir bardak içki ve bir dansözün müslümanlarda yapacağı yıkım ve tahribatı bin top yapamaz. O halde müslümanları madde, içki ve şehvete daldırıp kendi içlerinde boğmaya çalışınız. "

İngiliz Misyoner ajanlarından Hempher, "İslamı Nasıl Yokedelim?" adlı kitabında İslam ülkelerinin içten kolayca yıkılışının metodunu şöyle anlatıyor:

"...Ben sömürgeler bakanının beni uğurlarken söylediği şu altın sözü hatırladım: "Biz İspanya'yı kafirlerden (kasdı müslümanlardır) fuhuş ve içki sayesinde aldık. Diğer topraklarımızı da bu iki güçlü araç vasıtası ile ele geçirmeliyiz."

Emperyalist ve siyonist İslam düşmanlarının aldıkları haince kararlardan bir diğeri de şudur:

"Müslüman kadınların, tesettürden vazgeçmeleri için olağanüstü bir çaba sarfetmeliyiz. Tarihi deliller ile kadının örtünmesinin Beni Abbas döneminde başladığını, İslamda böyle bir şeyin bulunmadığını iddia etmeliyiz...

Kadının örtünmesi geniş propagandalar ile ortadan kalkınca, ajanlarımız gençleri sevişmeye, gayri meşrû cinsel ilişkilere (zinaya) teşvik et-

meli ve bu şekilde İslam toplumlarında fesadı yaymalıdırlar. Gayri müslim kadınlarda örtüsüz olarak dolaşmalıdırlar ki, müslüman kadınlar da onları taklit etsinler." (805).

"İslam ülkelerini sömürme ve bu yoldaki güçlükler" isimli Londra'da 1923 yılında düzenlenen bir konferansta delegelerden biri: "50 yıl durmadan çalıştık, sadece beş kişiyi hıristiyan yapabildik. Bu durum, her şeye rağmen müslümanların ne kadar zor hıristiyan olduklarının bir kanıtıdır. Fakat 50 yıl içerisinde milyonlarca insanı İslamdan uzaklaştırabildik ve İslama, İslâmî prensiplere karşı müslümanları lakayıt hale, duyarsız hale getirebildik. İşte bu durum bizleri çok sevindirmektedir." Daha sonra alınan karar şudur:

"Bundan böyle müslümanları hıristiyanlaştırmaya uğraşmayalım. Onları İslam'dan uzaklaştıralım ve İslâmî hükümlere düşman yapalım."

İslam ülkelerindeki boyalı basının ve televizyonların ailelerin ve gençliğin tahribi için hayasızca nasıl yayın yaptıklarını ve siyonist emperyalizmin emirlerini nasıl yerine getirdiklerini, bu haince planların tüm İslam ülkelerindeki yerli işbirlikçileri ve vasıtaları ile tümüyle uyguladıklarını üzüntüyle müşahede etmekteyiz.

İşte kardeşlerim, haçlıların ve islâm düşmanlarının amaçları: Kadınımızı, gençlerimizi ve müslüman aileyi bozup değiştirmek, şuursuz ve amelsiz sürü bir gençlik haline getirmek ve herşeyi mubah sayan yemek, içmek ve yaşamaktan başka bir gayesi olmayan bir nesil yetiştirmektir.

Ey imanlı bacılarımız ve kızlarımız !

Müslümanca örtünmenizden dolayı size teyze, hala, nine derler. Güya islâmî kıyafet sizi yaşlı gösteriyor, onlarda akıllarınca alay etmiş oluyorlar. Siz böyle cahil ve emparyalistlerin uşaklarına aldırmayın, hak bildiğiniz islâm yolunda sabırla yürüyünüz. Kur'ânı Kerim'de mü'minlerin vasıflarından bahsederken "Onlar başkalarının ayıplayıp, kınamasından korkmaz" denilmektedir. Rabbim kendi rızasına uyanları mükafatlandıracaktır. Halkın rızasına değil, Hakk'ın rızasına talip olun. Halkın kınanmasından değil, Hakk'ın kınamasından korkun...

Allah için örtündüğünüze göre, kimsenin tesirinde kalmanız mümkün değildir. Sizinle alay edenlere sadece acıyın, onlara da Allah'tan hidayet

(805) Hampler, İslamı Nasıl Yok Edelim, İst. 1991, Nehir Y. S:49, 91

dileyiniz.

İslâm tarihi, Allah yolunda şehit olan ve çok zahmetlere katlanan yiğitlerle doludur. Evinden, memleketinden oldular. Ailelerinden, çocuklarından uzaklaştırıldılar. Yine de azimleri kırılmadı, aksine güçlendi. Çünkü mükafatı Allah'tan bekliyorlardı. Biz de kendimize bu mübarek nesli örnek alacağız...

Ey müslüman kızlarımız!

Bir kimse size dese ki: "Henüz yaşınız genç. Acelesi neydi? Her tarafınızı kapatmışsınız, gençliğinizi yaşasaydınız, sonra kapansaydınız olmaz mıydı? Niçin bu kadar kapanıyorsunuz?" Siz de "Çünkü müslümanız, yarın sağ kalacağımıza elimizde garantimiz yok, hem örtünmek yanlız ihtiyarlara has da değil, aksine gençler daha cazip ve tehlikelidir. Allah'ın emirleri ise bizim hem dünya, hem ahiretimiz için mutlaka daha hayırlıdır ve doğrudur" deyiniz.

Allah (c. c.) cümlemizi kendine kul, habibine ümmet eylesin. Allah'ın rahmet ve bereketi üzerinize olsun. Amîn...

KADININ (ve ERKEĞİN) SÜSLENMESİ (806)

İslam fıtrat dinidir ve fıtrata uygun hükümler getirmiştir. Allahü Teâlâ hem kainatı hem insanı dengeli, ölçülü ve ahenkli bir biçimde yaratmış, bu dünyada insanlar için bazı güzelliklerin olduğunu bildirmiş, ancak asıl güzelliklerin cennette olduğunu müjdelemiştir.

Kur'an-ı Kerim'de güzellikle ilgili olarak farklı vesilelerle pek çok şey söylenmiştir:

"Nefsânî arzulara, kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma atlara, sağmal hayvanlara ve ekinlere karşı düşkünlük insanlara çekici kılındı. Bunlar dünya hayatının geçici menfaatleridir. Halbuki varılacak güzel yer, Allah'ın katındadır." (807)

---

(806) Geniş bilgi için "Evlilik ve Cinsel Hayat" isimli kitabımızı tavsiye ederiz.

(807) Kur'an-ı Kerim, Ali İmran: 3/16)

Herşeyi güzel yaratan insana da güzellik ve güzele karşı düşkünlük veren Allah, fıtratının gereği olarak insana süslenme izni de vermiştir. Hakkında özel bir yasak bulunmadığı sürece her tür süslenme ve süs eşyası mübahtır.

İslam, insanların yaratılıştan mevcut özellik ve güzelliklerini belirli hale getiren süsü, boyamayı, takınma ve giyinmeyi -bazı kayıtlarla- mübah kılmıştır. Yani izin vermiştir. Ancak fıtratı, yaratılıştan verilmiş özellik ve şekilleri değiştirme manasında kadının kaşlarını inceltip hilâl şekline sokması, gözünün rengini değiştirmesi, yüzüne ve ellerine çeşitli maddeler sürerek rengini çekici kılması, takma kirpik kullanması, dişlerini moda için traş edip küçültmesi ve aralarını açtırması, takma saç (peruk) kullanması, yüzüne, el ve kollarına döğme yaptırması tahrimen mekruh sayılmıştır. Zira bu gibi sun'i güzellik hem yabancı erkeklerin dikkatini çeker, hem de kadın olduğundan başka görünmeye başlar. Her iki durumda da fazîlet, ciddiyet, vakar yoktur. Aynı zamanda Allah'ın yaratıp verdiği ten ve rengini, yüz şeklini değiştirme söz konusudur.

Ancak insanı aşağılık kompleksine iten, toplum içinde mânen işkence çekmesine sebep olan bir anormallik ve fazlalık olursa bunun giderilmesi tedavi mahiyetindedir.

Bu duruma göre; kadının yüzünde hormon bozukluğundan kaynaklanan anormal bir kıllanma var ise tabii ki tıbbi tedavi olabilir. Bu konuda kişinin niyeti, kocasına güzel görünmek ve de kadının fıtratına uygun olmayan şeylerden kurtulmak olmalıdır.

Ancak yaşamın her alanında olduğu gibi süslenme konusunda da insan başıboş bırakılmamış, insanın bu konuda aşırılıklara kaçması, insan doğasına ve yaratılışa aykırı eğilimlere yönelmesini engellemek üzere bazı sınırlandırmalar getirilmiştir.

Müslüman, doğası gereği temiz, nezih ve özenli bir yaşam tarzını, süslenme biçimini arzulayacak,bunun gereklerini yerine getirecek ancak her konuda olduğu gibi bu konuda da Allah'ın sınırlarını aşmayacaktır.

Süslenmenin şekli, biçimi ve malzemesi kültüre ve kişisel tercihlere göre değişebilir. Ancak ayrıntılarda farklılıklar olsa bile genel olarak bazı temel amaç ve özelliklerde birleşirler.

Süslenmenin Şartları:

1- Aşırı Lüks ve İsraftan Kaçınmak: Süslenme ve güzel

görünme isteği insanın doğasında varolduğundan bu ihtiyacın karşılanmasına izin verilmiş, ancak diğer temel ihtiyaçların karşılanmasında olduğu gibi süslenmede de aşırı harcamalar hoş görülmemiştir.

"Ey Ademoğulları! Her secde edişinizde güzel elbiselerinizi giyin; yeyin, için, fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez." (808)

Görüldüğü üzere ayet, ibadet için süslenilmesini emretmekle birlikte bunun hemen ardından israf ihtimalini gündeme getiriyor ve israf edenleri Allah'ın sevgisinden mahrum kalmakla tehdit ediyor.

Günümüzde temel ihtiyaçlarını karşılayamayan onca insan varken ikincil ihtiyaçlardan sayılan süslenme için müslümanın aşırı harcamalar yapması her ne kadar süslenme mübahsa da uygun olmaz. Her isnan kendi bütçesine uygun olarak süslenme için bir miktar harcamada bulunabilir ancak bunun belli bir sınırı aşmaması güzel olur.

2- Allah'ın yarattığı şekli, yani fıtratı bozucu bir süslenme yolu uygulamamalı. Çünkü bu aslında süslenme değil, Allah'ın beğendiği şekli bozma ve çirkinleştirme demektir. Böyle yapanların İslam, Şeytanın maskarası ve oyuncağı olduklarını bildirir. Kur'an-ı Kerim'de, Şeytanın: **"Kuşkunuz olmasın ki, ben onlara emredeceğim, onlar da Allah'ın yaratışını değiştirecekler"** dediği anlatılır. (809).

3- Süslenmek isteyen; güzelleşmekte haram madde içeren kozmetikler kullanmamalı. Mesela bazı kremlerin yumuşatıcı olarak domuz yağı içerdiği; bazı parfüm, deodorant ve sprayların sarhoş edici alkol ihtiva ettiği söylenmektedir. (Alkolün **metil alkol** gibi sarhoş etmeyen çeşitlerinin haram olmayabileceği de bilinmelidir. Yani İslamda haram edilen ve pislik çeşitlerinden sayılan içki, her türlüsü ile alkol değil, sarhoş edicilerdir). Bunların tesbiti ayrı bir çalışmayı gerektirdiğinden, bizim şu anda kozmetikleri bu açıdan ayırıma tabiî tutmamız mümkün değildir.

4- Sağlığa zararlı güzellik maddeleri kullanmamalı. Bugün kullanılan çeşitli güzellik malzemelerinin sağlığa zararlı olduğu; cildi tah-

---

(808) Kur'an-ı Kerim, Araf: 7/31)

(809) Kur'an-ı Kerim, Nisa:119

riş ettiği, terlemeyi önlediği için, deri solunumunu engellediği, bazı göz makyajı malzemelerinin içerdiği zararlı asitler sebebiyle göze zarar verdiği, kirpik dökülmelerine sebep olduğu, hattâ bu sebeple gözlerin tamamen kör olması olaylarına bile zaman zaman rastlandığı, bazı spreylerin sağlığa zararlı toksitler içerdiğinden, sağlığa solunum yoluyla zarar verdiği, çeşitli krem ve yağların yüksek oranda kansere sebep olduğu, tıbbî araştırmalar sonucu zaman zaman kamuoyuna açıklanmakta ve mağazinlerde bolca yer almaktadır.

İslam, tıbba, hüküm koymada itibar eder ve "âdil" bir doktorun "zararlıdır" damgasını vurduğu bir besin, ya da maddenin haram olacağını bildirir. Sigara paketinin üstünde de "sağlığa zararlıdır, öldürür" yazdığı halde kadınların içmesi hiç akla mantığa uygun değildir.

5- İbadetlere Engel Olmamalı. Süslenme ve süslenmede kullanılan ürünler ibadetlere engel olmamalıdır. Abdest ve gusül konularında da tekrar tekrar ifade edildiği üzere yıkanması gereken yerlere suyun ulaşmasını engelleyen her türlü ürün abdest ya da guslün geçerli olmamasına neden olur. Dolayısıyla bu temizlikle yapılan ibadetler de geçersizdir. Oje gibi altına su geçirmeyen maddeler kullanılmamalıdır.

6- Süsler, Yabancı Erkeklere Gösterilmemeli. Süslenmek kişiyi güzel ve çekici gösteren bakışların o kişide toplanmasına neden olan bir unsurdur. Bu ise İslamın başından beri "gözleri haramdan korumak", "örtünmek" gibi emirlerle engellemeye çalıştığı bir durumdur. Çünkü bu dikkatleri üzerine toplamaya ve bakışları çekmenin ardından yasak bir fiil olan zinaya giden yol açılır.

Bu nedenle genel olarak mübah olan süslenme yabancı erkeklerin görmemesi şartına bağlanmıştır. Nitekim ayet bu yasağı açıkça ifade eder: "Mü'min kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. Görünen kısımları müstesna, zinetlerini teşhir etmesinler."

Yasaklanan Süslenme Şekilleri:

1- Dövme yaptırma: Peygamberimiz (s.a.v.) vücuda dövme yaptırmayı şiddetle yasaklamış, hatta dövme yapana da yaptırana da lanet etmiştir. (810)

(810) Buhari, Libas: 85-87. Müslim, Libas: 119.

Dövme vücutta kalıcı bir iz bırakan, yaratılışı değiştirmeye yönelik bir tasarruftur.

2- Dişleri seyreltme: Peygamber Efendimiz (s.a.v.), güzelleşmek amacıyla veya moda için dişlerin törpülenere arasının açılmasını da yasaklamış ve lanetlemiştir. (811)

3- Kaşları aldırma: Kaşları inceltme ile ilgili yasakda (812) aynı kapsama girmektedir.

4- Peruk kullanmak: Saça saç ekletmeyi yasaklayan hadislerde (813) de yaratılışı değiştirme anlamı taşıdığı için yasaklama sözkonusudur.

5- Estetik ameliyat: Günümüzde özellikle estetik operasyonlar tedavi amaçlı değil de güzelleşmek için yapılıyorsa bunda yaratılışı değiştirme açık olarak görüldüğünden yasak kapsamına girmektedir. Çünkü estetik operasyonlar genelde yaşın gereği ya da çevre faktörlerinin etkisiyle vücutta oluşan deformasyonları gidermeye yöneliktir. Bu ise mübah süslenme kapsamına değil yaratılışı değiştirme kapsamına girer.

6- Tırnak uzatmak. Müslüman kadın tırnaklarını da uzatmamalıdır. Çünkü uzun tırnakların altını abdest ve gusülde de yine yıkamak gerekir (814). Ayrıca uzun tırnaklarda mikroplar kolayca barınabilir.

Kadınlar için bazı şeyler yasaklanmışsa, bunda birçok hikmetlerin söz konusu olduğuna kısmen değinmiş bulunuyoruz. Diğer yandan kocalarına çekici görünmeleri için güzel koku sürmeleri, temiz ve güzel elbise giyinmeleri, evlerini ve çevrelerini her çeşit kötü kokudan arındırmaları sünnettir.

Hz. Aişe (r.a.) diyor ki: "Osman b. Maz'un'un eşi yanıma geldi. Daha önce bu kadın saçına kına sürer, güzel kokular sürünür, düzenli giyinirdi. Bu defa onu çok değişik bir halde gördüm. Kendisini âdeta ihmal etmişti. Bunun üzerine sordum: "Kocan evde midir, yoksa bir sefere mi çıktı?" Kocasının evde olduğunu söyleyince, "Bu halin nedir?" dedim. O da şöyle cevap verdi: "Osman hem dünyayı, dünyalılığı, hem de kadınları istemiyor..." Sonra durumu Resûlüllah'a arzettiğimde, Efendimiz (s.a.v.) Os-

(811) Buhari, Libas: 86. Müslim, Libas: 119. Tirmizi, Libas: 25.

(812) (Buhari, Libas: 84. Müslim, Libas: 120.)

(813) (Buhari, Libas: 83,85. Müslim, Libas: 115-117.)

(814) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, Uysal Y. C:4 S:210

man'ı bu ihmalından dolayı kınayıp uyardı..."

Ayrıca Hemmam kızı Kerîme, Hz. Aişe'yi (r.a.) Mescidi Haram'da ziyaret edip soruyor: "Ey mü'minlerin anası! Kına hakkında ne buyursun?" Hz. Aişe (r.a.) ona şu sevabı veriyor: "Gönül dostum Resûlüllah (s.a.v.) kınanın rengini beğenir, fakat kokusunu pek sevmezdi. O bakımdan kına kullanmak haram değildir. İki ayhali arasında veya her ayhalinde kullanabilirsin." (815).

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

"Elbisenizi yıkayınız. Saçlarınızı düzeltiniz. Dişlerinizi misvaklayınız. Tertemiz olmaya ve güzelleşmeye çalışınız. Zira israiloğulları böyle yapmadığı için kadınları zinaya düştüler." (816)

Peruk Takmak-Satınalmak ve Satmak:

Peruk denilen takma saç, insanın saçından yapılmış ise kesinlikle haramdır. Onu satmak, satın almak haram olduğu gibi takmakta haramdır. Çünkü insan değerli bir varlıktır. İnsanın saçını veya herhangi bir uzvunu (zaruret olmadıkça) satmak ve kullanmak haram olur...

Ancak peruk deve tüyünden, naylondan veyahut sun'i herhangi bir şeyden yapılmışsa zaruret anında onu takmakta beis yoktur. Hakkında hiç bir şey varid olmamıştır. Meselâ; Adamın başı keldir. Manzarası pek iyi görünmüyor. Çirkinliğini kapatmak için böyle sun'i bir peruk takmakta ne sakınca vardır. Hadisi Şerif'in lanetlediği şey, kadının saçına insan saçını ekletmektir. Ama insan saçı olmazsa beis yoktur. Meselâ bir kadının saçı kısadır, saçına deve yününden veya necis olmayan hayvan kıl ve tüyünden ilâve edip örgülerini çoğaltırsa günâh olmaz. (817).

Burada güzelleşmek amacıyla değil de örtünmeyi gerçekleştirmek amacıyla peruk takmanın hükmü nedir gibi bir soru akla gelebilir. Bu güzelleşmek amacıyla değil de örtünmek amacıyla takıldığı için farklı bir hüküm alabilir. Zaten tıbbi veya fiziki-hukuki bir sorun olmadıkça tesettürlü niye peruk taksın ki! Tesettürlünün peruk takması hukuki mevzuattandır. Hükmü tartışmaya açıktır...

---

(815). Müsnedi Ahmed: 2/226.

(816) Camiussağîr, 1/48

(817) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. C:1 S:118, 119, 177,178.

Kadın ya da Erkeğin Saç Ektirmesi Saça Saç Ekletmek (Peruk Takmak) Kapsamına Girer mi, Haram mıdır?

Hastalık ya da başka bir nedenle saçları erken dönemde dökülen ve istenmeyen bir görüntüye sahip olan kişi saçlarını tedavi ettirebilir. Bu günümüzde daha çok kişinin kendi başından saç olan bölgelerdeki hücrelerin saç olmayan bölgeye taşınması yolu ile yapılmaktadır. Yani ölmüş olan ve saç çıkmayan bölge tedaviyle canlandırılmakta ve eski görevini yerine getirir hale dönüştürülmektedir.

Bu yaratılışı değiştirme değil, vücudun fonksiyonunu yitirmiş bir bölgesini eski fonksiyonuna döndürme anlamına geldiğinden tedavi kapsamına girer ve mübahtır.

Buhârî, Müslim ve diğerlerinin rivâyetlerinde Resûli Ekrem:

"Güzellik için saçına saç ekleyen ve ekleten (peruk takan ve taktıran), döğme vuran ve vurdurana Allah lânet etsin" buyurmuştur. (818).

Dişleri Tedavi Ettirmek:

Yine Buhâri ile Müslim'in İbn Mesûd (r. a.)'den rivâyetinde:

"Güzellik için döğme vuran ve vurduran, cımbız ve benzeri şeyle yüz ve kaş kıllarını yolan ve yolduran, dişlerini aralatarak Allah'ın yarattığı güzelliği değiştiren kadınları Allah rahmetinden uzak etsin" buyurmuştur. (819).

Dişlerdeki Bozuklukları Tedavi Ettirmek Caiz midir?

Çürük olan dişlere dolgu yapılması, çekilmesi, kaplama yapılması, diş taşlarının temizlenmesi vb. işlemlerin tedavi kapsamına girdiği ve helâl olduğu açıktır. Bunlara ek olarak doğuştan gelen ya da sonradan oluşan bir rahatsızlığı örneğin dişlerin çarpık olarak çıkması, bir kaza sonucu dişlerin yerinin değişmesi ya da benzer bozuklukların tedavi edilerek dişlerin normal düzenine konması mübahtır.

Çünkü burada kişinin ağız yapısının çiğneme düzeninin ve çenedeki bozuklukların düzeltilmesi amacı taşınmaktadır ve var olan bir rahatsızlık giderilmektedir.

---

(818) Sahihu Müslim, 3/1677, Sünetü't-Tirmizi, 47236, Sünenü İbn Mace, 1/639.

(819) Sahihu Müslim, 3/1678, Sünenü Mace, 1/640. Ebi Davud. 4/78.

Bayanların kaşların aldırması mahzurlu mudur? Veya kaşlarının hepsini düzelttirmek değil de sadece iki kaşın arasın aldırabilirler mi?

Normal kadın kaşının bir şekli (normal sayılan şekilleri) vardır. Bunların dışına çıkan, göze sakil gelen, sahibini çirkin gösteren ve bu yüzden onu rahatsız eden fazla kıllar alınabilir. Normal kaşları, modaya uyarak inceltmek, yerlerini değiştirmek... caiz görülmemiştir.

Fukaha: Kadının yüzünde sakal ve bıyık çıkarsa, bunun alınmasının caiz olduğunu esas almıştır. İbni Abidin; sakal ve bıyığın kadında fıkrat olmadığını, bu sebeple (eğer çıkarsa) kesilmesinin, giderilmesinin müstahap olacağını beyan etmiştir.

Bu yasaklanan süslenme şekilleri de tabii yaratılıştaki insanlar içindir. Fizyolojisi ve görüntüsü normal ve tabii olduğu halde extradan vücuda yapılan müdahaleler içindir. Yoksa kadın veya erkeğin elinde, yüzünde vesair vücudunda anormal kıllanma gibi görüntü ve fiziksel rahatsızlık veren bir durum var ve bu da kişinin psikolojisini rahatsız ediyor ve toplum içinde kişiyi aşağılık kompleksine itiyorsa, manen işkence çekmesine sebep oluyorsa tabii ki bu rahatsızlık giderilebilir.

Bu kılları gidermenin en uygun yolu traş olmak değil, ağda, pudra, epilasyon (iğne v.b. ile tüy diplerinin yakılması ve tüylerin tekrar çıkmasının önlenmesi), veya benzeri tıbbi şeylerle yolmaktır. Kadının bacaklarındaki tüyler çoksa ve çirkin gösteriyorsa, kocası için onları alabilir, bir sakıncası yoktur. Ama yabancı erkekler için yapıyorsa haramdır. Kadın ancak kocası için süslenmelidir. Bunları da mümkünse kadınlara yaptırmalıdır.

Kadınlar Eşlerine Güzel Görünmek Amacıyla Yüzündeki ya da Bacaklarındaki Tüyleri Alabilirler mi?

Eşlerin birbirlerine karşı güzel görünmeleri en doğal hakları ve hatta görevleridir. Bu nedenle kadın meşru ölçüler çerçevesinde eşine güzel görünmek için süslenebilir. Kendisini çirkin gösteren, kocasının da hoşuna gitmeyen tüyleri temizleyebilir.

Bir kadının Hz. Aişe'ye "Kocasına güzel görünmek için kadın yüzündeki tüyleri alabilir mi?" diye sorduğunda Hz. Aişe'nin buna izin verdiği bildirilir.

Yabancı erkeklerin de göreceği yüzdeki tüylèri almaya izin verilmişse

yalnızca kocanın görebileceği bacaktaki tüyleri almak da helal olur. Süslenme hakkında geniş bilgi için "Evlilik ve Cinsel Hayat" isimli kitabımızı tavsiye ederiz.

Kadınların Saç Kestirmeleri

Kadının saçını kesmesi veya kestirmesine gelince; zaruret olmaksızın saçını tamamiyle kökünden keserse veya erkek saçına benzeyecek şekilde kısaltırsa haramdır. Allah Teâlâ "kendisini erkeklere benzetmeye çalışan kadına ve kendisini kadınlara benzetmeye çalışan erkeklere lânet etmiştir." (820).

Ancak kadın saçını erkeğe benzemeyecek şekilde kısaltsa ve kadınlara özgü farklı modeller verse bunda bir sakınca yoktur. (821). Ancak müslüman ve iffetli (gördüklerini kocasına ya da başkalarına anlatmayan) kadınlara kestirmelidir. Kısaltması caiz, traş etmesi haramdır. (822). İslam öncesi dönemlerde kadınlar ölüm, savaş ya da benzeri durumlarda üzüntü ve maten ifadesi olarak saçlarını kazıtırlardı. Peygamberimiz de kadınların saçlarını kısaltabileceklerini söyledi ancak kazıtmalarını yasakladı.

Kadınlar kendilerine özgü modellerde saçlarını kestirip şekil verebilirler.

Gelinin Saçını Yaptırması:

Gelin saçını erkeklere yaptırmaz ve "erkek gibi olmuş" denecek kadar kısaltmaz, süslenmede de haram ve vücuda zararlı kozmetikler kullanmazsa, yabancı erkeklere ve fitne söz konusu olduğunda da mahremi olan erkeklere göstermedikten sonra, saçını istediği gibi yapar, istediği gibi süslenir. Hattâ bu, kocasının arzusu ise sevap bir davranıştır ve hakkı olmaktan öte, kadının kocasına karşı bir görevidir. Burada ölçü: Kadının süsünü ve süs yerlerini yabancı erkeğe göstermemesi, kokusunu erkeklere duyurmamasıdır. (823).

---

(820) Sahihu'l Buhari, Kitabu'l-Libas, Sünenü't-Tirmizi, 5/106. Sünenü Ebi Davud:4/60, İbn Abidin İst. Şamil Y. C:1 S:224

(821) Günümüz Meselelerine Fetvalar, Halil Gönenç, İst. İlim Y. C:2 S:177

(822) Ebu Davud, Menasik:78, Tirmizi, Hac:75.

(823) Hanımlara Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Başer, İst. 1990. Seha Y. S:158

Hamilelik Çillerinin Tedavisi ve Estetik Ameliyat:

İnsanın normal yaratılışını tıbbî ve zarurî bir sebep olmadıkça beğenmeyip estetik ameliyatlarla burnunu, dişini, göğsünü v.b. değiştirmesi haramdır ve sıhhi bir gerekçe yokken bunu yapanlar lanetlenmiştir.

Bunlar sadece yasaklanan bir davranış değil, aynı zamanda birer insanlık suçudurlar. Hasta dişini çektiremeyen, en zarurî ilaçları satın alamayan, zorunlu ameliyatları için para bulamayan binlerce çaresiz varken, sözde güzelleşmek, onu da başkalarını tahrik için yapmak uğrunda milyonlar harcayan bu zavallılar gerçekte çirkindirler. İşin bir de psikolojik yönü vardır. Bu tür insanlar genellikle şahsiyet yapıları oluşmamış, aşağılık kompleksi yaşayan uydu şahsiyetler, ya da teşhir ve görünme hastalığına maruz dengesizlerdir.

Ancak doğuştan gelen, ya da sonradan ortaya çıkan ve insanın normal görevlerini yapmasına engel olan, ya da toplum içinde bazılarınca ayıplanma konusu olabilecek sakatlıkların tedavisini bu tür güzellik ameliyatlarından ayırmak gerekir. İslam insanın şahsiyetini küçülten davranışları yasaklar, eksikliklerin telafisini ister. Allah Rasulü Efendimiz harpte burnu kesilen bir sahabinin çirkin görünümünü gidermek için, altından burun yaptırmasına müsaade etmiştir. (824). Doğuştan varolan bir fazlalık parmağın alınmasına izin verilmiştir.

İnsanın yaratıcısı, insan için: "Gerçekten biz insanı, en güzel bir biçimde yarattık" buyurmaktadır. (825).

Ancak İslam, fıtratı bozmaya karşı çıktığı kadar, bozulan fıtratı tedaviyi ve estetiğin korunmasını da teşvik etmiştir.

Örneğin mesane oluşturmak için deri almak, altı parmaklı birisinin fazla parmağını almak, iki farklı cinsel organı olanların tedavisi, doğuştan olan ya da sonradan bir kaza sonucu oluşan bariz bir izi yoketmek, yanık tedavileri tedavi amaçlı estetik operasyonun örneklerindendir, bu nedenle de mübahtır.

Hamilelik çilleri de aslî görünümü bozan, yani fıtrata aykırı bir olgudur. Bu yüzden giderilmesi ve tedavisinin yapılması daha evladır. Dolayısı ile bunu estetik ameliyatla bir tutmak doğru değildir.

---

(824) Ebu Davud, Hatem:7, Tirmizi, Libas:31.

(825) Kur'an-ı Kerim, Tin:4

Ümmü Seleme annemiz diyor ki: "Lohusa olan kadınlar Rasulüllah zamanında kırk gün otururlardı (ibadet etmezlerdi). Biz o dönemimizde yüzümüzde oluşan lekeler için vers kürü uyguluyorduk. (Vers turuncu bir ot olup yanakları kızartmak için kullanılırdı). (826). Demek ki, bu sorun "Asrı Saadet" te de söz konusu olmuş, hal çaresi aranmış ve Rasulüllah Efendimiz buna karşı çıkmamıştır. (8)27)

KOKU VE KADIN

Hz. Peygamber (s.a.v.): *"Dünyanızdan bana kadınlar ve güzel kokular sevdirildi. Mutluluğun doruğuna da namazda erdirildim."* buyurmuştur. (828)

Allah'ın Resûlü'nün vücûdu ve teri pek güzel kokardı. Böyle iken, O güzel kokular kullanır, kullanılmasını da teşvik buyururdu.

Hz. Peygamber (s.a.v.) buyurdu ki:

"Dünyanızdan üç şey bana sevdirildi: Kadın, güzel koku ve göz aydınlığım olan namaz." (829)

Kadının Kokulanması:

a- Güzel koku, kadınlar için bütünüyle câzibe unsuru olduğundan mü'min kadının güzel koku sürünerek evinin dışına, yabancı erkeklerin arasına çıkması yasaklanmış; haram kılınmıştır.

İslâm Dini, kadını eşine karşı olabildiğince dişi olmaya çağırırken mahrem (evlenmeleri yasak) olmayan erkekler için de korunmaya çağırmaktadır. Yani kadın, evinde güzel ve eşine ateşli dışarda ise iffetli olmalıdır.

Allah'ın Resûlü şöyle buyurur:

"Her hangi bir kadın, kokulanır sonra da kokusunu (alarak kendisine alâka) duymaları için bir topluluğun yanına çıkarsa, o zinacıdır. Şüphesiz (harama bakan) her göz de zinacıdır". (830)

---

(826) Ebu Davud, Taharet:121

(827) Hanımlar Özel Fetvalar 2, Dr. Faruk Başer, İst. 1992. Seha Y. S:134

(828) C.Sağir, 1/146. Müsned:3/128. Nesai: 7/ 62

(829) Nesai. Ahmed b. Hanbel.

(830) Ebu Davud, K. Libas. Ahmed b. Hanbel. Nesai.

Kadınların Güzel Koku Sürünüp Sokağa Çıkmalarının Erkekleri Nasıl Etkileyip Tahrik Ettiğini İfade Eden İbretli Bir Hikâye:

Kadının sokağa çıkarken süründüğü güzel koku, azgın bir nefis ile diğer bir azgın nefis arasında elçidir. Bu haberleşmenin ve mektuplaşmanın en nazik şeklidir. İslâm dışı genel ahlâk anlayışı bunu önemseyip ciddiye almaz. Fakat İslâm ahlâkı hassasiyeti sebebiyle bu gibi ince faktörlere varıncaya kadar hiçbir şeyi ihmal etmez. Müslüman hanımın güzel koku sürünüp sokaklarda dolaşmasına, toplantılara katılmasına müsamaha göstermez. Çünkü kadın ziynetlerini ve güzelliklerini örtse dahi süründüğü koku havaya yayılacağından yakınında bulunan veya geçenlerin duygularını tahrik eder.

"Vahşi Kadınlar" adlı makalenin yazarı, güzel koku sürünen kadınların erkekleri nasıl etkilediğini ifade için köpeklerin dünyasından bir öykü anlatmıştır:

"Erkek köpeklerin birleşmek isteyen dişi köpek etrafında toplanmalarının sırrı nedir biliyor musunuz? Bu konu birçok bilginin uzun seneler boyu dikkatini çekmiştir. Sonunda şu neticeye varmışlardır: Dişi köpek uzak mesafeden erkek köpeği çeken bir dişilik kokusu yaymaktadır. Erkek köpek bu büyüleyici kokuyu duymadan birleşme isteği duymamaktadır. Hayvan kokuyu aldığında, cinsel yönden uyarılır ve kokuyu yayan dişiyi arar.

Bilginlerden biri erkek köpekleri cezbeden maddeden bir miktar alarak bunun hakikatını araştırmaya başlar. Bir gün laboratuarından çıkarak yaya olarak evine doğru yürür. Elbisesine bu kokudan biraz sinmiştir. Yolda arkasına bir sürü köpek takılır. Sanki sessiz bir gösteri yürüyüşü (!) yapmaktadırlar. Etraftaki insanlar bu duruma çok şaşırırlar ve olan bitene bir anlam veremezler.

Dişi köpeğin, cinsel isteği dayanılmaz ölçülere varmadıkça kokusu yayılmaz. O sanki bu koku ile çevredeki bütün erkek köpeklere havanın taşıdığı gizli davetiyeler göndermiş olmaktadır. Erkek köpek bu kimyevi ya da fıtrî çağrı olmaksızın asla cinsel istek duymamaktadır. O kokuyu burun koku sinirlerine nakleder. Sinirlerden beyine, beyinden de cinsiyet bezlerine nakledilir. Böylece kokuyu alan cinsi yönden uyarılmış olur. O zaman köpekler toplanır ve aralarında kızgın bir savaş başlar.(!) Böylece

dişi köpek oyuncağı ile oynamış olur..." (831)

Bu örnek biraz ağır olabilir ama kokunun insanları ve hayvanları ne denli etkilediğini gösteren ibretli bir öyküdür.

Kadın Âdet Halinde De Kokulanmalıdır:

Kadın, kocasına karşı cinsel câzibesini korumak ve artırmak için kokulanacağından cinsel câzibesinin zayıfladığı âdet döneminde, özellikle kokulanmalıdır.

Güzel Koku Ve Eşler Arasındaki Sevgiye Etkisi:

Kadının kocası için süslenip güzel koku sürünmesi, aralarında sevgi ve ülfetin meydana gelip geçimsizlik ve nefretin ortadan kalkması için en güçlü sebeplerden biridir. Zira göz ve aynı şekilde burun, kalbin rehberidir. Göz, bir manzarayı görür de ondan hoşlanırsa, bu hoşnutluğunu kalbe ulaştırır. Böylece sevgi ve hoşnutluk meydana gelir. Bunun yanısıra çirkin bir manzara veya hoşlanmadığı bir giysi ve kılık görürse, onu hemen kalbe iletir. Böylece hoşnutsuzluk ve nefret meydana gelir.

Kadının Evinde Kocası İçin Süslenmesi Sevaptır:

Dinimizce her ne kadar, kadının sokakta ve sokak için süslenip, kokulanması günâh ise de, evde karı-koca birbirleri için süslenip, kokulanabilirler. Hiç bir mahzuru yoktur. Bilakis Rasulüllah (s.a.s.), kadının evde kocası için süslenmesini, boyanmasını, kokulanmasını önemle tavsiye etmiş ve: *"İsrail kadınları süslenmedikleri için, onların erkekleri zinaya düşmüştür"* der.

Müslüman ama cahil kadınların çoğu, kocasına cazip görünmek için, evinin içinde dahi süslenmeyi ve kokulanmayı İslama aykırı sanırlar, oysa kocasının karısına ta'zir cezası verebileceği konulardan biri de, süslenmesini istediği halde kadının süslenmemesidir.

Yolculuk Dönüşü Eve Habersiz Girmemek:

Peygamberimiz (s.a.v.), uzaktan gelen erkeğin gece habersiz evine girmesini tavsiye etmez. Kadının süslenmesine imkan tanımak için gündüz ve haberli girmesini tavsiye eder.

Allah'ın Resûlü askerî seferlerinden dönüşünde Medîne dışında sahâbilerine şöylece talimat verirdi:

---

(831) İslamda Evlilik ve Cinsel Mutluluk, Mahmud Mehdi İstanbuli, Çağrı Y. 1993, s.367.

"-(Evlerinize gitmek üzere akşama kadar acele etmeyiniz. Geldiğiniz haber alan eşlerinize) biraz zaman veriniz ki saçları dağınık olan kadın taransın. Kocası seferde olduğu için temizliğini yapmamış kadın da (koltuk altı ve) etek traşını olsun." (832)

Kocanın seferden dönüşü yaklaştığında, yani hanımı onun gelme zamanının yakın olduğunu görünce, hazırlanmalı, kocasının kendisinden hoşlanmamasına neden olacak şeyleri üzerinden gidermelidir.

Bu hadis kadına, bakımlı olması, kocasının karşısına gerdeğe girecekmişçesine güzel bir görünümle çıkması için latif bir tarzda uyarmaktadır. Bazı kadınlar çoğunlukla bu hassas meseleye gereken önemi vermemekte, kirli elbiselerle kocalarının karşılarına çıkıp onların nefret ve tiksintisine neden olmaktadırlar.

Günümüzde olduğu gibi sokaklarda kadınların cicili-bicili pazarlandığı bir ortamda müslüman kadınlar da, elbette daha becerikli ve uyanık olmalı. Nâmahremine (evlenmelerine şer'an mani olmayanlara) göstermemek şartıyla, kocasına süslenmeli, boyanmalı ve kocasının gözünü sokaktan evine çekmeyi başarabilmelidirler. Bu, günah değil, sevaptır. Bazı erkeklerin gözünün dışarıda olmasında kadınlarının da hataları vardır.

Kadınların kocaları için süslenirken de kullandıkları losyon veya esansların alkol, domuz yağı vesaire gibi mahzurlu maddelerden imâl edilmemiş olmasına dikkat etmelidirler. Müslüman bir kadın günde 5 defa abdest alıp namaz kılacağından, cünüb ve hayızlı halden kurtulmak için guslederken de oje su geçirmediğinden bunu kullanmamalıdır.. Ojeli iken gusletmiş ise cünüblükten kurtulmuş olamaz.

"On şey fıtrattan (yaratılıştan)dır: Bıyığı kısaltmak, sakalı bırakmak, misvâk kullanmak, burna su alarak burnu temizlemek, tırnakları kesmek, parmak mafsallarını yıkamak, koltuk altlarını ve kasığı tıraş etmek, su ile tahâret yapmak." (833).

---

(832) Buhari,Nikah: 121. Müslim, Rada': 56.

(833). Müslim.

KOCASININ İZNİYLE DE OLSA KADININ SÜSLENİP, KOKU SÜREREK EVDEN ÇIKMASI

Ebû Musâ (r.a.)' den rivayete göre, Resûli Ekrem şöyle bu-yurmuştur.

"Her göz zinâ eder. Kadın koku sürünüp (süslenip-püslenip) bir toplantı yerine gittiği vakit, o şöyledir, o böyledir, yâni zâniyedir." (834).

Yine Resûli Ekrem:

"Herhangi bir kadın, güzel koksun diye koku sürünüp ve halkın yanından geçerse, o, zâniyedir (yâni fâsikadır). Her göz zinâ eder" buyurmuştur. (835) .

Musâ b. Yesâr (r.a.)' dan yapılan rivayete göre şöyle demiştir:

- Kadının biri Ebû Hüreyre'nin yanından geçerken, güzel kokusu etrafa yayıldı. Ebû Hüreyre kadına:

- Ey Cabbar'ın cariyesi nereye gidiyorsun? diye sordu. Kadın:

- Camiye gidiyorum, diye cevap verince, Ebû Hüreyre:

- Güzel koku süründün, değil mi ? diye sordu. Kadın:

- Evet, diye cevap verdi. Ebû Hüreyre:

- Geri dön ve yıkan. Çünkü ben Resûli Ekrem'den şöyle buyurduğunu duydum: **"Süründüğü koku etrafa yayılırken mescide namaz kılmak için giden kadının namazı, geri evine dönüp yıkanmadıkça (yani kokuyu gidermedikçe) kabul olmaz"** dedi. (836).

Aişe (r.a.)'dan rivayete göre şöyle demiştir:

- Resûli Ekremle birlikte Mescid'de otururken, Muzeyne kabilesinden bütün zinet ve ihtişam içinde bir kadın mescide girdi. Bunun üzerine Resûli Ekrem:

---

(834) Sünenü Ebu Davud, 4/79, Sünen et-Tirmizi, 5/106

(835) Sünen en- Nesai, 8/153. et- Tergıb ve't-Terhib, 3/85. İbn Huzeyme ve İbn Hİbban'ın "Sahih"lerinde, ayrıca Hakim'in rivayetinden naklen. Hakim, isnadının sahih olduğunu söylemiştir.)

(836) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/85. (İbn Huzeyme'nin "Sahih"indeki rivayetinden naklen. Şayet bu rivayet doğru ise İbn Huzeyme de bundan delil çekerek kadını koku sürünüp yıkanmadan önce namaz kılacak olursa, namazını makbûl olmadığını söylemiştir. Hafız el-Munziri diyor ki: Bu hadisin isnadı muttasıldır. Ravileri sikadır. Yalnız ravilerinden Amr İbn-i Haşim el-Beyruti hakkında ufak tefek dedikodular vardır. Gusül ile bu kadının emredilmiş olması Allahu alem, kokusunun izalesi içindir.)

- Ey insanlar, kadınlarınızı zinetlerini giyerek eteklerini sürüye sürüye mescide gelmekten nehyediniz. Zira İsrailoğullarının kadınları, zinetlerini kuşanıp böbürlene böbürlene mescidlere geldikleri için lânetlenmişlerdir" buyurdu. (837).

Kadını Süslenmeye İten Sebepler:

1- Kadının yaratılışında olan süslenme tutkusu.

2- Kendisi dışında onu süslenmeye zorlayan güçler.

Kadınlar bakmaktan çok bakılmayı seven edilgen varlıklar oldukları için, onların büyük bir ekseriyeti cicili-bicili giymeyi, süslenip-püslenmeyi sever. Böyle olan kadınların süslenmesine engel olmak, onlara vücutlarının ihtiyacı olan, mesela C vitaminini vermemek gibi olur. Böyle olan bir kadına süslenmenin değil, süsünü yabancılara göstermesinin anlamsızlığını ve zararlarını öğretmek gerekir. Bunu dışarıya taşıran duygunun marazî ve psikolojik bir yetersizlik olduğunu anlatmak gerekir. Böyle olan kadının kocası da süslenmesini istiyorsa ne güzel, bu tutkusunu kocasına karşı gerçekleştiriverir.

Kocası süslenmesinden hiçbir zevk almıyorsa, onun süslenmesine bütün bütün engel olmak değil, yabancılara göstermemesini sağlamakla yetinmelidir. Unutmamalıdır ki, Allah kadınlara hitaben: **"Süslerini göstermesinler... Gizlediklerinin bilinmesi için ayaklarını yere vurmasınlar... Kalplerinde hastalık olanların hastalığını depreştirmemek için seslerini kadınsı kadınsı inceltmesinler... Cahiliyet dönemi kadınları gibi, süslü-püslü, kırıla döküle gezmesinler.."** buyurur. (838).

Bu ayetler bir yönüyle, kadının tabiî olarak süslenmiş olduğunu anlatır. Ama bir yönden de insan için Mevlasının emirlerine uymak, her türlü zevkten daha aziz gelmelidir. Peygamberimiz de, "erkeklerin göreceği şekilde süslenerek ve koku sürünerek çıkan kadının, evine dönünceye kadar Allah'ın gazabı altında olduğunu" haber verir.

Kadının süslenmesi kendi arzusundan dağil de, bir dış isteğe dayanırsa, bu da helal, ya da haram olabilir. Süslenmesini kocasından başka birisi istiyorsa bu anlamsızdır ve haramdır. Eğer kocası istiyorsa meşru çer-

---

(837) Sünen İbn Mace,2/1326

(838) Kur'an-ı Kerim, Ahzab:32

çeve içerisinde bu, helal olması bir yana, aynı zamanda bir görev ve zorunluluktur. Kocanın, karısının süslenmesini istemesi, cinsel arzu ve dikkatlerini onda toplaması ve harama bakmak istememesi anlamına geldiğinden, bu iyi bir davranıştır, kadının da bunu fırsat bilmesi, ve kocasının gözüne girmesi gerekir. Onun bunu iyi duygularla yapması kendisine ibadet sevabı kazandıracaktır. Hattâ bu noktada bazı İslam bilginleri, kocası süslenmesini isterken, süslenmemekte ısrar eden kadını kocasının, başka yolla ikna edememesi halinde onu rencide etmeyecek ve acıtmayacak şekilde cezalandırmasının caiz olduğunu bile söylemişlerdir.

Ama eğer kocası kendisi için değil de, karısının başkaları için ve sokağa çıkarken süslenmesini istiyorsa bu, kendi erkekliğini yeterli bulmama biçiminde, psikolojik cinsel bir hastalıktır, psikolojik bir tatmin arama yoludur ve haramdır.

Sahte Güzellik ve Sömürü Aleti Kozmetikler ve İsraf Ekonomisi

Genel anlamda kozmetikler; deri, mukoza, tırnak ve saç gibi organların rengini, kokusunu, şeklini değiştiren; bu organlara güzellik ve cazibe kazandıran preperatlar olarak bilinir. (839).

Makyaj ve moda olayını hayatının vazgeçilmez bir parçası kabul edenler, sosyete olmuş, ya da olma yoluna girmiş kozmapolit çevrelerin veya ekonomik seviyesi yüksek kimselerin hanımları veya kızlarıdır.

Bunların ömürlerinin önemli bir kısmı sahte güzellik salonlarında makyaj ve moda evlerinde geçiyor. Diğer kısmını ise, kendilerini psikolojik yönden rahatlatacak; tatminsizliklerine, dengesizliklerine ve benzeri bunalımlarına çözümler arayacak pahalı doktorlarına ayırıyorlar. Flörtleri veya gayri meşru dostları ile gezip tozmak ve içkili kumar partilerine katılmak, zamanlarını dolduran, (Allah'ı unutturan) diğer işlerden bazılarıydı.

Makyaj ve moda rüzgarını estiren ise, Helena Rubinstein, Gianni Tositi, Sima Mizrahi, Jacgues Laurent v.s. gibi kompleksli kadınların duygularını sömüren yabancı modacılardır. Bunlar tüketimi artırmak için de her türlü basınyayın ve T.V.'den istifade ile makyaj ve moda fırtınaları estiriyorlar. İşin sonunda da bu kompleksli kadınlar; fuhşa, zinâya, kadın ticaretine, esrara, eroine, kaçakcılığa ve benzeri karanlık işlere karıştırılıp eritiliyor...

---

(839) Kadın ve Aile Dergisi; Sayı:16, Temmuz, 1986, S:13.

Kozmetiklerle Yüz Güzelleştirmeye Çalışırken Öz Çirkinleştiriliyor.

Gerçekte önemli olan insanın yüz güzelliği değil, öz güzelliğidir. Çünkü, bedenin renginin ve biçiminin şöyle yada böyle oluşu kendi elinde olan bir şey değildir. Allah esmer yaratmışsa esmerdir, sarışın yaratmışsa sarışındır. Gözün, burnun küçük veya büyük, boyunun kısa yada uzun oluşundan dolayı, kimse onu suçlama hakkına sahip değildir. Fakat, duygu, düşünce ve davranışlardan, cüz'i irâdenin sınırları içinde sorumludur. Bozuk duygu, düşünce ve davranışlar içerisindeyse, hem Allah indinde sorumlu olur, hem de kullar onun hesabını sorarlar.

Dolayısıyle, temel tercihlerimizi yaparken esas alınması gereken şey; yüz güzelliği değil, öz güzelliği, boy güzelliği değil, huy güzelliği ve ahlâk güzelliği olmalıdır. Nitekim, Allah (c.c.) ve Resûlu (s.a.v.) de bunu böyle belirtmiştir: **"Kara kuru, fakat dindar bir cariye, huyu bozuk bir kadından daha faziletlidir."** (840).

Oysa, günümüzde bu anlayış ters yüz olmuştur. Özünün bozuk olmadığına bakılmadan, yüzü güzel olanın tercih edildiği bir ortam olmuştur. Huyunun ne derece kötü olup olmadığına dikkat edilmeden, boyu güzel olana itibar edilir hâle gelmiştir. İşte bu yanlış anlayış sebebiyle ki, insanımız özellikle kadınımız; özünü güzelleştirecek bir takım ahlâki ve kültürel özelliklerle, güzelliklerle bezenmek yerine; yüzünü güzelleştirecek cilaya, boyaya, giyime ve kuşama özen vermektedir. Bozuk malı gösterişli ambalaj içinde sunup yutturmaya calışan sahtekar tezgahtar misali, yapmacık tavırlar içine girmektedir. Bu durumun yüzünü güzelleştirip güzelleştirmediği şüphelidir ama, özünü çirkinleştirdiği kesindir.

"Kem (Kötü) Göze Evet, Kem Söze Hayır" Diyenler

Bugün bir erkek, kendi yakınlarından bir kadına kem söz söylenmesine razı olmaz. Hatta, adamına göre, söylenen kem söz, sahibinin ölümüne kadar varan tepkilere yol açabilir. Fakat ne gariptir ki, aynı hassasiyet kem gözler için gösterilmez. Başkalarına güzel görünmek için tepeden tırnağa süslenip sokağa çıkan bir genç kız ya da kadın, adetâ: "Ey ahâli! Bana bakın. Yüzümü, gözlerimi, yanaklarımı, dudaklarımı, saçlarımı, ellerimi, ayaklarımı iyice görün. Görün de benim ne kadar güzel ve

(840) et- Tergıb ve't-Terhib:3, S:46 H:18

çekici olduğumu anlayıp kabul edin..." dercesine tavırlar içerisindedir. Bu tavırlar ki, en iyimser ifadeyle göz zinasına yol açmaktadır. Gel gör ki, bu hâl, o kadının babasını, amcasını, dayısını, ağabeysini, kardeşini, eşini, evlâdını, dostunu, ahbabını, arkadaşını rahatsız etmez. Kem sözü kulak duyup, eli tetiğe götürür de; kem gözü görüp, namus ve ahlâk anlayışını harekete geçirmez.

Bütün bunlardan sonra, varılacak vahim nokta şudur: Bu gaye ve anlayış içinde yapılan süslenme, ister istemez fuhşu ve zinâyı teşvik eden, din ve ahlâk telâkkilerini değiştiren bu tahrikler; giderek davranışları da değiştirmekte ve birtakım eylemlere dönüştürmektedir.

Bütün Kozmetikler Sağlığa Zararlıdır

Tüketim ekonomilerinin aktif telkin ve yaygın pazarlamaları sonucu, 20. yüzyılın başlarında kozmotoloji büyük taraftar bulmuş, makyaj ve moda malzemelerinin kullanımı astronomik rakamlarla ifâde edilecek şekilde artmıştır. Buna paralel olarak, allerjik reaksiyonlarda ve benzeri deri hastalıklarında da aşırı derecede artışlar görülmüştür. Onun içindir ki, tıp litaratüründe 20. yüzyıl "allerjik yüzyıl" olarak isimlendirilmiştir.

Şüphesiz kozmetiklerin sebep olduğu rahatsızlıklar sadece allerjik deri hastalıkları değildir. Cilt kanseri ile noktalanan deri hastalıklarından başlayıp, zehirlenmeye, kör olmaya ve vucüt sistemlerinden bazılarının dengesinin bozulmasına kadar uzanan bir tehlike zinciri söz konusudur. Bu zincir öylesine uzamıştır ki, hastalıklar önden koşmakta, tıp arkadan kovalamakta, fakat bir türlü yetişememektedir.

Yapılan tesbitlere göre makyaj malzemelerinin bir kısmı geçici rahatsızlıklara yol açmakta, büyük bir kısımı da kalıcı hastalıklar yapmaktadır. Bunlardan bir kısmı kısa vadede ortaya çıkmakta, bir kısmı da uzun vadede anlaşılabilmektedir. Öte yandan, kozmetiklerin zararlı etkileri sadece kullananlarla sınırlı kalmamakta, onlarla temasta bulunan kimselere de geçmektedir.

İstisnasız bütün mütahassısların ortak tesbit ve kanaatlerine göre, tabii olmayan birçok kozmotik sağlığa zararlıdır.

Kozmetik Hastalıkları

Maskaralarda kullanılan boya maddelerine mavimsi bir ton vermek için ilâve edilen Sodyum Sülfür, bilhassa gözler için tehlikelidir. Eğer Sodyum Sülfür ihtivâ eden maskaradan göze kaçarsa, körlüğe bile sebeb olabilir.

Yıllar önce, kaşları ve kirpikleri boyamak üzere "Lash Lure" adıyla piyasaya sürülen bir preparat vardı ve içindeki parafenilen diamin türevi, tıp litaratüründe belirtildiğine göre, 17 kişinin kör olmasına sebep olmuştur. Sonra bu boya kullanımdan kaldırıldı. Fakat, parafenilen diamin türevleri, saç boyalarında hâlâ kullanılmaktadır. Bu boyaların gözlere, kesiklere, sıyrıklara bulaşması çok kötü sonuçlar doğurabilir.

Parafenilen diamin türevleri, allerjik rahatsızlıklara da sebeb olmaktadır. Bunlar, yüzde, göz kapaklarında, kulaklarda ve ensede ekzama tipinde görülmektedir.

Bilindiği gibi, terlemek, vücudun tabii savunma ve arınma sistemlerinden birisidir. Terle dışarı atılan artıkların temizlenmesi ve kokuların giderilmesi normaldir. Fakat, sistemin tamamen alt üst edilmesi ve işlemez hale getirilmesi hem oldukça tehlikeli, hem de eşyanın tabiatına aykırıdır. Bir bünyenin ter bezlerini işlemez hâle getirmek; temel espri bakımından bir şehrin kanalizasyon sistemini tıkamak, ya da bir insanın boşaltım sistemini bağlamak gibidir. Olsa olsa, önem sırası ve derecesi bakımından farklı olabilir.

Üzüntüyle ifâde edelim ki, bugün yaygın olarak kullanılan deodorant tipi kozmetiklerin yaptığı bundan ibarettir. Formüllerinde bulunan alimünyum tuzları, protein moleküllerini bir arada tutan hidrojen bağlarını etkileyerek, derideki proteinlerin çökmesine ve gözeneklerin kapanmasına sebep olmaktadır. Deri proteinlerini çöktüren maddeler, aynı zamanda derinin tahrişine de yol açmaktadır. Bu tahribat ve tıkamanın üç ayrı şekilde ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

1) Ter bezlerini tıkayarak terin akmasını mekânik olarak engellemek,

2) Ter bezlerinde tahriş yaparak, ağız kısımlarının şişmesine ve kapanmasına yol açmak böylece, terin dışarı çıkmasını engellemek,

3) Ter bezlerinin üst bölgelerini değiştirerek, terin cilt yüzeyine çıkmasına mâni olmak.

Sentetik oksidasyon boyalarının yaygın allerji yaptıkları tesbit edilmiş ve bu yüzden İPDA (P fenilen diamin)'in Skandinav ülkelerinde kullanımı yasaktır.

Kıl dökücü olarak kullanılan kozmetik preparatlar, kılları kimyasal olarak parçalayıp, dökülmesini sağlar. Ancak, bu konuda önemli bir tehlike söz konusudur. Deri de, kıllar da protein yapısındadır. Onun için,

kılları parçalamak üzere kullanılan kimyasal maddeler, aynı zamanda deriyi de parçalamaktadır.

Saçın rengini açmak üzere kullanılan hidrojen peroksit, saç tellerinin kırılmasına ve saç diplerinin tahriş olmasına yol açmaktadır. Kuaförlerde ise, astım ve ekzama gibi meslek hastalıklarına sebep olmaktadır.

Öte yandan, saçları beslediği ileri sürülen birçok preparat vardır ki, bunlardan birçoğunun lokal olarak saçları beslediği ve saç çıkışını sağladığı tesbit edilememiştir.

1961 yılında, İngiltere'de parfümlerin tehlikeli derecede fotoallerjik reaksiyonlara sebep olduğu görülmüştür. Bunun üzerine, deri hastalığı olan hastalar arasında yapılan testler sonucu, yüksek oranda kozmetik hassasiyet tesbit edilmiştir. Bir başka ifâdeyle, bu hastalıkların büyük bir kısmının kozmetikler tarafından oluştuğu anlaşılmaktadır.

Sıvı kozmetikler, büyük oranda zehirlenmelere yol açmaktadır. Bunlardan bir kısmı ağız yoluyla bulaşmakta, bir kısmı da deriyle temas sonucu ortaya çıkmaktadır. Zehirlenmenin bazıları kısa vadede tesbit edilmekte, bazıları da uzun zaman dilimleri içinde anlaşılabilmektedir. Hatta bir kısım zehirlenmelerin çok sinsi olduğunu ve tam olarak tesbit edilmediğini bile söylemek mümkün.

Bir kozmetik türü olan ojenin de sinir hastalıklarına yol açtığı tesbit edilmiştir. Ojenin katılaşmasını önleyen "Toluol" maddesi sinir hastalıklarına neden olmakta, bunun yanısıra böbreklerde hasar meydana getirebilmektedir. Diğer yandan tırnak bakımında kullanılan sertleştiriciler ile ojeyi silmekte kullanılan aseton da sağlık açısından son derece zararlıdır. Mesela asetonda bulunan benzol maddesi, kanserojen bir maddedir.

Bütün bu zararlı etkilere, bir de bilinçsiz makyaj yapma ve yanlış kozmetikler kullanma katılırsa sonuç malum. Cilt mikrop kapıyor, deri birden bire kuruyup erken yaşta kırışıyor. İş bununla da bitmiyor, bu kötü sonuçları telafi etmek için daha ileri derecede makyaj yapılıyor ve daha kötü sonuçlar doğuruyor.

Kozmotik üreticileri bile kozmetiğin insan sağlığı açısından yarar taşımadığını itiraf etmektedirler.

Ünlü Kozmetikçi HELENA RUBİNSTEİN'in İtirafları:

Kadınları süslemek için uzun yıllar, yüzlerce çeşit kozmetik üreten, dünya kozmetik piyasasını elinde tutan Yahudi Helena Rubinstein 90 yaşının üstündeyken, Avustralya'da bir gazeteci ile aralarında geçen konuşma şöyledir:

"Bayan Rubinstein... Kadınları süslemek, güzelleştirmek için yetmiş yıldır yüzlerce kozmetik üretiyorsunuz. Dünya güzellik piyasası sizin elinizde. Bunca krem, pudra, losyon ve müstahzarın sahibisiniz. Doğru söyleyin, bu yaşınıza kadar hangilerini kullandınız?

Cevaba dikkat:

-Hiç birini...

Gazeteci şaşkınlık ve dehşet içindedir...

-Anlamadım efendim... "Hiç birini"mi dediniz?

-Evet, hiç birini...

-Niye ama?

-Çünkü kozmetiğin faydasına inanmam...

-Peki ama, o halde yetmiş yıldır niçin imal ediyor ve dünyanın her tarafına pazarlıyorsunuz?

Bu cevaba da dikkat:

-İsrail Devleti için.

Durun şimdi. Biraz nefes alın...

Türkiye bütçesinin kat be kat üzerindeki gelir, İsrail Devleti'ne sunuluyor... İsrail'de yaşamayan ve oraya hiç uğramayan biri tarafından...

Kısa ne kadar dehşet verici ve hisse ne türlü yakıcı...

Kozmetiklerin Ruhsal Tahribatları

Makyaj ve moda tutkusu dolayısıyla kadını büyük bunalımlara sürükleyip, ruhi dengesini bozan hususlardan birisi de kozmetiklerin insan vücudunda yaptıkları tahribatlardır. Güzelleşmek ya da olduğundan daha güzel, daha cazip görünmek maksadıyla bol miktarda ve şuursuzca kullanılan makyaj malzemeleri, bir süre sonra cildi bozmakta, kırıştırmakta, pörsütmekte, yaşlandırmakta ya da açıkladığımız gibi allerjik deri hastalıklarına yol açarak çirkinleştirmektedir. Böylece erken yaşta cildi bozulan kadın, bir yandan ayıbını örtmek için daha fazla cilalanıp boyalanma

ihtiyacı duymakta; öte yandan, kullandığı kozmetik miktarı ve çeşidi nisbetinde cildinin bozulduğunu, tahrip olduğunu hissederek bunalıma düşmektedir. Cildi bozulan yaşlı sosyetelerde güzellikten hiç eser kalmamakta. Oysa anadolulu ninelerimizde ve abdestli kadınlarımızın yaşlısının gencinin yüzlerinden nur parlamaktadır.

Makyaj ve Moda Tutkusu, Kadının Ruhi Dengesini Bozuyor

Bugünkü anlamda süslenen ve makyaj yapan bir kadın; oluşmuş sakat anlayışlara ve çarpık bakış açılarına göre "dezavantaj" sayılabilecek özelliklerini gözlerden ırak tutup avantaj sayılabilecek özellikler kazanma ya da mevcut özelliklerini alabildiğince abartarak dikkatle sunma peşindedir. Yani "olduğu gibi görünmeme, göründüğü gibi olmama" gayreti içindedir.

Bu anlayış ve tavır içinde olan kadının; hem fizyolojik, hem de psikolojik açıdan bir gizlemeye çalıştığı gerçek yüzü, bir de açığa vurup görüşe arzetme gayreti içinde olduğu sahte yüzü vardır.

Böyle bir tezat, bazı endişeler ve gerilimleri de beraberinde getirir. Her şeyden önce, kadın kendisine olan saygısını ve güvenini kaybeder. İkili oynamak, onu şahsiyet erezyonuna uğratır. İkincisi sürekli olarak açık verme korkusu ve endişesi içindedir. Gizlemeye çalıştığı yüzünün farkedilme ihtimali onu tedirgin eder. Öte yandan, "güzel olma"nın, "dikkat çekme"nin bu anlayış içerisinde ölçüsü ve sınırı yoktur. Dışa aksettirdiği yüzünü ne kadar allayıp pullarsa pullasın, yeteri kadar görüldüğünden ve dikkatleri üzerine çektiğinden emin değildir. Onun için, sürekli bir tatminsizlik hâli hakimdir.

İçerde kocasına karşı en pespaye tavırlar içerisinde olup, dışarıda kem gözlere karşı süslenme, güzel görünme ihtiyacı duyan günümüz kadını; her ne kadar başkalarına karşı "kalbim temiz, niyetim iyi derse de, kendisi bunun "dürüstçe" ve "ahlaklıca" bir tavır olmadığını çok iyi bilmektedir. Ne varki, içine itildiği sakat duygu, düşünce ve kompleksler, onu bu tezatı yaşamaya hem de bile bile yaşamaya zorlamaktadır.

Makyaj Ekonomik Külfet Getiriyor

Makyaj ve moda esiri günümüz kadını; süslenerek yanlızca kocasından itibar görmeyi terkederek, itibarı evinin dışında aradığı için mevcut şartlarını ve imkanlarını alabildiğine zorlayıp, daha çok süslenme, daha lüks ve pahalı giyinme gayreti içine giriyor. Bu ise, büyük mali külfetlere yol açıyor. Özellikle dar gelirli kesimlerde, ferdi ve ailevi problemlere se-

bep oluyor. Kadın, esneklik sınırını aşacak derecede çekilip uzatılmaya çalışılan lastik gibi geriliyor ve kopma noktasına kadar gelebiliyor.

Bozulan toplum; yanlış değenlendirmesiyle kadını dış görünüşüyle güzel bulup değer verdikçe, kadın kocasını, ailesini ve içinde bulunduğu ortamı küçümsemeye başlıyor. Bu da geçimsizliğe, boşanma ve çocuklarından ayrılmaya kadar varan problemlere yol açıyor.

Moda konusunda dostlarıyla, arkadaşlarıyla, komşularıyla yarışan, makyaj parası temin edebilmek için, kocasını veya ailesini yalanlarla, yanlışlarla dolandıran ve buna benzer daha nice tezatı iç içe yaşayan mürâi tipler oluşuyor.

Zincirsiz Köle: Kadınlar

Kozmetik sanayiinin yan kolları durumunda bulunan radyo, televizyon ve basın; reklâmları, ilânları ve diğer faaliyetleri ile kadının beynini yıkayıp, makyaj malzemelerini ekmekten, sudan daha lâzım birer metâ, makyaj yapıp modayı takip etmeyi de, yiyip içmekten daha elzem bir ihtiyâç haline getiriyorlar. Bunu yaparken zaman, zemin ve beden olarak kadını âdeta parselliyorlar. Önce kadının özellikle, göze hitap eden vücut bölgeleri bölünüp parçalanıyor. Yüz, göz, dudak, kaş, kiprik, saç, el, ayak, tırnak ayrı ayrı tesbit ediliyor. Sonra, yirmidört saatlik zaman dilimlere ayrılıyor. Genel olarak gündüz ve gece, özel olarak sabah, öğlen ve akşam diye belirleniyor. Daha sonra, mevsimlere göre bir ayırım yapılıyor. İlkbahar, yaz, sonbahar, kış ayrı ayrı tesbit ediliyor.

İşte su bölünmüşlük, parçalanmışlık, ayrılmışlık içinde kadın, insanca hürriyetini kaybediyor. Kendi irade ve insiyatifinin dışına çıkıp, biçilmiş kaftanlardan birini giymek zorunda kalıyor. Ve ister istemez, zincirsiz bir esaretin mahkümu oluyor...

Kadınla İstişare Edilir mi?

Kadına danışılmayacağı, danışıldığında da söylediklerinin aksinin yapılması gerektiği şeklindeki kanaat, hadis diye bilinen asılsız ve bâtıl bir sözden kaynaklanmaktadır. "Kadınlara danışın ve söylediklerinin aksini yapın" anlamındaki bu sözün asılsız olduğunu kaynaklar bildirmektedir. Kınanan danışmak değil, kadınların emrine girip onlara itaat etmektir. Kur'an-ı Kerim'deki (3/159) danışma emri, kadın erkek diye ayırmamıştır. Ancak danışma, elbette konunun bilir kişileriyle yapılır. Erkeklerin bileceği işlerde erkeklere, kadınların bileceği işlerde de kadınlara danışılır. Rasulüllah Efendimizin Hudeybiye antlaşmasında Ümmü

Seleme'ye danışması, kadınlara da danışılacağının delili sayılmıştır.

Kadın Kocasını İsmi İle Çağırabilir mi?

Kocanın eşin ismiyle hitap edemiyeceğine dair bir nas (delil) yoktur. Fıkıh kitaplarımız, kadının kocasına ismi ile hitap etmesinin "mekruh" (nahoş) olduğunu söyler. Ama bunu bir ayete ya da hadise dayandırmazlar. Yani bu, zamanın örfüne göre verilmiş bir hükümse, örfün (yani bu alışkanlığın) değişmesiyle bunun da değişmesi gerekir. Diğer bir ifade ile, anormal karşılanan beldelerde mekruh olması, normal karşılanan beldelerde ise olmaması gerekir. (841).

Karı-kocanın Farklı Mezheplerden Olmasında Nasıl Hareket Edilir?

İlmihalini biliyorsa herkes kendi mezhebini yaşar. Kolaylık olması bakımından birinin tamamen ötekinin mezhebine geçmesi de mümkündür. Her birerlerinin kendi mezhebine göre yaşaması halinde çakışan konularda ihtiyatlı olanla amel ederler. Mesela adetin en çoğu Hanefi mezhebinde on, Şafii mezhebinde ise onbeş gündür. Şafii olup hayızlı iken on günde kanı kesilmeyen kadına kocası, onbeşgün dolmadan, kan kesilmemesi halinde, ihtiyaten yaklaşmaz. (842).

Kadının Kestiği Yenir mi?

Müslüman, ya da ehli kitap olması ve boğazlama şartlarına riayet etmesi halinde kadının kestiği hayızlı da olsa yenir.

Gelinlik Giymek İsraf Olur mu ve Günah mıdır?

Rasulüllah (s.a.v.): **"Kim hangi millete benzemeye uğraşırsa o da onlardandır"** buyurmuştur. (843).

Buradan hareketle, fukahamız, başka milletlere, onların dinlerine has alametlerde isteyerek ve benzemeye çalışarak benzeyenin küfrüne lhükmedilir, demişlerdir. Zünnâr denilen Hristiyan keşişlerin bellerine bağladıkları ucu haçlı kemer bağlamayı, başa papazlara has başlık giymeyi, putun önünde eğilmeyi buna örnek olarak gösterirler. Dinlere has bu tür özellikler dışında, bütün insanların zamana, zemine, tecrübe ve il-

---

(841) Hanımlar Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Başer, İst. 1990. Seha Y. S:94

(842) Hanımlar Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Başer, İst. 1990. Seha Y. S:188

(843) Ebu Davud, Libas.

mî îcad ve inkişâflara bağlı olarak, pratik yararlarına binaen ortaklaşa yapmakta oldukları şeyler, kullandıkları araç gereç ve eşyalar, herhangi bir dinin alameti değillerse ve başka mahzurlar ihtiva etmiyorlarsa, ortanın malı demektirler ve onları kullanmakta da bir mahzur olmaz.

Gelinliğe gelince: Bilindiği gibi bu, gelin olan kızların süslenmesinde kullanılan en önemli unsurdur. Gelini süslemek ise meşru olmayan bir keyfiyet değildir. Hattâ bir anlamda sünnet olduğu (gelinliğin değil, gelini süslemenin) dahi söyleyebiliriz. Çünkü Âişe validemizi, gelin olacağı zaman, bu işi beceren kadınlar süslemiş ve taramışlardır. Sahâbeden de bu işle meşgul olan kadınlar vardır. Rasulüllah Efendimiz de Cabir'e bir düğün münasebetiyle: "Enmât edindiniz mi?" buyurmuşlardı. "Enmât" Nevevî'ye göre hevdec'in (gelin mahfe'sinin) üzerine cibinlik gibi örtülen örtüdür. Duvak da onun bir benzeridir.

Bu yüzden bizim eski âdetlerimizde "duvak" meşhurdur. Dolayısıyla duvağın dini kökeni sünnetteki bu uygulama olmalıdır. Çünkü nikah bütün milletlerde dini bir özellik taşır ve nikahla ilgili merasimlerde çoğunlukla mensup olunan dinin boyası ve sembolleri vardır. Bu açıdan bakıldığında bugün kullanılan gelinliklerin batı ve hrıstiyan kökenli olduğunu söyleyenlerin biraz hakkı olduğu anlaşılır. Ortaçağ Avrupasını konu edinen filmlerde kadınların giydikleri kat kat kabarık elbiselerde bunu görmek mümkündür.

Ne var ki bugünkü şekliyle gelinlik, herhangi bir dinin sembolü olmaktan çıkmıştır. Bu yüzden bir bakıma mahzuru ortadan kalkmış, ama bir bakıma da başka bir mahzuru doğmuştur. O da, bugün dünyaya hakim olan kendini hiç bir dinle bağımlı görmeyen ortamalı (seküler) bir anlayışın malı olmasıdır. Ama bu onu elbette haram kılmaz; fakat faziletten ve dini boyadan da soyutlar. Oysa dini bir merasim olan nikah, mensup olunan dinin boyasını taşımalı ve ibadet kılınabilen evlenme gibi bir müessesenin temelinde, dini sembollerde ihmal edilmemelidir. Gelin süslenmeli, süslü bir elbisesi olmalıdır. Bu fıtratın da bir gereğidir. O anı özlemeyen genç kız yok gibidir. Ama bu mümkünse inananlara has ve onların inancını yansıtan ve öyle heyecanlı bir günlerinde dahi kullukların sembolize eden bir modelle olmalıdır. Mesela duvak yeniden gündeme gelmeli ve onunla bütünleşen bir model geliştirilmelidir. Çünkü değindiğimiz gibi, duvağın bizim geleneğimizde aslı vardır ve Anadolu müslümanı da bunu yüzyıllarca kullanmış ve ona türküler ve ağıtlar yakılmıştır. Duvak gelinin başıyla beraber yüzünü ve omuzlarını da örter ve

bu yönüyle aynı zamanda bir cilbab özelliği de kazanır. Allah, gelin olan ve olmayan diye ayırmadan kadınların "cilbab" kuşanmalarını emretmiştir. Duvak da başı örterdi ve genellikle bekâret sembolü olarak kullanılırdı. Nikah yapılıncaya kadar duvak açılmazdı. Nikahtan sonra damat tarafından açılırdı. Köylerde daha çok yeşil duvak kullanılırdı.

Bugünkü uygulanışıyla gelinliği mahzurlu kılan bir yönü de, israf meselesidir. Ağır bir meblağ verilerek alınan gelinlikler, bir gün giyildikten sonra işe yaramaz biçimde atılmakta ya da saklanmaktadır. Bunu akıl dahi onaylamaz. Bir yönden de bu, fakir olan, ama mutlaka gelinlik alması istenen eş adayını maddî sıkıntıya sokar, ezer ve evlenmeyi zorlaştıran unsurlara katılarak başka kötülüklere az da olsa sebep olur. Bunun yerine gelinlik, başka münasebetlerle de giyilebilen bir tarzda yapılsa, hiç olmazsa israf önlenmiş, gelinlik de çok daha ucuza mal edilmiş olur.

Gerçi gelini süsleyecek giysiler ödünç alınabilir. Bunun da sünnette aslı vardır. Yine bu maksatla Aişe validemiz Esmâ'dan bir gerdanlık almıştı, sonra da kaybetmişti... Bunu değerlendiren alimler bunun elbiseye de şamil olduğunu ve gelini süslemek için bu tür eşyanın alınabileceğini söylemişlerdir.

Özetlersek:

1- Gelinlik giymeyi bizzat haram kılan bir sebep yoktur, ancak onun yerine kendi dînî ve millî boyamızı taşıyan duvaklı gelinlik modelleri geliştirip, kızlarımıza onları giydirmemiz daha güzel olur.

2- Herşeye rağmen bugünkü gelinlik uygulaması bize ait olmamakla, haram olmasa dahi kerahetten de uzak değildir.

3- Buna rağmen giyilirse, haram olmaması için:

a) Erkeklerin gördüğü yerde üzerine duvak v.b. atılmak suretiyle süsü kapatılmalı ve tam örtünmeyi sağlamalıdır.

b) Erkeklerin göreceği yerlerde dar ve şeffaf olmamalı.

c) Yine erkeklerin duyacağı mahallerde koku ihtiva etmemelidir.

4- Bir seferliğine giyilip atılacak tarzdaki gelinlikler israftır, israf ise haramdır ve Allah'ın sevmediği bir şeydir. Gelinlikleri ilerde de kullanılabilecek tarzda ayarlamalıdır.

5- Gelinlik ve gelini süsleyen diğer aksesuar ödünç alınabilir. (844).

İpek Başörtüsü Giymek:

Zînet eşyası olarak altının ve ipeğin erkeklere haram, kadınlara ise helal olduğu herkesin malumudur. İpeğin kadına helal olduğunu bildiren hadisi şerif mutlaktır. Yani bir zaman ve mekana kayıtlı olmaksızın, ipeği her halukarda kadına helal kılmaktadır. Rasulüllah Efendimiz: "Altın ve ipek ümmetimin kadınlarına helal, erkeklerine haramdır" buyurmuştur. Buna binaen fıkıhta: "Kadınların ipek giymesi ve onu her türlü kullanması helaldir." denir.

Hz. Ali efendimiz: "Rasulüllah bana bir "siyerâ" (ipek olduğu anlaşılıyor) kostüm vermişti. Onu giyerek çıktım. Ama yüzlerinden onun buna kızdığını anladım ve onu derhal yırtarak yakınlarım olan kadınlar arasında paylaştırdım." demiştir. Müslim'deki rivayetinde Rasulüllah: " Onu ben sana giyesin diye göndermedim, yakının olan kadınların başbezi yapmaları için bölesin diye gönderdim." buyurduğu ilavesi vardır.

Demek ki ipeğin ipek olduğu için başörtüsü olarak kullanılmasında bir sakınca yoktur. Başörtünün mahzurlu olması, ipek olmasından değil, süslü-püslü olup "teberrüc" kapsamına girmiş olmasından olabilir. Yani rengi ve deseniyle cazip olup "teberrüc" (kadının süsünü ve güzelliğini erkeklere göstermesi) sayılacak bir başörtüsü ipekten olmasa bile kadın için mahzurludur. Böyle bir başörtüsü ile de tesettür gerçekleşir, ancak teberrüc yasağına uyulmamış olur. Rengi ve deseni ile teberrüc kapsamına girmeyen bir başörtüsü, ipek olsa bile mahzurlu olmamalıdır (Allahu a'lem). (845).

Kadının Kocasının Koluna Girmesi:

Bu konuda naslarda ve fıkıhta bir şeyin söylendiğini bilmiyoruz. Anlaşılan bu bir âdet, gelenek ve örf meselesidir. Buna göre batı kökenli olan bu âdeti, sırf bizde olmadığı, büyüklerimiz yapmadığı için uygulamayanlar bir şey kaybetmiş olmazlar, aksine "gayreti diniyye"lerini başkalarına karşı böyle küçük konularda bile canlı tuttukları için takdir görürler. Uygulayanlar da dinen mahzurlu bir iş yapmış sayılamazlar. Çünkü bunu yasaklayan hiçbir dini ibare yoktur. Kaldı ki, âdet olarak

---

(844) Hanımlar Özel Fetvalar 2, Dr. Faruk Başer, İst. 1990. Seha Y. S:112 v.d.

(845) Hanımlar Özel Fetvalar 2 , Dr. Faruk Başer, İst. 1990. Seha Y. S:130

çarşıda pazarda kolkola volta atmakla, yolun kaygan olması, vücutta bir rahatsızlığın bulunması, kalabalık v.b. ihtiyaçlardan ötürü koluna girmesi birbirinden farklı şeylerdir. Âdet olarak uygulandığı yerlerde bu müslümanların örfünce hoş karşılanmıyorsa terketmek evladır. Ama söylediğimiz ihtiyaçlardan ötürü her yerde uygulanabilir. Hattâ kadını gözetmek erkeğin bir görevi olduğuna göre, gerek duyulduğunda ona destek olması, el tutması bir zorunluluktur.

Konumuzla direkt alakası olmamakla beraber, bu vesile ile şu hadisi şerifi de hatırlamakta yarar olur.

"Günün birinde sizler de öncekilerin yoluna santim santim, karış karış gireceksiniz. Hattâ onlardan biri gidip bir keler deliğine girse, siz de oraya gireceksiniz; onlardan biri hanımıyla yolda cimâ etse, o yaptı diye siz de öyle yapacaksınız." (846).

Dünyada İki veya Üç Defa Evlenen Kadın Kıyamette Hangisiyle Birlikte Olacak?

Rasulüllah'a dünyada iki veya üç defa evlenen kadının, kıyamet gününde kocalarından hangisiyle birlikte olacağı soruldu.

Rasulüllah (s.a.v.) şu cevabı verdi:

"-Kadın seçimini yapar ve onların ahlâkı en güzel olanıyla birlikte olur." (847).

Cennette Hanımlarımızla Cinsel İlişkide Bulunacak mıyız?

Rasulüllah'a (s.a.v.):

-Cennette hanımlarımızla cinsel ilişkide bulunacak mıyız? diye soruldu.

Rasulüllah (s.a.v.) bu soruya şu şekilde cevap vermiştir:

"-Evet, canım elinde olan Allah'a yemin olsun! Dünyada olduğu gibi cinsi münasebet yaparız. Erkek, kadının yanından ayrılınca kadını tekrar temiz ve bakire olur." (848).

---

(846) Hanımlar Özel Fetvalar 2, Dr. Faruk Başer, İst. 1990. Seha Y. S:146

(847) Peygamberimize Sorulan İlginç Sorular, İbn Kayyim el-Cevziyye, Konya, 1991, Uysal Y. S:235.

(848) Peygamberimize Sorulan İlginç Sorular, İbn Kayyim el-Cevziyye, Konya, 1991, Uysal Y. S:242

Cennettekiler Evlenirler mi?

Taberani'nin Mu'ceminde şöyle rivayet edilmiştir: Rasulüllah'a (s.a.v.):

-Cennettekiler birbirleriyle evlenirler mi? diye soruldu. Rasulüllah (s.a.v.):

"-Eğilmeyen bir tenasül uzvuyla, kesilmeyen bir şehvetle ve dünyada olduğu şekilde" cevabını verdi.

Yine Rasulüllah'a soruldu:

"-Cennettekiler cinsi münasebet yaparlar mı?" Rasulüllah:

"-Ancak menisiz ve hayızsız" buyurdu. (849).

Cennetteki Hûru'l-în'in Özellikleri Nelerdir?

Et-Taberanî'nin Mu'cem'inde şöyle rivayet edilmektedir:

Ummu Seleme (r.a.) Rasulüllah'a:

-Ya Rasulellah! Bana, yüce Allah'ın "Hûru'l-în" sözünü anlatır mısın? dedi. Rasulüllah (s.a.v.):

"- Hûr", beyaz; **"în"**, gözleri iri ve kartal kanadı kadar siyah, demektir" buyurdu. Ummu Seleme:

-Bana yüce Allah'ın "Keemsali'l-lu'luil-meknun" (850) sözünü açıklar mısın? dedi. Rasulüllah (s.a.v.):

"- Onların duruluk ve berraklığı, hiçbir elin dokunmadığı sedeflerdeki incinin duruluk ve berraklığı gibidir" cevabını verdi.

Ummu Seleme:

"-Bana yüce Allah'ın "Fîhinne hayratun hisan" sözünü de açıklar mısın? (851) dedi.

Rasulüllah (s.a.v.) şöyle cevap verdi:

"-Hayrat" huylar, ahlak demektir. "Hisan" ise yüzler demektir." Böylece bu ayet, "Oralarda iyi huylu, güzel kadınlar vardır" anlamına gelmektedir. Ummu Seleme:

-Yüce Allah'ın "Keennehunne beyzun meknun" (852) sözünü bana

---

(849) Peygamberimize Sorulan İlginç Sorular, İbn Kayyim el-Cevziyye, Konya, 1991, Uysal Y. S:242.

(850) Kur'an-ı Kerim, Vakıa:23

(851) Kur'an-ı Kerim, Rahman:37

(852) Kur'an-ı Kerim, Saffat:49

açıklar mısın? dedi. Rasulüllah (s.a.v.):

"-Onların inceliği, yumurtanın kabuğundan sonraki derinin (zarın) inceliği gibidir" buyurdu. Ummu Seleme:

"-Yüce Allah'ın "Uruben etraben" (853) sözünü bana açıklar mısın? dedi. Rasulüllah (s.a.v.):

"-Bunlar dünyada, gözleri hastalıklı ve saçları ağarmış yaşlı kadınlardır ki, Allah onları yaşlılıktan sonra bakire yapmıştır. "Uruben" kocalarını çok seven ve onlara bağlı olan hanımlar demektir. "Etraben" ise, doğumları aynı yani yaşıt, akran olanlardır" buyurdu.

Dünya Kadınları mı Daha Üstün Hûru'l-în mi?

Ummu Seleme:

-Allah'ın Rasulü! Dünya kadınları mı daha üstündür, hûru'l-în mi? diye sordu. Rasulüllah (s.a.v.):

"-Zahirî olmanın batınî olmaya üstünlüğü gibi, dünya kadınları da hûru'l-în'den daha üstündür." Ummu Seleme:

-Ya Rasulellah! Bu nasıl olur? dedi. Rasulüllah (s.a.v.):

"-Bu, onların namaz, oruç ve yüce Allah'a ibadetleriyle olur. Allah, onların yüzlerine nur verir, vücutlarına, beyaz renkli iperler ve yeşil elbiseler giydirir, sarı renkli zinetler taktırır. Onların buhurdanları (tütsü yakmaya mahsus kapları) incidendir. Tarakları altındandır. Onlar şöyle derler: Biz ebediyiz ve ölmeyeceğiz. Biz güzel ve nazlı kadınlarız. Asla ümidimizi kesmeyiz. Bizim kendilerine ait olduğumuz ve bize ait olan kimselere ne mutlu!" buyurdu. (854).

---

(853) Kur'an-ı Kerim, Vakıa:37

(854) Peygamberimize Sorulan İlginç Sorular, İbn Kayyim el-Cevziyye, Konya, 1991, Uysal Y. S:243 v.d.

OKUMA PARÇASI

MÜSLÜMAN GENÇ KIZLARIMIZA TAVSİYELERİMİZ.

◆ Hangi konu olursa olsun Kur'âna ve Peygamber Efendimizin sünnetine (yoluna) göre hareket etmek, müslüman olmanın en mühim şartıdır. Evlilik, İslamiyetin en çok kıymet verdiği müesseselerden birisidir. Müslüman bir neslin yetişmesi için evlenecek çiftlerin fikir ve yaşama biçimlerinin müslümanca olması çok mühimdir.

◆ Çoğu zaman erkek, evleneceği kız hakkında araştırmalar yapar. Ancak kızların, hayat boyu yaşayacağı kişi hakkında ihmalkâr davrandığını görüyoruz. Belkide aileler tarafından ayıp olarak karşılanacağı için, böyle bir girişimde bulunamıyorlar. Veyahut İslamiyet hakkında fazla bilgileri olmadığı içindir. Bu bilgisizliğin ileride çok acı olaylara sahne olduğunu görenlerimiz olmuştur. Bu bakımdan daha işin başında İslâmî prensiplerden taviz verilmemelidir. Bazı aileler damat adayının zenginliğini öne sürerek göz göre göre ciğerparelerinin dünya ve âhiretini mahvediyorlar. Bu durumda imanlı kız, kesin karar ve tavrını ortaya koymalıdır. Adayın İslâmi yaşayışını araştırmalı ve gerekirse teklifi reddetmelidir. Böyle bir tavır asla terbiyesizlik değildir, anne babaya saygısızlık hiç değildir. Günah da değildir, günah olan birşey varsa o da; müslümanca olmayan bir davranışa rıza gösterilmesidir.

◆ Müslüman bir kız hayatını birleştireceği, ömür boyu beraber olacağı erkekte şu özelliklerin bulunmasını şart koşmalıdır:

◆ En başta Allah'a imanı ve namaz kılmasını şart koşmalıdır. Allah'ın büyüklüğü karşısında secdeye kapanmaya tenezzül etmeyen bir kimseyle, müslüman kız evlenmeye tenezzül etmemelidir.

◆ İçki, kumar v.s. gibi İslamın yasakladığı bir illetin olup olmadığına, zina gibi düşük ahlak sahiplerinin yaptığı şeyleri yapıp yapmadığına dikkat etmesi gereklidir. Herkes dengiyle evlenmelidir. İyiler, iyiler içindir. Kötüler de kötüler içindir. Kur'ânı Kerimde: "...**Temiz kadınlar temiz erkekler içindir, temiz olan erkekler de temiz olan kadınlar**

içindir" buyurulmaktadır. (855).

◆ Müslüman kız, evleneceği erkeğin hem kendisinin hem de ailesinin fikir ve yaşayış açısından müslüman, güzel ahlak sahibi kimseler olmasına da dikkat etmelidir.

◆ Ey kızlar! Allah'ın rızasını gözeterek hayatınızın temelini atarsanız, Rabbimizin maddî ve manevi bereketi üzerinizde olacaktır. Ahirette de mükafatını elbette göreceksiniz. Rasulûllah (s.a.v.) bu konuyu şu hadiste ne güzel izah etmiştir:

"Size, dininden ve huyundan memnun olduğunuz bir kimse kız istemeye gelince ona kızınızı veriniz. Eğer bunu yapmazsanız yeryüzünde fitne ve büyük bir fesat çıkar.

- Ya Rasûlallah! Eğer onda (fakirlik ve asâletsizlik) varsa?

- Size dindarlığını ve huyunu beğendiğiniz bir adam (kız istemeye) gelince onu evlendiriniz," buyurdu ve bunu üç defa tekrar etti. (856).

Müslüman bir kızın imansız ve amelsiz birine teslim edilmesinden daha büyük zulüm ve fitne olamaz. İslam hukukunda da müslüman kızın imansız bir erkeğe verilemeyeceği açıkca belirtilmiştir. Saliha bir kızın her şeyi mubah sayan ahlaksız bir adamın eline düşmesinden daha büyük bir fitne olabilir mi?

Böyle bir koca, eşini yabancı erkekler arasına sokmaktan çekinmez, aksine modernlik v.s. adına zevk duyar. Onu içki sofraları hazırlamaya, başka erkeklerle dansetmeye sevkeder. Babasının evinde iffetli ve saliha bir kızken ahlaksız bir erkeğin eline düşen nice kızlar namus ve iffetini ayaklar altına alacak kadar hayasız bir kadına dönüşmüş, namusunu, şerefini ve ahiretini kaybetmiştir. Ve böyle bir aileden yetişen nesil de cemiyete problem oluşturmaktadır.

◆ İslamı yaşayan imanlı bir genç, maddî yönden fakir olabilir. Müslüman bir kız bunu bahane etmemelidir. Rızkı veren Allah'tır. Nikah dolayısıyle rızkınız bol olacaktır inşaallah. Zenginliği sebebiyle evlendiğiniz ve İslamdan uzak bir erkek, öyle birisi çıkabilir ki "keşke aç-susuz kalsaydım, bir lokma ekmeğe muhtaç olsaydım da böyle birinin eline

---

(855) Kur'an-ı Kerim, Nisa:26

'856) Tirmizi.

düşmeseydim, aldatılmasaydım" diye pişmanlık duyabilirsiniz.

◆ Müslüman kızlarımız düğün merasiminin İslâmi prensiplere göre yapılmasını şart koşmalıdır. Kız tarafı, bu mesele oğlan tarafının meselesidir diyerek konuyu ihmal etmemelidir. Söz konusu şu veya bu taraf değil, Allah rızası için bir evliliği gerçekleştirmektir. Fakat müslüman kızın, işin başında iken Allah'ın rızası noktasında israr etmesi, şeytanın hîlesine fırsat vermemesi, Allah'a asî olmamaya her zaman dikkat ederken, o gün daha çok dikkat etmesinin şuurunda olması gerekir. Allah'a isyan ederek O'nu gücendirmektense, haram ve İslami olmayan şeylere teşvik eden çevrenin ayıplaması daha hayırlıdır.

◆ Müslüman bir kız, düğününde damadın şarhoş olmamasına çok dikkat etmeli ve tarlasına şarhoş tohumu attırmamalıdır.

◆ Müslüman bir aile, evladının düğününde İslami emirlerin dışına çıkamaz. Gelinin saçını erkeklere yaptırması ve açık olması, sazlı-cazlı, içkili düğünler yapılması, kadınlı-erkekli salonlarda karışık oynanması İslamda haramdır, bunlar batıdan ve hristiyanlardan gelme bâtıl âdetlerdir. Böyle haramların işlendiği düğünlere de gitmek haramdır. Nikâh ve düğünün cami ve mescitlerde yapılması sünnettir.

◆ Sözlü veya nişanlı adı altında birçok genç bir araya geliyor, yaşıyor, eğleniyor, zevkini alınca da birbirini aldatmaya çalışıyor. İslama göre nikahları kıyılmamış iki gencin bu işleri yapmasının haram olduğunu biliniz ve bunlara göz yummayınız sonra telafisi mümkün olmayan yaralar açılır. Nikahları kıyılıp evlendirilmeden yalnız ve başbaşa koymayın. Dini nikahın önemini ve mes'uliyetini idrakten aciz ve bu nikahı istismar edeceklere düğünden önce nikahlarını da kıymayınız. Çünkü remsî mecburiyet yok diye bazı aileleri nikahtan sonra mağdur edenler çıkmaktadır.

◆ Genç kız! Yabancı kimselerle sakın mektuplaşma, her mektup senin iffet ve ahlakına birer darbe olabilir. Kimseye fotoğrafını verme ve hatıra fotoğrafı diye yabancı gençlerle fotoğraf çektirme sonra hiç ummadığın bir anda bir şantajla karşılaşırsın. Yollarda giderken gayet ciddi ol. Gelen geçenin yüzüne, hele gözlerinin içine hiç bakma. Konuşurken karşındakine ümid verici şekilde cilveli konuşma. Ciddiyetini koru bütün bunlar senin ahlakını gösteren birer rontgen raporlarıdır...

◆ Ey Kızlar! Boşanıp çocukları yetim bırakmak, üzüntü dolu bir ömür

geçirmektense; evlenirken, yaşayacağın hayat arkadaşını Allahın ve Hz. Peygamberin emrine uyan ve yaşayan birisini tercih etmek daha akılcı bir davranıştır. Allah (c.c.) bizi, bizden daha iyi olanlara düşürsün ve rızasına uygun hayat nasîp eylesin. Amîn.

Evlilik konusunda genç kızlarımıza ve erkeklerimize "EVLİLİK VE CİNSEL HAYAT" kitabımız mutlaka okumalarını ve eşlerine hediye etmelerini önemle tavsiye ederiz.

ONİKİNCİ BÖLÜM

NİKAH, TALÂK ve MEHİR

OKUMA PARÇASI

ÇEHİZ

Allahü Teâlâ Yüce Kitabımızda şöyle buyuruyor: **"Bilin ki, dünya hayatı bir oyun, eğlence, süs ve kendi aranızda övünme, mal ve evlât çoğaltma yarışıdır. Bu tıpkı bir yağmura benzer ki; bitirdiği ot ekincilerin hoşuna gider, sonra çer-çöp olur. Ahirette ise çetin bir azap; Allah'tan mağfiret ve rızâ vardır. Dünya hayatı aldatıcı bir zevkten başka birşey değildir.**

(O halde siz) Rabbinizden bir mağrifet ve genişliği gökle yerin genişliği gibi olup, Allah'a ve Rasûlüne inananlar için hazırlanmış bulunan bir Cennet'e koşuşun, İşte bu Allah'ın lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah büyük lütûf sahibidir. " (857).

Çehiz kadının kendi malından kocasına getirdiği eşyalardır. Dinimize göre genç kız veya kadın evlenirken bir şey getirmekle yükümlü değildir. Çünkü evlenmek isteyen her erkeğin başta gelen vazifelerinden biriside maddi bakımdan evini hazırlamak ve ailesini geçindirmektir. Buna karşılık kadın zengin dahi olsa dinen böyle bir sorumluluğu yoktur.

Ancak zorlama olmaksızın kadının kendi isteğiyle çehiz getirmesine karışılamaz. Yani kadın çehizi dilerse getirir, dilerse getirmez. Fakat genelde aileler maddi imkanı oranında az veya çok kızlarına çehiz yaparak onun gelecekte kuracağı yuvaya yardımda bulunmaya çalışırlar. Ailenin durumuyla orantılı ve israf noktasına varmamak şartıyla bu tutum helâldir ve güzeldir.

Fakat!... Günümüzde duruma daha farklı bir açıdan bakılıyor. Çoğu annenin ve kadınların gözünde çehiz meselesi bir gösteriş ve yarış unsuru haline geldi. Bütün gayretlerini, kendilerinde olanın hiç kimsede olmaması veyahut başkasında olan her şeyin kendilerinde de olması gerektiğine sarfetmektedirler.

Hayatlarının amacı ve tek gayeleri bizde daha çok, daha iyisi olsun

---

(857) Kur'an-ı Kerim, Hadid:20-21

diyerek boş şeylerle oyalanmak oluyor. Böylece hem malını, hemde bir daha geri gelmeyecek olan zamanını boş yere harcamış oluyor. Oysa müslümanlar sadece bir imtihan aracından başka özelliği olmayan ve fani olan bu alemde mal veya eşya çokluğu ile değil, âhirete daha iyi hazırlanmak hususunda yarış etmelidir. Nitekim Rabbimiz: **"Hayırlı işlere acele ediniz, iyilik hususunda yarış ediniz"** (858) buyurarak, neye önem vermemiz gerektiğini bildirmiştir. Kendisi için yarış edilmeye ve uğrunda bütün gücümüzle çaba harcamaya değecek tek amaç; yüce dinimizi bilmek, yaşamak ve Allah'ın razı olduğu kullarından olabilmektir. Çünkü sadece O'nun yolunda katlanılan fedâkarlık karşılıksız kalmaz. Allah'ü Teâlâ bu gerçeği şöyle ifade ediyor: **"Önceden kendiniz için ne gönderirseniz, onu Allah katında daha hayırlı, büyük ecirli olarak bulursunuz."** (859).

Allah'ın verdiği nimeti Allah'ın emrettiği şekilde kullanmak her inananın borcudur. Zenginlikte bir nimettir. Ancak israftan, gösterişten kaçınmak ve O'nun yolunda kullanmak şartıyla, aksi halde insanlar için bir felâket tuzağıdır. Zenginliği veya başka bir özelliği nedeniyle övünmek ihtiyâcı duyan kimse Allah'ın hoşnut olmadığı bir kimse olmakla beraber rûhen yeterince olğunlaşamamış bir kişidir. Kendisindeki herhangi bir yönden duyduğu eksikliği sahip olduğu başka bör özellikle örtmek çabasından kaynaklanıyor.

Çehizde aşırı gidilmesinin israftan başka zararlı bir yanı daha var ki, o da; annelerin sandık dolduracağız derken gerek kendi, gerekse kızlarının kafalarını İslâmi kültür ve bilgi bakımından fakir bırakmalarıdır... Hattâ çocuk, İslâmî eserler dahi okusa, anne onu hemen elinden alıyor ve: "O elindeki kitabın sana ne yararı var? Onu okuyup bitirince eline ne geçiyor? Halbuki oya, dantel yapsan eline bir şey geçerdi!" der. Ne kısır bir düşünce Allah'ım!... Eline ne geçiyor? Her şeyin elle tutulur, gözle görülür olması gerekliymiş sanki. Halbuki çehizlerin en güzeli İslâmi bilgi ve islam ahlâkıdır. Hattâ bu câhil düşünce tesirleriyledir ki, gelinlerin az çehiz getirdiğini ileri sürerek, ona hareket eden, beğenmeyen nice erkek tarafının kadınlarını duymuşuzdur.

Şüphesiz bu tutum; İslâmi kültüre gereken değerin verilmemesinden

(858) Kur'an-ı Kerim, Bakara:148

(859) Kur'an-ı Kerim, Ali İmran:133

olduğu kadar, bunların kızlar için fantazi (lüks ve gereksiz) olarak görülmesinden de kaynaklanıyor. Tamamen yanlış olan bu düşünce, bu kafa yapısı ahirete hazırlanmayı değilde, dünyada övünüp böbürlenmeyi önemli bulan zihniyetin ürünüdür. Ancak unutulmamalıdır ki dünya hayatı aldatmaca ve oyalanmadan ibarettir. Maddi imkânların, çehizlerin çokluğu asla üstünlük nedeni değildir. Sahip olunması gereken hakiki mükâfat Allah indindedir. Ne mutlu, elinde olan her türlü imkânı Allah yolunda ve O'nun rızasını kazanmak için kullananlara, ne yazık, bu imkâna sahip olduğu halde Allah rızasına uygun değerlendirmeyenlere...

Câbir (r.a.)'den "Hz. Ali ile, Hz. Fâtıma'nın düğününe gittik, ondan daha güzel bir düğün görmedik. Çehiz olarak koyun postuna hurma yapraklarını doldurduk. Biz hurma ve kuru üzüm getirip yedik; Hz. Fâtıma'nın döşeği gelinlik gecesinde bir koyun derisindendi." (860).

Kızların çoğu, günümüzdeki fahiş mehir, çehiz ve haksız olarak istenen başlık parası yüzünden baba evinde kalıp, fitne ve fesada vesîle oluyor. Bu sebeble biraz fakir olan bir müslüman da evlenemiyor...

"Hanımların ilk tezyinâtı (süsü) ilim ve edep tahsilidir.

Gümüş ve altın gibi tezyinât ikinci derecede kalır. "

Evliliğin Amacı

"İçinizden kendileriyle huzura kavuşacağınız eşler yaratıp, aranıza sevgi ve rahmet koyması O'nun varlığının dedilllerindendir. Bunlarda düşünen toplum için dersler vardır." (861)

İnsanların ilişkilerinde temel esas; **karşılıklı sevgi, saygı, güven, sadakat ve merhamet olmalı.** Çünkü ancak bu sayede insanlar huzura kavuşur. Çünkü aile oluşturmanın temel nedenlerinden biri de huzura kavuşmaktır.

Evlilik sayesinde aile ortamı içinde hem eşler hem de çocuklar huzura kavuşacaktır. Eşlerin huzura kavuşması yalnızca cinsel ihtiyaçların doyurulması nedeniyle değil insanların ruhunda olan ait olma, sevme ve sevilme ihtiyaçlarının da karşılanması nedeniyledir. Bu sevgi ve saygı ortamında yetişen çocuk da bedenen ve ruhen sağlıklı, sevgi dolu ve başarılı olacaktır.

---

(860) Kadınlara Hitap, Ali Aslan, İst. 1982, S:185

(861) Kur'an-ı Kerim, Rum: 30/21.

Not: Bu kitabımız kadınlarla ilgili dini hükümler üzerine olduğundan;

- evlenilecek kadın ve erkekte aranılan şartlara,
- eş seçiminde dikkat edilecek özelliklere,
- nişanlılık konusuna,
- evlilik ve cinsel konulara fazla girilmemiştir. Bu konularda geniş bilgi edinmek isteyenlere 555. sayfada kapağını koyduğumuz **"Evlilik ve Cinsel Hayat"** isimli kitabımızı önemle tavsiye ederiz. Biz bu kitapda kısaca nikah, mehir ve talak konularından bahsetmekle yetineceğiz...

NİKAH

Nikah: Cinsel yaklaşmayı mubah kılmak için bir kadını şer'î ölçüler dahilinde kendine eş edinmektir.

Nikah: Diğer bir deyimle evlenmek, yuva kurmak, Allah'ın varlık aleminde nesli devam ettirmek ve aile yuvasının huzurunu sağlamak için koymuş olduğu sünnetlerden biridir. Diyebiliriz ki bu kanun sadece insanlara has bir sünnet değil, bütün canlıları, bitkileri de içine alan geniş kapsamlı bir sünnetullahtır. Kur'ân-ı Kerîmde: **"Düşünüp ibret alasınız diye herşey çift yaratılmıştır"** buyrulmuştur. (862).

Nikahın Sünneti: Normal hallerde, yani mali kudretinin yerinde olduğu, şehvetin günaha sürüklemediği durumlarda, evlenmek müekked sünnettir. Cinsel ilişkiye aşırı ihtiyaç duyulduğu durumlarda vacibtir.

Nikahın Rüknü: İcab ve kabulden ibarettir.

İcabdan maksat: Nikah akdini meydana getirmek için ilk söylenen sözdür. Meselâ: Erkeğin kadına "seni eş olarak aldım" veya kadının erkeğe "kendimi sana eş olarak verdim" demesidir.

Kabulden maksat: Erkeğin icabına karşılık kadının: "Kendimi sana eş olarak verdim" demesidir. Veya kadının yukarıdaki icabına karşılık erkeğin "ben de seni kendime eş olarak kabul ettim" demesidir.

Erkekle kadın arasında bu icab ve kabul meydana gelirse nikahın rüknü gerçekleşmiş olur.

---

(862) Kur'an-ı Kerim, Zariyat:49

Nikahın Şartları: Nikahın bir takım şartları vardır. Yapılan akidde bu şartların gerçekleşmesi gerekir:

1- Nikahı kıyılanın âkil, bâliğ ve nikah akdi hususunda hür olması gerekir.

2- Nikahı kıyılanların dünyada mevcut ve nikahlanmalarının helâl olması lazımdır.

3- Nikah akdini yapan erkek ve kadının veya vekillerinin birbirinin icab ve kabul anlamındaki sözlerini işitmeleri gerekir.

4- Şahitlerin hazır bulunması lazımdır. Şahitler: Hür, akıllı, ergen ve müslüman olması lazımdır. Şahitler; Ya iki erkek, ya da bir erkek iki kadın olması lazımdır. Sadece iki kadının şahitliği kafi değildir.

5- Şahitlerin de icab ve kabul sözlerini işitmeleri şarttır. İki şahitsiz hiç bir nikah sahih değildir. Allah ve Peygamber şahidimiz olsun diyerek gizli nikah sahih değildir.

6- Kendisi hazır olmıyan ve nikahı kıyılan kadının ve erkeğin ismi anılınca şahitler onları rahatlıkla tanımalıdırlar.

7- Bakire olsun, dul olsun ergen olan kadının rızasının alınması da nikahın şartlarındandır. **Hanefilerce:** Ergen kızın velisi onu evlendirmeye zorlayamaz. **Şafiilerce:** Baba ve dede bakire kızı ergen de olsa evlendirebilir.

8- Evlenecek kadın ile erkeğin icab ve kabul ile ilgili sözlerinin aynı mecliste söylenmesi ve işitilmesi şarttır. İcab bir mecliste kabul başka bir mecliste olursa nikah sahih olmaz.

9- Kabulun icaba aykırı bulunmamasıdır. Mesela erkeğin kadına hitaben: "Seni kendime eş kabul ettim" der, kadın da bir süre düşündükten sonra "kabul ederim" diye geniş veya gelecek zamana ait bir fiil kullanırsa nikah sahih olmaz. Yani erkek ve bilhassa kadının geçmiş zamanı **"kabul ettim"** sözünü kullanması şarttır.

10- Evlenecek olan kadın ve erkeğin bilinmesi şarttır. İki kızı olan bir kimse kızın ismini belirtmeden kızını verirse nikah sahih olmaz. Açıkca kızın ve oğlanın ismi belirtilmelidir.

11- Erkeğin mektupla (veya elektronik mektupla) yazdığı icab teklifini kadın iki şahit huzurunda okuduktan sonra "kabul ettim" derse, nikah sahih olur. Yani, mektubun okunmasıyla icab ve kabul aynı mecliste olmuş oluyor.

Belediye Nikahı:

İslâmî nikah, tarafların müslüman olması halinde; "îcab" ve "kabul"ün bulunmasıyla gerçekleşmiş olur. "İcab; birinin diğeriyle evlenme isteğini bildirmesi, "kabul" de; diğerinin bu teklifi kabul etmesi demektir. Bu karşılıklı sözleşmenin hiçbir şüpheye yer bırakmaması gerekir. Çünkü nikah önemli bir müessesedir. Taraflar bütün varlıklarıyla birbirinin olmakta ve ömür boyu sürmesi gereken bir müessese bu temel üzerine oturmaktadır. Onun için nikahtaki anlaşma kelimeleri, ya açıkça nikahı ve evlenmeyi anlatan kelimeler olmalıdır, ya da o anda başka anlama gelme ihtimali olmayan ve kendileriyle evlenme kastedildiği kesin olan kelimeler olmalıdır. Mesela:

Kadın: -"Beni eşliğe (ya da zevceliğe) kabul ettin mi?"

Erkek: -"Ettim. (Ya da seni zevce olarak aldım, eşliğe kabul ettim)" gibi.

Veya:

Erkek: -"Seninle evlenmek istiyorum, bana zevceliği kabul eder misin?"

Kadın: -"Ettim."

Görüldüğü gibi birinci örnekte "icab" kadından, "kabul" erkekten, ikinci örnekte de "icab" erkekten, "kabul" kadındandır. Bu birşey değiştirmez, önemli olan:

1- İcab ve kabulün başka anlama ihtimal olmayan sözlerle olması,

2- En azından birinin geçmiş zaman kipiyle bulunmasıdır.

Mesela "ettim" yerine, "ederim" demesi, şüpheye yer vermiş olabilir. Çünkü bu ifade o anda kabul ettiğini kesinkes göstermez, "mümkündür edebilirim" ve "ileride ederim" anlamlarına da gelebilir. Ancak Türkçe'de şimdiki zaman kipinin kullanılması herhangi bir karışıklığa yol açmayacağından nikahta ya da diğer akitlerde irade beyanlarının "evet kabul ediyorum" gibi şimdiki zaman kalıbının kullanılmasında bir mahzur yoktur.

Nikahta bunları üçüncü bir kimsenin, mesela nikah memurunun sorması şart değildir. Ancak karı koca adayları onun sormasıyla cevap vermiş olsalar da nikah yine gerçekleşmiş olur. İkinci olarak; karı-koca adaylarının "icab ve kabül"lerini duyarak şahitlik eden hür ve müslüman iki erkek, ya da bir erkek iki kadın şahit gerekir. Onların hiçbir şey söyle-

melerine gerek yoktur.

İslâmî nikahta ayrıca **"mehir"** vardır. Mehir, nikahın geçerli olmasının şartı değildir ama, nikahın gereğidir. Yani mehir söz konusu edilmeden de nikah geçerlidir. Nikahın bulunması, kocanın karıya mehir vermesini şart kılar.

Şimdi tekrar başa dönersek; eğer belediyede kıyılan nikahta bu şartlar varsa, İslami yönden o da geçerli bir nikahtır, yoksa değildir diyebiliriz.

Fakat itiraf etmeliyiz ki, belediye nikahının İslami nikahtan ayrıldığı birçok yönü vardır:

1- Herşeyden önce nikah İslam'da bir ibadettir, dini kabul etmeyen, laik sistemlerde ise sosyal bir mukaveledir.

2- İslamda kendisiyle evlenilebilen, ya da evlenilemeyen kimseler, laik sistemler tarafından, olduğu gibi kabul edilmemektedir. Mesela bu sistemde süt kardeşler birbirleriyle evlenebilirler. Evlenenlerin müslim, gayri müslim, ehli kitap ya da olup olmaması hiçbir şey değiştirmez. Halbuki İslamda süt kardeşler birbirleriyle evlenemiyeceği gibi, müslüman bir kadın gayri müslim bir erkekle, müslüman bir erkek dinsiz ya da putperest bir kadınla evlenemez.

3- Laik sistemde şahitlerde aranan nitelik mesela, T.C. vatandaşı olmaktan ibarettir. Halbuki İslami nikahta şahidin müslüman olma şartı vardır ve iki şahitten en az birinin erkek olması gerekir.

4- İslami nikahta "icab" ve "kabul" ifadelerinden en az birinin geçmiş zaman kipi olması gerekir, halbuki, laik sistemin nikahında "ederim" gibi ifadelerle nikah kıyılmaktadır.

Aslında nikahın dinî bir iş olmaktan çıkarılamıyacağını batılılar anlamışlar ve nikah işini, kiliseye ve papazlara bırakmışlardır. Çünkü kudsîlik vermeden bu müessesenin yürümesi zordur. Kudsîlik de ancak dini olmakla olur.

Öyleyse İslami yönden de nikahlı olmak isteyenler resmî nikahtan önce ya da sonra dini nikah da yaptırabilirler.

Resmî nikahta da yukarıda şartlarını anlattığımız kurallara uyulduğu takdirde ve de kişiler arasında evlenme engelleri de yoksa kıyılan nikah geçerlidir. Ayrıca dinî nikah adı altında bir nikah kıydırmaya gerek yoktur. Çünkü nikahın dinî ya da resmî diye ayrılması İslamın ilk

yıllarında yoktu. Bu kişilerin dini hassasiyetleri sonunda sonrada ortaya çıkmış bir uygulamadır. Önemli olan şartların oluşmasıdır.

Günümüz şartlarında, resmî nikahtan önce dinî nikahın yapılmaması tavsiye olunur. Çünkü İslâmî hükümlerin yaptırımı (müeyyidesi) -yaşadığımız ortam itibariyle- bulunmadığından, bazı insanlar mâdur edilebiliyorlar ve resmî nikahtan önceki ayrılmalarda erkek ve genellikle de kız zarar görebiliyor. (863).

Nişanlılıkta Dini Nikahın Zararlarını Gösteren Bir Olay:

Ben imam-hatip lisesi mezunu bayanım. Bundan iki yıl kadar önce nişanlandım. Nişanlım, "içimiz rahat olur, günaha girmemiş oluruz" diyerek imam nikahı yapmamızı istedi. Annem ve babam da karşı çıkmadı, sonuçta imam nikahı ile nikahlandık. Önceleri sadece alışverişe çıkıyor, yürüyorduk. El ele de tutuştuk. Çok değil, nikahtan 4 ay kadar sonra ise anlaşamadık ve ayrıldık. Bana üç kez boş ol dedi.

Hükmen dul olduğumu biliyorum. Asıl sorun ise, geçen ay bir başkası ile sözlendim. Çok iyi bir insan. Bir ara ağzını aradım ve imam nikahına düğünden önce nasıl baktığını öğrenmeye çalıştım. Kesinlikle karşı çıkıyor. Benim daha evvel nişanlandığımı ve anlaşamayarak ayrıldığımı biliyor ama ne ben ne de ailem, ona imam nikahlı olup da ayrıldığımı henüz söylemedik. Açıkçası söylemekten çekiniyorum. Bunu söyleyecek olursam bana çok kızacağına eminim. Günün birinde bu konu için, "sırf gezip eğlenebilmek için Allah'ın emrini kullanıyorlar, demişti.

O çok iyi ve temiz bir insan. Ben bir dulum ama bunu söyleyecek olursam beni bırakır diye korkuyorum. Söylemesem olmaz mı? Onu kaybetmek istemiyorum.

Bizim dilimizde ve kültürümüzde dul diye, başından nikah geçmiş kimseye değil, nikahlandıktan sonra eşi ile cinsel hayat yaşamış ve bekareti bozulmuş kimseye (özellikle kadına) derler. Fıkıh kitaplarında da dul (seyyib) bu mânada kullanılır. İddet (yeniden evlenebilmek için kadının beklemesi gereken süre) bakımından da yalnızca nikahlanmak yetmez; nikahtan sonra ya cinsel temas veya bunu yapmaya imkan verecek şekilde başbaşa kalmak (halvet-i sahîha) gerekir. Buna göre

(863) Hanımlar Özel İlmihal, Dr. Faruk Başer, İst. 1989. Seha Y. S:294 v.d.,

kızımızın "Ben hükmen dulum" sözü, hem geleneğimiz hem de dinimiz bakımından yerine oturmuş olmuyor.

Nişanlı iken görüşme durumunda olan ve görüşmeler esnasında haram işlemekten korkan kimseler, "nasıl olsa fiilen de evleneceğiz, şimdiden evlenme akdini yapıp haram işlemekten kurtulalım" diyerek, böyle düşünerek nikah (evlenme akdi) yapıyorlar. Bu akdin, taraflar haram işlemekten kurtarmak gibi bir yararı oluyorsa da, soruda gördüğümüz gibi sakıncaları da oluyor. Dilimizde "Gelin ata binmiş de ya nasip demiş" şeklinde güzel bir söz vardır. Nişanlandıktan sonra bundan vazgeçen nice çift çeşitli problemler yaşıyorlar. İşte bu durumda, yukarıda gördüğümüz problemden daha önemli olarak bir de, kocanın, kendisini terkeden bayandan intikam almak için onu boşamaması olayı vardır. Nişanlı iken nikah yapan, sonra nişanı bozan bayanın, bir başkasıyla nişan ve nikah yapabilmek için eski nişanlı-nikahlısının kendisini boşamasına ihtiyaç vardır; o da boşamayınca ortaya, çözümü güç bir problem çıkmaktadır. Bu sebeple gençlere, sabırlı ve ölçülü davranmalarını, fiilen evlenme zamanı gelinceye kadar nikah yaptırmamalarını veya yaptıracaklarsa hem resmi hem dini nikahı birlikte yapıp düğünü sonra yapmalarını tavsiye ediyorum.

Soruda geçen "söyleme, söylememe" meselesine gelince:

Karşı taraf, senin başından -cinsel temas veya halvet-i sahihayı içersin içermesin- bir nikah olay geçti mi" diye sormadıkça, kızımızın kendisini bakire olarak tanıtmasında, cinsel olaysız bir nikah geçirdiğinden söz etmemesinde bir sakınca olmaması gerekir; çünkü bu nikah onu dul yapmamaktadır. Ancak evlilikten sonra bu olayın duyulması ihtimali varsa önemli bir risk yüklenilmiş olur; koca "Bunu bana söylemeliydin" diyebilir. Söylendiğinde iyi bir nasibi kaçırma, söylenmediğinde, ileride duyulması ve tepki gösterilmesi riskleri var; bunlardan birini tercih etmek ilgili taraflara kalmaktadır.

Resmi Nikahsız ve de Düğün yapılmadan Dinî Nikah Kıydıran Kızların Başına Gelen Bir Olay

Hocam, ben nişanlımla haramdan korunmak için resmi nikah ve düğün yapmadan dini nikah ile nikah yaptım. Sonra nişanlımla (dini nikahlı eşimle) cinsel ilişkiye girdim. Daha sonra bir sebepten kızdım ve mehir ve nafaka vermemek üzere üç kere

boş ol dedim.

Şimdi işe tekrar evlenmek istiyorum. Mümkün mü?

Soruda da görüldüğü gibi resmi nikah ve düğün yapılmadan güya haramdan korunmak için yaptırılan dini nikah, T.C. hukuku tarafından bağlayıcı kabul edilmediğinden erkeklerin en ufak bir kızgınlığı ile eşini boşaması ile mağdur oluyorlar. Burada talak verilirken "sünnete uygun olan talak mı verildi?, Bir talakla mı boşandı?"...gibi sorular sorulması lazım ki ona göre fetva verilsin. Müftülüğe gidiniz.

Bu soruda da görüldüğü ve de bizim yukarıda izah ettiğimiz gibi resmi nikah olmadan dini nikah kıydırmaya razı olan kız, zarar görmüş oluyor. Her ne kadar bu soruda da görüldüğü üzere erkek mehir ve nafakasız boşadım dese de aralarında belirlenmiş mehir var ise onu yoksa kızın çevre, kültür ve aile emsallerine göre "Mihr-i Misil" denen mehri alma hakkı vardır. Bu mehri ödemek erkeğin borcudur, ben böyle boşadım demekle borçtan kurtulamaz.

Bu olayda da görüldüğü üzere dini nikah kıydıran kız veya kadınlar, her zaman mağdur edilmeye müsaittir. Onun için asla gizlice dini nikah kıydırılmamalıdır. Nikah, haramdan korunmak için evliliğin ilan edilmesi olduğuna göre, akraba ve dostların bilmediği gizli nikah fuhşun ve kadını aldatmanın başka bir yolu gibi kullanılmaktadır. Madem dini nikahla evlenmeyi taraflar rıza ile kabul ediyorlarsa, gizli olmasına ne gerek var, en azından yakın akraba ve dostların bilgisi dahilinde olmalıdır ki fuhuştan farkı olsun...

NİKAHIN HÜKÜMLERİ:

1- Şer'an iki tarafın birbirinden faydalanmaları helal olur.

2- Erkek; kadını, açık-saçık çıkmaktan men etme hakkına sahiptir.

3- Mehir, nafaka ve giyim erkeğin üzerine farz olur.

4- Sıhrıyet sebebiyle meydana gelen akrabaların bir kısmı ile nikahlanma haram olur.

5- İki taraf birbirine varis olurlar.

6- Birden fazla evli erkeğin, kadınlar arasında adâletle hareket etmesi gerekir.

7- Kadın, yatağına davet ettiği zaman kocasına itaat etmelidir.

8- Nikâhın ve talakın (boşamanın) şakası olmaz. Âkıl, baliğ ve hür kimseler veya veliler birbirlerine şahitler huzurunda (veya şahitlik şartlarına uygun olanların hazır olduğu bir mecliste) icâb ve kabulde bulunsalar nikah kıyılmış olur. Onun için veliler veya kişiler buna çok dikkat etmelidirler. Bazan aile meclislerinde veliler birbirlerinin çocuklarına bu tür şakalaşmalarla ve beşik kertmesi adıyla nikah kıyıyorlar. Sonra boşanmadan başkalarıyla evlenmek isterlerse kadının nikahı caiz değildir, çünkü beşik kertmesindeki kıyılan nikahı geçerlidir.

NİKAHI HARAM OLAN KADINLAR: (864)

A) Nesep (soy) Cihetiyle Haram Olan Kadınlar:

1- Anneler ve nineler (ne kadar yukarı çıksa da),

2- Kızlar (ne kadara aşağı inse de),

3- Kız kardeşler,

4- Halalar,

5- Teyzeler,

6- Erkek kardeşin kızları,

7- Kız kardeşin kızları,

Bu yedi sınıf kadınla nikahlamak, cinsel yamlaşma veya ona yol açan davranışlarda bulunmak ebediyen haramdır.

B) Sıhriyet (evlenmeden meydana gelen) Kadın Akrabalar:

1- Adamın karısının ana babası tarafından anneler ve neneleri...

2- Karısının kızları ve karısının evladının kızları...

3- Adamın oğlunun karısı, oğlunun oğlunun karısı...

C) Zina Ettiği Kadının Anası ve Kızları:

Bir kadınla zina eden erkeğe o kadının ana ve nenesi, kızı ve evladının kızları haram olur. Ancak Zina ettiği kadını nikahlayabilir. Tabii nikahı haramlardan değilse. Zina eden kadında erkeğin babasına, dedesine, oğullarına ve torunlarına haramdır.

Yabancı bir kadına, kaynanasına, gelinine ve öz kızına şehvetle bakmanın ve dokunmanın tafsilatlı hükmü, Tesettür bölümündeki halvet konusunda genişçe izah edilmiştir.

---

(864) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:274 v.d.

D) Süt Emme Sebebiyle Nikahı Haram Olan Kadınlar: Neseb sebebiyle haram olanlar süt emzirme cihetiyle de haramdırlar.

Neseb veya süt emme sebebiyle kardeş olan iki kızı bir erkek aynı anda nikahı altına alamaz. Biri öldükten sonra veya biriyle boşandıktan sonra ve boşadığı kadının iddeti geçtikten sonra diğerini alabilir. Kadınla halasını, kadınla teyzesini yine bir erkek aynı anda nikah altında tutamaz.

Süt akrabalığının haram kıldığı kimseleri daha iyi anlamak için şu formül uygulanır: Süt emen çocuk (kız veya erkek) süt emdiği kadının öz çocuğu gibi kabul edilir.

Yani süt emen çocuk erkek ise ona haram olan kadınlar ile süt emen çocuk kız ise ona haram olan erkekler, süt emdiği kadının öz çocuğu gibi, o aileden kan akrabalığı yoluyla kimlerle evlenemezse; süt çocuk da süt akrabalığı yoluyla oluşan haramlık nedeniyle aynı kişilerle evlenemez.

Süt Bankalarından Alınan Sütle Süt Akrabalığı Oluşur mu?

Müctehidlerin çoğuna göre süt akrabalığının oluşması için çocuğun ilk iki yaş içinde emmesi gerekir.

İki yaşını doldurmamış çocuğun süt bankalarından alınan sütle beslenmesiyle süt akrabalığı oluşur. Sütün memeden emilmesi ile sağılıp kaşıkla verilmesi arasında hüküm açısından herhangi bir fark yoktur.

Bu nedenle bankaya süt veren annelerin ve oradan beslenen çocukların isimlerinin belirlenmesi, oluşan akrabalıkların takip edilmesi ve hükümlerinin uygulanması gerekir. Titiz biçimde bu konu gözetilmediği takdirde süt bankası uygulamasına izin verilmez. Çünkü bu durumda neseb korunamaz ve nesiller karışır.

Süt Akrabalığı, Mirasçılık Hakkı Oluşturur mu?

Süt akrabalığı evlenme engeli oluşturur ancak süt akrabaları arasında mirasçılık oluşturmaz.

Organ Nakli, Doku Nakli ve Kan Nakli Evlenmeye Engel mi?

Kan nakli, doku nakli veya organ nakli gibi müdahaleler, iki yaşından sonra emilen süt gibi, sadece dıştan gelen birer nakildirler. Hangi yaşta olursa olsunlar, evlenme engeli teşkil edecek derecede kardeşlik meydana getirmezler. Nitekim, ihtiyaç varsa, evli oldukları halde karı ve koca birbirine doku, kan veya organ nakli yaptırabilirler.

Bununla evlilikleri bozulmaz.

E) Başkasının Hakkı Olan Kadınla Nikahlanmak:

Başkasının nikahlı karısıyla nikahlanmak caiz değildir. Yine başkasına ait olup boşanan veya kocası ölen ve iddeti (şer'î bekleme süresi) içinde bulunan bir kadın bu süresi bitmedikçe nikahlanamaz. Ancak hamile ise doğumdan sonra evlenebilir.

F) Haram Evlilik (Mut'a Evlilik):

Mut'a evlilik demek; bir erkeğin bir kadın ile bir gün, bir hafta, veya bir ay gibi bir süre akid yapması demektir. Mezhep imamları bu şekildeki bir evliliğin haram olduğu üzerinde ittifak etmişlerdir.

Yurtdışında İş Bulmak ve Oturum Almak İçin Anlaşmalı Yapılan Nikahın Hükmü Nedir?

Ben şu an Almanya'da dil tahsili yapan üniversite mezunu bir gencim; buraya geleli iki ay oldu. Ailem benim burda kalıp Almanya'da çalışmamı istiyor; Ülkemdeki ekonomik sıkıntı, işsizlik gibi nedenlerden dolayı böyle düsünüyorlar. Burda kalıp işçi olmam için bir Alman bayanla anlaşmalı evlilik yapmam lazım, resmi anlamda evli, ancak birbirimizi görmeden yaşayıp yaklaşık iki yıl sonra boşanıp herkes kendi yoluna gidecek, bunun karşılığı olarak da bayana belli bir meblağ para veriliyor.

Şimdi ben biliyorum ki İslam Hukukuna göre nikahın geçerli olması için icap-kabul ve iki şahidin olması gerekli bu nikahta da bunlar olacak; o zaman bu nikahın durumu İslam Hukuku açısından nedir? Böyle bir nikah yapmak caiz midir?

Kendi ülkesinde uygun iş bulamayan bir insanın, zengin ülkelerde çalışması, oralarda çalışabilmek için gerekli formaliteleri yerine getirmesi, eğer bu amaçla bir Alman kadınla "anlaşmalı evlilik" yapması gerekiyorsa, bunu da yapması bir ihtiyaçtır ve caizdir. Anlaşmalı evlilik "kâğıt üzerinde, hukukunu yerine getirmemek şartıyla" yapılmış bir evliliktir. Yapılan akde şekil olarak bakıldığında akit tamamdır; "karşılıklı rıza, irade beyanı, şahitler vardır ve evlenme engeli de yoktur" (yani böyle ise akit tamamdır, geçerlidir). Fiilen evlilik hayatını yaşama, nafaka vb. hakları yerine getirme konusunda taraflar anlaştığı için, bunları yapmıyorlar diye bir sorumluluk da doğmaz. Amaç hasıl olunca kadın boşanırsa evlilik ilişkisi/bağı da sona ermiş olur.

Bu anlaşmalı evliliğin mut'a'dan farkı, kağıt üzerinde olup cinsel ilişkinin olmamasıdır. Mut'a evliliğinde cinsel faydalanma vardır.

G) Dörtten Fazla Kadını Bir Kimse Bir Arada Tutamaz. Biri ölürse veya boşanıp iddeti biterse ancak öbürü nikahlanabilir.

H) İki Kız Kardeş Aynı Erkekle Aynı Anda Nikahlanamaz. Biri ölürse veya boşanıp iddeti biterse ancak öbürü nikahlanabilir.

I) Şirk Sebebiyle Nikahlanması Haram Kadınlar: Bir müslüman erkek, kitâbî olan kadınlarla evlenebilir. Bir kadının kitâbî olup olmadığı ona sorularak anlaşılır. Ameli olmasa bile ben hristiyanım, musevîyim diyeni öyle kabul etmek gerekir.

Müslüman veya ehli kitap olmıyan, müşrik, ateist (dinsiz), komünist vesaire kadınlarla bir müslüman evlenemez.

Müslüman bir kadında aynı böyle müşrik, ateist, komünist dinsiz bir erkekle asla evlenmez. Hattâ ehli kitâb olan bir erkekle de evlenemez. Müslüman kadın, ancak müslüman bir erkeğin karısı olabilir. Onun için evlenecek kız, erkeğin müslüman, namazlı, abdestli ve kötü alışkanlıkları olmayanı araması ve tercih etmesi gerekir.

İ) Talak Sebebiyle Haram Kadınlar: Bir erkek 3 talakla boşadığı karısını o kadın başkasıyla evlenip cinsel ilişkide bulunup kocası öldükten veya o erkekten normal boşandıktan sonra ancak tekrar evlenebilir. Boşanmış kadının eski kocasıyla tekrar evlenebilmesi için başkasıyla geçici olarak evlenmesi asla caiz değildir. Nikah sona kadar devamlı olmak kaydıyla sahihtir.

Yakın Akraba Evlilikleri:

Müslümanlar için normal, ya da anormal, helal yada haram sınırını koyan Allah'tır. O'nun ve O'nun emriyle elçisinin helal dediği helal, haram dediği de haramdır. Çünkü helal, ya da haram kılma, bir dinin en büyük özelliğidir. Ya da her helal ve haram kılan, din koyuyor demektir. Bü yüzden Peygamberimiz; büyüklerinin yasak dediğini yasak, yani haram, mübah dediğini de mübah, yani serbest sayan insanları, o yasak ve mübah koyanlara tapan diye nitelemiştir. Yani; Allah bir şeyin helal ya da haram olduğunu bildirdikten sonra, birisi yetkisine dayanarak O'nun helal dediğini yasak, haram dediğini de serbest etmişse, yeni bir din koymuş, onun dediklerini kabul eden de onu ilah edinmiş demektir.

Allah (c.c.) kendisiyle evlenilemiyecek kadınları Kur'an-ı Kerim'de bil-

dirmiş, Peygamberimiz de buna açıklık getirmiştir:

Bunun dışındaki bütün kadınlarla evlenilebileceğini de yine Kur'an-ı Kerim bildirmektedir. Artık mesela amca-dayı, hala-teyze çocuklarıyla evlenmeyi, geçici yetkisine dayanarak yasaklamak, işte yeni bir din koymak, onun yasağını kabullenmek de, onun dinine girip, onu ilah edinmek demektir.

Ne varki, haramlar arasında derece farkı olduğu gibi, helaller arasında da derece farkı vardır. Buna göre yakın akrabası dışındakilerle evlenmek daha güzel bir helaldir. Hz. Ömer de bunu teşvik etmiştir. Çünkü aile yuvasının ve doğacak nesillerin sağlamlığı, karı-koca arasındaki sevgi ve çekiciliğin fazlalığına bağlıdır. İnsanlar, fıtratları gereği yakınlarına karşı cinsel arzu duyamazlar. Halbuki, karı-koca arasında sevgi ve çekiciliği doğuran en büyük etken cinsel arzudur. Bazı insanlarda yakınlarına karşı doğacak bu tür arzusuzluk, evlenmeleri halinde, soğukluğa ve arzusuz ilişkiden kaynaklanan cılız ve sakat doğumlara sebep olabilir. Bu yüzden İmam Gazali, evlenilecek kadında aranılan nitelikler arasında, yakın akrabadan olmama özelliğini de sayar. Buna; çünkü yakınlar arasındaki şehvet azlığından ötürü doğacak çocuklar cılız olur, sebebini gösterir.

Yakın akraba ile evlenmemenin bir faydası daha vardır. Akrabası olmayan birisiyle evlenip, yabancı bir akraba ile hısımlık bağları kuran adam, İslamın istediği sevişen ve yardımlaşan toplumun oluşmasına yardımcı olmuş demektir. Çünkü yakınların birbirlerine yardım etmeleri daha kolaydır.

Ancak buna rağmen İslamda bu tür evliliğin yasaklanmaması, bu sonuçların istisnai durumlar olduğunu gösterir. Bu bağlamda Peygamberimizin, evlenecek eşlerin birbirlerini görmelerini, yani severek evlenmelerini tavsiye etmesi çok önemli ve ilgi çekicidir. Hattâ erkek, talip olduğu kadına şehvetle de olsa bakabilir. Çünkü insanlar mizaçları itirabariyle uyum sağlayabilecekleri ve sağlam nesil yetiştirebilecekleri eşleri daha ilk bakışta sevebilirler. Sevemiyorlarsa mizaçları birbirine uygun değil demektir. Onun için birbirlerini görmeyenlerin ve gördükten sonra da sevemeyenlerin evlenmeleri ya da evlendirilmeleri hoş olmayan bir davranıştır.

Ama tekrar edersek, birbirlerini seven bir amca-dayı, hala-teyze çocuklarının aralarını ayırmak ve sevgilerine engel olmak da fıtrata ve insanın hamuruna aykırı bir davranış ve bir zulüm olur. Çünkü cinsî sapık-

lar dışında teyzesine, halasına ya da dayısına aşık olan kimseye rastlanılmaz ama, kuzenlerine aşık olan bir sürü insan vardır. Öyleyse doğal ve fıtrî davranış, böyle olanların birbirleriyle evlenebilmeleridir.

Artık bu konuda yapılabilecek şey, akraba evliliklerini yasaklamak değil, Peygamberimizin yaptığı gibi, yabancı ile evlenmeyi teşvik etmektir. Halbuki süt kardeşle evlenmek daha çok sakat doğuma sebep olduğu halde, yakın akraba evliliğinin yasaklanmasını isteyenler onun yasaklanmasını istememektedirler. Demek ki, gayeleri dini bir kurala karşı çıkmaktan ibarettir.

Küçükken Nikahı Kıyılanlar, Ergen Olunca Nikahı Feshedilebilir mi?

Küçük kızın veya oğlanın velileri babası veya dedesi olarak nikahları kıyılmış ise, ergen olunca yapılan nikahı feshedemezler. Baba ve dededen başkalarının yaptığı nikah feshedilebilir. Bu durumda kıza kocası cinsel yaklaşmada bulunmuş ise, kadına mehrin tamamı verilir. Cinsel yaklaşmada bulunmamışsa mehir ödemeye gerek yoktur. Küçük kıza bakacak kimsesi yok veya başka bir zaruret yoksa küçük nikahlamak doğru değildir.

Hür ve ergen (âkil-baliğ) kızın nikahı velisiz caizdir ve geçerlidir. Hür ve ergen bir kızı babası da olsa kimse zorla evlendiremez. Nikahı kıyılacak kızın kimle evlendirileceği açıkça belirtilmelidir.

Kızın Velisi İzin İstemeden Nikah Yaptırırsa:

Kızın velisi izin istemeden onu bir adama nikahladıktan sonra kız bundan haberdar olur ve kocası olacak adamla ihtilafa düşerlerde kız: "Ben evlenmeyi reddetim" der, koca ise "hayır muvafakat ettin" veya "sana teklif edildiğinde sustun" derse, kızın sözüne göre hüküm verilir. Ama kocası olacak adam "kızın yapılan teklife susarak cevap verdiğini" belge ve şahitlerle isbat ederse o takdirde yapılan nikah geçerlidir. Belge ve şahit gösteremezse nikah hükümsüzdür. Cinsel temastan sonra kız itiraz ederse geçerli sayılmaz. Çünkü temasa izin vermesi kabul sayılır. Ama zorlanarak temasta bulunulduğunu isbat ederse, nikahı reddetme hakkı vardır.

Evlilikte Kefâet: Denklik

Genellikle nikahta erkek tarafından denklik aranır. Hanefilerce, evlenecek erkeğin şu altı hususta kadına eşitliği veya daha üstün olması aranır:

"Soy, İslam, sanat ve kültür, hürriyet, servet ve dindarlık." Dindar olan tercih edilmelidir. Bunların erkekten aranması aile huzuru içindir. Bunlar olmadığı halde bir kız kendini istediği erkeğe nikahlarsa caizdir. Buna velinin itiraz hakkı da vardır.

Nikahta Vekalet : Hanefilerce, ergen olan erkek ve kız nikahlarını kıyması için ergen aklı başında bir kişiyi vekil tayin edebilirler. Bu erkek ve kadında olabilir. Vekil tutarken şahit tutmak şart değildir. Ama ilerde herhangi bir problemde delil olması açısından şahitli olması iyidir. Vekil, müvekkilini (vekil olduğunu) kendisine nikahlayamaz.

Sözlü veya Nişanlı Kıza Verilen Hediye, Söz veya Nişan Bozulunca Geri Alınabilir mi? (865).

*) Erkeğin mehre dahil olarak sözlü veya nişanlısına vermiş olduğu şeyler, isterse kullanma ile değişmiş olsun mevcut ise aynen ve telef olmuş ise bedeli geri alınabilir.

*) Erkeğin vefatı halinde iadeler varislerine intikal eder.

*) Kızın vefatı halinde iadeler terikesinden alınır.

*) Kızın sözlü veya nişanlısına verilen hediyeler, hibe (bağış) hükmüne girerler.

*) Bir kimse, evlenmek istediği kadına nişan namına bir miktar eşya verip de sonra nikahtan vazgeçerse, bu eşyayı mevcut ise geri alabilir. Kadın da bunlara karşılık olarak gönderdiği şeyleri mevcutsa geri alabilir.

*) Adaylardan birinin diğerine hediye olarak verdiği şey, helâk olsa veya kullanılmış olsa veyahut hediye alınan tarafın mülkünden bir sebeple çıksa artık hediye eden tarafın geri almaya hakkı kalmaz.

Gelin Kız Âdetli İken Nikah Kıyılır mı?

Nikahın sahih, ya da geçerli olmasının şartlarında böyle bir şey yoktur. Yani kadın, iddet bekliyor olması dışında hangi halde olursa olsun nihahı sahih ve geçerli olur. Yani, âdetli iken yapılan bir nikah da sahih ve geçerlidir. Ancak bazı yörelerde böyle bir kabulleniş varsa, bu hüküm olarak yanlış olmakla beraber bir iyi niyete de işaret ediyor gibi görülüyor ki o da şudur: Evliliğe kadar ki hayatlarını tertemiz geçiren karı-koca adaylarının zifaf geceleri önemlidir. Çünkü zifaf gecesi genellikle nikahın

(865) Hukuku İslamiyye Kamusu, Ö.N. Bilmen, İst. Bilmen Y. C:2 S:12-18. Hanımlar Özel Fetvalar 2, Dr. Faruk Başer, İst. Seha Y. S:45, 115, 116.

kıyıldığı günün akşamına rastlar. O anda kadının âdetli olması, ya ömür boyu sürecek bir tiksintiye, ya yeni kurulan ailenin temellerine soğukluğun girmesine veya bu temellerin daha ilk günden bir haram ilişki üzerine kurulmasına sebep olabilir. Dolayısı ile düğün, imkan elverdiğince kadının âdetli zamanına denk getirilmemelidir. "Hayızlı iken nikah olmaz" söylentisi de buradan çıkmış olabilir. Yani bu sözün işaret ettiği bir gerçek vardır ama söz, hüküm olarak doğru değildir.

Nikah Tazelemek:

Nikah kıymada tarafların rızası ve şahitlerin bulunması şarttır. Bu kitabımızın nikah bölümünde bu konu daha genişçe izah edilmektedir. Perşembe akşamları camilerdeki nikah yenilemelerde nikahın şartlarına (iki şahitle tarafların icab ve kabulde bulunmasına) riayet edilmemektedir.

Ancak, iman meselesi, İslamda en önemli mesele olup, şakası dahi ciddî muamelesi görür. Mesela: Bir şey yapmakta olan birisine, "Allah'tan korkmuyor musun?" dese, o da kızgın halde, "hayır!" diye cevap verse kafir olur ve karısı bâin olarak boş düşer. Bunun gibi bütün küfür sözler aynı işi yapar. Bu, belki bu konuda çok sert olanların bir yorumu olabilir, ama bir ictihaddır ve ihtiyaten de olsa hesaba katılmalıdır. Keza bu sözün kadından söylenmesi de aynı sonucu doğurur.

İbni Abidin der ki: "Çoğu zaman avamın küfre götüren sözler söylediklerini duyarız. Oysa onlar bunun farkında değillerdir. Bundandolayı cahil, ihtiyaten her gün imanını, ay da bir iki defa da nikahını iki şahit huzurunda yenilemelidir. Çünkü hatâ erkekten sadır olmasa bile kadınlardan çokça sadır olur..." (866)

Bu açıklamalar ışığında zaman zaman iman ve nikah tazelemenin bir ihtiyat tedbiri olduğu anlaşılır. Ancak imanı tazelemek "Kelime-i Tevhid"i inanarak söylemekle olursa da nikah ancak şartlarına uygun biçimde, karşılıklı rızâ ile ve şahidler huzurunda yenilenebilir. Ayrıca, işaret edildiği gibi bu da avam için söz konusudur. Avam olmayan küfür ifadeleri bilir ve onlardan kaçınır. (867).

(866) İbn Abidin. İst. Şamil Y. C:1 S: 41

(867) Hanımlar Özel Fetvalar 2, Dr. Faruk Başer, İst. 1990. Seha Y. S:115

MEHİR

Mehir: Evlenirken nikah akdinde müslüman erkek tarafından kadına şer'i bir hak olarak verilen mal veya paradır.

Evlilik sonrasında eşlerden birinin ölmesi ile eşler, birbirine mirasçı kalabildikleri halde, **mehir ve nafaka yalnızca kocanın hanımına vermekle yükümlü olduğu bir meblağdır.**

Mehir, yeni hayata adım atan kadın için bir destek, tutunacak bir imkandır. Nikah akdinin bir bakıma sağlama bağlanmasının hukuki teminatıdır. Ayet, mehrin vücûbuna delalet eder.

Mehir, kızın ailesine değil kıza verilir. ve bunu nasıl değerlendireceği konusunda hiç kimse ona müdahale edemez. Kadın bu mehirle çehiz ya da ev eşyası almak zorunda değildir. Evlenecek olan kadının hak kazandığı mehirde ne kocasının ne de babasının tasarruf hakkı vardır. Kadın mehrini dilediği gibi kullanma hakkına sahiptir.

Görülüyor ki hakları en iyi koruyan ve zayıfların elinden en çok tutan, şüphesiz ki Allah ve Peygamberidir. İslam, haklı olduğu sürece zayıftan yanadır.

Mehrin Aile Hayatındaki Yeri ve Önemi:

Hemen şunu belirtelim ki, mehir tek kelimeyle kadın haklarını korumaya yönelik haklardan sadece biridir. Bunun aile yapısında birçok yararları var, bunlardan birkaçını şöyle sıralayabiliriz.

a) Erkeklerin kadınlara karşı koruyucu birer destek olduğunu hatırlatmak,

b) Yeni bir hayata başlayan kadını büsbütün mali dayanaksız bırakmayarak, onu bu yönden de desteklemek,

c) Nimetin külfetsiz olmadığını, evlenmenin de bir takım külfetlerinin bulunduğunu bu hakla da anlamak,

d) Mehrin bir bağış değil, dinin belirlediği bir hak olduğunu, bu hususta kadının kocasına karşı bir eziklik ve küçülme, aşağılanma duymasına gerek olmadığına, hakların karşılıklı bir anlam taşıdığına açıklık getirmek.

e) Erkeğin zorlayıcı bir sebep olmadığı halde keyfi boşanmasını en-

gellemek.

Mehir İle İlgili Ayet:

"(Evlendiğiniz) kadınlara mehirlerini güçlük çıkarmadan gönül rızasıyla verin. Eğer onun bir kısmını kendi arzularıyla size bağışlarlarsa, onu rahatlıkla, içine sinerek yiyin." (868).

Kur'ân'da mealini verdiğimiz ayetle, evlenen kızın öz hakkı olan mehrin hem kocası, hem velisi tarafından alınması haram kılınmıştır. Ancak ayette belirtildiği gibi, kadın gönül rızasıyla mehrinin ya tamamını ya da bir kısmını kocasına veya velisine bağışlarsa, bunda bir sakınca görülmemiştir.

Mehir Olabilen Şeyler:

Mehir olacak olan mal, alımı ve satımı yasaklanmamış bir şey olmalıdır. Buna göre altın, gümüş, helal yiyecekler, giyim eşyası... vs. melir olabilir. Ancak alım satımı, kullanımı yasak olan, içki, domuz, vs. gibi şeyler mehir olamaz.

Mehir, yukarıdaki niteliklere uygun her türlü mal olabileceği gibi, geliri ve değeri olan menfaatler de mehir olabilir. Örneğin şu dükkanın, evin birkaç yıllık kirası gibi. Veya evi, dükkanı, arabayı şu kadar yıl ücretsiz kullanmak gibi...

Mehrin En Az Miktarı:

Mehrin tavanına bir sınır çizilmemişse de tabanı müctehid imamlar tarafından tesbit edilerek az farklı da olsa belirlenmiştir.

Hanefilerce: En az miktarı on dirhem gümüştür, bunun darphanede basılmış olması şart değildir. Bugünkü birimle 32 gram eder.

Şafiilerce: Bu hakkın taban ve tavanı yoktur, alım-satım kapsamına giren her mal az olsun çok olsun mehir olabilir.

Hanefi imamları, mehirde gümüş değil de onun yerine mal verildiğinde, bu nisbeti bulmalıdır. Nikah akdi yapılırken on dirhem gümüşe tekabül eden bir mal belirlenir, ödenecek zaman malın değeri artmış veya eksilmişse, ne yapılır? Malın değeri artmışsa, artan kısmı kadından geri alınmaz. Kıymeti düşmüşse, yine kadını koruma bakımından ve bir tavan da belirlenmediğinden düşen nisbeti tamamlayıp öylece verilir.

---

(868) Kur'an-ı Kerim, Nisa:4

Mehir Olarak Ayrılan Malın Bir Kısmı Noksanlaşırsa: Kadın bu hususta muhayyerdir, dilerse belirtilen malın tamamını ister, dilerse onun yerine on dirhem gümüş taleb eder.

Mehir Vermemek Şartıyla Yapılan Nikah Akdi: Nikah akdi bir mehir belirlenmeden veya mehir vermemek kaydiyle akdedilirse, birinci şekilde belirlenmeyenden kadın herhalde "mehri misil" yani emsaline uygun bir mehir alır. İkinci şekilde vermemek kaydıyla yapılan akid fasiddir. Bununla beraber adam bu fasid nikahla evlenip kadınla cinsel temasta bulunursa, o takdirde yine "mehri misil" vermesi gerekir.

Bunun için mehrin nikah akdinde belirlenmesi sünnettir. Nikahın şartlarından değildir. Şafiilere göre de şart değildir. Sadece akid esnasında anılması sünnettir. O kadar ki, ergen olan bir kız, kendisini mehirsiz evlendirmesi için velisine izin verse veya nikah akdi yapılırken bundan hiç söz edilmese, cinsel temastan sonra kızın bu tarz bir izin vermesi dikkate alınmayarak kendisine "mehri misil" verilmesi vacip olur. Aynı zamanda kadın nikah akdi belirtilen şekilde yapıldıktan sonra, mehrim belirlenmedikçe kendimi sana teslim etmem diyebilir. Çünkü bu onun şer'an belirlenmiş bir hakkıdır.

Mehr; mal ve para olabileceği gibi, mal ve para ile mübadelesi elverişli olan herhangi bir menfâat de olabilir. Belirlenen on dirhemden az değerde ise tamamlanır.

Halen mevcut olmayan bir şeyi mehir olarak belirlemek sahih değildir.

Mehri Muaccel ve Mehri Müeccel

Belirlenen mehir halk örfünde iki kısma ayrılır :

1- Mehri Muâccel: Peşin ödenen mehirdir.

2- Mehri Müeccel: Evlendikten sonra verilecek olan mehirdir. Boşanma veya ölüm halinde kadına yine verilir.

NOT: Mehir şartları bir belgeyle tesbit edilmelidir. İleride†çıkabilecek ihtilaflarda delil olur.

Mehir Şu Üç Sebepten Biriyle Gerçekleşir:

1- Nikah akdi fasid bile olsa cinsel temasta bulunmakla.

2- Cinsel temas yapılmaksızın karı kocanın yanlız başlarına bir odada bulunmaları nedeniyle (halveti sahiha ile).

3- Karı kocadan birinin ölümüyle. Ölen taraf erkek ise hanım onun terikesinden alır. Eğer önce hanım vefat etmişse hanımın mirasçıları mehri erkekten isterler.

Her üç durumda da ister belirlenmiş bir mehir olsun, ister belirlenmedik bulunsun, kadının lehine gerçekleşir. Ancak belirlenmedeği takdirde kadın mehri misil alır. (869).

Mehir Verilmesi Gerekmeyen Durumlar:

a) Kadın ve erkek fasit bir evlilik akdiyle evlenir ve cinsel birleşme olmadan ayrılırlarsa kadına mehir verilmez.

b) Sahih bir evlilik ve cinsel birleşme ya da sahih halvetten önce kadının fiiliyle sona ererse kadına mehir verilmez.

c) Kadının ayrılığı kendisinin istemesi, dinden çıkması, kocasının usul (babası, büyük babası) ya da furuuyla (çocuğuyla, torunuyla) cinsel ilişkiye girmesi gibi durumlarda evlilik kadının fiiliyle son bulmuş olur ve mehir hakkı düşer.

Mehir Hiç Anılmadan Nikah Yapılırsa: Yapılan nikah sahihtir. Ancak evlenip cinsel temas veya sahih bir halvet (başbaşa tenhada kalma) meydana geldiği veya karı kocadan biri öldüğü takdirde mehri misil gerekir. Cinsel temas ve sahih bir halvet meydana gelmeden adam ölür veya kadını boşarsa, o takdirde mut'a gerekir. Mut'a: Kadının yararlanacağı mali bir imkandır ki bu mehri mislin yarısını geçmemek üzere belirlenir.

Mut'a'yı Gerektiren Haller: Cinsel temas ve sahih halvet meydana gelmeden kocanın karısını boşaması, tenasül uzvunun kesikliği, cinsel iktidarsızlık, dinden çıkmak, nikahlı karısının anasını veya kızını şehvetle öpmek gibi sebeplerle meydana gelen ayrılmadan dolayı mehr gerekmez, mut'a gerekir.

Ama ayrılma sebebi kocadan değil de kadından ve tarafından meydana gelen gelirse, örneğin kadının dinden çıkması, kocasının oğlunu şehvetle öpmesi, v.s. gibi sebeplerle meydana gelmeden talak (boşanma) meydana geldiginde mut'a'yı gerektirir. İslam hukukunda kadını mehir alamadığı yerlerde mut'a adıyla bu hak, Allahın kadınları ve onların haklarını korumaya yönelik bir sünnettir. Mut'a: bir çarşaf, manto, entari veya bir başörtüsü de olabilir. Örfe göre de tesbit edilir veya parası verilir.

---

(869) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:366

Kız tarafının mehirden ayrı olarak aldığı başlık parası, ağırlık, v.s. haramdır. İslamda başlık parası diye bir şey yoktur. Mehir haktır. Diğerleri bâtıldır. Hediye ayrıdır.

Mehri Misil Nasıl Takdir Edilir?

Nikâh akdinde belli bir mehir söz konusu edilmediği takdirde yapılan akid sahihtir, ancak kadın mehri misil alır, denilmiştir. Bu neye göre takdir edilir? Emsal olarak neler dikkate alınır? Fukahanın çoğuna göre, kadının baba tarafındaki sosyal durumu, aynı aileden yaş, güzellik ve benzeri hususlarda ona yakın bir ölçüdeki kızın mehri esas kabul edilir. Ayrıca kültürlü, tahsilli bir kız ise, yine baba tarafındaki aileler arasında ona yakın kültür ve tahsilde olan kızların mehri ölçü kabul edilir.

Baba tarafındaki aileler arasında bir emsal bulmak mümkün olmadığında baba tarafıyla benzerliği olan diğer aileler arasında emsal aranır. (870)

Kız Evlendikten Sonra Kocası Onun Mehrini Noksan Verirse:

Bu durumda velinin itiraz hakkı vardır. Ya kızın kocası mehrin tamamını verir, ya da veli nikahın feshini isteyebilir. Bu durumda halvet ve cinsel temas meydana gelmeden onları ayırırlarsa, o taktirde mehir gerekmez. Halvet ve cinsel temas meydana gelmişse o taktirde mehrin tamamını ödemesi gerekir. Bu İmam Ebû Hanife'ye göredir. İmameyne göre, velinin bu durumda itiraz hakkı yoktur. Birinci görüşe dayanılarak ayırma gerektiğinde, bunu ancak kadı yapabilir, başkası yetkili değildir. Kadı böyle bir karar vermediği taktirde karı koca arasında normal evlilik devam eder ve talak, zihar, ilâ' ve miras hükümleri bakidir.

Kadın, vekiline beni 2000 dinar (veya başka bir meblağla) mehir ile evlendir diye emreder, vekil ona haber vermeden 1000 dinar mehir (veya kadının isteğinden düşük başka bir meblağla) üzerinden onu birine nikahlarsa, kadın durumu öğrenince isterse bunu tasvip eder, isterse yapılan nikah akdini reddeder, hükümsüz bırakır. Adam kadınla cinsel ilişkide bulunmuşsa, o taktirde mehri misil ödenir. Nikah akdi yapıldıktan ve cinsel ilişki veya halveti sahiha meydana geldikten sonra kadının kocası mehrin az bir kısmını kesip gerisini verirse, bu durumda kadın mehrin tamamını alıncaya kadar kendini kocasından uzak tutabilir, yani cinsel temas ve benzeri davranışlarına imkân vermeyebilir.

---

(870) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, Uysal Y. C:2 S:502

Mehri Müsemma Üçe Ayrılır:

1- Cinsi de vasfı da bilinmeyen mehir: Bu durumdaki kadına mehri misil verilmesi gerekir.

2- Cinsi bilinen, fakat vasfı bilinmeyen mehir: Orta halli olan, çok pahalı veya çok ucuz olmayandan temin edilir.

3- Cinsi de, vasfı da bilinen mehir: Ölçülebilen tartılabilen şeyler karşılığında yapılan nikah gibi... Nikah akdinde belirtilen şeyler mehir olarak verilir.

Mehirde belirlenen nisbeti düşürmek: Akid esnasında mehrin daha sonra nisbetini düşürmek, kadının rızasını almadan caiz değildir.

Belirlenen Mehir Telef Olursa: Belirlenen mehir henüz teslim olmadan telef olursa, misli varsa aynen alınıp teslim edilir Misli yoksa kıymeti taktir edilir verilir.

Kadın Mehrini Bağışlayabilir mi?

Kadın kendine ait olan bu hakkı istediği gibi kullanabilir. O taktirde belirlenen mehrin ya tamamı, ya da bir kısmını kocasına bağışlarken veli ve vekilinden hiçbiri buna itiraz etme hakkına sahip değildir.

Mehri Almadan Kadın Kendini Teslim Etmezse: Nikah akdinden sonra cinsel temas veya sahih bir halvet meydana geldikten sonra kadın mehrinin tamamını acele ister ve kocası ödemedikçe kendini ona teslim etmezse, bu İmam Ebû Hanife'ye göre caizdir. İmameyne göre caiz değildir. Çünkü bir takım huzursuzluklar doğurabilir.

* Küçük kızı evlendiren velisi, mehir ödeninceye kadar onu kocasından men'edebilir.

Mehrin Ne Kadar Olduğunda İhtilaf Olursa: Karı-koca evlendikten sonra nikah akdinde belirlenen mehrin nisbeti üzerinde ihtilafa düşer, hiçbiri bu hususta bir belge ortaya koyamazsa, mehri misil ile hükmedilir.

* Karı-koca, aralarında gizlice bir mehir belerleyerek şahitler huzurunda mehir olarak daha fazla bir miktar zikredebilir. Bu durumda, eğer gizlice yaptıkları mehirde ittifak ederlerse veya koca, vâki fazlalığın, bir gösteriş olduğuna şahitler getirirse, mehir, gizlice kararlaştırdıkları mehirdir. (871).

(871) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:400,405

* Bir kimse, bir kadınla zina ettikten sonra, onu nikahlasa kendisine iki mehir lazım gelir. Birisi zinadan dolayı mehri misil; diğeri ise, nikahtan dolayı gereken mehri müsemmâ (belirtilen) dir. (872).

* Küçük çocuk, küçük kıza zina ederek bekaretini giderse kıza mehir ödenir. Erkek, uyuyan kıza zina etse ve bekaretini bozsa mehir ödemesi gerekir. (873).

(Bütün bu hükümler kadının hakkını korumada islamın ortaya koyduğu hiçbir dinde ve medeniyette olmayan hükümlerdir.)

NAFAKA

Nafaka, kişinin kendisi, eşi, çocukları ya da akrabalarının yeme, içme, giyinme ve barınma gibi ihtiyaçlarını gidermek üzere yapılan harcamalara verilen addır.

Erkeğin evlendiği hanımının ve çocuklarının nafakalarını temin etmesi farzdır. Nisa: 34, Bakara: 233, Talak: 6,7 ayetleri açıkça farz olduğunu bildirmektedir.

"Onları (iddet beklemekte olan kadınları) gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun. Onları sıkıştırıp (gitmelerini sağlamak için) kendilerine zarar vermeye kalkışmayın. Eğer hamile iseler doğum yapıncaya kadar nafakalarını verin. Sizin için çocuğu emzirirlerse onlara ücretlerini verin, aranızda uygun bir şekilde anlaşın. Eğer anlaşamazsanız çocuğu başka bir kadın emzirecektir." (874)

Bu ayette de görüldüğü gibi İslam, boşanmış kadının bile nafakasının ve emzirilecek çocuğun nafakasının erkeğe ait olduğunu, ayrıca iddetleri bitinceye kadar da evin içinde bir yerde korunmasını emretmekle kadına ne kadar kıymet verdiğini ve koruduğunu açıkça göstermektedir.

* Kocanın hanımının nafakasını temin etmekle sorumlu olması için sahih bir nikah akdiyle evlenmiş olmaları gerekir.

(872) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:425

(873) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:429

(874) Kur'an-ı kerim, Talak: 6.

* Kadın, eşinin kendisiyle cinsel ilişkiye girmesini engellememelidir. Kadının kocasının evine gitmemesi, kocasının evinde olsa bile cinsel ilişkiyi engellemesi gibi durumlar nafaka yükümlülüğünü düşürür.

* Bugünün insanı için nafakanın ölçüsünü belirleyecek olanlar da bugünün İslam hukuçularıdır. Bunlar nafakayı belirlerken, zamanın ve bölgenin şartlarını, insanların sosyal konumlarını ve çağın getirdiği yenilikleri gözönünde bulundurmalıdır. Buna göre;

Hanımın ve çocukların sağlıklı ve yeterli bir biçimde beslenmesi, soğuktan, sıcaktan korunacak ve dinin emrettiği şekilde örtünebilecek bir biçimde giyinmesi, eşiyle birlikte özel hayatlarını koruyabilecek bir biçimde barınabilmesi, gerektiği zaman tedavi edilebilmesi, ev eşyaları, gerekiyorsa ev işlerinde yardım edecek bir yardımcı hatta hanımın ve çocukların çağın gereklerine ayak uydurabilmesi için eğitim ve kurs alması da nafaka kapsamına girer...

Ancak bu nafakanın ölçüsü, kişiden kişiye, aileden aileye, bölgeden bölgeye değişebilir:

- Erkeğin maddi imkanları ve sosyal konumu,

- Kadının maddi imkanları ve sosyal konumu,

- İçinde yaşanan toplumun şartları gibi durumlar gözönünde bulundurularak ne kadını ne de erkeği zor durumda bırakmayacak orta bir düzey belirlenmelidir.

Eşler boşandıktan sonra baba sağlıklı ve nafaka verebilecek güçte ise; çocukların beslenme, barınma, eğitim ve tedavi masrafları da babaya aittir. Erkek çocuğun nafakası büluğ çağına kadar babaya aittir. Bülüğ çağından sonra ise çocuk çalışamayacak kadar hasta veya özürlü olması ya da eğitimini sürdürüyor olması halinde nafaka yine babaya aittir.

Kız çocuğunun büluğ çağına ermesi ya da belli yaşa gelmiş olması şartı aranmadan nafakası babasına aittir. Kız çocuğunun nafakası evlenene kadar babasına, evlendikten sonra kocasına aittir.

Verilen Çehiz Geri Alınır mı? (875)

Adam kızını evlendirirken ona bir takım eşyayı çehiz olarak verir, artık geri alması doğru olmaz. Fetva da buna göredir. Kızı çehiziyle birlikte

---

(875) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:434 v.d. Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:2 S:510 v.d.

kocasına teslim ederken, kız tarafı ayrılan çehizden bir şey geri almak isterse, kızın kocası buna engel olabilir.

* Kızına çehiz ayırıp ona teslim ettikten sonra evlendirir ve süre sonra verdiği çehizi emaneten verdim iddiasıyla geri almak ister, kız ise bunun aksini iddia ederek "bana temelli bağışladı" derse, bu hususta babasının değil kızın iddiası dikkate alınır.

* Beldenin örfüne göre kıza verilen çehiz emaneten göstermelik olsun diye veriliyorsa, o taktirde babasının iddiasına itibar edilir. Böyle bir örf yoksa, kızın, o ölmüşse kocasının sözüne itibar edilir. Beldenin örfüne göre babanın kızına verdiği çehiz emaneten göstermelik anlamında değildir, ama baba bu anlamda verdiğini isbat için şahit veya yazılı belge getirirse, o taktirde iddiasına itibar edilerek o yönde hükmedilir. Çünkü şahidlerin şehadeti veya yazılı belgede kızın imzası yeterli sayılır.

* Kız, babasının evinde iken, babasının satın aldığı yumak, ipek ve benzeri şeyleri el işi olarak değerlendirir, çok geçmeden babası ölürse, örf ve adete bakılarak kızın hazırladığı eşya kıza bırakılır, diğer varisler hak talep edemez.

Ayrılan Karı-Koca Ev Eşyası Hakkında İhtilaf Ederse :

Evlendikten bir süre sonra karı-koca boşanıp birbirinden ayrılır, ancak ev eşyasını taksimde anlaşamazlarsa, aralarında şu yolda hükmedilir: Kadınlara mahsus olan eşya kadın, erkeklere mahsus olan eşya da erkeğe verilir. Ancak iki taraftan biri delil getirip diğerine ait kabul edilen eşyanın kendisine ait olduğunu isbat ederse ona göre hükmedilir.

Hem kadına hem erkeğe ait olması mümkün olan eşya ise, karşı tarafın isbat edecek delili yoksa, erkeğe verilir. Mesela silah, at v.s.

Fasit Nikah ve Hükümleri

Fasit nikah, aslında hükümsüz bir nikahtır. Böyle bir nikahla evlenen erkekle kadın arasında cinsel temas meydana gelmediği taktirde nikahla ilgili hükümler gerekmez.

Eğer aralarında cinsel temas meydana gelmemişse, kadına mehir verilmez, iddet de (şer'i bekleme süresi) gerekmez. Cinsel yaklaşımda bulunulmuşsa, o taktirde kadına hem mehir verilir, hem de iddet gerekir, iddetin başlangıcı ayrıldıkları andan itibaren muteberdir. Fasid nikahtan dolayı nafaka da gerekmez.

Bâtıl Nikah ve Hükümleri

Nikahlı bir kadınla evlenmek, batıl bir nikahtır. Fasid nikahlarla ilgili hükümler batıl nikah hakkında da aynen geçerlidir. Ancak, batıl bir nikah sebebiyle meydana gelen cinsel ilişkiden dolayı mehri müsemma değilde "ukr" adı altında bir mehr gerekir. Batıl nikah sebebiyle neseb sabit olmaz, iddet de gerekmez.

Karı Kocadan Biri İslam'dan Çıkarsa

Müslüman olan karı-kocadan biri dinden çıkarsa, derhal ayrılmış olurlar. Bu talak anlamında değil, ayrılık anlamındadır. İster cinsel temastan önce, ister sonra kafirlik meydana gelsin farketmez. Ancak cinsel temastan sonra ise ve kafir olan da koca ise, kadına tam mehir verilir. Cinsel temas meydana gelmeden kafir olmuşsa, yarım mehir verilir. Kafir olan kadın ise ve cinsel temas olmadan kafir olmuşsa, hiç mehir gerekmez.

Karı-koca ikisi birden dinden çıkar ve yine birden İslama dönerlerse, istihsanen nikahları devam eder. Ama dinden çıkmadan sonra yanlız biri İslama dönerse, birbirinden ayrılmış olurlar.

Adam birkaç defa dinden çıkar sonra yine dine döner ve her defasında nikahını tazelerse, karısı kendisine helal sayılır. Bu dört defa bile tekrar etse, kadının ikinci bir kocaya varması şartı söz konusu değildir.

Aklı başında olmayan sarhoş adam dinden çıkarsa, karısı kendisinden ayrı düşmez, bunda istihsan (zorlaştırmama-kolaylık) vardır.

Hanımlar Arasında Adalet ve Eşit Muameleye Riayet Etmek

İslam Dini, birden fazla kadınla evlenmeyi mubah kılarken bunu bir takım şartlara bağlamış, gelişi güzel bir evliliğe müsaade etmemiştir.

O halde birden fazla kadınla evlenmek isteyen bir erkek her şeyden önce şu hususları dikkate almalı ve belirtilen şartları yerine getimelidir.

1- Kadınların mehirlerini noksansız ödeyecek mal ve paraya sahip olması,

2- Her birini ayrı bir ev ya da ayrı bir odada barındırması,

3- Nafaka ve giyimlerini normal ölçüler içinde ve zamanında karşılaması,

4- Gerek yiyecek ve gerek giyim konularında eşitliğe riayet etmesi, birini diğerine tercih etmemesi,

5- Her gece sıra ile bir hanımının yanında gecelemesi ve sırası gelen hanımdan müsaade almadan diğerinin odasında gecelememesi,

6- Hanımlarından dünyaya gelen her çocuğa aynı ilgiyi göstermesi, baba sevgisini eşit biçimde onlara taksim etmesi,

7- Hepsine güler yüz gösterip tatlı söz söylemede bir ayrım yapmaması.

Kişi sahib bulunduğu imkanları kullanmada hanımları arasında adelet ve eşitliğe riayetle yükümlü tutulmuş; sohbet, ilgi, sevme ve sayma hususlarında düzenli bir yol izlenmesi emredilmiştir. Ancak sahip bulunamadığı içten sevgi ve cinsel yaklaşmada mutlak surette eşitliğin sağlanması mümkün olmadığından bu iki husus istisna hariç kabul edilmiştir. Her gece birinin odasında gecelemesi emredilirken, her gece cinsel yaklaşma üzerinde durulmamıştır.

Yukarıdaki hususlara bakir, dul, genç, yaşlı, hasta sağlam, yeni ile eski, hayızlı ile temiz olan, küçük ile büyük arasında ayırım gözetmemesi şarttır. Şayet biri ağır hasta ise sırayı bozup onun yanında fazlaca geceleyebilir.

Koca, hanımlarına eşit davranmazsa önce günahkardır. Hanımlardan biri gönüllü sırasını diğerine verirse bu caizdir.

Erkek Hanımını İhmal Edip Gece Gündüz İbâdet Ederse:

Hakim derhal duruma müdahele edip adamın namaz ve orucunu aile yuvasını ihmal etmiyecek biçimde düzenler.

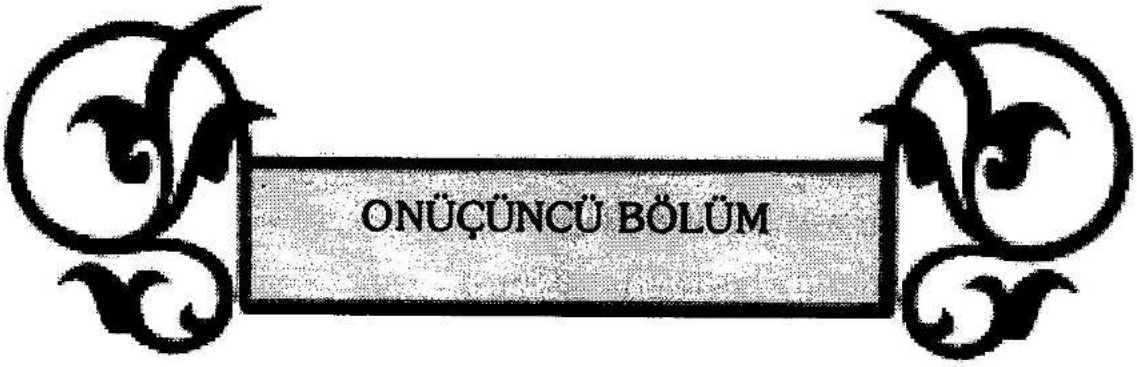
Birkaç Kadını Aynı Evde Birarada Bulundurmak Caiz mi?

Birkaç hanımı bir evde birarada kendi arzuları olmadığı halde bulundurmak caiz değildir. Çünkü bu durum tartışma, sürtüşme ve huzursuzluğa yol açar. Şayet kendileri razı olurlarsa en azından ayrı odaları olmalıdır. Bir odada birinin yanında diğeriyle sevişmesi caiz değildir. Kadın kocasının böyle isteğini reddedebilir. Günahkar da olmaz.

Bir kimsenin, birinin yanında daha fazla kalmak üzere, iki kadınla evlenmesi caiz değildir. (876).

---

(876) Fetavayı Hindiyye, Ank. Akçağ Y. C:2 S:476 v.d.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KADININ KOCASINA
İTAATİ

KADININ KOCASINA İTAATİ

Kadının yerini, değerini, mâlî, sosyal ve siyasal haklarını kitabımızın 1. bölümünde genişçe izah etmiştik. Bir önceki bölümde de Nikah ve Mehir konularında da karı kocanın karşılıklı haklarını hatırlattıktan sonra kadının kocasına itaati konusu şimdi daha anlaşılacaktır.

Saliha Hanımların Özellikleri

a) Kocalarının meşrû isteklerine itaat ederler,

b) Allah'ın emirlerine harfiyen uyarlar,

c) İffet ve namuslarını hakkıyle korurlar,

d) Kocalarının, evden uzak olduğu zamanlarda mallarını israf etmezler,

e) Çocuklarını İslâmi eğitimle yetiştirirler,

f) Her hususta emin ve güvenilir kadınlardır...

Ebû Umâme (r.a.)'den rivayete göre, Resûli Ekrem şöyle buyurmuştur:

"Mü'min kişi için, Allahü Teâlâ'nın emirlerine sarılıp, yasakladığı şeylerden kaçındıktan sonra en faydalı şey iyi kadındır ki, söylediğini tutar. Yüzüne bakarsa gönlü açılır, kendisine and verdirecek olursa sözünden çıkmaz. Kocasının bulunmadığı zamanda kocasına ve malına hıyanet etmez." (877).

Salihâ hanım için İmam Şâfiî diyor ki: "İyi kadın olmak söz ile olduğu gibi iş ile de olur. Söz ile olanı, kocası tarafından çağrılan kadının nâzik bir eda ile gönül okşayıcı ifâdelerle karşılık vermesi ve kendisine söylediği sözlere de eğilerek itaatkâr ve olumlu cevaplar vermesidir."

Esmâ diyor ki: Çöle gitmiştim. Kocası çok çirkin, kendisi çok güzel bir kadın gördüm. Kadına:

- Bu adam ile nasıl vakit geçiriyorsun? diye sordum. Kadın:

- Belki o, Allah katında güzel ve iyi bir insandır. Allahu Teâlâ mükâfat

(877) Hanımlar Özel Fetvalar 2, Dr. Faruk Başer, İst. 1990. Seha Y. S:92 v.d.

olarak beni ona nasib etmiştir. Belki ben kötü bir kadınım, ceza olarak da Allahü Teâlâ onu bana nasib etmiştir, dedi.

Alimlerden birisi şöyle demiştir: Daima efendisine terbiyeli davranmak, önüne bakmak, emirlerini yerine getirmek, o konuşurken susmak, kalkınca kalkmak, gelip gidişinde kıyâm etmek, uyku da kendini ona arz etmek, gıyâbında hıyânet etmemek, mal ve namusunu korumak, kocasına karşı güzel koku sürünmek, huzurunda süslenmek, gıyâbında süsü terk etmek, kocasının aile efradına ve akrabalarına ikram etmek, azını çok görmek, kadına borç olan hususlardandır. Allah'tan korkmak, Allah'a ve kocasına itaate gayret göstermek, kocasının hem Cennet'i ve hem de Cehennem'i olduğunu bilmek de kadına düşen görevlerdendir. Zirâ Resûli Ekrem:

"Kendisinden kocası razı olduğu halde ölen her (müslüman) kadın, Cennet'e girer" buyurmuştur. (878). Başka bir hadisi şerifte Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: **"Kadın, beş vakit namazını kılar, Ramazan orucunu tutar, kendisini yabancıdan korur ve kocasına itaat ederse kendisine: "Hangi kapısından istersen Cennet'e gir" denir."** (879).

CENNETLİK VE CEHENNEMLİK KADINLAR

Cennet Kadınları:

Hureym oğlu Amir, oğlu Sâid'den (r.a.): "Rasûlüllah (s.a.v.)'den işittim: Eğer Cennet hanımlarından birisi dünyaya şeref verip görünürse, bütün yeryüzünü misk kokusuyla doldurup güneş ve ayın berraklığını ve ışığını körletip gidecektir." (880).

Yine rivâyete göre Resûli Ekrem şöyle buyurmuştur: "Kadınların dördü Cennet'te dördü de Cehennem'dedir. Cennet'te olanlar, namuslu, efendisine itaatkâr, çocuk doğuran, sabretmesini bilen, aza kanaat eden, kocasına karşı utangaç olan, kocasının bulunmadığı sırada mal ve namusunu koruyan ve kocasının karşısında diline sahip olan kadındır. Ayrıca kocası ölüp geride yetim kalan çocuklarının başlarında bulunup onları terbiye ederek yetiştiren ve onlara bir zarar gelir korkusu ile evlenmeyen kadınlardır.

---

(878) Sünen et-Tirmizi, 3 457

(879) et- Tergıb ve't-Terhib, 3/52, (Ahmed ve Taberani'nin rivayetinden naklen)

(880) Kadınlara Hitap, Ali Aslan, İst. Aslan Y. 1982, S:182.

Cehennem'lik olanlar da: Kocasına dili ile eziyet eden, kocasının yokluğunda mal ve namusunu korumayan, kocasına takatinden fazla teklifte bulunan, erkeklerden kaçınmayan, süslenerek evden dışarı çıkan, yemek içmek ve uyumaktan başka bir şey bilmeyen; Allah'a Resûlü'ne ve efendisine itaat telâşesi olmayan kadınlardır. Bu durumda olan kadınlar tevbe edip düzelinceye kadar lânetlenmiş ve Cehennem'i boylamış kadınlardır." Bunun içindir ki, Resûli Ekrem: "Cehennem'e muttali oldum, halkının çoğunluğunu kadınların teşkil ettiğini gördüm" buyurdu. Çünkü Allah'a, Resûlüne ve kocalarına itaatleri az, süslenip hârice çıkmaları daha çok. Böylece kendi kendini teşhir ile başkalarını da fitneye sevkederler. Bunun için Resûli Ekrem:

"Kadın avrettir (örtülmesi gerekli mahremlerdendir), Dışarı çıktığı vakit şeytan onu takip eder. Kadının Allah'a en yakın olması hali, evinde bulunduğu zamandır" buyurmuştur. (881).

Yine bir hadisi şerifte:

"Doğrusu kadın avrettir. (Örtülmesi gerekli olan mahremlerdendir), onu evde saklayınız. Zirâ kadın yola çıktığı vakit ehli ona:

- Nereye gidiyorsun? diye sorar. O:

- Hasta ziyâretine veya cenâze teşyiine gidiyorum, diye cevap verir. Kolunu çıkarıncaya kadar şeytan peşini bırakmaz. Kadının Allah rızası için arayacağı en iyi yer, evinde oturup Rabbine ibâdet etmesi ve erkeğine hizmette bulunmasıdır" buyurulmuştur. (882).

Hz. Ali, Resûli Ekrem'in kerimesi ve kendi zevcei muhteremesi Hz. Fâtıma'ya:

- Kadınların hayırlısı hangisidir? diye sorar. Hz. Fâtıma:

- Kendisini erkeklere göstermeyen ve erkekleri görmeyen kadındır, diye cevap verir. Bunun için Hz. Ali erkeklere:

- Utanmıyor musunuz? Kadınlarınızı serbest bırakırsanız sokağa çıkarlar, onlar erkeklere erkeklerde onlara bakarlar, dedi.

---

(881) et- Tergıb ve't-Terhib, 1/227, (Hadisin birinci şıkkını Tirmizi, so kısmı ile birlikte İbn-i Huzeyme ve İbn-i Hibban rivayet etmişlerdir.)

(882) Hadisin biraz değişik şeklini Taberani rivayet etmiştir. Bak: et- Tergıb ve't-Terhib, 1/227.

Kadınların Erkeklerden Sakınmaları:

Hz. Aişe ile Hz. Hafsa Resûl-i Ekrem'in yanında bulunuyorlardı. Gözleri görmeyen Ümmü Mektûm çıkageldi, Resûli Ekrem:

- Örtünün, buyurdu. Onlar:

- Bu adamın gözleri görmez, dediler. Resûli Ekrem:

- Onun gözleri görmüyorsa siz onu görüyorsunuz ya, siz kör değilsiniz ya?" buyurdu. (883).

Kadının, Yatakta Erkeğin Dâvetine İcabeti:

"Adam karısını yatağına çağırdığında (aybaşı, lohusalık, diğer hastalıklar gibi meşru mazereti yokken) gelmezse, ona melekler sabaha kadar lânet ederler. "

Yine Resûli Ekrem:

"Kadın, kocasının yatağından ayrı (bir yatakta) yattığı vakit, sabaha kadar melekler ona lânet ederler" buyurmuştur. Konu ile ilgili hadisler yukarıda geçmiştir. Kadının vazifelerinden birisi de erkeğin teklifine itiraz etmemesidir. Ancak yasak ve memnû olan bir teklifte bulunursa onu reddeder. Meselâ, hayız ve nifas hallerinde cinsel ilişki isterse buna muvafakat etmez. Hatta Şafiilerde hayız kanı kesilşe bile yıkanmadan yine münâsebette bulunmaz.

Geniş bilgi için, Hayızla ilgili bölüme mürâcaat ediniz.

Kadınlara Sabretmek Hakkında Bir Kıssa

Rivâyete göre adamın biri, karısının huysuzluğundan şikayet etmek üzere halife Hz. Ömer'in yanına gelir. Kapıda durur ve bakar ki, içerde Hz. Ömer'in hanımı alabildiğine Hz. Ömer'e çıkışıyor ve Hz. Ömer sesini çıkarmıyordu. Adamcağız. "Halife'nin hem de Ömer gibi halifenin hanımı böyle olunca, bizimkiler de elbet öyle olur" diyerek şikayetinden vazgeçer ve geri döner. Fakat Hz. Ömer farkında olur. Kapıya çıkar ve adamın gitmekte olduğunu görünce seslenir:

- Nereye geldin, nereye gidiyorsun? der. Geri dönen adam:

- Ailemden sana şikayete geliyordum. Fakat senin hanımını benimkinden de fenâ gördüm, onun için utanarak geri döndüm, der. Hz. Ömer:

---

(883) Sünen et-Tirmizi, 5/102; Sünen Ebu Davud, 4/63.

- Onun bende bir takım hakları var, onun için onun sözlerine ve hırçınlıklarına sabrediyorum, der. Adam:

- Bu haklar nelerdir, söyler misiniz? diye sorar. Hz. Ömer:

- Yemeğimi ekmeğimi pişirir, elbisemi yıkar, borcu olmadığı hâlde çocuğumu emzirir, beni haramdan korur. İşte bu sebeplerden dolayı onun bu dar boğazlıklarına ve hırçınlıklarına tahammül ediyorum, der. Adam:

- Benim hanım da aynı şeyleri belki daha fazlasıyla yapar, deyince, Hz. Ömer:

- O halde sen de git onun dili ile yaptığı eziyete sabret, zaten şurada ne kalmıştır? buyurur.

Bazı iyi insanların yine iyi insanlardan kardeşlikleri olur. Salihlerden birinin salihlerden bir kardeşliği varmış. Yılda bir defa ziyaretine gidermiş. Bir defasında kapıyı çalmış, içeriden:

- Kim o? diye sorar. Adam:

- Ben, kocanın kardeşliği, ziyâretine geldim, der. Kadın:

- Allah kahretsin, alçak adam, oduna gitmiştir, diye kötü kötü sözler söyler. Tam bu sırada adam arslanın sırtına odun yüklemiş olduğu halde gelir. Yükü indirir ve arslana "git" der. Aslan da çekip gider, içeri girerler. Yemeklerini yerler. Kadın durmadan kötü kötü söylenmektedir. Adam kalkar, gider. Ertesi yıl tekrar gelir ve yine eski minval kapıdan seslenir. İçeriden bir ses:

- Kim o? diye sorar. Adam:

- Ben, kocanın dostu, ziyaretine geldim, der. Kadın:

- Hoş geldin safa geldin; kocam da çok muhterem, elbette dostu ve kardeşliği de öyle. Oduna gitti, şimdi gelir, der. Tam bu sırada kocası bu defa kendi sırtında odun olduğu halde gelir. Yine oturur, yer içerler. Kadın tatlı diller döker, aşırı derecede hizmet eder. Misafir kalkıp gideceği sırada:

- Bu kadına ne oldu ki, geçen sene size bu kadar hakaretler yağdırırken bu sene aksine tatlı davranmaktadır ? Sonra geçen sene odunu arslanın sırtında getirdin, bu sene kendi sırtında taşıdın, ben bunlara bir türlü akıl erdiremedim, diye sorar. Ev sahibi:

- Geçen seneki karım öldü, bu yeni eşimdir. O kadının dar boğazlıklarına sabrettiğim için Allahu Teâlâ gördüğün arslanı emrime verdi ve

gördüğün gibi odunu onun sırtında çektim. Bu sene bu kadını aldım; gördüğün gibi bu, tatlı dilli ve hürmetkâr. Artık arslan gelmez oldu ve ben odunu sırtımla çekmek zorunda kaldım, dedi.

Rivayete göre Resûli Ekrem, **"Kocasına itaat eden kadın için uçan kuşlar, denizde balıklar, gökteki ay, güneş ve melekler -kocası kendisinden razı olduğu sürece- istiğfar ederler. Kocasına isyan eden kadına da Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti vardır. Yüzüne karşı kocasına haşin davranan kadına -kocasını güldürüp razı edinceye kadar- Allah'ın hışmı onadır. İzinsiz olarak evden dışarı çıkan kadına, evine dönünceye kadar, melekler lânet eder"** buyurmuştur.

Evlilikte, eşler arasındaki **güven ve sadakat** çok önemlidir.

Eşler birbirine güven vermeli ve sadık olmalıdır. Bunlar sağlandıktan sonra, eşler birbirlerine bilgi vererek sosyal hayatın gereği olan ihtiyaçları için öncelikle anne baba olmak üzere akraba ziyaretine, komşu ziyaretine veya sosyal ihtiyaçlara gidebilirler. Eşler arasında **güven ve sadakat** oluştuktan sonra zaten bu konular sorun oluşturmaz. Eşler güvendikleri için umumi izin verirler...

Sağlık sorunları veya diğer zaruret oluşturacak konularda izin almaya veya bilgi vermeye fırsat olmayan acil durumlarda da zaten acil ihtiyaç giderilir...

Hz. Ali anlatıyor: "Ben ve Fâtıma, Resûli Ekrem'in huzurunda girdik. Onu üzüntülü ve ağlar vaziyette bulduk. Sebebini sorduk. Resûli Ekrem:

- "Miraç gecesinde göklerde ümmetimin kadınlarının çeşitli şekilde azab olduklarını gördüm. Onların gördükleri şiddetli azâblarına dayanamayarak ben de ağladım. Onların bir kısmını saçlarından asılı beyinleri kaynarken gördüm. Bir kısmını dillerinden asılı gördüm, boğazlarından katran akıtılıyordu. Bir kısımını, elleri boynuna ve ayakları göğüslerine bağlı olarak gördüm, yılan ve akrepler onları sokup zehirliyordu. Bir kısmını memelerinden asılı gördüm. Bir kadın gördüm ki, başı dümdüz, gövdesi merkep gövdesi gibi, binbir çeşit azâb ile azab olunuyordu. Köpek süretinde de başka bir kadın gördüm, ateş ağzından giriyor, ardından çıkıyordu. Melekler, ateş tokmakları ile durmadan başına vuruyorlardı. İşte şimdi onları hatırladım ve üzüldüm," buyurdu. Hz. Fâtıma ayağa kalkarak:

- "Ey sevgili babacığım, acaba bunlar neler yaparlardı ki, bu çeşitli cezalarla karşılaştılar?" diye sordu. Resûli Ekrem:

-"Saçlarından asılan, saçlarını erkeklerden gizlemeyen kadındır. Dilinden asılan, kocasına dili ile eziyet eden kadındır. Memesinden asılan, yatakta kocasına eziyet edendir. Ayakları göğsüne bağlı olup yılan ve akreplerle azâb olan, cünüplük ve hayızlıktan yıkanmayıp namaza ihanet eden kadınlardır. Başı domuz ve gövdesi eşşek gibi olan kadın, söz gezdirip yalan konuşanlardır. Köpek suretinde olup, ateş ağzından girip ardından çıkan, hasûd kadınlardır. Yazıklar olsun kocasına isyân eden kadına."

Kadın erkeğine son derece itaat ve onun bütün meşrû emirlerini yerine getirip memnun etmekle mükellef oldugu gibi, erkek de kadına iyilik etmek, gönül hoşluğu ile yiyecek ve giyeceğini temin etmek, onu kırıcı olmayacak şekilde tatlı konuşmak ve onun bazı hallerine sabretmekle mükelleftir. Kadınlar erkeğin nikahına girmekle emirleri altına girmiş gibi olduklarından, onların hakkına riâyeti tavsiye eden Resûli Ekrem'in hadisi yukarıda geçmişti. Bizzat Resûli Ekrem, muhterem zevcelerine karşı son derece lütûfkâr idi. Resûli Ekrem: "Herhangi bir erkek karısının âcûzeliğine tahammül ederse, Allahü Tealâ Eyyûb aleyhisselâma verdiği dert karşılığındaki mükâfat gibi mükâfat da ona verir. Herhangi bir kadın da kocasının titizliğine ve sertliğine dayanırsa, ona da Fir'âvn'ın nikâhında bulunan Asiye'ye verdiği mükâfat gibi mükâfat verir" buyurmuştur.

"Kadın, kocasının hakkına riayet etmedikçe Rabbinin hakkını (emrini) yerine getirmiş olmaz." (884)

"Kocası kendisine baktığı zaman onu hoşnut eden, kendisini arzuladığı zaman kırılabileceği bir tavırla ona muhalefet etmeyen ve eli altındaki malı kocasının istemeyeceği bir şekilde harcamayan kadındır." (885)

Eşlerden birinin bu konuda özellikle titiz davranması, mantıksız, dini hükümlerle çelişir ve aşırı olmadığı sürece diğer tarafın isteklerine olumlu cevap vermesi ve ona itaat etmesi gerekir.

İslamın açık hükümlerine göre itaat edecek olan taraf kadındır.

---

(884) İbni Mace, Nikah: 4

(885) (Ahmed, 2/251)

Ancak kadın kayıtsız ve şartsız olarak itaatle sorumlu değildir. Genel olarak itaatin şartları şöyle sıralanabilir:

Erkek "Kadınlarla iyi geçinin" emri gereğince eşine güzel davranmalı ve eşinin itaat etme sorumluluğunu kötüye kullanarak dinen veya kanunen kadına verilmiş olan hakları yok sayacak şekilde ondan çok zor ya da imkansız olan bir şeyi istememelidir.

Her iki taraf da hak ve sorumluluklarının bilincinde olur, karşı tarafın hakları konusunda Allah'tan korkar ve sınırları gözetirse itaat etmek hanımın zorlanacağı bir şey değildir.

Hanımın kocasının meşru isteklerine itaat etmesi istenmiş, bu konuda kocasının haklarını gözetmeyip itaatsizlik konusunda ısrar etmesi halinde de bir yaptırım belirlenmiştir. O da aşağıdaki şekildedir:

İSYANKÂR VE SERKEŞ KADINI CEZALANDIRMA ŞEKLİ

Allahu Teâla şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur. Onun için sâliha kadınlar itaatkârdır. Allah'ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görmese de namuslarını) koruyucudurlar. Baş kaldırmasından endişe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarda yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse) dövün. Eğer size itaat ediyorlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın. Doğrusu Allah yücedir, büyüktür." (886).

Erkeklerin maddi ve manevi özellikleri ile ekonomik rolleri onların aile reisi olmalarını tabii kılmıştır. Aile küçük bir toplumdur. Toplum düzenle yaşar. Düzen ise bir reisi, bir idareciyi zaruri kılar.

İslamda devlet başkanından aile reisine kadar her idareci, ilahi talimata göre hareket etmek, yönetmek mecburiyetindedir. Şu halde onlara itaat bu talimata itaat demektir. İdare eden veya edilen bu talimatın dışına çıkar, itaatsizlik ederse yaptırım uygulanır...

İslam, bu ayet ile dayağı yeni getirmemiş, aksine toplumda insafsızca uygulanan dayağa Hz. Muhammed'in tavsiye ve uygulamaları ile muhalefet ederek, yasaklayarak, hafifleterek ortadan kaldırmayı amaçlamıştır.

---

(886) Kur'an-ı Kerim, en-Nisa:34

Ayrıca kadına da kocasından şikayetçi olması halinde hakem ve hakime başvurma, hakkını arama imkânı vermiştir.

Allahu Teâla erkeklere kadınların hakkına riâyeti, onları eğitip terbiye etmeyi, nikâh paralarını vermeyi ve geçimlerini temin etmeyi emretmiştir.

Bu ayeti celîle Ensâr'ın ileri gelenlerinden Es'ad b. Rebi hakkında nazil olmuştur. Hanımı kendisini kızdırmıştı. O da hanıma bir tokat atmıştı. Kızın babası kızını alarak hemen Resûli Ekrem'e geldi ve şikâyette bulundu. "İşte parmak izleri hâlâ yüzündedir" dedi. Resûli Ekrem,"O, halde kocandan kısas al, yâni sende aynen bir tokat vur" buyurdu. Bunu söyledikten sonra "Biraz beke" buyurdu. İşte bu sırada bu âyeti celîle nâzil oldu. Bunun üzerine Resûli Ekrem, "Biz bir şey murad ettik, yâni kısas etmeni söyledik, fakat Allah Teâla bunda hakkınız olmadığını emir buyurdu ki, onun iradesi daha hayırlıdır" buyurdu ve böylece Es'ad da dayaktan kurtuldu." (887)

*

Sıradan aile huzursuzluklarında, kocanın karısını dövme hakkı yoktur. Çünkü huzursuzluğun sebebi erkekte de olabilir. Hiç birisinin elinde de olmayabilir. Kadında olmakla birlikte, basit bir sebep ya da bir yanılma ve bir hatâ da olabilir. Eğer erkeğin karısını kayıtsız şartsız dövme hakkı olsaydı, erkeğin güçlü olması, zalimleşmesine sebep olurdu. Allah Rasulü Efendimiz (s.a.v.) hanımlarına hiç vurmuş değildir. Halbuki, hanımlarının onu üzdüğü, kırdığı, hattâ ona karşı birlik olup söz ettikleri vardır. O, hanımlarına hiç vurmadığı gibi, onlara sözle de hakaret etmemiş ve ümmetine de hanımlarına iyi davranmalarını emretmiş, onların erkeklere Allah'ın birer emaneti olduklarını hatırlatmıştır.

Ancak bazı ailelerde aileleri yıkıp parçalamaya kadar giden huzursuzluklar da vardır. Böyle durumlarda 1. bölümde genişçe izah ettiğimiz gibi Kur'an'ın tavsiye ettiği isyankâr kadını terbiye metodları uygulanır:

1. Metod olarak sözlü nasihat,

2. Metod olarak psikoloji uyarı, yatakları ayırmak,

3. Metod olarak izin verildiği ve genişçe açıklandığı şekilde birazcık fiziksel uyarı fayda getirecekse uygulanabilir.

---

(887) (Tirmizî, Kitabu't-Tefsir, Nisa Suresi: 8.)

4. Metod olarak sorun hâlâ çözülmüyorsa iki taraftan sözüne güvenilecek **hakemler** seçilir. Bu hakemlerden yardım istenir...

Kur'an'ın tavsiye ettiği bu metod uygulandığında evdeki otorite boşluğu gider, kadına evin bir hakimi olduğunu hatırlatır ve bir ilaç olarak başvurulan bu çareler, çok büyük felaketlere ve kötülüklere engel olabilir. Ancak bu bir ilaçtır. Hastalık kangren olmaya yüz tutmadan kullanılmaz ve dozu da fazla kaçırılmaz. Aksi halde kötü yan etkileri olur.

Erkeklerin "Kavvâm" (hakim, idareci, kayyum) olmasına iki sebep gösteriliyor: Bunlardan birisi vehbî (Allah vergisi) dir ki, "İnsanların bazısını diğerlerine üstün kılması" cümlesiyle ifade edilmiştir. Ancak bu ifade öyle ince bir güzelliğe sahiptir ki, en azından ev reisliği konusunda erkeklerin üstünlüğüne işaret etmekle beraber, açıkça "erkekleri kadınlara üstün kıldığı için" denmemiş de, "insanların bazısını bazısına üstün kıldığı için" buyurularak, üstünlük her bakımdan (mutlak manada) erkeklere verilmemiş, böylece kadının da erkekte bulunmayan bazı meziyetlere sahip olmakla, ondan üstün olabileceği yönlerinin bulunabileceğine işaret edilmiştir. Bu vehbî (Allah vergisi) olan sebepte, yani idarecilik kabiliyetinde nâdir de olsa bazı kadınlar kocalarından daha başarılı olabilirler. Bu durumda ikinci ve kesbî (iş sahasında, cinsiyete dayalı rolle ilgili) olan sebep yine erkeklerin "kavvâm" olmasını gerektiriyor ki, bu, ev için harcama yapma, dolayısıyla kazanma sorumluluğunun erkeğe yüklenmiş olmasıdır. Bu, erkeğin "kavvâm" oluşunun kesbî (kendisinin oluşturduğu) sebebidir. Elmalılı Hamdi merhumun ifadesi ile, "şu halde, eşinin hakkını yerine getirmeyen, kadın malına göz diken ve harcama (infak) görevini yapmayan ve ailenin ırz ve namusunu korumayan erkekler "ricâl=kâmil erkekler"den sayılmazlar" dolayısı ile dövme izni verilen erkeklerden olamazlar. (888).

İkinci anahtar kelime "nüşûz" kavramıdır. "Nüşûz" kelimesinin kökündeki "yükseklik" anlamından hareketle; baş kaldırma, isyan, hukukunu tanımama, eşlerden her birinin diğerini ikrah etmesi gibi manalara gelir.

Şu halde bu ayetle kendisine dövme hakkı verilen erkek "kavvâm" olabilme vasfına sahip "kamil erkek"tir ve dövülmesine müsaade edilen de kadın değil, "nâşize"dir. Zaten ayeti kerimenin devamından da anlaşılacağı üzere, artık durum o kerteye gelmiştir ki "şikak" tan, yani evliliğin

(888) Hak Dini Kur'an Dili Tefsiri, Elmalılı Hamdi Yazır İst. Eser Y. C:2 S:1348 v.d.

parçalanmasından endişe edilmektedir. Bir başka ifade ile; bu noktada ya "kamil racul" olan erkeğe, işi yuvanın yıkılması kertesine geçiren "nâşize"ye, karakol komiseri gibi küçük bir ceza uygulama yetkisi verilip, mesele dallandırılmadan, ailenin parçalanmaması için en son ihtimale de başvurulacak, ya da her türlü sosyal, psikolojik ve ekonomik zararına rağmen derhal yuvanın yıkılmasına müsaade edilecektir. Ayet birinci yolu tavsiye etmektedir. Bunda aynı zamanda aile sırlarının mahkemelerde flâş olmaması hikmeti de söz konusudur.

İsyankâr - Serkeş Kadınlar:

a) Kocalarına karşı dilleri uzundur. (Kocalarına karşılık verirler.)

b) Hiç bir hususta itaat etmezler.

c) Zaman zaman kocalarına, alçak gözle bakan kadınlardır.

Kur'ânı Kerim'de (Nisa/34) Belirtildiği Şekilde, İsyankâr ve Serkeş Kadını Cezalandırma Metodları:

a) Sözlü Uyarı - Nâsihatla:

Atâ diyor ki: "Geçimsizlik korkusu şöyle olur: Kadın efendisine karşı süslenmez, yakınlık vermez ve yaptığı saygıda değişiklik yapar: Bu gibi kadınları, gelecekle korkutmak suretiyle bunlara va'zu nâsihatte bulunmak lazımdır. Meselâ, "Hanım, kocana itaatte Allah'tan kork. Onun kızıp senden intikam almaya kalkışmasından sakın" denmelidir. Öyle kadınlar var ki, kocasının ufak bir bakışından ikaz olunduğunu anlar.

b) Psikolojik Uyarı - Yatakları Ayırmakla:

Bazı kadınlar güzelliklerini kocalarına karşı silah olarak kullanmak isterler. Şımarık, serkeş kadın kocasına karşı hakimiyetinin zirvesine yatakta ulaşır. Eğer erkek kadının bu tutumuna karşı duygularını frenleyebilirse şımarık, serkeş kadının en geçerli silahını düşürmüş olur.

Bu gibi kadınları ıslâh için, yatakta ona arka çevirmek ve İbni Abbâs (r.a.)'ın dediği gibi onunla konuşmamak da caizdir. Hattâ başkalarının dediklerine göre yatakları da ayrı sermek mümkündür. Hülâsa, bunların hepsi de doğrudur. Hangisini istersen yaparsın. Fakat yatakları ayrı sermek en ağırıdır. Çünkü kadında kocasına karşı bir sevgi varsa, bu, onun fazlasıyla üzülmesine sebep olur ve kötülüğünden vazgeçer. Veyahut kocasını sevmiyorsa böylece istediğini elde etmiş olur.

Kurtubi diyor ki: Böyle kadını terketmek en çok bir ay olur: Nitekim

Peygamber Efendimiz Hafsa (r.a.)'ya gizli bir şey söylediği ve akabinde:

"Ey Peygamber, eşlerinin rızasını gözeterek, Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi niçin kendine yasak ediyorsun?" (889) âyeti nâzil olduğu şeyi Hafsa (r. a.), Aişe (r. a.)'ye ifşâ etmişti. İşte o vakit peygamberimiz yatağında onu bir ay ayrı bıraktı ki, en çoğu bu kadardır" dedi.

Kurtubi bu sözleri ile kendi görüşünü açıklamış oldu. Fakat şafilere göre bunun hududu yoktur. Çünkü gaye ıslahtır. Islah oluncaya kadar devam edebilir. Islah olmazsa uzun yıllar devam edebilir. Düzeldiği anda, "Size itaat ediyorlarsa aleyhlerine yol aramayın" âyeti gereğince artık bu işe son verilir.

c) Fiziksel Uyarı - Döverek:

Erkek Hanımını Hangi Hallerde Dövebilir?

İslâm Hukukuna göre: Kadın, mahremi olmayanlarla (görüşmesi caiz olmayanlarla) gayri meşru olarak görüşürse, izinsiz evden çıkma, kocanın meşru emirlerine isyân ve malını israf gibi konularda erkeğin hanımını edeblendirmek için dövebileceği oy birliğiyle kabul edilmiştir. Eğer kadın müslümansa terkettiği namaz, oruç, gibi farz ibadetlerden dolayı da kocasının eşini dövebileceği belirtilmektedir. Dövmek te; suçta ısrar edildiği veya tekrarlandığında caizdir. (890).

İbni Abbas (r.a.) diyor ki: Göğsüne kakmak gibi: Atâ da misvak ile vurmak gibi demiştir. Zaten hadiste sokakta dövmekten ve kadının yüzüne vurmaktan men'edilmiştir. Dayakları vücudun muayyen bir yerine vurmayıp ayrı ayrı yerlere vuracağı gibi hepsini de bir anda vurması şart değildir. Yüzüne vurmaktan ve herhangi bir yerini kırmaktan sakınmalıdır. Alimlerden bir kısmı, kadına kırbaç, kamçı veya değnekle değil, mendilden yaptığı bir tura ile döver, demişlerdir. Erkeğin karısını suçsuz ve haksız yere dövme yetkisi de yoktur. Dövme ölçüsünü aşma yetkisi de yoktur.

Hulâsa, kadın hafif dövülür. Bunun için İmam Şâfi: "Hiç dövmemek daha iyidir" demiştir.

Şimdi bu serkeş kadını terbiye etmekte üç yol gösterilmiştir. 1. Öğüt, 2. Yatakları ayırmak, 3. Dövmek. Acaba bunlar ayetteki tertibe göre mi

---

(889) Kur'an-ı Kerim, Et-Tahrim:1

(890) İslam Ceza Hukuku ve Beşeri Hukuk, Abdulkadir Udeh, 1977 İst. C:2 S:47-48

yapılır, yoksa takdim veya te'hir edilebilir mi?

Hz. Ali (r.a.) diyor ki: "Önce nasihat eder, sonra yatakları ayırır ve sonra döver. Bunlardan hiçbiri fayda vermezse o taktirde hakem tayin ederler.

Psikolojik bir baskı mahiyetini taşıyan dövme hadisesinde, intikam almak ve işkence etmek gayesi yoktur. Başı dik kadının vakarının yıkılması mevzuu bahistir.

Hanımının evde kendisi için süslenmesini isteyen koca, hanımı süslenmediği takdirde hanımına tazir cezası (dövme) verebilir. Yine kadının namaz kılmaması ve yıkanmayı (guslü) terketmesi de dövülmesini meşru kılan sebeplerdendir.

Sözkonusu ayetin devamında: "Dinlerlerse (itaat ederlerse) artık aleyhlerine (onları incitmeye) bahâne aramayın" buyurulur. Bu dövmenin kızgınlık anında ve nefsi tatmin için olamayacağını gösterir.

Özetlersek:

1- Kadının dövülmesini gerektirecek davranışlar çok az görülecek davranışlar olduğu için, kadını dövme İslam'da hoş karşılanmamış, hele bu sebepler yokken dövmeye cevaz verilmemiştir. Allah Resulü Efendimiz: **"Allah'ın kızcağızlarını dövmeyin."** (891)

"Kadınlar hakkında Allah'tan korkun..." (892).

"Kadınlar hakkında birbirinize hayır öğütlerde bulunun..." (893).

"...Irzınızı başkalarına çiğnetirlerse onları incitmeden dövün" (894)

"Dövdüğünüzde yüzlerine vurmayın." (895) buyurmuştur.

2- Sebepleri bulunduktan sonra başka çaresi de bulunamayan dövme, kangren olup kesilmeye yüz tutmuş organı kesilmekten kurtarmak için bir son çare ve bir acı ilaçtır. Zaruret görülmeden kullanılmamalıdır.

---

(891) İbn Kesir, 2/258

(892) Ebu Davud, Menasik:56, İbn Mace, Menasik:84

(893) Kurtubi 3/173

(894) Müslim, Hac:147, Tirmizi, Rada':11, Ebu Davud, Menasik:56

(895) İbn Kesir, 2/258

3- Kafa kaldıran kadınların bir kısmı mazohisttir; kocasını bir yiğit rolünde ve otoriter görmek ister. Hattâ dövülmekten hoşlanır ve rahatlar.

4- Aslında İslama bu noktada karşı çıkanların pek çoğu, daha durum, İslamın dövmeye izin verdiği aşamaya gelmeden hanımlarını döverler, pek çoğu da onlardan boşanırlar. Hattâ hanımlarının kolunu başını kıranlar da olur. İslam bunların hiçbirisine izin vermez. Ne sebeple olursa olsun, hanımının bir organını kıran, ona diyet ödemek zorunda bırakılır.

Son zamanlardaki yapılan anket ve sosyal araştırmalarda dayak yiyen kadınlar, İslam kültürü almış aileler arasında değil de bilakis İslam kültüründen ve yaşantısından uzak, alkol kullanan, kumar oynayan ve zina suçları işleyen veya İslam kültüründen ve ahlâkından uzak aileler arasında yaygın olduğu görülmüştür.

Çünkü, İslam kültürü alan kadın, kocaya itaatın sevabının şuurundadır. Koca da, kadının Allah'ın kendisine emaneti olduğunun ve ona zulmün günahının şuurunda olduğundan dayağa gerek kalmamaktadır. İslam, öncelikle dayağa giden yolların tedavisini emretmiştir...

5- Dövmeye izin verilme noktasına geldikten sonra da, kadının yüzüne vurulmaz; incitici ve iz bırakıcı şekilde dövülmez. Dövmekten gaye onun caydırıcılığıdır. (896).

Sonuç: İslam, Nisa 34 ayeti ile, aile içinde uygulanacak a) Nasihat, b) Yatakları ayırmak, c) Dövmek metodlarını belirledikten sonra, Nisa 35 ayeti ile bunlarla sorun çözülmezse, d) Eşlerin arasını bulmak üzerek hakem görevlendirilmesini emreder. **"Eğer eşlerin ayrılma noktasına geldiklerine kanaat getirirseniz erkeğin ve kadının ailelerinden birer hakem belirleyin. İki taraf da aralarını düzeltmek isterse Allah onları uzlaştırır. Allah herşeyi bilen, herşeyden haberi olandır."**

Son çare olarak boşanmaya başvurulacaksa karşılıklı haklar gözetilmelidir.

"Ey peygamber! Kadınları boşayacağınızda onları iddetlerini gözeterek boşayın ve iddetleri de sayın. Rabbiniz Allah'tan korkun. Apaçık bir hayasızlık yapmaları dışında onları evlerinden çıkarmayın, dendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın sınır-

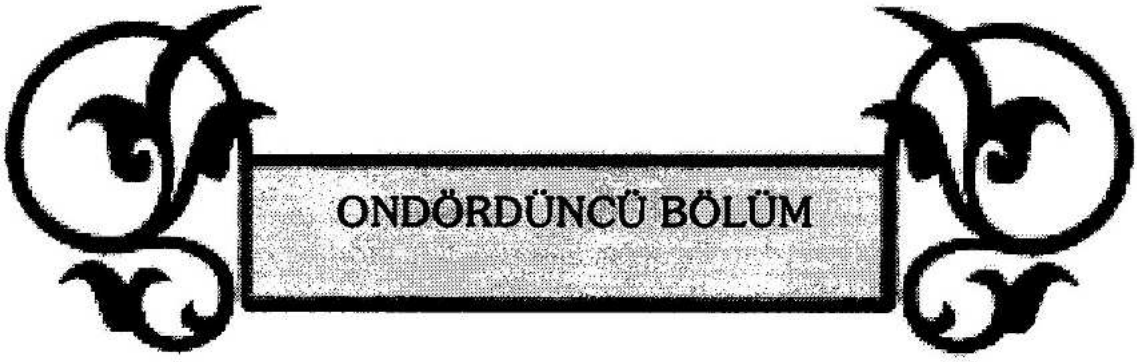
(896) Hanımlar Özel Fetvalar 1, Dr. Faruk Başer, İst. 1990. Seha Y. S:99 v.d.

larıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa şüphesiz kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, olur ki Allah bundan sonra bir durum ortaya çıkarıverir." (897)

Görüldüğü üzere Allahu Teâlâ, aile hayatının nezih bir biçimde devamı için taraflara belli görevler yüklemiş, problemler için çözüm yolu önermiş ancak bunların hiçbiri yarar sağlamayıp ayrılığa karar verildiğinde de özellikle kadının mağdur edilmesini önlemek üzere kesin hükümler koymuştur. (898)

(897) (Kur'an-ı Kerim, Talak: 65/1,2,3,6,7 ayetleri boşanmada uygulanacak yolu anlatır.

(898) (Kur'an-ı Kerim, Talak: 65/1,2,3,6,7) ayetleri boşanmada uygulanacak yolu anlatır.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DOĞUM KONTROLÜ
VE KÜRTAJ

DOĞUM KONTROLÜ VE KÜRTAJ

İnsanın yaratılış gayesinin ne olduğunu Kur'an-ı Kerim açıkça söyler: Allah'ı tanımak, ona kulluk etmek. Öyleyse insanın her hareketi bu gayeye yönelik olmalıdır. Yemesi, içmesi, evlenmesi... Kısaca her davranışı ibadet olarak yapılmalıdır. İbadet esprisine aykırı olan davranışlar sakıncalıdır. Aykırılığı az ise, sakıncalığı mekruh, çok ise haramdır. Başlık yaptığımız konuları da bu esaslara göre düşünmeliyiz.

Kur'an-ı Kerim'de **"Allah kadını erkeğe eş olarak yarattı ki, onda huzur bulsun"** denilir. (899) Demek ki, evlenmenin bir gayesi budur. Peygamberimiz bir hadislerinde, **"Evlenin çoğalın, çünkü ben kıyamet günü ümmetimin çokluğu ile övünürüm"** buyurmuştur. (900). Demek ki evlenmenin bir gayesi de çocuk dünyaya getirmektir. Bir diğer hadislerinde gençlere evlenmeyi öğütler. **"Çünkü o, gözü harama bakmaktan ve insanı zinadan korur"** buyurur. (901). Demek ki, bir gaye de budur. Öyleyse evlilik bu gayeleri gerçekleştirdiğinde ibadet olmuş olur.

Evlenmenin en büyük gayelerinden biri neslin çoğalması olduğuna göre hastalık, çevrenin dinsizliği ve çok şiddetli fakr-u zaruret gibi mani olmazsa kadının hamile kalmasına engel olmak doğru değildir.

1- Açlık korkusundan dolayı kürtaj ve doğum kontrolü yapmak caiz değildir.

Kur'ânı Kerim'de: **"Evlatlarınızı fakirlik korkusuyla öldürmeyiniz. Onları da, sizi de biz rızıklandırırız. Hakikat onları öldürmek büyük bir suçtur."** (902).

2- Çocuğun hayırsız olması, zamanın bozukluğu dolayısıyla kötü evlâd olabilir korkusundan dolayı da hamileliğe mani olmak da mantıksızdır. Çünkü gaybı, gelecekte olacakları ancak Allah bilir. Belki de, olacak çocuk perişan haldeki Ümmeti Muhammed'in ilerde kurtarıcısı olacaktır.

---

(899) Kur'an-ı Kerim, Rum: 21

(900). Nesâî, Nikah:11. İbn Mace, Nikah: 8. Müsned: 3/158

(901). Buharî, Savm: 10. Müslim, Nikah: 1,3. Ebu Davud, Nikah: 1.

(902). Kur'an-ı Kerim, İsra: 31

Aksini kimse iddia edemez. Nice büyük liderler bozuk bir cemiyetin içinde doğmuştur. Hidâyete erdiren de saptıran da ancak Allah'tır.

3- Çocuğun doğumu annenin sağlığına zarar vereceği müslüman mütehassıs bir doktorca kesinlikle ortaya konursa, çocuk annenin sağlığı için alınabilir veya engel olunabilir.

Esmâ bin Yezîd (r.anha) Rasulüllah'dan şu rivayeti yapmıştır:

"... Canımı elinde tutana yemin ederim ki, emziren kadının hamile kalması (süt emen çocuğa öyle bir zarar verir ki, çocuk) at sırtında (koşturan ergin erkek olacak yaşa gelse yine) onu tutar yere atar." (903) Yani çocuk ergenlik çeğına gelse bile, süt emerken annesinin tekrar hamile kalmasıyla anne sütünün kalitesinde değişme ve zayıflama olduğundan, kalitesi düşük sütü emen çocuğun sıhhati de etkilendiğinden, Peygamberimiz (s.a.v.) kadının süt emzirme döneminde tekrar hamile kalmamasını tavsiye ettiğinden iki çocuk arasında en az iki yıl (süt emzirme müddetince) ara vermek, hem annenin sağlığı, hem de çocukların sağlığı açısından faydılıdır. Modern tıbda bunu tavsiye etmektedir...

Çocuk doğurma, emzirme ve doğan çocuğu büyütüp, eğitim ve terbiyesiyle uğraşması kadının asli görevidir. Bütün bunları yapmak için kadının beden ve ruh sağlığı yerinde olmalıdır. Kadının beden ve ruh sağlığını dikkate almaksızın İslam'da doğum kontrolü yoktur diyerek ve kadını ihmal eder tutum içerisinde bulunarak çok sayıda çocuk sahibi olmak taktir edilecek durum değildir. Önemli olan salt sayı çokluğu değil fakat ümmet olma şuuruna sahip sayı çokluğudur. Bu şuuru kadına verecek olan da sağlıklı, bilgili, islâmi terbiyeye sahip annelerdir.

Günümüz cahil insanı, kadını lüzumlu, lüzumsuz ev ve çevre işleriyle meşgul ederken bir de çocuk doğumlarıyla ezmektedirler. Kadının hakiki görevi Allah'a kulluk, zevcelik, çocuk doğumu ve eğitimidir. Diğer işlerde ise kadına yardımcı olunmalı, yükü paylaşılmalıdır.

Evlenmenin tek amacı çocuk yetiştirmek olmadığı için, Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bazı hadisleriyle "azil" yapılmasına izin vermiştir. (904). "Azil", cinsel ilişkide erkeğin menisini dışarı boşaltması demektir. Ancak Peygamberimiz "azli" teşvik etmemiş, ona izin vermiştir. Hatta bazı ha-

(903) İbn Mace:1/648. Ebu Davud:5/9, Ahmed b. Hanbel: Müsned.

(904) Ebu Davud, Nikah:48, Nesei, Nikah:55

dislerinde "azil" yapmanın kötülüğüne de işaret etmiştir. Ama Hanefi bilginleri, kadının izni olması halinde "azlin" caiz olduğu görüşündedirler.

"Azil" korunma yollarından sadece bir tanesidir. Bugün ilkel ve modern usullerle uygulanan daha bir sürü korunma metodu vardır. Bu korunma yollarını bazıları, çocuğu olma özelliğini sürekli ortadan kaldırır ve artık bu uygulamaya konu olan kadın, ya da erkeğin çocuk yapma kabiliyeti kalmaz. Kadının yumurtalıklarının alınması, erkeğin hadımlaştırılması ve x ışınları ile kısırlaştırma, bu tür bir yöntemdir. Bu insan fıtratına aykırı bir uygulamadır. Peygamberimiz aynı sonucu veren uygulamaları yasakladığından, İslam alimleri bunun caiz olmadığında sözbirliği halindedirler. Ancak her konuda olduğu gibi, bu konuda da zorunlu haller haramları ortadan kaldırır.

Ameliyatla tohum yollarının bağlanması da, hüküm olarak kısırlaştırma gibi olmalıdır. Çünkü bu da fıtrata müdahale etmek demektir ve bu yöntemde de kısır kalma tehlikesi yüksektir.

Kadınların kendi kendilerine kullandıkları ilkel yöntemlerin hemen hepsinin zararlı olduğunu, çoğu zaman da bu yöntemlerin gebeliği önlemediğini, hatta sakat ve özürlü doğumlara sebep olduğunu tıp uzmanları söylemektedir. Bu yolla bulaşan mikroplar ve yapılan tahrişlerle doğan rahim hastalıkları da işin cabasıdır. İslam, adil tıbbın zararlı dediği uygulamaları, o konuda bir emir olmadıkça haram sayar.

Takvim usûlünü uygulayıp, kadının gebe kalma ihtimali az olan günlerde ilişki yapmak suretiyle korunmanın haram olduğunu söyleyen birisi, ya da gösteren bir belirti yoktur. Ancak bu da ihtiyaca dayalı ilişki esasına aykırı bir yöntemdir.

Erkeğin kılıf kullanması (prezervatif), "azil"den daha hafif olduğu için, "azil"e caiz diyenlerin ona da caiz diyeceği açıktır. Çünkü "azil"de kadının isteğinin tamamlanmama ihtimali daha çoktur. Halbuki, İslam ilişkide kadının da tatmin edilmesine çok önem verir. Erkeğin kılıf kullanması halinde bundan kadın zaman kazanacaktır.

Tıbbî Açıdan Spiral:

Spiral çeşitli şekillerde olabilen ve uterus içerisine yerleştirilerek gebeliği önleyen bir alettir. Spiralle gebelikten korunma % 97-98' dir. Yüzde 2 veya 3 hanım, spirale rağmen gebe kalabilir.

Spiralin Koruma Mekanizması:

1- Rahim içerisinde aseptik (mikropsuz) bir iltihap ortamı meydana getirir.

a) İltihap içerisindeki lökosit (akyuvar)lar spermleri yiyerek gebeliğe mani olur.

b) Rahimin endometrium dokusundaki iltihabî hadise nedeniyle, döllenmiş yumurta rahim içerisine yerleşemez.

2- Uterus içerisinde bulunan yabancı cisim, uterusta reaksiyona sebeb olur. Uterusun kontraksiyonu artar. Dolayısıyla döllenmiş yumurta, yine uterus içerisine yerleşemez.

3- Spirallerden bazılarının üzerinde ince bakır tel sarılıdır. Bu tel bakır iyonları salgılar.

a) Salgılanan iyonların spermi öldürücü etkisi vardır.

b) Cu iyonları rahimde özel bir enzim salgılanmasına neden olur. Bu da, rahimde kontraksiyon yaparak, döllenmiş yumurtayı vücut dışına attırır.

4- Spiral, spermlerin yolunu uzatarak, döllenme kabiliyetinin kaybolmasına sebeb olur.

Burada kısaca döllenmekten bahsetmek gerekir. Yumurtalıktan çıkan yumurta, tubada ilerlemeye başlar. Tubaya gelen sperm ise, tuba içerisinde yumurtayı döller. Daha sonra döllenmiş yumurta, 1 hafta içerisinde ancak uterusa gelip yerleşir.(Yukarıda bahsettiğim uterusa yerleşemeyen, düşen döllenmiş yumurta 7-8 günlüktür).

Spiralin Zararları:

1- Sancılara sebep olur. Bel ağrısı yapar.

2- Âdet kanamasının çok olmasına sebep olur. Âdet kanamasının süresini uzatır.

3- Rahim içi iltihablanmasına sebep olabilir.

Fıkhî Açıdan Spirale Gelince: İbn Abidin'in "en-Nehr" adlı kaynaktan yaptığı alıntıya bakılırsa, caiz olması gerekir. Söz konusu alıntıda "rahminin ağzını kapatmak kadının hakkıdır" denilir ve bir başka kaynağa atıfla "ancak bunu kocasının izni olmadan yapması haramdır" kaydı eklenir.

Ancak spiral kullanmanın dinen sakıncalı olan bir yönü vardır: Ken-

disi, ya da kocasının takamaması halinde, kadın spirali, en hafifi, yine bir kadına taktıracak ve zaruret bulunmadığı halde avretini ona göstermiş olacaktır. Ergin oluncaya kadar sünnet olmamış olan erkeği artık bir başkası sünnet edemez, kendisi becerebilirse yapar, beceremezse sünnetsiz kalır. Çünkü avretini göstermesi haram, bu iş ise sünnettir. Sünneti yapmak için haram işlenemez diyenler vardır.

Sünnet edilmesi gerektiğini söyleyenler ise; sünnetin dini bir şiar anlamı taşıdığını, sıradan bir sünnet sayılamıyacağını söylemiş, bu yüzden ömür boyu sürecek bir şiar, zorunluluk doğurur ve sünnet edilir, demişlerdir.

Spiral taktıracak kadında bu zorunluluktan sözetmek zordur. Bu yüzden konu, daha değişik itibarlarla incelenmesi gereken bir konudur. Bizim bundan şu anda anladığımız, spirali kadının, kendisi ya da kocası takacaksa, "azil"in caiz olduğunu söyleyenlere göre caiz olabilir, bir başkası takacaksa, zaruret yokken caiz olmaması gerekir (Allahu a'lem). Veya en azından bir bayanın takması uygundur.

Çeşitli haplar ve ilaçlarla yapılacak korunmanın caiz oluşu; güvenilir bir doktor tarafından, o ilaçların kadına, erkeğe ve üreme organlarına kalıcı zarar vermediklerinin açıklanmasına bağlıdır.

Şimdiye kadar söylediklerimiz işin sadece bir yönüdür ve "azil"in caiz olduğunu söyleyen sahabe ve müctehid imamların görüşlerine ve diğer korunma yollarının da "azil" gibi sayılması esasına dayanır. Bunların yanında "azil"i dahi caiz görmeyen sahabe ve müctehidlerin bulunduğunu ve ayrıca diğer korunma yollarının "azil"e kıyas edilemeyeceğini söyleyenler de vardır.

Ama her ne olursa olsun, meselenin İslamî naslarla kesin bir sonuca bağlanmayışı, zamana ve zemine göre değişik uygulamaların caiz olabileceğini gösteriyor olmalıdır. Fakat İslamın bir fıtrat dini olduğunu düşündüğümüzde de, doğum kontrol yöntemlerinin hepsinde hoşlanılmayan yönün, hoşlanılana göre daha belirgin olduğu söylenebilir. En hafifi bile, olsa olsa helalin en hoşa gitmeyenlerinden olmasıdır. Çünkü konuyu sadece tabiat ve fıtrat açısından düşünen tıp uzmanları bile: "Çocuk olmaması yolunda alınan tedbirlerin hemen hiç biri tehlikesiz değil gibidir. Herhalde bu; çocuk istemeyenlerden, tabiatın öç almasıdır" demektedirler.

Kürtaj ya da çocuk düşürmeye gelince, cenine ruh üflenme devresinden sonra, ciddî bir zaruret bulunmadıkça, yapılmasının caiz olabileceği-

ni söyleyen yok gibidir. Ruh üflenme süresinin yüzyirmi gün olduğu hadisle bildirilmiştir. Buna göre dört aya varan bir hamileliğe, sağlıkla ilgili ciddi bir zaruret bulunmadıkça müdahale edilemez. Bunda bütün İslam bilginleri sözbirliği etmiş gibidirler. Bu yüzden, bu devreden sonra kadın, uzuvları belli olan çocuğunu düşürür, ya da aldırırsa, ölü olarak düşmesi halinde çocuğun âkilesine "ğurra" denen para cezası, canlı olarak düşürmesi ve sonra ölmesi halinde ise, tam bir diyet öder. (905).

Kürtaj İle İlgili Hükümler (906)

Kürtaj deyimi aslında bir kemik çıbanını, bir yere yapışık bulunan maddeleri kazımaya denir. Bu terim konuşma dilinde, daha çok döl yatağının (ana rahminin) içini kazıyarak cenini (organları ile belirmiş çocuğu) almak anlamına kullanılır.

Hekimlikte de bu işe "Kürtaj" denilmekle birlikte, dölyatağı içindeki mikropların, poliplerin, bir doğum, ya da düşük sonunda kalan parçaların, artıkların temizlenmesi de aynı adla anılır.

Ana rahminde şekillenmeye başlayan ceninin kürtajla alınması üzerinde çok şeyler yazılmış ve söylenmiştir. Biz bunun tıbbi yönden sakıncalarını veya bazı iddialara göre yararlarını anlatacak değiliz. Bizi ilgilendiren husus, cenin ana rahminde teşekkül ettikten sonra zaruri bir hal bulunmadığı halde onu kürtajla almak ve aldırmak caiz midir? Müctehid imamların bu konudaki ictihâd, istinbat ve tesbitleri nelerdir?

Ceninin Teşekkülü

SORU: Bugünkü tıbbın ifade ettiğine göre cenin henüz dört, beş ve altıncı haftalarda iken peyderpey şekillendirilir. "Hücreden İnsana" isimli kitabın, 28, 29, 31, sahifelerinde şöyle demektedir. Cenin "dördüncü hafta sonunda beş milimetrelik bir boya ulaşır. Göz ve kulaklar meydana gelir. Baş ve boyun kısmı vücut uzunluğunun yarısını teşkil etmektedir. Kalbin başlangıç hali oluşmuş, sindirim kanalına ait yemek borusu, mide ve bağırsaklar ilk başlangıç halleriyle meydana gelmeye başlar. Ve vücut azalarının ilk şekilleri ortaya çıkmaya başlar. Beşinçi haftada ceninin boyu bir santimi bulmuştur. Başı aşağı doğru eğilerek kalbin üzerini kapamıştır. Kol ve bacaklar henüz gelişmemiştir."

---

(905) Hanımlar Özel İlmihal, Dr. Faruk Başer, İst. 1989. Seha Y. S:333 v.d.

(906) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, Uysal Y. C:4 S:73 v.d.

Yukarıda nakledilen ibareden ve kitapta gösterilen resimden açıkça anlaşılıyor ki sperm döllendikten sonra dört, beş ve altıncı haftalarda insanın vücudu şekillendiriliyor.

Birçok meselelerde olduğu gibi, kürtaj konusunda da imamların nuans farkıyla da olsa görüşleri farklıdır:

a) Hanefi imamlarına göre, ana rahminde teşekkül eden çocuğu -zaruri bir hal olmadığı halde- kürtajla aldırmak, bir cinayettir. Ancak bu cinayet bir yüzüyle bir cana kıymaktır, diğer yüzüyle annenin bir parçasına dokunmaktır.

Cenin de bir insan sayıldığı için başlıbaşına bir can kabul edilir ve onu itlâf etmek cinayet sayılır. Diğer bir açıdan cenin başlıbaşına bir insan değil, anneye yapışık bir parçadır. Çünkü henüz ondan kopup ayrılmamıştır.

Hanefi müctehidler ceninin bu iki yönünü dikkate alarak kürtajı kâmil anlamda bir cinayet saymamışlardır. Ama teşekkül etmiş bir can olduğu için miras, neseb ve vasiyet konularında kendi başına bir can sayılmıştır.

Henüz gebeliğin (hamileliğin) dört ayı dolmadan yani çocuğa ruh verilmeden nebati hayat halindeyken çocuk düşürmek caiz değildir. Ancak müslüman bir doktorun sıhhi ve zaruri bir durumu ortaya koyması ile câiz olabilir.

b) Mâliki, Şâfii ve Hanbeli imamlarına göre: Kürtaj iki cinse karşı işlenen bir cinayettir. Çünkü burada ceninin hayatına bir tecavüz sözkonusudur.

Ceninin Ana Rahminden Ayrılmasına Sebep Olan Fiiller:

Kendiliğinden veya bir hastalık neticesi düşen çocuklar hakkında kürtaj tabiri kullanılmayacağı gibi, bu bir cinayettir de denilemez. Çünkü fiili bir kasıt mevcut değildir. Elde olmayan herhangi bir sebeple düşük yapma sözkonusudur.

O halde ceninin ayrılmasına sebep olan fiillere ve sonuçlarına göre, cezâlar taktir edilir. Bu bakımdan işlenen cinayet özel veya genel bir ölçü ve anlamda olabileceği gibi, ameli ya da sözlü, maddi veya manevi olabilir.

Fiili Olan Sebepler:

Dayak, yaralama, rahim kısmına dürtme, düşük yapmayı gerektiren ilâç ve benzeri bir maddeyi almak veya ana rahmine bir takım yabancı

maddeler yerleştirmek veya ağır bir yük kaldırmak bu cümledendir.

Mânevi Sebepler:

Ölümle tehdit, korkutmak, ürkütmek, alışık olmadığı için bir polis tarafından karakola davet edilmek, hükümdarın huzuruna çıkarılmak gibi hususlar bu cümledendir.

Bunu Tarihi Bir Misâl İle Açıklayalım:

Hz. Ömer (r.a.) halife bulunduğu yıllarda, bir kadının ifâdesini bizzat alma ihtiyacını duymuş ve bu sebeple kadını hilâfet makamına davet etmiştir. Hz. Ömer'in ne kadar âdil ve de titiz olduğunu din adına, kanun adına taviz vermediğini bilen o kadın, elinde olmayarak korkup titremeye başlıyor ve henüz hilâfet makamına ulaşmadan yolda çocuğunu düşürüyor. Çocuk bir iki çığlık atıp ölüyor.

Durumu öğrenen Hz. Ömer (r.a.) son derece üzülüyor ve şûrayı toplayıp bu hususta ne yapılması gerektiğini müzakere ediyor. Şûra üyelerinden çoğu, bunda bir kasıt sözkonusu olmadığından bir şey gerekmiyeceğini ileri sürerken, Hz. Ali (r.a.) susup bir şey söylemiyor. Hz. Ömer (r.a.) ona yönelerek: "Ey Hasan'ın babası! Sizin görüşünüz nedir?"diye soruyor. O da: "Bu arkadaşlarımız kendi görüşlerini söyledilerse herhalde görüşlerinde hata ettiler. Yok seni korumak için böyle söyledilerse, iyi nâsihatcı olmamış sayılırlar. Ana rahminden kopup düşen ve ölen çocuğun diyeti gerekir. Çünkü onun ölümüne sen sebep olmuşsundur."

Tabii Ömer (r.a.) da bu ictihadı tasvip ederek gereken diyeti ödemiştir. (907).

Yine Manevi Sebeplerden Bir Kısmı:

Kadının uzun süre kendini aç bırakması veya oruç tutması, keskin bir koku koklaması da bu cümledendir. Yani bu sebeplerden biriyle kadın çocuğunu düşürürse, cinayet işlemiş kabul edilir ve kendisine diyet cezası gerekir.

Çocuğun Düşmesine Sebep Olan Fiiller:

Bu fiiller isterse kadının babası veya anasından sadır olsun, isterse başkasından farketmez, çocuğun düşmesine sebep olduğu taktirde diyet gerekir.

---

(907) et-Teşri'u'l-Cinai'yi'l-İslam, C:2/293

Ancak çocuk ana rahminden dışarı çıkıp düşmedikçe, cinayet sayılmaz. Çünkü çocuğun işlenen fiilden dolayı ölüp ölmediği bilinmediği taktirde hüküm böyle uygulanır. Ancak işlenen fiilden dolayı çocuğun ana rahminde kesinlikle öldüğü bilinirse, o taktirde ceza gerekir.

Bu bakımdan dört imam da cinayet sayılıp cezâi gerektiren düşük, işlenen fiil neticesi ana rahminden dışarı çıkmasıyla taktir edilir, demişlerdir,

O halde günümüzde gelişen tıbbi araştırmalarla işlenen fiil neticesi çocuk düşmese bile ana rahminde ölüp ölmediğini tesbit etmek mümkündür. Bu bakımdan çocuk ölmüşse, düşmüş gibi kabul edilir ve cinayet sayıldığından cezâ olarak diyeti gerektirir.

Düşen çocuğun, işlenen fiil sebebiyle düşüp düşmediği hususu da araştırılır. Başka sebeplerin bulunup bulunmadığı üzerinde durulur.

Nitekim İmam Mâlik, işlenen fiil neticesinde düşen çocuk ister kan pıhtısı, ister et parçası, ister şekillenmiş durumda olsun cinayeti işleyen mes'ul tutulur ve cezâyı gerektirir. Ancak Maliki fukahasından bir kısmı, kan pıhtısı, halinde düşen şeyin cenin olup olmadığı kesin bilinmeyeceği için, bunun cinâyet sayılmayacağı üzerinde durmuşlardır. Hattâ bu durumda fakih İbnü'l-Kaasım el- Maliki, düşen et parçasının üzerine sıcak su dökülür, çözülürse, kan olduğu çözülmezse, cenin olduğu anlaşılır ve ona göre hüküm verilir, demiştir. (908).

İmam Ebû Hanife ile İmam Şafii'ye Göre:

İşlenen bir fiil neticesi kadının rahminden düşen şey, et parçası halindeyse, bilir kişilerin görüşüne müracat edilir. Onun ana rahminde teşekkül eden cenin olup olmadığının tesbitine çalışılır. Ama organlarından bir kısmı belirmişse, o taktirde bilir kişilere müracat etmeye gerek yoktur.

İmam Ahmet Bin Hanbel'e Göre:

İşlenen bir fiil neticesi kadının rahminden çıkan et parçası, şekillenip insan olduğu anlaşılır duruma gelmişse, bu bir cinayet kabul edilir ve gereken cezâ uygulanır. Şekil olarak belirti yoksa cinâyet sayılmaz. Bununla beraber o et parçası bazı bilir kişiler tarafından incelenip cenin olduğu ortaya çıkarsa, cinayet sayılır.

İmamların İctihadının Işığı Altında:

---

(908) et-Teşri'u'l-Cinai'yi'l-İslam, C:2/295

İşlenen bir fiilden dolayı kadın rahmindeki cenini düşürürse, insan şekline girmemiş bile olsa, bugünkü tıbbi araştırmalarla onun cenin olup olmadığını tesbit etmek çok kolaydır. Bu bakımdan yetkililerin vereceği rapora göre, işlem yapılır.

Çocuğun Diri Bir Vaziyette Düşmesi:

Ana rahminde teşekkül eden çocuğun düşürülmesi sonucu iki durum ortaya çıkmaktadır: Düşen çocuğun diri olması veya ölü bulunması. Bu ikisi arasında cezâ bakımından hayli fark vardır.

Hayat belirtileri: Düşen çocuğun ağlaması, nefes alıp vermesi, aksırması ve benzeri hareketlerdir. Mücerred vücut hareketleri diri olduğuna delil sayılmaz. Çünkü bunun bir ihtilâç olması da muhtemeldir.

İmamların Ölü Veya Diri Düşen Çocuk Hakkındaki Görüşleri:

a) İmam Ahmet bin Hanbel'e göre: Düşen çocukta hayatın istikrar bulup devam etmesi gerekir. Sadece doğduğu an hayat belirtisi gösterip sonra hemen ölmesi, diri olduğuna yeterli neden değildir. Aynı zamanda düştüğü tarihte, çocuğun en az altı aylık bulunması şarttır. Çünkü bu miktardan daha az olan çocuğun yaşaması mümkün değildir. O halde, düşen çocuk en az altı aylık olur ve hayat belirtisi devam ederse, diri hükmünde kabul edilir ve öldüğü taktirde ona göre, hüküm verilir. Şafilerden Müzeni de aynı görüştedir.

b) İmam Ebû Hanife ile İmam Malik'e göre, çocuğun düşmesine sebep olan kimsenin sorumlu tutulabilmesi için, annesinin hayatta olması gerekir. Ölen bir kadının rahminden çocuk düşerse, o taktirde fiili işleyen kimse sorumlu tutulmaz. Çünkü annesinin ölmesi çocuğun da rahminde ölmenin açık sebebi kabul edilir. Ama anası ölmüş olmakla beraber çocuk diri olarak düşerse, o taktirde sebep olan kimse sorumlu tutulur. Çocuk öldüğü taktirde diyet gerekir. Ölmediği taktirde ta'zir gerekir.

c) İmam Şafi'ye göre: İşlenen fiilden dolayı ana rahminden düşen çocuk, ister annesi ölmeden düşsün, ister öldükten sonra düşsün farketmez, her iki halde de fail sorumlu tutulur ve gereken cazâ uygulanır. Bu durumda çocuğun diri veya ölü düşmesi de fark etmez. Çünkü neticede cenin sözü edilen failin fiiliyle telef olmuş kabul edilir.

Yine Müctehid İmamların İctihadının Işığı Altında Deriz ki:

Düşük cenin, ister annesi öldükten sonra düşsün, ister o hayatta iken düşsün, ister diri düşsün, ister ölü düşsün, uzman hekimler onun işlenen fiil sebebiyle düştüğünü tesbit ederlerse, o takdirde cinâyet sayılır ve cezâ uygulanır.

Çocuğun Düşmesini Sağlayan Fiilin Kasde Yakın Bulunması:

Kadının rahmindeki çocuğun düşmesine sebep olan failin fiili kasıtlı olabileceği gibi, hatâ ile de olabilir. Malikilerden bir kısmı, bu yüzden çocuk diri olarak düştükten sonra ölürse, kısas gerekir. Çünkü işin içinde kasıt vardır ve çocuk diri olarak düşmüş, bir insan olduğu belirgin hale gelmiş ve sonra ölmüş.

Diğer üç imama göre, çocuğun kasden düşürülmesi pek sözkonusu olmaz. Şöyle ki, fiili işleyen fail çocuğun ölü ya da diri olduğunu bilmez, bu durumda tam kasıt söz konusu olamaz. Nitekim Rasûlüllah (s.a.v.) Efendimiz, böyle bir fiilden dolayı düşen ceninin diyetini failin baba tarafından yakınlarına tazmin ettirmiştir. Mâlikiler buna dayanarak kasıt söz konusudur, demişlerdir. Çünkü kasden cinâyetde diyet failin baba tarafından yakınlarına ödetilir.

Ana Rahmindeki Çocuğu Düşürmeye Sebep Olana Gereken Cezâ:

Bu cezâ işlenen fiilin türüne, amacına ve sonuçlarına göre değerlendirilir. Genellikle şu beş kısımda toplanır:

1- Ceninin ana rahminde ölü olarak düşmesi,

2- Ceninin ana rahminde diri olarak düştükten sonra ölmesi,

3- Ceninin ana rahminden diri olarak düşüp ölmesi veya başka bir sebeple yaşaması,

4- Ceninin ana rahminden düşmesi veya anasının ölümünden sonra düşmesi,

5- Anneye yapılan eziyetin doğurduğu neticeler...

BİRİNCİSİ: Ceninin ana rahminde ölü olarak düşmesini gerektiren fiildir. Bu fiili işleyen cânînin cezâsı, ceninin diyetidir. Bu diyet, kıymeti beş deve olan bir köle ya da câriyenin azâd edilmesidir.

Nitekim Ebû Hûreyre (r.a.) anlatıyor: Hûzeyl kabilesinden iki kadın kavga etti. Birisi eline taş alıp diğerine atıp hem onu, hem rahmindeki çocuğun ölümüne sebep oldu. Dava Rasûlüllah'a getirildi. Efendimiz,

ana rahmindeki ceninin ölmesine karşılık bir köle yada câriyenin azâd edilmesini ve öldürülen kadının diyetinin ise öldürenin baba tarafından yakınlarına ödetilmesine karar verildi. (909).

Azâd edecek köle bulunmadığında -ki bugün artık kölelik ve câriyelik kalkmıştır- onun yerine beş deve diyet ödetilir. İlim adamlarının bunda ittifakı vardır.

Düşürülen ceninin erkek ve kız olması, cezânın değişmesini gerektirir. Fakihlerin tesbitine göre, kızın diyeti, erkeğin diyetinin yarısıdır.

Ayrıca ceninin diyeti kasten cinayet halinde ağırlaşır hatâen meydana gelmişse hafifler. Kasden cinayet işlenmişse, diyet cinayeti işleyenin baba tarafından yakınlarına yükletilmez. Ama hatâ ile meydana gelmişse, yükletilir.

Ceninin Düşürülmesinden Dolayı Gereken Diyet Kimlere Verilir?

Önce şunu belirtelim, ceninin düşmesine sebep olan, yani bu cinâyeti işleyen kimse, diyete vâris olamaz, isterse ceninin anası olsun.

Hanefi, Şafii ve Hanbeli mezheplerine göre: Alınan diyet ceninin varislerine -feraiz usulüne göre- taksim edilir. İmam Mâlik hazretlerine göre, alınan diyet sadece çocuğun anasına verilir. İmam Leys'in de mezhebi bu doğrultudadır.

Herhangi bir fiilinden dolayı kadın ikiz veya üçüz çocuk düşürürse, herbiri için ayrı diyet gerekir.

İKİNCİSİ: Ceninin ana rahminden diri olarak düştükten sonra o fiil sebebiyle ölmesidir. Yukarıda belirtildiği gibi, kimine göre, kısas gerekir. Kimine göre ise, kâmil diyet gerekir. Kâmil diyetten maksad, beş adet normal devedir. Deve bulunmadığı takdirde, onların kıymetidir. Kâmil olmayan diyet, vasatın altında beş adet devedir.

Anne Çocuğu Düşürdükten Sonra Ölürse:

İşlenen cinâyet fiilinden dolayı kadın çocuğunu düşürdükten sonra ölürse, çocuk için ayrı bir diyet, kadın için de hatâ ile öldürülmüşse, ayrı bir diyet gerekir. Kasden öldürülmüş ve belli bir alet kullanılmışsa kısas gerekir.

---

(909) El-Muğni, C:9/535

ÜÇÜNCÜSÜ: Cenin diri olarak düşer ve yaşar, şeklidir. Bu durumda câniye sadece ta'zir cezası gerekir. Bunu ise devletin yetkili organı ta'yin eder. Çocuk bir süre yaşadıktan sonra başka bir sebepten dolayı ölse bile, onun düşmesine sebep olan kişiye başkaca bir cezâ verilmez.

DÖRDÜNCÜSÜ: Ceninin ana rahminden düşmesi veya anasının ölümünden sonra düşmesi, durumudur.

Câninin işlediği bir fiilden dolayı kadın çocuğunu hayatta iken düşürmez de öldükten sonra düşürürse, çocuğun düşmesinin onun fiiliyle gerçekleştiği sabit olmadığı takdirde sadece ta'zir cezâsına çarptırılır. Ama yetkili uzmanlar veya bilir kişiler tarafından çocuğun düşmesine onun fiilinin neden olduğu belirtilirse, o taktirde diyet gerekir.

BEŞİNCİSİ: Anneye yapılan eziyetin doğurduğu neticelerdir. Ceninin fiili anneye eziyet vermiş veya bir tarafının kesilmesini ya da kopmasını ya da ölmesini neticelendirmişse, o taktirde cinâyetler konusunda fiilin ve doğurduğu neticesinin durumuna göre, cezâ tesbit edilir.

Cenini Düşürmesi İçin Kadına Verilen İlâç:

Bir kimse, hamile olan kadına -çocuğunu düşürmesi için- bir ilâç verir, kadın bu ilâcı alıp çocuğunu ölü olarak düşürdükten sonra kendisi de ölürse, burada kasde benzer bir öldürme olayı var, bir de cenini düşürme olayı... Cenin için bir diyet gerekir. Kadının kasde benzer anlamda öldürülmesinden dolayı da ağır bir diyet gerekir ki, bu yüzyirmi deveyi bulur.

Ceninin düşmesine sebep olan kimseye diyetten başka bir de keffaret gerekir. Bu, İmam Şafii ile İmam Ahmed bin Hanbel'in görüş ve ictihadıdır. İmam Mâlik'e göre, bu konuda keffaret menduptur. Vâcip değildir.

İmam Ebû Hanife'ye göre, cenin ölü düşerse, sadece diyet gerekir. Diri düşerse o taktirde keffaret de gerekir. (910).

Keffaret, bilindiği gibi, bir köle azâd etmek, yoksa altmış fakiri doyurmak, ya da giydirmek veya altmış gün oruç tutmaktır. Bununla beraber cenini düşüren câniye keffaret de gerekir mi, gerekmez mi, hususunda fukahanın farklı görüş ve tesbitleri vardır. Ama diyet hususunda açıkladığımızın dışında farklı görüş ve içtihat yoktur. Tabii, bununla dört mezhebin görüş ve içtihadını kastediyoruz.

---

(910) et-Teşri'u'l-Cinai'yi'l-İslam, C:2/300, 302

Kürtajla İlgili Ayetlere Gelince:

Bilindiği gibi, kürtaj bir bakıma bir canı yoketmek demek olduğundan cinâyet sayılmıştır. Kur'an'da üç yerde genel manada bundan bahsedilir. Genel manadan kastımız, mutlak anlamda çocuğu öldürmektir. Bu, ana rahmindeki cenini düşürmek manasına geldiği gibi, doğan çocuğu öldürme manasına da gelmektedir.

"De ki (Ey Allah'a karşı yalan uyduranlar!) Gelin de Allah'ın size neleri haram kıldığını okuyup (haber vereyim): Hiç bir şeyi o'na ortak koşmayın; ana-babanıza iyilikte bulunun. Yoksulluk endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin; -sizin de onların da rızkınızı biz veririz- hayâsızlığın açığına da gizlisine de yaklaşmayın; Allah'ın haram kıldığı canı -haksız yere- öldürmeyin." (911).

Kur'ân burada "öldürmeyin!..." tabirine esneklik katmış, çağın özelliklerine göre, hüküm çıkarılmasını kolaylaştırmış. Yani usûl ilmine göre, âyet mücmel bırakılmıştır. Açıklaması hadislerle, yoksa ictihad yollarıyle yerine getirilir.

Burada şu üç husus âyetin kapsamına girer:

1- Ana rahmindeki çocuğu kürtaj ve benzeri bir fiille düşürmek veya almak,

2- Doğan bir çocuğu bilerek öldürmek,

3- Çocuğu eğitimsiz bırakıp onu ruhen öldürmek.

Birinci ve ikinci şekil, cinayet sayılır. Birincisinin cezasını ve harâm kılındığını yukarıda açıklamıştık. İkincisi ise bilerek öldürüldüğü taktirde tam bir cinayet sayılır ki kısas gerekir. Üçüncüsü ise, büyük günahlardan biridir.

Çocukların öldürülmemesi hakkındaki âyette iki ayrı anlatım biçimi yer almıştı: En'âm Sûresinde "Sizin de onların da rızkınızı biz veririz" buyuruluyorken, İsrâ Sûresinde: "Onları da, sizi de biz rızıklandırırız" buyurulmuştur. Kelime konumundaki değişiklik ve tekrar değişik hükümler getirmiştir: Birinci şekilde küçük çocuklarınızı -fakirlik korkusuyla- öldürmeyin, çünkü sizin ve sizinle birlikte onların rızkını biz veririz, buyurarak küçük yavrular size verdiğimiz rızıkla rahatlıkla geçinebilirler. O nedenle endişeye mâhal olmadığı hatırlatılıyor. İkinci şekilde ise, baba ile ana'nın

(911) Kur'an-ı Kerim, En'am:151.

rızıklanmakta bir gün gelir de büyüyen çocuklarına tabii olacakları ihtiyaçların karşılıklı yardımla gerçekleşeceği belirtiliyor. Büyüyüp hayata atılan çocuklar iş sahibi olduklarında kendileri için hazırlayacakları rızıkla pek âlâ fakir düşen ana-babalarını da geçindirebilirler. Bu fazla bir masraf ve külfeti gerektirmez.

"Çocuklarınızı fakirlik endişesiyle öldürmeyin. Biz onları da sizi de rızıklandırırız. Şüphesiz ki onları öldürmek büyük bir suçtur." (912).

Kur'an bu âyetle de kürtajı yasaklıyor. Cenin ana rahminde oluştuktan sonra artık ona dokunulmaz. Annenin hayatı sözkonusu olup, uzman müslüman tabibler tarafından herhalde çocuğun alınması gerektiği belirtilirse, o taktirde cevâz verilebilir.

Kadına ilaç vererek veya döverek veya rahime bir şey salarak ya da korkutarak çocuğunun düşmesine yol açmak veya kürtajla almak cinâyet kabul edilir. Bu, kadının kendi fiiliyle düşürülse yine hüküm değişmez.

"Kıyâmet günü kız çocuğuna hangi suçtan dolayı öldürüldüğü sorulduğu zaman..." (913).

Bu âyetle, diri diri öldürülen kız çocukların hakkının kıyâmet günü ortaya çıkarılacağı ve gereken kısaslama, yapılarak ilâhi adâletin tecelli edeceği açıklanıyor. Buradaki kısaslamadan maksat, cinâyeti işleyene, suçuna uygun cezanın verilmesidir.

Kürtajla İlgili Hadisler:

İbni Me'sud (r.a.) Peygamber (s.a.v.) Efendimize soruyor:

- "Hangi Günah Daha Büyüktür?

Allah Rasülü cevap veriyor:

- Seni yarattığı halde Allah'a denk, ortak ve benzer koşman.

- Ondan sonra?

- Seninle beraber oturup (hazırlanan yemekleri) yer korkusuyla çocuğunu öldürmen...

- Ondan sonra?

- Komşunun karısıyla zina etmen..." (914)

---

(912) Kur'an-ı Kerim, İsra:31

(913) Kur'an-ı Kerim, Tekvir:8

(914) Buhari-Müslim, İbn Mes'ud (r.a.)den.

Hücreleri zayıf ve canlı sayısı az olduğu için çocuğu olmayan bir erkekden canlı hücreler alınıp biriktirilip hanımına şırınga ile doktor tarafından aşılaması caiz midir?

Bu durum hanım bir doktor tarafından uygulanırsa bir sakınca yoktur. (915)

Çocuk Düşürmek İçin Rahmi Kurcalamanın Sakıncaları:

Rahmi bilhassa gebe iken karıştırmak çok tehlikelidir. Bu hal bazen çocuğu sarsar, öldürür, düşmesine sebep olur. Hem de çok defâ çocuktan önce annesini mezara götürür.

Rahim gebelikte incelir. Rahmin yanıbaşında büyük kan damarları olmakla ya bunlar zedelenir büyük kan boşanmasıyla kadın ölür veya rahmin az çok zedelenmesiyle üstünü kaplayan zar iltihaplanır, karına mikroplar ve pislik bulaşır. Bu gibi vak'alarda kan zehirlenerek de kadın ölebilir. Bu sebeple çocuk düşürmek için rahmi her ne suretle olursa olsun karıştırmaktan şiddetle sakınmalıdır. Bu tehlikeler yalnız bu işi bilmeyenlerin elinde değil, ebe ve hatta mütehassıs hekimlerin elinde bile (lüzumlu, sıhhi sebeplere dayalı çocuk düşürmelerde bile) kürtaj yapılırken pekalâ başa gelebilir.

Rasûlüllahın (s.a.v.) Kadınlarla Çocuklarını Öldürmemeleri İçin Yaptığı Antlaşma...

Hz. Peygamber (s.a.v.) yeni müslüman olan kadınlarla bey'at eder, onlardan söz alırdı. Bu kadınların uymaya söz verdikleri hususlardan biri de "evlatlarını öldürmemeleri..." mealindeki ayetin tefsirinde, İbni Kesir, çocuk düşürmenin de evlat öldürmeye dahil olduğunu kaydeder. (916).

Müslüman kadınlardan Habil kızı Azze şöyle der :

"Rasûlüllah (s.a.v.) ile yaptığım antlaşmada o bana : "Gizli ve açık bir şekilde çocuğunu öldürmeyeceksin" diye şart koştu. Açık olan çocuk düşürmenin ne demek olduğunu bilirim. (Cahiliyet çağında olduğu gibi). Gizlice çocuk öldürmeye gelince ben onu Rasûlüllaha sormadım. O da kendiliğinden söylemedi. Öyle kanaat getirdim ki o, çocuk düşürmektir. Allah'a yemin ederim ki hayatım boyunca asla çocuk düşürmeyeceğim..."

---

(915) Kadın ve Aile Dergisi 22/31

(916) Kur'anı Kerim, el-Mümtehine:12

TALÂK

Talâk: Sözlükte boşamak, salıvermek ve terketmek manalarında kullanılır.

Dinde Talak: Evlilik bağını çözmek, evliliğe son vermek, nikah bağını belli lafızlarla kesip kaldırmaktır.

Evliliği teşvik eden dinler, hukuklar, kültür ve medeniyetler son çare olarak boşanmayı da yasallaştırmak zorunda kalmıştır. Ancak şekil ve ayrıntılarda farklı yöntemler belirlenmiştir.

a) Boşanmanın Yasak olduğu Sistem: Katolik kilisesi; Hz. İsa'nın "Allah'ın birleştirdiğini insanlar ayıramaz..." sözüne dayanarak boşanmayı reddetmiştir. Bu durum karşısında evlilik bağı çözülmeden önce eşlerin başkalarıyla evlenmeleri mümkün olmadığından eşler birbirlerinden uzaklaşıp ve evlilik bağı kurmaksızın başkalarıyla ilişkiye girmektedirler. Bu toplumda fuhşun yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Ayrıca evlendikten sonra anlaşamazlarsa bir daha ayrılamayacaklarını bilen insanlar da evlenmemekte ve bekâr kalmayı tercih etmektedirler. Bu da yine fuhşun yaygınlaştırmaktadır...

Diğer kültürlerde başanma sistemlerinde farklı görüşler ve uygulamalar vardır. Bunlar şu ana başlıklarda izah edilebilir:

b) Boşanmanın Serbest Olduğu Sistem: Bu sistemde evlilik, eşlerin karşılıklı olarak anlaşmasıyla ya da taraflardan yalnızca birinin isteğiyle sona erer. Bu sistemde, boşanmak oldukça kolay olduğundan aileler ve çocuklar üzerinde çok olumsuz etkileri olmaktadır.

c) Boşanmanın Mahkeme Kararına Bağlandığı Sistem: Yukardaki iki uç sistemin doğuracağı zararları en aza indirmek gayesiyle ortaya çıkan bu sistemi birçok ülke benimsemiştir. Bu sistemde de eşler ayrılabilmek için aile sırlarını açıklamak zorunda kalmakla insanlar çok yıpranmaktadır. Bu sistemde delil yetersizliğinden hakim ayırmadığı takdirde eşler sevmedikleri bir ortamda yaşamaya zorlanmakta ve kinleşmeler artmaktadır. Bunun sonunda da telafisi imkansız zararlar meydana gelmektedir.

İslam Hukuku ise, evliliğin sona erdirilmesi konusunda da yukarda

açıkladığımız üç sistemi içine alan, diğer hukuk sistemlerinden farklı bir metod benimsemiştir. Bununla hem eşlerin hem de toplumun yararını sağlamayı amaçlamıştır.

İslam, evlilik bağının korunmasında aşağıdaki ayetlerde görüleceği ve de kitabımızın tümünde açıkladığımız gibi kocaya daha ağır bir sorumluluk yüklemiştir:

"Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur. Onun için sâliha kadınlar itaatkârdır. Allah'ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görmese de namuslarını) koruyucudurlar. Baş kaldırmasından endişe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarda yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse) dövün. Eğer size itaat ediyorlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın. Doğrusu Allah yücedir, büyüktür." (917)

Evlilik bağının korunmasında kocaya ağır sorumluluklar yükleyen İslam, Nisa 34 ayetinde tavsiye edilen metodların uygulanmasından sonra da evlilikte sorunların çözülmediğini gördüğünde eşlerin hemen boşanmaları yerine aileyi kurtarmak için eşlere aralarını bulmak üzere hakem görevlendirmelerini tavsiye eder:

"Eğer eşlerin ayrılma noktasına geldiklerine kanaat getirirseniz erkeğin ve kadının ailelerinden birer hakem belirleyin. İki taraf da aralarını düzeltmek isterse Allah onları uzlaştırır. Allah herşeyi bilen, herşeyden haberi olandır." (918)

Son çare olarak boşanmaya başvurulacaksa karşılıklı haklar gözetilmelidir.

"Ey peygamber! Kadınları boşayacağınızda onları iddetlerini gözeterek boşayın ve iddetleri de sayın. Rabbiniz Allah'tan korkun. Apaçık bir hayasızlık yapmaları dışında onları evlerinden çıkarmayın, dendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa şüphesiz kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, olur ki Allah bundan sonra bir durum ortaya çıkarıverir." (919)

---

(917) Kur'anı Kerim, Nisa: 34

(918) Kur'anı Kerim, Nisa: 35

(919) (Kur'an-ı Kerim, Talak: 65/1,

"İddet müddetlerini doldurduklarında onları ya meşru ölçüler içerisinde (nikahınız altında) tutun veya onlardan meşru ölçülere göre ayrılın. İçinizden adalet sahibi iki kişiyi de şahit tutun. Şahitliği Allah için yapın. İşte bu Allah'a ve Ahiret gününe inananlara verilen öğüttür. Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder. Ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah herşey için bir ölçü koymuştur." (920)

"Onları gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun, onları sıkıştırıp (gitmelerini sağlamak için) kendilerine zarar vermeye kalkışmayın. Eğer hâmile iseler, doğum yapıncaya kadar nafakalarını verin, aranızda uygun bir şekilde anlaşın. Eğer anlaşamazsanız çocuğu, başka bir kadın emzirecektir." (921)

"İmkânı geniş olan nafakayı imkanlarına göre versin. Rızkı daralmış bulunan da Allah'ın kendisine verdiği kadarından nafaka ödesin. Allah hiç kimseyi verdiği imkândan fazlasıyla yükümlü kılmaz. Allah bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratır." (922)

Yukardaki ayetlerde görüldüğü üzere Allahü Teâlâ, aile hayatının güzel bir biçimde devamı için taraflara belli görevler yüklemiş, problemler için çözüm yolu önermiş ancak bunların hiçbiri yarar sağlamayıp ayrılığa karar verildiğinde de özellikle kadının mağdur edilmesini önlemek üzere kesin hükümler koymuştur.

Eşler kendilerine düşen görevleri yerine getirerek ailenin güzel bir biçimde devamı için ellerinden geleni yapmalı, ayrılıyorlarsa da birbirlerinin haklarını gözetmelidirler.

İslamda boşama hakkının erkeğin elinde olması, erkeğin, kadını istediği anda boşayabilmesi demek olacağı, bu yüzden boşanma olaylarının çoğalmasıyla kadınların gadre uğrayacağı iddia edilerek, İslamdaki "talak=boşama" müessesesi tenkit edilir.

---

(920) (Kur'an-ı Kerim, Talak: 65/2-3

(921) Kur'an-ı Kerim, Talak: 6

(922) Kur'an-ı Kerim, Talak: 7

Konunun İslâmî yönüne değinmeden, diyalektik açıklamasını vermeye çalışalım:

Önemli olan boşama yetkisini kadın ya da erkeğe vermek mi, yoksa boşanma olaylarını olabildiğince azaltarak, bundan doğacak maddî ve manevî zararların maksimum düzeyde önüne geçmek mi? Elbette ikincisi denilecektir. Öyleyse İslâmî olan ve olmayan toplumlar arasında, boşanma olayları konusunda karşılaştırmalı bir istatistik yapıp, bunun hangisinde daha zararlı boyutlara vardığına bakmak, daha gerçekçi bir yol olmaz mı? Biz hemen şuracıkta, İslam'ın bu öğretisini haksızlık gören batı ülkelerinin en gelişmişi olan Amerika'da, 1980'li yıllardaki boşanma oranını söyleyiverelim, yüzde kırk sekiz. Türkiye'de ise, adalet bakanı, adliyedeki mahkemelik dosyaların üçte birinin ailevi huzursuzluk ve boşanmaya ait, üçte birinin de ticari anlaşmazlık olduğundan, adliyenin tıkanma noktasına geldiğini ve çalışamaz durumda olduğunu basına beyan etmiştir... Ve hemen ekleyiverelim: Günümüzde olduğu gibi, tarih boyunca İslam'ın hayattan olabildiğince uzaklaştırıldığı dönemlerde bile, İslam toplumlarında bu oran, bunun yarısına dahi çıkmamıştır. Öyleyse niçin sistemlerin sonuçlarına değil de, prensiplerine bakılıyor?

Şimdi İslam'a dönelim: Erkeğin daha önce sözünü ettiğimiz konumundan ve tüm malî sorumlulukların onun omuzlarında olduğundan ötürü İslamda boşama yetkisi ona verilmiştir. Çünkü, boşanma durumunda kadının lehine erkeğe pekçok yükümlülükler yüklenirken, kadınla ilgili hemen hemen hiçbir yükümlülük yoktur. Erkek yerine kadına verilmesi gerektiğini söyleyen zaten olmadığına göre, tek ihtimal, bu hakkı ikisinin beraberce kullanmaları ihtimali kalıyor. O tadirde:

1- Kadın güçlü olan duygusal davranışlarının etkisiyle boşanma olayını daha çok gündeme getirecek ve ailenin huzurunu bozacaktır.

2- İki taraftan da gelebileceği için boşanma isteği en az iki katına çıkacak. Çünkü kadın daha duygusaldır (Nitekim Amerika'daki istatistikler ve Türkiye'deki yetkililerin açıklamaları bunu gösteriyor) ya da kadının boşanmayı kabul etmemesiyle düşmanlık, sürtüşme ve geçimsizlik daha da çoğalacaktır.

3- Böylece boşanmamakla ya evleri kendilerine zindan haline getirilen eşler, başka ilişkilerle hayat sürdürmeye devam edecekler ve artık birbirlerinin, sevecekleri eşle huzur dolu bir yuva kurmalarına engel olacaklar, ya da bir taraf boşanmada aşırı istekli olan diğer tarafın bu arzu-

sunu istismar edip, ondan ancak çok büyük meblağlar alarak boşanmayı kabul edecek ve diğerini zarara sokacaktır.

Boşandığı eşin belli bir müddet nafakasını koca temin edeceği gibi, yeniden evlenmek için gerekli masrafı da yine erkek yapacaktır. Bu durum koca için mali bir müeyyide oluşturacağı için, bu durum kocayı boşamaya karar vermeden önce yeterince düşünmeye mecbur etmektedir.

4- Bu arada boşanmak isteyen eşlerin ömürleri mahkeme kapılarında geçecek ve herkesin huzurunda birbirinin kirli çamaşırlarını ortaya dökerek, ondan sonraki hayatlarını da lekeleyecek ve karartacaklardır. Boşananların yeniden eş bulmaları güçleşecektir.

Halbuki İslâmî boşama tarzı, özellikle aile hayatının da İslâmî olduğu bir toplumda, hem işleyişi, hem de sonuçları açısından son derece fıtrî (insanın yaratılışına uygun) ve makul görünmektedir:

Bir defa boşama, helal olmakla beraber, **"Allah katında helallerin en çirkinidir"** (923) ve en son başvurulacak bir çaredir. "Allah sık sık eş değiştiren çeşnici erkeklere ve çeşnici kadınlara lanet eder." Yani boşama, büyük ölçüde dinî engelle karşı karşıyadır. **Kocanın, boşama yetkisini uluorta kullanmasını önleyen mehir, nafaka gibi mali müeyyideler yanında sosyal, dinî ve ahlâkî müeyyideler vardır.** Din sebepsiz boşanmaları hoş görmemektedir. Toplum, makul ve meşru bir sebebe dayanmayan boşamalara karşıdır. Vicdanları tatmin eden bir gerekçe bulunmadan kadın boşayan erkekler, faziletlerinden bazı şeyler kaybederler. Bu nedenle İslam toplumlarında aile istikrar ve güveni, diğer toplumlarla kıyas edilemeyecek seviyede sağlam olmuştur.

Kadının evlilikten zarar görmesi durumunda;

a) "muhâla'a (kadının kocasına belirli bir bedel ödeyip, karı-kocanın anlaşarak boşanmaları),

b) Hakemlik yoluyla boşanma,

c) Veya mahkeme yoluyla boşanma" yolları kadın için açıktır.

Kadın bu yollardan birine başvurarak evlilik hayatını sona erdirme ve zarardan kurtulma imkânına sahiptir.

---

(923) Ebu Davud, Talak:3. İbn Mace, Talak:1

Boşanma ile ilgili hükümleri belirleyen ayetlerde genellikle erkeğin muhatap alınması doğaldır. Çünkü bu ayetler boşanma hakkının sadece erkeğe ait olduğunu ve dolayısıyla erkeğin kadına üstünlüğünü ortaya koymak için değil, boşanma durumunda erkeğin yükümlülüklerini belirlemek için gönderilmiştir. Kadının boşanma sonucunda ortaya çıkan hemen hiçbir maddî yükümlülüğünün bulunmaması nedeniyle ayetlerde kadına hitap edilmemiştir.

Boşama hakkı erkektedir, ancak herhangi bir neden olmaksızın keyfî boşamanın dinî sorumluluğu ağırdır. Ayrıca bu hakkın kötüye kullanılması durumunda kadın, devlet makamlarına şikayette bulunabilir.

Kendisine boşama hak ve yetkisi verilen kadının da bu yetkisini kötüye kullanmaması gerekir. Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Hangi kadın boşanmayı gerektiren ciddi bir durum olmadığı halde (önemsiz bir nedenden dolayı) kocasından boşanmak isterse, cennetin kokusu ona haram olur." (924)

"Hiçbir mazeret olmaksızın kocasından boşanmak isteyen kadınlar münafıktırlar." (925)

Kadın, bazı durumlarda boşanma davası açabilir. Meselâ evlilik hayatının kendisi için çekilmez bir hal alması durumunda, kocasından alacağı tazminattan (mehirden) vazgeçerek boşanmak isteyebilir. Bu duruma İslam Hukukunda **"Hul' ya da Muhâla"**a adı verilir.

İslam Hukukunda Muhâla'a: Kadının kocasına belirli bir bedel ödeyip, karı-kocanın anlaşarak boşanmaları. (926)

Muhâla' bir bedel karşılığında boşanma olduğundan bedelin miktarı ve vasfının bilinmesi gerekir. Boşanma karşılığında kadının erkeğe vereceği bedel; mal ya da ekonomik değeri olan bir menfaat olabileceği gibi bir haktan vazgeçme de olabilir. Örneğin birikmiş nafaka y ya da mehir alacağı gibi...

Evlenmede mehir olabilen her şey muhâla'da bedel olabilir. Muhâla'da bedelin mehirden az ya da çok olması mümkündür.

Kadının, kocasının evlilik hayatını etkileyen tedavisi imkânsız bir

(924) Ebu Davut, Talak: 18. Tirmizî, Talak: 11. İbni Mace, Talak: 21. Ahmed bin Hanbel, 5/46.

(925) Nesâî, Talak: 34. Tirmizi, Talak: 10. Ahmed bin Hanbel, 2/414.

(926) (Bakara: 229. Nisa: 4. Buhari, Talak: 12)

hastalığının bulunması, kaybolması, vb. durumlarında mahkemeden boşanma talep etme hakkı vardır.

Kadının boşanmak amacıyla mahkemeye baş vurabileceği haller:

a) Hastalık ve kusur,

b) Kayıplık,

c) Kocanın nafakayı kesmesi,

d) Kötü davranma ve geçimsizlik,

e) Kadına cinsel yaklaşmama yemini (ilâ),

f) Lanetleşme (Mülâane).

Genel anlamda İslamda üç boşamadan bahsedilir:

Birincisi: Kocanın tek taraflı irade beyanıyla yapmış olduğu boşanmadır ki, gerçekleşmesi için bir mahkeme kararına ihtiyaç yoktur. Erkeğin boşama hakkı 3 talakla sınırlandırılmıştır. (927)

Bir de nikah akdi esnasında kadın, eşinden boşama hakkının kendisinde olmasını ister de kocası da vermişse evlendikten sonra kadın bu hakkını kullanırsa boşama meydana gelir. Tabii burda kaç boşama sayısının kadına verildiği belirtilmelidir. Kadın aldığı sayı kadar hakkını kullanabilir.

İkincisi: Karı-kocanın anlaşarak boşanmasıdır ki buna da muhâla'a adı verilir. (928)

Üçüncüsü:

- Eşlerden birinin dinden çıkması,

- Hür, akıllı ve ergen kadının dengi olmayan bir erkekle ya da mehri misilden daha az bir mehirle evlenmesine itiraz edilmesi,

- Büluğ muhayyerliğine dayanarak ergenlik çağına giren çocuğun evliliğe itirazı,

- Nafakanın (beslenme, giyinme, konut, tedavi...) temin edilememesi,

- Kocanın kaybolması,

- Şiddetli geçimsizlik,

---

(927) (Bakara: 229,230)

(928) (Bakara: 229. Nisa: 4. Buhari, Talak: 12)

- Eşlerde bulunan bazı kusurlar ve hastalıklar,
- Süt akrabalığının doğurduğu haramlık,
- Mehrin tam olarak verilmemesi... gibi belirli sebeplerin varlığı durumunda tarafların mahkeme kararıyla boşanmalarıdır. Tefrik veya kazâî boşanma denen bu tür boşanmada, diğer ikisinin aksine kocanın ayrılmaya razı olması şart değildir. Hakimin kararı boşanmanın gerçekleşmesi için yetmektedir.

Her üç tür boşanmaya da talak denmekle beraber, bu terim daha çok tek taraflı irade beyanıyla yapılan bu tür boşanmalar için kullanılmaktadır.

Sünnetin Öğrettiği Boşama Biçimi Hiçbir Sistemde Bulunmayan Birleştirici ve Yapıcı Özellikler Taşır:

a) Kadın erkeği âdetli halinde boşayamayacak, âdeti bittikten sonra hiç cinsel ilişkide bulunmadığı temizlik süresinde boşayacaktır. Böylece cinsel ilişkiye acıktığı bir anda onu gözden çıkaramayacak ve boşaması zorlaşacaktır.

b) İslamda kadınla erkek birbirine üç bağla bağlı bulunduklarından, birinci boşamada kadının erkekle bütün ilişkileri kesilmeyecek, kadın "iddet" dönemine girecektir. Böylece erkek yalnızlığın tadını birazcık tadacak, karısını arzulayacak ve boşadığı andaki duygularından sıyrılmış olarak düşünme imkanı bulacak ve köklü bir sebep yoksa, yeni bir nikaha bile gerek kalmadan karısına dönecektir. Aynı imkan ikinci boşamasında da tanınacak, üçüncü defa boşaması ise böyle önemli bir kurumu hafife alma anlamı taşıyacağından, artık o kadına dönmesine izin verilmeyecek ve erkek bir bakıma cezalandırılmış olacaktır.

Boşamada sünnete uymaz ve yasaklanan bid'at türü bir boşama ile karısıyla kendi arasındaki bütün bağları bir anda koparırsa, bu boşama da geçerlidir. Ancak erkek bir suç işlemiştir ve cezasını görmelidir. Bir defa yaptığı iş bir günahtır ve manevi sorumluluğu vardır. Karısına artık istese de dönemeyecektir. Onun "İddeti" süresince her türlü nafakasını sağlayacak ve malî bir cezaya çarptırılacaktır. Ve görüldüğü gibi, bu sistemde gadre uğrayan kadın değil, aslında erkektir. Bu yüzden, işin manevi sorumluluğu bir tarafa, bu riskleri göze alamayınca erkek kolay kolay boşama yoluna gidemeyecektir. Bu, işin işleyiş biçimine değil, sonucuna bakmakla kolayca anlaşılabilir.

Diğer yönden boşanmak için ciddi sebepler varsa, kadın-erkek bir sürü engelle karşılaşmadan, mahkemelere düşüp, milletin huzurunda birbirlerini rezil etmeden kolayca ayrılabilecekler ve özledikleri yuvayı kurmak için şanslarını yeniden deneyebileceklerdir.

Boşama uygulaması bu söylediğimiz biçimde olmaz ve kadının hakları çiğnenirse, mahkemeleri yanında bulacak ve "haklı, hakkını alıncaya kadar güçlü" olacaktır.

Haram Olan Başama Türleri:

1. Kadının Aybaşı Halinde Boşanması:

Erkeklerin en sık yaptıkları hatalardan biri, hanımlarını aybaşı döneminde boşamalarıdır. Bu, bir çok açıdan kadına haksızlık etmektir. Her şeyden önce böyle bir boşamada kadının iddet süresi uzatılmaktadır. İkinci olarak aybaşı dönemi, kadının fiziksel ve psikolojik olarak rahatsız olduğu bir evredir. Ayrıca kadının ağrı ve sızılarının yoğun görüldüğü bir dönemdir.

Dolayısıyla böyle zor bir dönemde alınacak boşanma kararı, eşler arasındaki sorunların daha da yıpratıcı olmasına neden olabilir. Erkek, hanımının bu dönemdeki davranışlarını fazla umursamamalı ve sabırlı davranmalıdır. Bir çoğu irade dışı olan fiil ve sözlerinden dolayı onu yargılayıp cezalandırmamalıdır. Ayrıca böyle bir ruh hali içinde boşamak, kadının gerilimini daha da arttıracak ve psikolojisi üzerinde çok olumsuz etkilerde bulunacaktır.

Abdullah b. Ömer hanımını aybaşı halinde boşamıştı. Babası Hz. Ömer bu durumu Peygamber Efendimize haber verince Efendimiz kızdı ve şöyle buyurdu: **"Ona karısını tekrar nikahına almasını söyle. Bir sonraki aybaşı devresine kadar beklesin. Daha sonra tekrar boşamak isterse aybaşından çıkıp temizlendikten sonra ilişki kurmadan boşasın. İşte bu boşama Allah'ın emrettiği iddete uygun boşamadır."** (929)

İbni Abbas şöyle demiştir: "Boşama dört biçimde olur. Bunların ikisi helal, ikisi haramdır. Helal olanların ilki, kişinin hanımını aybaşından sonra ilişki kurmadan boşamasıdır. Diğeri ise hamileliği kesinleştikten sonra boşamasıdır. Haram olan boşamalara gelince ilki, aybaşı halindeyken boşama, ikincisi ilişki sırasında rahmin döl tutup tutmadığını

(929) (Kütüb-i Sitte)

bilmeden boşamadır."

Şu halde haram olan boşama türleri, kadının aybaşı olduğu dönemde veya temizlendikten sonra ilişki kurarak yapılan boşamalardır. İkinci boşamanın haram kılınma hikmeti, kadının hamile kalmasının ortaya çıkması durumunda tekrar nikahına alabilecek ve boşamadan vazgeçebilecek olmasıdır. Bu, aile kurumunun yararı gözetilerek haram kılınmıştır.

Peki sünnete aykırı yapılan boşama gerçekleşir mi? Eşini aybaşı halinde boşayan birinin onu geri alması farz mıdır yoksa müstehap mı? İmam Malik ve Ahmed b. Hanbel'den nakledilen bir görüş farz olduğu yönündedir. Fıkıh alimlerinin çoğunluğu ise farz olmadığı görüşündedirler. Onlara göre bu boşama gerçekleşmiş sayılır. Yalnız böyle bir boşamada bulunan kişi, sünnete aykırı hareket ettiği için günahkar olur. Sünnete aykırılığından dolayı buna 'Bid'i talak' yani bidat boşama denmiştir.

2. Üç Lafzıyla Yapılan Boşama Tektir:

Bazı erkekler aceleci davranır ve eşlerini bir defada üç talak ile boşar ve 'Sen boşsun!' sözünü üç kez kullanırlar. Böyle yaparak aslında geri dönüş kapılarını da kapamış olurlar. Ancak bir süre sonra pişman olurlar. Fakat bu pişmanlık fayda vermez. Alimlerin çoğunluğuna göre boşama lafzını üç defa tekrar ederek yapılan boşama, dönüşü olmayan kesin boşamadır.

İmam Nevevi bu meselede şunları nakletmiştir: "Alimler, hanımına üç defa 'Sen boşsun' diyen adam hakkında ihtilaf etmişlerdir.

İmam Şafii, İmam Malik, İmam Ebu Hanife, İmam Ahmed b. Hanbel ve selef, halef alimlerinin büyük çoğunluğu üç boşamanın da gerçekleştiğini söylemişlerdir.

Tabiin ulemasından Tavus ve Zahiri alimleri ise, sadece bir boşamanın gerçekleşeceğini söylemişlerdir. Bu, Haccac b. Ertea ve Muhammed b. İshak'tan yapılan rivayettir. Haccac b. Ertea'nın meşhur rivayetinde 'Talak gerçekleşmez' ifadesi yeralmaktadır. Çoğunluk ise şu ayeti kerimeyi delil göstermişlerdir: **"Her kim Allah'ın sınırlarını aşarsa kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, belki Allah bundan sonra bir hal yaratır."**(930)

---

(930) (Kur'anı Kerim, Talak: 1)

Bu ayetin tefsirinde dediler ki: Hanımını boşayan kişi, telafisi mümkün olmayan bir adım attığı için pişman olabilir. Eğer üç defa tekrarlamakla bir kez boşama gerçekleşmiş olsaydı dönülebilir boşanma (ric'i talak) olacağından pişmanlığına gerek kalmazdı. Bu görüşü savunanlar Rükane hadisine dayanmışlardır. Bu hadiste Rükane hanımını üç talakla boşamıştı. Peygamber Efendimiz ona "Allah için söyle bir boşama mı kasdettin?" Rükane 'Vallahi sadece bir boşama kastettim' deyince, Allah Resulü (sav) hanımına dönebileceğini söylemiştir. Eğer üç boşamayı kastetmiş olsaydı o gerçekleşmiş olacaktı. Aksi halde yemin etmesine gerek olmazdı. (931)

Şu halde boşama, büyük ölçüde niyete bağlı bir eylemdir. Üç boşamayı kastederek 'sen boşsun' sözünü üç kez tekrarlayan kişi, hanımından kesin olarak boşanmış kabul edilir. Eğer üç boşamayı kastetmeden söylerse, bu durumda sadece bir boşama gerçekleşir.

Bu uygulama Hz. Ömer'in hilafeti döneminde kabul edilmiş ve Hz. Ömer, bir defada üç boşamayı, tek boşama olarak kabul etmiştir.

Her konuda olduğu gibi bunda da **asıl belirleyici olan kişinin niyetidir.** Zira **ameller niyetlere göredir.** Bilinçli bir Müslüman erkek her kızdığında veya eşiyle tartıştığında 'boşanma' lafzını kullanmaz. Çünkü boşama, oyuncak olmadığı gibi sıradan bir sözcük de değildir. Bilakis aile ve toplum açısından önemli sonuçlar doğuran bir kavramdır. Kişi bu sözcüğü iyice ölçüp biçtikten sonra bilinçli olarak kullanmalıdır. Ayrıca boşanma, dinimizde hoş görülen bir eylem de değildir. Nitekim Sevgili Peygamberimiz bunu belirterek şöyle buyurmuştur:

"Allah Teala'nın en çok buğz ettiği helal, boşanmadır." (932)

3. Dönülebilir Boşamada Hanımı Evden Çıkarmak

İnsanların alışageldikleri hatalardan biri de kişinin hanımına 'sen boşsun' demesiyle birlikte hanımın boş olması ve valizlerini toplayarak babasının evine gitmesi, kalan işlemlerin daha sonra yapılması şeklindeki düşünce ve uygulamalardır. Böyle bir davranış, İslam ahlakıyla asla bağdaşmayan bir tutumdur.

---

(931) (Sahihi Müslim, Şerhu'n-Nevevi, 5/328)

(932) (Sünen-i Ebu Davut)

Doğru olan, boşanan hanımın koca evinde kalarak iddet süresi doluncaya kadar ordan ayrılmamasıdır. Bu süre üç kez adet görüp temizlenmedir. Bu süre zarfında kadının her türlü masrafı kocasına aittir. Eşinin vefatı durumunda ona varis olabilir. Yine bu süre içinde erkek görüş değiştirirse hanımıyla tekrar birleşebilir. Bunun için yeni bir akit ve mehir tayin etmek gerekmez.

İslam, boşanan kadının iddetini kocasının evinde doldurmasına hükmederek aile kurumunu son ana kadar kurtarmayı amaçlamıştır. Erkek belki bu süre içinde kararından vazgeçebilecek ve aralarındaki gerilim sona ererek birbirlerine daha sıcak ve samimi duygularla sarılabileceklerdir. Bu hükümde hem ailenin, hem de toplumun yararları söz konusudur. Yüce Allah buyurdu ki:

"Kadınları boşamak istediğinizde onları iddetlerini dikkate alarak (temizlik halinde) boşayın ve iddeti sayın. Rabbiniz olan Allah'a karşı gelmekten sakının. Apaçık bir hayasızlık yapmaları dışında onları (bekleme süresince) evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, şüphesiz kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, olur ki Allah, sonra yeni bir durum ortaya çıkarır"(933)

"Onları (bekleme süresince) evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar" ifadesinden çıkan hüküm, kadının bu süre zarfında kocasının himayesinde kalması gerektiğidir. Erkek onu evden çıkaramayacağı gibi, kadının çıkıp gitmesi de caiz değildir. Çünkü kocasının ona geri dönme, kararından dönme hakkı saklı durmaktadır. Ancak -Allah korusun- kadının zina etmesi veya eşine yahut ailesine ağır hakaretler etmesi durumunda evden gitmesine izin verilir.

Bu hükümler dönülebilir boşamayla (ric'i talak) ile boşanan hanımlar için geçerlidir. Kesin boşamayla boşanan hanımlar, iddetlerini koca evinde beklemezler. Bunların barınma ve nafaka masrafları da kocalarına düşmez.

"Bilemezsin, olur ki Allah, sonra yeni bir durum ortaya çıkarır" buyruğunda çok zarif bir işaret mevcuttur. Yani sular durulup kalpler arınır ve gönüller tekrar birbirini arzulayabilir. İşte bu bekleme sırasında

(933) (Kur'anı Kerim, Talak:1)

kadın henüz koca evinde iken eşler tekrar bir araya gelebilirler. Bunda çok büyük bir hikmet saklıdır.

Evden çıkmama durumu kesin bir yasak değildir. Kadın zaruri ihtiyaçları için çıkıp tekrar gelebilir. Yasak olan iddet süresini başka bir evde geçirmesidir.

4. Boşandıktan Sonra Hanım Hakkında Şayialar Çıkarmak:

Bir çok erkek, hanımlarını boşadıktan sonra haklarında ileri geri konuşur hatta iftira bile ederler.

Bu, söz konusu erkeklerin cehalet ve dini duygularının zayıflığından başka bir şey değildir. Akıllı bir insan durup şöyle demez mi? "Be hey cahil! Bu boşadığın hanım bir süre önce senin hanımındı. Bütün hata ve kusurlarına rağmen onunla güzel hatıralarınız da oldu. Aylar, hatta yıllar boyunca onunla birlikte yaşadın. Şeytanın telkinlerine kulak vererek haksız yere gıybet ve iftirada bulunma! Ona duyduğun kin gözünü köreltip hakkı görmene engel olmasın! Eşin hakkında çirkin şayialar yaymaktan vazgeç! Onurlu ve saygın bir insan ol! Aranızda yaşanan güzel olayların hatırına ona çamur atma!"

"Aranızdaki lütfu unutmayın. Muhakkak ki Allah bütün yaptıklarınızı görmektedir." (934)

Erkek, boşadığı eşine haksızlık etmemeli, varsa haklarını tam olarak ve anlaştıkları gibi vermelidir. Onun hakkını yemek için dolambaçlı yollara girmemeli, hakkı olmayan bir şeyi yemekten Allah'a sığınmalıdır. Bütün yaptıklarının Allah ve melekleri tarafından görüldüğünü asla unutmamalıdır.

Boşanmanın Hikmeti: İslam, neslin devamı ve sağlığı için evlliği teşvik etmekle birlikte aile hayatının devam ettirilememesi ve evliliğin kendisinden beklenen yararı, huzur ve mutluluğu sağlayamaması durumunda boşanmaya da izin verilmiştir.

Normalde boşanma, yuvaların dağılması, çocukların ailenin güven verici ortamından uzakta yetişmesi gibi olumsuz sonuçları öne çıksa da boşanmayı gerektiren sebeplere de bakıldığında, boşanma acı bir tedavi yöntemidir. Evliliğin sürmesini engelleyen çeşitli psikolojik ve tıbbî sebepler sonunda evlilik bir işkenceye dönüşmüşse, daha ağır

(934) Kur'anı Kerim, Bakara/237

sonuçlarını önlemek adına boşanmak acı bir ilaç olarak kullanılabilmelidir. Bazı boşanmalar, toplum ve bireyin yararına olabilmektedir.

Talakın (Boşamanın) Şartları:

1- Kocanın karısını boşamaya ehil olması, yani; mükellef, âkil, baliğ ve uyanık olması. Ergen ve âkil her erkeğin boşaması geçerlidir. Bu boşama ister isteyerek, ister zorlamayla, ister şakadan olsun geçerlidir. **"Nikahın; talâkın ve rici talakta karısına dönüşün şakası yoktur."** (935)

Hanefi ve Şafiilere göre, eşini şakayla boşayan kimsenin boşaması geçerlidir. Delilleri yukardaki hadistir.

Malikî ve Hanbelî'lere göre ise şaka yoluyla boşama geçersizdir. Delilleri: **"Eğer onlar boşamaya karar verirlerse..."** (936) ayeti ve **"Ameller ancak niyetlere göredir."** (937)

Tehdit ile Boşama: Hanefilere göre, tehdit altındaki boşama geçerlidir. Çünkü, kişinin şuuru yerindedir. İki seçenekten birini tercih etme hakkına sahiptir.

Hanefiler dışındaki fıkıhçıların çoğunluğuna göre, tehdit altındaki boşama hüküm ifade etmez, geçersizdir. Delilleri şu hadistir: **"Allah, ümmetimden yanılma, unutma ve tehdit altında yapılan fiillerin sorumluluğunu kaldırmıştır."** (938)

2- Kadının sahih bir nikahla evlenmiş bulunması ya da boşamaya elverişli şer'i bekleme süresi içinde bulunmasıdır.

* Çocuğun, delinin ve uyuyan kimsenin, bunağın, baygının, bir musibetle (dayakla) kendini kaybedenin boşaması geçerli sayılmaz.

Yukarıdaki iki şarttan başka bir de yine talakın meydana gelmesi ile ilgili üç şartı daha vardır.

1- Talak anlamı taşıyan bir söz ile yapılması,

2- İstisna ile kayıtlanmaması,

---

(935) Ebu Davut, Talak: 9. Tirmizî, Talak: 9. İbn Mace, Talak: 13.

(936) Kuranı Kerim, Bakara: 227

(937) Buhari, Bed'ul-Vahy: 1, Talak: 11. Müslim, İmare: 155. Ebu Davud, Talak: 11 hadisidir.

(938) Buhari, Talak: 11. İbn Mace, Talak: 16,20.

3- Talakın karısına ya hakikaten ya da mânâ cihetiyle kastedilmesi...Yani, boşamanın bir sözle söylenmesidir.

O halde sadece niyet getirilerek boşamayı düşünmek, yeterli değildir. Bunun bir lafız ile söylenmesi gerekir. Talak lafzını kullanırken istisna anlamında "inşaallah" ile kayıtlarsa, geçerli olmaz. Bunu biraz daha açıklayalım: Adam, karısına: "Seni -inşallah- boşadım" veya "sen benden -inşaallah- boşsun..." derse, kadın boşanmış olmaz.

Sarhoş iken boşama; sarhoşluk, akıl ve iradenin tam olarak yerinde olmadığı bir hal olduğundan, sarhoşun boşaması hakkında alimlerin farklı görüşleri vardır.

Bir ilaç sonunda sarhoş olanın, mubah olan bir şeyi yemek sonunda sarhoş olanın, tehdit altında içki içirilerek sarhoş olanın boşamasının geçersiz olduğunda fıkıhçıların görüş birliği vardır.

Ancak haram yolla sarhoş olanlar konusunda da farklı görüşler vardır;

Çoğunluğa göre, bu şekilde sarhoş olanın boşaması geçerlidir. Çünkü iradesiyle sarhoş olmuştur. Haram bir iş işleyenin suçu mubah olamaz. Sarhoş yaptığı zararları tazmin etmekle de yükümlü olduğuna göre, sözlerinden de sorumlu olmalıdır.

Şafiiden bazı alimler ise sarhoşun boşaması geçersiz, demişlerdir.

Bazı alimlere göre sarhoş, ne yaptığını ve ne söylediğini bilmeyecek kadar iradesini kaybetmişse, bu kişinin boşaması, deli, bunak ya da baygın kimsenin boşaması gibi geçersizdir.

Ancak içki içen kişi, bazı sarhoşluk belirtileri göstermekle birlikte iradesi yerinde ise ve ne söylediğinin farkında ise bu kişinin boşaması geçerli diyen alimler de vardır...

Sinir Krizi Geçirenin Boşaması; Öfke ve kızgınlık sebebiyle iradesine hakim olamayan ve ne dediğini bilmez hale gelen, sözleriyle hareketlerinde tutarsızlık olan kişinin boşaması, çoğunluğa göre geçersizdir. Delilleri: Buhari, Talak: 11, İbn Mace, Talak: 16.

Sadece sinirlenip ne söylediğinin farkında ve bilincinde olanın boşaması geçerlidir.

TALAKİ RIC'İ (DÖNÜLEBİLEN TALAK)

Rıc'î Talak: Kadının iddeti (şer'î bekleme süresi) devam ettikçe ve nikahı devam eden kocanın karısına dönmeye hakkı olan boşamadır.

Kendisiyle cinsî ilişkide bulunduğu karısını sarih (açık) kelimelerle boşayan kimse, onu bir rıc'î talak ile boşamış olur. "Sen boşsun", "seni boşadım" sözleriyle söylenen talaktır.

Bâin Talâk: Kinâye sözlerle ve niyetle gerçekleşen "seni bıraktım", "istediğin kimseye git," v. s. gibi ve kadının iddeti devam etse de, kocasının dönme hakkı olmayan talaktır. Bunu da kadının rızası ve iki şahid tutulması ile nikah akdi yeniden tazelenebilir.

Verilen talak üç veya üçüncü ise ric'ide de bâinde de dönüş yoktur. Evlilik bitmiştir.

Dönüş iki kısma ayrılır: 1- Kavlî dönüş, 2- Fiilî dönüş.

Kavlî rec'at (dönüş): Boşanmış kadın ister hazır, ister gaib veya uykuda olsun, kocasının: "Ben karıma döndüm " demesidir.

Fiilî dönüş: Koca boşamış olduğu karısını okşar veya öper, ya da cinsi yaklaşma gibi, karı koca münasebetlerinde bulunursa, bu fiilî dönüş olur.

Fiilî dönüş yedi şekilde olabilir: Cinsi yaklaşma, karın bölgesine dokunmak, uyluklarına dokunmak, öpüşmek, sarılmak, okşamak, el sürmek, cinsel organına bakmak.

Dönüş şahidsiz sahih olduğu gibi, kadının rızası ve hatta bilgisi olmadan da sahihtir. Ancak dönüş eden kocaya mendup olan, dönüşünü kadına sözlü olarak bildirmek, rec'at fiilen olsa bile onun gerçekleştiğine iki tane âdil şahid tutmaktır.

Dönüşün hemen geçerli olması gerekir. Geleceğe bağlı ve bir şarta bağlı tutulması sahih değildir.

* Evvelce iki talak vermiş olduğu karısına, üçüncü bir rıc'î talak veren kimsenin ondan hakkı ve helaliyeti kesilmiş olur. Verdiği rıc'î talak bir ise, rec'atten sonra hür kadın hakkında iki talak hakkı olmak üzere karısının nikahının helaliyeti devam eder.

Rıc'î Talak ile Bâin Talak Arasında Dokuz Yönden Fark Vardır:

1- Rıc'î talak nikah tazelemeye muhtaç olmaz.

2- Bunun gibi mehri artırmaya da muhtaç olmaz.

3- Şahid tutmaya da lüzum yoktur.

4- Kadının rızasını almaya da muhtaç değildir.

5- Kadın küçük yaşta ise, onun velisinin rızasını almaya da lüzum göstermez.

6- Kadın iddet içinde olduğu müddetçe karı-kocadan biri vefat ederse, diğeri ona varis olur.

7- Kadın, rıc'î talak iddeti içinde süslenip, süs eşyası takınabilir.

8- Belirtilen bu iddet içindeyken de, karı-koca bir evde bırakılabilirler. Kocanın dönüşü olmadıkça sadece aralarında bir perde bulundurulur.

9- Rıc'î olan talak nikahı yok etmez, sadece onu zayıflatır, bâin talak ise, nikahı yok eder ve belirtilen bütün hususlarda rıc'î talaka muhalif bulunur.

Ayrıca bir talakın rıc'î olabilmesi için şunlar şarttır:

1- Kadının kocasıyla cinsi yakınlıkta bulunmuş olması,

2- Boşama sarih (açık) kelimelerle olmalı,

3- Ivaz (bedel, mal veya para) karşılığında olmamak,

4- Üç sayıya ne açıktan, ne de delalet yollu beraberlik bulunmamak,

5- Sarih (açık) talak lafzı, ayrılığı ifade eder şekilde bir sıfat ile mevsuf (vasıflanmış) bulunmamak.

Belirtilen bu şartlara göre, kadına cinsi yakınlıkta bulunulmadan önce verilen talak bain olduğu gibi, cinsi yaklaşmadan sonra da niyetle birlikte "sen benden bainsin (ayrısın)" gibi, sarih talak lafzıyla olmayan vaya mal karşılığında verilen, ya da "üç talak ile boş ol" veya "sen şöylece boşanmışsın" parmaklarıyla üçe işaret olunan veya "sen benden bain talak ile...", "kesin talak ile...", "büyük talak ile..." boşsun gibi sıfatlar ile vasıflanmış bulunan talak, sarih lafızla olduğu için bâin talak olur.

Bâin talakta; üç talakla boşamayıp sadece bir veya iki talakla boşamışsa, o takdirde karısına dönme hakkı yoktur. Karısıyla birleşmek istediği takdirde yeniden şahitlerle nikah akdi yapması gerekir. Şayet üç talakla boşamışsa, hiçbir surette birleşmeleri mümkün değildir. Meğer ki kadın iddeti bittikten sonra başka bir adamla evlenir ve cinsel ilişkide bulunur, sonra o da kasten ve anlaşmalı olmadan tesadüfen boşar veya bir süre sonra ölürse, o takdirde kadın birinci kocası ile evlenebilir.

Bâin talakın iddetinde kadın, kocasından sakınıp örtünür ve ikisi bir

yerde bulundurulamazlar. Oturdukları ev dar olup veya koca fasık bulunursa, kocayı evden çıkarmak daha iyi olur. Çünkü kadının evde oturması vaciptir. Veya güvenilir bir kadın ikisi arasına koruyucu konur.

* Karısının veya başka birisinin din ve imanına söven ve küfür sözlerden birini söyleyen de, dinden çıktığı için karısından ayrılmış olur. İman ve nikah yenilemesi lazım gelir.

Yurtdışında İş Bulmak ve Oturum Almak İçin Resmi Nikahtan Geçici Bir Süre İçin Vazgeçilebilir mi?

Çok yaygın bir uygulama olarak, müslüman erkekler kendi ülkelerinde, sonradan tekrar resmi nikah yapmak niyetiyle, formalite icabı eşlerinden hakim kararıyla ayrılarak batı Avrupa'ya geliyorlar. Ve burada yine anlaşmalı olarak yabancı bir hanımla evlenip oturum alıyorlar. Bu durumdaki şahısların iddet dönemi gelip geçiyor, fakat onlar kendilerini 'dini' açıdan nikahlı saydıklar için herhangi bir işlem yapmıyorlar. Ve ilk eşleriyle görüştüklerinde ilişkilerini devam ettiriyorlar. Bu konuyla ilgili sizin kanaatiniz nedir?

Bir erkek karısını ric'î talak (yeniden nikah akdi yapmadan iddet içinde evliliğe dönme imkanı veren boşama şekli) ile boşarsa, "tekrar evliliğe döndüğünü ifade eden bir söz veya fiil" ile nikah geçerli hale gelir. Erkek mahkemeye başvurup hakime "eşimi boşa" dediği zaman hakime boşama vekaleti vermiş sayılır ve karısını ric'î talak ile boşamış olur. Mahkeme boşadıktan sonra iddet içinde "bizim evliliğimiz baki, sen benim karımsın, bu boşama formalite icabı" gibi bir söz söyleyince veya cinsel temas gibi bir fiil işleyince, geriye kalan iki talak hakkı ile evlilik devam eder.

Bu kişi, yurt dışında formalite icabı nikahlandığı eşini de sonradan şer'an boşaması gerekir ki o kadın başkası ile evlenebilsin.

***

Yaygın olmamakla birlikte (evli veya bekar) aynı yola başvurarak oturum alan hanımlarla karşılaşıyoruz. Hatta ebedi mahremleri ile formalite nikah kıydıranlar var, sizin bu hususlaki kanaatiniz nedir?

Bir müslüman ebedî mahremi ile nikah kıyamaz; bu caiz ve geçerli değildir. Ancak yabancı ülke kanunları belli derecelerdeki yakınlarla evlenmeyi caiz görüyor da -aslında evlenmeyi istemedikleri ve buna

niyet de etmedikleri halde- başka çare bulamayan bazı müslümanlar, ekmek parası ve iş bulmak için böyle formaliteden bir nikah yapıyorlarsa bu nikah, şer'an zaten geçerli değildir; oradaki işlerini görüyor olduğu için -dince geçerliği olmayan- böyle bir formaliteden istifade etmiş olmaktadırlar.

Talâkın Hükmü

1- Rıc'i Talakta: İddetin (şer'i bekleme süresinin) bitmesiyle eşlerin ayrılmaları gerçekleşir.

2- Bâin Talakta: İddet bitmeden ayrılmaları gerçekleşmiş olur.

3- Üç talak tamamlanınca da boşanma gerçekleşmiş olur. Talakta (kadını boşamada) şahide ihtiyaç yoktur. Boşamada kullanılan kelime manayı ifadede açık oldukça boşama, niyete ihtiyacı olmadan gerçekleşir.

Talakın Taksimi: 1- Sünni Talak, 2- Bıd'i Talak,

1- SÜNNİ TALAK: Sünnete uygun biçimde meydana gelen boşamadır. İki kısımdır.

a) Ahsen (daha iyi) talak: Karısını cinsel temasta bulunmadığı temizlenmiş devre içinde rıc'i bir talakla boşaması ve iddetin sona ermesine kadar terketmesidir. Veya kadın hamile ise, gebe olduğu belirgin hale gelinceye kadar terketmesidir.

b) Hasen (iyi olan) talak: Karısını cinsel temasta bulunmadığı temizlik devresi içinde bir talakla boşaması, sonra ikinci temizlik devresinde ikinci talakla, üçüncü temizlik devresinde üçüncü bir talakla boşamasıdır.

Kocası ile sahih halvette bulunan kadın talak vaktine riayet hususunda kendisiyle cinsel temasta bulunan kadın gibidir. Onu da vakti gözeterek boşamak sünnettir.

2- BİD'İ TALAK: Sünnete uygun olmayan boşama şeklidir.

a) Bir tek temizlik devresi içinde bir kelime ile veya farklı bir kaç kelime ile kadını üç talakla boşamaktır. Böyle bir boşamada bulunan kimse sünnete aykırı davranışta bulunduğu için günahkar sayılır.

b) Kendisiyle cinsel ilişkide bulunduğu ve aynı zamanda ayhali görmekte olan karısını ayhali iken veya içinde cinsel temasta bulunduğu temizlik devresindeyken boşamaktır. Rıc'i Talak olduğuna göre; bu durum-

da karısına müracat etmesi, yani dönmesi, en sahih kavle göre vacipdir. Çünkü boşama şekli sünnete aykırıdır.

Kadın, Ayhali Görmüyorsa Nasıl Boşanır ?

Kadın ya yaşlandığı ya da hamilelik gibi başka bir sebepten dolayı ayhali olmuyorsa, o takdirde kocası onu sünnete uygun biçimde boşamak istiyorsa, önce bir talakla boşar, bir ay geçince ikinci bir talakla boşar ve üçüncü bir ay geçince bir talakla boşar.

Hanefi Mezhebi İmamı Ebu Hanife'ye göre, ayhali görmeyen kadınlarda aylar ve günler sayısı itibariyle takdir edilir.

Bu hükme göre gebe kadın da yaşlılıktan veya bir sebepten dolayı ayhali görmeyen kadın hükmündedir. Yani, gebe kadının boşanması da, ayhali görmeyen kadın gibidir. Her talak için 30 gün geçmesi beklenir. Ve böylece üç talak 90 günde tamamlanmış olur. (939)

Talak Şekilleri:

1- Sarih (açık, belli) talak:

2- Talakı zamana bağlı etmek,

3- Teşbihi talak: "Sen kum sayısınca boşsun" gibi benzetmelerle boşamak.

4- Cinsel temasta bulunulmadan meydana gelen talak.

5- Kinayeli (örtülü - maksadı dolaylı anlatma) talak,

6- Yazılı talak,

7- Başka bir dilde talak.

Sarih Talak:

Açık ve maksadı yansıtır şekilde ve karı başamaktan başka anlamda kullanılmayan belli sözlerle yapılan boşamadır. "Sen benden boş ol, ben seni boşadım..." gibi. Açık olduğu için niyete muhtaç değildir. Adamın ağzından çıktığı takdirde hüküm ifade eder, niyeti ne olursa olsun ona itibar edilmez. Mesela: "Karısına seni boşadım", veya "sen boşsun" gibi sözlerle niyete bakılmaksızın şakadan ve kazaen de olsa bir talak vaki olur. Bunu karısını korkutmak için bile söylese vaki olur.

Bu açık sözleri birkaç defa tekrarlamış ise tekrarlayış sayısına ve şek-

(939) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım, Konya, Uysal Y. c. 3. s. 26.

line göre hüküm giyer. Bir, iki veya üç talak gerçekleşmiş olur. Mesela; adam karısına "sen boşsun, sen boşsun, sen boşsun" der ve sonra da birincisi ile talak kasdeddim, ikincisi ve üçüncüsü ile onu anlatmak istedim derse, diyaneten (vicdanî bakımdan kalbiyle Allah arasında başbaşa bırakılarak) tasdik olunsa bile kazaî (hakimin karar vermesi) yönden üç talak vakî olur. (940).

Türkçede tekrarlar arasındaki sözlerin hükmünü tesbit etmek arapçadaki edatlar gibi tesbit edilemediğinden böyle talaklarda kişinin tekrarlardaki niyetine başvurulması daha uygundur.

* Kadın kocasına: "Beni boşa, beni boşa, beni boşa!" der ve bu cümleleri (vav) harfiyle "ve" edatıyla kullanır, kocasıda ona cevaben: "Seni başadım" derse, isterse üç talaka niyet etmemiş olsun, kadın üç talakla boşanmış olur.

Ama kadın (vav) harfi kullanmadan: "Beni boşa, beni boşa, beni boşa" der, kocası da "boşadım" diye cavaplandırırsa, adam bu durumda üç talaka niyet etmişse üç vaki olur, bir talaka niyet etmişse sadece bir talak vaki olur.

"Karını üç talakla boşadın mı?" diye sorarsa:

Üçüncü bir şahıs gelip "sen karını üç talakla boşadın mı?" diye sorar, o da "evet, bir talakla boşadım" derse, İmam Muhammed'e göre üç talak vaki sayılırsa da, bu konuda istihsanen (dinde kolaylık açısından) bir talak vaki olduğuna fetva verilmiştir.

Bir adam karısına "sen boşsun" dedikten sonra susar ve oradakilerden biri, "kaç talakla boşadın?" diye sorar, o da "üç talakla" diye cevap verirse, üç talak da vaki olur. Pişman olup ben üç talaka niyet etmedim, dese bile kazai olarak bu sözüne itbar edilmez. Çünkü ilk ağızdan çıkan söz açıktır, yorum istemez.

Kinaye Sözler

Talaka (boşamaya) konulmamış, yani; o mânâ için belirlenmediği halde, talak manasında kullanılan ve diğer manayı da ihtimal tutan kelimeler, kinaye sözlerdir.

Kinâye sözlerle vakî olan talâkın **niyete ihtiyacı vardır.** Çünkü kullanılan sözler hem talâk'da, hem başka manalarda kullanılması mümkün

(940) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, Uysal Y. C:3 S:36

ve muhtemel olan türdendir. Bunun için bütün fakihlerce kinayeli sözlerde niyet aranmıştır. Bu sözlerin söylendiği ortam da önemlidir. Bu sözleri söyleyen kişinin boşamaya niyet etmiş olması ya da ortamın buna delalet etmesi halinde boşama geçerlidir.

Kinâî Sözler üç çeşittir:

1- Kadının boşanma isteğine cevap ihtimalini de taşıyan sözler: "Durumun senin elindedir", "beğendiğini seç","iddet bekle" gibi... Bunlar kadının boşanma isteğine karşı verilen cevap ihtimalini daha çok taşıyan kelimelerdir. Kadının cidden bu yolda bir isteği olmuşsa, o takdirde talak vaki olur.

2- İsteğe hem cevap, hem de isteğin reddine ihtimali olan sözler: "Çık git", "Bir tarafa çekil", "Kalk git", "Gözümden kaybol" gibi... Bu sözler kadının boşanma isteğine cevap ihtimali taşımakla beraber, o isteği reddetme anlamına da gelebilir. Bu duruma göre hüküm taşır.

3- Hem cevap, hem sövme, azarlama ihtimali taşıyan sözler: "Sen haramsın", "Sen bâinsin", "Sen kopmuşsun", "Sen ayrılmışsın" gibi. Bunlar kadının boşanma isteğine cevap ihtimali taşıdığı gibi, sende hayır yoktur, sen hayır ve iyilikten kopmuşsun, sen faziletten ayrılıp uzaklaşmışsın ihtimalini de taşır.

Bu üç durumda nasıl hareket ediler ve nasıl hükmedilir?

Fukaha bu üç durumda da 1- Rıza hali, 2- Talâk müzakeresi hali, 3- Öfke hali, diye üç kısma ayırmışlardır:

1- Rıza halinde kinaye lafızlardan hiç biriyle talak vaki' olmaz. Ancak talaka niyet ettiğini iddia ederse, o takdirde adamın sözüne itibar edilir. Niyet etmedim diye yemin ederse, kabul edilir. Çünkü bu durumda söylenen sözlerin talaktan başka manalara da ihtimali mevcuttur.

2- Müzakere halinde kinâi lafızlarla talak vaki' olur. Ancak cevap ve redde ihtimali kuvvetli olan durumlar müstesnâ. Çünkü bu durumda kadının talak isteğini red anlamı da mevcuttur.

3- Öfke halinde söylenen kinaî lafızlardan red ve azarlamaya ihtimali olanlarından adamın niyetine müracaat edilir. Böyle bir niyeti yoksa, o takdirde kadını azarlama anlamı taşır ve talak vaki' olmaz.

Niyete muhtaç olmaksızın söylendiği takdirde bir talakı ric'i vaki' olan sözler: (941).

* "Seni boşadım", "Sen boşanmışsın", "Sen boşsun"... Bu sözlerde niyet aranmaz. Niyet etsin etmesin bir rıc'î talak vaki' olur.

* "Boş ol, talakın bana farzdır, talakın bana gereklidir, talakın üzerine lazımdır, seni boşadım, sen burdan falan yere kadar boşsun, sen benim hesabıma boşsun, talakını sana bağışladım" gibi sözlerde sadece bir rıc'î talak vaki' olur.

* "Sen boşanmışsın" sözüyle üç talaka niyet ederse, sahih kabul edilir ve üç talak vaki olur.

* "Şart olsun" sözüne gelince, bunu talak anlamında kullanılan yerlerde talak hükmüne sokulur ve "üç talaka niyet etse bile" sadece bir rıc'î talak vaki olur. Anadoluda konuşmalarda, alış-verişlerde ve iddialarda bu şart olsun sözü çok kullanılmaktadır. Ve bu sözün karıyı boşama anlamında kullanıldığı da meşhurdur. Onun için lüzumsuz yere bu söz kullanılmamalıdır. Günde kaç defa kullananlar oluyor. Bu söz yerine başka yeminler tercih edilmelidir. Ufak menfaatler için aile ve nikah tenlikeye sokulmamalıdır. Bu sözü kullananlar bu alışkanlığını hemen terketmelidirler.

* "Falan işi işlersem veya işlediysem şart olsun" diyen kimse o işi işlerse veya işlediyse talak vaki olur. İşlemezse veya işlemediyse karısı boş olmaz.

* "Birden üçe kadar boş ol" sözü ile iki rıc'i talak gerçekleşir. "Üçten dokuza" diye söylerse üç talakla gerçekleşir.

Talakı Bâin Sayılan Kinai Sözler:

* "Sen bana haramsın", "Ben sana haramım", "Sen bana namahrem oldun", "Sen haramsın" "Helâlim haram olsun"... gibi sözlerle talaka niyet edilsin, edilmesin birer bâin talak vaki olur. Ayrıca bu gibi sözlerle ZİHAR ve İLA'ya niyetin sahih olacağını fukaha kabul etmiştir.

Niyet Edildiği Takdirde Rıc'î Talak Sayılan Kinâî Sözler:

* "İddetini bekle", "rahmini temizle", "sen boşanmışsın", "sen birsin", "talakının yolunu açtım, boşalttım", "talakını sana ödünç verdim", "Allah

---

(941) Hukuku İslamiyye Kamusu, Ö.N. Bilmen, İst. Bilmen Y. C:2 S:185 v.d. Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:3 S:58-59

senin talakını diledi"... gibi sözleri söylerken boşamaya niyet ederse, her biriyle bir rıc'i talak vaki olur.

* "Sen benim karım değilsin", "ben senin kocan değilim" gibi sözlerle bain veya rıc'i talak vaki olacağı hakkında farklı görüşler vardır.

Genel kaide olarak, şarih (açık) sözlerle söylenen talakta üçe niyet etmek sahih sayılmamıştır. Kinai sözlerde ise üç talaka niyet sahih sayılmıştır.

Niyet edildiği takdirde bain talak meydana gelen kinai sözler:

"Senden ayrıldım", "seni terk ettim", "çık", "git", "cehenneme git", "yolunu boşaltıp açtım", "benden kurtuldun", "benden uzak ol", "benden ayrıl da muradına er", "aramızda nikahı feshettim", "aramızda nikah yoktur", "seni bıraktım", "evlen", "şimdiden sonra anam ol","seni istemiyorum, kime istersen git", "hangi yola gitmek istersen gidebilirsin", "sen bana domuz gibisin, ölü gibisin", "bana yabancı ol..." gibi sözler. Bunlarla bir talaka veya üç talaka niyet edilebilir.

Bunlarla ilgili bazı misaller:

* "İddetini bekle" veya "rahmini temizle" veya "sen birsin" derse, isterse üç talaka niyet etmiş bulunsun, sadece bir rıc'î talak vaki' olur.

* "Kendine koca ara" derse, bir talaka niyet etmişse bir, üç talaka niyet etmişse üç talakı bâin olur.

* Karısına hitapla "nikahı feshettim" der ve bununla boşamaya niyet ederse, bir talak vaki olur. İmam Ebu Hanife'ye göre, üç talaka niyet ederse üçü de vaki sayılır.

* "Sen bana kadın değilsin veya olamazsın" veya "ben senin kocan değilim" veya biri ona "karın var mıdır?" diye sorduğunda, o da "hayır" derse, bakılır: Adam ben bunu yalan söyledim, diye iddia ediyorsa, rıza ve gaza hallerinden birinde de söylemiş olsa bile, tasdik olunur, talak vaki olmaz. Ama ben bununla boşamaya niyet ettim, derse talak vaki sayılır.

* Adam karısına hitapla "Aramızda nikah yoktur", "aramızda nikah kalmamıştır" derse, boşamaya niyet etmişse talak vaki olur.

* Kadın kocasına hitapla "sen benim kocam değilsin" der, kocası da "doğru söyledin" diye cevap verirse, İmam Ebû Hanife'ye göre talak vaki olur.

* "Bin defa git..." der ve boşamaya niyet ederse, üç talak vaki olur.

* Adam karısına, "git evlen" derse, bununla bir talaka niyet etmişse bir, üç talaka niyet etmişse üç talak vaki olur.

* Kadın kocasına, "beni boşa..." der, kocası da "iddetini bekle derse talak vaki olur. Adam "ben bununla boşamaya niyet etmedim" dese bile tasdik olunmaz.

* Bir kimse, karısının geziye çıkması üzerine: "Ben seni ip ile bağlamadım, boşsun git!" dese ve fakat bununla talak murad etmediğini söylese, sözü tasdik olunur.

* Karısıyla çekişip ona; "var yıkıl git!" demekle talak murad etmedikçe onu boşamış sayılmaz.

* Bir kimse karısına "anam veya kızım veya kızkardeşim" demekle talaka niyet etmemişse talak vaki olmaz.

Eğer boşamayı kasdederek, "şimdiden sonra anam veya kızkardeşim ol!" derse, onu bâin talakla boşamış olur.

Talâka niyet edilse bile talak sayılmayan sözler:

* "Benim sana hiç ihtiyacım yoktur", "seni sevmiyorum", "sana iştiha ve ilgi duymuyorum", "sen bana yaramazsın", "sen benim gözümde kadın değilsin" gibi sözlerle talaka niyet edilse bile talak sayılmaz.

Yazılı Boşama

Başlık ve ünvan yazıldıktan sonra, "sen boşsun" diye açık bir ifade kullanılmışsa, yazı kadının eline ulaşsın ulaşmasın, yazıldığı an boşanmış kabul edilir.

Yine başlık ve unvan konulduktan sonra, "Bu mektubum senin eline geçtiği an sen boşsun" diye yazılı bulunuyorsa, o takdirde şarta bağlı bir talak sayılır, mektup, yani yazılı kağıt kadının eline geçmediği süre boşanmış sayılmaz.

"Mektubum sana geldiğinde sen boşsun" diye yazarsa, mektup kadına ulaşınca, okusun okumasın, talak vaki' olur. Çünkü bu durumda şart gerçekleşmiş ve ona bağlı meşrut da yerine gelmiş sayılır.

Tehdit Edilerek Karısını Boşadığını Yazan Kimsenin Durumu:

Adam ya dövülerek, ya da hapsedilerek tehdit altında tutulur ve zorla "karım olan falan kızı falanı boşadım" diye yazdırılırsa, karışı boş düşmez. "

* Türkiye Cumhuriyeti hukuku hakimleri kocanın rızası olmadığı hal-

de ayrılmallarına hükmederse, bu talak sayılmaz, tefrit (ayrılma) sayılır. O halde koca dilediği zaman karısıyle tekrar evlenebilir. (942). Ancak kocanın rızasıyla hakim ayırdığında kadın başkasıyla evlenebilir.

Hastalık Halinde, Miras Kaçırma Kasdiyle Boşama Meydana Gelirse:

* Ebu Hanife'ye göre, adam karısını sağlıklı veya hastalıklı halinde boşar sonra ölürse, kadın da henüz iddetini "şer'î bekleme süresini" tamamlamamış durumda ise, kocasına varis olur (miras alır).

* Adam hastalanır da ancak tabii ihtiyaçlarını şahsen yapabilecek durumda olur, bununla beraber karısının kendisine bakmadığını bahane ederek onu boşarsa, buna Talaki Farr denir. Yani mirası karısından kaçırıp diğer varislere bırakma amacıyla yapılan boşama. Bu durumda kadın mirastan mahrum edilemez. Ancak adam yatalak olursa tabi ihtiyacını şahsen gideremeyecek kadar halsiz bulunur ve karısı da kendisine bakmazsa, o takdirde karısını boşayacak olursa buna Talaki Farr denilmez ve karısı miras hakkını kaybeder.

(942) Kaynaklarıyla İslam Fıkhı, Celal Yıldırım Konya, C:3 S:72

İDDET: ŞER'İ BEKLEME SÜRESİ

İddet: Ya boşama ya da ölüm ile meydana gelen ayrılma neticesinde kadının evlenebilmesi için belli bir süre beklemesine şer'i bekleme süresi denir.

İddet beklemenin sebebi ve hikmetleri;

a) Nesebin karışmasını önlemek. İddet, kadının gebe olup olmadığını gözlemek içindir. Eğer kadın iddet beklemeden başkasıyla evlenirse doğacak çocuğun babası ilk koca mı yoksa ikinci koca mıdır? Bunu belirlemek için kadının iddet beklemesi emredilmiştir.

b) Boşanmış eşlere yeniden birleşmeleri için düşünme fırsatı vermek. Eşlerin tekrar birleşmelerine imkan tanıyan Rıc'î (dönülebilen) talakla veya bain talakla boşanmış eşlerin, aynı ev içinde ama birbirleriyle ayrı yaşamaları halinde hayatın gerçekleriyle karşılaşıp boşanma düşüncelerini yeniden gözden geçirmelerine imkan sağlar. Bu denemeden sonra belki eşler talakın şartlarını yerine getirerek tekrar birleşmek isteyeceklerdir. Yani rıcî talakta yeni bir nikah gerekmeksizin eşler birleşirken bain talakta yeniden nikah akdiyle evlenebilme imkanına sahiptirler.

c) Evliliğin önemini göstermek. Boşandıktan sonra da evliliğin sorumluluğunun devam ettiğini, iddet müddetince barınma, nafaka gibi sorumlulukların devam ettiğini gösterir. İddet müddetince çocuklar ve eşler ayrı yaşayacakları hayatın zorluklarıyla karşılaşmaya hazırlık dönemi yaşamış olacaklar. Psikolojik olarak yeni hayata alıştırma dönemi geçirirler. Böylece yeni hayata hazırlanırlar.

d) Ölen eşe vefa gösterir. Evlilik ölümle sona erdiğinde iddet beklemekle eşlerin birbirine vefa ve saygı göstermesi için iddet beklenir.

İddet için üç sebep vardır:

1- Evlenip cinsel temasta bulunmuş olmak,

2- Evlenip tenha bir yerde, bir odada başbaşa kalmak,

3- Kocanın vefat etmesi.

Evlendikten sonra cinsel ilişki ve halveti sahiha meydana gelmeden boşanan kadına iddet gerekmez.

Cinsel ilişki ve halveti sahihadan sonra boşanan kadının iddeti üç şekildedir:

1- Üç ayhali (hayız) görmek. Sahih bir akidle evlenip cinsel ilişki ve halvetten sonra kocası tarafından talakı rıc'î veya talakı bâin ile boşanan kadının iddeti üç tam ayhali görmesidir. Yani üç ayhali ve üç temizlenme süresi bitince iddeti sona erer.

2- Üç ay (90) gün geçirmek. Adam karısını boşadığında kadın ayhalinde (hayızlı) bulunuyorsa, o takdirde üç ayhali değilde üç ay (90 gün) geçmesi iddet süresi olarak belirlenir.

Küçük olan veya hayızdan kesilen kadının iddeti, 3 aydır. (943)

3- Gebe ise doğumunu yapmak. Hamile kadın doğumunu yaptığında iddeti biter. İkizlerin doğumunda iddet, son doğumdan sonra biter. Şekli belirgin hale gelmiş düşük çocuk da normal doğum gibidir.

Kocası ölen kadının iddeti: Kadın hamile değilse 4 ay 10 gündür. (944) Kocası olen kadın hamile ise, iddeti çocuğunu doğurmasıyla biter. (945)

* Zina için iddet yoktur. Kendisiyle zina edilen kadınla iddet beklemeden evlenmek caizdir. İsterse bu kadın zinadan gebe kalmış olsun. Ancak bu durumda doğum yapıncaya kadar onunla cinsel ilişkide bulunmaktan koca menedilir.

* İddet halindeki bir kadınla evlenenin her ikisi de günahkârdır.

* İddetli kadının kalacağı yer; karı koca arasında evlilik bağı devam ederken kaldıkları evdir. İddet müddetinde kadın, o evde kalır. Bir zaruret olmadıkça dışarı çıkmaz. Orada kalmak kadının hakkı olduğundan çıkarılamaz da, kaldığı ev emniyetli değilse, emniyetli yere nakledilir. Bu hüküm İslamdan başka hangi nizamda var acaba? Kadın haklarından bahsedenlere soruyoruz. İddetlinin nafakası da boşayan kocası tarafından temin edilecektir. Kadın küfre girmesinden boşandıysa nafaka ödenmez.

* İddet bekleyen kadın, süslenemez, siyah da olsa ipekli elbise giye-

---

(943) Kur'anı Kerim, Talak: 4

(944) (Kur'anı Kerim, Bakara: 234)

(945) Kur'anı Kerim, Talak: 4

mez, eline kına süremez, özrü yoksa sürme süremez. Rıc'î talak iddeti hariçtir.

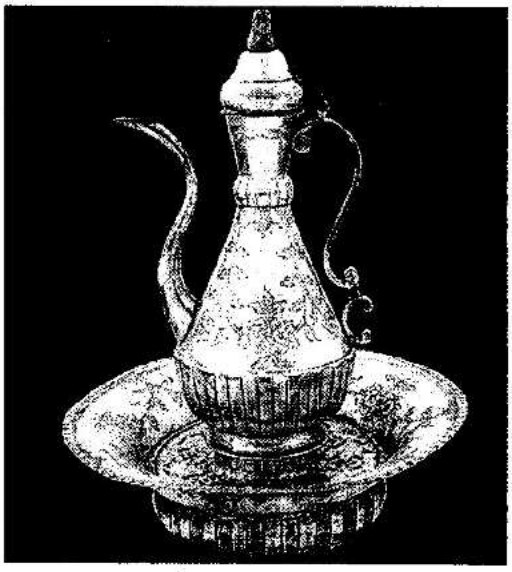
Erkekler Ne Zaman İddet Beklerler?

1- Dört karısı olan kimse, onlardan birini boşadığında, onun iddeti çıkmadıkça başka biriyle evlenemez.

2- Boşadığı kadının kız kardeşini veya teyzesini, ya da halasını almak isteyen kimse, boşadığı karısının iddeti bitmedikçe adı geçen kadınlarla evlenemez. (Vefat hariç...)

3- İddet sahibi olan kadın, iddeti bitmedikçe başka bir kocaya varamayacağı gibi, ona tâlip olan başka erkek de onu nikahlamak için, iddetinin bitmesini beklemek zorunda kalır.

4- Karısını üç talakla boşayan kimse, onunla tekrar evlenmek isterse, iddeti bittikten sonra başka bir kocayla evlenip tesadüfen boşanmasını, ayrılmasını veya o kocanın vefat etmesini beklemesi gerekir.

OKUMA PARÇASI

MÜSLÜMAN BİR ANNENİN GELİN OLAN KIZINA NASİHATI

Kadın ev idaresine ve çocuklarının terbiyesine dikkat eder, eşinin kazandıklarını israf etmeden korur, ailenin huzur içinde yaşaması için en iyi şeyleri yapmayı kendisine perinsip edinirse, müslümanın bir nev'i Cennet'i küçük bir dünyası olan aile hayatını elde etmiş olur.

Peygamberimiz (s.a.v.): "Kadın beş vakit namazını kılar, yılda bir ay oruç tutar, namusunu muhâfaza eder ve kocasına itâat ederse, Cennet kapılarının dilediğinden girsin" buyurmuşlardır. (946).

Bu suretle en büyük mükâfata yine İslâm hanımı sahip oluyor.

İslâm kadın âlimelerinden ve ahlâkcılarından Ümâme, kızına izdivâç yapacağı zaman şöyle nâsihatte bulunmuştur:

- Bak yavrum! Öğüt vermek, yani bir insana hayırlı yolu göstermek, eğer o kimsenin edebli ve terbiyeli olması ile veya büyük adam evlâdından olarak herkesin yanında makbûl ve haysiyetli bulunmasıyla terkedilmiş olaydı, ben de sana nasihat etmeye ihtiyâç görmezdim; lâkin, öyle olmayıp nâsihat, bilenin tekrar hatırına gelmesine, bilmeyenin de yeniden öğrenip, bilgi sahibi olmasına sebeb olacağından herkes hakkında faydalı ve lüzumludur.

Kızım! Bir kız ana ve babasının zenginliği halinde kocaya varmayacak olsaydı, sen asla kocaya varmaya muhtaç olmazdın. lâkin öyle değil, erkekler bizim için yaratıldığı gibi, biz de onlar için yaratılmışızdır.

Kızım! Sen artık büyüyüp, yetişmiş olduğun yerden, gezip yürüdüğün yuvadan çıkıp bilmediğin bir yuvaya girecek ve şimdiye kadar konuşup, görüşmediğin bir hayat arkadaşı ile karşılaşacaksın! Sen ona tam bir sadâkat göster ki, o da sana olanca sevgisiyle bağlansın. Şimdi, sana on tane nasihât vereceğim. Bunları iyice aklında tutar, sırası geldikçe aynen takbik edersen, güzelce geçinirsiniz, aranız asla bozulmaz.

BİRİNCİSİ: Haline razı ol! Yani, kocan yenilecek ve giyileceğe dâir her ne alır, getirirse kabul et. Zira, kalb rahatlığının ilk yonu kanaattir.

İKİNCİSİ: Dinlediğin sözlerine itaat ederek konuş, itiraz ve isyân ede-

(946) Mişkatül-Mesabih, C:2 S:202

rek hürmet ve itaatte kusur etme. Anlaşma ve itaat ile yapılan sohbetlerden Allahü Teâlâ razı olur.

ÜÇÜNCÜSÜ: Efendinin göreceği yerlere dikkat ve ehemmiyet ver, sakın çirkin bir şey gözüne çarpmasın.

DÖRDÜNCÜSÜ: Kokusu olabilecek yerleri kolla, daima güzel kokulu durmasını temin et, burnuna kötü koku gitmesin. Şunu unutma ki, güzellik ve temizlik getiren nesnelerin en iyisi ve alâsı su'dur.

BEŞİNCİSİ: Yemek saatını iyi tesbit et, istediği anda hemen hazır bulundur.

ALTINCISI: Uyuyacağı vakti geciktirme. Adeti ne zamansa o zamanda yemeğini ve yatağını hazırla. Zira açlık insanı huysuzlandırdığı gibi, uykusuzluk da asîleleştirir, geçiminizin bozulmasına sebeb olur.

YEDİNCİSİ: Mal ve eşyasını muhafaza etmekte titizlik göster. Çünkü mal muhafaza etmek, işbilmekten doğar.

SEKİZİNCİSİ: Akraba ve yakınlarına hürmette kusur etme. Kocanın hısım-akrabasına hürmet etmek de iyi idare ve tedbirli olmaktan ileri gelir.

DOKUZUNCUSU: Efendinin, haberdar olduğun sırlarını sakın kimseye duyurma, Eğer duyuracak olursan itimadını kaybeder, sen de ondan emin olamazsın.

ONUNCUSU: Dine muhalif olmayan isteklerini yerine getirmek- te ihmâl gösterme. Emirlerini yerine getirmekte ihmâl gösterirsen, darıltıp, kendine düşman etmekten başka bir şey kazanamazsın. O kederli olduğu zaman, sen neş'eli olmaktan, o neş'eli olduğu vakit sen hüzünlü görünmekten çekin! Zira onun üzüntülü zamanında senin neş'eli görünmen, neş'eli zamanında da kederli bulunman onu sevmemenin, hislerine dertlerine ortak olmamanın delilidir. Bu hâl ise, sizi birbirinizden ayırmaya kadar götüren bozuk bir davranıştır. Sen eşinin dertlerine ve düşüncelerine ne kadar ortak olur, alâka gösterirsen, ondan da o kadar âlaka görür, sevgisini kazanırsın.

Şunu bil ki, bu nasihatlarımı yerine getirip, söylediğim gibi hareket edebilmen için isteklerine, efendiyin isteklerini tercih etmen gerekmektedir. Onun isteklerini nefsinin isteklerine tercih edebilirsen söylediklerimi kolayca yapabilirsin. "

Son sözümüz: Bu çalışmayı bize nâsip ettiği için Alemlerin Rabbi'ne hâmddir.

Niyetimiz iyi, doğru ve hâlis ise de; beşer olduğumuzdan dizgi baskı ve diğer hatâlarımız olmuş ise, kardeşlerimizin Allah (c.c.) rızası için birlezi uyarmalarıdır.

Allah (c. c.) doğruların yardımcısıdır...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 10
İNSANIN YARADILIŞ GAYESİ VE HİKMETİ 16
"RABBIN KİM?" SORUSU 17
ALLAH (c.c.) AHİRETTE SORACAK 19
İNSANIN YARATILIŞI 19
Kitabı Mukadde'e Göre İnsanın ve Kadının Yaratılışı 20
Yahudilikte Kadının Yeri 20
TARİHTE KADININ YERİ 21
A- İLK ÇAĞDA KADIN 21
B- ORTA ÇAĞDA KADIN 21
C- Cahiliye Araplarında Sosyal Durum 23
D- İSLAM'DA KADININ YERİ, DEĞERİ ve HAKLARI 25
1- Yaratılışta Kadın-Erkek Eşitliği ve Kur'an-ı Kerim'de İnsanın Yaratılışı 26
Manevî Mükâfat ve Cezâda Kadın-Erkek Eşitliği 30
a- Türler Arasında Bedensel, Ruhsal vb. Farklılıklar 33
b- Anatomik ve Fizyolojik Farklar 34
Zihinsel Farklılıklar 35
Kadın ile Erkeğin Vücut Teşekkülleri ve Ruhî Kabiliyetleri 37
2- Evlenme Hakkı 44
3- Kadınlara karşı iyi davranmak 45
4- Annelik-Emzirme Hakkı 46
5- Kadının Namusunun Korunması 47
6- Mehir: 47
7- Kadınları dövmemek 50
8- Kadınların kocalarına eziyet etmemeleri emredilmiştir: 55
9- İslâm'da kadın ve çocukları öldürme yasağı 55

10- Kadın ve İlim Öğrenme Hakkı: 56
11- Kadınların Nafaka ve Geçim Hakkı: 58
12 - İslama Göre, Saygı ve Hürmette Kadın, Erkekten Öncedir ..59
13- Evde hanımıyla şakalaşmak, eğlenmek, onu eğlendirmek ve cinsel yönden tatmin etmek kocanın görevlerindendir: 61
14 - Kadının Çalışması ve İş Hayatı: 62
Kadının Çalışma Şartları 63
Kadının Aslî ve Kutsal Vazifeleri İle Çalışan KadınınSorunları: ...63
Kadın ve Erkeğe Verilen İlahî Görevler: 64
Çocuğun Doğumundan Önce Annenin Yapacağı Ruhsal Terbiyenin Önemini Anlatan Bir Kıssa 66
İş Yerinde ve İmalathanede Kadını İşçi, Müstahdem ve Sekreter Olarak Çalıştırmak Caiz midir? 69
İslam Hukukunda Kadının Siyasî Hakları 76
B- KOCANIN KADIN ÜZERİNDEKİ HAKLARI VE KADININ SORUMLULUKLARI 79
C- KADIN VE ERKEĞİN YARATILIŞTAKİ FARKLILIKLARININ SONUCU SORUMLULUKLARININ FARKLI OLDUĞU YERLER 82
Kadın ve Erkeğin Sorumluluklarının Farklı Olduğu Yerlerden Birincisi: ÇOK EVLİLİK 84
İslamda Taaddüdi Zevcât (Çok Evlilik): 85
Taaddüd'ün Fıtrî, Fizikî ve Sosyal Sebepleri 87
Taaddüdi Zevcat Hakkında Batılı Sosyoloğların Teklifleri 90
Kadın ve Erkeğin Sorumluluklarının Farklı Olduğu Yerlerden ikincisi: MİRAS 91
İslam Miras Hukukunda Kadın: 91
Kadın ve Erkeğin Sorumluluklarının Farklı Olduğu Yerlerden Üçüncüsü: ŞAHİTLİK 96
Erkeğin Şahitliğinin Kabul Edilmediği Yerler 99

Hz. Peygamber (s.a.v.) eşi Sevde'nin Görüşünü Uygulaması Hakkında Tarihî Bir Olay: 100
Kadının Şahitliğinin Tam Kabul Edildiğine Örnek Tarihî Bir Olay 102
KADININ HÜRRİYETİ MES'ELESİ ve SÖMÜRÜLMESİ 104
DİN 107
RASULÜLLAHIN HANIMLARINA SEVGİSİ, SAYGISI, ADÂLETİ VE HAKLARINA SAYGI GÖSTERMESİ 108
ALLAH'IN (c.c.) RAZI OLDUĞU KADINLAR 110
ALLAH'IN RAZI OLDUĞU ERKEKLER 111
ÇOCUĞUNA SÖZ GEÇİREMEYEN ANNE VE BABALARA ...112
Çocuğun Doğumundan Önceki Annenin Yapacağı Ruhsal Terbiyenin Önemi 113
MÜKELLEF İNSAN VE GÖREVLERİ 115
MÜKELLEFLERİN İŞLERİ 116
İSLAM DİNİNİN KAYNAKLARI (Şer'i Deliller): 118
HER MÜSLÜMANIN BİLMESİ GEREKEN FARZLARDAN SEÇİLEN 32 VE 54 FARZLAR 119
54 FARZ 121
Allah (c. c.) Yolunda Cihadın Fazileti 124
CİHAD METODLARI: 124
İMAN 127
ALLAH'TAN KORKAN BİR KADININ NEFSİNE HAKİM OLMASI 128
MÜSLÜMAN KADININ, KENDİSİYLE EVLENMEK İSTEYEN ERKEĞİ İSLAM'A DAVETİ 129
İMAN ESASLARI (AMENTÜ) 130
KELİME-İ TEVHİD ve KELİME-İ ŞAHADET 132
Kelime-i Şehâdete İnanan Kimsenin Allah (c. c.) ile Yaptığı Sözleşme 133

İman ile Amel Arasındaki İlgi 136
ALLAH'A (c.c.) İMAN 137
Allah'ın (c.c.) Varlığı ve Birliği 137
ALLAH'IN SIFATLARI 138
EL-ESMÂU'L-HÜSNÂ 142
MELEKLERE İMAN 146
MELEKLERİN VAZİFELERİ 146
KİTAPLARA İMAN 149
PEYGAMBERLERE İMAN 152
Kur'ân-ı Kerîm'de İsimleri Geçen Peygamberler: 153
SUALLİ CEVAPLI SEVGİLİ PEYGAMBERİMİZ (s.a.v.)
HAKKINDA İLK BİLGİLER 155
Peygamberlerin Gönderiliş Gayeleri 158
Müşriklerin Hz. Muhammed'e Büyük Teklifleri ve
Hz. Muhammed'in Onları "KELİME-İ TEVHİD'e Daveti 158
AHİRETE İMAN 160
Sözlü İmtihan Dairesinin Kapısı: KABİR 162
Ahirette Verilecek Mükâfat ve Cezâ 165
AHİRETE AİT DİĞER BİLGİLER 166
KADERE VE KAZAYA İMAN 168
İnsanların Yaptığı İşler Ve Bundan Sorumlulukları: 168
Kader ve Kazayı Bahane Edip Tembellik Etmek 169
HAYIR ve ŞERR 171
Hayır ve Şer Karşısındaki Durumumuz 171
İNANÇLARINA GÖRE İNSANLAR, ŞU DÖRT GRUBA AYRILIRLAR 172
MÜ'MİNİ KÜFRE SOKAN SÖZLER VE HALLER 176
Müslümanı Küfre Sokan Sözleri Söylemenin Hükmü Nedir? 182
BÂTIL İNANÇLAR VE HURAFELER 183
Aslı Olmayan Hurafeler: 184

Kadının Kabir Ziyareti Caiz midir? 186
Kabir Ziyareti Âdabı ve Ölüden Yardım İstemek 186
Kadınların Cenâze ile Birlikte Yürümeleri: 188
Ölünün Haftası, Kırkıncı, Elliikinci... Gecesi 188
Bâtıl İnanışlardan, Nazar Boncuğu Takmak 189
Göz Değmesi veya Nazar Değmesine Karşı Okunan
Ayeti Kerime ve Dualar 191
HAYATIMIZDA KARŞILAŞTIĞIMIZ BAZI BÜYÜK GÜNAHLAR 192
TAHÂRET - TEMİZLİK 197
Koltukaltı ve Etek Tıraşı Yapmak Veya Tüy Dökücü Krem Kullanmak
.....201
ABDEST 206
Abdestin Faziletleri: 207
ABDESTİN FAZİLET ve SEVABI 209
Farz, Sünnet ve Adâbına Uygun Abdest Nasıl Alınır? 209
ABDESTİN ALINIŞI 211
TEYEMMÜM NASIL YAPILIR? 216
KADINLARIN ABDESTLERİYLE İLGİLİ MES'ELELER 220
Abdest Alırken Tülbent, Başörtü Üzerine Meshedilir mi? 220
Boyalı Saça Meshedilir mi? 220
Kadınlar Çorapla Abdest Alabilir mi? 220
Kadınlar, Abdest Alalcak Tenha Bir Yer Bulamazlarsa 221
Abdest Azalarına Yapışan Hamur, Kına, Boya, Oje v.s. İle
Abdest Alınabilir mi? 221
Makyajlı Olarak Abdest Almak Caiz midir? 221
Uzun Tırnakla Alınan Abdest : 222
Perukla Meshedebilirler mi? 222
Lensler Abdest ve Gusle Engel midir? 223
ABDESTİ BOZAN ŞEYLER 223
KADINLARDAN GELEN AKINTILARIN HÜKMÜ 224
Cinsel Organından Çıkan Mezî (Kazi)nin Hükmü 225

Cinsel Organına Konan Pamuk v.s. Abdesti Bozar mı? 225
Kadına ve Cinsel Organına Bakmak ve Dokunmak Abdesti Bozar mı? 227
Eşlerin Çıplak Oynaşması Abdesti Bozar mı? 227
Gazete ya da Televizyonda İzlenen Cinsel İçerikli Görüntüler Abdesti Bozar mı? 228
Çocuğun Kusmuğu Namaza Mânî midir? 228
Kabuk Bağlamış Yaranın Kabuğunun Düşmesi Abdesti Bozar mı? 228
İğne Abdesti Bozar mı? 229
Arkaya Parmak Veya Bir Şey Sokmak Abdesti Bozar mı? 229
Abdesti Bozmayan Şeyler: 231
Abdestsiz Yapılamayan Şeyler: 231
ABDESTSİZE MUBAH (HELAL) OLAN ŞEYLER 232
T E Y E M M ÜM 232
Teyemmmüm Ne İle Yapılır? 234
Teyemmümü Bozan Şeyler: 235
G U S Ü L 237
Farzları, Sünnetleri ve Âdâbına Göre Gusül Etmek 238
Guslün Faydaları: 239
Gusül İcab Ettiren Haller 239
Kadının, Rüyasında Cinsel Temasta Bulunmasıyla Gusül Gerekir mi? 240
Cinsel Temasta Bulunupta Menî Gelmezse Gusül Gerekir mi? 243
Yetişkin Kızkardeşler Aynı Yatakta Yatabilir mi? 243
Guslün Farz Olduğu Yerler 244
Ailevi Münasebetten Sonra Gusül İcab Eden Kadının Hayızı (âdeti) de Başlarsa 244
Kadının Ufak Çocukla Münasebette Bulunması: 245
Cin ile Münasebetin Hükmü: 245
Ailevi Münasebetten Sonra Gusül 245

Guslederken Kadının Örülmüş Saçının (Pelik) hükmü 246
Gusleden Kadın Başına Su Geçirmeyen Bir Şey Giyerse 246
SPİRAL KULLANMAK 247
Guslederken Kadın Fecrini (Hazneyi) Yıkar mı? 248
Kadının Organına Sokulan Herhangi Birşey Guslü Gerektirir mi? .248
Guslederken Göbeğe Su Ulaştırmak: 248
Guslederken Kadının Küpesini ve Yüzüğünü Oynatması: 249
Kız Çocuklarının Kulaklarını Delmek: 249
Gusül esnasında suyu gözlerin içine ulaştırmak Gerekir mi? 249
Durgun veya Akarsuda Gusledilir mi ? 249
GUSLE MANİ OLAN OJE, RUJ, HAMUR, ÇAMUR,
BOYA V. S. ŞEYLER 250
Göz Boyası veya Far Gusle Mâni midir? 250
Boyalı Saçlarla Gusledilir mi? 251
Dolgu veya Kaplama Diş ile Gusletmek 251
Diş Kaplatırken veya Doldururken Abdest veya Gusle Gerek
Var mıdır? 252
Cünüb ve Hayızlı İken Diş Kaplatılabilir mi? 252
CÜNÜP KİMSEYE HARAM ŞEYLER 253
Kur'an Öğretimiyle Görevli Olan veya Hafızlık Yapan Kişi Âdet
Döneminde Ne Yapmalıdır? 254
Cünüp Kimse Kur'ân'a Kab ve Kılıfla Dokunabilir mi? 255
Cünüp Kimsenin Kutsal Kitaplara Dokunması: 255
Cünüb Kimse Kur'ân'a Bakabilir mi? 255
Kur'ân Bulunan Evde Ailevî Münasebette Bulunmak: 255
CÜNÜB'ÜN YAPMASI MUBAH (HELAL) OLAN ŞEYLER 256
Cünüp Kadın Çocuğunu Emzirebilir mi? 256
Cünübün Uyuması: 256
Cünüb Kimse Necis Sayılır mı? 257
Cünübün Artığı: 257

Cünübün Yıkanırken Sıçrattığı Su: 258
Yabancı Kadının Artığı: 258
Yabancı Kadının Kalktığı Sıcak Yere Hemen Oturmak 258
HAYIZ -AYBAŞI- ÂDET GÖRME 259
Âdet Kanının Meydana Gelişi 261
Âdetin İlk Sebebi -Menşei- ve İlk Âdetin Oluşu 262
Kızın Bülüğa Ermesi ve İlk Âdetinin Başlama Zamanı 264
Kızın İlk Kan Görmesi 264
Kızın İlk Âdet Müddetinin Tesbiti: 265
Mezheplere Göre Âdetin Başlayış ve Bitiş Yaşları: 265
Kızın İlk Gördüğü Kan Hiç Kesilmezse, Âdeti Nasıl Tesbit Edilir? .266
Kızın İlk Gördüğü Kan 3 Günden Az Olursa? 266
Hayız ve Nifasta (Doğum Yapan Kadında) Âdet Süresi Tesbiti: . . .267
Sancılı Âdet ve Sebepleri 270
Âdet Kanının Renkleri ve Tesbiti 271
Âdetin Başlangıç Vakti ve Tesbiti 271
HAYIZ (ÂDET) SÜRESİ 272
Hayız ve Temizlik Müddetinin Tesbiti 273
Hayız Müddetinin Bitişinin Tesbiti: 274
Âdetin İntikali - Değişme - Konusu 274
Spiral ve Âdet Düzensizliği: 278
Âdetin Bitiminde Mükellefiyetin Başlaması 279
İhtiyar Kadınlarda Âdetin Kesilmesinin Tesbiti 279
Âdetten Kesilme Dönemi ve Belirtisi 280
Menopozun Nedeni? 280
Menopoz Döneminin Süresi 280
Kadın, Menopoza Karşı Psikolojik Tepkilerini Denetim Altına
Alabilir mi? Yoksa Bunlar Menopozun Kaçınılmaz Etkileri midir? .281
Menopozun Bazı Kadınlarda Meydana Getirdiği
Sinir Bozukluklarından Kurtulmanın Yolu 281

Hamile Kadın Hayız Görür mü? 282
HAYIZLI VE NİFASLIYA (DOĞUM YAPAN KADINA)HARAM ŞEYLER 282
1- HAYIZLI VE NİFAZLI NAMAZ KILAMAZ 282
Namazda İken Âdet Gören Kadın Ne Yapar? 283
Âdetin Başlangıcında ve Bitişinde Namazın Hükmü 283
Hayızlı Kadın Namaz Vaktinde Ne Yapar? 284
Hayızlı ve Nifaslı Kadınlar Kutsal, Mübârek Gecelerde Ne Yaparlar? 284
2- HAYIZLI VE NİFASLI KADIN ORUÇ TUTAMAZ: 285
Hayız, Oruç Keffaretini Tutarken Fâsıla (Ara) Yapar mı? 285
Hayzın, Sahur'da Bitimi ve Oruca Niyetlenmek 286
Hayızlının Oruç Adaması: 287
3- HAYIZLI ve NİFASLI KADINLAR, CAMİ VE MESCİDLERE GİREMEZLER 287
4- HAYIZLI VE NİFASLI KADINLAR KÂBE'Yİ TAVAF EDEMEZLER 288
Bir kadın ziyaret tavafını yapmadan evvel âdet kanını görüp kesilinceye kadar bekleyecek olursa... 290
Hayızlı Kadın Hacc'da Arafat Vakfesini ve Safa İle Merve'yi Sa'yedebilir mi? 291
Hayızlı ve Nifaslı Kadının -Tavafı Sader- Vedâ Tavafının Hükmü ..291
Hacc'a Gidecek Kadınlar, Hayzı Önlemek veya Geciktirmek İçin İlâç Alabilir mi? 292
5- HAYIZLI VE LOHUSA KUR'AN OKUYAMAZ. 292
Âdetli İken Vaaz Edilir mi? 294
Hayızlı Kadının Yanında Kur'ân Okunabilir mi? 294
6- HAYIZLI, NİFASLI, CÜNÜB VE ABDESTSİZİN KUR'AN'A EL SÜRMESİ HARAMDIR. 294

Hayız, Nifas, Cünüb ve Abdestsiz Kimse Kur'ân'a Kap veya Kılıfla Dokunabilir mi? 295
Hayızlı, Hifaslı, Cünüb ve Abdestsizin Zarûreten Kur'ân'a Dokunabileceği Yerler 295
Hayızlı, Nifaslı, Cünüb ve Abdestsizlerin Kutsal Kitaplara Dokunması 295
Hayızlı, Nifaslı, Cünüb ve Abdestsiz Kimse Kur'ân'a Bakabilir mi? 295
7- HAYIZLI VE NİFASLIYA CİNSİ MÜNASEBETTE BULUNMAK HARAMDIR. 296
Hamile Kadınla Cinsel İlişkide Bulunulabilir mi? 299
SAKAT DOĞUMLARIN SEBEPLERİ 300
Sigara İçen Annelerin Çocuğu Sakat ve Eksik Doğuyor 300
Hayızlı ve Nifaslının Kanı Kesilince Gusletmesi Vacibtir. 301
Hayzın Bitimi ve Cinsel İlişkinin Helal Olması: 302
8- HAYIZLI KADINDAN YARARLANMAK: 304
Hayızlı Kadının Yıkanmadan Yapması Mubah Şeyler 305
Hayızlı Kadının Kokulanması 305
Hayızlı Kadın Pis Değildir: 306
Cünüp ve Hayızlının Artığı: 306
Hayızlı Kadınla Birlikte Her Şeyin Yenilip-İçilmesi: 307
Hayızlı Kadınla Aynı Yatakta Yatmak: 307
Cünüp ve Hayızlı Kadın Çocuğunu Emzirebilir mi? 308
Hayızlı ve Lohusanın Kestiği Yenir mi? 308
Hayız, Nifas veya Cünübken Ölenin Cenazesinin Yıkanması: ...308
Hayız Kanı Bulanmış Elbiseyi Temizlemek: 308
Hayızlı Kadınların Pamuk veya Âdet Bezi Kullanmasının Hükmü .309
Âdet Bezinin Kullanış Şekli 310
Kadın, Âdet Zamanını Unutur Veya Şaşırırsa: 311
Hayızlı Bir Kadın Cenaze Yıkayabilir mi? 313
Hayızlı ve Lohusa İken Traş, Tırnak ve Saç Kesmek: 313

Hayızlı İken Kına Yakılabilir mi? 313
NİFAS 314
Nifasın Müddeti İle İlgili Meseleler 314
Düşük Çocukla İlgili Mes'eleler 317
HAYIZLA NİFASIN FARKLI HÜKÜM BİLDİRDİĞİ YERLER ..318
İSTİHÂZA- ÖZÜR KANI 319
İstihaza İle İlgili Meseleler 320
Özürlü Olan Kadının Her Namaz İçin Gusletmesi Gerekir mi? 321
İstihâze Kanı Gören Kadınla İlişki Kurmak: 323
Gebeye ve Lohusaya Tavsiyeler 323
NAMAZIN ÖNEMİNİ BİLDİREN, AYETLER ve HADİSLER 326
Namazın Hikmeti 327
Namazdaki Rukünlerin Hikmetleri 328
Namazla Allah'ın Huzuruna Çıkış 330
Şeytanın Namazı Engelleme Metodları 331
Namaz Vakitleri 332
Nafile Kılmanın Mekruh Olduğu Vakitler 334
SABAH NAMAZININ SÜNNETİNİN KILINIŞ ŞEKLİ 336
ÖĞLE NAMAZININ KILINIŞI 348
İKİNDİ NAMAZININ KILINIŞI 351
AKŞAM NAMAZININ KILINIŞI 353
YATSI NAMAZININ KILINIŞI 355
VİTİR NAMAZI 357
NAMAZDAN SONRA OKUNACAK DUALAR ve TESBİH DUALARI: 360
SABAH NAMAZINDAN SONRA OKUNACAK SURE 365
YATSI NAMAZINDAN SONRA OKUNACAK SURE 366
GÜNLÜK OLARAK ÇOK OKUNMASI LAZIM GELEN BAZI DUA VE SURELER 367
Namazın Farzları 368

Namazın Vacibleri 368
Namazın Sünnetleri 369
Namazı Bozan Şeyler 371
Namazın Mekruhları 372
NAMAZDA KADINLARI İLGİLENDİREN ÖZEL MESELELER ..375
Alkollü Deodorantlar ve Kolonyayı Abdestli İken Kullanarak İbadet Yapılabilir mi? 375
Kadının Avret Mahalli: 376
Kadınlar Pantolonla ya da Pijamayla Namaz Kılabilirler mi? 376
İnce Çorapla Namaz Kılınabilir mi? 377
Makyajla Namaz Kılınır mı? 382
Namaz Kılınacak Yerde Müzik Sesi Duyulurken Namaz Kılınır mı? 383
Bulaşık Suyu Sıçrayan Elbise İle Namaz Kılınır mı? 383
Hamile Kadın Oturarak Namaz Kılabilir mi? 383
Kadınlar Tarlada Namazlarını Oturarak Kılabilirler mi? 383
Farklı Mezhepleri Uygulayan Eşlerin Durumu Nasıl Olacak? 384
Duvarlarında Resim Bulunan Evde Namaz Kılmak 385
Namaz Kılmayan Kadını Kocası Boşayabilir mi? 386
BEŞ VAKİT NAMAZ HARİCİNDEKİ KILINAN DİĞER NAMAZLAR 386
Namazları Birleştirme (Cem) 389
ORUÇ 399
Ramazan Orucu Kimlere Farzdır? 402
Orucun Çeşitleri 403
Oruç Bozmanın Cezası 404
Orucu Bozmayan Şeyler 404
Kadınların Ramazan Jinekolojik Muayene Olmaları Orucu Bozar mı? 406
Orucu Bozup da Hem Kazayı Hem de Keffareti Gerektiren Haller 407
Orucu Bozan Kişiden Keffareti Düşüren Haller 407

Orucu Bozup Yalnız Kazayı İcab Ettiren Haller 407
Oruçluya Müstehab Şeyler: 409
Oruçluya Mekruh Şeyler 409
Oruçluya Mekruh Olmayan Şeyler 410
Oruç Tutmamayı Veya Tuttuktan Sonra Bozmayı Mübah Kılan Şer'i Özürler 410
Sadakai Fıtır Kimlere ve Ne Zaman Vacibdir? 412
ORUÇLA İLGİLİ MES'ELELER 412
Âdeti Gün Ortasında Sona Eren ve Temizlenen Kadın ne Yapar? .412
Kadın Başladığı Orucu Bugün "âdet günümdü, âdet göreceğim" diyerek Bozabilir mi? 413
Kadın oruca niyet etmez ve o gün de âdet görmezse bu günü kaza eder mi? 413
Cünüb Dlarak Sabahlamak ya da Gün İçinde İhtilam Olmak Orucu Bozar mı? 413
Kadının İ'tikâf Yapması: 414
Âdet Gördüğü İçin Günün Yarısında Nafile Orucu Bozulan Hanım Bu Orucunu Kaza Edecek Midir? 414
Ramazan Ayında Gün Ortasında Adet Görerek Orucu Bozulan Kadının Günün Geri Kalan Kısmını Nasıl Geçirmesi Gerekir? ...415
Oruçluyken Dudaklara Ruj Sürülebilir mi? Oruç Bozulur Mu? 415
Diş Çektirme, Doldurma, Dişleri Misvakla ya da Macunla Yıkama, İğne Yaptırma... Orucu Bozar mı? 415
Üç Aylarda Kadın Hayızlanınca Nasıl Hareket Edecek? 416
ZEKAT 417
MÜ'MİNLERİN ANNESİ ZEYNEB'İN YARDIM DAĞITIMI 418
ZEKAT 419
Zekâtın Sosyal Faydaları: 419
Zekât Verilen Mallar: 420
Zekât Vermesi Gerekenler: 421

Zekat Kimlere Verilir? 422
Zekât Vermemenin Cezâsı: 422
Bileziğin Zekatı: 423
Zekat Eşyaları Nisab Miktarına Ulaşan Ancak Başka Bir Geliri Olmayan Kadının Zekatını Kim Verir? 423
Zekatı Mutlaka Ramazan Ayında mı Vermek Gerekir? 424
Zengin Olan Erkek Kardeş Fakir Olan Kızkardeşine Zekat Verebilir mi? 424
Kadın Kocasına Zekat Verebilir mi? 424
Damad, Kayınvalide ya da Kayınpedere, Kayınpeder ya da kayınvalide Damada Zekat Verebilir mi? 424
Kimlere Zekat Verilemez? 424
HACC 425
Fert ve Toplum Hayatı Yönünden Hacc'ın Önemi: 427
Haccın Yapılışı 428
Haccın Vacipleri 428
Haccın Sünnetleri 429
Haccda İhramlıya Yasak Şeyler 429
HACC'LA İLGİLİ MES'ELELER 429
Âdetli Kadın Ziyaret Tavafını Yapabilir mi? 430
Kadınların Ziyaret Tavafını Yerine Getirebilmek Amacıyla Âdetlerini Geciktirecek İlaç Kullanmaları Caiz midir? 431
Hacc'da Kadın - Erkek Saflarının Karışması: 431
HACC'LA İLGİLİ BAZI MES'ELELER 431
Hacc'a Giden Kadının Yanında Mahremi Bulunacak: 431
Hacc Farz Olan Kadına Kocası İzin Vermezse: 432
Kadının Hacc İçin Mahremi Bulunmadığı Taktirde Evlenmesi Caiz midir? 433
Kadın Tek Başına Hacca Gidebilir mi? 434
KADININ CİHAD'DAKİ YERİ 435

KADINLARIN, KOCALARININ HAKKINI İTİRAF VE ONLARA İTAAT ETMELERİNİN CİHAD'A DENK OLUŞU 436
İslâmın İlk Kadın Şehidi: 438
SÜMEYYE HATUN'UN İŞKENCELERLE ŞEHİD EDİLİŞİ 438
İslâmî Tebliğde Kadının Yeri Ve Rolü: 439
ŞEHİDLİK VE ŞEHİDLERİN ALLAH KATINDAKİ DİRİ HAYATLARI 443
Bir Kimsenin Şehîd Olabilmesi İçin Aranan Şartlar: 443
Şehîdlerin Diri Olan Hayatları Nasıldır? 445
KADIN SAHABÎLERDEN ZİNNÎRE HATUNUN İŞKENCE İLE GÖZLERİNİN KÖR EDİLİŞİ 447
KADIN SAHABîLERDEN LÜBEYNE (VEYA LEBİBE) HATUNA YAPILAN İŞKENCELER 449
İSLAM TARİHİNDE BİR MÜŞRİĞİ ÖLDÜREN İLK İSLAM KADINI SAFİYYE BİNT ABDİLMUTTALİB 451
ALLAH YOLUNDA CİHAD'DA KADINLARIN HİZMETLERİ 456
Beni Gıfar Kabilesinden Bir Kadının Peygamberimizle Birlikte Sefere Çıkması: 456
Hastalara Su Vermek ve Yaralıları Tedavi Etmek İçin Kadınların Peygamber Efendimizle Birlikte Savaşa Çıkması 457
Kadınların Hizmet İçin Huneyn Savaşına Katılmaları 458
ALLAH YOLUNDA KADINLARIN BİZZAT SAVAŞMALARI 459
Uhud Günü Ümmü Umâre'nin Bilfiil Savaşması: 459
ÇOCUKLARIN SAVAŞA ÇIKMALARI 460
Uhud Günü Bir Çocuğun Savaşta Yaralanması: 460
Müşrik Ümmü Cemil'in Peygamberimizin İslamî Tebliğini Engelleme Gayretleri: 461
Ebû Leheb'in Getirip Dökmek İstediği Pisliğin Kendi Başına Dökülmesi: 462
Ebû Leheb İle Karısının Allah Tarafından Lânetlenişleri: 462

Ebû Leheb'in Karısı Ümmü Cemil'in Peygamberimize Taş Vurmağa Kalkışması: 463
KADININ GİYİMİ VE SÜSLENMESİ 465
Güzel Giyinmek Sünnettir: 466
Ayette Emredilen Örtünmenin Makbûl Olabilmesi İçin, Birkaç Şartı Vardır, Onlara Uymak Gerekir: 471
Âkil ve Bâliğ Kızın Örtünmeyle Emrolunması: 474
Kız ve Erkek Çocukların Avreti: 474
DİNİMİZDE TESETTÜR 474
Kadının Örtmesi Gereken (Avret) Yerler: 476
Kadınlar Kendi Aralarında Otururken Diz Kapakları ve Baldırlarının Bir Kısmı Görünecek Şekilde Mini Etek Giymeleri Doğru mudur? ...478
Namazdaki Avret Nasıldır? 480
Zaruret Halinde Avret Nasıldır? 480
Hasta ve Doktor İlişkisinde Avret Ölçüsü Nasıldır? 480
Hasta Kadının Erkek Doktora Tedaviye Gitmesi Caiz midir? 480
Hasta Bir Hanımın, Erkek İğneciye İğne Yaptırması Doğru mudur? 482
Doğumda Erkek Doktor: 482
Kadın Muayenesinde Takip Edilecek Yol Nedir? 482
Kadının Mahremlerine Gösterebileceği Zinet Yerleri Nereleridir? .483
Kadınlarla Tokalaşmak ve El Öpmek 483
Hurmeti Musâhara (Hısımlıktan Doğan Haramlık) Nasıl Meydana Gelir 486
HALVETİ SAHİHA 488
HALVET İLE İLGİLİ MESELELER 489
Nişanlı Çiftlerin Sahih Halvetleri Mehir Gerektirir mi? 490
Halvetin Sahih Olacağı Yerin Niteliği 490
Nikahsız Ve Nikahlanmaları Haram Olmayan Yabancı Bir Kadınla Tenhada Kalmak: 490
Gelini İle Kayınpeder Tek Başlarına Bir Odada Kalabilirler mi? ..492

Bir Kadın Kayınpederi ya da Enişte sıyle Başbaşa Kalabilir Mi? . . .492
Kocanın Amcası ve Dayısı Gibi Akrabalarının Mahremlik Düzeyi: .493
Yabancı Kadın Bakmak, Elle Dokunmak ve Yanında Herhangi bir Mahremi veya Kocası Bulunmaksızın Yabancı Bir Kadınla Kapalı Bir Yerde Yalnız Bulunmak 493
Yabancı Kadına Bakmanın Ölçüsü (Ani Bakış) 494
Kadın ve Erkeklerin Karma Eğitim Gördüğü, Çalıştığı ve Birlikte Sokaklarda Dolaştığı Bu Ortamda Gözü Koruyup Harama Bakmamak Mümkün müdür? 496
Evlilik Niyeti Taşıyanlar Arasında Bakma Sınırı 496
Evlenmek istenilen Kıza Bakmak: 496
Yabancı Kadınla Tenhada Kalmak 497
Kayınbirader ve enişte, Mahrem Akraba Kavramının Kapsamına Girer mi? Kadının Kayınbiraderinin ve Enişte sinin Yanında Örtünmesi, Onunla Konuşması ve İlişkileri Nasıl Olmalıdır? 497
Yetişkin Bir Kadın Süt Babası, Süt Kardeşi ve Süt Dayısı Yanında Hangi Kıyafetle Durur? 498
Bir Kimse Baldızıyla veya Kardeşinin Hanımıyla Yolculuk Yapar veya Yalnız Kalabilir mi? 498
Yakın Akrabalarla Birlikte Kadınlı-Erkekli Yemek Yenilebilir mi? . .498
Kadınla Erkeğin Avret Yerleri Niçin Farklıdır? 499
PEYGAMBERİMİZİN KADINLARDAN (AVRET YERLERİNİ ÖRTEN) DON, (PANTOLON) GİYENLERE HAYIR DUASI 501
Kadın, Evinde Başı Açık ve Dekolte Kıyafetli Olarak Gezebilir mi? 502
Taksilerde Şöfor İle Birlikte Yalnız Bir Kadın Bulunarak Şehir İçinde veya Dışında Uzak ya da Yakın Mesafede Dolaşmak Câiz midir? .503
Tesettürlü Müslüman Kadını; Tesettürsüz ve İffetsiz Bir Kadınla Oturup, Konuşup, Gezebilir mi? 504
Düğünlerde Erkeklerin ve Kadınların Ayrı Ayrı Kendi Aralarında, Şarkılı ve Türkülü Olarak Oynamaları Câiz midir? 504

Kadın Kocasına Karşı Şarkı Söyleyip Oynayabilir mi? 505
Kadının Sesi Avret midir? 506
Kadının Erkeğe Selam Vermesi: 508
Bir Kadının Kocasını İsmiyle Çağırması Doğru mu? 508
Yüzü Açık Bir Kadın İle Alış-Veriş Yapmak Câiz midir? 508
Gazetelerde, Dergilerde, TV. ve İnternette Müstehcen Resimlere Bakmak Haram mıdır? 508
Erkek Hocadan Ders ve Üniversite Öğrenimi: 510
Bir Kadına, Nüfus Cüzdanı veya Pasaport Gibi Bir Şey Almak İçin Baş Açık Bir Fotoğrafın Getirilmesi Şart Koşulsa Onu Vermekte Sakınca Var mıdır? 511
HZ. PEYGAMBERİN MÜSLÜMAN BİR KADININ ÖRTÜSÜ İÇİN YAHUDİLERLE YAPTIĞI "BENİ KAYNUKA" SAVAŞI 512
Güzellik Yarışmaları ve Avrupanın Zaferi!... 513
EY MÜSLÜMAN KIZLARI! BAŞÖRTÜNÜZLE İFTİHAR EDİNİZ 514
KADININ (ve ERKEĞİN) SÜSLENMESİ 517
Süslenmenin Şartları: 528
Yasaklanan Süslenme Şekilleri: 520
Peruk Takmak-Satınalmak ve Satmak: 522
Kadın ya da Erkeğin Saç Ektirmesi Saça Saç Ekletmek (Peruk Takmak) Kapsamına Girer mi, Haram mıdır? 523
Dişleri Tedavi Ettirmek: 523
Dişlerdeki Bozuklukları Tedavi Ettirmek Caiz midir? 523
Bayanların kaşların aldırması mahzurlu mudur? Veya kaşlarının hepsini düzelttirmek değil de sadece iki kaşın arasın aldırabilirler mi? 524
Kadınlar Eşlerine Güzel Görünmek Amacıyla Yüzündeki ya da Bacaklarındaki Tüyleri Alabilirler mi? 524
Kadınların Saç Kestirmeleri 525
Gelinin Saçını Yaptırması: 525
Hamilelik Çillerinin Tedavisi ve Estetik Ameliyat: 525

KOKU VE KADIN 527
Kadının Kokulanması: 527
Kadınların Güzel Koku Sürünüp Sokağa Çıkmalarının Erkekleri Nasıl Etkileyip Tahrik Ettiğini İfade Eden İbretli Bir Hikâye: 528
Kadın Âdet Halinde De Kokulanmalıdır: 529
Güzel Koku Ve Eşler Arasındaki Sevgiye Etkisi: 529
Kadının Evinde Kocası İçin Süslenmesi Sevaptır: 529
Yolculuk Dönüşü Eve Habersiz Girmemek: 529
KOCASININ İZNİYLE DE OLSA KADININ SÜSLENİP, KOKU SÜREREK EVDEN ÇIKMASI 531
Kadını Süslenmeye İten Sebepler: 532
Sahte Güzellik ve Sömürü Aleti Kozmetikler ve İsraf Ekonomisi .533
Kozmetiklerle Yüz Güzelleştirmeye Çalışırken Öz Çirkinleştiriliyor. 534
Bütün Kozmetikler Sağlığa Zararlıdır 535
Kozmetik Hastalıkları 535
Ünlü Kozmetikçi HELENA RUBİNSTEİN'in İtirafları: 538
Kozmetiklerin Ruhsal Tahribatları 538
Makyaj ve Moda Tutkusu, Kadının Ruhi Dengesini Bozuyor 539
Makyaj Ekonomik Külfet Getiriyor 539
Zincirsiz Köle: Kadınlar 540
Kadınla İstişare Edilir mi? 540
Kadın Kocasını İsmi İle Çağırabilir mi? 541
Karı-kocanın Farklı Mezheplerden Olmasında Nasıl Hareket Edilir? 541
Kadının Kestiği Yenir mi? 541
Gelinlik Giymek İsraf Olur mu ve Günah mıdır? 541
İpek Başörtüsü Giymek: 544
Kadının Kocasının Koluna Girmesi: 544
Dünyada İki veya Üç Defa Evlenen Kadın Kıyamette Hangisiyle Birlikte Olacak? 545
Cennette Hanımlarımızla Cinsel İlişkide Bulunacak mıyız? 545

Cennettekiler Evlenirler mi? 546
Cennetteki Hûru'l-în'in Özellikleri Nelerdir? 546
Dünya Kadınları mı Daha Üstün Hûru'l-în mi? 547
MÜSLÜMAN GENÇ KIZLARIMIZA TAVSİYELERİMİZ 548
NİKAH, TALÂK ve MEHİR 553
ÇEHİZ 554
Evliliğin Amacı 556
NİKAH 557
Belediye Nikahı: 559
Nişanlılıkta Dini Nikahın Zararlarını Gösteren Bir Olay: 561
Resmi Nikahsız ve de Düğün yapılmadan Dinî Nikah Kıydıran Kızların Başına Gelen Bir Olay 562
NİKAHIN HÜKÜMLERİ: 563
NİKAHI HARAM OLAN KADINLAR: 564
A) Nesep (soy) Cihetiyle Haram Olan Kadınlar: 564
B) Sıhriyet (evlenmeden meydana gelen) Kadın Akrabalar: 564
C) Zina Ettiği Kadının Anası ve Kızları: 564
D) Süt Emme Sebebiyle Nikahı Haram Olan Kadınlar: 565
Süt Bankalarından Alınan Sütle Süt Akrabalığı Oluşur mu? 565
Süt Akrabalığı, Mirasçılık Hakkı Oluşturur mu? 565
Organ Nakli, Doku Nakli ve Kan Nakli Evlenmeye Engel mi? 565
E) Başkasının Hakkı Olan Kadınla Nikahlanmak: 566
F) Haram Evlilik (Mut'a Evlilik): 566
Yurtdışında İş Bulmak ve Oturum Almak İçin Anlaşmalı Yapılan Nikahın Hükmü Nedir? 566
Yakın Akraba Evlilikleri: 567
Küçükken Nikahı Kıyılanlar, Ergen Olunca Nikahı Feshedilebilir mi? 569
Kızın Velisi İzin İstemeden Nikah Yaptırırsa: 569
Evlilikte Kefâet: Denklik 569

Sözlü veya Nişanlı Kıza Verilen Hediye, Söz veya Nişan Bozulunca Geri Alınabilir mi? 570
Gelin Kız Âdetli İken Nikah Kıyılır mı? 570
Nikah Tazelemek: 571
MEHİR 572
Mehrin Aile Hayatındaki Yeri ve Önemi: 572
Mehir İle İlgili Ayet: 573
Mehir Olabilen Şeyler: 573
Mehrin En Az Miktarı: 573
Mehir Olarak Ayrılan Malın Bir Kısmı Noksanlaşırsa: 574
Mehir Vermemek Şartıyla Yapılan Nikah Akdi: 574
Mehir Verilmesi Gerekmeyen Durumlar: 575
Mehri Misil Nasıl Takdir Edilir? 586
Kız Evlendikten Sonra Kocası Onun Mehrini Noksan Verirse: 586
Belirlenen Mehir Telef Olursa: 577
Kadın Mehrini Bağışlayabilir mi? 577
Mehri Almadan Kadın Kendini Teslim Etmezse: 577
Mehrin Ne Kadar Olduğunda İhtilaf Olursa: 577
NAFAKA 578
Verilen Çehiz Geri Alınır mı? 579
Ayrılan Karı-Koca Ev Eşyası Hakkında İhtilaf Ederse : 580
Fasit Nikah ve Hükümleri 580
Bâtıl Nikah ve Hükümleri 581
Karı Kocadan Biri İslam'dan Çıkarsa 581
Hanımlar Arasında Adalet ve Eşit Muameleye Riayet Etmek 581
Erkek Hanımını İhmal Edip Gece Gündüz İbâdet Ederse: 582
Birkaç Kadını Aynı Evde Birarada Bulundurmak Caiz mi? 582
KADININ KOCASINA İTAATİ 583
CENNETLİK VE CEHENNEMLİK KADINLAR 585
Kadınların Erkeklerden Sakınmaları: 587

Kadının, Yatakta Erkeğin Dâvetine İcabeti: 587
Kadınlara Sabretmek Hakkında Bir Kıssa 587
İSYANKÂR VE SERKEŞ KADINI CEZALANDIRMA ŞEKLİ 591
DOĞUM KONTROLÜ VE KÜRTAJ 599
Tıbbî Açıdan Spiral: 602
Spiralin Zararları: 603
Kürtaj İle İlgili Hükümler 605
Ceninin Ana Rahminden Ayrılmasına Sebep Olan Fiiller: 606
Çocuğun Düşmesine Sebep Olan Fiiller: 607
Çocuğun Diri Bir Vaziyette Düşmesi: 609
İmamların Ölü Veya Diri Düşen Çocuk Hakkındaki Görüşleri: ...609
Çocuğun Düşmesini Sağlayan Fiilin Kasde Yakın Bulunması: 610
Ana Rahmindeki Çocuğu Düşürmeye Sebep Olana Gereken Cezâ: 610
Ceninin Düşürülmesinden Dolayı Gereken Diyet Kimlere Verilir? .611
Anne Çocuğu Düşürdükten Sonra Ölürse: 611
Kürtajla İlgili Ayetlere Gelince: 613
Kürtajla İlgili Hadisler: 614
Çocuk Düşürmek İçin Rahmi Kurcalamanın Sakıncaları: 615
Rasûlüllahın (s.a.v.) Kadınlarla Çocuklarını Öldürmemeler İlçin Yaptığı Antlaşma... 615
TALÂK 616
Kadının boşanmak amacıyla mahkemeye baş vurabileceği haller: .622
Sünnetin Öğrettiği Boşama Biçimi Hiçbir Sistemde Bulunmayan Birleştirici ve Yapıcı Özellikler Taşır: 623
Haram Olan Başama Türleri: 624
Talakın (Boşamanın) Şartları: 629
Sarhoş iken boşama; 630
Sinir Krizi Geçirenin Boşaması; 630
TALAKİ RIC'İ (DÖNÜLEBİLEN TALAK) 631
Rıcî Talak ile Bâin Talak Arasındaki Farklar: 631

Yurtdışında İş Bulmak ve Oturum Almak İçin Resmi Nikahtan Geçici Bir Süre İçin Vazgeçilebilir mi? 633
Talâkın Hükmü 634
Kadın, Ayhali Görmüyorsa Nasıl Boşanır ? 635
Talak Şekilleri: 635
"Karını üç talakla boşadın mı?" diye sorarsa: 636
Kinaye Sözler 636
Niyete muhtaç olmaksızın söylendiği takdirde bir talakı ric'i vaki' olan sözler: 638
Talakı Bâin Sayılan Kinai Sözler: 638
Niyet Edildiği Takdirde Rıc'î Talak Sayılan Kinâî Sözler: 638
Niyet edildiği takdirde bain talak meydana gelen kinai sözler: 639
Talâka niyet edilse bile talak sayılmayan sözler: 640
Yazılı Boşama 640
Tehdit Edilerek Karısını Boşadığını Yazan Kimsenin Durumu: 640
Hastalık Halinde, Miras Kaçırma Kasdiyle Boşama Meydana Gelirse: 641
İDDET: ŞER'İ BEKLEME SÜRESİ 642
İddet beklemenin sebebi ve hikmetleri; 642
Cinsel ilişki ve halveti sahihadan sonra boşanan kadının iddeti üç şekildedir 643
Erkekler Ne Zaman İddet Beklerler? 644
MÜSLÜMAN BİR ANNENİN GELİN OLAN KIZINA NASİHATI .645

KADIN - ERKEK
HERKESE TAVSİYE EDİYORUZ

EN GÜZEL DÜĞÜN HEDİYESİ

EVİNDE ve EVLİLİĞİNDE HUZUR VE MUTLULUK ARAYANLARA MÜJDE!

◆ Evlilik ve cinsel mutluluk, kadın - erkek herkesin doğal hakkıdır.

◆ Evliliği, ruhsal ve cinsel mutluluğa götüren bilgilerin,

◆ Dini yönden hocalara, tıbbi yönden doktorlara utanılarak sorulamayan veya uzun araştırmalar gerektiren ama evli-bekar, kadın-erkek herkesin hayatında karşılaştığı "Evlilik ve Cinsellik" üzerine önemli sorunların çözümleri ve mutluluk yollarını,

◆ EVLİLİKTE HUZUR ve CİNSEL MUTLULUĞUN ALTIN KURALLARINI öğrenmek isteyen herkese uzman bilim adamlarının soru cevap şeklinde sade bir dile ile hazırladığı bu kitabı, tavsiye ediyoruz.

PAZAR Hürriyet 2006 Kapak konusu

İSLÂM VE CİNSELLİK çok satıyor, çok okunuyor

KADIN İLMİHALİ KİTABINI İLAHİYATÇI ÇİFT BERABER YAZDI

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunu olan **Asım Uysal**, bu konudaki ilk kitabını Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunu eşi **Mürşide Uysal**'la yazmış: "**İzahlı Kadın İlmihali**"

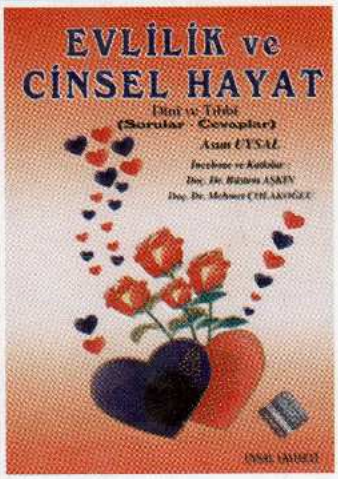
...

Asım Uysal, 1985'te piyasaya çıkan kitabın bu yıl **95'nci baskısını** yaptığını söylüyor.

SATIŞ RAKAMLARINDAN BAZILARI

Kitap	Yazar	Yayınevi	Basım Yılı	Baskı/Satış
İslam'a Göre Cinsel Hayat	Ali Rıza Demircan	Eymen	1985	300 bin
Kadın İlmihali	Asım-Mürşide Uysal	Uysal	1985	300 bin üstü
Evlilik ve Cinsel Hayat	Asım Uysal	Uysal	1998	32. baskı
Gençlik ve Evlilik	Yusuf Özcan	TÜRDAV/Semerkand	1985/2001	75 bin
İslam'da Evlilik ve Cinsel Mutluluk	Mahmud Mehdi	İstanbul Çağrı	1992	15 bin
İnsan ve Cinsel Hayat	Dr. İbrahim Erboyk	Nesil	1988	14 bin
Adım Adım Evlilik	Halit Ertuğrul	Nesil	2002	37 bin
Kadın ve Aile İlmihali	Mehmet Paksu	Nesil	2005	9 bin

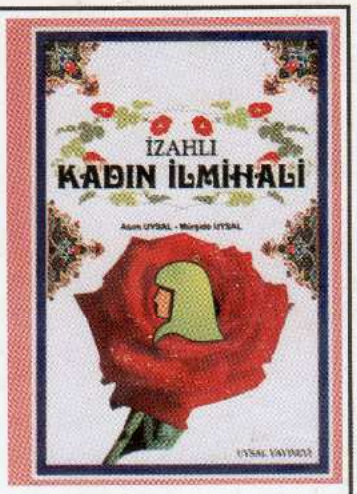

Ayten Serin,

Hürriyet muhabiri;

Asım Uysal, İslam ve cinsellik konusunda, **kitapları en çok satan yazarların başında geliyor.**

Asım Uysal, 1998'de yayımlanan "**Evlilik ve Cinsel Hayat**" adlı kitabını, bu sefer eşiyle değil, iki bilim adamıyla birlikte tamamlamış. Selçuk Üniversite'sinden pskikiyatr Doç. Dr. Rüstem Aşkın ve aynı fakülteden jinekolog Doç. Dr. Mehmet Çolakoğlu ile.

Uysal, bu kitabının da **32. baskı yaptığını söylüyor.** Bu alanda en çok istenen kitap, demekle yetiniyor. **Gerçekten de kitapçıları dolaştığımızda, en çok tavsiye edilen kitabın Uysal'a ait olduğunu görüyoruz.**

...Cinselliği konuşmayı, hatırlatmayı sevmeyen muhafazakâr kesim, İslâm'a göre cinsellik, evlilik kitaplarına büyük ilgi gösteriyor...

ISBN 975-8110-97-9
9 789758 110971

"Evlilik ve Cinsel Hayat", Hürriyet'in Güzin Abla köşesi gibi, Evlilik, nikah, annelik ve babalık gibi konuların yanı sıra cinsel organlar, mastürbasyon, bekaret, boşalma, gerdek gecesi, cinsel soğukluk, orgazm gibi konularda da gönderilen tüm sorulara yanıt veriyor...